

NONIUS MARCELLUS

Oxford

HORACE HART, PRINTER TO THE UNIVERSITY

LL
N8138Ny

NONIUS MARCELLUS:
DE CONPENDIOSA DOCTRINA
I—III

EDITED WITH INTRODUCTION AND CRITICAL APPARATUS BY THE LATE

J. H. ONIONS, M.A.

STUDENT OF CHRIST CHURCH, OXFORD

58850
1912/102

Oxford
AT THE CLARENDON PRESS

M DCCC XCV

PREFACE

MR. ONIONS, at his death in 1889, left ready for the press the text and critical apparatus of Books i-iii of the *De Conpendiosa Doctrina*, with an introduction. It was at first intended to print this part at once, but ultimately decided to wait for the publication of the whole work by Professor Nettleship¹. On Professor Nettleship's death in 1893 the original plan was reverted to, and Mr. Onions' MS. was put into my hands with instructions to have it printed with as little alteration as possible. The only addition of importance that I have made is in the Introduction, the description of the Escorial codex, and in the Critical Apparatus, a statement of the readings of the same. This Escorial codex, containing Books i-xx, I had collated throughout at the instance of the Delegates of the Clarendon Press in 1890. The rare, very rare, cases in which I have inserted some recent emendation, which seemed to me so certainly right that its omission would be a blemish in the work, are all indicated in the notes (e. g. 67 M. 12). I have not appended a list of the conjectures of modern scholars, which Mr. Onions, following the model of the last editors of Plautus, had meant to put at the end of the volume, for it was thought desirable that the publication of Mr. Onions' MS. should be no longer delayed. Such a list can be more easily dispensed with now that these conjectures have been recorded in Prof. Lucian Mueller's edition. And I have not added to the 'Index Lemmatum' an 'Index Auctorum,' inasmuch as the latter seemed to be of little practical use in an edition of only a part of Nonius. Mr. Onions' own

¹ Prof. Nettleship's notes prepared for his proposed edition may be seen in the *Journal of Philology* for this year.

conjectures will be found in the *Journal of Philology* xi, pp. 75 sqq., xii, pp. 77 sqq., xvi, pp. 161 sqq., and in the *Classical Review* iii, pp. 247 sqq. One of the last series (66 M. 28 cenaculo inpolito) should perhaps have been inserted in the text.

Mr. Onions' text differs from its predecessors in three points; first, in its close adherence to the manuscripts¹; second, in being based on a personal collation of all the older MSS. known to exist; last, and most important of all, in its use of what is practically a new MS. and one of the highest value, I mean the corrections in the Florence codex, which are indicated in the critical notes by the sign F³. One point in which he differs from the last editor should be noticed. While Prof. Mueller aimed at presenting Nonius' quotations in their original form, the form in which we may suppose the author to have written them, Mr. Onions seeks only to print the line as Nonius quoted it. Often the new arrangement of words transposed by Nonius in a poetical quotation would restore the metre of the line, but in such a case Mr. Onions has preferred, rightly, as I think, to leave the line as Nonius wrote it, and to indicate its faulty rhythm by the omission of the metrical marks (e.g. 1 M. 10; 3 M. 30). The references in quotations from Plautus are to the new Ritschl edition, in quotations from the Tragic and Comic fragments to Ribbeck's second edition, in quotations from Varro's Menippean Satires to the edition by Buecheler.

W. M. LINDSAY.

OXFORD, 1895.

¹ Every reading that is not found in any MS. is printed in italics, and every divergence of a MS. from the printed text is recorded in the critical notes. The only exceptions are (1) in the names of authors and the titles of their works, where no doubt can exist about the correct form of the name or title, (2) in a few variants like these in H: 27, 13 greco (*tr.* graeco), 39, 21 incerte

(*tr.* incertae), 30, 14 date (*tr.* datae), 40, 27 fede (*tr.* foede), or these in F: 99, 24 sacius F¹ (*tr.* satius), 232, 4 pocius F¹ (*tr.* potius), (3) in the variants masculini (-no), feminini (-no), &c., in Book iii, where contractions seem to have stood in the Archetype. Words inserted in the text, but not found in the MSS., are printed in Roman type within angular brackets.

CONTENTS

	PAGE
INTRODUCTION	ix
CONSPECTUS OF MSS.	xxviii
TEXT:—	I
BOOK I. DE PROPRIETATE SERMONUM	3
,, II. DE HONESTE SEU NOVE VETERUM DICTIS PER LITTERAS	83
,, III. DE INDISCRETIS GENERIBUS PER LITTERAS	233
INDEX	289

CORRIGENDA ET ADDENDA

TEXT:—

- 2 M. l. 18 *for Óperaeque read Óperaeque*
 3 15 *for doceat read doceât*
 31 20 *for esse read <esse>*
 83 21 *for no i read noli*

CRITICAL APPARATUS:—

- 3 M. l. 18 *del. H² mg.*
 7 24 *add [cf. p. 299 M.]*
 9 10 *add [cf. p. 456 M.]*
 30 27 *add [cf. p. 242 M.]*
 31 20 *for om. esse L P E read om. esse (γ)*
 37 3 *del. O.*
 51 5 *corr. inpenetralibus L.*
 54 22 *add [cf. p. 164; p. 384 M., ubi cdd. dicis . . caesi (caesis) solum]:*
 59 2 *corr. rhetoricorum F³, rhetorum F¹*
 73 23 *for angustatem H¹ read augustatem H¹*
 104 2 *for ponire L¹ read poni L¹*
 116 36 *del. L¹*
 150 39 *add (assestrix F³ mg.)*
 152 25 *for F² read F³*
 163 26 *for E² read E.*
 179 2 *for ut texillum I² H² V E read ut texillum F² H² L V E*
 205 35 *for nomina F² H E read nomina F H E*

INTRODUCTION

I. DESCRIPTION OF THE OLDER MSS.

THE MSS. collated for this edition are the following:—

A. *Extract MSS.*

A, saec. x, Bamberg (M. V. 18), written probably in the same hand throughout, and corrected slightly all through in the original hand. At the beginning there are a few corrections by a later hand of no worth. A leaf containing p. 42 M. 24 *ars est*—p. 66 M. 9 *noctis diei* is wanting, lost before the leaves were marked with Arabic numbers. In Books i and ii the words of the lemma are written at the side. There are no other marginal notes.

C, saec. x, Paris (Bibl. Nat., lat. 7666). It is written in one hand throughout, with a few corrections in the same hand. No marginal notes.

X, saec. x-xi, Leyden (Voss. 116).

These three contain the whole as far as p. 11 M. 3 *conficeret*, including the transposed passage from Book iv. From p. 11 M. to the end of Book ii they give only the lemmata with a very few examples. Books iii and iv are altogether wanting. From the beginning of Book v to the end of the work they again contain the whole, following the usual order of the books.

D, saec. x, partly at Paris (Bibl. Nat., lat. 7665), partly at Erne (347 and 357), written in the same hand throughout.

There are a few corrections, some in the same, some in a different but contemporary hand.

M, saec. x, Montpellier (212). The 'subscriptio' at the end of the Nonius on fol. 66 v.: *Iun. Tryfon. Sabinus protector dominic. legi q. cum dd. n. n. Arcud. et Honorio quinquies consulibus prout potui sine magistro emendans adnotavi anno aetatis tricesimo et militiae quarto in ciuitate Tolosa*, probably belongs to the Persius, which in this MS. immediately follows the Nonius (foll. 67-79).

O, saec. x-xi¹, Oxford (Bodl., Canon. Class. Lat. 279). This MS. has a few corrections and additions by the same or a contemporary hand.

These three give extracts from the whole work, excepting Books iii and ix, in the following order: iv, i, ii, v-viii, x-xiv², xvii, xv, xviii-xx. They generally give all the lemmata, but omit most, sometimes all, of the examples.

B. Other MSS.

F, saec. ix³, Florence (Laur. xlvi. 1). (In 1508 it belonged to a private owner at Pistoia.) As this is a MS. of the greatest importance, which has never hitherto been either collated or described, it will be well to give a short account of it. It is a MS. consisting of ninety-three folia (eleven quaternions and five leaves) in large quarto (size of written part of page 8½ in. × 6¾ in. = 21 mm. × 17 mm.), written in double columns, with twenty-six lines to a column, and contains Books i-iii. It is neatly written in Carolingian minuscules by the same scribe throughout, and has undergone revision at the hands of several correctors. The following hands are distinguished in the critical notes to this edition: (1) F¹, the original scribe; (2) F², corrections by the same hand from the original MS.; (3) F³, corrections by a contemporary, possibly the same hand, from an entirely different MS.; (4) F⁴,

¹ Probably belonging to the latter half of the tenth century,' according to Mr. Madan.

² Book xvi of the *Conpendiosa Doctrina* has been altogether lost.

³ More probably belonging to

the end of the ninth than the beginning of the tenth century,' to quote the actual words of Sign. Anziani. On the same authority the writing of F³ is stated to be contemporary with F¹ and F².

recorrections of F² or F³, apparently from the original MS. (There are also conjectures in a hand of the fifteenth century, which are ignored in the critical notes.) The method of correction varies. Sometimes the original writing is completely erased, sometimes a line is drawn through, or a dot placed under a letter or letters. Where the correction has been effected simply by erasure, it is often impossible to determine whether it is due to F², F³, or F⁴. Where a word has been changed or added, it is generally easy to decide, as F² is in darker ink than F³ or F⁴. The title runs: *Index earum rerum quae hoc codice continentur Nonii Marcelli Peripatethici Tuburgicensis De Compendiosa Doctrina per litteras ad filium*. This title, in square capitals, occupies the left-hand column of the first leaf. The right-hand column originally contained the list of books in a minuscule hand, but the list has subsequently been so thoroughly erased that only a few traces of the first four titles are left. The catalogue was no doubt complete, as the erasures extend over twenty-two or twenty-three lines of the MS. The erasure has apparently been effected by the hand which I call F³, which seems to indicate that the original MS. contained the whole work, while the MS. from which it was corrected consisted only of the first three Books, and therefore omitted the catalogue. It is quite possible that the MS. used by the corrector had not at p. 3 M. 13 the transposed passage from Book iv, for in this passage F³ has no corrections.

H, saec. ix-x, London (Brit. Mus., Harl. 2719). (A clue to its original home is supplied by the Breton gloss on p. 27 M. 1 strabones] qui oblicum habent aspectum *guelch*. Cf. the gloss on p. 56 M. 27 schenis] quod nos dicimus *laubias*. *Laop* dicitur germanice folium; inde *laubia* facta tecta ex foliis; and on p. 177 M. 2 salebras] salebrae ab exiliendo. *Compas* solent vulgares dicere.) This MS., a collation of which was published by me in the *Anecdota Oxoniensia* Series (Oxford, Clar. Press, 1882), contains the whole work, written in three hands. The first ends abruptly in the middle of a page with the words *ouum inspexerant* (p. 117 M. 11). The second begins on the top of the following page with the words *quae gallina peperisset*, and continues to the end of

Book iii. The third begins with Book iv. and goes on to the end of the work. All three hands are, according to Mr. Bond of the British Museum, of nearly the same date. but the first two are much more careful than the third, which frequently omits syllables, words, and whole examples. These are, however, generally supplied by a later hand in the margin.

That this MS. may be a combination of two (or three?) distinct MSS. is possible, but by no means proved. The traces of a new numeration by quaternions at the beginning of Book iv (q. II, fol. 109 v.; q. III, fol. 117 v) cannot be pressed to show that the two parts must necessarily have had a separate existence, as the same phenomenon is observable in L, which is clearly one single MS. In foll. 167-253 of L (consisting of ten quaternions and six leaves), besides the numbers, q. XXII-q. XXXI, the numbers for the whole MS, we find also a separate enumeration. q. I-q. X. The explanation is no doubt the same both for H and L, namely that the new scribe, who began at this point, numbered for his own convenience the pages which he himself copied. The eighteenth century Arabic numbers were probably added for the use of the binder, when the MS. was bound for the last time but one. At any rate, if H ever consisted of separate MSS., the combination must have been contemporaneous, since the third scribe¹, who copied Books iv-xx, has added throughout the whole of the work the marginal notes common to P V E.

By H¹, I indicate not merely the original writing, but also corrections by the first or second scribe from the original MS.; by H², corrections by the third scribe from a MS. akin to P V E; by H³, recorections of H².

L, saec. ix, Leyden (Voss. Lat. Fol. 73) (written at Tours: see Delisle in *Mém. Acad. Inser.* xxxii, pp. 29 sqq.), containing the whole work. This MS. is fully described by Prof. Luc. Mueller in his edition of Nonius (vol. ii, p. 295). By L² I indicate corrections made from the original MS.

P, saec. x, Paris (Bibl. Nat., lat. 7667), containing Book i

¹ I have the authority of the Librarian for stating that the marginal notes in H common to P V E are in the handwriting of the

third scribe, and that this handwriting may be regarded as contemporary with that of the two other scribes.

and Book ii as far as p. 140 M. 33 *Pompei victoris*, also Books iv–xx. With Prof. Havet's view as to the complex origin of this MS. I entirely coincide. No one, who has once examined and collated this MS., should doubt that it is, as he says, an accidental combination of three distinct MSS., the first (which wants the last leaf of the last quaternion), containing Books i–ii, the second Book iv, the third Books v–xx. A trustworthy collation of this MS. has been published by M. Meylan (Paris, 1886), who is however wrong in stating that the MS. is written in five hands. The true number is six, the sixth hand being not identical with the first, though similar to it, and the third beginning at fol. 55 r. (p. 296 M. 31) and continuing to the bottom of fol. 57 v. (p. 310 M. 22). By P² I indicate corrections made from the original MS.

V, saec. x, Wolfenbüttel (Gud. 96), a MS. in large quarto, of foll. 157, neatly written in double columns, with thirty, sometimes twenty-nine lines to a column, and corrected throughout (probably from the original MS. or a variant of it) in the same hand as the text. The fasciculi are numbered regularly to the end of the volume, and the lemmata begin with the line, the initial letter having often been added by another hand.

E, saec. x¹, the Escorial (M. iii. 14) (formerly of St. Peter's, Ghent, and probably acquired for the Escorial by Benedicto Arias Montano, who was commissioned by Philip II to collect MSS. in that neighbourhood). It is a quarto MS. with two columns to the page and thirty-four lines to the column (size of written part of page $7\frac{1}{2}$ in. \times $6\frac{3}{4}$ in. = 19 mm. \times 17 mm.). The writing is neat Carolingian minuscules. The MS. contains on foll. 4 r.–'47' (properly 48, for fol. 45 has been passed over in the numbering of the leaves) Books i–iii, and on fol. '48' v. (properly 49 v.)–'113' (properly 115, for fol. 104 has been passed over in the numbering) Books iv–xx. These are really two separate MSS., one containing Books i–iii, the other

¹ M. Delisle, to whom photographs were submitted of fol. 5 r. (iv. pp. 408–9 M. and i. pp. 3–5 M.), fol. 89 r. (v. pp. 425–7 M.), and

fol. 112 v. (xvii. p. 550–xix. p. 553 M.). declared the text, marginal notes, and corrections to be all of the tenth century.

Books iv-xx, though there is nothing to prevent us from supposing the connexion of the two to be as early as the MSS. themselves. Indeed it looks as if the same hand has written the marginal headings to Books i-ii med. and to Books vi, xii, &c. The numbering of the quaternions was separate for the two, to judge from the scanty traces left, viz. two dots at the bottom of the last page of the second quaternion of the first MS., and the numeral 11. at the same part of the second quaternion of the second MS. There is no break between Book iv and Book v, which begins near the foot of the first column of fol. 88 r. Books i-iii are written in four different hands. The lemmata do not always begin the line. The corrections in these books are almost always in the original hand.

The four MSS. H (in the hand H²) P V E contain marginal headings (not found in F L)¹, derived from a common source, in which Books i-ii, but not Book iii, were provided with a marginal explanation of the lemmas. In H there is also a second series, distinguishable from the others by being written in lighter ink, one of them containing a Breton gloss (ad p. 27 M. 1 strabones] *guelch*). (Cf. above, p. xi.)

II. RELATIONSHIP OF THE OLDER MSS.

The two groups of Extract MSS. (A C X and D M O) resemble each other so closely from p. 11 M. 3 onwards, that they may be treated as one and the same group, none² however being a copy of any of the others, unless X be a copy of A. But for pp. 1-10 M., the first group (A C X) represent an entirely different tradition, superior to any existing MS. I subjoin by way of specimen twenty well-marked varieties

¹ There are a few in F by the hand styled F³ (all recorded in the critical notes to this edition), and these reappear in E in Book iii, and in Book ii from the point where the H²V headings cease to be reproduced (see below, pp. xviii-xx).

² One instance will perhaps show this for D M O. In p. 36 M. 9 (Coniungere D, Coniugare M, Coniungere O), the original MS. seems to have had *Coniungere*. which O retains. D corrects wrongly to *Coniungere*, M rightly to *Coniugare*.

of reading from these pages, printing in italics those readings which may be regarded as undoubtedly correct:—

	A C X	D M O	F H ¹ L	H ² P V E
2. M. 26	narcessibai	————	narcessibai	narcesibai
4. 5	ponticum	ponticum	pontica ¹	pontica
5. 14	<i>modio</i>	————	<i>modio</i>	(om.)
6. 6	<i>crebris</i>	————	<i>crebris</i>	crebis
18	<i>liquant</i>	————	liquant	<i>liquant</i>
24	<i>sopor</i>	————	sopor	sopor
7. 1	<i>abstrahite</i>	extraite	abstraite	<i>abstrahite</i>
9	feritinanire	————	feritinanire	<i>fritinnire</i>
10	<i>excitari</i>	exagitari	exitari ² (C)	exilire
21	<i>perii</i>	————	perit	perit
28	sartorque (L ¹)	<i>satorque</i>	<i>satorque</i>	<i>satorque</i>
31	<i>sariunt</i>	<i>sariunt</i>	sariunt (P V E)	<i>sariunt</i>
8. 6	<i>nautis</i>	<i>nautis</i>	nauciis ³	nauciis
11	intricenare	<i>intricare</i>	intricenare (P V E)	<i>intricare</i>
20	<i>amatore</i>	————	amore	amore
9. 3	qui in	quid ostendis(sic)	<i>quin</i>	<i>quin</i>
17	<i>utuntur</i>	<i>utuntur</i>	utuntur	<i>utuntur</i>
10. 11	uiuat	<i>uiuit</i>	uiuat	uiuat
22	<i>arpazomene</i>	————	sarpazomene	sarpazomene
11. 2	<i>fartim</i> (F ³)	<i>fartim</i>	fartim parum (parum L ¹)	fartim parum

Of the eleven passages which A C X have in common with D M O on these pages, they agree in five, and differ in six; whereas in the remainder of the first two books they are in substantial agreement on perhaps every single occasion. This of itself is sufficient proof that for these ten pages A C X are derived from a MS. of a different family.

The extract MSS. agree generally, though by no means invariably, with F H¹ L, most closely with L¹. As instances of agreement may be quoted:—

28. 16	fulgora F ¹ L A C X D M O	fulgora F ³ H V E
32. 12	torqueat L ¹ C D M O	torqueant F L ² P V E
40. 21	bomatim L ¹ A X D M O	bouatim F H L ² V E
64. 5	mustolentum et uinulentum ut faculentum (<i>repeated after cauil-</i> <i>letur</i>) L ¹ A C X D M O	} om. F H L ² P V E
66. 7	concordes L ¹ A C D M O	
67. 27	prosapie L ¹ C D M O	concordesque F H L ² P V E prosapies F H L ² P V E

¹ ponti**ca (pontifica) F¹ V¹.

³ The Archetype had *naucis* with

² Probably the reading of the Archetype. *t* supraser.

So, too, they generally agree with L¹ in retaining the non-assimilated preposition in composition.

F and L (F¹ F², L¹ L²) are so closely related as to lead to the conclusion that they are copies of one original. This MS. seems to have been of inferior quality, disfigured by many mistakes and omissions, but preserving, as a rule, the older spellings, and especially the non-assimilation of prepositions. It had been corrected throughout from another MS., the reviser making many alterations, additions, and omissions, and regularly assimilating the prepositions. While L¹ generally retains the non-assimilated form, F and L² regularly prefer the assimilated. In other respects the different hands vary very much, giving sometimes the original, sometimes the corrected reading, sometimes a combination of the two. The following instances, taken from the last five pages, will serve to show the close agreement of the two MSS.:—
 227 M. 5 bene F¹ L; 7. ingremeta gonmemorem F¹ L; 228. 29 intectori F¹ L; 33. apud *om.* F¹ L; 230. 12 plaucidi F¹ L; 33. masi F² L; 231. 5 solie F¹ L; 21. uade F¹ L; 231. 22 stipidius F¹ L; 24. suadum F¹ L; oportunio pavidet F¹ L; 30. aetra F¹ L; 232. 4 amminicutarem F¹ L. As specimens of passages, where the original had been corrected, may be cited:—

30. M. 32 dit ficillimum L¹, dicit facillimum F¹ L². (The original had *ditficillimum* for *difficillimum*.)
67. 16 nocant praentacton F⁴ L¹, uocant parentaton L², uocant parentaton F² L³, uocant (*om. p.*) F¹. (Here *uocant praentacton* probably represents the original reading, the second word being dotted out and *parentaton* added in the margin. F⁴ L¹ retain the original. F² L³ [L²] give the reading of the margin, while F¹ omits the doubtful word altogether.)
196. 35 caenta L¹, cameenta F¹, caementa L². (The original had *caenta* corrected by superscription of *me* to *caementa*.)
198. 6 coluellana L¹, coluabellana L², colluabellana F¹. (The original had *coluellana* for *colu et lana*.)
199. 27 sper subernus L¹, s. snpernus L², supernus F¹. (The original had *subernus*, corrected to *supernus* by superscription of *p*.)
201. 14 eoidoneo L¹, et ideoneo F¹, et idoneo F² L². (The original had *et idoneo* with superscription of *eo*.)

These passages may serve to show the arbitrary manner in which the readings have been selected by the different hands.

Some of the corrections rest no doubt on MS. authority, while others are mere conjectures.

Besides the corrections of F², corrections by the original scribe from the original MS., F has also been corrected by a contemporary hand (F³) from an entirely different MS. This MS. is no other than the 'codex optimus' to which M. Havet referred the good readings of the Harleian MS., and F, so corrected, is the actual original of which the Harleian is a copy. To show that H¹ is copied from F (F¹, F², F³) the following proofs may be adduced:—

1. That the words *qui ourum inspexerant* (p. 117 M. 9), with which the first scribe of the Harleian ends in the middle of a column (fol. 53 v.), are also the last words of the sixth quaternion of F (fol. 48 v.), that is to say, precisely the point at which the MS., consisting of ninety-three foll. (eleven quaternions and five leaves), would actually be divided for purposes of copying. Such a remarkable coincidence can hardly be accidental.

2. F³ has the additions peculiar to H¹—e.g. 12 M. 22 ut; 78. 34 quid prodest; 82. 25 uarro; 113. 12 uarro; 114. 2 praecipue cum; 124. 32 non sum *liber* uerum inibi est *quasi*; 178. 25 iam istam caluam, and so on throughout.

3. Where H¹ is right against F¹ L, there F¹ has been corrected by F³. Where H¹ is wrong with F L, there F³ has no correction.

4. Many peculiar mistakes occurring in H¹ are found also in F:—e.g. 21. 18 *om.* genus; 78. 8 homibus; 83. 21 *om.* noli; 111. 13 *om.* fuam; 220. 30 supfurabatur; 229. 4 obprepsit.

5. Many peculiar readings of H¹ are to be explained by corrections in F:—e.g.

77.	19 baretere H ¹ , bretere <i>corr.</i> baetere (a <i>suprascr.</i>) F.
78.	32 nemens H ¹ , nemes <i>corr.</i> nemus (u <i>suprascr.</i> , <i>forma persimili litterae</i> n) F.
95.	20 deuniatus H ¹ , de*unctis <i>corr.</i> -ciatus (-tis <i>expunct.</i> , -iatus <i>suprascr.</i>) F.
97.	21 atiere H ¹ , ptiere <i>corr.</i> patiere (a <i>suprascr.</i>) F.
99.	8 amrione H ¹ , confiterione <i>corr.</i> amfrione (am <i>suprascr.</i> , i <i>et e oblit.</i>) F.
103.	25 maulta H ¹ , mata <i>corr.</i> multa (ul <i>suprascr.</i>) F.
115.	19 gladitores H ¹ , gladatores <i>corr.</i> gladiatores (i <i>suprascr.</i>) F.

181. 20 *gocordia* H¹, *cocordia corr.* so- (*littera renovata persimilis est g*) F.
 182. 28 *uulgare decoepit* H¹, *uulgare coepit* (d[olorem] *supraser.*) F.
 212. 20 *laum* H¹, *lacinium corr.* *lanicium* (*lineis supraser.*) F.

6. Many peculiar transpositions or insertions of words in H¹ can be explained through F, e. g. :—

49. 1 *trossuli equites Romanidicti trossuli dicti sunt torossuli* H¹.
 67. 21 *ex atque proletarium pedito.*
 81. 11 *farris in farris trite.*
 86. 10 *cecuttiunt lippiunt oculi mei cecultiunt.*
 87. 28 *clipeat operit clipeat et accium.*
 30 *audet galeare operire.*

(In each of these cases the peculiar position of the words in H is due to the position which they occupy in the margin of F.)

107. 27 *incideret quae* H¹.
 114. 25 *tusculanarum quae* H¹.

(In these two examples the marginal q[uaere] of F has found its way into the text of H¹.)

Instances of similar peculiarities in H¹ due to corrections in F might be multiplied indefinitely, but ‘actum, aiunt, ne agas’¹. The inevitable conclusion as to the relationship of F and H¹ seems to be that H¹ is throughout a copy of F. F was originally a MS. of the whole work, closely resembling L, which had been corrected for the first three books from a MS. containing these three books only. It was divided into three parts for convenience of copying, at p. 117 M. 8 (fol. 48 v.), and at the end of Book iii (fol. 93 v.), and books iv–xx were never reunited to the first three.

Besides H, we have another copy of F, namely E, but only for the latter part, from the middle of Book ii. This is demonstrable by the same evidence as was applied to H. Not only are the new readings of F³ for this part of the work incorporated in E, and the peculiarities of F reproduced (e. g. *hani* for *hanc* p. 148 M. 22; *mentio* [sequente intervallo] 217 M. 36), but a large number of the peculiar readings of E

¹ I must add that I was most unwilling to arrive at the conclusion that the Harleian MS. can no longer be regarded as an original

authority for these three books. ‘Veris victus sum; amicus quidem Harleianus, sed magis amica veritas.’

may be explained by a glance at F. Thus in 192 M. 29, E has *pugnus se* followed by a blank space, where in F we have *pugnus sedre sunt* corrected to *pugnus sedere sunt* by a marginal note *q[uaere] de*. This marginal *de* of F was evidently taken by the scribe of E for *de[est]*, a sign of a lacuna. Again the *bithiam* of E in 195 M. 16, where F has *bithia* corrected by superscription of *ni* to *bithinia*, is due to the fact that this *ni* looks very like *m*. Similarly the *m* of *corbulam* of F in 197 M. 28, which closely resembles *ni*, is so written by E, *corbulani*, and the *h*, very like a *b*, with which *trai* of p. 160 M. 23 is corrected to *trahi* in F is written *b* by E, *trabi*. To other misinterpretations of the corrections of F are due such readings of E as :—

152. M. 27 parties E, partes *corr.* paries (-ies *suprascr.*) F.
 148. 14 uoluoltur E, uoluulitur *corr.* uoluontur F.
 210. 13 lucamna E, lucam *corr.* lucanam (na *suprascr.*) F.
 201. 22 marsas E, marsus *corr.* marsa (a *suprascr.*, us *oblitter.*) F.

Where E has failed to adopt a correction in F, it will generally be found that the dot or stroke, with which the correction has been made, is so faint as hardly to be legible. This is the case, e.g., in 147 M. 10 obstringillant F¹ E, obstringillat F³; 157. 22 caecilius F¹ E, caelius F³; 169 M. 2 achille F¹ E, acille F³; whereas in 172. 6 the faint dots under *el* of *crudelitatem* have been noticed by E but not by H¹. Where H¹ differs from E, the reason is often clear from a reference to F. Thus in 212 M. 20, where H¹ reads *Laum*, through mistaking the sign of transposition for a sign of deletion, E equally fails to interpret the sign, and adopts the uncorrected reading *Lacinium* (*Lacinium corr.* Lanicium F); in 224 M. 11 H¹ has *cheu cheu*, E has *cheu*, where in F the correction *cheru* in the text has been ratified by the addition of *cheru* in the margin; in 214. 20, where E has *miserie munium*, and H¹ *miseriimunium*, and F *miserie munium corr.* *miserimunium*, the difference is due to the fact that E has ignored the stroke deleting *e*, while H¹ has mistaken it for an *i*.

For Book i and the first part of Book ii E is closely related to P, so closely as to force one to the conclusion that both are copies of one and the same MS., though the following instances of divergence will show that E is not copied from P, nor P from E:—18 M. 10 in comitiis P, in centuriis E; 33. 7 Ennius-

Enni *om.* P; 39. 6 *tum ut eliminor* P, *om. ut* E; 43. 2 *uocabantur* P, *nominantur* E; 56. 12 *Amphionem tragoedum iubeas om.* P; 71. 7 *africano* P, *afranico* E; 90. 26 *neuius* P, *ennius* E. The MS. from which P and E were copied probably contained no more than Book i and Book ii as far as p. 142 M. 13 *oratoris diceret*. This is the point where the first scribe of E ends, while P, the last leaf of which has been lost, terminates at p. 140 M. 33 *Pompei uictoris*. E however seems to have discarded this original MS. wholly or partially for F before reaching the end of the MS., at what point exactly it is difficult to say. The connexion with P is still clear at p. 126 M. 5, where both P and E omit *ac—erumna*, but the connexion with F seems to show itself at p. 131 M. 22 (*sciamaca* F E, *sciamaca ia* P), 133. 32 (*sacraten* F E, *socraten* P &c.), 137. 31 (*haec est*. Mertaret F³ E, *haec estmeri*. Mertaret P &c.); 138. 2 (*atrenauis* F³ E, *etrenauis* P &c.), 138. 17 (*id quod* F³ E, *quod* P &c.), 138. 30 (*Mertare mergere* F³ E, *Mertaret mergeret* P &c.), 140. 2 (*labyrinthorum* F³ E, *l. ortum* P).

H² P V E (the last to the middle of Book ii) form a distinct and closely allied group. They agree in giving the marginal notes; and as a rule their readings are in close accord. On the rare occasions when H² differs, or has no correction, P generally coincides with V E, or gives readings showing signs of contamination from the group F L. As instances where P V E agree may be quoted:—

10. M. 11 *illex* P V E (*illex* F H L², *inlex* L¹).
 17. 8 *cannit* P V E (*cantit* F H L).
 46. 11 *ramos* P V E (*ramo* F H L).
 83. 9 *et iniam* P V¹, *et tiniam* F³ H V² E (*et inianiam* F¹ L).
 84. 4 *plocito* P V², *plocio* H V¹ E (*plocio* F¹ L).
 89. 25 *egisit* P V¹, *egisito* H² V² E (*egisio* F H¹ L).
 118. 22 *gratum* P V E, *se gratum* H² (*regratum* F H¹ L).

P and E agree with V in indicating the lacunas by leaving a blank space. Thus in p. 3 M. 13, P leaves a space of a line and a half after *interent tamen*, and again after *leat* at the end of the transposed passage; V has a sign of corruption at *interent tamen*, and a blank space after *leat* with the marginal note 'hic desunt IV lineae quae in autentico non erant scriptae'; E has *q[uaere]* in the margin at *interent tamen*, and a space of a line after *leat*; H² has a marginal comment 'hic

deest.' In 8. 27 P V E leave a blank space after *Plautus*. In 17. 4, after *de deorum natura lib. II* there is a blank space of two lines in P E; V has a marginal note 'hic desunt duae lineae quae in autentico non erant scriptae'; H² a marginal note 'deest aliquid.'

In the following passages P gives a reading combining the two groups:—

2. M. 12 pubuerem P¹ (puuerem H²L¹V¹E², puberem F H¹L²V²E¹).
 4. 3 deo hordeo P¹ (de ordeo L¹C¹X¹, de hordeo F H L²P²V E A²).
 9. 17 utantur P¹, utauntur P² (utantur F H¹L, utuntur H²E, utuntuntur V).
 18 poetia P E (poeta F H¹L A C X, poeia H²V).
 27. 24 ulocat P¹ (uocat F¹L, locat F³H P²V E²?).
 56. 28 schenmis P (schemis FL, schenis H²V, scenis E).
 60. 28 deuoratendo P¹ (deuorando F H¹L², deuortendo H²P²V E).
 64. 16 VIII P (V F¹L, IIII F³H V E).
 81. 9 aubis P¹ (abis F H¹L, auis H²P²V E).
 83. 18 tabuliono P (tabulono F¹L, tabulino F²H V E).

Occasionally, but rarely, P E agree with L F against H² V:—

4. 14 magistra F H¹L P E (magistro H²V).
 15. 24 torrus F H¹L P E (torris H²V).
 29 maleago F H¹L P E (maleagro H²V).
 17. 25 formonsus L¹P E ? (formosus F H L²V).
 18. 28 quia F¹H¹L P E¹ (qui F³H²L V E²).
 49. 3 ecum F H L P E (equum H²V).
 106. 30 cum F H¹L P E (equum H², equum V).

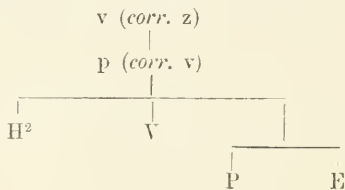
Again P E have the list of books in common with F¹ L.

The original of H²PVE was clearly a corrected MS. Thus in 2 M. 12 it had *puberem* (F H¹L²), with *u* suprascr., exactly as it is in E, whence *pubuerem* P¹, *puuerem* H²V¹(L¹), *puberem* V²; in 9. 17 *utantur* (F H¹L), with *u* suprascr., whence *utauntur* P², *utantur* P¹, *utuntur* H²E, and *utuntuntur* V; in 46. 21 probably *candorem* (F H¹L), with *n* erased and *l* in margin, whence *cadorem* P V¹, *caldorem* H²V²E; in 84. 4 *plocto* (F¹L) with *i* suprascr., whence *plocito* P V², *plocio* H V¹E (F²); in 89. 25 *egisio* (F H¹L), with *t* suprascr., whence *egisit* P V¹, *egisito* H²V²E; in 131. 22 *sciamaca* (F H¹L) with *ia* suprascr. or in margin, whence *sciamaca ia* H²P V; in 193. 30 *mala* (F H¹L) with *i* suprascr., whence *ma*ia* V, *maia* H²; in 201. 27 *albueibus* (F H¹L) with *c* suprascr., whence *albu*cibus* V, *albu*cibus* H².

H² V E give regularly the corrected reading, P generally the corrected reading, sometimes however a combination of the two; sometimes, though rarely, the original.

A consideration of these and similar passages suggests an original which combined the peculiarities of the two families F L and H² P V E, and which had been corrected from a MS. belonging to the latter family. The genealogy may be represented as follows:—

(z = common ancestor of F L, v = common ancestor of H² P V E.)

III. ESTIMATE OF THE OLDER MSS.

These MSS. of Nonius then for Books i-iii fall into four groups:—

1. F³. This source is by far the best; and its corrections are almost invariably to be adopted.

2. H² P V and (only for Book i and the first half of Book ii) E. These MSS. come next to F³ in merit, and may all four be regarded as independent authorities. It seems probable, as we have seen, that, like H¹, they owe their chief value, not to the original MS., but to corrections. Thus H² V, which seem generally to give the readings of the second hand, are on the whole more trustworthy than P, which occasionally retains the original. P is also less neatly and carefully written than the others. It is therefore dangerous to follow its single authority, as by reading in p. 46 M. 4 *subduxerunt* (P), or in 75. 20 *mare* (*more* P). V often retains traces of a correct tradition wanting in the other MSS. Thus in p. 226 M. 18 V has *chrisam* against *chriam* of the others; in 27. 19 *narrare narra*, where the others have *narrare*, V has *narra*; in 2. 18 (a line of Novius) where the others have *actor*, V¹ has *auctor*, which suggests for the true reading *actor auctor*, with that alliteration of pairs of words so much affected by Novius.

But of all the four H² is decidedly the most correct; witness p. 7 M. 31 *sariunt* H² (*sarriunt* P V E), 8. 11 *intricare* H² (*intricenare* P V E), 170. 3 *mimicus* H² (*amicus* V with F H¹ L); though many of the readings peculiar to it are probably due to conjectural emendation.

That E is a better copy than P of the common original of P E we may see from p. 4 M. 17, where the marginal *i*, a correction of *ubi* into *ibi*, stands in the right place in the margin of E, but in the margin of P has lost its proper position; the same is true of the marginal *a*, a correction of *Lurcones* into *Luracones* 10. 30, and of the marginal *n*, a correction of *illex* to *inlex* 10. 24.

3. F L. This group is the least trustworthy. Where these MSS. are opposed to F³, they are regularly wrong. Where F³ is silent and F L are opposed to H² V (and in Books i–ii med. P E) the probability of their being right is about two to nine. One of the most important instances, where F L retain the correct reading, is 126. 9–16, where these MSS. have *ieientare* with the extract MSS., H² P V E *ientare*; cf. 46. 6 *συριω* F L, 88. 6 *porro* F L. So too F and L singly occasionally stand alone in giving correct readings. F has *truum* in 19. 17 (*trullam* cett.); F has *pinnaria* in 79. 15 (*pinnari* cett.). The *in possent* of F¹ in 2. 3 (*si possent* cett.) may thus confirm the conjecture of Scioppius, *ni possent*. L alone has e.g. *reticentia* in 2. 1 (*reticenti* cett.). Its *coleatum* in 4. 17 (*coeleatum* cett.) may possibly be right.

4. The extract MSS. These are, on the whole, as we have seen, in close agreement with F L, especially with L, though they often show peculiar readings, which are obviously corrupt (e.g. 7. 1 *extraite* D M O, 9. 3 *quid ostendis* D M O). At the same time they occasionally retain traces of a correct reading, which has disappeared in all the other MSS., e.g.:—

36. 9 *coniugare* M, *coniugare* O (*coniungere* cett.).

76. 9 *iratus*—*liceret* A C X D M O (*miratus*—*licere* cett.).

87. 28 *clipeatur accium* A C X D M O (*clipeat et accium* cett.).

In the last instance there is an unmistakable trace of the correct tradition. *Clipeat bruccium* was written *clipeat uraccium*, and the abbreviation for *ur* mistaken for *et* in the original of the whole group F H L P V E. So in 99. 27,

where A C X D M O have *Desuberare*, F H L P V E *Desubulare*, it seems probable that *Desuberare*, 'to bark,' 'take the skin off,' represents a lost lemma.

For the first ten pages, as we have seen, the group A C X represent an entirely different and an excellent tradition. Thus in the passages quoted on p. xv, they are right thirteen times, six times alone or with DMO only, once with F³, four times with H² P V E, or some member of that group, against F L, twice with F L. They are wrong seven times, twice alone, thrice with all the MSS., the remaining two times with F L, or some member of that group, against the group H²(P V E). These facts show that for these ten pages the testimony of A C X, though of great value when standing alone, or when supported by some member or members of the group H² P V E, becomes suspicious, when supported by F L, or one of these MSS., against H² P V E. Thus M. Havet may be right in omitting *modio* p. 5 M. 14, while *ponticum* 4. 5 and *narcesibai* 2. 26 may be nearer to the original than *pontica* and *narcessibai*.

In matters of orthography F L are generally more correct than H² P V E, so we should retain *ecus* of the first against *equus* of the second group in 4. 13, 17. 25, 49. 3, 105. 31, 106. 30, 107. 1 (cf. 45. 3, where the corruption *tumecum* has preserved the old form in all the MSS. F H L P V), also *pinna* of the first against *penna* of the second in 9. 25, 14. 15, 17. 11 (cf. 191. 21, where all the MSS. have *pinnatos*), also *scema, scena* of the first against *schema, schena* of the second in 224. 40—225. 4, 176. 16—21. In the non-assimilation of prepositions in composition L¹ generally stands alone with the extract MSS. (e. g. 28. 25 *adpetentes*; 32. 34 *inruere*; 34. 2 *inmittere*; 36. 3 *subplantare . . subponere*); sometimes however it is supported by F, occasionally, though more rarely, by P V E.

IV. THE LATER MSS.

The fifteenth-century MSS. of Nonius are very numerous. I have myself seen and examined the following thirty-five:—Six at Florence (four vellum, viz. Laur. XLVIII. 2, 3, 4, 5; two paper, viz. Laur. XC. sup. 3, and Strozz. 79); three at

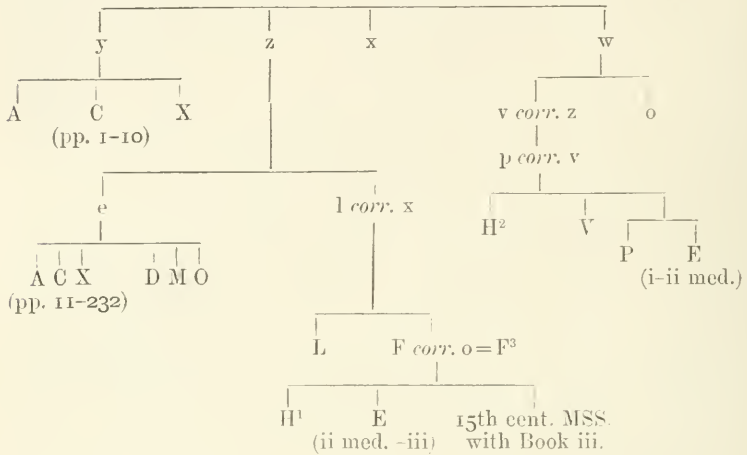
Milan (two vellum, viz. R 16 and S 75 sup.; one paper, viz. H. 84); one paper at Turin; three at Leyden (two vellum, viz. Perizon. 15, 16; one paper, viz. Perizon. 64); nine at Paris (five vellum, viz. lat. 7576, 7577, 7579, 7668, 14084; four paper, viz. 7574 A, 7578, 7580, 16665); six in the British Museum (all paper, viz. Arund. 216, Burn. 206, Egert. 1118, Harl. 2451, 2587, Add. 16425); seven at Oxford, three of them in the Bodleian (one vellum, viz. D'Orv. X 1. 32; two paper, viz. D'Orv. X 1. 31, Canon. Misc. 385), and four in College Libraries (two vellum, viz. Ball. 262, Corp. 91; two paper, viz. Line. 84, Magd. 206)¹. Omitting three of the British Museum MSS. (viz. (1) Egert. 1118, which contains Book iii only, (2) Arundel 216, which contains two distinct MSS., one of Book iv, and one of Books i–ii, (3) Harleian 2587, which contains extracts from Books i–ii), the remaining MSS. fall into two great groups: (i) those which omit Book iii, (ii) those which contain the whole. The first group, which is much the larger, is altogether valueless. The MSS. seem to belong chiefly to the FL family, but teem with blunders of omission and commission. The second group may again be subdivided into two classes, the first of which consists only of the Milan MS. (S 75 sup.). This MS. is interesting as being the only fifteenth-century MS. I have seen which contains the list of books, indeed the only MS. except L, P, and E. It seems to give, as a rule, the same readings as L, with a few corrections here and there from some MS. of the F³ type. The second division of this group comprises two Paris MSS. (7579, which I call Q, and 14084), two Florence MSS. (Laur. XLVIII. 3, and Strozz. 79), the British Museum MS. (Burn. 206), and the Bodleian (D'Orv. X 1. 31). All these MSS. contain some or all of the correct readings due to F³, and are probably derived directly from F. Three of them (Burn., Q, and Paris 14084) betray their origin by the perpetuation of certain mistakes in F. Thus in p. 210 M. 26 F has *labias tibias labeas tibias*, with the first two words dotted out, while the double reading is reproduced in all three MSS.; in 213. 37 where F⁵ has

¹ [I have also seen one paper at Madrid (lat. 127), two vellum at the Escorial (Q I 15. and e II 7),

and have received from Mr. A. S. Hunt a description of one vellum at Valencia (46). W. M. L.]

written *messem* above *esse*, Q has *emessem esse*, Burn. and Paris 14084 *messem esse*. The correct readings found in this group of MSS., which have no other MS. authority, are no doubt due to the corrections of contemporary scholars, frequent in fifteenth-century MSS., so that it is very doubtful whether any of the later MSS. of Nonius can be regarded as possessing the smallest claim to rank as an independent authority.

I append a Stemma Codicum drawn up in accordance with these investigations :—

DE COMPENDIOSA DOCTRINA

I - III

CONSPECTUS OF MSS.

- F, saec. ix-x, Florence (Laur. XLVIII. 1).
H, saec. ix-x, British Museum (Harl. 2719).
L, saec. ix, Leyden (Voss. Lat. Fol. 73).
P, saec. x, Paris (Bibl. Nat., lat. 7667).
V, saec. x, Wolfenbüttel (Gud. 96).
E, saec. x, Escorial (M. iii. 14).
[Q, saec. xv, Paris (Bibl. Nat., lat. 7579)].
(γ) = F H L P V E Q.

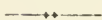
Extract MSS:—

- A, saec. x, Bamberg (M.V. 18).
C, saec. x, Paris (Bibl. Nat., lat. 7666).
X, saec. x-xi, Leyden (Voss. 116).
D, saec. x, Paris (Bibl. Nat., lat. 7665).
M, saec. x, Montpellier (212).
O, saec. x, Oxford (Bodl., Canon. Class. Lat. 279).
(δ) = A C X D M O.
(ω) = (γ) + (δ).

NONI MARCELLI

PERIPATETICI TUBURSIENSIS

DE COMPENDIOSA DOCTRINA AD FILIUM

- I. De proprietate sermonum.
- II. De *honeste seu noue ueterum dictis per litteras.*
- III. De indiscretis generibus per litteras.
- IV. De uaria significatione sermonum per litteras.
- V. De differentia similium significationum.
- VI. De inpropriis.
- VII. De contrariis generibus uerborum.
- VIII. De mutata declinatione.
- IX. De numeris et casibus.
- X. De mutatis coniugationibus.
- XI. De indiscretis aduerbiis.
- XII. De doctorum indagine.
- XIII. De genere nauigiorum.
- XIV. De genere uestimentorum.
- XV. De genere uasorum uel poculorum.
- XVI. De genere calciamentorum.
- XVII. De coloribus.
- XVIII. De generibus ciborum uel potionum.
- XIX. De genere armorum.
- XX. De propinquitatum uocabulis et partu.

L G (Geneua 84) B (Berne 83) Z (Cambridge 2427) have no general title. NONI H P E. NONII F V (8). PERIPATHETICI (γ) A C X. PERIPATHETICUS D M O. TUBURGICENSIS F H P E A X. (Possibly -RC- P¹, -RG- P².) TUBURCICENSIS V. TIBURCICENSIS C D M O. COMPENDIOSA C X O. COMPENDIOSA (γ) A D M. PER LITTERAS AD FILIUM (ω).

The Index is found in L P E. In F (and perhaps in V) it originally existed, but has been completely erased, probably by F³.

II. [Cf. p. 68 M.]: De inhonestis et noue L P E: dicitis L¹. V. signification P, significatio L. VI. ***** Inpropriis L. VIII. declinatione P¹. XX. propinquitatum *corr.* propinquitatum E.

I.

DE PROPRIETATE SERMONUM.

SENIVM est *tædium* et *odium*: dictum a *senectute*, quod senes omnibus odio sint et *tædio*. Caecilius in *Ephesione* (28):

‘Tum in *senectute* hoc *députo* *misérrimum*.

5 Sentire ea *aetate* *eũmpse* esse *odiosum* *álteri*.’

Nam *aetatem* *malam* *senectutem* *ueteres* *dixerunt*. **Plautus** *Menaechmis* (756):

‘*Cónsitús* *sum*

Senéctute; *onústum* *geró* *corpus*; *uíres*

10 *Relíquere*. *Ut* *aétas* *mala* *ést* *mers*, *mala* *est* *ergo*.’

Attius *Amphitryone* (85):

‘*Án* *mala*

Aetáte <te> *mauí* *male* *mulcári* *exemplis* *ómnibus*?’

Turpilius *Philopatro* (175):

‘*Miserúm* *puto*,

15 *Si* *etiam* *ístuc* *ad* *malam* *áetatem* *accessít* *mali*.’

Pacuius *Periboea* (277):

‘*Parum* *ést* *quod* *te* *aetas* *mále* *habet*, *ni* *etiam* *hic* *ád* *malam* ||

1 *Aetátem* *adiungas* *crúciatum* *reticéntia*?’

Afranius *Vopisco* (378):

‘*Si* *póssent* *homines* *délenimentís* *capi*,

Omnés *haberent* *núnc* *amatorés* *anus*.

5 *Aetás* *et* *corpus* *ténerum* *et* *morigerátio*,

Haec *súnt* *uenena* *fórmosarum* *múlierum*.

Mala *aétas* *nulla* *délenimenta* *ínuenit*.’

I. 2. sunt H¹: efesione FHL P²
VEAX, effesione P¹, effesione C.
5. eum ipsum (ω), [eum se (corr: se
om. eum) cdd. Ciceronis Cat. Maj. 8.
25]. 9. honustum X. 10. [cf. p.
192 M.]: relinquere (δ) P²E: est
mers mala est ergo (γ) ACX, [et cdd.

p. 192 M.], mers—ergo del P². 13.
te om. (γ) ACX: mulcare V¹. 16.
aetitem L¹. 18. nisi A: hic om. L¹F¹.

II. 1. reticentia L¹, recenti P¹,
reticenti (γ) ACX. 3. in pos-
sent F¹: delinimentis A. 5. mori-
geratio **** E, morigeneratio A.

Bonam aetatem quoque dicimus adulescentiam uel iuuentutem. M. Tullius de Senectute (14. 48): 'Quod si ipsis uoluptatibus bona aetas fruitur lubentius, primum paruulis fruitur 10 rebus.' Nam prudentissime noster Maro diei partes primas, quasi eius aetatem puberem, meliorem dixit, nono libro (156):

'Nunc adeo, melior quoniam pars acta diei est.'

SENIUM ipsum positum sic. Titinius Veliterna (147): 15
'Quot péstis, senia et iúrgia sese émigrarunt aédibus.'

Nouius Gallinaria (37):

'Óperaque actor, aúctor, cantor, cúrsor, senium sónticum.'

Attius Epinausimache (316):

'Mórs amici súbigit, quod mi est sénium multo acérrimum.' 20

Pomponius Praecone Posteriore (135):

'Cálué, adportas núnctium

Nóbis disparém, diuisum: huíc seni senium ét metum.'

Lucilius Satyrarum lib. XV (11):

'In numero quorum nunc primus Trebellius multos 25
Lucius, †ναρκη, sibai†, febris, senium, uomitum, plus.'

Turpilius Demiurgo (41):

'Quia ením (morbo.) odio ac sénio mi hae sunt níptiae.' ||

Pacuius Periboea (301):

'Métus, egestas, maéror, senium, exíliumque et grandaenitas.' 1

VELITATIO dicitur leuis contentio: dicta ex congressione uelutum. Plautus Asinaria (307):

'Vérbíuelitátionem fieri compendí uolo.' 5

10. libentius L¹ P² (δ); lubentius — fruitur om. P¹. 11. partem A¹. 12. puuerem L¹ V¹ H², pubuerem P¹, puberem corr. puuerem (u *supra-script. manu prima*) E, puerum A² X¹. 15. ennium ipsum F¹: positum sic. L V C X, positum. sic F H P E A: uel F¹. 16. quod pestis (γ) A C X, quod om. L¹: sesemet diebus em. (γ) A C X: emicrarunt L¹, emigrarent F H¹ X. 18. opere quae H² L P V E A¹ C, opere que F H¹ A² X: o. actor c. (γ) A C X, o. auctor c. V¹. 20.

amicis P: subicit L¹: mihi (γ) A C X. 22. adp. L¹ A C X. 25. primum A C X: trebelleis L¹: multos titos (γ) A C X (multo P): lucios (γ) A C X, licios F¹. 26. narcisibai H² P V E, narcisibai F H¹ L A C X: frebris P. 28. mihi (γ) A C X: hae sunt om. V: hae* A¹.

III. 2. et gestas C: maeror A, meror *rell.*: exiliumque et senectus (γ) A C X. 3. tentio V¹. 5. uerbis uelitationem (ω) [*et cdd. Plauti*]: compendí L¹, compendio C, compendi

Idem Menacchmis (778):

'Néscio quid uos uelítati éstis inter uós duo.'

Turpilius Lindia (145):

'Conpérece uerbis uelítare; ad rém redi.'

10 Afranius Priuigno (266):

'Interea uérba iactare, ét labris
Intér se uelítári, uelificárier.'

Caccilius Pausimacho:

<PHRYGIONES>

15 leat. Hoc Vergilius probat in lib. VIII (614):

'Vobis pieta croco et fulgenti murice uestis.'

Item in eodem [nono] (617):

'O uere Phrygiae, neque enim Phryges.'

Titinius Barbato (4):

20 'Phrygió fui primó, beneque id opus sciúi:
Relíqui acus aciásque ero atque eraé nostrae.'

Plautus Menacchmis (469):

'Pallam ád phrygionem fért confecto prándio.'

Varro Cosmotoryne, *περὶ φθορᾶς κόσμου* (228):

25 'Phrygió qui puluinár poterat
Píngére, soliar †deuigebat.'

rell. 8. india L¹. 9. conperce L¹ A C² X D M O, comperce H² L² P V, comperce *ex* comperte E, comparece F H¹: uelitare C: dedi A. 10. priuigna F H L P² V E A X, priuign. (*sic*) C, priuigana P¹. 11. uerbis iactare *in ras.* A. 12. uelitari *ex* uelitare E. 13. pausimachomum (γ) A C X, pausimacho * * * V¹. The MSS. here insert a page containing pp. 406 M. *interiere tamen* — 409 M. *auster nascitur*, which had fallen out of its place in the archetype. P has a space of a line after *interent tamen* (*sic. tamen* P²), and a line and a half after *leat*. V has a sign of error at *interent tamen*, and a space after *leat* with the note: hic desunt IV lineae quae

in autentico non erant scriptae. F L H¹ and A C X have no such sign, but F has R. e) Q uire) in the margin and F³ has added the asteriscus-sign, while H² has 'hic deest' (*mg.*). E has q(uaere) in the margin at *interent tamen*, and a space of a line and a half after *leat*. 15. leat hoc (γ) C, lateat hoc A X. 18. frygiae A, frigiae H L P E: frigis L¹ H² *mg.* H *mg.* E *mg.*, frygis A C X, friges H¹ L² P E. 20. Phrygio fui primo *om.* L¹: frygio (γ), frigio P E: cui A C X, siui P¹. 21. atiasque A: atque re (γ) A C X. 23. [cf. p. 538 M.] frigionem H E A, fri^sg. F, fryg. *rell.* 25. frigio H L P E A. frygio *rell.* 26. soliar deuigebat (γ) A C X.

HOSTIMENTUM est aequamentum: unde et hostes dicti sunt, qui ex aequa causa pugnam ineunt. Plautus *Asinaria* (172):

‘Pár pari hostiméntum datum est, ópera pro pecúnia.’

30

Unde et hostire dicitur. Idem in eadem (377):

‘Quin prómitto, inquam, hostíre contra, ut mémineris.’

Id est, aequa reddere. ||

TOLVTIM dicitur quasi uolutim uel uolubiliter. Plautus *Asinaria* (706):

‘Demam hércle iam de hórdeo tolútím ni badízás.’

Nouius, *Gallinaria* (38):

‘Ó pestifera, pórtentifica, tráix tolutiloquéntia.’

5

Id est uolubilis locutio. Idem *Macco Exule* (48):

‘Em díxi iturum hominem ín Tuscos tolútím.’

Item *Lucilius Satyrarum lib. VIII* (13):

‘Si omne iter euadit stadiumque adcliue tolutim.’

Idem (*inc.* 79):

‘Velle tolutim hic semper <et> incepturus uidetur.’

10

Varro Trihodite Tripylío, *περὶ ἀρετῆς κτήσεως* (559):

‘Sed ut ecus, qui ad uehéndum est natus, támen hic traditur magistro,

Út equiso doceat tolutim.’

15

Pomponius Decuma Fullonis (40):

‘Ét ubi insilui in cócleatum ecúleum, ibi tolútím tortor.’

Varro Agathone (9):

‘Haec postquam dixit, cedit citus celsus tolutim.’

27. ostes P¹ V, hostis L¹. 30. [cf. p. 529 M.]: hostimentum datum (ω) [cf. *edd.* p. 529 M.]. 31. ostire V. 32. praemitto (prae *contract.*) A.

IV. 1. quasi lutim V. 3. de ordeo L¹ C¹ X¹, deo hordeo P¹, de**hordeo A¹: baditas C. 4. callinaria L¹. 5. pontica fera H L P V² E, ponti**ca f. (pontifica *ut vid.*) F¹ V¹, ponticum f. (δ). 6. luquatio A: exule est (ē) (γ) A C X. 7. dixitutum F¹: intus cor X. 8. idem (γ) A C X. 9. omnem H L¹ P V E, *tr.* (ω): inter H² P V (*in ras.*) E,

tr. (ω): euadat *corr.* euadit E: acliue D M O, adel.? 10-11. Idem — tolutim om. C. 13. sqq. [cf. p. 105 M.]. 13. ecus C X, aecus L, equus F H P V E A: tradicitur F¹. 14. magistro H² V, magistra F H¹ L P E A C X. 15. equiso edoceat (*ut vid.*) F¹, equiso doceat H² L¹ P V E, equis edoceat F² H¹ L² A C X: tolitum E. 16. follonis F¹. 17. [cf. p. 105 M.]: coleatum L¹, cocleatum F H L² A C X, codeatum E ? P ? (*an cocleatum?*), clocleatum V: ibi F² H (i *in ras.*) A C² V *mg.* E *mg.*, ubi F¹ L P V E X, tibi C¹: terror X.

20 **CAPULUM** dicitur quicquid aliquam rem intra se capit. Nam sarcophagum, id est sepulcrum, capulum dici ueteres uolunt, quod corpora capiat. Plautus *Asinaria*, dicens de sene (892):

'Périi, misera! ut ausculatur cárnifex, capulí decus!'

25 Idem *Milite* (627):

'Quíd ais tu? tame tibi ego uideor óppido Acherúntius?
Tám capularis?'

Id est capulo proximus. Nouius Pappo *Praeterito* (75):

30 'Dum istos ínuitabís súffragatorés, pater,
Príus in capulo quam ín curuli sélla suspendés natis.'

Lucilius *Satyrarum* lib. II (11):

1 'Quom illic uidissent Hortensius Postumiusque,||
Ceteri item in capulo hunc non esse aliumque cubare.'

Varro *Cosmotoryne*, *περὶ φθορᾶς κόσμου* (222):

'Proptér eunam capulúm positum
Nutrix tradit pollicitori.'

5 **TEMULENTA** dicta est ebriosa: dicta a temeto, quod est uinum, quod attemptet. Plautus *Aulularia* (355):

'Quía temeti níhil adlatum intéllego.'

Idem *Truculento* (833):

'Síue adeo carét temeto, támen ab ingenio ínprobust.'

10 M. Tullius de *Republica* lib. IIII: 'Ita magnam habet uim disciplina uerecundiae, carent temeto omnes mulieres.'

Varro *Est Modus Matulac*, *περὶ μέθης* (113):

'Quis in omni uita heluo † ΠΙΟΔΕΠC olfacit temetum?'

21. sarcophagum (ω): sepulcrum F² H L² P, -chr- (ω). 22. accipiat M. 23. desine FH¹. 24. peri (ω): ausculatur D² MO, osc. *rell.* 26. totam (γ) ACX, [tu itane *edd. Plauti*]: haeceruntius FH, acheruntius ACX, haecheruntius LPVE. 28. idem (idē) FH¹LPV *mg.* ACX, idest H *in ras.* VE. 29. isto (γ) ACX: inuitauis (γ) ACX: patre P¹. 30. salla P: curculi A¹A³C. curculo A²X: suspendis (γ) ACX. 32. quem illi cum (ω).

V. 2. *cosmatorene* (γ) ACX (the

second *s* has a stroke over it), *cosmatorene* F¹: 3 *sqq.* [cf. p. 157 M.]. 3. *propte* C. 4. *pellictori* H²L²P²V¹E, *pellictori* F³H¹H³L¹V²*mg.* E *mg.* ACX, *pellictori* P¹, *pellictorri* F¹. 5. *dicta est* (γ) ACXQ, id est D MO: *temulento* F¹*mg.* L¹, *temto* F¹. 6. *attemptet* F¹L. 7. *timenti* L¹: *adlatum* L¹ (δ), *alatum* F¹. 9. *improbust* FH L¹, *improbust* *rell.* 10. *habet uim* (ω). 11. *uerecundie* L¹: *carente* L¹, *caret* A. 13. *helio* (γ) ACX. *helio*? V¹: ΠΙΟΑΕΤΙC H¹, ΠΙΟΑΕΠC F, ΠΙΟΔΕΠC H²EP, ΠΙΟΑΕΠ L, ΠΙΟΔΕΠC

Idem Modio (310):

‘Tremodiam,
 Ἀμφοροῦν καὶ ἐαυτὴν ἐμὴν καὶ φάρμακον ἰατρικόν.’

15

CINAEDI dicti sunt apud ueteres saltatores uel pantomimi:

ἀπὸ τοῦ κινεῖν σῶμα. Plautus Aulularia (422):

‘Ita fústibus sum móllior magis quam úllus cinaedus.’

Idem in Milite (668):

‘Tum ád saltandum nón cinaedus málaeus aequae est.’

20

Idem in Sticho (760):

‘Lépidam et suauem cántionem aliquam óccupito cinaédicam.’

Id est, quae ad saltandum mouere posset.

Lucilius Satyrarum lib. I (31):

‘Stulte saltatum te inter nenisse cinaedos.’

25

Varro Ὀνος Λύρας (357):

‘Maeréntis ut quiétus ac demíssior probándus;

Ἀχαιῶν ἥρωικός, Ἴωνικός κιναιίδου.’ ||

EXERCITUM dicitur fatigatum: dictum ab exercitio. Sallu- 1

stius in Iugurthino bello (71. 1): ‘Nabdalsa exercito corpore.’

Plautus Bacchidibus (4):

‘Quaé sodalem átque me exércitos habet.’

Lucretius lib. II (120):

‘Conciliis et discidiis exercita crebris.’

5

V, ποδεπωλ C. ποδεπωλ AX: olfacit temetum H² P V E, olfac temetum F³ H¹. colfacite metum L¹, colface temetum L², colfacete metum F¹, facit temetum A C X. 14. idem modio F H¹ L A C X, modio om. H² P V E. 15. tremodiam (γ), trimodiam E, treodiam A C X. 16. eadem P, eandem F H L V E A C X: timeti F H¹ L¹ A C X, temeti H² L² P V: a carris F H² L P V E C Q, a caris H¹ A X: modum A¹. There is a lacuna of a line and a half after *modium* in P. 17. Cinaedi L P² V, Cenaedi P¹, Cinedi F H E A X O. 18. coma L¹. 19. submollior (γ) A C² X Q, submollior V¹: ullus F³ H¹

V¹ nullus F¹ H² L P V² E A C X Q: cinedus F H L E A. 21. tam A¹: cinedus F H L E A: aequae H L P. 23. etuauem F¹: cantionum (um *in ras*.) A: occupito (γ) A C X, occipito D M O: cinedicam F H P E A. 26. sulte A: cinedos F H L P V, cinaedis C D M, cinedis A X O. 28. demissor (γ) A C² X: probrandus V². 29. ηρωικός (γ) A C X: ἰωνικός F H¹ L A C X, ἰωνικός H² P V E.

VI. 2. iugurtino F¹ L¹ A C X² Q: abdalsa L¹. 3. baccidibus L¹. 4. q: L¹, q. (*sic*) A: adque L¹: habent X¹. 5. secundum (γ) A C X. 6. concilis (γ) A C X: et om. L¹, ex

Afranius Suspecta (317):

‘Ita ut huic ero ádulescenti, cui † suspicium trádedit,
Quí me est animi exércitus.’

10 Vergilius lib. III (Aen. 182):

‘Nate, Iliacis exerceite fatis.’

TENUS est laqueus: dictus a tendicula. Plautus Bacchidibus
(792):

‘Nunc áb transenna túrdus lumbricúm petit.

15 Pendébit hodie pulcre: ita intendí tenus.’

INLIC/RE est proprie inlaqueare. Naeuius Lycurgo (30):

‘Sublímen altos saltus inlicíte, ubi

Bipedés uolantes líno linquant lúmina.’

PELICES a graeco uocabulo significantiam sapientes inflexam

20 putant [quasi pellex], [hoc est ut *παλλακίς*.] Quod si
hoc non est, uana compositio hominis uideri potest.

CALVITUR dictum est frustratur: tractum a caluis mimicis,
quod sint omnibus frustratui. Plautus in Casina (169):

‘Nam úbi domi sóla sum, sópor manus cáluitur.’

25 Pacuuius Medo (240):

‘Séntio patér te uocis cálui similitúdi-
ne.’

Et (Medo 241):

‘Sed quíd conspicio? núm me lactans cáluitur
Aétas?’

30 Attius Eurysace (382):

‘Sed mémet caluor: uós istum iussi ócius ‖
1 Abstráhite.’

A C X: discidis V¹: crebris F H¹
L C X, crebis H² P V E A. 8. ita
aut L¹. 9. exercitur L¹, exer-
citus *in ras*. E. 11. nateliacis
L¹: factis L¹. 14. nunc *om.* L¹:
transena F¹: lubbrium C¹, lubricum
(ω). 15. pulcre X¹, pulerae L¹,
pulchrae F H, pulchre P E A X².
16. Inl. L¹ (δ): inl. L¹ (δ). 17. sub-
umem L¹: alis s. alios F² H L P V
E A C X, aliis s. alios F¹: saltos F¹:
inlicite A C X, inlicitae L¹ E, illicite
F H V, illicitae L² P. 17-18. ubi-
pedes V¹. 18. uolucres (γ) A C X:
liquant F H¹ L. 19. Peliceos (ω):

inflexam H¹ P¹. 20. quasi pellex
(γ), q. pallex H² (δ): ut pallacis H²
mg. L P V E A C D M O, ut pallaces
X, ut pellacis F H¹: quod sit L.
21. compositio F H L¹ C. 22. ini-
micis (δ) Q. 24. sopor A C X,
soror (γ). 26. calui F³ H¹, catui
(γ) A² C X, cat si A¹. 26-28.
similitudine sed quid F¹ H² L² P
V E Q, s. set quid L¹ A C X, s. set quid
(et *in mg. script.*) F³, s. sedet quid
H¹. 28. conspicio A. 31. iussit
M: otius A.

VII. I. abstrahite P V E A² C X,
abstraite F H L A¹ Q, extraite D

Lucilius Satyrarum lib. XVII (10) :

‘Si non it, capito, inquit, eum. et si caluitur, *endo*
Ferto manum.’

Pacuius Duloreste (137) :

‘Ni me caluitur suspicio,
Hoc est illud, quod fore occulte Oeax praedixit.’

Sallustius Historiarum lib. III: ‘Contra ille calui ratus.’

FRIGERE est, et **FRIGUTTIRE**, et **FRITINNIRE**, sussillire cum sono, vel erigi et excitari: quod quaecumque friguntur 10 uel frigent, nimio calore uel frigore, cum sono sussillunt.

Plautus Casina (267) :

‘Nam quid friguttis? quid istuc tam cupidé cupis?’

Varro Virgula Diuina (565) :

‘Et pullos peperit fritinnientis.’

Idem *Ὀvos Λύρας* (365) :

‘Saépe totiús theatri, tibiis. crebró flectendo,
Commutare mentes, † frigi animos eorum.’

DEFLOCCARE est adterere: tractum a uestibus sine flocco.

Plautus Casina (967) :

‘Périi: flocco *déffloccabit* iam illic homo lumbós meos.’

DEPEXUM dictum est laceratum. Terentius Hautontimorumenó (950) :

‘Égone, si uiuo, ádeo exornatúm dabo,
Ádeo depexum, út, dum uiuat, méminerit sempér mei.’

MO. 3. mon **F**¹: id **A C X**: in-
quid **F H**¹ **P**¹ **A C X**, inquit **H**² **L P**²
V E. 3-4. ergo fur dominum (γ)
A C X, (frur **P**¹). 5. dolores time
F H¹. 6. mae **E**: cauitur **L**¹ **A**¹:
suspitio **A**. 7. quod fore occult-
tum **D M**. 8. contrulle **F H C**,
contrullae **L P V E A X**: calut **A**¹:
[9 sqq., cf. p. 308 M.]. 9. frigu-
tire **P V E D M O**, friguttire **F H**
L A C X: fritinnire **H**² **P V E**, ferit-
tinanire **F H**¹ **L A C X**, om. **D M**
O?: sussillire **D M O**. 10. exitari
F L A¹ **C**, exitare **H**¹. excitari
A² **X**, exilire **H**² **P V E**, exagitari
D M O: quemcunque **H**: fringun-
tur **F**¹. 11. calore *ex* calare **E**:

sum sussillunt **F**¹ **H**² **L**² **V**. susus-
sillunt **P A X**. susussillient **C**, susum
om. **F**³ **H**¹ **L**¹ **E D M O**, uel sursum
A² (*supr.*), sussillunt **D M O**. 12.
incasina **P E**. 13. cupede **L**¹. 14.
diuinae p. **L**¹. 15. pollos **F**¹: fri-
tiniensis (γ) **A C X**. 17. saepo **A**:
teatri **F H Q**. 18. commutare **L**¹,
commutare (γ) **A C X**: animos *ex*
amos **E**. 19. Deflaccare (γ) **A**
C X: adt. **F H L**¹ **A C X**, atterre **P**¹:
flacco (γ) **A C X**. 20. incasina **P E**.
21. perii **A C X**, perit (γ): flacco
habebit (γ) **A C X**, f. habebat **F**¹:
am illic **F**¹, tibi amillic **H**¹, tam illic
L¹, iam illic (γ) **A C X**. 22. De-
plexum **A**¹ **M**, De*exum **L**¹. 24. ne

SARTORES dicti non solum a sarciendo, uerum etiam a *sari-*
endo. Plautus Captiuis (661):

‘Sartór satorque seélerum, et messor máxume.’

Et in subsequentibus aperuit (662):

30 ‘Non óccatorem prius audebas dicere ?
Nam sémpér occant prius quam sariunt rústici.’ ||

1 Varro Vinalibus, *περὶ ἀφροδισίων* (564): ‘Etenim sic uide:
utrum mercedem accipit is, qui meas uenit segetis ut sariat,
an ego ab illo? Sic ego, cum *tuus* sim sartor, si tu plus laboras
quam ego do.’

5 **NAUTEA** est aqua de coriis, uel, quod est uerius, aqua de
sentina: dicta a nautis. Plautus Curculione (99):
‘Nam ómnium unguéntum odor praé tuo naútea est.’

Idem Asinaria (895):

10 ‘Naúteam
Bíbere malim, sí necesse sít, quam illam osculárier.’

TRICAE sunt inpedimenta et implicationes; et **INTRICARE**
inpedire, morari: dictae quasi *τρίχες*. quod pullos galli-
nacios inuoluant et inpediant capilli pedibus implicati.
Plautus Curculione (613):

15 ‘Quód argentum ? quas tú mihi tricas nárras?’

Idem Epidico (152):

‘Áliqua ope exsoluam. éxtricabor áliqua.’

Id est, ex inpedimentis liberabor. Lucilius Satyrarum
lib. XI (25):

20 ‘Nec mihi amatore hoc opus nec tricone uadato.’

om. DMO. 26. sartiendo PDM, sertiendo O: a serendo (ω). adserendo C. 28. sartor satorque FHL²PVEDMO, s. sartorque L¹ACX: maxime (δ), tx. (γ). 30. hoccatorem F¹H¹: audebas dibas dicere L¹. 31. sariunt FH¹L¹PVE, tx. H²(δ).

VIII. 1. afrodisio (γ) ACX, afrodisia F¹, amfrodigio P¹: nec enim (γ) ACX. 2. segetes ACX: sariat (γ) ACX, tx. H². 3. cum tussim (γ), cunctus sim ACX. 5. aequa F¹: coris L¹. 6. nautis (δ), nauicis (γ): incurculione E: 7. nau A¹: unguentum X¹, unguen-

torum A: pretuo HP. 10. osculari (δ), tx. (γ). 11. inpedimenta F¹LPVCD?M?O: implicationes F¹L¹PD?M?O: intricare H²A (*in ras.*) DMO. intricenare FH¹L²PVE, intrichenare C²X, intricaenare C¹, inticenare L¹. 12. inp. L¹, inp. (ω): quasi tricae (ω), quas t. P: gallinaceos L¹, gallinacios (γ) DMO, gallinatios ACX. 13. inuolant A¹: inp. (γ), inp. (δ): inp. L¹, inp. (ω). 15. quasi tu (γ), tx. H²E (δ). 17. opem C: exoluam E: extricabo H¹. 17-18. aliquam inde ex (γ) ACX. 18. inpedimentis H? L¹. 20. amore

Turpilius Demiurgo (45):

‘Iudicia, litis, túrbas, tricas, cóntiones máxumas.’

Afranius Epistula (113):

‘Ita íntricauit húius hanc rem témeritas.’

Varro Gerontodidascales (198): ‘Putas eos non citius tricas 25
Atellanas quam id extricatuos?’

Plautus . . .

CAPERARE est rugis frontem contrahere et asperare: tractum
a caprorum frontibus crispis. Plautus Epidico (609): ||

‘Quíd illud est quod illi caperrat fróns seueritúdine?’

1

Varro Eumenidibus (134):

‘Quin mihi caperratám tuam frontém, Strobile. omíttis?’

EXAMUSSIM dicitur examine ad regulam uel coagmentum:
est enim amussis regula fabrorum, quam architecti 5
cum opus probant, rubrica inlinunt. Plautus Amphitryone (843):

‘Si uéra haec loquitur, haec amussim est óptima.’

Idem Milite (632):

‘Ínest in hoc emússitata sua sibi ingenua índoles.’

10

Id est, examinata. Idem Menaechmis (50):

‘Ut hanc rem uobis éxamussim díspudem.’

Varro Τοῦ Πατρὸς Τὸ Παιδίον, περὶ παιδοποιίας (555): ‘Quare
si diligens est adamussim, per me licet adsumas γενεθλιακόν.’

Idem Quaestionum Plautinarum lib. II: ‘Amussis est 15

(γ), *tx.* **A C X**. 22. trichas **F²**
H¹ L P: contentiones **C**: maximas
L¹ A C X. 25. eo non citius (γ)
C X; eo concitius **A**. 26. tellanas
(γ) **A C X**. 27. plautus **H² L¹ P**
V E A C X, *om.* **F H¹ L²**. **P V** and **E**
leave a blank space after *plautus*,
4½ vv. **V**, 4 **E**, 2 **P**. 28. Capper-
rare **A X**, Caperare **F¹**.

IX. I. [cf. p. 173 M.]. quid id illud
A. 3. qui in **A¹ C X**, quin **A² in**
ras., quid **D M O**: ostendis **D M O**.
4. examinata **A**: coagmentum **F³ H**
P V E, coagmentum **F¹ L**, quoag-
mentum **A C**. quoarmentum **X**, uel

coagmentum *om.* **D M O**. 5.
amussis **H¹**: regula *om.* **L¹**: quam
F H L² P V E A C X, quiam **L¹**, quem
M, qua **D O**. 6. inl. **L¹ A X**, in-
luminunt **C**, ill. (γ): rubrica inli-
nunt *om.* **D M O**. 8. haec amus-
sim (ω), amussim **H**: opima **E**.
10. emussitata (γ) **C**, emissitata **F¹**,
emussitate **X**, emussitata **A**: ingenia
L¹. 12. examussim **F H L P V E**
C X Q. 14. diu gens (γ) **A C**, dui
gens **X**: adsumes **V**, assumas
F H L² C, *tx.* **L¹ P E A X**: tene
ΘΙΑΚΟΝ **F H¹ L**, teneo ΔΙΑΚΟΝ **H² P V**
E A C² X. ΔΙΑΚΟΝ **C¹**. 15. amu-

aequamen, leuamentum, [id est. apud fabros tabula quaedam, qua utuntur ad saxa coagmentata].’ Plautus . . .

MUTUS onomatopoeia est incertae uocis, quasi mugitus. Nam mutus sonus est proprie qui intellectum non
20 habet. Naeuius Lycurgo (27):

· Dúcite
† Eo tum † argutis línguis mutas quádrupedis.’

Attius Epinausimache (315):

‘Item ác maestitiam mútam infantum quádrupedum.’

DISPENNERE est expandere: tractum a pennis et uolatu auium. Plautus Milite (1407):

‘Úbi lubet: dispénnite hominem díuersum. et disténdite.’

FOCULA dicta sunt nutrimenta: unde et || foculare dicitur, ut fouere. Plautus Persa (104):

‘At edés; nam iam intus uéntris fumant fócula.’

BARDUM est uí propria et ingenio tardum: nam Graeci
5 βαρδείς tardos dicebant. Homerus Iliados XXIII (530):

“ Βάρδιστοι μὲν γάρ οἱ ἔσαν καλλίτριχες Ἴπποι,
“ Ηκιστος δ’ ἦν αὐτὸς ἐλαννέμεν ἄρμ’ ἐν ἀγῶνι.”

Plautus Persa (169):

10 ‘Nimis tándem me quidem pró barda et pro rústica reor habitam ésse abs te.’

INLEX et **EXLEX** est qui sine lege uiuit. Plautus Persa (407):

‘Inpúre, inhoneste. iniúre, inlex. labés poplí.’

sis **F¹L**: aput **L¹**: tabula *om.* **L¹**.
17. utantur **FH¹L**, utauntur **P²**,
utatur **P¹**, utuntur **V**, *tx.* **H²E**
(δ): coagmentata **F³HE** (δ), coac-
mentata **F¹LPV**: plautus mutus
F¹HEA. 18. onomato poeta
FH¹LACX, onomato poetia **PE**,
tx. **H²V**: uoces **FH¹LPVE**,
tx. **H²ACX**. 19. mutu sonus
A¹CX, mutus sonus (γ) **A²**, mutos
sonus **L¹**: intellec **P**. 21. ducite
eo tum (γ) **ACX**, (ducito **A**). 22.
argutus lingis **X**. 24. ad maestiti-
tiam **E**, ad mestitiam (γ) **CX**, ad
mesticiam **A**: mutuam (γ) **A²CX**.

tuam **A¹**: infantium (γ) **A²CX²**,
infant*um **P¹**, infanc***m **A¹**, *tx.* **X¹**.
25. expandere *ex* expendere **E**:
tractu **DM**: pinnis **F³H¹L¹**, *tx.* (ω).
27. iubet **A¹DMO**.
X. 2. om. ut **L¹**: persit **H¹**.
3. ad aedes (γ) **ACX¹**, ad aede
X²: fumat **A¹**. 5. bardos tardos
(ω): **dicebant **F¹**: **XXIII om.**
E. 9. minis F¹: tandem equi-
dem (γ) **ACX**: barba **V¹X**: rusiica
L¹. 11. Inl. **L¹** (δ), Illex **FHL²**,
Ilex **PVE**: quis sine **L¹**: uiuat (γ)
A¹CX, *tx.* **A²DMO**. 13. [cf.
p. 446 M.]: inp. **FHL¹PAC**:

Lucilius Satyrarum lib. II (2):

'Non dico: uincat licet, et uagus exulet. erret
Exlex.'

15

Varro Sciamachia, *περὶ τύφου* (507):

'Postremo quaero. Parebis legibus annon?
Anne exlex solus uiuis?'

Lucilius lib. XXX (99):

'Accipiunt leges. populus quibus legibus exlex.'

20

Caecilius Harpazomene (59):

'Quid nárras, barbare cum indomitis móribus,
Inlitterate? inléx es.'

Sisenna lib. IIII (113): 'Armis, equis, conmeatibus nos magis 25
iuuerunt exleges: et minus honore dignos putabitis?' M.

Tullius pro Cluentio (34, 94): 'Non quo illi aut exlegem
Sullam. aut causam pecuniae publicae contemptam atque
abiectam putarent.'

LURCONES dicti sunt a lurcando: [lurcare est cum auiditate 30
cibum sumere]. Lucilius lib. II (13): ||

'Nam quid moestino subrectoque huic opus signo,
Ut lurcaretur lardum et carnaria fartim
Conficeret?'

1

Pomponius Syris (169):

'Lápatium nullum útebatur; lárđum lurebábát lubens.'

5

inhonestae L¹: inlex ACX. il**
lex F¹, illex F²HL²PVE, lex L¹:
(between *inlex* and *labes popli* comes
the whole of the lemma *toralium*,
p. 11 M.): popli F²H¹LAC, populi
F¹H²PVE. 14. XII A. 15.
uinca* P¹: uacus F¹H¹LACX, tx.
H²PVE. 16. rexlex F¹. 18.
quero L¹A. 22. sarpazomene (γ),
arp. ACX. 23. cum indomitis
(ω), cum indomibtis L¹: moribi A.
24. inl. L¹ACX. illitterate L², illi-
terate FHVE, illiteratae P: inl.
L¹E mg. ACX. illex FH L²PE,
ilex V: inl. hes L¹, inl. hisunt A (sic).
25. aequis A: conm. FHL, comm.
PVEACX. 28. exlegem ullam

(γ) AX (unam L¹), exlegem ulam
C: pecutiae L¹, paecun. EA.
29. abtectam L, abtietam P¹: pu-
tarunt (γ) ACX. 30. Lurchones A²
CX, Luchrones A¹, Lubraconis L¹,
Lu***comes F¹, Luracones H³P mg.
E mg., tx. F²HL²PVEDMO:
lurchando FLEACX, tx. HP
VD?M?O: lurhare FH¹LP
VEACX, tx. H²D?M?O: a l.
est P: l. enim est D?M?O.

XI. I. moestino (γ) ACX: subiecto
(ω), subieto C. 2. et u lur. P:
lurharetur FH¹LPVEACX,
tx. H²DMO: carnalia H¹, tx.
(ω): fartim F³H¹(δ), parum L¹, far-
tim parum F¹H²L²PVE. 5. ute

Plautus *Persa* (421):

'Perénniseruē, hūco, edax, furāx, fugax.'

Lucilius *Satyrarum* lib. V (41):

'Viuite, lurcones, comedones. uiuite uentris.'

10 Varro *Eumenidibus* (136):

'Cóntra cum psalté Pisia et cum Flóra lurcare ác strepis.'

TORALIUM <proprietatis> designator est Varro de *Vita Populi*

Romani lib. I: 'Quo[d] frontem lecticae struebant, ex ea herba
15 torta torum appellatum. Hoc quod incitur etiam nunc toral
dicitur; lecticam qui inuoluebant, segestria appellabant.'

CONCENTURIARE est colligere: dictum a centuriis quae ad
suffragia conueniebant. Plautus *Pseudolo* (572):

'Dum cóncenturio in córde sycophántias.'

Terentius *Phormione* (229):

20 'Ego in insidiis ero
Subcénturiatus. sí quid deficiés.'

FINITORES dicebantur, quos nunc agrimensores dicimus: dicti
quod finis diuiderent. Plautus *Poenulo* (48):

25 'Eius núnc regiones, límites, confínia
Detérminabo: eius rei égo sum factus finitor.'

PASSUM est proprie rugosum uel siccum. Plautus *Sticho*
(369):

'In portum uentó secundo, uélo passo péruenit.'

Id est, laxo et rugoso. Unde et uua passa dicta est, quod
30 sit rugis implicata. Plautus *Poenulo* (312): ||

1 'Síquidem es tu mecúm faturus pro úua passa pénsili.'

P: lurhabat **FLPVE**, lurhabar **H¹**, *tx.* **H²**. 7. perennis herbae (γ), perhennis herbae **E**, [perenniserue *edd. Plauti*]: fucax **L¹**. 9. uentris (γ). 11. at strepis (γ). 12-15. [vid. ad p. 10 M. 13 supr.]. 12. torialim et (*sic*) **FH¹L**, Torialim et **H²PVACX**, Torialim et *om.* **DMO**: Toralium **DMO**, toralium **ACX**, torialium (γ). 13. quod frontem (γ) **ACX**: struebant **F³HPVEACX**, struerant **F¹L**: erba **A¹**. 14. herba tormentorum **F¹**: torium **LP²E**: in***itur **F¹**. 15. laecticam **A**. 16. ad e. **L¹**.

17. suffragiis **A**. 18. pseudolocus **FH¹L**, pseudolo cui **H²PVE**: ccenturio **L**, centurio **FHP E**, centurio **V**, [dum conc. *edd. Plauti*]: sicofantia est **HE**, sycofantia est **FLPV**. 20. ero *om.* **F¹H²LPVE**, *tx.* **F³H¹**. 22. Finitore **L¹**: arimensores **L¹**. 23. uiderent **V¹**. 25. eius rei ego sum factus finitor (γ), (regi **H¹**). [ei rei ego sum factus finitor *edd. Plauti*]. 30. quod serugis **L¹**: implicata **L¹**?

XII. 1. si quid ea (**e*F¹**) estumecum **F³H¹LVE**, si quid aestu-

Lucilius Satyrarum lib. XVIII (1):

‘Rugosi passique senes eadem omnia quaerunt.’

EXPES dicitur sine spe. Attius Eurysace (376):

‘Ille orbis, expes liberum.’

5

Idem Medea (415):

‘Exul inter hóstis, expes, épers, desertús, uagus.’

EXULES dicuntur extra solum. Vergilius Georgicorum lib. III (225):

‘Longeque ignotis exulat oris.’

10

Et in consequentibus (228):

‘Et stabula aspectans regnis excessit auitis.’

VESTISPICI appellabantur uestium custodes serui, quod frequenti diligentia uestis inspiciant. Plautus Trinummo (251):

‘Nox dátur ducitur familia tota

Vestispici, unctor, aúri custos.’

15

Afranius Vopisco (38⁶):

‘Nóui non inscitu^{lam}

Ancillulam, uéstrae erae uestispicam.’

20

Varro Pappo aut Indigena (384): ‘Nastureium, indigena, nonne uides ideo dici quod nasum torqueat, ut uestispicam quod uestim spiciat?’

SUBPILARE est inuolare uel rapere: a pilorum raptu: unde et furtum passi conpilari dicuntur. Plautus Trucu- 25
lento (566):

‘Haec cúm uideo fieri, suffúror, subpílo,

De praéda praedam cápío.’

mecum P: una F³ (F²?) H¹, u*na F¹.
2. XVIII F³ H P V E, VIII F¹ L.
3. *enes E (penes corr. enes ut vid.).
4. Expes F³ L² P V E X, Exspes F¹
H L¹ A C D M O. 5. orbis (us con-
tract.) V, orbis F H L P E: expes
L¹, expes F H L² P V E. 7. exuli
(γ): expes expes P¹. 8. Exsules A.
10. exolat L¹. 13. Vestispic P¹,
Vestispices P². 14. uestes H² P²,
t.c. (ω). 16. dicitur F¹ V (dr), duci-
tur ex dicitur E. 17. uestis picium
F¹ H¹: au custos P¹, aut custos P².
19. inscituram H² L P V² E, insti-

turam F H¹ V¹. 20. ancillulam
uespere et uestispicam F H² L P V
E, ancillunam H¹, uestispic*am F¹.
21. Varro—uestispicam om. F¹ L:
indige nastureium F³ H² P V E, in-
die H¹: indige non inuides in eo
F³ H P V E. 22. ut uestispicam F³
H¹, ut om. (γ). 23. uestem (γ):
spiciat (γ), inspiciat F² H¹. 24.
Subpilare L¹ A C, Suppilare (γ)
X D, Supplicare M O: inde H¹.
25. conpilari L¹ D ? M ?, conpilare
O, conpilari (γ) A C X, conpilares
P². 27. subf. L¹: subpílo L¹.

Caecilius Naucloero (115):

30 'Súbpilat *uestem* átque ornámenta ómnia.'||

1 Pomponius Sarcularia (162):

'Altér *amat, potat,* pródigit, patrém subpilat sémper.'

AUSTRA proprie dicuntur rotarum eadi, ab auriendo; sicuti
græce *ἀρτλία*. Lucretius lib. V (516):

5 'Ut fluuios uersare rotas atque austrá uidemus.'

VETERINA animalia dicuntur omnia quae uehere quid possunt.
Lucretius lib. V (865):

'Et genus omne quod est ueterino semine *partum*.'

Idem (v. 890):

10 'Forte *ex* homine *et* ueterino semine equorum.'

CREPERA res proprie dicitur dubia: unde et crepuseulum
dicitur lux dubia, et senes decrepiti dicti, in dubio
uitae constituti. Creperum bellum, anceps et dubium.
Lucretius lib. V (1296):

15 'Exaequataque sunt creperi certamina belli.'

Attius Phoenissis (601):

'Quae ego cuncta esse fluxa in meá re crepera cónperi.'

Idem Telepho (628):

'Núnc *tute* in re crépera tua quid cápias consili uide.'

20 Lucilius Satyrarum lib. V (6):

† 'Sannunt solis mihi in magno maerore
Tristitia in summo crepera inuentus salutis.' †

Pacuius Duloreste (128):

'Nón uetet animum aégritudine in re crepera cónfici.'

30. subpilatatum est eum (γ), (supp. V): ormenta FH¹L.

XIII. 2. alteram adportat H²L¹P VE, a. apportat FH¹L²: subp. L¹.

3. Haustra ADMO, Austra (γ) CX: abi X: hauriendo A²M, audiendo C, auriendo (γ) A¹XDO.

4. grece F H²P VE, gretaceant lia F³H¹L: sicuti—antlia om. ACX.

5. austrá (γ): uidimus FL. 6. uetiterina A: possunt *ex* possint E.

8. parturiendi (γ), [partum *add.*

Lucr.]. 10. idem torte homine uet. (γ), [ne forte ex homine et uet. *add.* Lucr.]: *tx.* F²H¹, quorum (γ).

11. Creperare A¹. 12. lux om. L¹: decrepiti *ex* decrepitate E: dicuntur in dubio A.

15. exaequataquae L¹PE. 17. cuncta H, cuncta *ex* cunctam E: com comperi V, comp. L¹, comp. (γ).

19. tu (γ): consilii (γ).

21. sannunt (nt *in ras.*) H: merore FHLEPE.

24. non om. H¹: aegritudinem (γ).

- Plautus in *Asinaria* (863): 25
 ‘Quí quidem cum filio
 Pótet una, atque úna amicam dúctet decrepítus || senex.’ I
- Varro *Mysteriis* (326):
 ‘Prisca hórrida
 Silént oracla crépera in nemoribús.’
- AVERNUS** lacus idcirco appellatus est, quia est odor eius 5
 auibus infestissimus. Huius rei manifestator est
 Lucretius lib. VI (740):
 ‘Principio, quod Auerna uocantur nomine, id a re
 Inpositum est, quia sunt auibus contraria cunctis.’
- Unde et Vergilius lib. VI (201): 10
 ‘Inde ubi uenere ad fauces graueolentis Auerni,
 Tollunt se celeris.’
- Et postea in eo libro (239):
 ‘Quam super haud ullae poterant impune uolantes
 Tendere iter pinnis: talis sese alitus atris 15
 Faucibus effundens supera ad conuexa ferebat.’
- VITULANTES** ueteres gaudentes dixerunt: dictum a bonae
 uitae commodo: sicuti qui nunc est in summa laetitia,
 uiuere eum dicimus. Naeuius Lycurgo (32):
 ‘Ut in uenatu uitulantis éx suis 20
 Locis nos mittant poénis decoratús feris.’
- EXTORRIS** dicitur extra terram, [uel extra terminos]. Attius
 Eurysace (333):
 ‘Núnc per terras uágus, extorris, régno exturbatús. mari.’
- Turpilius Lemniis (95): 25
 ‘Néque durare póssum; ita
 Húius insciéntia ac deméntia extorrém facit.’

27. potest unam atque unam F¹ H L
 P V E, (pote* F¹): ductitet H² L²
 P V E, ducit et H¹ L¹, duc**et F¹,
 [ductet *cdd. Plauti*]: decrepetus
 L¹.

XIV. 3. orrida H¹. 4. ora clam
 (γ). 6. huns L¹: rei *om.* F¹ L: mani-
 festor V, manifestaor L. 7. lib. V
 (γ). 8. nomen id a re H², *tr.* (γ). 9.

inp. L¹. 12. tollunt sceleris L¹. 14.
 haut L¹, and F¹: uillae L¹: impune
 P V E, impunae L¹, impune F H
 L². 15. inter F¹: pinnis F³ H¹ L¹,
 pennis (γ): alitus sesse L¹. 17.
 bono E. 20. uitulantes L P. 21.
 decoratus (γ), decoratis H¹, de-
 toratus E *ut rid.* 22. Exterris P¹.
 26. possunt (γ). 27. atque (γ).

Sallustius in Iugurthino bello (14. 11): 'Sicuti uidetis,
extorrem patria, domo, inopem et coopertum miseris|| ecfecit.'

Vergilius Aen. lib. IIII (616):

'Finibus extorris conspectu auulsus Iuli.'

ENODA significat explana; et quae sit proprietas manifestum
est, [hoc est, nodis exsolue]. Attius Eurysace (343):

'Tu autem quod quaero abs te enoda et qui sis explicā.'

Idem Alpheisiboea (75):

'Quid tam obscuridicum est tamue inenodabile?'

Ennius Telepho (289):

'Verum quorum liberi leto dati
Sunt in bello, non lubenter haec enodari audiunt.'

Turpilius Demetrio (14):

'Ab initio, ut res sit gesta, enoda mihi.'

Pacuius Periboea (283):

'Gnato ordinem omnem † ut dederit † enodat pater.'

M. Tullius de Finibus Bonorum et Malorum lib. V (9. 27):

'Haec igitur nobis explicandasunt; sed si enodatius, uos ignosce-
tis [cuius aetatis].' Varro de Vita Populi Romani lib. I:

'Neque ita ut in singulis rebus diutius moremur, ut dixi, atque
enodare subtilius uelimus.'

GRUMMUS dicitur agger: a congerie dictus. Attius Oenomao
(506):

'Quemcumque institeram grumum aut praecisum iugum.'

TORRUS dicitur fax: unde et torridare dicimus conburere.

Attius Melanippo (439):

'Regina, erit tempus, cum hic torrus, quem amburi uides.'

XV. I. ecfecit F, et fecit
H¹ L, effecit H² P V E. 4. ex-
plena L¹: et quae (γ), ex quae
A C O X, et ex quae M: st A.
5. nobis P: exsoluo L¹. 6.
quero L¹: abs te om. F¹ L: inoda
L¹: qui sis F³ H V E, qua sis
L¹, quae sit F¹ L², quis sit P.
8. quid tam F² H¹, qui tam F¹, qui
itam L, quid itam H² P V E: obscu-
ridicunt (γ): inetnodabile P¹. 10.

laeto (γ), loeto E. 15. periboe agnito
L¹, gna*to F¹: inodat L¹: pater
F³ H¹, patri (γ). 17. sint F H¹ L.
19. ita ut in F³ H P E, ut in ita V, ut
in om. F¹ L: diuitiis P¹, diutiis P².
21. Crumum L¹: conierie L¹.
23. crumum L¹: precisum F H:
lugum L, iugum (i longa) F. 24.
tx. (ω), Torris H² V: torridare P:
conb. L¹ A. 26. eum hic P:
torris H², torus P¹, torrus (γ).

Idem Meleagro (451):

'Túm suae uitae finem ac fatis interneconém fore
Meleagro, ubi torrus *fuisse*t interfectus flámmeus.' ||

EXPECTORARE est extra pectus eicere. Attius Phoenissis 1
(594):

'Incúsant ultro; a fórtuna opibusque ómnibus.
Desértum, abiectum, *ad*flíctum ex animo expéctorant.'

Idem Epigonis (301):

'Eloquere proprie ac pauorem hunc meum expectora.'

Cicero de Oratore lib. III (58. 218):

'Túm pauor sapiéntiam omnem mi éxanimato expécorat.'

EXTISPICES proprie haruspices dicti sunt, quod exta spiciant.

Attius Medea (419):

'Principio extispicum éx prodigiis cóngruens ars te árguit.'

Varro Serrano, *περὶ ἀρχαιρεσιῶν* (451): 'Ait consulem *in*
templum cedere. Subsilio, et hostias et extispicis disputantis
relinquo.'

LACTARE est inducere uel mulgere, uellere, decipere. Attius 15
Medea (414):

'Nisi ut ástu ingenium língua laudem et díctis lactem lénibus.'

Pacuius Iliona (211):

'Ne pórró te error, qui nunc lactat, máceret.'

Caecilius Hypobolimaeco Rastraria (91):

'Quód prolubium, quae uoluptas. quae te lactat lárgitas?'

Attius Alcimeone (66):

'Tanta út frustrando láctans, nanans prótrahas.'

27. idem *om.* F¹ L P. 28. eum suum
(γ): fati (γ): internationem L¹.
29. maleagro H² V, maleago F H¹ L
P E: ubi *om.* F¹ L: torrus (γ),
torris H²: esset (γ): interfectus V.

XVI. 3. o fortuna E. 4.
afflictum L¹, affl. (γ). 5. epi-
gono (γ). 6. propriae L: pauore
L. 8. s. o. mihi H² P² E, s. mihi o.
V, o. s. mihi F H¹ L P¹. 9. Extispicis
L¹: haruspices A C X D, hauruspices
M O, aruspices H² P V E, aruspicias F

H¹ L: spiciant (γ) C D M O, spiciunt
P¹ F¹, aspiciant F² H¹, spiciantur A
X. 11. extispicium F H L P E, ex-
tispitium V: prodiis P: arguit F.
12-13. mihi pelum F L P V E, m.
perum H. 13. et hostia sed (γ):
disputanti (γ). 15. inducere *ex*
*indu**ere* E: *tx.* (ω), mulcere H² mg.
E?. 17. nisis L: ductis P¹:
lactat *ex* lactet E. 20. celius
(γ). 21. proluuium F² H¹. 23.
[cf. p. 184 M.]: frustando F H¹.

Varro *Oros Ávras* (350):

25 'Quibús suam deléctet ipse amúsiám,
Et áuiditatem spéribus lactét suis.'

Cicero Tusculanarum lib. IIII (7. 16): 'Maliuolentia, laetans malo alieno, delectatio, iactatio et similia.'

SUCCESSARE est susum frequenter executere. Attius Philoeteta (568):

30 'Ágite ac, uulnus *nec* succusset gréssus, caute ingrédimini.'

Lucilius Satyrarum lib. III (33):

'Successatoris tardí *tetrique* caballi.'

Idem lib. XV (15):

35 'Campanus sonipes successor nullus sequetur.'

STRENA dicta est a strenuitate. Pomponius Pictoribus (114): ||

1 'Ádside, si quá uentura est ália strena strénue.'

ADULATIO est blandimentum proprie canum: quod et ad homines tractum consuetudine est. M. Tullius de Deorum Natura lib. II (63. 158): 'Canum uero tam <fida custodia, tamque amans dominorum adulatio.' Idem > de Officiis I (26. 91): 'Cauendum est ne adsentatoribus patefaciamus auris, neue adulari nos sinamus.' Lucretius (v. 1070):

'Gannitu uocis adulant.'

Attius Prometheo (390):

10 'Sublime áuolans

Pinnáta cauda nóstrum adulat sánguinem.'

24. *om.* Varro E. 25. delectet et ipse (γ). 27. maliu H: laetans F¹ H L P E, letans V, lactans F². 28. delectatoo L¹. 29. Succussare (γ), Succusare H¹ (δ): *tr.* (ω), su*um F¹, susum *corr. rec.* sursum E, sursum L². 31. uulmus H, uulunus P¹: nec succusset (γ), (succusset L¹): cautae L¹. 32. III F³ H¹, IIII (γ). 33. [cf. p. 86 M.]: *tr.* (γ), succusatoris L¹: tardirari (γ), tra*dirari P¹. 35. sequenter P.

XVII. 1. ads. L¹: alie P¹: s. strenae (γ). 2. Adulatio est (*cum spatio dimidiae lineae*) F: blandimentum (*omissa* B) F¹, Blandi-

mentum est (*Adulatio om.*) A¹ C O, Adulatio *add.* A²: *ad om.* A C X. 3. omnes L¹, omnes L²: consuetudines L. (*In PE uacat spatium duarum linearum post lib. II; in V est nota marginalis* hic desunt duae lineae quae in autentico non erant scriptae; *in H² mg. est nota marginalis*, deest aliquid). 6. ads. L¹, asentoribus P¹. 7. *om.* Lucretius E. 8. canit P V E, canit F H L, [gannitu *add.* *Lucr.*]: adulat (γ), [adulant *add.* *Lucr.*]. 10. tui mei uolans (γ). 11. *tr.* F³ H¹ L¹, pennata (γ): adolat L¹.

MANDUCONES [qui manduci dicti sunt] et **MANDONES** edaces.

Pomponius Pictoribus (112):

'Mágnus mandúcus, camíllus canthérius.'

Lucilius (inc. 163):

15

'Atque ómnes mandonúm gulae.'

Varro Bimarco (53):

'Máгна utí treméscat Roma, et máгнаe mandonúm gulae.'

SENICA significat senex. Pomponius Pictoribus (111):

'Páppus hic in medio habitat, séneca non sescúnciae.'

20

Idem Praecone Posteriore (131):

'Séd me exercet sénica nequam, néque illo quid faciám scio.'

GRADARIUS est molli gradu et sine succussatura nitens.

Lucilius Satyrarum lib. XIII (23):

'Ipse ecus non formonsus. gradarius, optimus uector.'

25

Varro Modio (306):

'An quí gradu tolútili
Temérius quam tu, et mólliter uectús cito
Relíquat?'

EXDORSUARE, dorso nudare. Plautus Aulularia (398):

30

'Tu Machaério,

Congrúm, murenam exdórsua, quantúm potest.'

DELIRARE est de recto decedere. Lira est autem fossa recta,

quae contra agros tuendos ducitur, || et in quam uligo 1
terrae decurrat. Pomponius Prostibulo (157):

'Iámne abierunt? iám non tundunt? iámne ego sum in tutó satis?
Númquis hic restát qui nondum lábeas lírarát mihi?'

13. pistoribus V¹. 17-18. uarro—
gulae om H¹. 18. ut tremescat
(γ): magne L¹. 20. hic in medio
FHLPE, hic medio V: tx. F¹H¹L¹,
sescuntie F², sescuntia H²L²PVE.
22. sed me sed V, set L¹. 23.
Cradurius L¹, Gradurius C: succu-
satura A. 25. ecus FL, equus
H²PVE, aequus H¹: formonsus
L¹PE?, formosus FHL²V: uictor
(γ). 28. te medius (γ): quantu

te m. P¹, quam tute m. (γ). 30.
Exdorsuare est M: dorsum O, dorsu
X. 31. [cf. p. 95 M.]: macherio F²,
macerio F¹H¹LVE, mecerio P. 32.
merenam F¹L: tx. FHL P¹, potes
H²P²V, potest corr. potes E. 33.
Delilari H¹, Delerare V²: f. ricta
L¹.

XVIII. 1. mugilo F¹L. 2. decur-
rit A². 3. sum H²PVE, sum om.
FH¹L. 4. numquis L¹, nun-

5 Id est, confoderit. Lucilius lib. XXVI (22):
 'Quápropter delíro et cupide officium fungor† rúberum.'

Plautus Amphitryone (727):
 'Delírat uxor.'

CENTURIATIM dictum est abundanter et copiose: a centuriis,
 10 quae suffragium in comitiis ferebant. Pomponius Pro-
 stibulo (153):
 'Cóntinuo ad te cénturiatim cúrrent qui paném petent.'

RUMEN dicitur locus in uentre quo cibus sumitur, et unde
 redditur: unde et ruminare dicitur. Pomponius Prosti-
 15 bulo (152):
 'Égo rumorem páruí facio, dúm sit, rumen qui ímpleam.'

RUDUS, stercus, quod raditur. Lucilius Satyrarum lib. XI (5):
 'Viai
 Sternendai iaciendum huc aggerem et id genus rudus.'

20 **RUTRUM** dictum est a radendo. Pomponius Pannuceatis
 (90):
 'Sárculum hinc illó profectus íllim rediísti rutrum.'

Lucilius lib. VIII (68):

'Frumentarius est: modium hic secum atque rutellum
 25 Una adfert.'

Varro Marcopoli, *περὶ ἀρχῆς* (291): 'Cui celer δι' ἐνὸς λήμματος
 λόγος, Antípatri Stoici filius, rutro caput displanat.'

NEBULONES et **TENEBRIONES** dicti sunt, qui mendaciis et
 astutiis suis nebulam quandam et tenebras obiciant.
 30 aut quibus ad fugam et furta haec erant adcommodata
 et utilia. Pomponius Pannuceatis (93):
 'Quid dedí nebuloni, quém pertesum paúperum?'

quis (γ): resistit (γ): lilarit L¹,
 lerarit V². 6. qua proter P¹:
 delero V², delibro P: cupidi (γ):
 fungor H² V E, fungo F H¹ L, fugor
 P. 9. copioso H¹: accenturiis
 A. 10. s. in centuriis f. E. 12.
 at te L¹. 13. simitur L, imittitur
 F¹. 14. reuminare P. 16. cui
 F²: inp. F H E (?) L. 18. uim
 sternenda et (γ): aggerem F² V,
 aggerem F¹ L P E, agger H: rudis
 V¹. 22. hic P¹: illim H², illum (γ)
 Q: redisti (γ). 24. frumentarium
 P: atque et rutellum F H L² P V E,

adque et rutellum L¹. 25. unum
 F H L, unam P V E: adfert F¹ L¹,
 affert (γ). 26. die nos lemmatos
 F H L V, dienos lemmatos E, dienos
 lemmato P. 27. logos antipatri
 F H L, logo santi patri P, logo santi-
 patri E, lego santi patri V: rutru
 V: capud H¹. 28. qui a m. H¹,
 quia m. F¹ P L, qui m. F³ H² L V
 (δ), qui m. ex quia m. E. 30. ad
 fugam fugitiuis (γ) A C X, fugitiuis
 om. D M O: erunt M: ade. L¹ A.
 31. et uilia A. 32. pertesunt
 (γ): pauperum P¹?, pauperem (γ).

Lucilius Satyrarum lib. XIII (19) :

‘Publius Pauus mihi Tubitanus quaestor Hibera ||
In terra fuit, lucifugus, nebulo, id genus sane.’ 1

Idem lib. XX (9) :

‘Nugator *cum* idem ac nebulo sit maximus multo.’

Afranius Epistula (109) :

‘Huc uénit fugiens ténébrionem †tirrium’ 5

Varro Papia Papae, *περὶ ἐγκωμίων* (377) : ‘Si et accusator et reus erunt tenebriones, uterque utrumque uituperato.’ Quod Homerus confirmat Iliados Γ (10) :

‘Ἐστ’ ὄρεος κορυφῆσι Νότος κατέχευεν ὀμίχλην,
Ποιμήσιν οὔτι φίλην, κλέπτῃ δέ τε νυκτὸς ἀμείνω.’ 10

Varro Gerontodidascalo (195) : ‘Manius Curius consul (in) Capitolio cum dilectum haberet, nec, citatus in tribu, cuius respondisset, uendidit tenebrionem.’

TRUAM ueteres a terendo, quam nos diminutiue trullam dicimus, appellari uoluerunt. Pomponius Pannuceatis 15 (96) :

‘Mulier ubi aspéxit tam mirífice tutulatám truam.’

Titinius Setina (127) :

‘Sapiéntia (gubernátor náuem torquet, non ualéntia) ;
Cocus mágnum aenum. quándo feruit, paúla confutát trua.’ 20

EVANNETUR dictum est uentiletur uel moueatur ; a uanno, in qua legumina uentilantur : Pomponius Pannuceatis (91) :

‘Díxi ego illud futúrum : in prima uálua est : uix haerét miser.
Éuannetur : et mea ocius ópera ut fiat féceró.’

Lucilius Satyrarum lib. VII (17) :

‘Hunc molere, illam autem ut frumentum uannere *tumbis*.’ 25

Idem lib. VIII (70) :

‘Crissauit, ut si frumentum clunibus uannat.’

34. Paulinus Pan. P¹ : tubitanus F³ H¹ V, turbitanus F¹ H² L P E : questor H L P.

XIX. 1. lucifigus P. 3. nugator cuidem (γ) : at F²² H¹. 5. tenebrione (γ) : tirrium F H L V E, tyrrium P. 7. tenebrio P : quid F H¹ L. 12. haberent *corr.* haberet E. 13. tenebrionem (γ). 14. dimm. F H¹ L² V, dim. H L¹ P E (δ) : tr. dim. *corr.* dim.

tr. E 15. appellare A². 17. truam F H¹, trullam H² L P V E. 18. [cf. pp. 503, 87, 249, 186 M.]. 20. magnum F³ H¹ H³ V² E *mg.*, magnus F¹ H² L P V¹ E : paulo (γ). 21. uentuletur L¹ : mouetur C : uanno (δ), uannu A¹ (γ), bannu L¹ E *mg.* : in *om.* H¹. 22. uentulantur F¹. 23. heret misera (γ). 26. illa (γ) : uannare H¹ : tum uis (γ). 28. cursauit (γ).

30 Varro de Re Rustica (i. 52): 'Ut quod leuissimum est in eo, atque appellatur acus [ac palea], euannatur foras extra aream.'

VAFRUM est callidum et quasi ualde Afrum et urbanum. Pomponius Praecone Posteriore (139):
'Térgum uarium . . . linguám uafram.'

35 M. Tullius de Republica lib. III: 'Non sunt in disputando uafri, non ueteratores, || non malitiosi.' Afranius Diuortio (47):

1 'Qui conére noctu clánculum
Rus íre, dotem né repromittás, uafér,
5 Inhoneste ut latites ét nos ludas diutius.'

PARTICULONES dicti sunt coheredes, quod partes patrimonii sumant. Pomponius Praecone Posteriore (140):
'Áge modo ístic gárrí, particulónes produc. ém tibi!'

CLEPERE est furari: tractum a κλοπή. uerbo graeco.
10 Attius Epigonis (292):
'Eáque [ut] hoc causa, út ne quis nostra aúribus
Uérba cleperet.'

Plautus Pseudolo (138):
15 'Rape, clepe,
Harpaga.'

M. Tullius de Republica lib. IIII: 'Non modo ut Spartaee,
"Rapere ubi pueri et clepere discunt."'

Pacuius Hermiona (185):
'Sérmonem hic nostrum éx occulto clépsit, quantum intéllego.'

20 Varro Octogesi (342):
'Seque opificío non próbiter clepere.'

29. leuis leuissimum H¹. 30. acus ac paleae uannatur (γ), (accus F¹ L¹). 31. area (γ). 34. linguam H. 36. afri F¹ H¹ L.
XX. 3. clamculum L¹. 4. brusire (γ): remittat F¹ L, repromittat F³ H PVE. 5. honeste (γ) ludas F³ H¹, laudas (γ). 8. modostic (γ): garro H¹: particalones H¹: producantibus (γ). 9. a clope H¹ L¹, a clopee F³, a

clopoe (γ) ACX, a clopeo DMO. 10. epigone (γ). 11. eaque*ut H¹, eaque ut F: ut ne F¹ H¹ L, aut ne H² PVE: nostram E. 12. uerba om. H. 15. arpaga (γ). 16. partae H¹, sparte LP. 17. crepere corr. clepere E. 19. hoculto F¹ H¹, culto L¹: clepit (γ): quandum H¹. 21. [cf. p. 510 M.]: seque L: opificío H¹. opifico

CORPORARE est interficere, et quasi corpus solum sine anima relinquere. Ennius *Andromeda* (101):

‘Córpus contemplátur unde córporaret uúlnerē.’

Attius Stasiastis uel Tropaeo *Liberi* (604): 25

‘Córporare abs térgo es ausus.’

CIRCUS dicitur omnis ambitus uel goerus: cuius diminutium est circulus. Attius *Andromeda* (100):

‘Quot lúna círclos ánnuo in cursu ínstitit.’

MEDICINAM dicimus et uenenum: tractum a Graecis, qui 30 uenenum *φάρμακον* appellant. Attius *Phinidis* (579):

‘Sé tuenis sterilem ésse illius ópera et medicina aútumans.’

CERNUUS dicitur proprie inclinatus, quasi quod || terram 1 cernat. Lucilius *Satyrarum lib. III* (57):

‘Cernuus extemplo plantas conuestit honestas.’

Vergilius lib. X (894):

‘Eiectoque incumbit cernuus armo.’ 5

Lucilius *Satyrarum lib. XXVII* (34):

‘Módo sursum, modó deorsum, tánquam colus cérnuí.’

Varro de *Vita Populi Romani lib. I*: ‘Etiam pellis bubulas oleo perfusas percurrebant, ibique cernuabant: a quo ille uersus uetus est in carminibus: 10

“Íbi pastores lúdos faciunt córiis Consuália.”’

STRICTURAE dicuntur proprie scintillae quae de ferro feruenti eunt: quod aut striete emittantur, id est celeriter, aut quod oculos sui fulgore perstringant. Vergilius lib. VIII (421): 15

‘Stricturae *Chalybum* et fornacibus ignis anhelat.’

(γ): prouiter (γ). 22. sorum H¹. 25. tropea V: libro I (γ). 27. goerus FH¹LV¹E¹X, goerrus P¹?, gierus (i supra o script.) P²V²E², girus H²A²CO, g**rus A¹: dimm. (γ), dim. (δ). 29. quod (γ): circulos (γ): curso (γ). 31. farmacon (γ): tractum – uenenum om. F¹L: feni-dis F³H¹V¹, finisdís L¹, fenissis L², finidis H²PV²E, feni**is F¹, femi-nidis V². 32. seuenis sterilem (γ), siuenis sterilem E: opera est (ē) F:

st medicina H²LPVE, st (in ras.) H¹.

33. Cernus O: Cernuus – III om. V¹.

XXI. 3. conuestit L. 7. [cf.

p. 200 M.]: rursum L¹: diorsum L¹:

colus (γ). 8. uarro uarro V. 9.

olea F¹: pertusas (γ), pertusas

ex persas E: ubique P, ubique

corr. ibique E. 11. sibi FH¹L.

12. sqq. [cf. p. 523 M.]. 13. tx. P

E(?) A²CXDM, strictae FHLVA¹

O: emitantur H. 14. oculis LA¹.

16. calibum FHLPE, calidum V.

Lucilius Satyrarum lib. III (29) :

‘Crebrae ut scintillae in stricturis, quod genus olim
Feruenti ferro.’

20 QUIRITARE est clamare : tractum ab iis qui Quirites inuocant.

Lucilius Satyrarum lib. VI (16) :

‘Haec, inquam, rudet e rostris atque heulitabit,
Concursans ueluti ancarius, clareque quiritans.’

Nigidius *Commentariis* Grammaticis : ‘Clamat, quiritatur.’

25 CARIES est uetustas uel putrilago : unde cariceum ueteres
dixerunt. Lucilius Satyrarum lib. VII (15) :

‘Ne auriculam obsadat, caries ne uermiculique.’

Turpilius Leucadia (104) :

‘Péris! uiden ut ósculatur cáriem? num illum illaéc pudet?’

30 Afranius Priuigno (250) :

‘Nemo illa uiuit cárie curiósior.’

VIROSÆ mulieres dicuntur uirorum adpetentes uel luxuriosae.

Lucilius Satyrarum lib. VII (18) :

35 ‘Dixi : ad principium uenio : uetulam atque uirosam
Uxorem caedam potius quam castrem egomet me?’

Afranius Diuortio (61) :

1 ‘Vigiláns ac sollers, sícca, sana, sóbria : ||
Virósa non sum : et sí sím, non desúnt mihi
Qui ultró dent : aetas íntegra est, formaé satis.’

CAPRONÆ dicuntur comae quae ante frontem sunt, quasi
a capite pronae. Lucilius lib. VI (18) :

5 ‘Iactari caput, atque comas fluitare capronas,
Altas, frontibus inmissas, ut mos fuit illis.’

18. cebraet H¹, crebae P (?), crebre E: genus om. H¹. 19. om. feruenti E. 20. Quiri*tare H: is F¹ H¹ D², iis H² L ? P V E C D¹, his F² A M O: uocant V¹ A¹. 21. VI* F. 22. rudite F² H¹, rudete F¹ H² L P V E: utque H¹: heulitauit F L V² E, heulitauit H¹, heulauit H², heulietauit P, heulietauit V¹. 23. anxarius H¹: quiritas H¹, quiritant P¹. 24. comento (γ): quiritatum (γ). 27. uermiculiquae L¹. 29. leucadia

ciperi (γ): osculator F¹: non H¹: illum illa ec pudet F H¹ L V¹ E, i. illa haec p. V², i. illaec p. H² P. 31. nemo illa om. F¹ L: cari F¹ L. 32. Virrosae H¹: adp. L¹, app. (ω): luxor. A. 34. principiom F¹: ue-rosam L, am H¹. 35. cedam (γ). XXII. 1. si sum (γ). 4. lib. VII actari (γ), lib. VIII Actari E, (act*ri H¹ V¹). 5. comes V: fruitare (γ). 6. alta*s P: inmissas V E, inmissas F³ H P, missas F¹ L.

CEREBROSI dicuntur ad insaniam faciles, quibus frequenter cerebrum moueatur. Lucilius Satyrarum lib. V (18):
 'Te primum cum istis, insanum hominem et cerebrosum.'

GLISCIT est congelascit et colligitur, uel crescit, uel ignescit. 10
 Turpilius Philopatro (191):
 'Cum te sáluum uideo, ut uólui, gliscor gaúdio.'

Attius Aeneadis (12):
 'Dé summa tibi pérduellum est. Quósum aut quibus se a pártibus
 Gliscunt?' 15

Pacuuius Periboea (294):
 'Séd nescio quidnám est: *animus* mi horréscit, [et] gliscit
 gaúdiúm.'

Sallustius Historiae lib. III: 'Neque iam sustineri poterat,
 immensum aucto mari, et uento gliscente.' 20

Vergilius lib. XII (9):
 'Haud secus accenso gliscit uiolentia Turno.'

M. Tullius in Hortensio: 'Ad iuuenilem lubidinem copia
 uoluptatum; gliscit illa ut ignis oleo.' Plautus Asinaria
 (912): 25
 'Témpus est subducere hinc me: púlcre hoc gliscit proélium.'

[P^{RO}]STOMIS dicitur ferrum quod ad cohibendam equorum
 tenaciam naribus uel morsui inponitur, graece, ἀπὸ τοῦ
 στόματος. Lucilius Satyrarum lib. XV (17):
 'Truleus *pro stomide* huic ingens de naribus pendet.' 30

TRICONES, morosi et ad reddendum duri. Lucilius Satyrarum
 lib. XI (16):
 'Lucius Cotta senex, Crassi pater huius † paceni,
 Magnus fuit trico nummarius, soluere nulli
 Lentus.' 35

[Id est, facilis.]

7. frequenter om. V. 12. clioscor L¹. 14. dissumma F H¹ V, disumma H² L P E: quorum (γ): quibus se a (γ). 15. gliscunt *ex* griscent E. 17. animi h. (γ): orrescit H: et gliscit (γ). 19. susteneri L¹. 20. inm. L¹. 22. aus L¹: eliscit L¹. 23. libidinum L¹. 26. pulchrae L¹, pulchrae F L², pulchre H P V. 27. Postomis (ω). 28. inp. (γ), imponitur L² (δ): grece απο τοῦ σματος A. 30. posomide H¹, postomide (γ): uhic *corr.* uic H¹. 31. reddendum H¹. 33. [cf. p. 338 M., ubi Lucius om. (ω): *pacem* (ω), *paceni* H²]: Lucilius F H¹ L P¹, om. H² P²

1 **SAGAE** mulieres dicuntur feminae ad lubidinem || uirorum
indagatrices: unde et sagaces canes dicuntur ferarum
uel animalium quaesitores. Lucilius Satyrarum lib.
VII (6):

5 'Aetatem et faciem, ut saga et bona conciliatrix.'

Turpilius Boethuntibus (8):

'Nón ago hoc per ságam pretio cónductam, ut uulgó solent.'

LAPIT significat obdurefacit, et lapidem facit. Pacuius
Periboea (276):

10 'Lapit cor cura, aerúmna corpus cóncíct.''

MOENES apud ueteres dicebantur non ab largitia, [ignota
erat], sed consentientes ad † id quae amici uelint.
Pacuius Duloreste (160):

'Animum quae . . .'

15 <Sallustius Iugurthino bello> (103. 6): 'tum largitio multis
ignota erat: munificus nemo putabatur nisi pariter uolens.'

Lucilius lib. XXVI (63):

'Múnifici comésque amicis nóstris uideamúr uiri.'

20 **PETULANTIA** dicta est a petendo. M. Tullius de Republica
lib. IIII: 'Itaque a petendo petulantia: a procando, [id est
poscendo], procacitas nominata est.'

PROCACITAS a procando uel poscendo: unde et proci dicti
sunt matrimoniorum || petitores. M. Tullius de Republica
lib. IIII: 'A procando, id est poscendo, procacitas nominata
est, [procacitas a precando]; Terentius Hecyra (159):

25 'Máligna multo et mágis procax facta ílico est.'

Liuius Aegistho (13):

'Quin, quód parere uós <mihi> maiestás mea
Procát, toleratis témploque hanc dedúctis?'

VE: paceni **FHLPE**, paneci **V**.
37. lib. **L**¹ (δ), lub. (γ).

XXIII. 2. indagatricis **L**¹: om. et **L**.
5. et atem **L**. 7. sagum **L**¹: praetio
HL: solunt **L**¹. 10. cor cur erumna
FH, cor cur aerumna **LE**, cor cur
earumna **P**. 11. Mones (γ), Munes
F³: aput **L**¹: nonam largiatia (γ),
(largitia **F**³**V**¹): innota **P**. 12. eran
P: consencientes **V**: ad id quae
VE, ad id quae* **HL**, ad id quae

F (am *supra* ae script.), ad id quae **x**
P. 14. que **H**¹. 16. neme **F**¹**L**:
rariter (γ). 19. Petulantia ex Petu-
lencia **E**. 20. petulantia a precando
F³**H**²**P**, a recando **H**¹, a praecando **V**
(**E** prae contract.), a petendo **F**¹**L** (δ).
22. precando **HPACXD**O, prae-
cando **FLVM**, (prae contract. **E**).
24. precando **HP**?. praecando **F**
L**V**, (prae contract. **E**): precacitas
H¹. 25. a praecando (γ), a prec.

KALENDARUM uocabulum proprium Varro complexus est, de 30

Vita P. R. lib. I: 'Itaque calendis calabantur, id est uocabantur: et ab eo calendae appellatae, quod est tractum a Graecis, qui *καλείν* uocare dixerunt.'

CONSULUM et **PRAETORUM** proprietas, quod consulant et praeceant populis, auctoritate Varronis ostenditur, de 1

Vita Populi Romani lib. II: 'Quod idem dicebantur consules et praetores: quod praeirent populo, praetores; quod consulerent senatui, consules.'

IGNOMINIA est nominis nota. M. Tullius de Republica lib. 5

III: 'Censoris iudicium nihil [ferre] damnato † obferre nisi ruborem. Itaque, ut omnis ea iudicatio uersatur tantum modo in nomine, animaduersio illa ignominia dicta est.' Lucilius lib. XXVIII (21):

'Apólost nūmen, quí te antiquis nón sinet
Deliciis maculam atque ignominiam inpónere.' 10

FIDEI proprietatem exemplo manifestauit M. Tullius de Republica lib. III: 'Fides enim nomen ipsum mihi uidetur habere, cum fit quod dicitur.'

PORTITORES dicuntur telonearii, qui, portum obsidentes, 15
omnia sciscitantur, ut ex eo uectigal accipiant. M.

Tullius de Republica lib. III: 'Nolo enim eundem populum imperatorem et portitorem esse terrarum. Optimum autem et in priuatis familiis et in republica uectigal duco esse parsimoniam.' Plautus Menaechmis (117): 20

'Pórtitorém domum dúxi: ita <omném mihi
<Rem> necesse est éloqui, quícquid egi átque ago.'

P² (δ). 30. Kal. FHPVE. Cal. L (δ): comp. L¹. 31. libro VI H¹: calendis calabantur FHLACD, kal. kal. PVE. calendis kalebant M, calendis calebant O: id est uoc. om. V¹. 32. calendae FH LAC DO, calendae MPVE: appellatione L¹: grecis HL¹. 33. calin (ω), kalin PE. 34. sulant F¹. XXIV. 1. populi M. 2. lib. *IIH. 6. nihil ferre damnato offerent FH¹ L² V¹, (obferent L¹), om. offerent H² PV² E. 7. omnis FH² PVE, omnes H¹ L: **iudicatio E. 8. animaduersio est corr. anim. (om. est) E: est dicta est corr. d. est

E. 10. apolost (γ): nomen (γ): si*et V¹. 11. delicias (γ): ignominiam F¹: inp. L¹. 12. exemplum FH¹ L¹ (δ), exemplo H² L² VE, explo P. 15. telonarii FH¹ L² O¹, telonearii H² PVEA D², telonarii L¹ CXD¹ M, telonarii O². 16. sciscitantur (δ), sciscitentur (γ), sciscitentur ex scitentur E, scitentur P¹, citentur V¹: ut ex eo F² H¹, et ex eo (ω): accipiunt A¹. 18. portitorem L¹. 19. familiis in ras. E. 20. in menechmis E. 21. dominum P¹: dixit (γ), [duxi cdd. Plauti]: [omnem cdd. Plauti]. 22. [rem cdd. Plauti]: est om. F¹:

25 M. Tullius de Officiis (i. 42. 150): 'Primum inprobantur ii
quaestus, qui in odia hominum incurrunt, ut portitorum, ut
feneratorum.'

Terentius Phormione (149):

'Sed epístulam ab eo adlátam esse audiui modo,
Et ad pórtitores ésse delatám.'

30 Plautus Asinaria (159):

'Égo pol istum pórtitorem príuabo portório.'

Vergilius lib. VI (326):

'Portitor ille Charon.'

1 Varro Mysteriis (329): 'Aes defraudasse || coponem, bouam
luto obleuisse, cum portitore serram duxe.'

5 **SEDITIONIS** proprietas a M. Tullio manifestata est in lib. de
Republica VI: 'Eaque dissensione ciuium, quod seorsum eunt
alii ad alios, seditio dicitur.'

HAMIOTAS, piscatores, ab hamis Varro Bimarco uoluit ap-
pellari (55):

'Cohórtis (tot) cocórum atque hamiótarum aucupúmque.'

10 **VALGUM** est proprie intortum. Nouius Militibus Pometi-
nensibus (60):

'Válgus, ueternosus, genibus mágnis, talis túrgidis.'

VATAX et **VARICOSUS**, pedibus uitiosis. Lucilius lib. XXVIII
(54):

15 'Ut si + progeniem antiquam, qua est Maximus Quintus,
[Vacax] qua uaricosus, uatax.'

CATAX dicitur quem nunc coxonem uocant. Lucilius Saty-
rarum lib. II (18):

'Hostilibus contra
Pestem permitiemque, catax quam et Manlius nobis.'

quidquid L¹. 23. inp. L¹: om. ii F¹.
24. questus HLPV: ut f. ex et f. E.
25. feneratorum FHPVE, foenera-
torum L. 27. epistulam H²PV,
epistolam FH¹LE: adlatam L¹:
audiui—esse om. H¹: audiui**modo
E. 28. portitorem (γ), protitorum
P¹, protitorem P², [portitores cdd.
Ter.]: dalatam L¹. 32. caron (γ).
XXV. 1. coponem FH¹L, cau-
ponem H²PVE. 2. tum (γ).
4. eaquae FL: seditio est dissensio

c. q. s. eunt A: dissensione (γ).
5. alias H¹, lios L¹: sedicio V. 6.
ab hamis (ω), aph. H¹, ab amis PVE.
8. choortis V¹, chohortes V², cohör-
tis (h *suprascr.*) E: amiotarum F¹
LPE. 12. Vatrax (ω): uaticosus
(ω): tx. (γ), uitiosus A²M, uiciosus
X: XXVIII F¹. 15. uatrax F²
H¹. 16. Catrax M: coaxonem
F¹, caxonem L²(δ): uacant H.
18. [cf. p. 218 M.]: hostilibus (γ).
19. permitiem F¹L P²E, permi-

SILONES [superciliis prominentibus] dicti, significatione mani- 20
festa. Varro Γνωθι Σεαντόν (207):

‘Nónne *nanum* scribunt esse, grándibus supércilis,
Silonem, quadrátum.’

[quod Silenus hirsutis superciliis fingeretur].

BRONCI sunt producto ore et dentibus prominentibus. 25
Lucilius Satyrarum lib. III (8):

‘Broncus *Bouillanus*, dente aduerso eminulo, hic est,
Rinoceros.’

COMPERNES dicuntur longis pedibus. Lucilius Satyrarum
lib. XVII (1): 30

‘Num censes *καλλιπλόκαμον, καλλίσφυρον* illam ||
Non licitum esse uterum atque etiam inguina tangere mammis? 1
Conpernem aut uaram fuisse Amphitreonis acoetin
Alcmenam, atque alias? *Heram* ipsam denique nolo
Dicere: tute uide atque disyllabon elige quoduis:
τυρω ευπατερειαν aliquam rem insignem habuisse, 5
Verrucam, *naeuum*, †dictum, dentem eminulum unum?’

VARI dicuntur obtortis plantis. Lucilius Satyrarum lib.
XVII (3):

‘Conpernem aut uaram fuisse *Amphitreonis* acoetin.’

Nam et **VARICES** inde dicuntur uenae in suris inflexae uel 10
obtortae. Varro Epistola ad Varronem: ‘Nam si tuam
(heri) redam non habuissem, haberem uarices.’

tiens P¹, perniciem H² V, perni-
ciem H¹, pernitium F³. 20. Su-
pones L¹: manifestas H¹. 22.
nonne non unum (γ): superciliis
(γ). 24. superciliis FH, super-
cilius P¹. 25. Bronci (γ),
Broci P¹, Pronci C D M O, Pronti
A X. 27. nouit lanus (γ). 28.
riceros L. 29. Comperni A D M
O, Compernis L¹ X. 30. XVII
F H¹ L, XVI H² P V ? E, [cf. infr.].
31. nunc (γ): *καλιπλοκαμοραααι*
εφνον ILLAM H¹, *καλιπλοκαμο-*
ραααιεφνον ILLAM L, *αααιεφνον*
H², *καλιπο καμορα αααιεφνον* illam
P V E (αα. P), *καλιπλοκαμορα-*
αααιεφνον ILLAM F.

XXVI. 1. aquae (γ). 2. conp.
L¹: auturam F¹, autaram H¹,

aut baram F³ L¹: amfitreonis F³ H,
amfitrenis F¹ L, amfytreonis V,
amfitronis P, amphitreonis E: a
quo et in H. 3. lenam (γ),
nlenam F¹, menam L¹. 4. te
F¹: disyllabon H², dissyllabon H¹,
dissyllabon F L, disyllabon P V E:
elie H¹. 5. *ρινεεπατερει* an (γ).
6. neuum F³ H² V E, neuum F¹ H¹
L, neuum P¹: eminalum F H L,
enimalum P, eminulum V E. 7.
obtrotis P. 9. conp. L¹: amfi-
tronis F H L E, amfitronis P V:
a quo et in H. 10. uarices
F H¹, uaricis L¹: inde didicuntur
F H¹, indicuntur P: uein suris
H¹: suriis L¹. 11. optortae
P E (p ex b fact.), optorte V.
12. [cf. p. 167 M.]. uarices F¹.

LINGULACAE dicuntur uerbosi. Varro *Papia Papae*, *περὶ ἐγκωμίων* (381): 'Quare residit? lingulae obtrectatores tui iam nunc murmurantes dicunt:

"μωμήσεται τις μᾶλλον ἢ μειμήσεται."

RABULAE, litigiosi: a rabie dicti. Varro *Papia Papae*, *περὶ ἐγκωμίων* (379): 'Ille ales gallus, qui suscitabat aetherearum Musarum scriptores? An hic qui gregem rabularum?'

EBULLIRE est eferuescere: a bullis dictum. Cicero *Tusulanarum* lib. III (18. 42): 'Qui si uirtutis ebullire uolent et sapientias, nihil aliud dicent nisi eam uim qua efficiantur eae uoluptates, quas supra dixi.'

RAPONES a rapiendo dicti. Varro *Papia Papae*, *περὶ ἐγκωμίων* (378): 'Praetor uester eripuit mihi pecuniam. De ea questum ad annum ueniam ad nouum magistratum, cum hic rapo umbram quoque spei deuorasset?' ||

STRABONES sunt strambi quos nunc dicimus. Varro *Flaxtabulis*, *περὶ ἐπαρχιῶν* (176): 'Multi enim, qui limina intrarunt integris oculis, strabones sunt facti: habet quiddam enim *ἐλκυστικόν* prouincialis formonsula uxor.' Lucilius lib. XXVII (8):

'Nūlli me inuidére, non strabónem fieri saépius
Déliciis me istórum.'

EXTERMINATUM est praeter terminos missum. Lucilius lib. XXVIII (73):

'Ní rediret ád se atque illam extérminaret míserulam.'

M. Tullius *de Officiis* lib. III (6. 32): 'Atque hoc omne genus pestiferum atque impium ex hominum communitate exterminandum est.'

13. uerbosi L¹. 14. sidit P: lingu-
lace L: optrectatores F H¹ L, ob-
trectatores H² P E, obractatores V.
16. ΜΩΝΗCΕΤΑΙ TIC (γ): ΜΑΜΟΝ F L, ΜΔΑ-
ΛΟΝ H² V, ΜΔΑΜΟΝ H¹: ΜΕΙΜΗCΕΤΑΙ (γ).
17. rabiae H L¹ A. 18. a*les H¹,
alegallus F¹ L: aitharum (γ), (ai-
tarum H¹). 19. quia (γ): ramula-
rum L¹. 20. eferuescere H² P V
E A¹, haec feruescere F¹ L X, efer-
uescere F³ H¹, efferuescere A² D M
O: dicere F¹ L. 21. uolunt E.

22. quae fiant (γ), [qua efficiantur
edd. Cicerouis]: uestrae (ūrae) hae
F³ H¹, uestrae (ūrae) F¹ H² P V E,
uestrae (ūrae) L, [cae *edd. Cic.*].
25. erepuit L¹: quaestum E. 27.
deuorasset (γ).

XXVII. 1. stambi P. 3. helque-
sticon V, helquisticon F H L P E.
5. meme E: sepius H L P E. 7.
Terminatum C. 9. ni F H¹ L,
non (ñ) V, ne H² P E: exterminare
miseram (γ). 11. inp. L¹: com-

EXODIUM est finis: a graeco tractum, quasi ΕΞΩ ΤΗΣ ΟΔΟΥ, id est extra uiam. Varro Hecatombe, *περὶ θυσιῶν* (99): 'Socrates cum in uinculis publicis esset et iam bibisset κώνειον in 15 exodio uitae.' Idem *Ἐως Πότρε, περὶ ὥρων* (174): 'Vitae cursum ut cognoscere possem, et quae seruitutis et libertatis ab origine ad exodium adductae.' Idem *Ταφῆ Μενίππου* (520): 'Quod coeperas modo in via narrare, (enarra), ut ad exodium ducas.'

PUTUS est dictus a putando. Plautus Pseudolo (989): 20
'Púrus, putus est ípsus.'

Varro Hecatombe, *περὶ θυσιῶν* (98): 'Mea igitur hecatombe pura ac puta.' Idem Prometheo (432): 'Chrysoandalos locat sibi amiculum de lacte et cera Tarentina, quam apes Milesiae coegerint ex omnibus floribus libantes, sine osse et 25 neruis, sine pelle, sine pilis, puram, putam, proceram, candidam, teneram, formosam.' Nam et rationes ea causa putari dictae sunt, quotiens ex his fraudis, aut falsi, aut mendacii, aut iniqui aliquid separatur. Et ipsum namque dubitantes cum dicimus puto, significamus 30 nos in rebus incertis et || obscuris falsis opinionibus 1 [nos] fieri ambiguos.

COMPEDES non a pedibus dictae sed ab inpedimento. Varro Prometheo Libero (423):

5

'Ego infelix nón queam
Vim própulsare, atque ínicum Orco innittere?
Nequíquam saepe aerátas maníbus cómpedes
Conór reuelleré.'

munitatem H¹. 13. est om. A: (γ). 23. hac puta FL: chyso-
εκζοτησοδοις VX, εκζοτησοδοις F³ sandalos H¹, chrysoandalos P, criso-
HPECDMO, εκοτησοδοις A, εκζη- sandalos E, chrysoandalos F¹.
σοδου L, εκζ*σοδοις F¹. 14. uel 24. locat F³H P²V, uocat F¹L,
σοκρატης H²PVE, σοκκ*ρατης F¹, ulocat P¹: c. tarentin F¹L, cetera
σοκρატης F²H¹L. 15. κωνιον retina V¹, cetera retina V². 26.
(γ), κωνιον E. 16. **exodium curam putam (γ). 27. teram V:
H¹, in exodium FL, in exodio orationes V¹.
H²PVE. 18. adducte HL¹. 19. XXVIII. 2. ambiguos V, ambi-
coeperas FH²VE², ceperas H¹P² guosos FHL P², ambiguosos corr.
E¹, ceperras P¹: uia narrare ut FH ambiguosos E. ambiguosos P¹.
LPE, uia narra ut V. 20. Potus 3. dicta (δ), dictet L¹, dicti A²,
est F¹HL (δ), Putus est F³H²PVE¹, dictae (γ): inp. L¹A, imp. (ω),
Putus pupurgatus est P, Putus pur- impedimenta X. 4. libro I (γ).
gatus est E²: potando L¹(δ). 21. 6. orgo FH¹L: innittere om. F¹L,
potus F¹L². 22. haecatombe innittere PVE, imm. F³H. 7.

- Idem Flaxtabulis, *περὶ ἐπαρχιωῶν* (180): 'Domo exeo, intro,
10 et pedes corrigiis conpedio.' Idem Parmenone (385):
'Lepúsculi.timéntis hoc quadrángulum
Dedit Diana réte nexile, áreçyas,
Viscúm fugai, líneamque cómpedam.'
- Idem Sesqueulixe (473): 'Quocumque ire uellemus, obuius
15 flare. Ubi corpori aerinas conpedes inpositas uideo.'
- FULGURA** dicuntur conuscationes: a fulgore. Varro *Περὶ*
Κεραυροῦ (412): 'Cognitio enim trium, fulgetrae, tonitruí,
fulguris, a fulmine orta.'
- COAGULUM** a coagendo, quod est colligando. Varro Est
20 *Modus Matulae, περὶ μέθης* (111):
'Vinó nihil iucúndius quisquám bibit:
Hoc aégritudinem ád medendam inuénérunt,
Hoc hilaritatis dúlce seminárium
Hoc cóntinet coágulum conuúia.'
- 25 **MULIEROSI** dicti mulierum adpetentes. Afranius Vopiseo (371):
'Homo múlierosus cónfert me ilico álio.'
- FLAGRIONES** dicti serui, quod flagris subiecti sint, ut uerber-
rones a uerberibus. Afranius Vopiseo (391):
'Tú flagrioníbús. . . .'
- 30 **EDULIA** Afranius) Priuigno (258):
'Iucúnditatis plús inest in té mihi
Quam cónmercatis cónquisitae edúlibus.'
- MERENDA** dicitur cibus post meridiem qui datur. Afranius
Fratris (183):
1 'Ínterim (ad) meréndam occuro; || ad cénam cum ueni, iuuat.'

nequemquam (γ), nequaquam (*or* â)
P¹: manus (γ): conp. L¹. 10. cor-
rigis L¹ V, corrigiis *ex* corrigis E:
conpedio L¹. 11 sqq. [cf. p. 451
M.]: timentes (γ): quadramgul-
um P¹. 12. retae H, rete
F L P V E: archias (γ). 13.
fugam (γ). 14. ulixe quo cum
om. F¹ L: quocumque F³ E (?), quo-
que H¹, quo cum H² P V. 15.
conp. F H L¹, comp. L² P V E: inp.
L¹. 16. Fulgora F¹ L (δ). 17.
trium fulget et tonitrum fulguris
(γ), tronitruum F¹. 18. fulgoris
F¹ L². 19. Coangulum H¹: *om.*

est L¹ A¹ X D O: colligendo (γ),
colligende L¹. 20. MCON cui non
F H¹, MOH cui non L, MCH cui
non H² P V E. 21. uiuit (γ).
22. medendum F¹. 23. liritatis
H¹, ilaritatis F L, hilaritatem P¹,
hilaritatis H² P² V E. 24. coan-
gulum H¹. 25. adpetentes L¹
(δ). 26. confert me ilico alio
(γ). 27. Flagliones C: sunt
V¹, sint (ω). 31. iugum ditatis
F H¹ L: plus est V. 32. cum
mercatis P, conm. L¹: consequite
V.

XXIX. 1. ad cenam *om.* F¹ L,

PEDETEMPTIM et **PEDEPRESSIM** dictum est caute, quasi lenta et tarda itione. M. Tullius de Officiis lib. I (33. 120): 'Sin minus, sensim erit pedetemptimque faciendum.'

Lucilius lib. XXVII (35):

'Ille contra omnia inter plures sensim et pedetemptim foras,
Né quem laedat.'

Quadrigarius Annalibus: 'Exercitu instructo, pedetemptim milites ducere coepit.' Coelius *Annali VI*: 'Ipse cum cetera copia pedetemptim sequitur.'

CALCES a calcando, quod est nitendo, dictae sunt, non a calcitrando: nam de omnibus pedibus et de hominum et uniuersorum animantium dici potest. Nam sunt calces extrema pars pedum terrae proxima. Vergilius lib. V (324):

'Ecce uolat calcemque terit iam calce Diore.'

Idem X libro (892):

'Tollit se arrectum quadrupes et calcibus auras
Verberat.'

SUBLIGAELUM est quo pudendae partes corporis teguntur: dictum quod subtus ligetur. M. Tullius de Officiis lib. I (35. 129): 'Scenicorum quidem mos tantam habet uetere disciplina uerecundiam, ut in scenam sine subligaelo prodeat nemo.'

MEDIOCRITAS medium est. Sic dici uoluit M. Tullius de Officiis lib. I (36. 130): 'Eadem ratio est habenda uestitus.'

caenam **HPVE**. 2. Pedetemptim **FH¹L**, *tx.* (ω). 4. *tx.* **E**, pedetemptim (γ), pedetemptim **P¹**. 6. ille contra (γ): *tx.* **E**, pedetemptim (γ), pedetemptim **P¹**: foris (γ). 7. ledat **FLP**. 8. pedetemptim (γ). 9. cepit **H¹**: caelius **FH¹L**, caecilius **H²PV**, Cecilius **E**: annaui **FH¹**, a nauui **H²LV**, Annaui **PE**. 10. cetera **H¹E**, coet. **FH²LV**, caet. **P**: *tx.* **E**, pedetemptim (γ). 11. calcendo **L¹**: calcitr. *om.* a **V**. 12. de omnium et **P**. 14. extreme **F¹**: lib. I **H¹**. 16. [cf. pp. 257. 415 M.]: uolans (γ): iam *om.* **F¹**: dioris **H¹**, diorus **F³**. 17. sexto libro (γ).

18. arrecto **H¹**. 19. ueberat **H¹**. 20. Subligat lumen **H¹**, Subligaelum e (ω), Subligaelum **F¹**, Subligaelum e **L¹**: est *om.* **F¹H¹**: copudendae **H¹**. 22. I *om.* **H¹L**: scelicorum **H¹**, scenicorum **F²H²L¹**, sceni*corum **F¹**, schaenicorum **P¹**, scaenicorum **L²**, schaenisorum **V**, scaenicorum *corr.* schaenicorum **E**: tanto **H¹**, tantum **L**. 23. in *om.* **FH¹L** **P²E**: scenam **FH¹L**, schenam **H²VE**, schenam **P**: publicaelo **L¹**, subli*gaelo **F¹**, subligaelo (γ). 24. prodit **V¹**. 25. medium e sic **F¹**: est sic *om.* (ω). 26. potio (γ): [ratio *edd. Ciceronis*]: uestibus (γ), [uesti-

in quo, sicut in plerisque rebus, mediocritas optima est.
Lucilius lib. XXVII (37):

30

‘Paúlo hoc melius quám medioere; hoc mínus malum quam ut
péssimum.’

Terentius Andria (59):

‘Et tamen ómnia haec medióriter.’

35

Cicero Tusculanarum lib. III (31. 74): ‘At haec mihi ad-
ferentur mediocritates. Quae si naturales sunt, quid opus est
consolatione?’ ||

1 **MODESTIAM** a modo dictam M. Tullius auctor est de Officiis
lib. I (40. 142): ‘Non hanc quam interpretamur modestiam:
quo in uerbo modus inest.’

5 **ANTES** sunt quadraturae: unde et antae dictae sunt quadrae
columnae. Vergilius Georgicorum lib. II (417):

‘Iam canit effectos extremus uinitor antes.’

CAMERUM, obtortum: unde et camerae, tecta in curuitatem
formata. Vergilius Georgicorum lib. III (55):

‘Et cameris hirtae sub cornibus aures.’

10 **INMUNE** dicitur sine officio, sine munere. Vergilius Georgi-
corum lib. IIII (244):

‘Immunisque sedens aliena ad pabula fucus.’

M. Tullius Philippicarum lib. I (1. 3): ‘Num immunitates
datae?’

15 **DIRUM** est triste, infestum, et quasi deorum ira inmissum.
Vergilius Georgicorum lib. III (468):

‘Priusquam

Dira per incautum serpant contagia vulgus.’

Et Aen. lib. IIII (473):

20

‘Ultricesque sedent in limine Dirae.’

tus, *edd. Ciceronis*]. 29. homelius
FH¹L: quam ut opes summum (γ).
32. et tamen **F³**, sed et tamen **H¹**,
set tamen **L**, sed tamen **F¹H²PV**
E. 33. ad **L¹**: haec **H¹**: ad-
ferentur **L¹**, afferentur **F²L²PE**,
afferentur **F¹V**. 35. consiliatione
P¹, consiliatione **P²**.

XXX. 2. non **F³HP²VE**, nam **F¹**
LP¹: interpretamur **L**. 3. uero
(γ). 5. III **V¹**. 7. Cammerum

P¹: circuitatem **O**, curbitatem **E**
mg. 9. irtae **H**, hyrtae **V**, hirtae
E. 10. Inmune **L¹A¹CX**, Imm.
(ω), Inmunes **A²**. 12. inm. **L¹**:
aliaena **H**: papula **V**: fugus **L¹**.
13. immutates **L**. 15. est quasi **L¹**,
et *om.* **F¹L²**: deorum inmissum **F**
H L² P V C D M Q, d. inmissum **L¹A**
O X, d. ira inmissum **E**, d. ira inm.
V mg., d. ira missum **H² mg.** **P² mg.**
18. cautum **F¹**. 20. cultrices **F¹L**:

M. Tullius de Senectute (18. 65): 'Intellegi potest ex his fratribus, qui in *Adelphis* sunt. Quanta in altero diritas, in altero comitas!'

EXORDIUM est initium: unde et uestis ordiri dicitur, cum instituitur detexenda. Vergilius *Aeneidos* lib. III (283):

'Quonam reginam ambire furentem
Audeat adfatu? quae prima exordia sumat?'

M. Tullius in *Hortensio*: 'Perge, quaeso; nec enim imperite exorsus es.' Lucilius lib. XXVIII (81): 30
'Vérum tristis cóntorto aliquo ex Pácuuiano exórdio.'

Cicero *Timaeo*: 'Difficillimum autem est in omni conquisitione rationis exordium.' Varro *Oros Ávras* (354):
'Qui fábularum cónlocant exórdia.'

INOPS dicitur sine ope et auxilio. Vergilius lib. VIII (100): 35
'Res inopis Euandrus habebat.'

Et *Georgicorum* || lib. I (186): 1
'Atque inopi metuens formica senectae.'

Terentius *Adelphis* (155):
'Ferte mísero atque innocénti auxilium;
Súbuenite inopí.' 5

M. Tullius de *Officiis* lib. II[I] (20. 69): 'Nimirum enim inops ille, [et] si bonus est uir, etiamsi referre gratiam non potest, habere certe potest.'

DEFRUDARE significat fructum minuere uel per fraudem aliquid exquirere. Terentius in *Phormione* (44): 10
'Suúm defrudans génium conpersít miser.'

lumine **FH¹L**. 21. intelligi **H¹**: [cf. p. 100 M.]. 25. instituitur (γ) **D²MO**, instruitur **E**, intextetur **C**, inuestuitur **X**, intestuitur **D¹**, intexuitur **A**. 28. adf. **L¹E** (?). 29. imperate **F¹H¹L**. 31. uirum (γ). 32. difficillimum **F³H¹H³**, dit facillimum **L¹**, dicit facillimum (γ), dicit facillimum **P¹**. 34. conl. **L¹**. 35. Inops **F¹**. 35. sqq. lib. VIII et *georg.* lib. I. a. i. m. f. s. Item lib. VIII res—habebat **H¹**, lib. VIII et *georg.* lib. I a. i. m. f. senectutem

libro VIII res—habebat **L¹** (senectae **L²**) (*Euandrus* **L¹**), lib. VIII e. g. l. I a. i. m. f. s. res—habebat **F¹** (Item *add.* **F²**) (lib. VIII *add.* **F³**).

XXXI. 5. subueniente **F¹L**. 6. lib. III (γ): enim *om.* **H¹**. 7. et si bonus (γ), [si b. *add.* *Cic.*]. 10. mali quid **X**. 11. [cf. pp. 117, 525 M.]: sum **L¹**: defrudans **FH²** **L²P²V²**, defudans **E**, defraudans **H¹L¹P¹**, frudans **V¹**; genium **H²L¹** **PVE**, ingenium **FH¹L²**: conpersit **FH¹L**, conpersit **H²PV**, conper-

Plautus in *Asinaria* (94) :

'Ten égo defraudem ? cui ípsi nihil est ín manu,
Nisi quíd tu porro uxórem defraudáueris.'

15 **SUDUM** dictum est quasi semiudum, ut est aer post pluuias
serenus et liquidus. Vergilius lib. VIII (528) :

'Arma inter nubes, caeli regione serena,
Per sudum rutilare uident.'

Plautus *Milite* (2) :

20 'Quam sólis radii esse ólim, cum sudum ést, solent.'

Lucilius lib. XXVIII (102) :

'Nec uentorum flamina flando suda secudent.'

INRITARE dictum est proprie prouocare : tractum a canibus,
qui cum prouocantur inriunt. Lucilius *Satyrarum* lib. I
25 (32) :

'Inritata canes quam homo quam planius dicit.'

Terentius *Phormione* (932) :

'Inritor.'

Vergilius lib. X (644) :

30 'Inritatque uirum telis, et uoce lacessit.'

Sallustius *Historiae* lib. I : 'Tunc uero *Etrusci* cum ceteris
eiusdem causae, duces se nactos rati, maximo gaudio bellum
inritare.' Lucilius lib. XXVIII (19) :

'Lucili, si in amóre inritarit suo.'

35 Plautus *Amphitryone* (707) :

'Irritábis crabronés.'

Varro *Sesqueulixe* (460) :

'Omnes irritans uentos omnesque procellas.'

sit *in ras*. E, cōsparsit H *mg.*
13. defrude tenego H¹, tenego de-
fraude F³ H² P V, *ex* tenego fraude
E, plautus defraude (*om.* in *Asina-*
ria ten ego) F¹ L : ipse F H¹. 14.
qui tum F H¹, quid tum H² L P V E,
[quid tu *edd. Plauti*] : defraudaueris
F H¹ L², defraudaueris H² L¹ P² V
E, defraudeaueris P¹. 15. plu-
uiam A. 20. cum (γ), [quam
edd. Plauti] : radit F¹ L, radiit P :
om. esse L P E : sudu F¹ L P E,
sudum V, sudus F² H², sudu*
H¹ : sol et lucilius (γ), [solent *edd.*

Plauti]. 22. secundet H¹. 23.
Inr. L¹ C D X, irr. (ω), Inrritare
P¹ : prouocate L¹. 24. inriunt
L¹ X¹ E *mg.*, inruunt D M O X², ir-
riunt (γ) A, iriunt V¹. 26. inr.
F H L, irr. P V E : cane (γ). 28.
inrito L¹, irrito (γ). 30. hirritat-
que L¹, irrita F¹ : uerum L¹. 31.
et posci (γ) : ceteris P¹, ceteri (γ),
caeteri E. 32. causa H¹ : senac-
tus (γ), senectus P¹ : inr. L¹. 34.
lucili si F H L P V E Q², lucilii Q¹ :
inritarit L¹ V, irritarit F H L² P E
36. crabrones P.

ABLEGARE est proprie alio mittere: dictum || a legatis, qui
cum legationibus mittuntur. Terentius Hecyra (414):

‘Aliquó mihi est
<Hinc> áblegandus dúm parit *Philúmena*.’

ARCANUM dicitur secretum uel absconditum: quod quae in
arcis sunt, celata sunt et abscondita. Vergilius Aeneidos
lib. III (421):

‘Solam nam perfidus ille
Te colere, arcanos etiam tibi credere sensus.’

Et Aeneidos lib. I (262):

‘Longius et uolens fatorum arcana mouebo.’

TORMINES, genus morbi, dicti quod dolore torqueant. Cicero
Tusculanarum lib. II (19. 45): ‘Quamuis idem forticulum
se in torminibus et in stranguria sua praebeat.’

Et quarto (12. 27): ‘Itaque dicimus grauidinosos quosdam,
<quosdam> torminosos.’

MONUMENTI proprietatem a monendo M. Tullius expri-
mendam putauit, ad Caesarem Epistola II: ‘Sed ego,
quae monumenti ratio sit, nomine ipso admoneor. Ad memoriam
magis spectare debet posteritatis, quam ad praesentis temporis
gratiam.’ Vergilius lib. V (571):

‘Quem candida Dido
Esse sui dederat monumentum et pignus amoris.’

RIVALES dicti sunt quasi in unum amorem deriuantes.
Terentius in Eunucho (353):

‘Milés Traso
Phaédriae riualis.’

GESTIRE significat laetum esse: dictum a gesticulis facilio-
ribus. Terentius in Eunucho (558):

‘*Chaeréa*, quid est quod sic géstis? [aut] quid hic sibi uestitus
quaérit?’

XXXII. 5. Archanum M. 6.
in arcis sint C: caelato L¹, celata
X, caelata (ω): abcondita L. 9.
te collet ego lere arcanos L: ar-
chanos V. 12. Torminae A²,
Tormine E, Tormines (ω): dore F¹:
torqueant F H¹ H³ L² P V E A in
nas. X, torqueat H² L¹ C D M O.
13. forticulum L¹. 14. tormi-
bus F¹: instraguria H² L¹ P V E,
instranguria F H¹ L². 15. [cf. p.

115 M.]: et quattuor L¹: grauid.
quosdam t. (γ): grauidonosos V.
16. terminosos F H¹ (er *contract.*)
L¹ P, torm. H² L² V E. 20. agis
L¹. 23. esse uiderat F¹ L: monu-
mento H¹. 24. Riuanes dicti A¹ X,
Riualis d. L¹: diriuantes (δ), tx. (γ).
26. miles – eunucho om. V¹: traso
L¹, tras P¹, thras P². 27. faedriae
(γ). 28. gestaculis H¹. 29. terent-
tius eunucho om. in P E. 30.

Vergilius Georgicorum lib. I (387) :

‘Et studio incassum uideas gestire lauandi.’

INVOLARE est inruere, insilire : aut a uolatu aut a uola, id
35 est media manu, dictum. Terentius Eunuchus (648) :

‘Ut ego iugibus facile illi in oculos inuolem.’ ||

1 Lucilius lib. XXX (101) :

‘Inde canino ricto oculisque
Inuolem.’

PROPINARE a graeco tractum est : post potum tradere.
5 Terentius Eunuchus (1087) :

‘Hunc uobis comedendum [et bibendum] et deridendum
propinó.’

Ennius Satyrarum lib. III :

10 ‘Enni poeta, salue, qui mortalibus
Versus propinas flammis medullitus.’

PEDETEMPTIM dicitur caute. Cicero in Verrinis Actione I[I]
(7. 18) : ‘Quae tamen a me pedetemptim cauteque dicentur.’

INSULSUM, proprie fatuum, quasi sine sale. M. Tullius ad
15 Caesarem Iuniorem Epistola secunda : ‘Sed ita locutus
insulse est, ut mirum senatus conuicium exceperit.’ Et de
Oratore lib. II. (54. 217) : ‘Ut nihil aliud eorum quam ipsa
insulsitas rideatur.’

IGNAUM est **SEGNE**, torpidum, feriatum et sine igni. Vergi-
lius Georgicorum lib. IIII (168) :

20 ‘Ignauum fucos pecus a praesepebus arcent.’

Et Georgicorum lib. III[I] (42) :

‘En age, segnis
Rumpe moras.’

cerea (γ), cherea ν^2 . 33. labandi
L¹. 34. inruere L¹ (δ) : insilire
A X.

XXXIII. 2. rito (γ). 4. in
graeco F¹. 6. hunc uobis hunc
H¹. 8-9. Ennius—Enni po- om.
P. 9. [cf. p. 139 M.] : ennio
F H L V E, enni P : eta selue (γ),
etas cle ν^1 . 11. Pedetemptim

(γ) : 12. tx. E, pedetemptim
(γ) : caute qui H¹. 13. quasi
om. H¹. 14. epistola F H¹ L P,
epistula H² V E : secunda F H L
P V, ii. E. 15. conuitium F H¹.
16. aliud deorum F H¹ L : ipsam
H¹. 17. redeatur F¹. 18. gna
unum P : turpidum F¹ : et om. ν^1 :
igne H¹. 20. Ignauum—lib. IIII

M. Tullius ad Caesarem Iunioem II lib.: 'In quo tua me prouocauit oratio, mea consecuta est signis.' Et de Senectute 25 (II. 36): 'Quae uitia sunt non senectutis, sed incertae, ignauae, somniculosae senectutis.'

CALAMITOSUM dicitur malis et calamitatibus praegrauatum.

M. Tullius in Verrinarum Divinatione (21. 70): 'Et honoris amplissimi puto esse et accusare inprobos et miseros 30 calamitososque defendere.'

SERIUM, triste et quasi sine risu. Afranius Priuigno (253):

'Non égo te noui tristem, saeuum, sérium.'

Plautus Amphitryone (855):

'Nunc quidem praeter nos || nemo est: dic mihi uerum serio.' 1

INTERPOLARE est inmittere, et interponere, et nouam formam e uetere fingere. M. Tullius in Verrem Actione II (i. 61. 158): 'Aliquid demendo, mutando, interpolando.' Et est tractum ab arte fullonia, qui poliendo diligenter uetera 5 quaeque quasi in nouam speciem mutant. Plautus Amphitryone (317):

'Illic homo me intéropolabit meumque os finget dénuo.'

EVERRICULUM genus est retis [piscatorium], a uerrendo dictum: uel quod trahatur, uel quod, si quid fuerit 10 piscium nactum, euerrat. Ad hoc M. Tullius Verrinarum lib. V, de Signis (iv. 24. 53): 'Quod unquam, iudices, huiuscemodi euerriculum ulla in prouincia fuit?'

DIVARICARI dictum est distendi: dictum ab his qui uitio

om. V¹: pres. H¹. 24. II lib. (γ), II om. F¹. 25. prouocauit F¹, prouocabit (γ): signis H¹ L¹. 26. incertae FL² P V, incerte HL¹ E. 27. ignaue L¹. 30. inp. F¹ L P V, imp. F² H E. 32. risum afr. (m *habet accentum*) L¹, risum afr. (*linea supra m scripta*) F, risu men. afr. H¹, risu m. afr. H² L² P V E. 33. tristem seruum (γ).

XXXIV. 2. immittere H¹, inmittere L¹ (δ), intermittere (er

contract.) H², inmittere (γ). 3. et ueteri C, euertere H² P V E, *tx.* (ω). 5. tractum—mutant om. A¹: fullonia *ex* follonia E: ueterem H¹. 6. in om. H¹. 8. illuc (γ): interpolauit (γ). 9. Euerriculum C, Euerticulum V. 10. uel si quid FH¹ M, uel si quod (δ), uel quod si quid H² L P V E. 11. natum (ω). 12. iudex (γ), [iudices *edd. Cic.*]. 14. Diuaricari H¹: uitium (ω), uitio H² P V E: dictum—naturae *ex* est d.—n. est E.

15 naturae ita sunt pedibus discretis, ut eos in diuersum habeant separatos. M. Tullius de Signis (40. 86): 'Sopatrum, hominem [summum], domi nobilem, summo magistratu praeditum, diuaricari ac deligari iubet.'

20 **VACCILLARE** est trepidare uel cum lassitudine niti: a senibus, qui sint aeuo defessi, atque ad sustinendam lassitudinem, baculo tarditatem leuent. M. Tullius Philippicarum lib. III (12. 31): 'In Galliam mutilatum ducit exercitum, cum una legione, et ea uaccillante.'

25 **PRÆSTRINGERE** dictum est non ualde stringere, et claudere. Plautus in Milite Glorioso (4): 'Praestringat oculorum aciem in acie <ut> hóstibus.'

Lucilius lib XXX (102):

'Praestringat oculorum aciem [in acie hostibus] splendore micanti.'

1 M. Tullius de Senectute (12. 42): 'Voluptas rationi || inimica est, mentis, ut ita dicam, praestringit oculos, nec habet ullum cum uirtute commercium.' Varro Andabatis (30): 'Non mirum si caecuttis; aurum enim non minus praestringit oculos quam ὁ πλοῦς ἀκρατος.' Cicero de Fato . . . Et de
5 Finibus Ponorum et Malorum lib. II (II) (14. 37): 'Acie animorum nostrorum uirtutis splendore praestringitis.'

ANGINA, genus morbi, eo quod angat; et graece *συνάγχη* appellatur. Lucilius lib. XXX (38):

10 'Inspirato abiit, quem una angina sustulit hora.'

15. discreti O². 17. sopatrum P¹, sopatrum P²: summo om. H¹, domi nobilem summo om. L P¹, h. summa* m. praed. F¹, summum domi nobilem m. F³. 18. praedictum F¹ L¹, predictum H¹, preditum H², tx. P² V E: diuaricari H: delicari F H¹ L P. tx. H² V E. 19. Vaccillare F H¹ L, Vacillare (ω): nati H¹. 20. sunt P A, atque ad F² H C, ad om. (ω). 21. leuant F¹. 22. III E. 23. regione L¹: uacillante H² E. 24. etlaudere L¹, et claudere V E, etlaudare F¹ L², et plaudere (δ), et plaudare F³ H¹ L mg., claudere H² mg., claudere om. P, plaudere claudere P² mg.

26. [cf. p. 373 M.]: praestringit V¹, prestringat L: aciem in aciem hostibus F H¹ L, a. in acie h. H² P V E [et cdd. Plauti]. 28. in splendore F H¹ L, in om. H² P V E. 29. uoluntas L¹, uoluntas F¹ L².

XXXV. 2. praestingat F¹ H¹, praestringat L. 3. comuercium L¹. 4. caecuttis F H¹ L, caecuttis H² P V E: prestringit H L. 5. ἀκρατος (γ): οποαγς P V E, o om. F H¹ L. 6. lib. II P V E, lib. secundo F H L², lib. secundus L¹. 7. nostrorum om. P: prestringitis L¹. 8. synancea H² P E, synantea F H¹ L, sinancea (δ), sinanca V, sinancia A², siriaricea A¹. 10. abit (γ): anguina V.

ARQUATUS morbus dictus, qui regius dicitur, quod arcus sit concolor de uirore, uel quod ita stringat corpora ut in arcum ducat. Quod <nos>

<Lucilius lib. XXX> (39):

‘Nos esse arquatos: surgamus, eamus, agamus.’

15

Varro Eumenidibus (148): ‘Nam ut arquatis et lutea quae non sunt et quae sunt lutea uidentur, sic insanis sani et furiosi uidentur esse insani.’

PRIVUM est proprium uniuscuiusque: unde et res priuata.

Lucilius lib. XXX (41):

20

‘Culcitulae accedunt priuae centonibus binis.’

Idem lib. I (34):

‘Abdomina tunni

Priua dabo.’

NUGATOR, nugis turbator. Lucilius lib. XXX (103):

25

‘Quam me hoc tempore nugator cognoscere non uis.’

FORAMINA quasi diminutiue a foribus dicta. Cicero

Tusculanarum lib. I (20. 47): ‘Nam nunc quidem, quam foramina illa, quae patent ad animos a corpore, callidissimo artificio natura fabricatur.’

30

DISCERNICULUM, acus quae capillos mulierum ante frontem diuidit: dicta a discernendo. Lucilius lib. XXX (58):

‘Euplocamo digitis discerniculumque capillo.’

FRATRUM proprietatem Nigidius acutissime || dixit: ‘Frater est,’ inquit, ‘dictus quasi fere alter.’

I

SUBPLANTARE dictum est pedem subponere. Lucilius XXVIII (50):

‘Subplantare aiunt Graeci.’

5

11. Arcuatus A². 12. uel om. A¹O: instringat F¹. 13. quod nos esse HLPVECDMO. 15. esse om. Q: surgam A. 16. [cf. p. 549 M.]: et uterque non sunt (γ), non om. F¹: et quae sunt F³HPVE, et om. F¹L. 19. Prium C. 21. culcitulae FH¹L, culcitulae H²PE, culcitulae V: accedunt V, accendunt FHLPE. 23. [cf. p. 159 M.]: tunni P¹. 24. priuabo V¹. 25. Nugator nugitur L¹: nugis turbator (ω), nugis turbatur P¹, nugistor bator F¹, nugistubator V: Lucilius lib. XXX om. F¹L. 27. dimm. LPE:

toribus L¹. 28. quamquam L¹ P. 29. corpora (corpore mg.) E. 30. fabricatur (γ), fabricatu H¹, fabricatura est F¹, fabricata est L². 31. discerniculum C. 32. dicta (ω): addiscernendo F H¹. 33. eupulocamo P: diligitis V: discerniculum F¹: capillos FH¹.

XXXVI. 2. inquit dictus H¹, inquit F¹L. 3. Subp. L¹CDM, Supp. (γ) AO: subp. L¹(δ), supp. (γ), suppone P, supra ponere H². 4. lib. XXIII P, lib. XXVIII FH LVE. 5. subplantare FH L¹,

M. Tullius de Officiis lib. III (10. 42.): 'Contendere debet, quam maxime possit, ut uincat: supplantare eum quicum certet aut manu pellere nullo modo debet.'

10 **CONIUGARE**, copulare: dictum est a iugo. Lucilius lib. XXVIII (25):

'Quam mihi quantum est inter humanum genus
Rerumque inter se coniugat, communicat.'

15 **FENESTRAE** a græco uocabulo conuersum est in latinum, ἀπὸ τοῦ φαίνεω. Cicero Tusculanarum lib. I (20. 46):
'Non eas partis, quae quasi fenestrae sunt animi.'

EMUNGI ex manifesta significatione manat. Lucilius lib. XXVIII (82):
'In me illis spem esse omnem, quouis posse me emungi bolo.'

Terentius (Phorm. 682):

20 'Émunxi argentó senem.'

ADGLOMERARE, implicare, coniungere: dictum a glomere. Vergilius Aen. lib. II (341):
'Et lateri adglomerant nostro.'

25 **COLLARE** est uinculi genus, quo collum adstringitur. Lucilius lib. XXVIII (100):
'Cum manicis catulo collarique, ut fugitium,
Deportem.'

DEPILATI dictum rarefacti. Lucilius lib. XXVIII (40):
'Gnató, quid actum est? dépilati omnes sumus.'

30 **EXCURIARI**, curia excludi. Varro 'Ἰππόκλυι (221): 'Appollonium ideo excuriant, quia nihil habebat.'

supplantare L² P V. 7. maxime L: subp. H¹ L¹, supp. F H² L² P V E. 8. certe F H¹ L V E, certet H², eum quicum certet om. P. 9. Coniugare M, Coniugere P, Coniungere O, Coniungere (ω). 11. in humanum H¹. 12. coniugat (γ). 14. a potu feninio (γ), feminio V¹. 15. nonaes F H¹ L. 18. in mellis (γ): possem emungi uolo (γ), possem (e *ex alia litt. fact.*) e. u. E. 20. teremunxi (γ): [cf. p. 103 M.]: argente E. 21. Adg. L¹ H² V² E² mg. (δ), Agg. F H¹

P E¹, Agglomerare V¹: inp. L¹ A C X, imp. (γ) D M O: dictum a glomere M O. 23. adg. L¹, agg. F H L² P E², agglomerant V E¹. 24. quod (δ): ads. L¹ V E² (?) (δ), (adstringit A²), ast. F³ H P E¹, asst. F¹ L². 25. XXVIII F³ H, XXVIII F¹ L P V E, (XXVIII* F). 26. collareque (γ), collo**reque F¹. 28. Dipilati M: dicitur A². 29. nato (γ): depilati P. 30. hippocyne F H P (y *ex i fact.*) E, hipposyne L V: appollonium (γ), apollonium E, appollonio H¹. 31. ex ||| curiant

PENSUM significat exaequatum, quod sine inclinatione sunt quae penduntur. Lucilius lib. XXVIII (25):

‘Nil páruí hoc pensí, ut lítteras doceás lutum.’ ||

AQUA INTERCUS est hydropum morbus: quasi aqua inter ícutem. Lucilius lib. XXVIII (27):

‘Aquam te in ánimo habere intércutem.’

M. Tullius de Officiis lib. III (24. 92): ‘Si quis medicamentum cuiquam dederit ad aquam intercutem.’ 5

MALTAS ueteres molles appellari uoluerunt, a graeco, quasi *μαλακούς*. Lucilius lib. XXVII (38):

‘Ínsanum uocánt quem maltam ac féminam díci uidet.’

MONOGRAMMI dicti sunt homines macie pertenuis ac decoloris: tractum a pictura, quae priusquam coloribus coloratur, umbra fingitur. Lucilius lib. II (20):

‘Vix uiuo homini ac monogrammo.’

Et XXVII (39):

‘Quaé pietas? monográmmi quinque addúcti pietatém uocant.’

PORTORIUM dicitur merces quae portitoribus datur. Lucilius 15 lib. XXVII (20):

‘Fácit idem quod illí qui inscriptum e pórtu exportant clánculum, Né portoriúm dent.’

INPERTIRE est participare et partem dare. Lucilius lib. XXVII (2):

‘Quibus potest inperítit.’ 20

Nouius Decuma (11):

‘Si ignótis inperítibis, fiént fácilius.’

P: qua L¹. 32. exaequantum P. 33. penduntur H¹, penduntur A¹. 34. nihil (γ): pensí ex paensi E: uti lítera FH¹, uti lítera H² L P V, ut lítera E: lu F¹.

XXXVII. 1. intercus est FH¹, est om. H² L P V E: aquam F³ H L P V E, qua* F¹. 2. XXVIII F¹. 3. aquate P, te om. V O: ánimo H¹. 4. [cf. p. 345 M.]. 6. Multas V¹ (δ). 7. malacus (ω). 8. multam V, malam E: uidet (γ). 9. metiae F¹. 12. uiuo H¹, uiuo V, uiuo no P¹, uiuo F¹, uiuo F² L H²

P² E: monogrammo L P E. 13. et uicesimo VII F H L² V E?, et uicesimo III P, et uiginti VII L¹. 14. monogrammi mi P: pietatem H¹. 15. mescas E. 17. quin scriptum F¹ H¹: aeportu H: clamculum L¹. 18. portitorium F H¹ L, portorum P, portorium H² V E. 19. Inpertire L¹ E *mg.* (δ), Impertire (γ): participari A: pariem L¹. 21. [cf. infr. et p. 308 M.]: inperítit F H L¹ E (?) inperítit L² P V. 23. inperítibus (γ), imp. L² E: flent F² H L V E, flen P,

25 M. Tullius de Republica lib. V : 'Quod molestis senec-
tutis suae uestras familias impertire posset.' Et ad Hirtium
lib. V : 'Et quoniam, ut hoc tempus est, nihil habeo, patriae
quod impertiam.'

SEDULUM significat sine dolo. Lucilius lib. XXVII (1) :

'Salutem fictis uersibus Lucilius,

30 Quibus potest, impertit totumque hoc studiose et sedulo.'

M. Tullius de Finibus Bonorum et Malorum (iii. 4. 16) :

'Sedulo, inquam, faciam ; sed " fortuna fortis " : quare conare,
quaeso.'

1 **SCRIPTURARIOS** ueteres, quos nunc tabularios || dicimus, dici
uolunt, quod scripturis et commentariis omnia uel
urbium uel prouinciarum complecterentur. Lucilius
lib. XXVI (16) :

5 'Publicanus uero ut Asiae fiam aut scripturarius.'

VERSIPELLES dicti sunt quolibet genere se commutantes.

Lucilius lib. XXVI (64) :

'At libertinus Tricorius, Syrus ipse ac mastigias,

Quicum uersipellis fio et quicum commuto omnia.'

10 Plautus Amphitryone (123) :

'(Ita) uersipellem se facit quando lubet.'

CONBIBONES, conpotores, a bibendo dicti. Lucilius lib. XXVI

(66) :

'Quandoquidem repperi magnis conbibonum ex copis.'

15 **CAPITAL** dictum est capitis periculum. Plautus Menaechmis

(92) :

'Nunquam hercle effugiet, tametsi capital fecerit.'

flant F¹. 24. molestis (γ). 25.
uestris (γ) : inp. L¹ : hyrcium V,
hircium F H L P E 26. ut ac tem-
pus (γ) : abeo F H¹. 27. inp. L¹.
28. Sedulum (ω) : XXVI H¹. 29.
[cf. supr. et p. 308 M.] : factis F H¹
L Q, fictis H² P V E. 30. inp. L¹.
32. fortunatoris F¹ H¹, fortunatoris
F³, fortunatoris H² L P V E. 34.
Scrib. L¹, Script. (p ex b fact.) E.

XXXVIII. 2. scripturiis L¹,
scripturi et c. ex scripturi uel c. E.
3. propinciarum L¹ : comp. L¹ A C.
5. [cf. p. 351 M.] publica numero
H¹, publicanum uero F³ H² L P² V,

pu**licanum F¹, publicanum u.
P¹ : ut asiae fiam ut (γ), et a. f. u. E.
6. comm. L¹. 8. ad libertinus (γ) :
tricolius H¹ : syr. E : ad (γ) : mes-
titias F H¹, masticias H² L P V E.
9. comm. F H¹ L¹, comm. H² L² P V
E. 10. plautus omnia amf. V.
12. [cf. p. 41 M.] : Conuiuiones F
H¹ L², Conuiuiones L¹ V E (δ), Con-
biuiones H² : comp. L¹ C D, comp.
(γ) M O, conpotatores A X, et comp.
A² : dicit F H¹, tx. (ω) : XXVII F¹
ab edendo et bibendo (sic) A².
14. quandoquidem F¹ : repperi (γ) :
conuiuorum (γ). 17. herche E.

Lucilius lib. XXVI (67) :

‘Fácilé deridémur : scímus cápítal esse iráscier.’

CLANDESTINO est abscondite. Lucilius lib. XXVI (68) : 20

‘Át enim dicis, clándestino tibi quod commissúm foret,
Né mutires cúiquam neu mystéria ecferrés foras.’

IDIOTAS a graeco tractum, inutilis : quasi sibi tantum, non plurimis utilis. Lucilius lib. XXVI (32) :

‘Quidni et tu idem inlitteratum me átque idiotam díceres?’ 25

EXPIRARE dictum est ab spiritu effuso, uel ab spiraminibus. Lucilius lib. III (66) :

‘Expirans animam pulmonibus aeger agebat.’

Idem XXVI (59) :

‘Út si eluuiem fácere per uentrém uelis, 30
Cúra ne omnibús distento córpore expirét uis.’

ELIMINARE, extra limen eicere. Pacuius Duloreste (134) :

‘Úbi illic est ? me míseram ! quonam clámor *timidam* eliminat.’

Pomponius Conca (33) :

‘Vós || istic manéte : eliminábo extra aedis cóniugem.’ 1

Ennius Medea Exule (215) :

‘Antiqua erilis fida custos córporis,
Quid síc te extra aedis éxanimata elíminas ?’

Attius Meleagro (448) :

‘Timida elíminor

Clamóre simul ac nóta uox ad aúres accidít.’ 5

20. Clamdestino L¹ (δ) : XXVII F¹.
21. [cf. p. 249 M.] : ad L¹ : dicis om. F¹ : clamd. L¹ : conu. L¹. 22. neu mittere (γ) : quidquam L¹, quiequam V, quiquam FHL²PE : myst. E : eferret FH¹L, eferres H²PVE. 23. inutilis FH¹LACD, inutiles H²PVEO : non tantum L¹. 24. utilis H¹A², utiles (ω). 25. et tu om. FH¹ : ni*idem F : diotam V. 26. Expirare (ω), Expiare M, Exspirare, PEAC : a spiratu H¹ ad spiritum P¹, ab spiritu (ω), a spiritu F. 28. [cf. p. 279 M.] : exspirans FHL¹P, expirans L²VE : ager P. 30. [cf. p. 103 M.] :

cliuiem P. 31. curare (γ) : expiret uis (γ), expietuis P¹. 32. sqq. [cf. p. 292 M.] : Elimiminare PV. 33. miserum F¹ : clam clam eliminat (γ). 34. concauus F²H¹L, concauus F¹, concauos H²PVE.

XXXIX. 1. manete liminabo L¹, manet eliminabo (γ). 2. enius H¹, ennius L¹, ennius (γ) : medea H²PV²E, mede V¹, metea L², et ea FH¹L¹. 3. antiquerilis H¹, antiqua e. (a poster. ex e fact.) E : poris L¹, foris FH¹L², corporis H²PVE. 4. Quid sit extra (γ) : examinata elimina (γ). 6. timide liminor L¹, tum

INCOXARE, in coxam sidere. Pomponius Pannuceatis (97):

‘Neque ínterim cacándi causa (ego) únquam incoxauí nate.’

10 **CONDEPSERE**, commiscere, a graeco tractum. Homerus Odyssea (xii. 48):

“Κηρὸν δεψήσας μελιθέα.”

Pomponius Nuptiis (86):

‘Pártem insipui, cóncelusi, condépsui.’

15 **VITUPERARE** dictum est uitio dare, tanquam culpaē uel displicentiae. Terentius in Andria (8):

‘Nunc quám rem uitio dént, quaeso, animo adténdite.’

Et in sequentibus (15):

‘Id istí uituperant fáctum.’

20 Lectum est autem et uitium dare, hoc est unicuique rei culpam applicare: sed hoc in incertae auctoritatis scriptoribus inuenitur.

ORDIRE est ponere, incipere. Attius Amphitryone (95):

‘Nón paruam rem ordíbor: ne retice, óbsecro.’

25 Afranius Suspecta (319):

+ ‘Tamen animo ordire oportet me paula paululum.’ †

PILARE dictum est, ut plumare, pilis uestiri. Afranius Compitalibus (32):

‘Praetérea nunc corpús meum piláre primum cóépít.’

30 Nouius Exodio (19):

‘Patí dum poterunt: ántequam pugaé pilant.’

POPULARE significat populi amorem conciliare: unde populares dicti de uno populo amici. Pacuuius Chryse (79):

‘Átque, ut promeruít, pater mihi pátriam populaúit meam.’

ut eliminator H² L² P V, tum ut deliminator F H¹, tum eliminator E. 8. sedere D M O. 9. cacandi F² H¹ L, caandi F¹, candida H² P V E: incoxauinate F H¹ L², incoxaminate H² L¹ P V E. 10. comm. L¹. 12. [cf. p. 99 M.]. 14. patem L¹. 15. tamquam L P E. 17. numquam F H: adtendite L¹. 19. id sti L¹, idis F¹: uituperent V, uituperati P¹, uituperanti P².

20. regi H¹. 21. applicare F H¹ L, amplificare H² P V² E, amplificare V¹. 23. Ordiri F² H¹ H³ A², Ordire (ω). 24. **ne E. . 26. ordiri F² H¹ L, ordire F¹ H² P V E: oportet me H¹: paulum P. 27. pillis F¹ H¹ P, pelis L¹ A, pilis (ω): uestiti V¹. 28. comp. L¹. 29. cepit H¹. 31. potuerunt H¹: puge F H L P E. 33. gresse F H L P V E.

Terentius Phormione (35):

35

‘Amicus summus meus et popularis Geta.’ ||

RABERE dictum est a rabie. Varro Idem Atti Quod Titi (217): 1

‘Quid est? quid latras? quid rabis? quid uis tibi?’

Caecilius Hypobolimaeo Rastraria (89):

‘Rabere se ait.’

SUPERSEDERE, manere, perseuerare, quasi in uoluntate et 5
consilio sedere. Turpilius Paedio (163):

‘Ut ille hac sese abstineret, ego supersederem nuptiis.’

Plautus Epidico (39):

‘Supersede istis rebus iam. Tu ipse, ubi lubet, finem face.’

Sisenna Historiarum lib. IIII: ‘De uirtute eorum accusanda 10
proloqui supersederunt.’

TINTINNIRE dicitur sonare: unde et tintinnacula sunt appel-
lata. Afranius Vopisco (392):

‘Tintinnire ianitoris impedimenta audio.’

Nigidius lib. XVIII: ‘Itaque *aereum* in saliaribus adtanus 15
tintinnat.’ Id est sonat.

VERMINARI positum torqueri: a uermibus, quod facile se
torqueant. Pomponius Hirnea Pappi (56):

‘Decimus mensis est cum factum est. Ita fit, ita semper solet:
Decumo mense demum turgens uermnatur, parturit.’ 20

CANATIM, SUATIM. BOUATIM, canum et suum et bouum

XL. 1. arabiae L¹A, arabe V¹:
anti V: quod H¹: tecti H¹, tetti
(γ). 2. quod est P: quid l. *ex* quod
l. E: lateras V. 4. rebere L:
agit H. 5. Supersidere F²H¹,
tx. (ω) uoluntate L¹. 6. sidere T.
(γ) C, sideretur filius F¹L¹, sedere
T. D M, sederetur O, sideretur A X.
7. ac H, *om.* E: supersiderem F²H¹.
9. superside F²H¹: faces H¹. 10.
accussanda H¹. 11. proliqui F¹L:
supersiderunt F²H¹. 12. Tintinnire
H¹, Tintinnere P, Tintinnire FH²
A C X² V², Cintinnire L X¹ D M O.
Titinnire V¹E: tintinnacula (ω).

titinnacula V, tinam tinacula L¹,
tintinnabula O². 14. tintinnire
FH, tintinnire L P E. titinnire V:
inp. L¹. 15. ex re (γ): in insa-
liaribus (γ): adtanus (γ), aptanus
H¹. 16. tintinat FH L, tintinnat
P E, titinnat V. 17. Verminare p.
torquere A. 18. sedorqueant H¹.
19. detimus H¹: menses L¹. 20.
decu omem se F¹, decum omnes se
H¹, decumo mense F²H² L P V E:
demunturgens (γ), -mont- H¹. 21.
Canatur H¹: bomatim L¹ A X D M
O, boatim P C, bouatim FH L² V
E: boum F H¹ L. bouum H² P V E.

genere. Nigidius Commentariis Grammaticis: 'Sunt etiam adsimulanter dicta haec: canatim, suatim, bouatim; quae ab animalibus sumuntur.'

25 **COSSIM** dictum quasi **coxim**. Pomponius Porcaria (129):

'Hoc sciunt omnes, quantum est qui **coxim** cacant.'

INFABRE, foede; ut est **adfabre**, pulchre. Pacuvius Niptra (270):

'Barbaricam pestem *sibunis* nostris optulit,
30 Noua figura factam, commissam infabre.'||

1 **SEPIUNT** significat tenent, impediunt: dictum a sepibus, quae obiectae iter cludunt; unde et circumseptum dicitur. Afranius Materteris (214):

'Perii! lacrimae linguam sepiunt.'

5 **STIGMATIAS** ueteres punctos in notis dici uoluerunt. M. Tullius de Officiis lib. II (7. 25): 'O miserum, qui fideliosem et barbarum et stigmatiam putaret quam coniugem.'

RESERARE, aperire: a sera dictum, qua remota ualuae patefiunt. M. Tullius de Officiis lib. II (15. 55): 'Nec ita claudenda est res familiaris, ut eam benignitas aperire non possit, nec ita reseranda, ut pateat omnibus.' Vergilius lib. VIII (243):

'Non secus ac si qua penitus ui terra dehiscens
10 Infernas reserat sedes.'

23. adsimulanter H¹, adsimulanter F¹ L, adsimulantur V², adsimulantur V¹. adsimulantur F³ P E: suatim om. P: botim L¹. 25. Cuosim H¹, tr. (ω): quasi quoxim H¹, quasi coxim F¹ L, tr. (ω). 26. quosim H¹. 27. fede A: adfabrae L¹, adfabre D X, affabre F H² L² P E A², afabre H¹ C M O, afabrae V: pulcre H¹, tr. (ω). 29. [cf. p. 248 M. ubi edd.: *sabinus*] nauibus (γ): optum F¹ L, optulit F³ H P E (?). obtulit V. 30. factum H¹: ommissam H¹, conn. L¹.

XLI. 1. Sepiunt H O, Saepiunt F L P² V E A, Sep saepiunt P¹: significant H¹, significant L¹: inp. L¹ A: sepibus F H V O. saep. L A.

2. cludent F H¹ L, tr. (ω): unde eccet circum L¹, unde haec et circum A C D M, unde hec et circum O, unde et circum (γ). unct circum P: septum F H L V E A O. 4. sepiunt H, saepiunt F L P E. 5. Stigmatias E M O, Stigmatias H² L P V, Stigmacias D, Stiemacios F² H¹, Stiemacias F³ C, Stiemaci*s F¹, Stiomacias A. 6. omnis erum H¹. 7. stigmatiam (γ), stigmatiam E. stimmatiam V¹: putaret F H¹, putare H² L P V E: quam coniugem F³ H¹, q. congugem F¹, om. H² L P V E. 10. claudenda L¹: possis L¹. 11. reserenda F H L¹ V, reseranda L² P E. 13. deicens P¹. 14. fides L¹, **fides F¹.

ABUNDARE, supra modum aliquid esse. Vergilius Georgi- 15
corum lib. III (139):

‘Ergo apibus fetis idem atque examine multo
Primus abundare.’

Tractum ex annibus qui, quotiens augentur imbribus
maioribus, et crebris undis eriguntur. Vergilius primo 20
libro Georgicorum (115):

‘Praesertim incertis si mensibus annis abundans
Exit.’

TERGIVERSARI, fallere et dicta mutare. Et est quasi tergum
uertere; [ut ait Plautus Amphitryone (123): 25

‘(Ita) uersipellem sé facit, quandó lubet’].

M. Tullius de Officiis lib. III (33. 118): ‘Tribus generibus,
quo modo possunt, non incallide tergiuersantur.’ (Idem
Tusculanarum lib.) V (28. 81): ‘Itaque illam tergi-
uersari non sinent secumque rapient.’ 30

PRUDENTIAM a prouidendo dictam dilucide ostendit M. Tul-
lius in Hortensio: ‘Id enim est sapientis, prouidere: ex quo
sapientia est appellata prudentia.’ Idem de Senectute (21.
78): ‘Quid multa? Sic mihi persuasi,|| sic sentio, cum tanta 1
celeritas animorum sit, tanta memoria praeteritorum, futuro-
rumque prudentia.’ Et de Republica lib. VI: ‘Totam igitur
expectas prudentiam huius rectoris, quæ ipsum nomen hoc nacta
est ex prouidendo.’ 5

ADPENDIX dicitur quod alii est adiunctum, quasi ex alio
pendeat. M. Tullius in Hortensio: ‘Vidit enim, quod
uidendum fuit, adpendicem animi esse corpus nihilque esse in
eo magnum.’

17. fetis F³?, tetis L¹, f*etis H¹,
foetis (γ). 18. primus ex prius
E. 19. examinibus F¹ L: *tc.* F³
H V² E, cotiens F¹ L V¹, coquotiens
P. 22. mesibus L¹. 24. Ter-
giuersare E: falle dicta P: mulare
L¹. 25. *lacuna of half line after*
Amphitryone V. 26. [cf. p. 38
M.]. 29. illa F³ H P V E, *om.* F¹ L
[eam *edd. Ciceronis*]. 30. rapiendi
(γ), [rapient *edd. Cic.*]. 31. priui-
dendo L, praeuidendo F¹. 32.
prodere F¹ L. 33. est *om.* V: pru-
dentiam F³ H¹, prudentiae F¹ L H²

P E. prudentia H³, prouidentiae V:
et dene s. H, de s. L¹, idem de s. F¹ L²,
et de s. F³ P V E. 34. peruersi L¹.
XLII. 1. si tanta H. 2. pret.
H: futurorum *om.* L¹. 3. pru-
dentiae F¹ L: totanigitur H¹. 4.
rectorisque P² V, rictorisque F H
L, rectorique P¹, rictorisque *ex*
rectorisque E: nata H¹. 5. pri-
uidendo L¹, praeui. F¹, preui. L².
6. Adp. L¹ A D M O, App. (γ),
Apendix C: aliis est A, ali est L¹.
7. pende** H¹, pendat F¹ L, pen-
deat (ω). 8. adpendicem L¹.

10 **CONVIVII** proprietatem M. Tullius de Senectute demonstrat (13. 45): 'Bene enim maiores accubitionem epularem amicorum, quia uitae coniunctionem haberet, conuiuium nominauerunt.'

15 **OCCATIONEM** ab obcecatis seminibus [qua id efficitur] dici M. Tullius uoluit de Senectute (15. 51): 'Sparsum semen *excepit*; primum id obcecatum cohibet: ex quo occatio, quae hoc efficit, nominata est.'

COAGMENTA dicta sunt coniunctiones artae et compares: a coagendo, id est stringendo: unde et coagulum dicitur. 20 M. Tullius de Senectute (20. 72): 'Viuenti est finis optimus, cum, integra mente certisque sensibus, opus ipsa suum eadem, quae coagmentauit, natura dissoluit.'

VERNILITER pro adulatorie: a uernis, quibus haec uiuendi ars est. Caecilius Venatore (131):

25 'Credo nimis tandem hoc fit uerniliter.'

PECUNIOSORUM et **LOCUPLETIUM** proprietatem aperuit M. Tullius de Republica lib. II, [a pecore pecuniosos et a possessionibus locorum locupletes appellatos adserens] (ii. 9. 16): 'Multaeque dictione ouium et boum, quod tunc erat res in pecore et || locorum possessionibus: ex quo pecuniosi et locupletes uocabantur.'

VIRITIM dictum est separatim et per singulos uiros. M. Tullius de Republica lib. II (14. 26): 'Ac primus agros, quos bello Romulus ceperat, diuisit uiritim ciuibus.' Plautus in Aulularia aliter, sub hac tamen significantia (108):

'Diuidere argenti dixit nummos in uiros.'

Varro de Vita P. R. lib. I: 'Et extra urbem in regiones xxvi agros uiritim liberis adtribuit.'

10. Conuiui **A C V**¹. 11. [cf. p. 193 M.]: accubitionem (ω), *tr.* **H² P V E**: aepularem **O**. 12. quae (ω), qui **H²**, qua **P¹**, quia **P² V E**. 14. obcecatis (ω), hoc cecatis **P¹**, ocecatis **P² V E M**. 15. [cf. p. 401 M.]: 16. semen cohibet (γ), accipit **H² mg.**: ex quo ocecatio **E**. 18. comp. **L¹**. 19. *om.* a **E**: cogendo **V¹**. 20. uiuendi **H² L² P E**, uiuendi **F H¹ L¹ V**. 21. optimus **H¹**, optimus **L¹**, optimus **F H² L² P V E**. 22. quae **H L² P**, que **F L¹ V E**: agmentauit **L¹**, coagmentauit **F H¹**

H³ L², augmentauit **P¹**, augmentauit **H² P² V E**. 23. adulatoriae **L¹**. 24. *In A the page containing 42, 24 ars—66, 8 tenebras is omitted*: uenatore **F³ H¹ L¹**, nenatori **F¹ H² L² P V E**. 25. tandem *ex tantem* **E**. 28. adserens **L¹**, aserens **P**. 29. multaeque **L¹**, multaue (γ): ditione **F H¹ L**, ditione **H² V² E**, ditione **P V¹**.

XLIII. 2. nominantur **E**. 4. quod **F¹**. 5. in aulularia *ex* in baehidibus *ut rid.* **E**. 6. significantiam **H¹**. 8. p. r. *om.* **L¹**. 9.

VERNAS ueteres appellabant qui uere sacro fuerant nati; et 10
habebatur nomen hoc pro uitabili, maledicto. Plautus
Amphitryone (179):

‘Hic, qui uerna natus est, quiritatur.’

Lucilius (inc. 80):

‘Vernam ac cereupithecon.’

15

Plautus, qui supra (Amph. 1033):

‘Cúm cruciatu túo istaec hodie, uérna, uerba fúnditas.’

CONCINNARE est facere: ut Plautus Amphitryone (529):

‘Lácrimantem ex abítu concinnas tú tuam uxórém.’

Sed proprietates uerbi haec est quod apud ueteres cinnus 20
potionis genus ex multis liquoribus confectum dici
solet. Recte autem **CONCINNARE** et consentire in-
tellegi potest, quasi concinere, ut multis diuerse
canentibus unus efficitur modus. [Plautus Asinaria
(216):

25

‘Aúceps quando cóncinnauit áream, obfundít cibum.’]

M. Tullius de Finibus Bonorum et Malorum lib. IV (22.

60): ‘Cum iis, cum quibus re concinebat, uerbis discrepare.’

Idem in Academicis lib. I: ‘Qui, cum similitudine uerbi
concine re maxime sibi uideretur.’

30

PAUPERTAS dicta est a pecunia parua. Varro de Vita P. R.

lib. I: ‘Pecunia quae erat parua: ab eo paupertas dicta: cuius
paupertatis magnum || testimonium est.’

I

adtribuit L¹. 10. uer s. H¹:
fuerat L¹: niti L¹. 11. habe-
bantur E (?): uita uili F H¹ L¹,
uitabibi V, uitabili (ω), uili L².
13. qui om. F H¹ L¹: uernatus est
V: quaeritur (γ) [edd. Plauti].
15. uerna (γ): acer F H¹, accer H²
L P V E: cupit hecon (γ). 17.
cruciatu (γ), ex cruatur E, [cruci-
ciatu edd. Plauti]: ista haec V:
fundare E. 18. Concinnare H¹ P.
Concinnare (ω). 19. lacrimante
(γ), [-tem edd. Plauti]: habitu (γ),
habitum P, [abitu edd. Plauti]:
concinna* F¹, concinna H¹, con-
cennas L¹. 20. haec cinnus est

E. 23. potest in ras. E: quas
L¹: connare H¹, concennare F³ L¹,
concinnare H² P V, concinnare F¹ L²,
concinnere E. 26. concinauit
P¹, connauit E: obfundit L¹. 28.
cum is F¹ L. cum iis F³ H P V
E: concinebatur H² L P V, con-
tinebatur E, concinnebatur F H¹:
his discrepare F H¹ L P E, uerbis
discrepare H² V. 29. II F H¹ L,
I H² P V E: quae cum H L P E,
qui cum V, que cum F. 30. con-
cinnare F² H¹, concinnere F¹ L P,
concinnere H² V E (?): maxime om.
F¹ L, suprascr. F³, sibi maxime H¹.
XLIV. 1. estimonium L¹. 2.

PANDERE Varro existimat ea causa dici, quod qui ope indigerent et ad asylum Cereris confugissent panis daretur: pandere ergo quasi panem dare; et quod nunquam
 5 fanum talibus clauderetur: de Vita P. R. lib. I: 'Hanc deam Aelius putat esse Cererem: sed quod in asylum qui confugisset panis daretur, esse nomen fictum a pane dando, pandere, quod est aperire.'

BLATIS et **BLATERAS**, confingis, aut incondite et inaniter
 10 loqueris, aut a Graeco βλάξ aut a balatu. Plautus in Amphitryone (626):

'Quí, malum, intelligere quisquam pótis est? ita nugás blatis.'

Idem in Aulularia (268):

'Úbi tu es, quae debláterauiisti iám uicinis ómnibus.'

15 **PERCONTARI**, diligenter inquirere. Plautus Amphitryone (710):

'Qui ístue in mente ést tibi ex me, mí uir, percontárier?'

Et est proprietas uerbi ab eo tracta quod uada in fluminibus contis exquirunt.

20 **PRODIGIA** dicta sunt porro adigenda. Plautus Amphitryone (739):

'Séd, mulier, postquam épperrecta es, té prodigiali Ioui Aút mola salsa hódie aut ture cónprecatam opórtuit.'

CERRITI et **LARVATI**, male sani, et aut Cereris ira aut laruarum incursatione animo uexati. Plautus Amphitryone (fr. vii):

'(A.) Lárúatu's. (B.) Édepol hominem míserum! medicum quaéritat.'

quod *om.* O X. 3. asilum H¹: cereris *ex* cerreris E. 5. tabulis F¹ L M, talibus (ω). 6. melius (ω): putate P, *om.* putat E. 7. confu L¹ (*sic*). 8. hoc est F¹ L, *tx.* (ω). 10. *lacuna of half line after* loqueris in V: ut (ω), aut H² P V E: a blatu H¹, ablatur F¹ L, *tx.* (ω). 12. malam F¹, *corr.* F²: naugias H¹, nagis F¹ L, nugas F³ H² P V E. 13. idem F³ H¹, *om.* (γ). 14. deblaterasti (γ), blaterasti V, [de-

blattauiisti *et* deblatrauiisti *edd.* Plauti]. 15. Percontrari H¹ P V. 17. istac F¹: percontrarier H¹ P V. 20. adindigenda H¹, ***digenda F¹, *tx.* (ω). 22. est H¹, est* e F¹, est e (γ). 23. mala H¹ P¹: aucture H¹: comprecatum F¹ H¹, conpraecatam L¹, comp. (γ): oportuit H¹. 24. et au cereris H¹, et aut cecceris V C M O: et laruarum C M O: larbiarum L¹. 25. cursatione C D M O, incursione V¹, incur-satione (γ). 27. modicum V.

Idem qui supra in Amphitryone (fr. xii):

‘(A.) Quaeso áduenienti mórho medicari iube.

(B.) Tu certe aut laruátus es, aut cerritus.’

30

CALCITRONES, qui infestant calcibus. Plautus in Asinaria (391):

‘Clamát, procul si quem uidet || ire ad se calcitronem.’

1

Varro Sesqueulixe (479):

‘Ítaque tunc ecúm mordacem, cálcitronem, hórridum

Miles ac uir nó n uitabat.’

VOTITUM ueteres religione aliqua prohibitum uel interdictum 5
dici uoluerunt. Plautus in Asinaria (789):

‘Nolo illam habere caúsam et uotitam dicere.’

VERBERARE non solum a uerberibus dictum est, sed et a uer-
bis. Plautus in Aulularia (42):

‘Nam cú me miseram uérberas?’

10

CASSUM ueteres inane posuerunt. Et arbitrandum est eius
uerbi proprietatem magis ab araneorum cassibus dictam,
quod sint leuis ac nullius ponderis, non, ut quibusdam
uidetur, quasi quassum. Plautus Aulularia (191):

‘Virginem habeo grándem, dote cássam atque inlocábilem.’

15

Propriam coruorum uocem **CROCCITUM** ueteres esse
uoluerunt. Plautus in Aulularia (625):

‘Simul radebat pédibus terram et uóce croccibat sua.’

SUBLEUIT significat inludit et pro ridiculo habuit: tractum
a genere ludi, quo dormientibus ora pinguntur. Plautus 20
in Aulularia (667):

‘Fidei censebam máximam multó fidem

Esse; éa subleuit ós mihi peníssime.’

30. [cf. p. 247 M.] quasi (γ): medi-
cati (γ): iuuenem (γ), iuuem V.
31. barbatus L¹: es om. H¹: aut
ceteris L¹. 32. Caccitrones L¹:
infestent (ω), infestant H² P V E.

XLV. 2. Varro — calcitronem om.
V. 3. tum (γ). 5. Votitium P¹, Ve-
titum M D² O, t.e. (ω). 7. abere H¹:
uotiuam H¹. 8. et om. V¹. 10.
num L¹. 11. Cascum H¹ 12. uerbis
L¹: ceassibus F¹ L¹: dictam F¹ (ut
uid.) H¹, dictum (ω). 13. sint leues

F¹ H¹ (ut uid.), sint leuis H² L P V E,
leuis sint (δ). 14. quasi qua sum
H¹. 15. [cf. p. 340 M.]: abeo H¹
L¹: cassam ex cassaem E: adque
F L, atque (at- in ras.) E: inl. L¹.
16. grochitum H³ mg. L¹ E² mg.,
croccitum F³ H¹ D M O, crochitum
(γ), chochitum P¹, croahitum C.
18. croccibat (γ), crocibat H², groc-
cibat L¹ H mg. E² mg. 19. inl.
L¹ (δ): abuit H¹. 22. censebat
E. 23. esse a (γ), [ca cdd.

25 **INVESTES** dicuntur inpuberes, quibus propter teneram aetatem
 nulla pars corporis pilat. Hoc et Aeneidos lib. VIII
 uidetur sensisse Vergilius (659):

‘Aurea caesaries ollis atque aurea uestis’

Sed melius intellegi potest inuestes appellatos quasi in
 Vesta, id est in pudicitia et in castitate.

30 **INFERUM** ab imo dictum; unde inferi quibus inferius nihil;
 1 <uel> quod infertur, unde recte potest dici || quiequid
 desuper mittitur. Varro Marcipore (270):

‘Nubés aquali frígido ueló leues

Caelí cauernas aúreas obdúxerant,

5 Aquám uomentes ínferam mortálibus.’

SYRUS a graeco magis tractum est, ἀπὸ τοῦ σύρειν. Has nos
 scopas, rustici eo nomine syrus uocant. Varro Mar-
 cipore (271):

‘Ventíque frigidó se ab axe erúperant,

10 Frenétici septéntrionum filii.

Secúm ferentes tégulas, ramós, syrus.’

EVIRARE dicitur uirilitem amittere et effeminare. Varro
 Marcipore (275):

‘Spatale euirauit omnes Veneri uaga pueros.’

15 **LUDIBRIA** proprietatem trahunt a leui ac sine pondere, et
 contemnendo, aut, quod magis uerum est, ludicro. Ver-
 gilius lib. VI (74):

‘Foliis tantum ne carmina manda,

Ne turbata uolent rapidis ludibria uentis.’

20 **FEBRIS** proprietatem a feruitate morbi uel mali, ut a calendo

Plauti]. 24. in p. L¹E¹ (δ), imp. (γ). 25. quinto FHLVE, quito P. 27. caesarie L¹. 28. potest inues V¹. 29. pudicitia H¹, dicitia P, pudicia V. 30. Inferrum L¹. 31. unde quod infertur (ω), quod om. H²V.

XLVI. 4. aurea subdlexerant (γ) (subdlexerunt P, subdixerant F¹). 5. inferant (γ). 6. CYPIN FHL, CYPIN PVE (δ): has nos scopas LV ECDMO, has nos copas FH lit. gr., has nos ccopas H²L. 7. rusticio nomine H¹. 9. uentisque

P: frígido sabase H¹, frígidis ab axe F³H²PVE, frícidos sabaxe L¹, frígidis sabaxe F¹L²: erumpebant (γ). 10. frenetici FHLVE, ferenetici P: septentrionem F¹. 11. ramo FHL, ramos PVE: serus L¹. 12. uiritatem F¹L: ammittere C, amittere atque e. F¹, amittere L¹: effeminari (γ). 14. spatulae H, spatule FL PVE. 16. contemnendo VM: ludichro F¹L. 19. ludibria F¹. 20. feruitate F (ui in ras.) H¹, feri-

calorem uel caldorem Varro Andabatis aperiendam putat (33): 'Idque alterum appellamus a calendo calorem, alterum a feruore febrim.'

VULPINARI dictum est fraudibus et mendaciis uera peruertere, uel effugere: dictum *a non* recto sed intorto uulpium 25 cursu. Varro *Mysteriis* (327):

'Vulpinare modo et concursa qualubet; erras.'

SUFFLATUM dicitur proprie tumidum, erectum, et quasi uento quodam elatius factum. Varro *Agathone* (6):

'Neque auro, aut genere, aut multiplici scientia 30 Sufflatus quaerit Socratis uestigia.'

VESPERTILIO, animal uolucere, biforme: || dictum quod ues- 1 pero se ad uolatum proferat noctis. Varro *Agathone* (13): 'Quid multa? Factus sum uespertilio; neque in muribus plane neque in uolucris sum.'

EXPORRECTUM, extentum: porrectum est enim tentum, id 5 est porro actum. Varro *Endymionibus* (107): 'Quare si in somnium recideris. et ΟΥΔΕΗΟΤΕ eris iterum exporrectus.'

IUGATUM, coniunctum: a iugo dictum. Cicero *Tusculanarum* lib. III (8. 17): 'Hoc quidem est commune uirtutum; omnes enim inter se iugatae sunt.' 10

PRODIUS dictum interius, longius: a prodeundo, quasi porro eundo. Varro *Virgula Diuina* (574): 'Primum uenit in urbem atque intra muros; deinde accedit prodius, atque introit domum,' id est intra priuatos muros.

GRANARIA, loca in horreis, seruandis seminum granis. Varro 15 *Gerontodidascalo* (184):

'Vel decem messis ubi una sepiant granaria.'

tate (ω). 21. uel candorem F uolocre F¹: formae H¹, forme F³, H¹ L, uel caldorem H² V² E (δ), uel bitorme L¹. cadorem P V¹. 24. dictum est XLVII. 2. properat F¹ L. 3. ex dictum ei E: mendacis F H¹. plene F¹. 5. extectum C: tantum V¹. 6. iactum (γ): quae res in 25. ab inrectum H¹, ab inrecto (ω): somnium (γ). 7. et δογρεποτε F H¹ sed intorto om. V¹. 27. erras F L, et δδογρεποτε H² P V E. 8. Lu- H L P V² E, qualibetras V¹. 28. gatatum L¹: coniunctim V¹. 9. et Sufflatum (δ): et rectum (ω). 30. commune F¹: comm. L¹. 11. iscientia L¹. 31. querit L¹: Prodius ex Pridius E: **terius V¹. Socratus V¹. 32. Verpestitio L¹:

TORCULUM, quod usu torcular diei, quod intortum laticem uitis uel oleae exprimat. Varro Gerontodidascalo (185):

20 'Vineis ubi ámpla cella. tórculum respóndeat.'

CINGILLUM, a cingendo: quod incingulum plerumque dicitur. Varro Gerontodidascalo (187): 'Nonos maritus tacitulus taxim uxoris soluebat cingillum.'

TUTILINA dea est, a tuendo dicta. Varro Hercules Tuam Fidem (216): 'Non Tutilinam, quam ego ipse inuoco, quod meae aures ab te obsidentur.'

TUTANUS deus, a tutando. Varro Hercules Tuam Fidem (213):

1 'Noctu Annibalis cúm fugauí exércitum, ||
Tutánus ob tutámen Romae núncupor:
Hacprópter omnes, qui laborant, inuocant.'

SILICERNIUM pessime intellegentes ita posuisse Terentium (Ad. 587). putant, quod incuruitate silices cernat senex. Silicernium est proprie conuiuium funebre, quod senibus exhibetur. Varro Meleagris (303): 'Funus exequiatis laute ad sepulcrum antiquo more silicernium confecimus; [id est ΠΕΡΙΔΕΙΠΝΟΝ]; quod pransi, discedentes dicimus alius alii, Vale.'

10 **SUFFUNDATUM** dictum est subiectum: dictum a fundamentis. Varro Ταφῆ Μενίππου (524): 'Antiqui nostri in domibus latericiis paululum modo lapidibus suffundatis, ut umorem ec-fugerent, habitabant.'

15 **EDONES** et **FAGONES** ab edacitate: unum latinum, aliud graecum. Varro Ταφῆ Μενίππου (529): 'ΨΑΜΜΑΚΟΣΙΟΥΣ

17. mensis (γ): sepiant (?). 18. torcular dico quod (ω). 19. exprimant (ω). 21. Cingillum (γ), Cingulum (δ). 22. maritus F¹: taciturus (γ). 23. uxoris F¹ L²: cingillum F H L P, cingulum V E. 25. titulinam H¹, tutilam F¹ L. 28. hannubalis H¹, annibalis F¹, hannibalis (γ).

XLVIII. 1. hoc tutanum (γ): noncupor F H¹, nunc. (γ). 5. conuium F¹ L P¹ E¹. 6. exibetur

F¹ L: Varro om. L¹: exiquiatis (γ), exiquiatus P¹: laude (γ). 7. sepulchrum F¹ L¹, sepulcrum F² P. 8. περιαιπι non F L², περιαιπε non H¹, περιαιετι non H² L¹ P V E: quo (γ). 11. menippu (γ), menippus F³: antiqui F³ H¹, tantiqui F¹ H² L P V E: nostri in F³, nostrum F¹ H¹ L¹, nostrum H² L² P V E. 12. lapiditus (γ): et fugerent F H L V E, et fungerent P. 15. menipsos H¹, menippos F L, minip-

edones Romam, ut turba intendant annonam; sed propter fagones ficedulam pinguem aut turdum nisi uolantem non uideo.'

ELIXUM, quicquid ex aqua molitur uel decoquitur; nam lixam aquam ueteres esse dixerunt: unde et lixae dicti qui militibus aquam ad castra uel ad tentoria solent 20 ferre. Varro Ταφή Μενίππου (531): 'In pauimento non audes facere laconam; at in humu calceos facis elixos.'

PAROCHIOS a graeco tractum est nomen, quod uehicula praeceat: **OXHMATA** enim graece, latine uehicula appellantur. Et est officii genus quod administrantibus paret. Varro 25 Sesqueulixe (475): 'Hic enim omnia erat: idem sacerdos, praetor, *parochios*; denique idem senatus, idem populus, caput. ||

TROSSULI dicti sunt torosuli. Varro Sesqueulixe (480): 1
'Nunc emunt
Tróssuli nardó nitidi uulgo Áttico talénto ecum.'

PROBOSCIS graecum nomen est, dictum quod ante depascat. Et est porrecta corporis pars inhaerens naribus, quae, 5 excepto homine, in aliis animalibus inuenitur. Varro Sexagesi (490): 'Inuenisse, cum dormire coepisset tam glaber quam Socratis calua, esse factum ericium e pilis albis cum proboscide.'

CETARI genus est piscatorum quod maiores pisces capit: 10

POS H² P V E: *φιαπαντοι* F H¹ L, (cocedones F L, cocedenes H¹), *φιαπαντωτος* edones H² P V, *φιαπαντωτος* edones E. 16. turbam P: annona (γ): facones L¹. 17. ficedulam (γ): uoluntatem P¹. 18. Elixim V¹: dequoquitur F H¹ C¹, dequitur V. 19. liq lixam L: ueteres - aquam om. H¹: tunde elixae L¹. 21. [cf. p. 488 M., ubi add. habent: *aedes* H L P A C, *edes* V: *lacunam* H, *lacunam* P, *lacunam* L V A C: *ad* A C, *aut* V: *humo* H L P V C: *elixos* H, *clixos* L P V, *clixos* A C]. 22. addes V: laconam F H L P V E: caleos L¹. 23. Paracos (ω): uehiculam H¹: praeceat (γ) D M, preceat C O. 24. hoc schemate

F³ H P V D, hoc scaemate E, hoc scemate C M O, hoc sechemate F¹ L: ueucala C: appellantur (δ). 25. aministrantibus H¹, administrantibus L¹. 26. erit H¹ 27. paratos F¹ H¹ L, paracos F³ (?) H² P V E: Kaput F (*post intervall.*), haput H¹ L.

XLIX. 1. Trosuli L¹ C, Trossoli F¹: equites Romani dicti trossuli dicti s. t. H¹: torosoli F¹. 3. tossuli P¹, trossoli F¹: attuli t. e. E: ecum F H¹ L P E, equum H² V. 5. prorecta H¹. 6. nomine E: alis L¹ P V E, aliis F H L². 7. [cf. p. 106 M.]: cepis sed H¹: claber F¹ L. 8. caluum (γ). 10. Cetari ex Cettari ut vid. E: piscis (?): capi

dictum ab eo quod cete in mari maiora sunt piscium genera. Quod Vergilius (Aen. v. 822):

'Inmania cete.'

15 Varro Γρῶθι Σαυτόν (209): 'Non animaduertis cetarios, cum uidere uolunt in mari nunos, escendere in malum alte, ut penitus per aquam perspiciant pisces?'

TONIMUS positum sonamus cum modo, a tono. Varro Eumenidibus (132):

'Tibi tympanon inanis sonitus Matris deum

20 Tonimus, (tuban) tibi nos, [a tibiis modos Varro Eumenidibus sonitus Matris deum tonimus tibinos]

'tibi nunc semiuiri.'

DIIRECTI dicti crucifixi, quasi ad diem erecti. Varro Eumenidibus (133):

25 'Apage inde diirectam á domo nostra istam insanitatem.'

PRAESEPIA non tantum quibus aut cantheri aut iumenta cetera, aut ueterina animalia pabulantur; sed et omnia loca clausa et tuta dicta praesepia. Vergilius Aeneidos lib. I (434):

30 'Aut agmine facto
Ignauum fucos pecus a praescipibus arcent.'

Varro ὄνος Λύρας (349):

'Siquis μελωδεῖν est ὄνος λύρας,

1 Praesepibus || se rétineat forénsibus.'

SUBRIGERE significat susum erigere; quo uerbo rustici utuntur cum tritas fruges ad uentilandum in areis erigunt. Vergilius Aeneidos lib. IIII (183):

5 'Tot linguae, totidem ora sonant, tot subrigit auris.'

H¹. 11. cetae F L P E, cete H V: maiora ex maiores E. 13. inm. L¹: cetae F² H L P E, caetae F¹, cete V. 14. animaceterarios H¹, cetarios F¹. 15. thunnas F H L P, tunnas V E: sescedere F¹ L: alte* F. 16. perspiciat F¹. 19. [cf. infr.]: tympana non inanis sonitum (γ), t. non non i. s. V. 20. tonimus tibi nos a tibiis modos (γ) (tibi nos F¹, Tibi nos F³). 21. [cf. supr. et p. 328 M.]. 22. nun L¹. 23. Directi F¹, Diirecti (ω): crucifixi F² H¹ M, crucefixi (ω). 25. in (γ):

directum F H¹ L, diirectum H² P V E: adsanitatem F H¹ L. 26. cantheria (ω). 27. ueterina F³ H¹ (δ), uetera (γ). 28. tuta uita d. (ω), uita om. H² V² E: Georgicorum libro IIII H² mg. 30. agmina V. 31. pres. H. 33. si quis melodinis tonos (γ).

L. 2. Subrigere H² mg. L V E² mg (δ), Surrigere F H¹ P E: significet L¹: susum ex sursum E: quod C. 3. tritas F H¹ L P E (δ), tritae H² V. 4. erigunt F³ H¹ (δ), eriguntur (γ). 5. ora ex ore E:

LINGULACAE, locutuleiae, a procacitate linguae et loquendi proprietatem trahunt. Plautus in Casina (497):

‘(Ea) lingulaca est (nóbis); nam nunquám tacet.’

FURES significantiam habere a furuo, quod Romani ueteres atrum appellauerint, et quod per obscuras atque atras¹⁰ noctes oportuna sit eius mali effectio. eo dictos fures, Varro Rerum Diuinarum lib. XIII: ‘Furem ex eo dictum quod furuum atrum appellauerint, et fures per obscuras noctes atque atras facilius furentur.’ Homerus (II. iii. 11):

“Κλέπτη δέ τε νυκτὸς ἀμείνω.”

15

VENTORUM proprietates et significationes in tractatibus nobilium philosophorum quaesitas, has apertissimas potuimus inuenire. **EURUM** dictum ἀπὸ τῆς ΗΟΥC ΡΕΟΝΤΑ, quod flatus eius ab oriente sit hiemali. **AUSTRUM**, qui graece *ρότος* dicitur, ab umore et nebula,²⁰ quod *ρότος* graece umor latina interpretatione dicitur, ac sit is uentus sudoris effector, ut est Homeri (II. xi. 811):

“Κατὰ δὲ νότιος ῥέειν ἰδρώς.”

CIRCIUM a turbine ac uertigine. **BOREAM**, hoc est²⁵ Aquilonem, ἀπὸ τῆς ΒΟΗC, quod sonorus sit et procellosus. Homerus (Od. v. 296):

“Καὶ Βορέης αἰθρηγενέτης, μέγα κῦμα κυλίνδων.”

Et in alio loco (II. xiv. 394): ||

“Οὔτε θαλάσσης κῦμα τόσον βοάει ποτὶ χέρσον
ποντῶθεν ὀρνύμενον πνοιῇ Βορέω ἀλεγεινῇ.”

1

PENI uel **PENORIS** (sic enim a plurimis declinatum est) *προνι*rietatem docti ueteres hanc esse uoluerunt, quod quae in ea sunt, quasi penitus et in penetralibus recondantur. 5

surrigit. a. (uris *om.*) F H¹: subr. L¹. 6. locutulo cutulaeiae procacitate M: a *om.* L¹: procatitate H¹, procantitate P. 9. a furu F H¹ L P E C D¹, a furuo H² V D² M. 10. atque atres H¹. 11. opp. ? : efectio F H¹ L, effitio O¹: eo *om.* L¹, eo* F, eos *rell.*: dictus L, dictis F¹. 13. furum atrum (γ). 16. tractibus H¹, tractabus P M. 18. νος F L, νογς F³ H¹ E. 19. ΠΟΝΤΑΣ (ω), *corr.* ΠΟΝΤΑ E. 20. haustum C O: dicitur F H¹ H³, dictus (ω): humore

H² P O. 21. notos (γ), *om.* P. notas C: humor O. 22. sic is V, ut is L¹. 26. aquilonem L: sorsus V.

LI. 3. PENI uel noris F H¹, PENI uel penoris H² L V, peni uel penoris E, PENI uel poneris P, Peni— est *om.* (δ): mark of lacuna after PENI in V, a half line left blank in E. 4. Pietatem (ω): dicti F¹ H¹ L. 5. impenetrabilibus F H L P V, impenetralibus E: recordantur F² H¹, recordatur F¹ L (δ),

Hoc et in antiquis libris et philosophorum tractatibus inuenitur.

10 **LEVUM** significari ueteres putant quasi a leuando. Vergilium quoque sub hac ostentatione posuisse uoluerunt Georgicorum libro IIII (6):

‘Si quem
Numina leua sinunt, auditque uocatus Apollo.’

Ennius Annali lib. III (154):

‘Olim de caelo leuum dedit inelytus signum.’

15 **RUUDENTES** ea causa sapientissimi dictos uolunt, quod funes, cum uento uerberentur, rudere existimentur; atque hunc sonum proprium funium, non asinorum putant.

INFESTI proprietatem hanc esse Nigidius uoluit, quasi nimium festinantis ad scelus uel ad fraudem.

20 **MATURARE** non, uti consuetudo est, properare dicendum est, sed cum modo studium adhibere festinum: a maturitate dictum, quae ratione naturae modificatione quadam nec praecipitatur, ne praecox quid fiat, neque differtur, ne senio dissoluatur. Vergilius Georgicorum lib. I (259):

25 ‘Frigidus agricolam si quando continet imber,
Multa, forent quae mox caelo properanda sereno.
Maturare datur.’

LICTORIS proprietatem a ligando dictam uetustas putat: ita enim carnificis officium antiquitus fungebatur. M. Tullius pro Rabirio (4. 13): “Lictor,” inquit, “conliga manus.” ||

1 **SORORIS** appellationem ueteres eleganti interpretatione posuerunt; itaque maxime iuris scriptores exprimentam putauerunt. Antistius Labeo: ‘Soror, inquit, appellata est

recondantur H² V, recondatur P E. 6. et om. D¹: tractibus C. 8. pu**ant V. 9. haec L¹. 12. leua F L P? V E, laeua H: audique L¹. 14. inelytus F³ H P V E, ***lytus F¹, inlitytus L. 16. uerberentur L¹: rudere F³ H¹, budere L¹, ludere (ω): exismentur F¹: adque H¹ L¹. 18. propi. F¹. 21. propera F¹. 21. commode D² M

O. 22. mature F¹ L, matura H¹. 25. agricola F H¹ L² P E, auricola L¹, agricolam H² V: imbrem corr. in mg. imber E. 26. mala L¹. muta F¹. 27. matura V, mature F¹. 29. fulgebatur F H¹. 30. lector L¹: inquit F¹ L: conl. L¹. LII. 1. ueteris L¹: eleg. C D, elig. (γ). 2. scriptoris L¹. 3. potuerunt F¹: inquit F H E O.

quod quasi seorsum nascitur. separaturque ab ea domo in qua nata est.' 5

LUES a rebus soluendis proposita. Licinius Macer Annalibus lib. II: 'Nequaquam sui lauandi reluant arma lue.'

HUMANITATEM non solum, uti nunc consuetudine persuasum est, de beniuolentia, †dexteritatem quoque communitatem † ueteres dicendam putauerunt, quam Graeci φιλανθρωπίαν uocant; sed honestorum studiorum et artium adpetitum, quod nulli animantium generi absque hominibus concessa sit. Varro Rerum Humanarum libro primo: 'Praxitelis, qui propter artificium egregium nemini est paululum modo humaniori.' 15

ADOR, frumenti genus, quod epulis et inmolationibus sacris pium putatur: unde et adorare, pro piare religionis, potest dictum uideri. Varro de Re Rustica lib. I (9. 4): 'In loco umidiore far adorem potius serunt quam triticum.'

Vergilius lib. VII (109):

'Et adorea liba per herbam
Subiciunt epulis.' 20

FACIEM, totius corporis formam, πρόσωπον, id est os, posuit antiquitas prudens, ut ab aspectu species et a fingendo figura, ita a factura corporis facies. Plautus Poenulo 25 (1111):

(A.) Sed eorum nutrix quae sit facie mihi expedi.

(B.) Statúra hau magna corpore aquilo. Ipsa <ea> est.'

inquit LPV. 4. quae F¹L¹. 6. a om. L¹, ***ebus F¹, tebus L¹: a rebus propositis soluenda M. 7. lauadi FH¹L, lanuandi P¹, lauandi H²P²VE: luae H¹. 11. et artiorum CDMO: adpetitum L¹DM, app. (ω). 13. rerum humanarum primo FH¹L¹, lib. I E. 14. praxitelis (γ): nimini L¹. 15. humanior. Ador (γ), (humanior ex humani ut vid. E), humana or Ador V¹. 16. etiam molationibus H¹: imm. L¹. 17. propitiore L¹,

propriare F¹, propitiari F³, propitiare vell.: religionis F²H¹. 18. potes F¹. 19. umido sed far (γ), (umido ex umida E), [umidiore cdd. Varronis]: triticum L¹. 22. subiiciunt H¹. 23. προκονον H¹VE, προκονον FH²L: os, om. O. 24. antiquitatis F¹H¹ (corr. F³): et ab E: speties H¹: figendo V, fingendo E. 27. mihi (γ). 28. non (γ), om. L¹, [hau et haud cdd. Plauti]: aquilino (γ), [aquilo cdd. Plauti]: ea om. (γ), [east cdd. Plauti]

Pacuius Niptra (253):

‘Aetate íntegra,
Feróci ingenio, fácie procerá.’ ||

- 1 Sallustius Historiae lib. II: ‘Sardinia in Africo mari, facie uestigii humani, in occidentem quam in orientem latior.’

10 **VESTIBULA** quidam putant sub ea proprietate distincta, quod in primis ingressibus et in spatiis domorum Vestae, hoc est arae et foci, soleant haberi. Sed sine sic intellegi debent, non abhorret a uocabuli proprio. Inuenitur etiam apud ueteres doctos uestibula ob eam significantiam dicta, quod in his locis, ad salutandos dominos domorum quicumque uenissent, stare solerent, dum introcundi daretur copia; atque ob hanc consitionem, et quasi stabulationem, primos ingressus domorum uestibula nominatos. Cicero in Oratore (15. 50): ‘Vestibula nimirum honesta aditusque ad causam faciet <inlustres>.’

15 **BIDENTES** qui aestimant ob eam causam oues a Vergilio dietas, quod duos dentes habeant, pessime ac uitiose intellegunt; nam nec duos dentes habent, et hoc quidem et genus monstri est. Et melius intellegi potest si biennis dixerit auctoritate <antiquitatis>. Pomponius in Atellana (51):

- 20 ‘Mars, tibi uoueo facturum, si unquam rédierit,
Bidénti uerre.’

Laberius in Paupertate (69):

‘Visus hac noctú bidenti sím <tauro> proptér uiam
Fácere.’

- 25 Et Nigidius Figulus dicit bidental uocari ‘quod bimae pecudes inmolentur.’

IUGERI proprietatem Varro designat, de Re Rustica primo (10):

29. nupta (γ).

LIII. 2. horientem H¹. 3. distinta H¹. 6. abhorat a P¹, abhorret a F H L P² E C D M, abhorreat uoc. (a om.) V: uocabulo D² M O. 7. aput L¹: dictos L¹. 8. dictam H¹. 9. uenissent F² H¹ H³, uenisset (ω): soleant (ω): cum (ω). 10. copia quae L¹: consitionem (ω),

consicionem L¹. 13. nimirum H¹: adictus P¹: faciam F² H¹, faciem (γ). 14. quia L¹. 15. dictos H¹: auitiose H¹. 17. monstri L P¹: est om. F¹. 18. auctoritatem F H¹ L C D M O, auctoritate H² P V E. 23. ac nocte bidentis (γ). 25. bime L¹. 26. inmolentur F H L ? P ? V. 27.

'In agro Romano ac Latino iugeris. Iugerum uocant quod iuncti boues uno die exarare possint.'

FENUS ab eo dictum est quod pecuniam pariat || *incrementem* 1
tempore, quasi fetus aut fetura: nam et graece τόκος
dicitur ἀπὸ τοῦ τίκτειν, quod est parere. Varro lib. III de
Latino Sermone: 'Fenus autem dictum a fetu, et quasi
fetura quadam pecuniae.' Nam et Catonem et ceteros anti- 5
quiores sine A littera fenus pronuntiasse contendit, ut
fetus et fecunditas.

RECEPTICIUM seruum quidam ab ea proprietate dictum
uolunt, ut si nequam et nihili sit, qui uenundatus ob
aliquod uitium aut malefactum a distractore recipiatur. 10
Sed uera haec est eius nominis interpretatio: quem in
data dote aut donatione quis exceperit, quod est proprie
recepit. Plautus Trinummo (194):

'Posticulum hoc recepit, cum aedis uéndidit.'

Cato (Orat. 32. 1): 'Mulier et magnam dotem dat, et magnam pe- 15
cuniam <recipit, hoc est et magnam dotem dat, et magnam pecu-
niam> retinet. Ex ea igitur re familiari, [ex] quam sibi dote data
retinuit, <pecuniam uiro mutuam dat. Eam> pecuniam a uiro
forte irata repetere instituit: adponit ei flagitorem recepticum.'
Hoc est proprium, suum, quem cum reliqua pecunia 20
recepit nec dederat doti, sed exceperat. Cicero de
Oratore lib. II (55. 226): 'Sed dicis te cum aedis
uenderes, ne in rutis quidem et caesis, solum tibi paternum
recepisse.'

dignat V¹: prima (ω). 28. iugum
(ω). 30. Faenus (γ), Foenus V²,
tx. E (δ).

LIV. 1. *incrementi* (ω). 2. qua
F¹: fetus F H¹ L¹ P E, foetus H²
L² V² ? (δ): fetura F³ H¹ L¹, foetura
V¹, foetura (ω). 3. γκτα
F H¹ L¹, γκτι H² P V, ικτι E: pa-
rare F C: IIII E. 4. fenus
L¹, faenus H¹ L², foenus H² P V
E: fetu F³ L¹, faetu H¹, foetu
(γ). 5. fetura quadam F³ H¹,
foeturam quandam H² P V E², fe-
turam quandam F¹ L: pecuae F¹:
antiquiores om. H¹. 6. a om. F¹ H¹
L: paenus F¹ L, fenus F³ H¹, foenus
H², aenus P E, faenus V: pronun-
tias L¹. 7. foetus E. 8. Recep-

tium D M O, Receptium C: quedam
H¹: proprieta L¹. 9. et om. L¹:
nihil (ω): uenundatus (ω), uenu-
datus P, uenundatis C. 10. uicium
ut L¹: tx. (ω), districtore F H¹ L.
14. [cf. p. 384 M.]: recipit (γ),
recepit F¹: edis F H¹ L P E, edes
H² V. 16. recipit—pecuniam om.
(γ), [edd. Gellii xvii. 6, 8]. 18. pecu-
niam . . . eam om. (γ), [edd. Gellii
xvii. 6, 9]. 19. institu*it P:
adponit L¹: flagitorem F¹ L. 20.
cum F³ H¹, om. (γ). 21. re-
ciperat L¹: dotis et (γ): exci-
perat L¹. 22. in lib. II P E: edis
H L P V E, aedis F. 23. uinderes
L¹: cesis F H¹ L, cesis H² P V E:
obum (γ), solum H² mg. [solum

25 **SITICINES.** Ut liticines a lituo, ut tubicines a tuba, ita siticines, qui apud funeratos, uel uita funetos et sepultos, hoc est iam sitos, canere soliti erant honoris causa cantus lamentabilis. Hoc in libris Coniectaneis Atei Capitonis inuenitur, et Cato id uocabulum indubitanter adposuit.

30 **IUMENTUM** a iungendo ueteres dictum putant, G littera in eo
1 nomine adtrita. Nam et uectabulum || dicunt, quod nunc uehiculum dicitur.

ARCERA plaustrum est rusticum tectum undique, quasi arca. Hoc uocabulum et apud Varronem et apud M. Tullium
5 inuenitur. Hoc autem uehiculi genere senes et aegroti uectari solent. Varro Gerontodidascalo (188): 'Vehebatur cum uxore uehiculo semel aut bis anno, cum arceram, si non uellet, non sterneret.'

TROPEI significantiam propriam Varro Bimarco ostendit (61):
10 'Ideo fuga hostium uocatur τροπή. Hinc spolia capta, fixa in stipitibus, appellantur tropea.'

LUXUM, id est uulsum et loco motum, quod nunc luxari ignari latine dicimus. Inde luxuria, quia a recta uiuendi uia sit
exclusa et eiecta.

15 **COLINAM** ueteres coquinam dixerunt, non ut nunc uulgius putat. Varro Modio (315): 'Et hoc interest inter Epicurum et ganeones nostros, quibus modulus est uitae colina.'

Plautus Mostellaria (1):

20 'Exi é colina síis foras, mastígia,
Qui mi ínter patinas éxhibes argútias.'

Varro de Vita Populi Romani libro I: 'Qua fini sit antica et postica. In postica parte erat colina: dicta ab eo

cdd. Ciceronis]. 25. litui H¹, litu F¹ L¹, lituo (ω): tibicines E: ista L¹. 26. aput L¹: feneratos F¹. 27. cautus F¹ H¹. 28. lamentales M, lamentabiles D O, *tr.* (γ) C X. 29. indubitantanter P: adposuit L¹ O. 31. adtr. L¹: et tu ectabulum H¹.

LV. 3. tecum H¹. 4. aput L¹ V: aput L¹ V. 7. se mala ut bis H¹: cum marcera H¹, cum arcera H² P V E Q, cum macera F L. 9. Tropaei V, Tropei (ω).

10. ostium (γ), hostium H² E (δ): uocatur *ex* uocantur E: torpe P, trope (ω): hic P¹. 11. tropea F H L E C, torpea P, tropaea V, trophea D O, throphea M. 13. ducimus V¹: a *om.* L¹ (δ). 15. Colinam (γ), Culinam F² H¹ (δ) Q: quouinam P: *om.* nunc E. 16. [cf. p. 119 M.], 17. culina F H¹ L P E, colina H² V. 19. [cf. p. 239 M.]: culina (γ), colina H² V². 20. mihi (γ): patenas F H¹ L². 22. erat F H¹, erant H² L P V E:

quod ibi colebant ignem. Locupletiorum domus quam fuerint angustiis paupertinis coactae, ipsa nomina declarant.'

MODESTUM, a modico, hoc est a moderato, positum. Varro 25
Modio (321): 'Non eos optume uixit qui diutissime uixent, sed qui modestissime.' Id est modice.

INFANS a non fando dictus est. Cicero in Oratore (17. 56): ||
'Nam et infantes actionis <dignitate eloquentiae> saepe fructum I
tulerunt.' Et est quod aut dici non debeat, aut fari non
possit; nam et infantes usque eo appellandi sunt donec
coeperint fari.

Lucilius lib. XVIII (5): 5
'Ut pueri infantes faciunt mulierculam honestam.'

Et XV (7):
'Ut pueri infantes credunt signa omnia aena
Viure et esse homines.'

Vergilius Aeneidos lib. II (3): 10
'Infandum, regina. iubes renouare dolorem.'

Varro *Oros Áypas* (367): 'Voces Amphionem [tragoedum], iubeas
Amphionis agere partis: infantior est quam meus est mulio.'

Attius Athamante (189): 15
'Priusquam infans facinus óculi uescuntúr tui.'

Varro Eumenidibus (122):
'Postrémo nemo aegrótus quicquam sómniat [an quicquam
sómniat]
Tam infándum, quod non áliquis dicat filósophus.'

Cicero de Oratore lib. III (35. 142): 'Modo hoc constet, 20

culina FH¹LPÉ, colina H²V. 23.
locupletiorum H¹, locupletiore
V¹: fuerit FH¹. 24. per sua
nomina FH¹. 26. dixisse (γ),
dixit H²: uixissent FHLPE,
uixent V. 27. medestissime
L¹.

LVl. 1. actio P. 2. au dici
L¹: duci F¹: aufari F¹. 5. Curius
lib. XVIII (γ). 8. et pueri (γ):
ena FHLPE, aena V. 9. homnes
H¹. 12. amfionem F³HL, am-
finionem F¹, amphinionem V¹, am-
phionem V²E: tragoedum H²V, er

tragedum (o *suprascr.*) E, trogoe-
dum FH¹L: Amphionem tragoe-
dum iubeas om. P. 13. amfionis
F³HL, amphionis P²VE, am-
phioness* P¹, amfinionis F¹: in-
fantiorum (γ). 15. [cf. p. 416,
ubi cdd.: *infans, uescuntur*]: in-
fantis H²PVE, infortis FH¹L:
oli culi H¹: uesciuntur F³HE,
uestiuntur V, uesciuntur F¹L,
uesciuntur P¹, uesciuntur P².
17. quicquam somniat an quic-
quam somniat (γ). 19. aliqui
F¹: fil. L¹. phil. HP. 20. constat

neque infantiam eius qui rem nouerit, sed eam explicare dicendo non queat, neque *in*scitiam illius cui res non subpetat, uerba non desint, esse laudanda.'

25 **SARCINATRICIS**, non, ut quidam uolunt, sarcitricis, quasi a sarciendo, sed magis a sarcinis, quod plurimum uestium sumant. Varro *"Ovos Λύρας (363)*: 'Homines rusticos in uindemia incondita cantare, sarcinatricis in machinis.'

30 **PETAURISTAE** a ueteribus dicebantur qui saltibus uel schemis leuioribus mouerentur: et haec proprietas a graeca nominatione descendit, ἀπὸ τοῦ πετᾶσθαι. Varro Epistola ad Caesarem: 'Conuocat Ptolomaeum cinedologon, Niconi petauristen, Diona αἰλοποιόν.' Idem de Vita Populi Romani lib. II: 'Nec minus alio in genere sunt ludi, uelites Galli, Germani petauristae.' ||

1 **CURIAM** a cura dictam Varro designat de Vita Populi Romani lib. II: 'Itaque, propter curam, locus quoque, quo suam quisque [domum] senator confert, curia appellatur.'

5 **LEGIONUM** proprietatem a dilectu militum Varro de Vita Populi Romani lib. III dictam interpretatur: 'Tum appellatus est delectus, et ab electione legio. Ab hac superuacaneorum consuetudine adscribuntur.'

10 **ASSAS** nutrices difficilis multi existimant intellectus. At uero acri intentione potuimus indagare ob eam proprietatem officii eo nomine nuncupari, quod adsint his quos nutriant

FH¹. 22. scitiam (γ), [*in*scitiam *edd. Ciceronis*]: suppediat **F³**, subpediat at **H¹L¹**, subpediat at **H²**, subpedita at **H²**, suppetit at **F¹L²**, suppediat at **P**, suppediat at **E**, subpediat aut **V**, [suppetat *edd. Cic.*]. 23. non sint **P¹**. 24. quandam **H¹**: u. sacitricis **P¹**, u. sartriciis **F¹**, u. sarcinatricis **V¹**, u. sarcitricis (γ). 27. sarcinatrices **L**. 28. schemis **F¹L**, chemis **H¹**, schenis **H²V**, schemis **P**, scemis **CD¹MO**, scenis **D²E**. 31. ptolomeum (γ): cinedo loco (γ). 32. aulopoion (γ): uita *om.* **FH¹**. 33. gene **F¹**: uellitis **F³** **HP²VE**. uellidis **F¹L¹P¹**: **udi **F¹**.

LVII. 1. curam dictum **H¹**, (um or am ?) **F**. 3. saenator **H**: appellat (ω), appellat **O¹**. 4. proprietates **O**: delectu **H²**: mitum **L¹**. 5. dictas **H¹O**: tunc (δ), tum (γ). 6. superuacaneo**rum **H**, superuacaneorum (γ). 7. ascribuntur **FH¹L²**, ascr. **H²PVE**, adscr. **L¹**. 8. Asses **E**: defelices **H¹**, dificali **L¹**, difficilis **F¹L²**, difficiles **P¹**, difficilis (ω): intellectu **H¹**: ut **H**, atque **P**. 9. agri **F¹L¹**: indicare **L¹**: ob eam *om.* **L¹**. 10. nuncupari **F¹**, nuncupari **H¹**: adsint **L¹(δ)**, asint **F¹**, ass. (γ). 11. exhibuo **H¹**: ads. **L¹**

nec uel exiguo diuellantur : unde adseculas, ab eo quod adsint et omnibus iussis dominorum praesto sint, esse uocitatos.

ENIXAE dicuntur feminae nitendi, hoc est conandi et dolendi, labore perfunctae : a *Nixis*, quae religionum genera 15 parietibus praesunt. Sed elegantior intellectus, ut ex hoc dietae esse credantur, quod uinculis quibusdam periculi, quibus implicarentur, fuerint exsolutae : nexum enim dicimus aptum et conligatum. Plautus in *Amphitryone* id probat dicens (488): 20

‘Uno út labore exsóluat erumnás duas.’

REMULCO dictum quasi molli et leni tractu ad progressum mulcere. Sisenna *Historiae* lib. I : ‘Si qua celeriter solui poterat, in altum remulco retrahit.’

CONGENULARE est genu replicato cadere. Sisenna *Histo-* 25 *riarum* lib. III : ‘Multi, plagis aduersis icti et congenulati, Romanis praecipitatis ipsi supra uoluti in caput.’ ||

AGILEM celerem, ab agendo. Sisenna *Historiarum* lib. III : 1 ‘Agilem dari facilemque victoriam neque fossas aut bellum remoratum.’

EXPEDITI et **INPEDITI** ex una proprietate habent uocabuli causam, aut exsolutis pedibus aut inligatis. Sisenna 5 *Historiarum* lib. IIII : ‘Inermos armati, inpeditos expediti. sine ullo suorum uulnere, cunctos interficiunt.’

TESTUDINES sunt loca in aedificiis camerata, ad similitudinem aquatilium testudinum, quae duris tergoribus sunt et incuruis. Vergilius *Aeneidos* lib. I (505): 10
‘In foribus diuae media testudine templi.’

Sisenna *Historiarum* lib. IIII : ‘Gaius Titinius quidam, cui

M O : adsaeculas **C D**, asseculas (γ). 12. adsint **L**¹ (δ), assint **F H L**² **P V E**. 15. perfructae **F**¹**L** : mixisque (ω). 16. parietibus **F H**¹**L E** (δ), *tr.* **H**²**P V** : eleg. **L**¹. 18. inp. ? : exolutae **F**³**H E**, exsolae **L**¹, *tr.* **F**¹**L**²**P V** (δ) : enixum enim **H**² *mg.* **C M O**, **nexum e. **F**¹. 19. actum (γ) : conl. **L**¹, coll. (ω). 21. ut labore **F H**¹**L**², ulabore **L**¹, no l. **V**¹, uno labore **H**²**P V**²**E** : exolueret **F**³**H E**, exs. **F**¹**L P**. [absoluat *edd. Plauti*]. 22. Remul-

care (ω) : molu **L**¹. 23. lib. I **F**³**H E**, lib. II **F**¹**L V**, lib. I *om.* **P** : si qua **F**³**H**¹, si quae **H**²**L P V E**. 24. remulco retrahit **L**¹, remulcare trahit (γ), remulcare trait **P**¹. 27. ipsis **L P V**, ipsi **F H E** ? : uoluit (γ).

LVIII. 1. melerem **L**¹. 2. celerem dari **F**. 4. inp. **L**¹. 5. exolutis **F**¹**L**, exsolutis *ex* exolutis **E** : inl. **L**¹ (δ), illigatis (γ). 6. armat (γ) : inp. **L**¹. 8. a **L**¹. 12. tintinius **H**¹, ti-

minus proprietas mentis ab natura tradita uideretur, primo
 ante testudinem constitit; deinde apud consulem causam atque
 15 excusationem praeferre coepit.

INSINUARE est innitti, quasi sinu accipi. Sisenna Historiarum lib. IIII: 'Agmen perturbatum peditis insinuant ac loco
 conuolunt.'

ADOLERE uerbum est proprie sacra reddentium, quod significat uotis uel supplicationibus numen auctius facere: ut est in isdem, macte esto. Et intellegi debet ab eo quod est adoleuit, id est creuit, et adultum, quod est auctum et aucta aetate aut aliqua causa maius solito factum, ducere proprietatem. Vergilius Aeneidos lib. I
 20 (704):

'Cura penum struere et flammis adolere penates.'

Idem in septimo (71):

'Adolet cum altaria taedis.'

Et in Bucolicis (8. 65):

30 'Verbenasque adole pinguis et mascula tura.'

Quod est adde, cumula. Et Georgicorum lib. IIII (379):

'Panchaeis adoleseunt ignibus arae.'

1 **ACCENSI** genus militiae est administrantibus || proximum. Varro *Rerum Humanarum* lib. XX: 'Ut consules ac praetores qui secuntur in castra accensi dicti, quod ad necessarias res saepius acciantur, uelut accensiti.' Quos nunc dicimus,
 5 deputati.

NEFARII proprietatem in lib. I de Vita Populi Romani Varro patefecit: 'a farre; quod adorem est, id quo scelerati uti non

tinus H² L, titinnius F P V E: quadam H¹. 13. menis (γ). 14. constituit F H¹ P, constituit V (sic), *tx.* H² L E: aput L¹. 16. *tx.* D M, Insinuari (γ) C O: inm. L¹ D M O, imm. (γ). 18. conm. L¹. 19. sqq. [cf. p. 247 M.]: est *om.* F¹ L. 20. subplicationibus O. 21. isdem H¹, hisdem (ω). 22. id est auctum C. 23. ut aliqua C. 26. penum L¹ H² P V, poenum F H¹ L² E. 28. adolet cum F H¹ L Q, adoletque

H² P V E: alteri atedis H¹, alteria t. V. 30. adolet L¹. 32. pancheis (γ). LIX. 2. retoricorum F³, rhetoricorum L², rhetoricorum H P V E, rethoricorum L¹, rhethoricum F¹. 3. sequuntur P V. 4. accensiti F H¹ L, accersiti H² V E, accersita P: quod P. 7. patefecit F³ H¹ (δ), patefacit (γ): adhorreum L¹, adhorreum L², *tx.* F H P V E D² M O, adreum C D¹ X: quo F¹ F³ H¹ H³ L² D² M O, in quo F² H² L¹ P V E C

debeant, non triticum, sed far.' Hoc quoque idem adsignificat, quod qui indigni sunt qui uiuant nefarii uocantur.

ADOREUM quoque ab eo dictum putat quod cibi ora, id est 10 principium, sit far.

PROPIITIUM dicitur prorsus pium, aut proprie pium; ut apud Terentium in Adelphis (31):

'Quám ea quæ parentis própitií.'

Aut certe porro pium, quod est uehementer et ualde; ut 15 apud eundem Terentium in prologo Andriæ (22):

'Dehinc út quiescant pórroneo, et désinant
Maledicere, malefácta ne noscánt sua.'

INPANCRARE est inuadere: uerbum a graeco tractum, quasi *πᾶν κρέας* consumere. Varro (587): '†Ecclesiam in regiam 20 arcam inpancrarunt.'

MANSUETUM dictum est quasi manu adsuetum, quod omnia, quæ sunt natura fera, manuum permulsiōne mitescant. Unde Vergilius Georgicorum lib. III (186):

'Et plausæ sonitum ceruicis amare.'

25

Et Aen. lib. VII (490):

'Ille manu patiens.'

Quoniam supra dixerat (489):

'Pectebatque ferum puroque in fonte lauabat.'

CINNUS est conmixtio plurimorum: unde et concinnare 30 dicitur. Cicero in Oratore (6. 21): 'Est autem quidam interiectus inter hos medius, et quasi temperatus, nec acumine posteriorum, nec flumine || utens superiorum, ut cinnus amborum, 1

X D¹: scelenti **F**¹. 8. debeant triticum (non. *om.*) **O**. 9. uitant **F**¹: nefari **L**¹. 10. Adhorreum **L**¹, Adho***eum **F**¹, Adhorenū **L**², Adoreum **F**³ **H P V**² **E**, Adorum **V**¹. 12. prosospi***um **F**¹, prosuspiciū **H**¹. prorsus pium (ω). 14. [cf. p. 463 M.]: propitiat ut certe **L**², propiciat u. c. **F**¹ **L**¹, propitiat aut certe **H**² **P V E**, propiti aut certe **F**³ **H**¹ **D M O**. 15. poropium **F H**¹, propium **L**¹: ut *om.*

F¹ **L**. 16. apud **L**¹. 17. quiescat **M**, quiesca n *tex* quiscant **E**. 19. tactum **L**¹. 20. pancreas (γ): ecclesiam (γ). 22. manu ads. **L**¹ (δ), manu ass. (γ), mansuetum **H**¹. 23. permulsiōne (ω): mitescunt (δ), *it.* (γ). 25. ceruices **F H**¹ **L**. 27. manu (γ). 29. pectabat **H**¹: lababat **L**¹. 30. conū. **L**¹. 32. in hos **H**¹. 33. posteriorem **F**¹. **LX**. 1. superiorem **F**¹: uicinus **L**¹.

neutro excellens, utriusque particeps, uel utriusque, si uerum
quaerimus, potius expers.'

5 **ENUCLEATE** dicitur purgate, exquisite, et sine asperitate aut
duritia: ab eo quod nucibus separatis, id est testis,
nucleorum utilis usus habeatur. Cicero in Oratore
(9. 28): 'Modo id eleganter enucleateque faciat, cum solum
attice dicere.' Idem Tusculanarum lib. IIII (14. 33):
'Habes ea quae de perturbationibus enucleate disputant.'

10 **ROTUNDUM** a rota dictum est, uel rota a rotundo. Et est
rotundum collectum et per omnem circuitum sine
offensione asperi aut anguli leue. Quam significantiam
Cicero in Oratore etiam ad humani ingenii transtulit
formam (13. 40): 'Theodectes autem praefractor, nec satis,
15 ut ita dicam, rotundus: primus instituit dilatare uerbis.'

RABULA a rabie dictus est: quem nunc aduocatum uel
causarum patronum dicimus. Cicero in Oratore (15. 47):
'Non enim declamatorem aliquem de ludo aut rabulam de foro,
sed doctissimum et perfectissimum quaerimus.' Inde et Sal-
20 lustius: 'Canina, ut ait Appius, facundia exercebatur.'

MERIDIES manifeste medius dies. Cicero in Oratore (47. 157):
'Iam uidetur nescire dulcius. Ipsum meridiem cur non medi-
diem?'

25 **INEPTI** proprietatem Cicero de Oratore lib. II patefecit (4. 17):
'Quem enim nos ineptum uocamus, is mihi uidetur ab hoc nomen
habere dictum, quod non sit aptus.'

1 **DEVORSORIA** dicta sunt hospitia, a deuortendo. Cicero de
Oratore lib. II (57. 234): 'Quiescam in Caesaris|| sermone
quasi in aliquo oportuno deuorsorio.'

2. neutro L¹: u. utrius H¹. 3. popo-
tius H¹, potius om. F¹ L. 4. sine ase
experitate L¹: ac duritia M, et d.
ex aut d. E. 5. testis F³ H¹ H³,
testi (ω). 6. utillis F H¹ L, tx.
(γ): nucleorum O. 7. eligantur
F H, eleganter L¹, eliganter L² P
V E. 8. attici F¹ L: diceret F¹
H¹ L. 10. Rotundum (γ) O pass.,
Rotundum C D M pass.: et ce est
H¹. 12. ut a. (δ): angulis (ω), tx H²

P V E. 13. ingenti F¹ L. 15. dica-
mus V¹: anstituit F H¹ L. 16. ara-
bia H¹: quam H¹. 18. de udo F¹ L.
19. perfectissimum F¹ L. 24. pate-
facit F¹, tx. (ω). 25. his H¹:
ab ho L¹, ob hoc O. 27. De-
uorsoria F¹ L¹, Deuersoria D² O, tx.
(ω): deuorando F H¹ L² (δ), deua-
rando L¹, deuoratendo P¹, deuor-
tendo H² P² V E.

LXI. 2. oportuno F H¹ L¹, tx. H²

SANNIONES dicuntur a sannīs qui sunt in dictis fatui et in motibus et in schemis; quos moros uocant Graeci. Terentius in Eunuchō (780):

‘Solus Sannio seruāt domi.’

5

Cicero de Oratore lib. II (61. 251): ‘Quid enim potest tam ridiculum quam Sannio est? Qui ore, uultu, imitandis moribus, uoce, denique corpore ridetur ipso.’

HEREDIOLI proprietatem indicat Varro de Re Rustica lib. I (10): 10
‘Bina iugera, quod a Romulo primum diuisa uiritim, quae heredem sequerentur.’

LEGUMINA Varro de Re Rustica lib. I dicta existimat, non quod secentur, sed quod legantur (23): ‘Cetera quae uelluntur <e terra, non subsecantur; quae quod ita leguntur,> legumina dicta.’ 15

PORCAE agrī, quam dicimus, significantiam Varro designat de Re Rustica lib. I (29): ‘Qua aratrum uomere [lacunam] striam facit, sulcus uocatur. Quod est inter duos sulcos elata terra, dicitur porca, quod ea <se> secus frumentum porrigit.’ Attius Pargorum lib. I: ‘Bene proscissas† cossigerare† 20 ordine porcas, bidenti ferro rectas deruere.’ Porcae sunt signa sulcorum, quae ultra se iaci semina prohibeant: porcere enim prohibere saepius legimus.

OCCATIONIS proprietas his indiciis aperitur. Varro de Re Rustica lib. I (31): ‘Et postea occare, id est conminuere, ne 25 sit gleba: quod ita occidunt, occare dictum.’ Serenus:

‘Occatio occaeatio est.’

POMORUM a Varrone proprietas explanata est de Re Rustica lib. I (31): ‘Aquam addi cotidie uesperī: || a quo, quod indigent 1 potu, poma dicta esse possunt.’

FRACCESCERE, tanquam friari et putrefieri uetustate. Varro

L² P V in ras. E. 3. sannīs (ω).
4. montibus FH¹L: scenis FH¹L,
schenis H² P V E C D O, schemis
M? 8. quiare FH¹L, quare H²
P V E [qui ore *edd.* Ciceronis]:
moribus (γ), *moribus F¹. 10.
Herodioli E: de rustica H¹P, de re
r. FH²L V E. 11. uitim L¹: que
(γ). 12. sequentur FHL V E,
sequitur P. 13. existimant M.
14. quae uelleguntur E. 15. e

terra—leguntur [*edd.* Varronis], om.
(ω). 16. quem M. 17. quae (ω).
18. istriam (ω): est om. C. 20.
poscissas P. 21. dereuere (γ).
22. seiacci H¹: porcaere L. 24.
Occationes C D M. 25. con. L¹.
26. si V¹: glebat F¹L. 29. [cf. p.
502 M.]: cotidie (γ), cott. D.
LXII. 2. potu C D O, potus H²,
potui (γ). 3. Fraccescere H²:
tr. F²H² *mq.* L¹ C D O, friare M,

de Re Rustica lib. I (55): 'Haec, de qua fit oleum, congeri solet
5 acruatim dies singulos in tabulata, ut ibi mediocriter fracescat.'

LIXARUM proprietas haec est, quod officium sustineant mili-
tibus aquae uehendae; lixam namque aquam ueteres
uocauerunt; unde elixum dicimus aqua coctum. Lix
etiam cinis dicitur, uel umor cineri mixtus; nam etiam-
10 nunc id genus lixiuum uocatur. Varro de Vita Populi
Romani lib. I: 'Proinde ut elixum panem ex farre et aqua
frigida fingeant.'

CALONUM quoque proprietas haec habetur, quod ligna mili-
tibus subministrent: κᾶλα enim graece ligna dicuntur.
15 Ut Homerus (Il. viii 547):
"Ἐπὶ δὲ ξύλα πόλλ' ὑπέθεντο.'

CONFLUGES, loca in quae riuus diuersi confluant. Lilius
Andromeda (18):

'Cónfluges ubi conuentu cámpum totum inúmigant.'

20 **CONSEDO**, a consedendo, ut adsedo uel adsector, Cassius
Hemina Annalium lib. IIII: 'Nemo uicinus consedo.'

CONTICINIUM, noctis primum tempus, quo omnia quiescendi
gratia conticescunt. Auctores multi sunt mihi, sed
auctoritate deficiunt.

25 **DELIBRATUM**, decorticatum; ut deartuatum, per artus dis-
cissum. Vergilius Georgicorum lib. II (77):
'Udoque docent inolescere libro.'

EXTEREBRARE est ui aliquid extorquere et scrutari aut
1 curiosius quaerere. Plautus in || Astraba, cum in curio-
sum iocaretur (15):
'Térebrium quidém pertundis.'

fricari (γ). 9. umor F H¹ V¹,
humor H² V² E O. 10. lexium
(γ), lixiuum C D O, lixiuum M ?
11. ferre L¹. 13. haec om. L¹.
14. subministret H² L¹ (δ), summ.
(γ): est C?: graeci (greci) ligna
dicunt F H¹ H³ L P E, graece ligna
dicuntur H² mg. V (δ). 16. πιαεζυ-
καλλυπεθεντο F², πιαεζυκαλλυπεθεντο
H¹, πιαεζυκαλλυπεθεντο F¹ H² L P V E.
17. confluent O. 19. confluges F¹
F³ H¹, conflugae V, confluge F² H² L

PE: conuentum (γ). 20. consi-
dendo F² H¹ L¹, consedendo F¹ H²
P V L²: ads. L¹ (δ), assaedo H, ass.
(γ), ut assedo om. V¹: ads. L¹ (δ), ass.
(γ), assessor E. 22. Concinium L¹.
23. conciscunt L¹: miri (ω). 25.
Deliberatum P: per artum (γ) C D¹,
per artus H² V² D² M O: discessum
F¹ L¹. 27. [cf. p. 451 M.]: docendi
nolescere L¹. 28. ut aliquid C.
29. tr. F³ H¹, curiosus (γ).
LXIII. 2. locaretur (γ). 3. par-

GRUMAE sunt loca media, in quae directae quattuor congregantur et conueniunt uiae. Est autem gruma mensura quaedam, qua fixa uiae ad lineam deriguntur, ut est agrimensorum et talium. Ennius lib. XVIII [gruma derigere] dixit (494):

‘Degrumari ferrum.’

Lucilius lib. III (4):

‘Viamque

Degrumatus, uti castris mensor facit olim.’

LUCULENTUM, pulchrum, et bonum, et perspicuum: dictum a luce. Licinius Macer Annali lib. I: ‘Auspicia pulchra et luculenta commemorat.’ Plautus Cornicula (65):

‘Púlchrum et luculéntum hoc nobis hódie euenit proélium.’

LOGI, a graeco sermone, dicta ridicula et contemnenda. Cicero pro Gallio: ‘Ego te certe scio omnes logos, qui ludis dicti sunt, animaduertisse.’

Turpilius Canephoros (11):

‘Testamentum érgo celabis? Logi.’

FULGORATORES. Ut extispices et aruspices, ita hi fulgorum inspectores. Cato de Moribus Claudii Neronis: ‘Haruspice, fulgoratorem, si quis adducat.’

MOLETRINA, a molendo: quod pistrinum dicimus; ut feratrina aut fetutina. Cato in Thermum: ‘Neruo. carcere, moletrina.’

tundis H¹. 5. grumma H²P V E M O, gruma F H¹L C D. 6. fixae (ω), fixa H²V: der. C D O, dir. (γ) M. 8. der. H²L P E, dir. F H¹V. 9. *tc.* (γ), degrumare P¹. 11. uiam quae (γ). 12. degrumauis F H L V E, grumauis P: ut (γ). 13. prespicuum L. 14. lucinius L¹: auspitia H¹. 15. comm. F¹L P. 17. sermone dicta F³H¹H³, sermone uel dicta (ω): contemnenda C M O. 18. callio (γ): *om.* te V¹: certe F¹H¹H³E, certo F²H²L P V: omnis? 20. canoforo F H¹. 22. Fulguratores F³H¹H³, Fulgoratoris F¹L²P V E (δ), Fulguratores F², Fulgortoris L¹, Fulguratoris H²: extispices F²H¹, ex*tispices E (?), extispicis F¹H²L P V C D M O: aruspices F²H¹E (?), aruspices (ω), auruspices P¹, et aruspices *om.* V¹: fulgorum F¹L². 23. inspectoris H¹. 24. fulgoratorem F¹: si *om.* F¹. 25. pistrinum L¹: feratrina (ω), feratrinum C¹, feratrinam C². 26. aut F H¹L, ut

PANIS proprietatem a pascendo putant ueteres aestimandam.

30 Varro de Vita Populi Romani lib. I: 'Pastillos et panes; haec uocabula pastus quod esset pascere dicebant.'

MUSTULENTUM, ut uinulentum et faeculentum. Plautus Cistellaria (382):

1 'Nam ita mustulentus || uentus nares adtigit.'

Ut sit odor musti, aut musto oblitus ac madens.

CONVICIUM dictum est quasi e uicis, *logi*, in quis, secundum ignobilitatem loci, maledictis et dictis turpibus cauilletur.

5

PROLUBIUM est . . . (Trag. inc. inc. 226):

'(Prolubium est) petere amicitiam et fidem.'

Attius Andromeda (106):

'Milibre ingenium, prolubium, occasio.'

10 Naeuius Colace (30):

'Et uolo et uereor et facere in prolubio est.'

Laberius Conpitalibus (33):

'Quo quidem

Me a matronali pudore prolubium meretricium

15 Progrede coegit!'

Varro de Lingua Latina lib. VI: 'Prolubium et proluuidinem dici ab eo quod lubeat: unde etiam lucus Veneris Lubentina dicatur.'

H² L P V E C D M: faetutina C D. 28. a om. L¹: pa***endo F¹: putam H¹: aestimandum (γ). 29. pastillas H¹. 30. hae H¹ L. 31. et u. (ω), ut u. H mg.: uinolentum (δ): et H mg. L¹ (δ), ut (γ): feculentum (γ), faeculentum D M O X: mustolentum et uinolentum C D? iterum post faeculentum. 33. [cf. p. 415 M.]: itta L¹: mustulentum P.

LXIV. I. aestus P V E M O, estus F² H L² C D X, estur L¹, etus F¹: adtigit L¹, attingit C, attigit (ω). 3. Conuicium H P V E C D,

Conuicium F L M: uitii (ω), uicis H²: locum qui (ω). 4. caluilletur P¹. 5. mustolentum et uinolentum ut faeculentum L¹ iterum post cauilletur: mustolentum et uinolentum ut faeculentum (δ). 6. Proluuium passim (ω). 9. hoccassio H¹. 10. neuus (γ). 11. proluoio F¹. 12. comp. L¹. 14. meretricis (γ). 16. lib. III F³ H V E. lib. V F¹ L, lib. VIII P: proluuiem (γ), proluuium E (?), proluuiam F¹: proluuidinum H¹, proluuidinem F H² L² P V E, proluuidine L¹. 17. libeat L¹. 18. lubentina (γ). libentina L¹.

PEDATU positum pro repetitu uel accessu, quasi per pedem; sicuti nunc uulgo dicitur, tertio pedatu. Cato Originum ²⁰ lib. I: 'Igitur tertio pedatu bellum nobis facere.' Idem in Dissuasiōe de Feneratione: 'Tertio autem pedatu item ex fenore discordia exerescebat.'

PRAECLAVIUM, pars uestis quae ante clauum textitur. Afranius Omīne (229): 25

'Tértium diém praeclauium únun texere.'

Idem Fratris (179):

'Mea nútrix, surge. sí uis. profer púrpuram.

Praecláuium contéxtumst.'

PROPAGES est series et adfixio continua, uel longe ducta. ³⁰ Pages enim compactio: unde conpages: et propagare genus iuge, longe mittere.

Pacuius Antiopa (20):

'Saluète, gemini, méa propages sánguīnis.'

Ennius (Ann. 587):

'Nobis unde fórent fructus uitaeque propagem'

35

<PRAEGRADAT,> praegreditur, anteuenit, dictum a gradu. ||
Pacuius *Atalanta* (48): 1

'Éxtremum intra cámterem ipsum praégradat
Párthenopaeum.'

PROMICARE est extendere et porro iacere: unde emicare. Naeuius Agrypnuntibus (15): 5

'Siquidem loqui uis,
Non pérdocere, múlta longe prómícanða orátiosť.'

19. Pedato (ω): accensu F¹ L. 20. pedato (ω) pass. 22. dissuasiōe H¹, dissuasiōe F¹ L: deueneratiōe H¹, deferatione F¹. 23. faenore F H L, fenore P V E. 24. Proclauium M: clauium F¹. 25. homine (γ). 27. item F³ H: fratri F³? H¹, frutris H² L P, fratris F¹ V E. 29. contextum F³ H¹, contextus F¹ F⁴ H² L P V E. 30. adfixio H¹ L (δ), affixio F H³, afflictio P V E, afflixio H². 31. compactio H¹, compactio F H² L¹, compatio P¹ C D O. compatio L²

P² V E M: conpages H L¹, conpages F L² P V E (δ). 32. iugae L¹: mittittere F¹. 33 sqq. [cf. p. 221 M.]. 34. saluaete L¹. 36. nouis (γ): florent (γ): quae F L: propagem (γ). 37. andeuenit H¹. LXV. 1. tantalo (γ). 2. camte**rem V. 3. parthenorem (γ). 4. est F H¹, om. H² L P V E C D M (caret O): aemicare L. 5. τρυπηνογνπιβογς (γ). 6. loqui uis (γ). 7. promicando (γ): oratiost F³ H P, oratiosi F¹ L, oratio é V. 8. tante.

PRAEVIUS dictus est antecedens. Cicero Aleyonibus :

- 10 ' < Lucifer > hunc genuit, claris delapsus ab astris,
Praevius Aurorae, solis noctisque satelles.'

DIGLADIARI dictum est dissentire et dissidere: dictum a gladiis. Cicero Academicorum lib I (1): 'Quid autem stomachatur Mnesarchus? quid Antipater digladiatur cum Carneade tot voluminibus?' Idem tertio (12): 'Digladiari autem
15 semper, depugnare in facinorosis et audacibus, quis non cum miserimum, tum etiam stultissimum dixerit?'

AEQUOR ab aequo et plano Cicero Academicorum lib. II uocabulum accepisse confirmat (3): 'Quid tam planum uidetur quam mare? E quo etiam aequor illud poetae uocant.'

- 20 **MAENIANA** ab inuentore eorum Maenio dicta sunt: unde et columna Maenia. Cicero Academicorum lib. IIII (21) (ii. 22. 70): 'Interim ille, cum aestuaret, ueterum, ut Maenianorum, sic Academicorum *umbram* secutus est.'

- NATRICES** dicuntur angues natantes. Cicero Academicorum
25 lib. IIII (27) (ii. 38. 120): 'Sic enim uultis, tantam uim natricum uiperarumque fecerit.' Lucilius Satyrarum lib. II (21):
'Si natibus natricem inpressit crassam et capitatam.'

- EXULTARE** dictum est exilire. Cicero Academicorum lib. III
1 (13): 'Et ut nos nunc sedemus ad Lucrinum || pisciculosque exultantes uidemus.' Vergilius Aeneidos lib. III (557):
'Exultantque uada atque aestu miscentur harenae.'

EXCORDES, CONCORDES, VECORDES ex corde significantiam

cedens L¹: alcion F H L P V E.
9. ut g. H¹: cladis F H¹ L, claudis H² P V E. 10. aurore H L.
11. Digladiari L¹: dis*sidere H.
13. m*n*sarcus H, mnsarcus F L P V² E, mensarcus V¹: digladiatur F¹, digladietur (γ). 14. tat uol. E. 15. facinerosis H² mg. 16. misserrimum H. 19. ego H¹ L¹, equo F H² L V (e quo etiam om. C X D M O), aequo P E: paetae L¹. 20. Meniana (ω): moenia H¹ L, monia H² P V¹ E, menia (δ), moenio V². 21. maenea P.

22. aestuerat E: menianorum F H L¹ P, maenianorum L² V E. 23. uiam (γ), [umbram *add. Ciceronis*]. 24. anges V¹. 25. H** F. 26. uiperearumque E. 28. inp. L¹, impraessit H.

LXVI. 1. pisciculosque F², pisculas quae H¹, pisculasque H², pisculos quae L, pisculosque F¹ P V E. 2. uideamus (γ). 3. quae L¹: extumescentur L¹, estumi. F L²: arenae H¹. 4. Excordes concordesuae ex corde H¹ L¹ V¹, Excordes concordesue ex corde F H²

ducunt. Cicero Tusculanarum lib. I (9. 18): 'Aut unde, 5
magna dissensio est. Aliis cor ipsum animus uidetur: ex quo
excordes, uecordes concordese dicuntur.'

MANUM dicitur clarum: unde etiam mane post tenebras
noctis diei pars prima; inde Matuta, quae graece
Λευκοθέα. Nam inde uolunt etiam deos Manes manes 10
appellari, id est bonos ac prosperos, quod melior mors
sapientioribus quam uita probetur. Cicero Tuscula-
narum lib. I (12. 28): 'Quid? Ino Cadmi filia, nonne
Λευκοθέα nominata a Graecis, Matuta habetur a nostris?'
Inde inmanes, non boni, ut saepe. 15

FODICARE, ecfodere: a fodiendo dictum. Cicero Tusculanarum
lib. III (16. 35): 'Non est enim in nostra potestate, fodicantibus
eis rebus quas malas opinamur, dissimulatio uel obliuio.'

POLITIONES, agrorum cultus diligentes: ut polita omnia
dicimus exulta et ad nitorem deducta. Ennius Saty- 20
rarum lib. III (16):

'Testes sunt

Lati campi, quos gerit Africa terra politos.'

Idem Annali lib. VIII (332):

'Rastros dentifabros capsit causa poliendi
Agri.'

25

Varro (589): 'Quid mirum? ex agri depolitionibus eiciuntur;
hie in cenaculo polito recipiuntur.'

PRAEFICAE dicebantur apud ueteres quae adhiberi solent

L² V² E C D M, excordesue ex corde
P, excordes concordese ex corde
O. 6. dissensio est aliis **FH**, dissensio-
nes tatalis **L¹**, dissensione statilis
C D O, *tx.* **L² P V E**: animis (δ):
aequo **L¹** (δ), equo **E**?, ex quo (γ).
7. exordes **L¹**: uecordes **F² mg.** **H²**
mg. (δ), uecordese **om.** **F¹ H¹**, uaeordese
L P V E: concordese (γ), que **om.**
L¹ (δ). 8. et imane **H¹**. 9. noctes
L¹: mutata (δ). 10. leucothea
F H L² P V E, leucothea **L¹**, leu-
cothea (δ): manes manes appellari

F³ H¹ L¹ P V E, manes appellari **F¹**
H² L² (δ). 11. quod melior mors
om. **L¹**. 12. sapientioribus **H L**:
uitam **H¹**. 13. qui **L¹**. 14.
leucothea **L¹**, leucothea **L² P**, *λευ-*
κοθεα **H² L² V E**, *λευκοθεα* **F² H¹**.
greis **L**: mutata **L¹** (*corr. rec.*)
E. 15. inm. **L¹**: bono **H¹**. 16.
et fodere (ω). 17. nostra *om.* **V¹**.
19. Policiones **A**: agrum **V¹**: poliata
A. 23. quo* **F**: po*litos **F¹**. 25.
ratros **F¹ L**: dentefabres (γ). 28. in
om. **F¹**. 29. apud **L¹**: hathiberi **L¹**.

30 funeri, mercede conductae, ut et flerent et fortia facta
laudarent. Plautus in *Friularia* (84): ||

1 'Superáboque omnis árgutando praeficas.'

Idem *Truculento* (496):

'Praefica,

Quae álios conlaudare, *epse* < sése > uero nón potest.'

5 Lucilius lib. XXII (xxvii. 18):

'Mercede quae conductae flént alieno in fúnere

Praeficae, multo ét capillos scíndunt et clamánt magis.'

Varro de *Vita Populi Romani* lib. III: 'Dein neniam
cantari solitam ad tibus et fides† eorumque ludistras cursi-
10 cassent.† Haec mulier uocitata olim praefica usque ad Poenicum
bellum.'

PAREUTACTOE, qui de pueritia ueniunt ad pubertatem:
a graeco uocabulum sumptum. Lucilius lib. VIII (71):

'Inde pareutactoe, clamides ac barbula prima.'

15 Idem *XXVIII* (28):

'Ephēbum quendam, quém pareutactón uocant.'

Varro de *Compositione Satyrarum*:

'Pareutactae adsunt, mulier quae mulier Venus [caput].'

PROLETARI dicti sunt plebei, qui nihil reipublicae exhibeant.

LXVII. 1. omnes V. 3. praeficasque H² P V E, praeficas quae F H¹ L: praeficas idem *Truculento om.* H¹. 4. conlaudare a se uero (γ) (collaudare L²) [conlaudate apsa (abse) se *edd. Plauti*]. 8. [cf. p. 145 M.], lib. III F³ H¹, III (γ). 9. cantoris F³ H P V E, cantoris F¹ L: solitam F³ H¹, solitam (γ): attibus (γ): eorum quae H¹, eorumque (γ): ludistras (γ): cursicassent F H¹, cursicassent H² L V E, cussicassent P. 10. hae H¹. 12. [Parent. Onions; but see Buecheler *Rhein. Mus.* 1894]: Parectato hi F H mg. L P V E (δ), Parectatum hi H¹, Parectaton hi H². 13. ac graeco H¹. sumtum H¹, suptum L, sub-

tum F¹ 14. unde F H¹ L, inde H² P V E: parectato (γ): et calumiac H¹, et calami ac F, ecalami*** ac L, ecalamides ac P V E, et calumides ac H². 15. uicesimo tuum (γ), XXtuum E. 16. efoebum (γ), ephoebum (*o suprascr.*) E: uocant praetacton L¹ F⁴ mg., pareutaton L², uocant parectaton H F² L³ E mg. P V, parectaton om. F¹. 17. comparatione F¹. 18. pareutactae F³, praetactae F¹ L, pareutacte H¹, parrectate V, parrectate H² E, parrecta P: adsunt L¹, assunt F H L² P V E: capud H¹. 19. Proletarii F H¹ L² A, Proletari H² L¹ V E D M, Prolitari P, Prolaetari C O: plebei F H L P V E O: regi H¹: exibeant F¹ L P,

sed tantum prolem sufficiant. Cato de Tribunis Militum: 'Expedito pauperem, plebeium atque proletarium.' Cassius Hemina Annali lib. II: 'Tunc Marcus praeco. primum proletarios armavit.'

Varro de Vita Populi Romani lib. I: 'Quibus erant pecuniae satis, locupletis, adsiduos; contrarios proletarios. 25 Adsiduo neminem uindicem uoluerunt [locupleti].'

PROSAPIA est generis longitudo: dicta a prosupando aut proserendo. Cato Originum lib. I: 'Veteres prosapiae.' Et multa alia apud multos.

OPTIONES in cohortibus qui sint honesti gradus, ut optatos, 30 quod est electos, et adoptatos, || quod adscitos, Varro I de Vita Populi Romani lib. III existimat appellatos: 'Referentibus centurionibus et decurionibus adoptati in cohortes subibant, ut semper plenae essent legiones: a quo optiones in turmis decurionum et in cohortibus centurionum appellati.' 5

EXPLICIT DE PROPRIETATE VERBORUM.

INCIPIIT DE HONESTE SEU NOVE VETERUM DICTIS PER LITTERAS,
ID EST PER A LITTERAM INCIPIT.

exhibebant V. 20. tantum ilicem L¹. 21. ex atque proletarium pedito pauperem plebeium F³ H¹, atque proletarium om. F¹ (add. F³ mg.) L V¹, tr. H² P V² E. 22. marcus praeco (γ). 23. prolaetarios F¹, prolaetarios L¹, prolaetarios H. 25. satis om. F: adsiduos L¹, ass. (γ): prolaetarios H. 26. adsiduo L¹, ass. (γ): locupepleti H¹, locopleti F¹. 27. Prosapie L¹ C D M O. Prosapia A, Prosapies (γ). 28. prosapia (γ). 29. aput L¹, apud ex aput E. 30. quohortibus H¹, chortibus L¹, tr. (ω): sint H L V E A C D M O, sunt P: onesti F H¹, hosti P: et optatos F H¹.

LXVIII. 1. quodquod L¹, quod

quot H¹. quot quot (ω): adscitos L¹ (δ), ascitos (γ). 3. referentur (γ): et decurionibus om. (γ), tr. F³ H¹: in quo ortes H¹, in quo hortibus H². 4. subibam H¹, subiant V: esset L¹: legiones om. E: obtiones H. 5. in turmis diutur mis L, tr. F³ H P V E, dinturmis F¹, denturmis F²: quo ortibus H¹, quo hortibus H², cohostibus P. 7. INHONESTIS F H L E (δ), HONESTIS P V: ET INNOVE H¹, ET NOVE (ω): VETERARUM H¹. 8. ID EST PER A LITTERAM F³ H¹, ID EST om. H² V E, ID EST POPVLI ROMANI PER LITTERAS AD FILIVM F¹, ID EST POPVLI ROMANI A LITTERAM L P, (INCIPIIT P): PER A LITTERAM INCIPIT H² V E.

II.

DE HONESTE SEU NOVE VETERUM DICTIS PER LITTERAS.

—♦—
INCIPIT PER A LITTERAM

APUD, iuxta. Sisenna Historiographus lib. IIII: ‘Dum pristinum
10 uinum apud ignem per sudorem corpore exhauserunt.’ M. Tul-
lius de Officiis <Idem de Republica lib. III>.
‘Cuius focum mirari solitus Cato; apud quem ille sedens Samni-
tum, quondam hostium, iam clientium suorum, munera repudia-
uerat.’ Et de Oratore lib. II (3. 12): ‘Cum etiam tum *in*
15 lecto Crassus esset, et apud eum Sulpicius sederet.’

APISCI, inuenire. Sisenna Historiographus lib. IIII: ‘Itaque
postero die legatos Iguuium redeuntis apiscitur.’

<**ABSTEMIUS**. Varro>: ‘Abstemius est; immo scit quo rete leporem
teneat, lupum non teneri.’ Apuleius in libro Ludicrorum:
20 ‘Séd fuisti quóndam Athenis párcus atque abstémius.’

[The title of this book, as added
on a subsequent page by F³, is DE
HONEST. (sic) ET NOVE DICTIS.]
9. sisennam F¹ L. 10. exau-
serunt P V E A, exhauserunt F H
L. 12. [cf. p. 522 M.]: cuius
om. F¹ L, offi cuius V¹: solitos H¹:
capto (γ), cato H²: sannitum H¹.
13. quandam V: suore F¹ L. 14.
intellecto (γ). 16. Aspici F¹ L A.
17. deligato (γ): siguium H¹, si-

guuium (γ): redeundis H¹: aspi-
citur F¹ L P V¹, apiscitur F³ H V²
E. 18. inmoscit F H: recte P E.
19. *tx.* (ω), teneant F¹, tenebat
V: teri P: aplileius L¹, apelius
(δ): in l. lud. *post* abstemius *v.* 20
in cdd. 20. in se (ω), in *om.*
F¹ L²: atenis L¹: athenis (ω): pau-
cius (ω), pa*****us V¹: atque ab-
stemius in libro ludicrorum lucilius
(ω), ludricorum V, ludiccorum L¹

Lucilius Satyrarum lib. VI (20):

†Thaunomeno inquit ualua † sororem
Lanificam dici siccam atque abstemiam ubi audit.'

Varro de Vita Populi Romani lib. I: 'Quantopere abstemias
mulieres uoluerint esse, uel ex uno exemplo || pote uideri.' 1

ADIPATUM ueteres honeste pro pingui et succulento et opimo
posuerunt. Cicero *in* Oratore (8. 25): 'Adsciuerunt suis
artibus opimum quoddam et tanquam adipatae dictionis genus.'

ADAMARE. Cicero Academicorum lib. II (4): 'Qui enim serius 5
honores adamauerunt, uix admittuntur ad eos, nec satis commen-
dati multitudini possunt esse.'

ADSTIPULARI positum est adsentiri. Cicero in Academicis
libro IIII (20) (ii. 21. 67): 'Falsum esse Stoici dicunt et
eorum adstipulator Antiochus.' 10

ADDICTUM est quasi deuotum uel obnoxium. Cicero Tuscu-
lanarum lib. II (2. 5): 'Qui certis quibusdam destinatisque
sententiis quasi addicti et consecrati sunt.'

AQUILEX. Varro Quinquatrubus (444): 'An hoc praestat Hero-
philus Diogeni, quod ille e uentre aquam mittit? At hoc te 15
iactas? At hoc pacto utilior te Tuscus aquilex.'

EQUIMENTUM positum est non aequamentum, quasi parem
uicem, sed merces pro eo quod dicitur admissus. Varro
Sexagesi (502): 'An, si equam emissas quadripedem, ut meo
asino Reatino admitteres, quantum peposcissem, dedisses equi- 20
menti?'

22. thaunomeno F³HVE, thau-
numeno F²L, taunumeo F¹, thau-
noumeno P: inquit F¹H¹L: ualua
(γ): s*rorem F¹. 24. quanto per-
abstemias H¹L¹.

LXIX. 1. pote L¹, potest (γ).
2. Adipatem F¹: seculento F¹L.
susulento P¹. 3. puerunt L¹: de
oratore (γ): asc. L², asc. VE. 4.
adipate LPV²E: dictionibus P.
6. adammtuntur L¹: cummendate
H¹. 8. Adst. L¹ACDM, Ast. F
HPVEO, Asstipulari L²: ads. L¹
(δ), ass. H²L²PVE, assentire F

H¹. 10. adst. L¹(δ), ast. FH
PVE, asst. L²: anthiochus H¹A¹.
11. Additum CV¹: hocnoxium H¹.
14. [cf. p. 371 M.] prestat A: hero-
philus (ω). 15. diogenis (ω), dio-
genus P¹: ae uentre L¹: ad hoc te
(ω). 16. iactat M: ad hoc pacto
(ω): cuscus P. 17. *tc.* LC,
Aequimentum (ω), Equamentum F
C: praemuicem L¹, paucicem P.
18. admissum FH LVEADMO,
admissus PC. 19. aequam V:
meo* V. 20. aequamenti HPE,
equamenti FLV: p*poscissem F¹.

AERIFICUM dictum quod fit ex aere. Varro Γνωθι Σεαυτόν
(201):

25 'Nil sunt Musae, Polyclés, uestrae,
Quas aérifice duxí.'

APLUDAS frumenti furfures dicunt rustici ueteres. Hoc in
antiquis inuenitur, quorum in dubio est auctoritas;
1 quanquam et Plautus in Astraba || fabula ita dixerit;
cuius incertum est an sit ea comoedia; atque ideo
uersus eosdem ponere supersedimus.

ADULTERIONEM pro adultero. Laberius Coplino. Quem si
5 quis legere uoluerit, ibi inueniet, et fidem nostram sua
diligentia adiuuabit.

ANTICIPARE posuerunt ueteres praeuenire, hoc est ante-
capere. Varro Bimarco (48):

10 '† Ipse fistis † dicite labdae
Et uiuos contemníte uiui,
Anticipate atque addíte calcar,
Stultós contemnite dócti.'

AURIGATUR honeste positum pro moderatur ac regit. Varro
Modio (316): 'Asse unum, asse pulmentarium: secundas, quo
15 natura aurigatur, non necessitudo.'

ARCHITECTARI. Cicero de Finibus Bonorum et Malorum
[et marcus] lib. II (16. 52): 'An quod ita callida est, ut
optime possit architectari uoluptates?'

AIAT, quod est dicat. Cicero de Finibus Bonorum et Malorum
20 [et marcus] (ii. 22. 70): 'Quasi ego id curem, quod ille aiat
aut neget.'

ANELLUS. M. Tullius de Finibus Bonorum et Malorum lib. V

poposcissem (γ). 22. Aerificium
FHPVE, Erificium L. Erificum
CDMO, Aerificum A. 24. [cf.
p. 283 M. ubi add. duxti]: nihil (γ):
policeis (γ), populiceis V¹, puliceis F¹.
25. quasi (γ): aerifice FHE, eri-
fice L, aerificae PV: dixi FH¹L,
dixi H²PVE. 26. Apludes E:
flumentum LA: furfare L¹. 27.
in dubium C¹. 28. quam et F¹L.

LXX. 2. sit eius com. (γ): in-
tertum corr. incertum E. 4.
pro adulterio P: quo prino F²H¹

LP²V²E, quod primo P¹, quo
primo V¹, coprino H² (δ), quiprino
F¹. 5. ueniet F¹. 9. ipse
fistis (γ): dicite FHLEVE, dicte
P: labdae (γ). 14. medio P:
[cf. p. 353 M.]: ad se unum esse (γ).
16. et malorum et marcus lib. II
(γ), et bo malorum V. 17. quo
dicta P, quo * dita V¹: classidas
ut V, [callida est add. Ciceronis].
18. architectari FHL, archit. PV
E. 19. Ait PC: et malorum
et marcus (γ): bonorum om. V¹.

(I. 3): 'Nec tamen Epicuri licet obliuisci, si cupiam; cuius imaginem non modo in tabulis nostri familiaris, sed etiam in poculis et in anellis habebant.'

25

AMATIO. Plantus Rudente (1204):

'Nimis paéne inepta atque ódiosa eius amátio est.'

ADESUM, consumptum. Sisenna Historiarum lib. III: 'Isdem temporibus Aesernini, duplici fossa ualloque || circumdati, frumento adeso quod ex areis in oppidum portatum est.'

ADTENDERE, pro intendere, cogitare. Cicero *de Oratore* (i. 35. 161): 'Nihilne uobis in mentem uenit quid praeterea a Crasso requiratis? Id *me* hercules ipsum, inquit, adtendo.'

5

ADCOMMODAT, adiungit, *adplicat*. Cicero *de Oratore* lib. II (61. 250): 'Africano illi superiori, coronam sibi in conuiuio ad caput adcommodat.' Vergilius Aeneidos lib. II (393):
'Laterique Argium adconmodat ensem.'

AUTUMNITAS, pro autumno. Varro Serrano, *περὶ ἀρχαιουσιῶν* (458): 'Retinet uiatorem meridie praetereuntem fontem, quod autumnitas in anni tetracordo μέσην praeterierat.' Idem *Quinquatrubus* (443):

'Cape hanc caducam Liberi mollem *dapem*
De frónde Bromia autúmmitatis únidam.'

15

[Neutro. Varro *Ephemeride Nauali*: 'Etesiae diutius et uberius flarant, et autumnum uentosum fuerat.']

23. epicureum (γ), [Epicuri *edd. Cicronis*]: cuipiam F², culpam H¹. 24. familiaris F H L P V E: sed etiam *om.* V¹. 25. habebant F H L² P V, abebant L¹. 27. *tx.* F H D M O. penae A. pene L P V E C: armatio V. 28. Adhesum M: isdem F³ H V, hisdem F¹ L P E. 29. eserenni (γ).

LXXI. 2. adeoso V, adeco L¹: ariis L¹: opidum H¹. 3. Adtendere L¹ A O, Att. (ω): cogere F H¹ L, *tx.* (ω), coitare V¹: in oratore (γ). 3-5. cicero . . . requi F² *in ras.*: in oratore nihil in oratore in mentem L. 4. ne uobis *om.* L V¹, nobis F³ H¹: quid (γ). 5. idem herculus (γ), [id mehercule *edd. Cicronis*]: adt. L¹. 6. Ade.

L¹ (δ), Acc. (γ): adiungat V: applicat L¹, applicat (ω). 7. afranico E: in *om.* F H¹ L. 8. adcommo-
dant L¹, accommodant F H L² P V, adcommo-
danti—Argium *om.* E. 9. [cf. p. 244 M.]: adconmodat L¹, accommodat F¹ L², accommodat F³ H L² P V E (acc. *ex* ad. E). 10. Autumpnitas M: serano F H¹. 11. [cf. p. 193 M.]: fontem (ω). 12. inani P¹: treta ordo V¹, tetraordo (ω): mensem (ω), imensem A¹. 14. [cf. p. 254 M. ubi *edd.*: *cape, dapem*]: care hanc (ω), careant M O: cadueum (ω), caducam V¹: mollem depende (ω). 15. frondem (ω), frandem M O: bromi (ω): autummitatis F³ H¹, autum-
nitalis (γ), autumnitas (δ): ubi-
dam (ω). 16. efemeride C M O.

ARITUDINEM, pro ariditate. Varro Prometheo Libero (428):

- 20 'Humánae quendam géntem stirpis cónficit.
Frigús calore, atque úmore aritúdinem
Miscét.'

ABORIATUR, pro abortet. Varro [pro] Gallio uel Fundanio, de Admirandis Rebus: 'Vinum, quod ibi natum sit in quodam loco, si pregnans biberit, fieri ut aboriatur.'

- 25 **ADULESCENTIARIS**. Varro Τὸ Ἐπὶ Τῆ Ἐπι Φακῆ Μύρον, περὶ εὐ-
καρίας (550): 'Actum quidem ut faciat censeo, quoniam tu
quoque adhuc adulescentiaris.'

- 1 **ANCILLANTUR**, pro seruiunt. Titinius || Proelia (70):
'Verum énim dotibus deléniti ultro etiam úxoribus ancillantur.'

Attius Meleagro (442):
'Quam inuíta ancillans dícto obediéns uiri.'

- 5 **ABSONUM**. sine sono. Cicero de Oratore (I. 25. 115): 'Sed sunt
quidam aut ita lingua haesitantes aut ita uoce absoni.'

ALGU, pro algore. Attius Andromeda (111):
'Mísera obualla sáxo, senio, pédore alguque ét fame.'

- 10 Varro Ἐχω Σε, [aut] περὶ τύχης (171): 'Teges ruinam ne ia-
centem subdealbet algu † danti † frigore.'

Lucilius (inc. 81):
Maius. . . .
'Nautam algu atque nigrore

- 15 Lucretius lib. III (732):
'Morbis alguque fameque.'

efemeridae V¹, efemeridae (γ):
naudi (δ): ellesiae (ω). ellesinae P.
17. flauant (ω). 18. aritate L¹:
methéo F³HPVE, metho F²L,
meto F¹: an libro I. F¹L, in libro
I. F³HPV (lib. E). 19. humana-
rum F²H LVE, humarum F¹, hu-
manorum P: conquit (γ). 20.
umore L¹, hum. (γ). 22. Abort-
tatur M: pro abortu (ω): pro
callio F¹H L PVEA, pro gallio
H² mg. CDMO. 23 ubi (δ).
24. oboriatur L¹. 26.
actu (ω): geneseo L¹. 27.
athuc L¹: adolescentiaris F²H¹V,
adul. (ω), adalescentiaris F¹.
LXXII. 2. [cf. p. 278 M.]: de-
linito F¹L, deleniti F³HV, de-
lenitio P: utro E. 4. oboediens
LPE. 5. sono ex sino E: in
oratore (γ). 6. hes. LPE. 8.
obuala H¹, obualla (γ): pedore FH
LPE, pudore V. 9. leges F¹L,
leges F³HPV, teges E: ruinam
P?, ruina (γ). 10. subdealbet
F³H¹, subdeabbet F¹H²LP²VE,
subdebabbet P¹. 12. nontam
F¹H¹, nantam H²LPV²E, namtam
H³, natam V¹: adque P. 14.
III L. 15. albuque L¹. 16. Aetate

AETATEM positum pro saepe ac diu. Plautus *Asinaria* (284):

‘Ádeo ut aetatem ámbó ambobus (nóbis) sint obnóxií.’

Idem eadem (274):

‘Aétatem uelím seruire, Líbanum ut conueniám modo.’

ALTILE, non solum pingue, ab alendo, uerum etiam opulentum. 20

Plautus *Cistellaria* (305):

‘Prohibét diuiti/s máximis, dote áltili atque opíma.’

ASSULATIM, ut minutatim. Plautus *Captiuus* (832):

‘Príus quam pulsando ássulatim fóribus exitiúm dabo.’

Sueius Pullis:

† ‘Escam hic iure inobs pullo da asscit illae

Simul assulatim uis aias sumit cibum.’†

25

Plautus *Menaechmis* (859):

‘Nisi dédolabo ássulatim uiscera.’

ANXITUDO. Attius *Eurysace* (349):

‘Persuásit maeror, ánxitudo, errór, dolor.’

30

Idem *Armorum Iudicio* (154):

‘Úbi cura est, ibi ánxitudo acérba, ibi cuncta cónsiliorum

Rátio et fortuna éscit.’

M. Tullius de *Republica* lib. II (41. 3): ‘Quartaque anxitudo, 35
prona ad luctum et maerens semperque ipsa se sollicitans.’

Pacuius *Hermiona* (164):

‘Tristitia atque animi intóleranda || anxitúdine.’

1

ALBITUDINEM, pro albore. Plautus *Trinummo* (873):

‘Úbi habitet, item álterum ad ipsam cápitís albitúdinem.’

(ω): ac diu aut diu (δ). 17. abeo (γ), [adeo *edd. Plauti*]: ut ad aetatem (γ), [*om. ad edd. Pl.*]: ambus **V**¹: *om. nobis* (γ), [*nobis edd. Pl.*]. 19. [cf. p. 271 M.]: aetate **F**³: libanum qui (γ), [1. ut *edd. Plauti, edd. Non.* p. 271 M.]: conuenam **F H**¹. 20. Attile **L**¹: pinguae **L**¹: et balendo **F**¹. 22. diuitis (γ): maxis **V**¹. maxumis[?]. 23. 24. plautus . . . assulatim *om.* **V**¹. 24. primus quam **P**¹. 25. naeius pullis (γ). 26. aescam **E**: inobs **P V E**: da (γ): assint illae **H**¹, adsint illae **H**², ascintille **H**³, adscintille **L P V E**, asscit illae

F³, as***t* illae **F**¹. 27. uis aias sumit **F H L P V**, uisa ias s. **E**. 29. assulatim **F H L**: iscera **F**¹**L**. 31. meror (ω), memor **P**: error *om.* **V**¹. 31-33. anxitudo . . . ibi *om.* **A C D M O**. 33. acerbat ibi (γ), acerba tibi **H**²**E**, accius ua tibi **A**, acerua tibi **L**¹**C D M O**: consiliorum **F H L P V**²**A C D M O**, consiorum **V**¹. 34. fortitudine **H**¹, fortune **H**²**V E M O**, fortunae **F L P D**, furtunae **A**: sit **F H**¹**L**¹**A D M O**, sic **H**²**L**²**P V E**: furtum aescit **C**. 36. merens **F H L P**²**V E**, meres **P**¹: que *om.* **Q**. **LXXIII**. 2. aluore **L**¹**A C D M O**.

ADHAESUM a cohaerendo dixit Lucretius lib. III (381):

5 'Nam neque pulueris interdum sentimus adhaesum.'

Item lib. IIII (1242):

'Tenue locis quia non potis est adfigere adhaesum.'

AMOLIMINI est recedite uel tollite. Terentius in Andria (707):

'Proinde hinc uos amolimini; nam mihi impedimento éstis.'

10 Pacuuius Hermiona (184):

'Nón tu te e conspéctu hinc amolíre?'

Idem Antiopa (16):

'Nonne hinc uos propere stábulis amolímini?'

Sisenna Historiae lib. IIII: 'Impedimentum omne de cunctis
15 itineribus amoliuntur.'

ACRIMONIA est animi uiuacitas. Naeuius Lycurgo (38):

'Né ille mei feri ingenium atque ánimi acrem acrimóniam.'

Attius Neoptolemo (468):

'Vim, ferociam, ánimum, atrocitátem, iram, acrimóniam.'

20 **ABIUGAT**, separat, alienat. Pacuuius Medo (222):

'Quae rés te ab stabulis ábiugat? Certum ést loqui.'

ANGUSTITATEM. Attius Oenomao (504):

'Sáxum id facit angústitatem et sub eo saxo exúberans
Scátebra fluuia erádit rupem.'

25 [Angustitatem dictum pro angustia.] Attius Alphisiboea
(81):

'Sed angústitatem inclúsam ac saxis squálidam.'

ADSESTRIX femininum est ab eo quod est assessor. Afranius
Fratris (181):

30 'Dimittit adsestrícem, me ad sesé uocat.'

3. altitudinem V. 4. Adaesum
F H¹ L P, Adhaesum H², Aesum E,
Adhesum V A D O: coherendo (ω):
IIII F¹ (δ). 5. nenamque V¹:
adhesum (ω), adae*sum E. 7.
iocis (γ), locis A?: adfigere L¹
A, affigere F H¹ L² H³ mg., affli-
gere H² P V E: adhesum F L V.
adesum E, adhaesum H P. 9.
proin P: amalimini H¹: mihi (γ):
inp. L¹. 11. nonte V¹: 13.
prosperere F H¹ L, propere H² P V
E: stabilis F¹. 14. impedimento

P, inp. L¹?. 17. fieri H¹: in-
genii F H¹ M O, ingeni H² L P V
E A: animi** E: aerem (δ), agrem
L¹. 20. Abiugat C. 22.
Angustatem V¹: oenomao L P V E,
oenomao F H A O. 23. an-
gustatem H¹, angustitatem F H²
L P E A C D M O, angustitaten V.
24. catebra L¹: fluuiae radit L¹,
fluuia eradit F³ H L² P V E A D M C,
fluui eradit C, fluuiae eradit F¹.
25. alfesiuoeas et L¹. 27. angus F¹.
28. Ads. L¹, Ass.(γ): assessor F, ads.?

ATRI dies dicuntur quos nunc nefastos uel posteros uocant

Afranius Fratris (163):

'Séptembris eránt heri caléndae; hodie ater ést dies.' ||

ADIUTAMINI, pro adiutate. Pacuuius Chryse (98):

'Adiutámini et deféndite.'

AERA, numeri nota. Lucilius lib. XXVIII (80):

'Hóc est ratio péruersa, aera súmmae subducta ínprobe.'

ADPETONES, ab adpetendo dicti. Laberius in Virgine (96):

'Alienum adpetonibus uiae perditae deuerticula sunt.'

ADVOCASSE, pro uocasse. Lucilius lib. XXVIII (28):

'Amícos hodie cum ínprobo illo audíuimus
Lucílio aduocásse.'

ARMILLUM. Lucilius lib. XXVIII (29):

'Hinc ad me, hinc flicet

Anus rúrsum ad armillum.'

ADULESCENTURIRE. Laberius (137):

'Íncipio adulescénturire et néscio quid nugárum facere.'

AUXILIATUM, ut subpetiatum. Lucretius lib. V (1039):

'Alítum porro genus <alis> omne uidemus
Fidere, et a pinnis tremulum petere auxiliatum.'

ARDUM pro aridum. Lucilius lib. XXVII (40):

'Árdum, miserulum átque infelix lígnum sabucúm uocat.'

AVERRUNCARE, auertere. Lucilius lib. XXVI (35):

'Dí monerint melióra! amentiam áuerruncassínt tuam!'

30. ads. L¹, ass. (γ): ad se H¹, ad esse V¹. 32. atris L¹. 33. eri F¹: calende L¹. kalendae E: atri d. F² H¹, ater d. H² V E. ater edies P, aliter d. L¹, altri d. L², altridies F¹.

LXXIV. 1. Adiutamini C, Aiutamini (ω) adiutate C, aiutate (ω). 2. adiutamini F H¹ L, aiutamini H² P V E. 3. notam F H¹ L A, aeram eri notam C. 4. era L¹: summa et (γ), sum et V¹: inp. L¹. 5. Appetones H¹, Appetones F², Apetones F¹ H² L P V² E, Appeditones A, Apeditones H³ mg., C X D M O, A* petones V¹: ad L¹: adpetendo L¹, appentendo L², appetendo F H P V E, adpetendo L² (δ): liberius A O. 6. apetonibus (ω): perditae A: deuerticulas (ω),

diuerticulas A. 8. hamicos F¹ L: hodiae H¹: inp. F H L, imp. P V E: illo om. F¹. 10. XXVIII F¹, XXVIII (γ). 11. licet (ω). 12. annus F H¹ M O, anus H² L P V E A: russum L¹, rursum (γ). 13. Adhulescenturire M. 15. subp. L¹ (δ), supp. (γ). 16. lib. V tum porro F H L V E, lib. V tum proro P. 17. pinnis F³ H¹ L¹, pennis F¹ H² L² P V E. 18. XXVII F H L P E, XXVI V. 19. miserinum F³ H¹ P, miserrimum F¹ H² L V E: utque F H¹, adque L¹: signum (γ). 20. Auerr. A, Aberruncare (ω): euertere F³ H L² P V² E A C D M O, uertere F¹, aeuertere L¹, euerte V¹: XXVI H² L P V E. VI F H¹. 21. [cf. p. 507 M. ubi edd.: dii P,

Pacuius Medo (236):

‘Possum égo istam capite cládem auerruncássere.’

M. Tullius de Finibus Bonorum et Malorum. (Pacuius
25 Chryse 112):

‘Di *mónerint* meliora átque amentiam *áuerruncassint* meam!’

APISCI, adipisci. Lucilius lib. XXVI (9):

‘Út ego effugiam, quód te in primis cúpere apisci intéllego.’

ACCEPSO, accipio. Pacuius Teucro (325):

30 ‘Háud sinam quicquám profari, prius quam accepso quód peto.’ ||

1 ADAUCTAVIT, auxit. Attius Aeneadis (14):

‘Quibus rem summam et pátriam nostram quóndam adauctauit
pater.’

ADAXINT, adigant. Plautus Aulularia (50):

5 ‘Utinám me diui adáxint ad suspéndium!’

AFFECTARE, afficere. Plautus Bacchidibus (376):

‘Túa flagitia, aut dámma. aut dispoliábula,
Quibus patrem et me téque amicosque ómnis affectás tuos.’

ADIUGARE, adiungere. Pacuius Chryse (93):

10 ‘Máter est terra; éa parit corpús: animam aether ádiugat.’

Idem Iliona (195):

‘Blándam hortatricem ádiugat
Voluptátem.’

de minerint V, *monerint* rell.]: di-
minuerint (γ). di monuerint H²:
aberruncassint H² L² P V E, aber-
runcassent F H¹, aberruncasint L¹.
22. medo om V¹. 23. auerrun-
casserem ex aberruncasserem E,
auerruncassere F² H V, aberruncas-
sere L P, auerruncasere F¹. 24.
tullius (om. M.) E. 26. maluerunt
(γ): a meliora F H¹ L: aberruncas-
sint (γ). 28. ut et ego H¹: effu-
ciam F¹ L¹, effutiam L², effugiam F³
H P V E: te om. P: quod ego te V.
30. quicquam L²: profari V¹.

LXXV. 1. Adauit (γ), Adac-
tauit D¹, Adautauit C M: auxit F

H¹ L² E A, ausit H² L¹ P² V D M O²,
auxit P¹ O¹. 2. rem om. V¹:
pagriam L¹: quondam ex quondam
E. 4. Adaxint (ω), Adaxunt
H¹: adicantur L¹, igant H¹, adigant
F³ H² L² P V E A, adigunt F¹. 5.
adaxint L¹, adaxint (γ), adauxint
P. 6. Adf.? 8. et mateque
P: omnis F H V E, omnes L P:
adf.? 9. plautus F² H L V E,
platus P: chrise F² H L V E, crise
F¹, chirise P. 10. anima mater
F H¹ L P V E Q, animam aer H²:
adiu*gat F¹. 11. Idem . . . ádiu-
gat om. V¹. 12. ortatricem P E.
13. uoluntatem L¹, uoluntatem (γ).

AEDITUOR, id est aedem tueor. Pomponius Aedituo (2):
 'Qui postquam tibi adpareo atque aedituor in templó (tuo), 15
 Néc mortalis néc mortalium ullum in terra miserius.'

AETERNARE. Varro Rerum Humanarum lib. II: 'Litterisque
 ac laudibus aeternare.'

ALBICATUR, candidatur, exalbescit. Varro Caue Canem (75):
 'Ubi riuus praecipitatur in nemore, deorsum rapitur, atque offen- 20
 sus aliquo a scopulo lapidoso albicatur.'

ABSCONDIDIT, pro abscondit. Caecilius Exule (40):
 'Nam híc in tenebris íntus sese abscondidit.'

Pomponius Maccis Geminis (67):
 'Perii! non puellula est! nunc quid abscondidisti inter nates?' 25

ATTIGE, continge. Turpilius Leucadia (106):
 'Ne me adtíge átque aufer manum! Heía! quam ferócula est!'

Attius Epigonis (304):
 'Age, age, ámolire, amítte, caue uestem áttigas.'

Plautus Bacchidibus (445): 30
 'Ne áttigas puerum ísta causa, quándo fecit strénue.' ||

AUGIFICAT, auget. Ennius Andromacha (68): 1
 'Quíd fit? seditió tabetne? an números augificát suos?'

ATROX, crudum. Naeuius Belli Poenici lib. III:
 'Símul atrócia porrícerent éxta mínistatóres.'

14. aedituo qui L¹, aedituor qui
 (γ): id est—Aedituo om. V¹. 15.
 postquam ubi (γ), [postquam tibi
 cdd. Gellii xii. 10. 7]: adp. L¹, app.
 FL²VE, apareo H, apereo P¹, ap-
 pereó P²: om. tuo (γ), [tuo cdd.
 Gell.]. 16. nec mortalibus FH¹
 L, nec mortalis H²PVE: ullo F²
 H¹, ullum F¹H²LPE, om. V:
 miserius est (γ). 19. Albigatur
 F²L¹. 20. praecipitatur L¹:
 in more P. 22. Abscondidit
 pro abscondit F¹, Abscondit pro ab-
 scondidit (ω), Abscondit pro ab-
 scondit M. 23. hi*c V (huc
 or hac): abscondit FHPVE, ab-
 scondidit L. 24. mactis FHL

PE. 25. puellula (γ): nunc
 quid (γ): abscondidisti FHLVE,
 abscondidisti P. 26. Attingat F¹
 CD, Attingat (γ): contíngat (γ),
 contíngetur ACD, contíngat M,
 contíngetur O: leucadica H¹, leuca-
 dice F¹, leucadia F³H²LPVE.
 27. nonne a. V: atíga L¹, atíngat
 FH¹L², atínga H²PVE. 28.
 erigonis (γ). 29. amolere F¹.
 31. quande E.

LXXVI. 2. tabesne (γ): numerus
 (γ). 3. Autrox L¹: enuius F¹:
 poenici CDMO, phoenicis A: lib.
 IIII (δ), III (γ). 4. atroci H¹: proi-
 cerent (ω), proi*cerent V: exa F³
 H¹, exstra LE, extra F¹H²PVCM.

5 **ADQUO**, pro in quantum. Afranius Promo (279):

'Ut scire possis adquo te expediât loqui.'

Idem Priuigno (248):

'Ni tantum amarem talem tam meritó patrem,
Irátus essem, adquó liceret.'

10 **ALTERNATIM**, per uices. Quadrigarius Annalibus lib. III:

'Item gaudium atque aegritudinem alternatim sequi.'

APRICARI, in aprico esse. Varro Mysteriis (328): 'Licet
uidere multos cotidie hieme in sole apricari.'

ABSENTE NOBIS et **PRAESENTE NOBIS**, pro praesentibus

15 nobis et absentibus nobis. Plautus Amphitryone (400):

'Nec nobis praesente aliquis quisquam nisi seruus.'

Afranius Auctione (6):

'Adest, si hác absente nobis uenerit puer.'

ANTIQUARI, obsolefieri et memoria tolli. M. Tullius de

20 **Officiis** lib. II (21. 73): 'Perniciose enim Philippus in tribu-

natu, cum legem agrariam ferret, quam tamen antiquari facile
passus est, <et> in eo uehementer se moderatum praebuit.'

ADLECTAT, inlicit, delectat. M. Tullius de Senectute (16. 57):

'Ad quem fruendum non modo <non> retardat, uerum etiam inuitat
25 atque adlectat senectus.'

ABUSA, utendo uel in usum consumpta. Plautus Asinaria
(196):

'Úbi illa quae dedi ánte? Abusa: *nám si* ea durarént mihi,
Múlier mitterétur ad te née te quicquam póscerem.'

1 **ASSA** uoce, sola uoce, linguae tantummodo || aut uocis humanae,

5. Aquo **F¹ L**: pro *om.* **V¹**: propin-
quantum **L**, pro quantum (ω). 6.
sciret **C**: aquo **F¹ L**: expedit **L¹**:
ioqui **L¹**. 9. miratus mira-
tus **V¹**, miratus (γ), iratus (δ): ad-
quo **F³ H A D M O**, atquo **C**, aquo
F¹ L P V E: licere (γ), liceret (δ).
10. Alternantim **P**: uiges **L¹**. 12.
Apricari pricari **L¹**, Apricari aprico
V. 13. ultos **F H¹ L**: cottidie
H² P E. 15. praesentibus nobis
et **P**, nobis *om.* (ω). 16. ali-
quis quisquam **F H L V E**, aliquid
quisquam **P**. 18. adest **F H L**
P V E Q: uenerit **H¹**. uenierit **F H²**

L P, ueniet **E**, inuenierit **V**: puerit
(*sic*) **F¹ L**. 19. absol. **A**. 20.
pernitiose **F H¹**, perniciose **H² L P**
V E. 22. *om.* et (γ), [et *edd.*
Ciceronis]. 23. Adl. inl. **L¹** (δ),
All. ill. (γ). 24. non modo (γ),
[non modo non *edd. Ciceronis*]. 25.
adlectat **L**, allectat **F² H P V E**,
alectat **F¹**. 26. cosumpta **H**,
consumta **L**. 28. dedicante **F**
H¹: nimis ea (γ), [nam si ea *edd.*
Plauti]. 29. quicquam **L¹**: pasce-
rem (γ). 30. Assas **L¹** (δ): uice **F¹**
L, uoce (ω).

non admixtis aliis musicis, esse uoluerunt. Varro de Vita Populi Romani lib. II: 'In conuiujs pueri modeste ut cantarent carmina antiqua, in quibus laudes erant maiorum, et assa uoce et cum tubicine.' Idem Cato vel de Liberis Educandis. 'Melos alterum in cantibus est bipertitum: unum quod est in assa uoce, alterum quod uocant organicum.' Assum autem aestimandum est, ut in obsonijs, sine pigmento saporis alieni; quem admodum merum dicitur solum.

ARCI. Varro de Vita Populi Romani lib. IIII: 'Eoque pecuniam magnam consumpsisset, quod arci, quos summo opere fecerat, fessi pondere *et infracti*, celeriter corruissent.'

ADMINICULAVI positum pro adiuui. Varro Cato uel de Liberis Educandis: 'Quod petisti, ut eius educationis fierem tibi socius, quoad potui, adminiculaui tuam uoluntatem scribendo.' 15

INCIPIT PER B LITTERAM.

BAETERE, id est ire. Varro Τοῦ Πατρὸς Τὸ Παιδίον, περὶ παιδοποιίας (553): 'Annos multos quod parere ea non poterat, mulierem foras baetere iussit.' Pacuuius Niptra (255): 'Vos hinc defensum patriam in pugnam bibite.' 20

Idem Medo (227):

'Si resto, pergit uiam; si ire conor, prohibet baetere.'

BELLIORIS est melioris. Varro Testamento, περὶ διαθηκῶν (541): 'Venio nunc ad alterum genus testamenti, quod dicitur *physicon*; in quo Graeci belliores quam Romani nostri.' 25

LXXVII. 2. de uita (ω), om. F H¹ L. 3. conuijs F H¹ L. conuiujs H² V E, conuiujs P. 4. laudes F² H¹, laudis F¹ H² L P V E: asa F¹. 5. melos alterum (γ). 6. libertitum P¹, lipertitum P². 7. organicum F H¹, organicon H² L P V E: adsum L¹. 8. ut om. P: in om. V¹: picmento V. 11. consumpsisset F¹ L: summopere F³ (?). 12. diu facti (γ). 13. Adminiculaui O (bis). 14. ducationis (δ), educationis L¹. 15. adminicula F¹: uoluntatem om. A. 16. INC. om. O. 17. Baetere F³ H¹ (δ), Bet. F¹ H² L P V E: τὸρῳπαγρὸς τὸ πατὶν περὶ παιδοποιίας sanos L¹,

τορῳ παγρὸς τὸ πατὶν περὶ παιδοποιίας sanos F, τὸρῳ παγρὸς τοπαὶν πρπαὶ διοποιίαν sanos O. 18. sanos F H L P V E A X D M O, sannos C, sannos multos cet. om. C, assanos multos cet. om. D M, as sanos A X: parare C. 19. baretere H¹, bretere F¹, baeterat L¹, baetere F³ L² (δ), habere C, betere H² P V E: niptrabos hinc (γ). 20-21. pugnam idem bibite, medo F H L P² V E, (modo V), p. i. libibite m. P¹. 22. pergitur eam si (γ): proibet F H L: betere F V E. 24. ad adulterum F H¹ L² P A C D M, ad adalterum H², ad ad uterum L¹. ad adulterium M V,

BRUTUM dicitur hebes et obtusum. Lucretius lib. III (545):

‘An contracta suis e partibus obrutescat.’

Pacuvius Hermiona (176):

1 ‘[Et] obnoxium esse || aut brútum aut elinguém putes.’

BULGA est folliculus omnis, quam et cruminam ueteres appellarunt: et est sacculus ad brachium pendens. Lucilius Satyrarum lib. VI (22):

5 ‘Cui neque iumentum est, nec seruus, nec comes ullus,
Bulgam et quicquid habet nummorum secum habet ipse;
Cum bulga cenat, dormit, lauit; omnis in unast
<Res> homini *bulga*; bulga haec deuincta *lacerto* est.’

10 Varro Octogesi, *περὶ νομισμάτων* (343): ‘In quo nobilius est philippeum quod accipimus quam quod bibimus, cum alterum addamus in bulgam, alterum in uesicam.’

Lucilius lib. XXVI (13):

‘Íta uti quisque nóstrum e bulga est mátris in lucem éditus.’

15 **BACCILLUM.** M. Tullius de Suppliciis (54. 142): ‘Denique proximus licitor Sextius, de quo saepe iam dixi, conuerso baccillo oculos misero tundere uehementissime coepit.’

Afranius Omine (224):

‘Baccillum delicátum

Cornéolum poscit.’

20 Cicero de Finibus Bonorum et Malorum lib. II (11. 33): ‘Ut baccillum aliud est inflexum et incuruatum, aliud ita natum.’

BACCHARI ueteres non solum Bacchi numine furere dici

adulterum (*om.* ad) **E**: fisicon (ω).
27. a contracta **P**: obrutiscat **F**³
H P V E, obrutis ob **F**¹ **L** [obru-
tescat *edd. Lucretii*]. 29. et ob-
noxium (γ).

LXXVIII. 2. follicus **F**¹ **V**¹:
appellauerunt **O**. 3. sáculus **A**:
braccium **L**¹, brachium **L**² **V**, bra-
chium **F H P E** (δ). 6. quidquid
L¹. 7. cena **F**¹: lauat **F**³ **H P V E**,
lauit **F**¹ **L**: uulga **V**: in una seti (γ).
8. homibus **F H**¹, hominibus **H**² **L**
P V E: deuincta certo est (γ).
9. est est (γ). 10. accipi quam
P. 13. ut (γ). 14. Bacillum (γ).

Bacillum (δ). 15. licitoris **F**¹, licitori
F² **H L P V E A D Q**, licitorius **C**,
licitoris exitus **M**, licitoris extius **O**.
[licitor sextius *edd. Cic.*]: uacillo
F H¹ **L C**, baccillo **H**² **P V E A**,
bacillo **D M**. 16. tondere **F H**¹
L. 17. hominem (γ), homines
(δ). 18. baccillum **F H L P V**²
E A C, bacillum **V**¹ **D M O**: deliga-
tum (γ), delicatum (δ). 21. ut
baccillum **F**³ **H V E**, et baccillum
F¹ **L**, tubacillum **P**: aliut **L**¹: in-
flexum **H**¹. 23. Baccari **L**¹ **A C**,
Bachari **M O**, Bacchari **F H L**² **P V**
E D. Bachi **C M O**: nomine (ω).

uoluerunt; uerum et loca, in quibus sit debacchatum, bacchata dixerunt. Vergilius in Georgicis lib. II (486): 25

‘O ubi campi,
Sperchiusque et uirginibus bacchata Lacaenis
Taigneta?’

Nam et quicquid uehementius conuouetur, bacchari uoluerunt. Santra Nuntiis Bacchis (1): 30

‘Ita obpletum sono
Furenter ab omni parte bacchatum nemus.’

BLATERARE, confingere per mendacia. Afranius Augure (1):
‘Quid prodest istuc te blaterare atque obloqui?’

Idem Incendio (194): 35
‘Illud memento ne quid || † in primis blateres.’ 1

(**BLANDITIES**). Caecilius Hymnide (66):

‘Sine blanditie nihil agit
In amore inermus.’

BOUNT, dictum a boum mugitibus. Pacuuius Medo (223): 5
‘Clamore et sonitu colles resonantes bount.’

Vergilius Georgicorum lib. III (223):
‘Reboant silvaeque et magnus Olympus.’

Varro Parmenone (386):
‘Exeunt citi, strepunt, † exeunt †, bouunt.’ 10

BAIULARE, ferre. Plautus Asinaria (660):
‘Ego baiulabo; tu, ut decet dominum, ante me ito inanis.’

BIPENNIS manifestum est id dici quod ex utraque parte sit acutum: nam nonnulli gubernaculorum partes tenuiores

24. debacchatum L¹. 26. campis percis et L¹. 27. lacenis H L E. 28. tageta H¹, taigta L, taigeta F² (*in ras.*) H² V E, taiget P. 29. nam om. F² H¹: quidquid L¹: conuouetur F¹ L¹: baccari L¹. 30. baccis L¹. 31. obsoletum (γ). 32. ferenter F¹ L, fuerenter H¹, furenter F³ H² P V E: bacchato H¹: nemens H¹, nemes F¹ H² L P V E, nemus F³. 33. confringere A¹: medacia L¹. 34. quid prodest F³ H¹, quid est F¹ H² L P V E: obliqui F¹ L.

LXXIX. 1. inpris V¹: blaterer||

F¹. 2-3. imnide sine F² H¹ L¹, imnis desine F¹ H² L² P V E. 3. blanditie H, blanditiae F L P V E: nihil (γ). 5. Bouunt V O: mugitus C. 6. renonantes C¹: bouunt V. 8. magnis H¹. 10. *ix.* V E, citis F H L P: trepunt F² H, trepuni F¹, trepunim L, strepunt P: exunt F¹: bount F² H L P V² E: bouunt V¹. 12. dicet M O: dolomum H¹, dolonem H² A, dolonum F L P V E C D M O: it V. 13. Bipennis C: est om. L¹: extraque V¹: sit om. A. 14. nam nulli C.

15 ad hanc similitudinem pinnaria uocant eleganter. [Et]
Varro Marcipore (274):

‘Dehinc bipinnis út leuis passérculus.’

Idem eodem (272):

‘At nós caduci, naufragi, ut cicóniae,

20 Quarúm bipinnis fúlminis plumás uapor

Perússit, alte maésti in terram cécidimus.’

Idem Parmenone (389):

‘Feréns ferream úmero bipínnem secúrem.’

BIVIRAS quas usus uiduas appellat. Varro Lege Maenia (239):

25 ‘Ad biuiram uenio. Cum uellem ostendere, quid uellem, Metame-
los, Inconstantiae filius, me reprehendit.’

BOVINATORES, quos nunc malitiosos et tergiuersatores dici-
mus. Lucilius lib. XI (27):

[‘Hic] si tricosus bouinatorque ore improbus duro.’

30 **BUBULCITARE**. Varro Manio (257): ‘Automedo meus quod apud
Plotium retorem bubulcicaret laterali dolore non defuit.’

Plautus Mostellaria (53):

‘Decét me amare et té bubulcítárier.’

BASIS. Varro *Ὀνος Λύρας* (362): ‘Primum eam esse φυσικήν, quod sit

35 *ἔμφυτος*, ut ipsa uox, basis eius.’ ||

1 **BADIUS**. Varro *Ὀνος Λύρας* (358):

‘Equi colore díspares itém nati:

Hic bádius, iste gíluus, ille múrinus.’

15. pinnaria F¹ H¹, pinnari (ω),
pinnarim A, primari C: elegater
et L¹, eleganter et (γ). 17.

delune H, delunae F L P V E: bi-
pinnis F H¹ L, bipennis H² P V E:
et F¹ H¹, ut F² H² L P V: pasercu-
lus V, pars. corr: pas. E. 19.

dunnos H¹, annos (γ): nau-
fragii (γ): ut F³ H¹, it F¹ L H² P V
E: cicero nec (γ). 20. fulminis
om. F¹ L. 21. perursit (γ):

mesti (γ): cecidimus F H, caeci-
dimus L P V E. 22. id est E.

23. umero H¹, numero L¹, humero
F H² L² P² V E, humore P¹: bipin-
nem F L P, bipennem H² V E,
bipinnam securam H¹ (ut rid.).

24. Biuras C: susus H¹: biduas (ω):
legi H¹ L¹: minia (γ), mina F¹,
mini H¹. 25. metammelos H¹.

26. repraehendit L. 27. Bouia-
tores (ω): ergiu. L¹. 29. hic sitri-
cosus (γ), [om. hic cdd. Gellii xi. 7.

7]: bouiator (γ): implo**bus H¹,
imp. F H² V, inp. L¹. 30. autu-
medo F³ H L P E A C D M, autu-
medo F¹, autumedu O, umedo V (om.

aut): aput L¹. 31. plotum A: rhet.
(ω), retorem H¹ V: bubulcitare (ω):

alterili dolori (ω), alteri lidori C.

33 bubulcitare (ω), [-tarier cdd.
Plauti]. 34. Bases (γ): fisicen

(γ): siit emfitos (γ). 35. bassis F¹.

LXXX. 3. murimus V¹. 4.

BINUM MILIUM NUMERO, pro binis milibus. Sisenna Historiarum lib. III: 'Ad binum milium numero sauciis utrimque 5 factis.'

BALBE, obscure. Varro Rerum Humanarum lib. XX: 'Praeterquam duobus in primis est scriptum . . . spectare uelut potius quam uoluntatem debeam non datum dicere magistratum.'

BAIOLUM. Cicero de Oratore lib. II (10. 40): 'Remigem aliquem aut baiolum nobis oratorem descriperas.' 10

BALBUTIRE est cum quadam linguae haesitatione et confusione trepidare. Cicero Academicorum lib. IIII (31) (ii. 45. 137): 'Plane, ut supra dixi, Stoicus perpauca balbutiens.' Et Tusculanarum lib. V (26. 75): 'Me quidem auctore etiam Peripatetici ueteresque Academici balbutire aliquando desinant.' 15

BURA dicitur pars aratri posterior decuruata. Vergilius Georgicorum lib. I (169):

'Continuo in siluis magna ui flexa domatur
In burim.' 20

Varro de Re Rustica lib. I (19): 'Et saepe fracta bura relinunt uomerem in aruo.' [Hanc Vergilius in burim uocauit.]

BLITEA, inutilis, a blito herba nullus usus. Plautus Truculento (854): 25

'Blítea et lutea est méretrix.'

Laberius in Tucca (92):

'Bípedem bliteam béluam.'

BUCERIAS, bouum greges. Lucretius lib. II (662):

'Lanigeræ pecudes et equorum duellica proles
Buceriaeque greges.' 30

malibus L¹.
saucius F¹ L. sauciis V: uterique H¹.
7. unarum H¹, hunarum F.
8. espectare H¹.
10. Baiorum H¹.
11. olatorem H¹: descriperis F H¹ L V E, descriperis H² P (δ), [descriperas *edd. Ciceronis*].
12. Balbuttire (γ), Balbutire (δ): hes. L: confusione H¹.
14. plane et V: dic stoicus L¹, dictus s. (γ) [dixi s. *edd. Cic.*]: balbutiens F¹

5. *tx.* F³ H P E,

L, balbuttiens F³ H P V E. 15.

auctor L¹. 16. balbuttire (γ).

18. Buris F² (*in ras.*), *corr.* F³.

22. sepe L: relinquunt F³ H V,

relingunt L¹, relinunt F¹ L² P E.

26. bliteae clautea F² L P E, bli-

taeae clautea F¹ H, blitaeae clautea

V. 28. uipedem L¹. 30.

[*cf. p. 208 M.*]: lanigenae F H L²

P V², lagine V¹, lanigene L¹ E.

31. luceriaeque F¹ L. 32. Bau-

BAUBARI, latrare : a canum uoce. Lucretius lib. V (1071):
 'Et cum deserti baubantur in aedibus <omnes>.'

BELLOSUM, bellicosum. Caccilius:

35 'Tántum bellum súscitare cónari aduersários
 Cóntra bellosúm genus!' ||

1 **BUAS**, potionem positum paruolorum. Varro Cato uel de
 Liberis Educandis: 'Cum cibum ac potionem buas ac pappas
 uocent et matrem mammam, patrem tatam.' Lucilius lib.
 VIII cum uinulentas dīceret, uinibus designauit.

5 INCIPIT PER C LITTERAM.

COMEST, pro comedit. Varro Marcopoli, *περὶ ἀρχῆς* (289):

'Natura humanis omnia sunt paria:
 Qui pote plus, urget; piscis ut saepe minutos
 Magnus comest, ut auis enecat accipiter.'

10 Titinius Gemina (37):

'Libram aiebant sāt esse ambobus fārris triti: plūs comest
 Sōla uxor.'

Idem Fulloniū (15):

15 'Ego mé mandatam méo uiro male árbitror.
 Qui rém disperdit ét meam dotém comest.'

Afranius Aequalibus (3):

'Íste, ut tu rem nárras, dómīni bóna comest [hic] cotidie.'

Plautus Mostellaria (12):

'Sine módo uenire sáluum, quem absentém comes.'

bare (ω). 33. om. omnes (ω),
 [omnes *cdd.* Lucretii]. 34. celius
 F^H L¹, caelius LCDMO, coel. A.
 cecilius H² PVE.

LXXXI. 1. potionum A: paruolorum F¹. 2. cium L¹: ac pappas P M O, ac pappo F¹ L, ac pappas F³ H V E A. 3. docent (ω): mampnam L, ma*nam F¹: tata A. 4. disceret (ω): uinibulas C¹. 5. INC. om. O. 7. humana L¹. 8. surget L¹. 9. abis F^H L¹, auis H² P² V E, aubis P¹: enecat F^H L E (?), enecat H² P V², necat V¹. 10. titinnius F H V E.

11. agebant (γ): ambobus P: farris intritae F³ E, farris in farris trite H¹, fratris intinritae F¹ L, fra intritae P, farris intrite H², faris intrite V: plus comes solausor (γ). 13. fullonius (γ). 14. mandata H, mandatam F L P V E. 15. qui rem disperdit F³ H, querendis perdit F¹, qui rendis perdit F² L P V E: dotem om. V: comest in ras. V. 17. narres V: dona (γ): comes (γ), comest F¹ (?). 19. ne modo uenire F H L V E, nemo uenire P [sine modo uenire *cdd.* Plauti]: absantam F¹. 21. [cf.

- Idem Trinummo (250): 20
 'Quod eebibit, quod comest, quod facit sumpti.'
- Pomponius Pistore (122):
 'Décipit uicinos; quod moléndum conduxit, comest.'
- Nouius Fullonibus Feriatis (30):
 'Vortit se in ómnis bestiás; comest, 25
 Quicquid tetigit tantum.'
- Idem Agricola (1):
 'Edepól, paternam quí comest pecúniám.'
- Lucilius Satyrarum lib. IIII (42):
 'Conmanducatur totum complexa comestque.' 30
- Et XXX (50):
 'Confecit ipse comestque.'
- M. Tullius in Hortensio: 'Se ad extremum pollicetur prolaturum, quae se ipsa comest. Quod efficit dialecticorum ratio.'
- CUIA, pro cuius. Lucilius lib. XXX (104): 35
 'Cuia opera Troianus calix per castra cluebat.'
- CONTOLLERE, contra tollere. Plautus Aulularia (814): ||
 'Contollám gradum.' 1
- CLARITUDO, pro claritas. Sallustius in Iugurtha (2. 4):
 'Cum praesertim tam multae uariaeque sint artes animi, quibus summa claritudo paratur.' Sisenna Historiae lib. III:
 'Quod fortasse an ex uoluntate sua summa cum claritudine celeriter confecisset.'
- CONLUUIO, labes ex immunditia. M. Tullius de Senectute (84):
 'Cumque ex hac turba et conluuione discedam.'

p. 484 M. ubi edd.: *ebibit*]: quod et bibit (γ): comes V: sumti F¹ L. 26. quidquid F H¹. quicquid H² L P V E. 27. agricol edepol L¹. 30. conu. L: conp. L: [cf. p. 477, p. 479 M. ubi edd.: *complexum comestque*]: comisque (γ). 31. triginta (γ), XXX V. 32. [cf. p. 269 M., ubi edd.: *confecit H L P V G Z: comesque H¹. comestque cett.*]: comesque L P V E. comestque F³ H. comes*que F¹. 33. pro prolaturum F¹ L. 34. ipse V: fecit V¹. 35. Cuius a pro cuius L¹. 36. [cf. p. 87 M.]: cuia om. F¹: luebat F H¹. 37.

Contolle contra tolle C.

LXXXII. 3. uaria aequae tares H¹. 4. paretur F H¹ L, paratur H² P V E. 5. quo H¹. 5-7. celeriter communditia m. tullius cett. om. L¹. 7. Colluuiio laues et immunditia L² mg., celeriter communditia colluuiio laues &c. (om. confecisset) F¹ (cummunditia F²): Conluuio (δ). Colluuiio F H L² mg. V E, Colluuiio P: laues F H¹ L² mg. C D M, labes H² P V E A O: et F¹ L² mg.: immunditia H E (δ). immunditia F L² P V. 8. [cf. p. 524 M.]: ac V¹: turba et F H¹ L, turbae H² P E, turbe et V:

CONMALAXARE est exereere ac maturefacere. Varro
10 Flaxtabulis, *περὶ ἐπαρχιδῶν* (177): 'Nec dolere ἀδιάφορον
esse, quod philosophia conmalaxarem ea pathe; neque irato mihi
abenas dedi umquam neque cupiditatibus non inposui frenos.'

CETRAM. Varro Deuictis, *περὶ φιλονεικίας* (88):
'Quis rutundam facere cetram nequeat?'

15 **CORACEM** noue positum pro coruo. Cicero de Oratore
lib. III (21. 81): 'Quare Coracem istum uestrum patiamur nos
quidem pullos suos excludere.'

CANITUDINEM, pro canitie. Varro Aboriginibus, *περὶ ἀνθρώ-
πων φύσεως* (5): 'Sed neque uetulus canterius, quam nouellus,
20 melior; nec canitudini comes uirtus.'

CONDOCEFACERE. Cicero Tusculanarum lib. V (31. 87):
'Nemo est enim *quin* eorum bonorum animum putet esse iudicem,
eumque condocefaciat ut ea, quae bona malaue uideantur, possit
contemnere.'

25 **CONSCRIBILLAVI**, pro conscripsi. Varro Columna Herculis,
περὶ δόξης (76): 'Itaque eas inceraui (et conscribillavi) Herculis
1 athlis.' Idem Marcipore (280): || 'Astrologi non sunt qui
conscribillarunt pingentes caelum?'

CONMICTILIS. Pomponius Praecone Posteriore (138):
'Sciscam quid uelis, quasi serui, comici, conmictilis?'

conl. L¹, coll. (γ): discendam P. 9.
Comm. F H L² V (*in ras.*), Commei-
laxare P, Comm. L¹ (δ): macture fa-
cere H¹, mature (*om. fac.*) L¹. 10.
περισπαρχ F H¹, *περισπαρχιδῶν* H² V
E (*ce x χ*), *περισπαρχ* L¹: nec dolore
(γ): adiafurones se (γ). 11. pilo-
sophia F¹ L: conm. L¹, comm. (γ):
ea patrem (γ), ea *om.* V¹. 12.
auenas (γ): cupiditas (γ): imposui
H¹, imposuit (γ), inp. L¹. 13.
Ceteram L¹: uero E: deuictis (ω),
deuitus P¹. 14. re tunc dum H¹,
rotundam O¹. 15. curuo F H¹
L (δ), coruo H² P V. 16. nostram
F¹, nostrum F². 18. canitiae
H¹ V¹, canicie H² L¹ P E O. caniciae
A, canitie F L V² Q: aboriginum

F¹ L. 19. uetullus H¹. 20.
uirtutis E. 21. Candocefacere
L¹, Concedefacere P. 22. qui in
eorum bonorum L¹ (δ), qui eorum
b. (γ) [*cdd. Ciceronis*]: esse *om.*
L¹. 23. concedefaciat P:
tute atque bona mala uideantur
L¹ (δ), *tx.* (γ): uideatur P, ui-
deant E. 24. contempnere
M O. 25. Conscribilla L¹: scripsi
V¹: uarro columna F³ H¹, uarro
om. (γ). 26. πειρώνς H¹, περι-
δοζης H² *mg.* V E, περιλωνς F L.
27. adllis (γ).

LXXXIII. 3. Conmictilis L¹ A C
D M O, Conmictilis L², Comm. F H
P V E: praecon O. 4. si sciam
(ω): comiti F H¹ M: conmictilis L¹

CONTENTE, parce et continenter. Plautus *Asinaria* (78): 5
 ‘Quamquam illum mater arte contentéque habet.’

CARIES est uetustas. Varro *Cosmotoryne*, *περὶ φθορᾶς κόσμου* (227): Singulos lectos stratos ubi habuimus, amissimus propter cariem et tiniam. Lucilius lib. XXX (105):
 ‘*Plancta* una est pedibus cariosis mensula † bino’ 10

CHORTES sunt uillarum intra maceriam spatia. Varro *Papia Papae*, *περὶ ἐγκωμίων* (383):
 ‘Dúm vixi promísca res (me) meis in cortibús pauit.’

Idem de *Re Rustica* lib. I (13): ‘Nec minus et a pabulo cum redierunt anseres, sues, porci, in corte exteriori.’ Idem de 15
Vita Populi Romani lib. I: ‘Ad focum hieme ac frigoribus cenitabant; aestiuo tempore, in loco propatulo; rure, in chorte; in urbe, in tabulino, quod menianum possumus intellegere tabulis fabricatum.’

CUPAS. Varro *Est Modus Matulae*, *περὶ μέθης* (116): ‘Cupas 20
 uinarias sirpare no i. Adde *cuathum* uini in uxoreculae pocillum. Idem *Sesquelixe* (484): ‘Alteram uiam deformasse Carneadem uirtutis . . .’
 . . . ‘e cupis acris aceti.’

COMEDIM, pro comedam. Plautus *Bacchidibus* (743): 25
 ‘Quód dem scortis, quódque in lustris cómedim, congraecer, pater.’

Cicero ad Varronem *Epistola Paeti* (Ad *Fam.* ix. 20. 3):
 ‘Set cura, si me amas, ut ualeas, ne ego, te iacente, bona tua

(δ). comm. F H P V E. 5. Con-
 tentes L: continentur F H¹. 6.
 quam V¹, quamquam L¹. 8.
 istratos L: abuimus L¹. 9.
 et tiniam F³ H V² E Q, et inanium
 F¹ L, et iniam P V¹. 10. plauda
 (γ), plaun P¹: mensu (γ): iabino
 F³ H¹, libano F¹ H² L P V E. 11.
 Cohortes M, Cortes V². 13.
 promis caris (γ): mei in (γ):
 cortibus L¹. 14. palo F¹ L.
 15. sus L¹, suos V: chore L¹, corte
 P¹. 16. hiemem F H¹ L. 17.
 cecitabant V¹. 18. tabulino F³
 H V E, tabulono F¹ L, tabuliono P:

minianum H¹, menianum V: pos-
 sum H¹. 19. tabulis matule V¹.
 20. *περὶ μέθης* cy cupas H L P V E,
 (matula *επερι*, &c. E), *περὶ μέθης*
 F. 21. uimimas H¹: noli *om.*
 F H¹: quatum (γ): uxoreulem
 opocillum F H¹ L, uxoreulem opi-
 cillum H² P V E. 22. depormasse
 L¹. 24. e cupis H² P² V, ecuppis
 E, se cupis F H¹ L Q, ep cupis
 P¹. 25. Comedi F¹ L. 26.
 inlustris L¹, illustris (γ): comedi
 V¹: congreger (γ), [et congregem
edd. Plauti]. 28. epistola pet-
 tisset (γ). 29. ego te F H¹. te

30 comedim; statui enim tibi ne aegroto quidem parere.'
 1 Pomponius || Prostibulo (151):
 'Ego quaero quod comedim; heis quaerunt quos cacent: con-
 trarius.'

<CONMEMORAMENTUM.> Caecilius Plocio (166):

5 'Pudébat. credo, cómmemoraméntum stupri.'

CONSPICILLUM, unde conspiciere possis. Plautus Medico
 (102):

'Índe conspicillo obseruabam, adseruabam pallium.'

COLUMNUM, † lacconere giunere † mammis. Lucilius lib. VIII
 10 (14):

'† Beram insulam fomento † omnicolore <columnum>.'

COLUSTRA. Laberius in Virgine (95):

'Siquidem, mea colústra fretus...'

<CRETERRA. Naenius Lycurgo (44)>:

15 'Creterris ludere fecisset sumere aquam ex fonte.'

CONQUINISCERE et oequiniscere inclinari significat. Plautus
 Cistellaria (657):

'Fáciundum est puerile officium: cónquiniscam ad cístulam.'

Idem Pseudolo (864):

20 'Si cónquiniscet ístic, ceuetó simul.'

COPI, pro copioso. Plautus Pseudolo (674):

'Átque ego nunc me ut glóriosum fáciam, et copi pectore.'

om. H² L P V E. 30. co*medi*m
 V: egroto L E.

LXXXIV. 2. quod edim (γ):
 has (γ): iacent V¹: contrarius est
 (γ). 4. cecilius om. V¹. 5.
 commemoramentam F¹. commemo-
 ramentum F² H L, comm. P V E.
 6. Conspicillum (ω): possim A. 8.
 in (ω): conspicio (ω), conspilio L¹:
 adseruabam pallium obseruabam
 (ω), adseruabam pallium om. F¹ L,
 plautus obseruabam medico in. c.
 adseruabam p. O. 9. Columnum
 lacconeregium ere mammis F³ H¹,
 Columnam lacconere iunni mam-
 mis L¹, Colustra lunnam laccho-
 nere iunni mammis H² L² P V E,
 Colu***** lacconere *****
 mammis F¹. 11. beram H¹, L¹,

bera F³?, hiberam (γ): insuam V¹,
 sulam L¹: omnicolore colustra F¹ L
 P V, omnicolore Colustra F³ (in ras.)
 H, Columnum—omnicolore om. (δ).
 12. Colustra lauerius in uirgine
 (δ). 13. fretus M. 15. [cf.
 p. 547 M. ubi edd.: creteris L¹ V¹
 A C: ludere (ω): summere P: ex fonte
 H¹ P, ex fonte H² L² V, ex sponte L¹
 A C]: terris studere (ω): fontem A.
 16. Conquiniscere F¹: **quiniscere
 F¹, oquiniscere (ω), oquinescere A O:
 indignare significat C. 18. fa-
 cundum E. 19, 20. idem et
 dolosi conquiniscesi istic F³ H P V
 (conquiniscaesi E), idem et dolosi
 idem conquinis caesi (cesi F) istic
 F¹ L: [si conquiniscet istic edd.
 Plauti]. 22. ne ut H¹. 24.

Turpilius Epiclero (61):

'Té quidem omnium iam, pater. cásnarem copém facit.'

Pacuius Periboea (307):

'Ó multimodis uárie dubium et próserum copém diem!'

25

CONLULUTENTET significat dedecoret. Plautus Trinummo (693):

'Haec famigerátio

Té honestet, me conlutulentet, sí sine dote dúxeris.'

30

CONGENERAT est adiungit, adsociat. Attius Phinidis (579):

† 'Queueat Graío tibi congénerat [gentum aut] generum adfínitas.'

CETTE significat dicite uel date: ab eo quod cedo. Naeuius

Lycurgo (49):

35

'Proinde húc Dryante régem prognatúm patre
Lycúrgum cette!'

Ennius in || Medea (235):

I

'Sáluete, optima córpora,

Cétte manus uestrás, measque accipite.'

Attius Melanippo (425):

'Óeneum aliquis cétte in conspectum, aut nos ubi est addúcite 5
[ad eum].'

Pacuius Atalanta (62):

'Ís uestrorum utér sit, cui signúm datum est,
Cette.'

CUPPEDIA, cupiditas. Cicero Tusculanarum lib. IIII (11. 26): 10

'Ambitio, mulierositas, peruicacia, ligurritio, uinulentia, cup-
pedia.'

iam pater (γ): causarem (γ) 26.
multimodiis (γ): uariae F H¹ L:
properum F¹. 27. Conlutulet L¹
A C D M O, Collutulet F H L² P V:
dedecorat A. 29. famieratiae H¹.
30. honestet et F³ H L P V E, et
om. F¹: me om. V¹: conlutelet L¹,
collutulet (γ): etsi sine (γ), [te
honestet me conlutulent et si sine
edd. Plauti]: dete H¹, date F¹, dute
L¹. 31. ads. L¹ D M O, et sociat A C.
associat (γ). 31-33. fininisq. ueat
gra*o F¹, fidinisq. ueat graio F³ 2,

fidinisq. u*ueat graio H¹. fidinisq.
ueat grafo H² L P V², fidinisq: ue*at
frafo V¹, fidinisq: ueat grao E:
conigenerat L¹: genitium P: adf.
L¹, aff. (γ). 34. Cete O: om. uel
E. 36. proindustriant te (γ):
patrem V¹.

LXXXV. 5. aeneum (γ): aut
subi est V¹: ducite ad eum F H L
V E, dicite ad eum P. 8. his V.
10. Cuppedia (γ), Cupedia E A M O.
Cupelia C D. 11. peruicatia F H.
peruicati (δ): liguratio F H¹ L (δ):

CASTITUDINEM, pro castitate. Attius Phoenissis (585):

· Ibi fás, ibi cunctam antíquam castitúdinem.'

15 COMITASSET, pro *cohibuisset*. Attius Erigona (53):

· Tum autem Aegistus sí me eodem léto comitassét patri.'

CITUMA sunt proxima . . . 'caelo milia.' M. Tullius de Republica lib. VI: 'Ex quibus erat ea minima, quae ultima caelo, cituma terris, luce lucebat aliena.' Et [in] lib. primo: 'Quare, si
20 placet, deduc orationem tuam de caelo ad haec citeriora.'

CLARET, clara est uel clareat. Turpilius Pedio (152):

· Cuius áduentu insula hódie clareát Cypros.'

Ennius Telamone (279):

· Nam ita mihi Telamónis patris, *qui* Aéaci et proauí Iouis
25 Grátia adsít, átque hoc lumen cándidum mihi cláreat.'

CASTERIA, locus ubi, cum nauigatio conquiescit, remi et gubernacula conquiescunt. Plautus Asinaria (519):

· Quín *pol*, si reposuí remum, sóla ego in castéria
Úbi quiesco, omnis familiae caúsa consistit cibi.'

30 COQUINATUM, ad quoquendum. Plautus Aulularia (408):

· Néque ego umquam, nisi hódie, ad Bacchas uéni in baccanál
coquinatum.' ||

1 CURIO, curiosus. Plautus Aulularia (563):

· Volo scíre ego ex te, qui sit agnus cúrio.'

CULCITA. Varro Quinquatrubus (448): 'Quam in testudineo

nmulenta O: cupedia E O. 13. foenisi sibi F H¹. 15. pro cobuisset (γ), pro cubuisset (δ): eriga E. 16. egestus (γ). egestus P¹: si me esset eodem P. si me esse eodem L, si me eē (i. e. esse) eodem F H V E. 17. coelo A. 18. ea om. F H¹: ultima a caelo L¹. 20. [cf. p. 289 M. ubi edd.: *de caelo*]: deo loco H¹, de eo loco F H² L V E, de es loco P. 21. clara est uel clareat (γ). nel clare (δ). 22. cipros F H. 23. telanone H¹. 24. patris atque faciet proauí F H L P V² E, patrisque at f. V¹: proauitouis F¹ L. 25. ea est atque (γ): claret mihi

(γ), clare F¹. 26. Castera V, Casteri** F¹: nauigiotio L¹: cum quiescit F¹. 28. quin pulsi F² H L P² V E, qui pulsi P¹, qui** pulsi F¹: repulsauí F H¹ L V¹, repulsiui H² P V² E: remmum P, rem F¹ L. 29. consstit P, consitit V¹: cibi (γ), ibi H² V E. 30. Conquinatum P, *tr.* (ω): quoq. (γ), coq. E (δ). 31. baccas H¹: in in L: baccanal (γ), bacchanal F³ H¹. 32. coquintum H¹, coquitatum F¹.

LXXXVI. 1. curiosius A O X. 2. que sit F H¹, quis sit O, *tr.* (ω). 3. Culta H¹ V¹. 4. in die (γ). 6. toribi H¹, toris H² P V X² E, tori-

lecto culcita plumea in dies dormire.' Idem de Vita Populi Romani lib. I: 'Qui primus uxorem ducebat, duabus culcitis 5 ac duabus [toribus] plagulis cum strasset.'

CYTRUS. Varro Gerontodidascales (182):
'In quibus Lybissa citrus fascis cingit fores.'

CECUTTIUNT. Varro Gerontodidascales (193): 'Utrum oculi mei caecuttiunt? An ego uidi seruos in armis contra dominos?' 10

CABALLUS. Lucilius lib. II (iii. 33):
'Succusatoris, taetri tardique caballi.'

Varro Parmenone (388):

'Alius caballum arbori
Ramo in humili adligatum relinquit.'

15

Idem Sesqueliæ (478): 'In castris permansi; inde caballum reduxi ad censorem.'

CODA. Varro Ταφή Μενίππου (518): 'Sed ut canis sine coda.'

CARNALES, † edules. Varro Sexagesi (494): 'Vix eefatus erat, cum more maiorum ultro carnales arripiunt, de ponte in Tiberim 20 deturbant.'

CRASSUM positum pro hebeti et stulto. Varro Sexagesi (487):

'Sensibus crassis homuli non uidemus quid fiat.'

CANUM, uetus, anticum. Vergilius lib. I (Aen. i. 292): 25
'Cana Fides et Vesta.'

bus F³ H *mg.* (δ), oris F¹ L: plagulus M¹, plagulum M², *tx.* (ω). 7. Cytrus (γ), Citrus (δ). 8. [cf. p. 451 M. ubi add.: *libissa* H P A C D M O, *lybissa* L V: *cratury* H² L A C D, *craturi* V M O, *craturus* H¹ P: *faciis* L¹: *forem* H² (*mg.*) L V A C D M O, *frontem* H¹, *fontem* P]: libia (γ), lybia E (δ): citrus (ω), cytrus D: faces F, et faces H¹ fascis (ω). 9. Cecuttiunt (ω), Cecutiunt H (*mg.*) M¹ X, Cecutiant A. 9-10. utrum cecuttiunt lippiant oculi mei cecultiunt H¹ (cecuttiunt lippiant F³ *mg.*). 10. cecuttiunt (ω), cecutiunt M¹?, caecuttiunt A O: mihi (ibi *in ras.*) E, mihi H² L P V, mei F H¹: ango H¹. 12.

succussatoris F² H¹, succussatoris F¹, succusatori H² L² P V E, succusator L¹ (δ): tetri H P V E D M O, taetri F L A C X: caballo L¹, caballom V¹. 15. umili F¹ L: adl. L¹. all. (γ): relinquit E. 17. redduxi V. 19. sedulas H¹, setdules H² E, sedules F L P V², sedduli*s V¹, se (δ): eefatus F³ H¹, et fatus (ω), et factus A C. 20. maiore X, malorum A: fonte (ω). 22. ebet et F¹ H¹, ebeti et F² H² L, hibeti A¹, heb. A²: stullo L¹, sulto A. 24. senibus (γ): homili F³ H¹, homuli H² P V² E, humili F¹ L, humuli V¹: uidimus (γ). 25. anticum F H¹ L P, antiquum H² V E (δ). 26. [cf. p. 313 M.]: uasta F¹.

Varro Eumenidibus (141):

'[Et] écece de inprouiso ad nos accédit cana Véritas,
Attices *philosophiae* alumna.'

30 **CISSIUM**, uehiculi biroti genus. M. Tullius Philipp. lib. II (31. 77): 'Delituit in quadam caupona atque ibi se occultans perpotauit <ad uesperum. Inde> cissio domum uenit.'||

1 **CELERATIM**, celeriter. Sisenna Historiarum lib. V: 'Quo magis celeratim.'

<CELATIM. Sisenna Historiarum lib. VI: 'Quam maxime celatim> poterat, <in> insidiis suos disponit.'

5 **COPIANTUR**, a copia, honeste positum, ut lignantur et pabulantur et aquantur. Caelius lib. I: 'Armis et magno commeatu et praeda ingenti copiantur.' Vergilius Georgicorum lib. IIII (193):

'Sub moenibus urbis aquantur.'

10 **CONFUTARE** est confundere uel conuouere. Varro Manio (249):

'Harum aedium
Symmétria confutábat architétcones.'

[Idem lib. I]

15 *Titinius* Setina (128):

'Cocus mágnum ahenum, cuándo feruit, paúla confutat trua.'

CONPLURIES, frequenter. Cato Suasione in Legem Popili:

28. [cf. p. 242 M. ubi edd.: *et ecce: inprouiso (imp-) L? V²Z²D M, -su Z¹ (ut rid.), -si V¹: ad nos H²L²P? V, annos H¹G Z¹, anno L¹: atices D M]*

de inprouiso F³H E, de inprouisus L, de inproui*su* F¹, de inprouisos V. 29. atticis (γ): filoprae L P V E (prae contract.), filopre F H: alumina H¹. 30. Cassium F¹ L E M, tx. (ω): uiroti F H¹ L, tx. (ω). 31. deleuit (ω), [delituit *edd. Ciceronis*]: ubi (δ). 32. perpotum scissim F¹ L A D M O X, perpotum scisim C, perpotum cissim F³ H P V E, [perpotauit ad uesperam (-um) inde cisio *edd. Cic.*].

LXXXVII. 1. celiter F L. 3. [Celatim...celatim: cf. *Gell.*xii.15.]

4. poterant (γ), [poterat in *edd. Gellii*]. 5. Copiatur H mg. L¹ V E (δ): dignantur F¹: papulantur H¹ P. 6. caelius F H L P, coelius V E. 7. cummeatu L¹, cammeatu F¹: set p. L¹, sed p. F²H²L²P V E. 9. meni- bus L¹. 10. Confutare F¹ L¹: committere F¹H¹, committere (ω). 13. summeatria (γ): archi- tecthones H¹, architoctones P¹. 14, 15. idem libro I nius sedina (γ), (sedin H¹). 16. [cf. p. 19, p. 186, p. 249, p. 503 M.]: magnus nahenum (γ): confutat r*ua H¹, confutat tria F³L¹V¹, confutat triya P¹, tx. H²P²V²E. 17. Comp. L¹, Comp. (ω): suasionem in legem (ω): poli V¹. populi (ω). 18.

'Quod conpluries usu uenit † omni tempore anteuentum esse rempublicam reddimus.†' Idem Originum lib. IIII: 'Conpluries eorum milites mercennarii inter se *multi alteri alteros in 20 castris occidere.*'

Plautus in Persa (534):

'Quid? metuis? metuo hércle uero. Sénsi ego <iam> conplúries.'

COGNOMINES, eiusdem nominis. Afranius Diuortio (55): 25
'† Letium genus cognominationis morborum cognominis.†'

CLIPEAT. Pacuuius Hermiona (186):

'Cúrrum liquit, clámide contorta ástu clipeat bráccium.'

Ita et galeare. Cinna in Epigrammatis:

'Miseras audet galeare puellas.'

30

CONVASARE dicitur furto omnia colligere. Terentius Phormione (190):

'Áliquid conuasássem atque hinc me cóicerem protinus in pedes.'

CLUET, nominatur. Lucilius lib. XXX (104):

35

'Cuia opera Troianus calix per castra cluebat.'

Ennius || Ambracia (1):

1

'Pér gentes esse † cluebat ómnium misérrimus.'

Pacuuius Iliona (194):

'Istí cluentur hóspitum infidíssimi.'

comp. L¹, pluries H¹, comp. (ω).
19. reddidimus H¹, reddimus (ω):
comp. F² H L¹, conplues F¹, comp.
(ω). 20. mercenari F H¹, mercen-
nari H² L V E, mercennarii P (δ):
multi (γ): in castris C, castros X.
23. comp. F H L, comp. P V E. 25.
Cognomines F² (ut vid.), Cog-
nomen est (ω). 26. letium (γ),
laetium (δ): genus cognomina-
tionis morborum cognominis (ω).
28. liquit (ω), liquid A O: clamide
(ω), clamidem M: contrata P¹:
hastu D M: clipeat operit clipeat
et accium H¹ (clipeat operit F³ mg.).
clipeat et accium F H² L P V E.
clipeat accium (δ). (accipium A).

29. ca***** F¹, calcare (ω), galeare
H² mg. 30. audet galeare
operire puellas H¹ (galeare operire
F³ mg.). 31. Conuasare F³ H¹
L² (δ), Conuassare H² V E, Conuer-
sare F¹ L¹, Conuarsare F² L². 33.
conuarsassem F¹, conuassassem V:
t.x. F³ H¹. h. me ego coicerem H² V
E, h. ego oicerem (me om.) L¹, h.
me ego eicerem L², h. me ecoice-
rem P, he*o eicerem F¹: protinus
(γ). 36. [cf. p. 81 M.]: quia (γ):
troganus F¹, troginus (γ).

LXXXVIII. 2. gentes esse cluebat
(γ). 4. est haec F³ H¹, sed haec F¹
H² L P V E: infidelissimi (γ), infidí-
delissimum F¹. 6. pacuuius (γ):

5 Varro *Ὀρος Ἀύρας* (356):

‘Pacui discipulus dicor: porro is fuit (Enni):
Ennius Musarum: Pompilius clucor.’

(**TIBICIDAS.** Lucilius lib. XXVII (27):

‘Viginti domi án triginta *an* céntum *cibicidás* alas.’

10 **CONTENTURUM.** Lucilius lib. XXVII (42):

‘Tu Lucilium
Crédís contentúrum, cum me rúperint, summa ómnia
Fécerim?’

15 (<**CIBARIUM.**> Varro (Cato uel de Liberis Educandis: ‘Vel
maxime illic didici et sitiénti *uideri aquam* mulsum, (et) esuriénti
panem cibarium siligineum, et exercitato somnum suauem.’

CANICAS ueteres furfures esse uoluerunt. Lucilius lib. XXVII
(28):

‘Quánti uellet quám canicas apúd te [et] magónis manu.’

20 **CONCORDITAS**, pro concordia. Pacuuius Hermiona (188):

‘Concórditatem hospítio adiunctam pépetem
Probitáte conseruétis.’

COMMENTUM, pro commonitum. Plautus Amphitryone (978):

25 ‘Fac iam *Ámphitryonem* (huc) áduenientem ab aédibus
Ut ábeat quouis pácto [fac] commentús sies.’

CRIBRUM. Lucilius lib. XXVI (70):

‘Cribrum in cerniculúm, † lucernam in láterem †, in telam
licium.’

dispiculus P: dicorporeis H¹, dicor-
porois H² V, dicorporois *corr.* di-
corporis E, dicorporois F L, de-
corporois P. 7. pompolius V¹.
8. Tibicidas (ω), Tibicida C: XXVIII
X. 9. a trig. VX: uel centum
(ω): tibicidas (ω). 10. Contenturi
contenturi H¹, Contenturum con-
tenturum H², Contenturum con-
tentum H mg. (δ), Contenturus *corr.*
Contenturum E, Contenturum F L
P V. 11. [cf. p. 382 M. ubi
edd.: *contentum* (-nt-, -mpt-, -npt-)
H L P V Z, -tu G B: *cum eruperint*
H¹ G¹ Z¹ B, *cum me ruperint* H² L,
cum me rum erumperint P¹, *cum me*
rumperint L¹, *cume rum erumperint*
P², *cum merum rient* V¹, -int V²].
12. cummercuperint F² H¹, cum-
merumperent F¹, cummerupe-

runt (γ). 15. sitiénti teria-
cam mulsum (γ), (siciénti F¹ V),
(mulsam V¹). 16. silicineum
F H¹ L, *tr.* H² V E, siligineum
P: exercitatum P¹. 17.
suffures M. 19. a pulte et F H
L E, apud te et P V: mag*onis H¹.
maconis F¹ L, magonis F³ H² V E,
macgonis P. 21. hospicio L¹.
22. probitate F³, probitatem F¹ H
L P V E. 23. Comm. L¹ (δ). Comm.
(γ): pro communitum L¹ (δ), pro
communitum (γ), pro commonitum
H mg. 24. faciam amfitrione
(γ): [amphitryonem *edd. Plauti*].
25. commentus* sies F¹: comm. (γ),
comm. V². 26. Cíbrum D M O:
Vl A. 27. cíbrum D M O: laterem
(γ), lateram (δ): in lam licium P¹,
in lac licium P², in tellam l. X.

CONTEMNIFICUM. Lucilius lib. XXVI (41):

'Égo enim contemnificus fieri et fástidire Agamémnonis.' 30

CORDI EST, honeste dictum, animo † sedet. Lucilius lib. XXVI (21):

'Ét quod tibi magno ópere cordi est, míhi uementer dísplicet.'

Idemque (XXVI. 14):

'Sí tibi || porro istaéc res ideíreo ést cordi, quod re útilest.' 1

CONGENUCLARE. Caelius Annali lib. VII: 'Ipse regis eminus equo ferit pectus aduorsum. Congenuclat percussus; deiecit dominum.'

CAUSARI, causam dicere uel defendere. Attius Medea (418): 5

'Quí potis est refélli quisquam, ubi nullo'ut causandí locus?'

Afranius Emancipato (91):

'Vide, út facunde cóntra cause'is patrem!'

Pacuius Armorum Iudicio (23):

'Qui sése adfines ésse ad causandúm uolunt, 10

Dé uirtute his égo cernundi dó potestatem ómnibus.'

CELEBRESCAT. Attius Diomede (274):

'Et quális fuerit, fáma celebrescát tua.'

COEPERE, incipere. Caecilius Hypobolimaéo Rastraria (90):

'Ere, óbscuro hercle, désine! Manen coépiam?' 15

Plautus Menaechmis (960):

'Néque ego insanió neque pugnas néque <ego> litis coépio.'

Idem Truculento (232):

<'Dum hábeat, dum amet; úbi nil> habeat, álium quaestum coépiat.' 20

. 'Dum abeam quódam, [et] ubi nihil coépiam.'

29. Contemnificus F¹: lib. VI A
30. contemnificum F¹. 31. Cor-
diem M: animos lucilius V¹, a.
sed lucilius F H¹ L, a. sed et luci-
lius H² P V² E, animo (om. sed et)
A X. 33. uehementer (γ).

LXXXIX. 1. utilem (γ). 2.
caelius F L P V M O, coelius A D²
X, cecilius H, coecilius D¹, caecilius
E C: seminus C, em***** F¹.
3. equo om. L¹: auorsum (ω). 5.
Causare M O. 6. repellí (γ):
null** est F¹. nullus est (γ). 8.

uidet (γ): facundae L¹: causaris
(γ). 10. ad finem F H L V E,
adfines esse om. P: uolunt om. F¹.
11. his F² H¹. is (γ). 14. Ceperc (γ),
t.c. (δ): periboea rastraria (γ). 15.
aere F: mane (γ): cepiam E. copiam
L¹. 17. insanio nesanio P. sanio
V: ne litis (γ), neque litis E (?),
[neque ego litis cdd. Plauti]. 18-
19. truculento. dum abeam quodam
et ubi nihil coepiam (γ), [habeat a.
q. c.: these words come after in-
urias l. 28], [Dum . . . nil cdd.

CERTISCANT, certa fiant. Pacuvius Chryse (107):

‘Atque eccos, únde certiscént.’

CELEBRE, non solum frequens, sed etiam uelox. Attius

25 Aegistho (24):

‘Celebrí gradu gressum ádcelebrasse \sphericalangle docet.’

CALLISCIERUNT, pro [ut] calluerunt. Cato de Bello Carthaginiensi: ‘Aures nobis calliscerunt ad iniurias.’ [‘habeat alium quaestum coepiat’].

30 **CONMETARE**, conneare. Nouius Bubulco Cerdone (7):

‘Cum ád lupam nostrám tam multi crébro conmetánt lupi.’

Afranius Virgine (344):

‘Quo tú conmetas? Ubi confixus désides?’ ||

1 **CONCALUIT**. M. Tullius ad Atticum lib. III (16. 10):

‘Locus ille animi nostri, stomachus ubi habitat, olim concaluit.’

Et de Deorum Natura lib. III (10. 25): ‘Quorum, tamquam manus opere, sic animus usu concaluit.’

5 **CONCIERE**, cum perturbatione conuouere. Attius Medea (399):

‘Nisi quas terrestris póntus strages cónciet.’

Afranius Deposito (46):

‘Dí sunt iratí tibi,

Qui cónciere cógites tantúm mali.’

10 [Ennius] Pacuuius Duloreste (140):

‘Éxtemplo Aegistí fidem

Núncupantes cónciebunt pópulum.’

CONGLOMERARE, inuoluere, superaddere. Ennius Thyeste (307):

15 ‘Heú, mea

Fortúna ut omnia in me conglomerás mala!’

Plauti]. 22. Certissant (ω):

certo A. 23. aquae (γ), qua

V¹: certissent (γ). 24. Caelebre

H, Celebrae F¹. 26. celebri

gradu (γ): adc. L¹, acc. (γ): docet

(γ). 27. Calliscerunt prout cal-

luerunt (ω) (caluerunt F¹ A). 28.

iniurias habeat alium quaestum

coepiat (γ), [cf. ad v. 19]. 30. Con-

metare et conneare C D M O, Com-

metare conneare (γ), Conmetare

conneare L¹ A X. 31. lupam F

H¹ L², lopam H² L¹ P V E: erebo F

H L, crebro P V E: conm. F H L.

comm. P V E. 33 conm. L¹,

comm. (γ).

XC. 1. Concaluit (ω): lib. III O¹.

2. stomachus H¹ L¹, sthomaschus F¹

V: abitat F, habit A, *tx.* (ω): con-

caluit (ω). 3. tanquam anus C

D M O, t. onus A. 4. coucaluit

(ω). 5. conm. L¹. 8. dii

F² H¹. 11. exemplo F H¹:

egisti (γ). 12. noncupantes V:

conciebant V¹. 13. tithe (γ).

15. eumea (γ). 16. glomerás V:

CONGERMANESCERE, coalescere, coniungi uel consociari. Quadrigarius *Annalium* (lib. VIII): 'Facite exemplo eorum, ut nos cum illis congermanescere sciatur.' Varro *Rerum Humanarum* lib. III: 'Postea cum his una rem publicam 20 coniuncti ac congermanati tenuere.'

CONLABELLA. Laberius Anna Peranna (2):
'Cónlabella óseulum.'

CYMBALISSARE. Cassius Hemina lib. III: 'Mulier cantabat tibiis Phrygiis et altera cymbalissabat.' 25

CONCINNARE, conficere uel colligere. Naeuius Belli Poenici lib. IIII:
'Transit Melitám Románus [exercitus], ínsulam íntegram úrit, \cup \angle populátur, uástat, rem hóstiúum concínnat.'

CATULIRE, surire uel libidinari. Laberius [in] Lacu Auerno (56): 30
'Scínde cum exoléto ínpatíentí catulíentém lupam.' ||

CADUCITER, praecipitanter. Varro *Aetruone* (576): 1
'Aut frígidos nimbós aquae cadúciter ruéntis
Pertímuerunt aquátilis querquétulae natántes.'

CUPIENTER, cupidissime. Attius Philocteta (542):
'Cui potéstas (si) detúr tua, 5
Cupíentér malis mémbra díscerpát suis.'

Ennius Phoenice (256):

'Stúltus est (si) qui cupiéndá cúpiens cupíentér cupít.'

malas E. 17. coniugi A: consortiare H¹, consori L¹, consoreciari F, consociari (ω), consotiari A. 18. lib. VIII *om.* (γ), [vid. p. 478 M. s. v. Murmurari]: exempla (γ): eorum *om.* F¹. 21. congerminati H¹, congermanita F¹ L P E, congerminata H², congermani V, *ix.* F³. 22. Conl. L¹ (δ), Coll. (γ): (collabella adiunge labra F³ *mg.*): annalium peranna (ω). 23. conl. L¹ (δ), coll. (γ). 24. heminis F³ H¹ L¹ A C, eminis D M O, emina V, hemina H² L² P E, heminas F¹. 25. tibus *corr.* tibiis E, tybiis O: frygiis (δ), frigiis (γ): cimbalissabat

F L V E, cimbalissabas P, cymbalissabat H² (δ). 26. ennius E. 29. remostium P¹: connat L¹. 30. Catullire (ω), Catulire P¹: usurire V¹, es. (γ): *om.* in F¹ L: lacu balerna (γ), (balerna *ex* lalerna E), lacuba**e lerna P¹. 31. scinde una una V: exculeto F³ H¹, excolecto (γ), excolecto P¹: inpatienti (γ): catulentem F¹ L¹.

XCI. 1. etratione (γ), (*ante ras.* ** E). 2. aqua ieta caduciter (γ). 3. querquetule H. 6. cupientis F² H¹ L¹, cupientes F¹: menbra H L ?. 8. cupida (γ): c. cupienster cupit (*sic*) V¹. 9.

- CONMEMORARE**, *commonefacere*, in memoriam reducere.
 10 M. Tullius de Senectute (11. 38): 'Pythagoreorumque more exercendae memoriae gratia, quid quoque die dixerim, audierim, egerim commemoro uesperis.' Idem de Finibus Bonorum et Malorum lib. V (3. 8): 'Sed a te oportune facta mentio est. Studet enim meus audire Cicero, quatenam sit istius ueteris, quam commemoras, Academiae de finibus bonorum Peripateticorumque sententia.'
- CONSECTARIUM**, *efficax*, perfectum. M. Tullius de Finibus Bonorum et Malorum lib. IIII (18. 50): 'Illud uero minime consectarium sed in primis hebes illorum.'
- 20 **CONCUBIA NOCTE**, *primi somni*. Sisenna Hist. lib. IIII: 'Ipsi legati, concubia nocte oppido digressi, iam supra hostium munitiorem succedunt.'
- CISTAS**. Sisenna Hist. lib. IIII: 'Cistasque, quae erant legum ferendarum gratia paratae, deiecerant.'
- 25 **CENTONES et CILICIA**. Sisenna Hist. lib. IIII: 'Puppis aceto madefactis centonibus integuntur, quos supra perpetua ac laxa suspensa cilicia obtenduntur.'
- CREBRITUDINEM**, *pro crebritatem*. (Sisenna Hist. lib. IIII).
- (**CELERANTER**). Sisenna Hist. lib. IIII: 'Nam clandestina celeranter transigi, aput notos cogitata dici decet, non explanari.'
- 30 **CAEMENTA**, *lapides non magni modi, quibus || aedificia consurgunt*. Sisenna Historiae lib. IIII: 'Formidine oppres-

Comm. L¹, Comm. (ω), Commemore C: comm. L¹, comm. (ω), commone-refacere M: reducere H² P V E. 10. Pythagorio quemremeae exercendae L¹. 11. gratiae L¹: die om. L¹. 12. comm. L¹: uespere F¹. 13. lib. I (γ): oportunae L¹. 14. sed etenim (γ), [studet enim *edd. Ciceronis*]: meus F³ L¹, meis (γ). 15. conmeras L¹: academicorum et de (γ), academicorum V. 16. sententiam F³ H¹ L¹, *tx.* H² L² P V E. 17. Coniectarium (ω). 18. mihi me coniectarium (γ), [minime coniectarium *edd. Ciceronis*]. 19. habes (γ), [*et edd. Cic.*]. 20. prima

F¹ L², primi *ex prima E*: somni *om.* F¹ L, *tx.* (ω): senna F¹: lib. IIII *om.* F¹ L. 21. concupia L¹: digessi P. 23. Cistas (γ), Cista (δ): cistasque querant M, cistasque quaerant A X D O, cistasque quaerant C, *tx.* (γ) 24. fendarum H¹, furendarum M O. *tx.* (γ) A: partha F H¹ L, partha (ω): defecerant (ω). 25. cilia O¹: lib. III M: puppis F¹ H¹, puppes H³, poppis (ω). 26. teguntur L¹: classi (ω), classis C. 27. obtunduntur F¹ V. 29. claud. L¹. 30. celeriter (γ): transii H¹: aput L¹: totos V¹: cogita F¹. 31. Cem. A: non magnitudinis V¹: qui quibus V¹.

sus, quod humilem caementis instructum oppidi murum sciebat.'
Varro Bimarco (66): 'Non te pudet, Mani, cum domi tuae
uides commilitonum tuorum cohortis seruis tuis ministrare cae- 5
menta?'

CIS positum pro † ultra. Sallustius (Histor. lib. I): 'Cis
Rhenum atque inter mare nostrum et Oceanum, nisi qua paludi-
bus inuia fuit, perdomita.' Varro † Rhetoricorum lib. XX:
'Eo die cis Tiberim redeundum est, quod de caelo auspicari ius 10
nemini sit praeter magistratum.'

QUADRIFARIAM. Varro Rhetoricorum lib. XX: 'Et ea, quae
ad mortalis pertinent, quadrifariam dispertierim: in homines, in
loca, in tempora, in res.'

CONCALFACERE, exercitare uel incenderè uel hortari. Cicero 15
[de Deorum Natura] lib. II (*Oratore* 78. 316): 'Et
ait idem, cum brachium concalfecerit, tum se solere pugnare.'
Idem ad Pansam lib. III: 'Nos Ventidianis rumoribus
calfacimur.'

CAVILLANTUR, ut iocantur. Cicero de Oratore lib. III (122): 20
'Cauillantur aut aliquid de oratoris arte paucis praecipiant
libellis.'

CATUS, pro sapiente. Cicero Tusculanarum lib. II (45):
'Sed homo catus numquam terminat nec magnitudinis nec
diurnitatis modum.' 25

CONTRAHI dictum est honeste quadam tristitia laborare
et sollicitudine aut maerore. Cicero Tusculanarum
lib. III (83): 'Hoc detracto, quod totum est uoluntarium, aegri-
tudo erit sublata illa maerens: morsus tamen et contractiunculae

XCII. 3. cem. FL?V. 4. [cf.
p. 196 M.]. 5. conm. L¹: mistrare
L¹. 8. irhenum C: quia (δ), qi A
(sic). 9. fuerit (δ): rhetoricorum
FHPVEA², rethoricorum LA¹O.
10. redeundum est — an om. P: spi-
cari ius P, auspicarius FLVE, tr.
H. 11. magistrum (γ). 12. rhe-
toricorum (γ), reth. L¹. 13. mor-
tales A. 14. in loca tempora (om.
in) L¹. 15. exercitare (γ), excitare
DMO, excitare excitare ACX:
hostari C, ostari D, hortare P, tr.
(ω). 16. de deorum natura (γ), om.
de V¹. 17. tonse F¹: sole F¹L.

19. calfacimur F³H¹, cal**ficimur
F¹, calficimur H²LPVE. 20.
Caluillantur PACX: locantur A.
21. haut PV, haud ex aut E. 23.
Custus (ω), tr. H²PVE. 24. Sed
homo (ω): castus (ω), tr. H²PVE.
25. modus A¹. 26. quadram M:
liberari (ω), (tristitia aliberari L¹,
liberati X). 27. om. et L¹: soli-
tudine V¹: ut L¹: memore M,
memrore P¹, merore (ω), tr. A.
28. om. III F¹L: egr. E. 29. erat
V¹: illam H¹, illum F¹: mer. LE:
tamen haec FH¹L: contratiuncu-
lulae H.

- 1 quaedam animi || relinquuntur.' Et lib. IIII (14): 'Itaque haec prima definitio est, ut aegritudo sit animi, aduersante ratione, contractio.'
- 5 **CICURES.** Cicero Tusculanarum lib. V (38): 'Partim soliuagas, partim congregatas; inmaues alias, quasdam autem cicures; nonnullas abditas terraque tectas.'
- CUIAS,** unde. Cicero Tusculanarum lib. V (108): 'Socrates quidem, cum rogaretur cuiatem se esse diceret, mundanum, inquit.'
- 10 **CIBARIUM,** aut de pane sordido aut de alio indigno quod nunc dicatur. Varro Modio (319): 'In cubiculo dormire mallet scilicet potius, <potus> uinum meum cibarium, quam ego dominus cubarem.' Idem *Ἦνος Ἀύρας* (360): 'Tuus autem ipse frater cibarius fuit Aristoxenus.' Cicero Tusculanarum lib. V (97):
- 15 'Cui cum *peragranti* Aegyptum, comitibus non secutis, cibarius in casa panis datus esset, nihil uisum illo pane iucundius.'
- COMEDONES,** ab edendo. Varro Modio (317): 'Putat fore hoc, quod *nunc* comedonibus [con]uenit usu, quibus nota uoluptate *eum* edunt, dumtaxat gula gaudet.'
- 20 **CAULEM,** uitis robur. Varro de Re Rustica lib. I (31. 2): [quem dicimus caulem, ut Vergilius lib. XII (413):
- 'Puberibus caulem foliis.']
- 'E sarmento caules qui nati sunt, de his, qui plurimum ualent, primum ac secundum, nonnunquam etiam tertium relinquere,
- 25 reliquos decerpere.'
- CONTINUARE,** conuenire, concurrere. Sisenna Hist. lib. VI: 'Marius ostio Liris euehitur, atque Aenariam <ad> suos continuatur.'
- 1 **CINEFACTUM,** in cinerem dissolutum: || figuratio, ut tepe-

XIII. 1. relinquentur FH¹L: ita haec F³H¹L¹. 2. om. prima P, p****ma F¹: et L¹: egr. L. 3. contractior L¹. 5. cicuras (γ), *ex* cicures E, *tx.* F³H: imm. V, imm. F H ? L ? P E. 6. nonalias F H¹L. 8. cuiatem L¹, *tx.* (ω). 9. inquit A. 10. Cibarium C: pene V¹: om. indigno L¹, indigne E: [quod nunc *post* Cibarium (ω)]. 11. in bucolico V. 12. potius F¹V¹: om. potus (γ). 15. peregrinanti (γ), [peragranti *edd.* Cic.]. 16. datus tus

V¹: iocundius V. 17. ab aedendo L: fore *ex* foro E. 18. huic com. (ω): usus C: uoluntate (ω), (uolut. H¹). 19. comedunt (ω). 20. (Caulem uitis palmitem F³ *mg.*): lib. X (γ), (X om. L¹), lib. I A M: ut Verg.—caulem om. V¹: ducimus O. 22. puberibus M. 24. in tert. E. 26. lib. VI (γ), V V. 27. hostio V¹: enariam V: continuatur om. F¹L. 29. Cinefactum in cinerem om. L¹: cinere M O.

XIV. 1. et t. (ω). *tx.* H²V, et

factum et labefactum. Lucretius lib. III (906) :

'At nos horrifico einefactum te prope *busto*.'

COSENDICES, coxas. Lucilius (inc. 164) :

'Cáput (ut) collo sústentatur, trínCUS [sústinetur a] coesen- 5
dícibus.'

Varro de Re Rustica lib. I (20. 1) : 'Lata fronte, naribus
simis, lato pectore, *crassis coxendicibus*.'

CONDITANEUM, quod condi uel condiri potest, recte dici
(uult) Varro de Re Rustica lib. I (24. 1) : 'In agro 10
crasso et calido oleam conditaneam, radium maiorem, sallentinam,
orcitem, puseam, serginam, albicurem, colmineam.'

CENATUS, ut pransus, ut potus, ut lotus, id est confecta cena.
Varro de Vita Populi Romani lib. III : 'Ut eius conuiuium,
qui triumpharet in Capitolio, uideretur esse proprium, ut ipse 15
potius domum redduceretur cenatus a conuiuio.'

CIRROS. Varro Cato uel de Liberis Educandis : 'Itaque
Ambraciae primum capillum puerilem demptum, item cirros, ad
Apollinis ponere solent.'

CATELLOS. Varro Cato uel de Liberis Educandis : 'Quare 20
† meliusculae consuetudinis puerilis illorum, qui suis catellis minis-
trant quod edint.'

INCIPIT PER D LITTERAM.

DEXTIMA, pro dextra. Varro *Περὶ Αἰρέσεων* (402) ; 'Porro inde
ab unoquoque compito ternae uiae oriuntur, e quibus singulae 25

ut t. P. 2. III* F¹. 3. ad nos
horritico (γ). 3. p. cubus F¹,
p. cobus (γ). 4. Cocsendices
F³ E[?], Cocsendicas H P V, Coesen-
dice F², Cocsendica F¹ L, Coxendi-
cas (δ), Coxedicas C : coxa F¹ L,
cosas V¹, *tx.* (ω). 5. capud O :
om. ut (ω) : collo F², colo F¹, colos
(ω) : sustentatur (us *contract.*) F²,
sustentatur (us *contract.*) F¹, temp-
tatur V E A O, temtatur (ω) : a
coxendicibus (δ), a cocs. (γ). 7.
leta f. V¹. 8. n. simul lato F H,
n. simulato L P V E : classis (γ).
9. Conditaneum P, Condictaneum O :
condiat M. 11. oleo (γ), *tx.* F³
H¹ E[?] : salentinam F¹. 12. hor-
citem (γ) : puseam (γ), puseam V[?] :
serginam (γ) : albicurem (γ), abien-
rem V : colmineam (γ), (colmin- *in*
uas. E). 13. Caenatus H, Cen. (ω) :
caena A X D O, cena (γ) C M. 14.
conuiuium F¹ E. 15. triumpharet L¹ :
uidetur F¹ L. 16. redduceretur H²
P V. 17. Cirro H¹. 18. dem-
tum L¹ : *tem V¹. 19. apollinem
(ω), appollinem C. 21. melius-
cule H² C O : eorum illorum A¹.
22. ministrent V : edent (ω), edint
H² (mg.). 23. *om.* INCIPIT D M
O. 24. Dextim H¹ : *λερσεων* H¹,
λερσεων F L E, *λερσεων* H², *λερ-*
σεων V¹, *λερσεων* V². 25. com-
poto L¹ : sineulle F¹ L, sinegulae

[extume] exitum ac τέλος habent proprium. A primo compito dextimam uiam munit Epicurus.'

DESUEVI illum, pro desuofeci illum, id est consuetudinem ei abstuli. Titinius Gemina (45): ||

1 'Πάρασιτος ἀμώυι. lenonem ácídibus abstérrui,
Désueui ne quo ád cenam íret éxtra consiliúm meum.'

DAPALIS cena est amplis dapibus plena. Titinius Varo (135):

5 'Toto fit ín foco
† De lignis in † dapális cenae.'

DIVITANT, pro diuitis faciunt. Attius Astyanacte (169):

'Nihil crédo auguribus, qui áuris uerbis díuitant
Aliénas, suas ut áuro loepletént domos.'

10 Turpilius Trasyleone (198):

'Di me díuitant.'

DESQUAMAT, squamis expoliat. Plautus Aulularia (398):

'Dromó, desquama píscis; tu, Macaeério,
Congrúm, murenám exdórsua, quantúm potest.'

15 Lucilius Satyrarum lib. VII (12):

'Rador, subuellor, desquamor, pumicor, ornor.
Expolior, pingor.'

DEARTUARE est quasi per artus concidere. Plautus Captiuus (640):

20 'Tum ígitur ego derúncinatus, deártuatus súm miser.'

H¹, sine gullae P, singulae F³ H² E, single V. 26. extume exitum F H L V E, extumae exitum P: ad caelos F H L P V E: a om. F¹ L: compito F³ H, compoto F², compito L P V, compiti E. 27. munitae picurus L¹, munitae picurus E. 28. Desueue A¹: desuesi cullum L¹, desu*esecillum F¹, desuefici i. A: consuetudinem F¹, consuetudinem F² L¹: om. ei (δ), et F¹, t.x. (γ).

XCV. 1. leonem V¹ D¹, lenones O, lenonest A X: ed. L A: absterui V¹. 2. nae L¹, om. (δ): quo ad H² V A C X D, quod ad F H¹ L P E M O: caen. (ω), cen. V A C: exiret F¹ L, iret (ω). 6. indapalis (γ): cenae F² E, caenae H¹, caena H² P V, cena F¹ L. 7. Deuitant (ω), t.x.

H² P V¹: pro uiditis L¹ (δ), p. uites A, p. diuites (γ), p. diuitis H² (mg.) V². 8. nihil (γ): auris uerbis (-is uer- in ras.) E, a. uerris F¹ L: deuitant F H¹ H³ (mg.) L V (mg.) E, t.x. H² P V. 11. deuitant F H¹ H³ (mg.) L V (mg.) E, t.x. H² P V. 12. etpoliat M. 13. [cf. p. 17 M.]: adrome F H¹ L¹ E, drome H², dromae L² V, dormae P, [dromo cdd. Plauti]: des qua apiscis V¹: macaerio F¹, macerio V¹, macherio (γ). 14. gongrom H, gongrum (γ): munerenam L¹: exdordua L¹: quam tum L¹? : potest F¹, potes F³ H L P V E. 16. sador (γ): subbellor (γ). 17. expilor (γ): pinguor P. 20. deunciatus F³ H² V E, deuniatus H¹, de*unctis F¹, deuntus L¹, deunctus

Idem in eadem (672) :

‘Deártuasti, dilacerauisti átque opes
Confécisti.’

DEMOLIRI, deruere. Sallustius Historiarum lib. IIII : ‘Pluteos
rescindit ac munitiones demolitur, locoque summo potitur.’ 25

DIVIDOS, id est separatos. Attius Andromeda (117) :
‘Nósque ut seorsum diuidos leto offeres.’

DISPULVERARE est dissoluere. Naeuius Gymnastico (57) :
‘Sáxa, siluas, lápides, montes díssicis, dispúlueras.’

DIFFERITAS, pro differentia. Lucretius lib. IIII (636) : 30
‘Tantaque in his rebus distantia differitasque.’

DEBIL, debilis. Ennius lib. VIII (341) :
‘Debil homo.’ ||

DOMITIONEM. Pacuuius Hermiona (173) : 1
‘Nam sólus Danaís híc domutioném dedit.’

Lucilius lib. XXVI (40) :
‘Dómutionis cúpidi imperium régis paene inmínuimus.’

DISSIGNARE, cum nota et ignominia aliquid facere. Terentius 5
Adelphis (86) :
‘Ílla quae ante fácta sunt
Omíto : modo quid díssignauit?’

DEBLATERARE, obloqui, confingere. Lucilius lib. XXX (106) : 10
‘Deblaterant ; blennus bonus rusticus concinit una.’

DELETILE, non quod deleatur, sed quod deleat. Varro Modio
(305) :
‘Si dísplicebit tám tibi latúm mare,
† Partis quantum† spóngeam delétilem.’

L², denuciatus P¹, denuciatus P² :
dearuatus F¹. 22. atque opes
(γ). 23. conficisti L¹. 24.
Demolliri L¹ (δ), Dimoliri V¹ : deruere
L¹ (δ), dir. (γ). 25. moni-
tiones H¹. 26. Deuidos F¹ L, tr.
(ω), Diuidus A¹ : separatus A¹. 27.
diuides F³ H¹ L¹ E, deuides F¹, de-
uidos L², tr. H² P V : offeres (γ).
31. differentasque P. 32. Debilo
(ω) : debiles L¹ (δ), delibis P, debili
F¹, tr. (γ). 33. debilo (ω), de-
bile O.

XCVI. 1. Domitionem P, Domu-
tionem (ω) (domutionem domoi-
tionem F³ mg.). 2. dalanaps H¹,
danps V¹, danaps (ω) : hi C. 4.
domutiones V¹ : paene ? : inm. L¹.
5. Designare V, Dissinnare H¹. 8.
homitto H¹ : dissignauit H². 9.
Debraterare M, Deplat. A : obliqui
F¹ L, obloqui P, tr. (ω) : confringere
A M : XX V. 10. depl. H¹ :
c plennus H¹. plenus V¹, plennus
(γ) : concinnit F H¹ E. 14. partis
quantum (γ) : spungeam (γ), tr. F¹.

15 **DATATIM**, id est iniucem dando. Plautus Curculione (296):

'Tum ísti, qui ludúnt serui scurrarum datatim ín uia.'

Afranius Omine (222):

'Datátim uxorem ut lúdas.'

Pomponius Adelphis (1):

20 'Quód ille dicit, eúm datatim in lécto tecum lúsitat.'

Nouius Exodio (23):

'Ín molis non lúdunt raptim
Píla datatim † mórso.'

DIVIDIA est *taedium*. Attius Armorum Iudicio (152):

25 'Huius mé diuidia cógit plus quam est pár loqui.'

Turpilius Epiclero (59):

'Sperabám consilia nóstra diuidiaé tibi,
Cum aétas accessét, non fore.'

DULCITAS, DULCITUDO, pro *dulcedo*. Attius Tereo (640):

30 '⟨O⟩ suauem línguæ sonitum! O dúlcitas
Conspírantum animæ.'

Caecilius Syracusis (217):

'Tanta hínc inuasit ín cor *Dauí* dúlcitas.'

Cicero de [Deorum Natura] *Oratore* lib. III (99):

35 'Quin etiam gustatus, qui est sensus ex omnibus maxime uolup-
tarius, quique dulcitudine praeter ceteros sensus commouetur.'

DISCORDITAS, pro *discordia*. Pacuius Hermiona (178): ||

1 'Quántamque ex discórditate cládem inportem fámiliae.'

DELETIO. Lucilius lib. XXVIII (1):

'Delétionem nóstri ad unum exércitus.'

DEPECULASSERE ac **DEARGENTASSERE** et **DECALAUTI-
5 CARE**. Lucilius lib. XXVI (71):

'Dépeculassere áliqua sperans me ác deargentássere,
Décalauticáre, eburno spéculo despeculássere.'

16. serui scurrarum datatim H, s. scurrarum d. (γ).

18. laudas P.

20. lusi (γ).

23. datim L¹ P¹.

24. est id est A: *tedium* (ω).

27. consilio H² P V, consilia F H¹ L E.

29. ducitudo H¹.

30. liguae L¹.

31. conspíritum F H¹ L E, conspí-

ratum H² P V.

32. Caelius V?.

33. tantam huic F¹ H L P V, tanta

h. F³ H¹ E: in corda indulcitas (γ).

36. dulcedine H¹ E: *conn.* L¹.

XCVII. 1. corditate F H L E,

discorditate P V: *cladem* F¹: *inp.*

L¹. 2. Deletius D M O, Delectio

P, *tx.* (ω). 3. delectionem P, *tx.*

(ω). 4. Depeculassere H², Depocu-

lassere (ω): *decluticare* P¹, *deca+1.*

V¹, *tx.* (ω). 6. depoculassere H¹

V, depeculassere F H² L P E.

7. decalluticare L¹, decalauticare V²

- DIFFLARE** est flatu disturbare. Plautus (Mil. Glor. 17) :
 'Cuius tú legiones difflauiſti ſpíritu.'
 Lucilius lib. XXVI (73) : 10
 'Párs difflatur uénto, párs autem óbrigeſcit frigore.'
- DANUNT**, dant. Pacuuius Iliona (206) :
 'Di me étsi perdunt, támen eſſe adiutam érpētunt,
 Quom, prius quam intereo, ſpátium ulciſcendí danunt.'
 Plautus Pseudolo (767) : 15
 'Cui ſéruitutem dí danunt lenóniam.'
- Nacuius Belli Poenici lib. III :
 'Eam cárnem
 Victóribús danúnt.'
- Caccilius Plocio (176) : 20
 'Patiére quod dant, quándo optata nón danunt.'
- DEAMARE**, uehementius amare. Afranius Vopisco (356) :
 'Voluptátem capio máximam, cruciári te tua cúlpa.
 Qui dé te et de illa, péſſime, quam déamas, promerére.'
- DECOLLARE**, ex collo deponere. Caccilius Notho Nicasioni 25
 (116) :
 'Habés, uide, tibi trádidi; in tuo cóllo eſt: decollés caue.'
- DEGULASSE** est gulae dedisse. Afranius Brundisina (17) :
 'Ímmo iamdudum ócubuiſſe, dégulaſſe opórtuit.'
- DELECTARE**, inlicere, adtrahere. Ennius Thyeste (295) : 30
 'Sed me Apollo ſpe delectat, ductat <dictis>, Delphicus.'
- Quadrigarius Annalium lib. III : || 'Fabius de nocte coepit i
 hostis castra simulare obpugnare, eum arte delectare, dum
 collega id caperet quod captabat.'
- DELICA**, explana, indica. Attius Achille (1) :
 'Qua re ália ex crimine ínimicorum effúgere poſſis, délica.' 5

Q, decallauticare (γ) : depeculassere (γ). 8. flatu **nísturbare H¹. 12. id est dant O. 13. [cf. p. 104 M.] : ad uitam F¹ : petunt (γ). 14. quod (γ) : om. quam V¹ : spacium L¹. 16. le*noniam V, leinoniam P. 21. atiere H¹, ptiere F¹, patiere (γ). 23. uoluntatem (γ) : om. te H¹. 24. det et (γ), in ras. V : pessima (γ) : promere F¹ L. 25. nothonicasioni

F H L P E, notonicasioni V. 28. brundisini F H L, brunmdisini P, brundisini V E. 29. hocubuisse (γ), tx. H² E. 30. inl. L¹ (δ), ill. (γ) : adt. L¹ (δ), att. (γ) : theestes et me (γ). 31. ipse (γ) : ducta F¹ : delficus (γ).
 XCVIII. 2. hostibus (γ) : obp. L¹, opp. (γ) : e. hostem (γ) : delatere H¹. 4. Delicae L¹. 5. aliae ex (γ).

Caccilius Obolostate (127):

'Immo uero haec ante solitus sum; res delicat.'

Titinius Quinto (102):

'Quid istuc est? aut (quid) istic sibi uult sermo? mater, delicat.'

10 <DEVORO> [DEVORARE, absumere, eripere]. Attius Aeneadis (15):

'Patrio exemplo et me dicaro atque animam deuoro hostibus.'

DIGNET, dignos putet. Pacuius Iliona (212):

'Quis deos infernos, quibus caelestis, dignet decorare hostiis?'

15 DEBILITER, debilitate. Pacuius (inc. 355):

'Miseret me; lacrimis lingua debiliter stupet.'

DEMAGIS, ualde magis. Lucilius lib. XVI (6):

'Rex Cotus ille duos uentos, Austrum atque Aquilonem,

Nouisse aiebat (se) solos demagis; istos

20 Ex nimbo Austellos nec nosse nec esse putare.'

DIU, pro die: unde et interdiu dicitur. Titinius Fullonibus (27):

'Nec noctu nec diu licet fullonibus quiescant.'

Plautus [Mercatore] Casina (823):

25 'Noctuque et diu ut uiro subdola sis.'

Idem [in] Aulularia (fr. 4):

'Nec noctu nec diu quietus unquam eram; nunc dormiam.'

DUBITATIM, dubitanter. Caelius Annalis lib. III: 'Imperator
conclamat de medio, uelitatus a sinistro cornu remoueantur,
30 Gallis non dubitatim immittantur.' Sisenna Historiarum
lib. IIII: 'Quod hostem non dubitatim cum pluteis ac scalis
1 iter || facere cernebat.'

7. [cf. p. 277 M.]: uere H²: haec solante solitum sum F¹ L. 8. lib. V (γ). 9. [cf. p. 277 M. ubi add. *quid istic sibi uult*]: aut istic (om. quid) (γ): ulla F¹, uult (γ): delicta H¹. 10. Deuorare absumere eripere (ω), Deuotare Q. 14. infirmos F¹: hostis (γ). 18. X uirex H¹? L? : om. ille P: duos hos uentos (γ). 19. nouissime (γ): a*ebat H¹, aiebat F L, aiebat H² V E. aliebat P. 20. nec nos seneces putare F¹ L, t.x. F³ H V, necesse E, nec cesse P. 21. interduo H¹. 23. nocte V¹. 24.

Mercatore (γ). 25. noctuque nec diu H¹: subdolola H¹, subdolo F¹. 26. om. idem L¹. 27. eam (γ), eram F³ H¹: nunc ex ut E. 28. caecilius F H, caelius (ω): annalis (ω): III (γ), IIII (δ). 29. conclamant (δ), t.x. (γ), necclamat V¹: auelutatis F¹, auelitatis (γ) A, auelitatis (δ): in sinistro (γ), om. in (δ), in sinistro A. 30. inm. L¹ (δ), inm. (γ) X, imitantur M, immitantur E. 31. honestem H¹, honstem P¹, ostem V: dubitatem F¹: compluteis V.

DISCEDERE, hiare, diuidi, distendi. M. Tullius de Officiis lib. III (38): 'Hinc ille Gyges inducitur a Platone, qui cum terra discessisset magnis quibusdam imbribus.' Sisenna Historiarum lib. IIII: 'Armati, dextera ducti, <magis> magisque 5 in latitudinem discedunt.'

DELEGARI ueteres discedere posuerunt uel dispertiri. Plautus Amphitryone (67):
'<Si> cui fautores delegatos uiderint.'

DEPSERE a Graeco magis significantiam uel originem trahit. 10
Homerus Odyssia (xii. 48):
" Δεψήσας κηρὸν μελιηδέα."

Varro Mysteriis (331): 'Sed tibi fortasse alius molit et depsit.'

DOLITUM, quod dolatum usu dicitur, quod est percaesum uel abrasum uel effossum. Varro Agatone (7): 15
'Numnam caelatus in manu dextrá scyphus,
Caeló dolitus, artem ostentat Méntoris?'

Cicero [dolatum] Academicorum lib. IIII (101): 'Non enim est e saxo sculptus aut e robore dolatus.'

DENTARPAGAS, quas Graeci δοντάργας uocant, latine uoluit 20
appellari Varro Quinquatrubus (441):
'Hic bipensilés <dependent> fórcipes, dentárpagae.'

DESCOBINATIS, sauciis et abrais et desectis. Varro Meleagris (296): 'Sin autem delectationis causa uenamini, quanto satius est saluis cruribus in circo spectare quam his descobinatis in silua 25
currere!'

XCIX. 2. Disciscere F³, Discere A, Disdecere M, ix. (ω). 3. [cf. p. 330 M.]: gigas F H¹, giges H², gygres L, gyges V E. 4. discesset F¹ H¹, disciuisset F³: inb. L¹. 6. descendunt P. 7. Delegare (γ): dispertire (γ), disperti ire P, despertire V. 8. amfrione F³, amrione H¹, confiterione F¹. 9. om. cui F¹: tx. F³ H¹, fautores (γ): delegatores (γ), [-tos cdd. Plauti]. 10. Depserere H¹. 12. [cf. p. 39 M.]. 13. om. alius L¹. 14. Del. A. 16. [cf. p. 436 M.]: unnam H¹, nummam P¹, nunquam V, numnam (γ): celatus V, cael. F H L P E: scifus (γ), scy-

fus E. 17. celo (γ): ostenuat F¹. 18. dolatus P. 19. saxo aut cultus e robore (γ), (scaso V, e*saxo F), [s. sculptus aut ebore cdd. Cic.]. 20. Dentharpagas (δ), Dentar. (γ) C. 22. bipinsile L¹ (δ), bipensile (γ): forcipem P A, fortipem F¹, forcipem (ω): dentharpagae L (δ), dentharpagae A, dentharpagae F H¹, dentarpagae H² V E, denti*arpagae P. 23. Decobinatis P: sacciis H¹, sauciiis H², saucius (δ). 24. delectationes L¹, delectationibus C. 25. id circo M: tx. F H¹, exspectare (ω). 26. curare (ω). 27. Desubulare (γ),

DESUBERARE, perfodere . . .

(**DESUBULARE.**) Varro Sesqueulixe (483): 'Unam enim uiam Zenona moenisse duce uirtute; hanc esse nobilem; alteram Carneadem desubulasse, bona corporis secutum.' ||

30

1 **DORMITIO.** Varro Sexagesi (485):
'O stulta nostri peccatoris dormitio
Vigilabis!'

Et alio loco idem (588): 'Quid mihi somno, si dormitio tollitur?'

5 **DISSENTANEUM,** discors et dissentiens, ut consentaneum contra. Nigidius: 'Eum locum facit dissentaneum.'

DECIDUA quae decidant, ut occidua quae occidant. Laberius (inc. 131):
† 'In altum [non] ubi caput a foliis † decidua folia pandit.'

10 **DUOICESIMO,** ita ut duodecimo. Varro Humanarum Rerum lib. XVI: 'Mortuus est anno duouicesimo; rex fuit annos XXI.'

Cato in quarto Originum: 'Deinde duouicesimo anno post dimissum bellum, quod quattuor et uiginti annos fuit, Carthaginiensis sextum de foedere decessere.'

15 **DIURNARE,** honestum uerbum pro diu uiuere, ut apud ueterem prudentem auctoritatis incognitae: 'Neque optimum quemquam in suos solere diurnare.'

DURITUDO, pro duritia. Cato in Veturium: 'Qui illius, inquit, inprudenciam [qui] norat et duritudinem.'

Desuberare (δ), Desuberrare A: pertodere L¹, perfodere F L² V E X. 28. unam ueniam esse nonamouisse (γ). 30. bonam F H L, bona P V E.

C. 1. Do**mitio P¹. 2. [cf. p. 158 M.]: peccatoris A. 3. uigilabis (ω). 4. idem H² V E, id est (ω): somnos C, somno (ω). 5. Dissentanium L¹. 6. dissentanium L¹. 7. cadent V¹, cadant (ω): occididua H¹. 9. sin alium F¹ L, in altum F² H V, sin alitum P, sin altum E: non ubi (γ): folis L¹. 10 sqq. [cf. Gell. v. 4]: Duodeuicesimo C¹, Duodeui-

cesimo (ω). 11. duodeuicesimo (γ). 12. duodeuicesimo (γ). 13. dimisum F¹: quattuor H, quator V¹: carthaginiensis F¹ V¹. 14. de fodere F³ H¹, de foedere H² E, de federe F¹ L V², defendere P¹, dedere P², om. de V¹: decernere (γ), [decessere cdd. Gellii]. 15. Deurnare F¹: uidere (ω), diuidere O: apud L¹. 16. cognitae M O: obtimum M O, obtimum C, optimum P. 17. in suos (ω): solent (ω), salent A, solem P. 18. ueterium F¹. 19. inprudenciam F H L¹ E, impr. L² P V, [impud. cdd. Gellii xvii. 2. 20]: qui norat (γ). [om. qui

- DELICIA**, numero singulari; quod aut rarum est aut singulare. 20
Plautus (Poen. 365):
'M^{ea} uoluptas, m^{ea} delicia.'
- DIRITAS**. M. Tullius de Senectute (65): 'In altero diritas.'
- DERISSIMUM**. Varro Bimarco (51):
'Sc^{ena} quem sen^{em} latin^a uidit derisissimum.'
- DIIS**, diutinis ac iugibus. Varro "Ovos Λύρας (351):
'Quam móbilem diuúum lyram sol hármoge
Quadám gubernans mótibús diís ueget.' ||
- DICTERIA**. Varro "Ovos Λύρας (352):
'Neque órtopsaltic^{iam} ádtulit psaltérium.
Quibús sonant in Graécia dictéria.'
- DISPALARE** est separare. Sisenna Historiarum lib. III:
'Dispalati ab signis, digressi omnes ac dissipati.' Idem: 'Tanto 5
plures passim dispalantur.'
- DILORICARE** dictum est scindere. Cicero de Oratore lib. II
(124): 'Qui in causa peroranda non dubitauit excitare reum con-
sularem, et eius diloricare tunicam, et iudicibus eicatricem
aduersam senis imperatoris ostendere.'
- DIVIOTOR**. Cicero de Oratore lib. III (185): 'Inde ille licentior
et diuitor fluxit dithyrambos.'
- DETURBARE**, deicere, demouere. Sallustius lib. II: 'Moenibus
deturbat.' Vergilius lib. V (175):
'Puppi deturbat ab alta.'

edd. Gell.] 20. Deliciam (ω),
Delitiam A: quod rarum (om. aut)
C. 22. dilicia F¹ L¹ V. 23.
[cf. p. 30 M.]: Duritas L¹ H² (mg.).
24. Disrississimum H¹, Dirisissimum
(γ), Dirissimum H (mg.) (δ), Dirisi-
mum X. 25. se scena A¹: disrisi-
simum H¹, derisissimum F¹ L¹, diri-
sissimum F² H² L² V², dirissimum V¹,
dirissimum P E (δ), durissimum M O.
26. Dis M. 27. [cf. p. 183 M.]:
quem F H¹ L, quan (ω): nobilem
F H¹, mobilem (ω): lyras (ω):
hermoge (ω). 28. montibus F¹
V¹ C: dis M: uiget (ω).

CI. 1. Diteria C: (dicteria quasi
dicta non seria F³ mg.). 2. quam
mobilem neque (ω): ortopsalticium
(ω), ortopsaltitium C. hortopsal-
ticium M: adt. L¹ M, att. (ω). 4.
Disparare A. 5. discipati H¹.
6. palantur F¹. 7. Dilordicare F¹
H¹ L², Dilodicare L¹, tx. (ω). 8.
excitauit E. 10. aduersam H¹,
aduersam F L E, aduersam H² P V.
11. III H² P V E, IIII (ω). 12.
et uitior H¹: dithyrambus H, dithi-
rambos F L V E, dythyrambos (δ).
13. dei***ere F¹: menibus L¹. 15.
om. ab alta P. 16. VI* F. 17.

Et lib. VI (411):

'Inde alias animas, quae per iuga longa sedebant,
Deturbat.'

DIVIDIAE, ut dissensiones. Attius Phoenissis (587):

20 'Ne eorum diuidiae et discordiae
Dissipent [et] disturbent tantas et tam optimas civium
Diuitias.'

DEINTEGRARE, diminuire. **DEIUGARE**, deiungere, separare,
dissociare. **DENASCI**, decrescere. Caccilius (inc. 254):

25 'Nomen uerginis, nisi mirum est, deintegravit.'

Pacuius Chryse (109):

'Perque nostram egregiam unanimitatem quam memoria de-
iugat.'

Cassius Hemina lib. II Annali: 'Quae nata sunt, ea omnia
30 denasci aiunt.'

INCIPIT PER E LITTERAM.

ELURESCAT. Varro Prometheo [lib. XV] (425):

'Atque exsanguibus dolore \perp elurescat colos.' ||

1 **EVALLARO** dictum excludam, et quasi extra uallum mittam.
Titinius Prilia (76):

'Qua ego hodie extorrem hanc domo
Faciam pilatricem palii, euallauero pulchre.'

5 Varro Epitaphionibus, $\pi\epsilon\rho\lambda\iota$ $\tau\acute{\alpha}\phi\omega\nu$ (109):

'Donc foras nos intus euallauerunt.'

EXCANTARE significat excludere. Plautus Bacchidibus (34):

'Nam, credo, cuius excantare cor potest.'

sedebat L¹. 18. deturbant L¹. P². 29. annalique L¹: et o. H¹.
19. Diuidae (γ) A C X, Diuide D 31. om. INCIPIT O. 32. Euirescat
M O: dissensionis F³ H¹ L¹, des- F H V C D M, Eiu. L P E A X O
sensionos P¹. 20. ne horum (euirescat palleseat F³ mg.): om.
(γ), neorum L¹ (δ), ne borum P, lib. XV (δ). 33. exsanguibus F²
eorum M¹: diuide V, diuidae (ω). H² L¹ P V, exanguibus E. exsangu-
21. et d. (ω): disturbent P: etiam nibus F¹ H¹ L² (δ): dolere H¹, tr. (ω):
optimas (ω): quium A C X. 23. euirescat L P E A O, euirescat (ω).
Deintegrare F¹: diminuire F CII. 1. Euallare H¹ L¹ C, Eual-
H¹ L² V E, dem. H² (mg.) L¹ (δ): lare (ω). 3. qua (γ): extor-
seperare F¹. 25. uerginis F H² ram L¹: hanc (γ). 4. paliaeuall-
(mg.) L P E, uirg. H¹ V. 27. [cf. lauit o pulchre (γ), (palia euallauit
p. 142 M.): quem H¹: unian. F H L F¹). 8. cuius V¹. 10. quae ego

Lucilius Satyrarum lib. II (22):

‘† Quae [ego] nunc Aemilió praecanto atque éxigo et . . . 10
Éxcanto.’

Varro Eumenidibus (151): ‘Ubi uident se cantando ex ara
excantare non posse, diripere incipiunt.’

EXTUNDERE est extorquere, uel inuenire. Afranius Epistula
(110): 15

‘Itaque ádeo extundo, exfcio; <puer> datúr mihi
Custodiendus.’

Vergilius Georgicon lib. I (133):

‘Ut uarias usus meditando extunderet artis
Paulatim.’ 20

EXCULPERE est extorquere. Plautus Cistellaria (541):

‘In quaéstione uix exculpsi ut diceret.’

Lucilius Satyrarum lib. II (7):

‘Nunc Nomentani quae ex testibus ipse rogando
Exulpo, haec dicam.’ 25

Idem VII (24):

‘Esuriente leoni ex ore exculperere praedam.’

E REGIONE positum est ex aduerso. Cicero Academicorum
lib. IIII (ii. 123): ‘Nec ego non ita. Vos etiam dicitis esse
e regione nobis, in contraria parte terrae, qui aduersis uestigiis 30
stent ad nostra uestigia?’

EXUGEBO, pro exorbebo. Plautus Epidico (188):

‘Iam ego mé conuortam in irúdinem atque horum éxugebo
sánguinem.’

Turpilius Leucadia (111):

‘Iam ego istám tibi 35
Tristitiam exugébo.’

nunc (γ): exigno H¹: et excanto
(γ). 13 et excantare E: deripere
H² L P V E. *tx.* F H¹. 16 ex
officio F³ H P V E. exfacio F¹, exfcio
F² L: datur F H L P V E. 19.
uarios V: artes F² H¹. 22. ques-
tione L: q. ut exc. F¹ L. 24.
nomen iamque ex (γ), (momen P).
26. idem uti esurienti (γ). 27.
exulperere F¹. 28. Erigione V (*bis*).
30. quia F H¹. 31. stent ad
contra uestigia (γ), [stent contra
nostra u. *edd.* Cic.]. 32. Exibebo

L ?, Exorbebo (γ), Exsorbero
(δ), Exsorboero A: pro exorbeam
(γ), pro exsorbeboam L¹, pro
exor*be*am V, pro exsorbeam
(δ), pro exsorbeat A¹. 33. [cf.
p. 479 M.] urundinis H¹, urundine
F² L¹, hirundines H², irundines
F¹ L² P V, hirundines E: adque
F L: honorum et ex. F¹:
exorbebo (γ), exurbebo L¹. 38.
Exgurgitem P¹ D¹ (*bis*), *tx.* (ω):
exauriam F¹ L P¹ A¹, *tx.* (ω), (*ex*
exauriam E).

- 1 **EGURGITEM** exliauriam significat. Plautus || Epidico (582):
 'Átque <argentum> egúrgitem domo prórsus?'
- EXPAPILLATO** brachio, quasi usque ad papillam renudato.
 Plautus Milite Glorioso (1180):
 5 'Íd conexum in úmero laeuo, éxpapillato bráchio.'
- EXOS** dicitur sine osse. Lucretius lib. III (721):
 'Exos et exanguis tumidos perfluctuat artus.'
- EXTRARIUM**, quasi alienum. Afranius Suspecta (324):
 'Ut me ésse in hac re dúcat abs te extrárium.'
- 10 **ERRABUNDUS**, pro errans. Vergilius (Buc. vi. 57):
 'Siqua forte ferant oculis sese obuia nostris
 Errabunda bouis uestigia.'
- EXCANDESCENTIA**. Cicero Tusculanarum lib. IIII (16):
 'Lubidini ira, excandescencia, odium, inimicitiae, discordia.'
 15 Idem in eodem (iv. 21): 'Excandescencia autem est ira
 nascens et sine modo existens.'
- EMUNGERE**, <emulgere>, sine labore tollere. Terentius Phor-
 mione (682):
 'Émunxi argentó senem.'
- 20 **EFFUTIRE**, cum mendacio dicere. Terentius Phormione (745):
 'Vos fórté imprudentés <foris>
 Effútiretis.'
 Cicero Tusculanarum lib. V (88): 'Nec haec sic agit ut ex
 tempore quasi effutire uideatur.' Lucretius (v. 910):
 25 'Multa licet simili ratione effutiat ore.'

CIII. 5. innumero (γ): leuo (γ):
 etp. FH¹L. 6. sene F¹P¹?. 7. at
 F¹: exanguis F³E, sanguis V¹: timi-
 dos V¹. 9. acre H¹X. 10. prope-
 rans F¹L, pro rerans P, tx. (ω). 11.
 [cf. p. 265 M.]: fore L¹: fuerant VE:
 opuia H¹. 12. erabunda L¹. 13.
 Excandescencia L¹X. (ω). 14.
 ludisne (ω), lucidisne P, [lubidini
edd. Cic.]: irae L¹, tx. (ω): ex-
 cadiscentia L¹, excandiscentia C
 X, tx. (ω): inimititiae F²H¹L V
 E (*ut vid.*) X. inimiticiae A. 15.

excandiscentia X. 16. exsis-
 tens L¹, exstens A¹, tx. (ω). 17.
 Emulgere F¹H²L P V E, tx. F³H¹
 H³(δ). 19. [cf. p. 36 M.] 20.
 Effuttire F²: commendatio H¹,
 commendacio H², cum mendatio F
 L (δ), c. mendacio VE, c. mendaetio
 P. 21. inp. L¹. 22. effutire-
 tiretis H¹. 23. sielagit L¹: in
 tempore L¹, et tempore F². 24.
 effuttire F²H²L²E. 25. maula
 H¹, mata (γ), tx. F³: dicet H¹:
 similis (γ): ratione V, ratiore (γ).

ELEVIT, maculauit. Lucilius lib. XXVI (61):

‘Si hic uestimenta eleuit luto,
Ab eo risum magnum ac cachinum imprudens subicit.’

ELEVIEM, purgationem. Lucilius lib. XXVI (59):

‘Ut (si) eleuiem facere per uentrem uelis.’ || 30

EXPONERE, pro exempla boni ostentare. Cicero Academicis 1
lib. II: ‘Frangere auaritiam, scelera poenire, uitam suam ex-
ponere ad imitandum iuuentuti.’

EXPETUNT, pro uolunt. Pacuuius Iliona (206):

‘Dii me etsi perdunt, tamen esse adiutam expetunt,
Cum prius quam intereo spatium ulciscendi danunt.’ 5

EXPALPARE, elicere. Plautus Poenulo (357):

‘Quid faciam? Exora, blandire, expalpa.’

Pomponius Collegio (32):

‘Siquid expalpare possim ab illo.’ 10

Plautus Vidularia (113):

‘Nunc seruus argentum a patre expalpabitur.’

EXPERGO, pro expergefacio. Attius Antigona (140):

‘Heus, uigiles properate, expergite
Pectora tarda sopore. exurgite!’ 15

Santra Nuntiis Bacchis (4):

‘Extemplo excita
Euadit [qua] genetrix et omnis uocis expergit sono.’

EXTRABUNT, pro exhibunt. Afranius Auctione (5):

‘Simul limen intrabo, illi extrabunt flico.’ 20

EFFLICITIM, uehementer. Plautus Poenulo (96):

‘Earum hic adulescens alteram efflictim perit.’

Pomponius Dotata (42):

‘Scio pol te illam amare efflictim.’

Laberius Belonistria (11):

‘Domina nostra priuignum suum
Amat efflictim.’ 25

26. Eleuauit H¹, *tx.* (ω): lib. VI
(γ). 27. sibi u. F H¹, sic ic u. V¹
(*ut uid.*). 28. ad cacinum H¹
V¹, ad chacinum L¹, ad chacinum
F H² L² P V², ad cachinum E: *inp.*
L¹. 29. Eleuem A, *tx.* (ω). 30.
[*cf.* p. 38 M.]: uentum (γ).

CIV. 1. exemplo V (*ut uid.*). 2.

auritiam L¹: scelerato F³ H¹: poenire
L¹, ponere (γ). 3. mitandum L¹.
5. [*cf.* p. 97 M.]: ad uitam H¹. 6.
spacium L¹. 8. exhora F H¹ L: ex-
palma V¹. 12. [*cf.* p. 476 M.]: ex-
palpabitur F H L¹. 15. exurgite
L¹, exurgite L² V. 16. satra (γ). 17.
exemplo H² L¹ P² V E: excite uadit

EXPULSIM, dictum a frequenti pulsu. Varro Serapei (456):
 30 'Recte purgatum scito, quam uidebis Romae in foro ante Ianienas
 pueros pila expulsim ludere.' Nigidius Comment. lib. XX:
 'Cuiusmodi genus aduerbiorum a uerbis motus quae ueniunt, ut
 expulsim, cursim.'

1 **ELUVIO**, corruptus et morbiferi operis tractus. || M. Tullius
 de Officiis lib. II (16): 'Qui collectis ceteris causis eluuiionis,
 pestilentiae, uastitatis.'

EXHIBERI, inferri. M. Tullius de Officiis lib. III (112):
 5 'Quod cum audiisset adulescens filius negotium exhiberi patri.'

ECULEOS diminutiuum ab equis M. Tullius in Hortensio
 dici uoluit: 'Ut igitur domitores equorum non uerba solum
 adhibent ad domandum, sed cibum etiam saepe subtrahunt, (ut)
 fame debilitetur eculeorum nimis effrenata uis.' Varro Eumeni-
 10 dibus (118): 'Neque furentem eculeum + Damacrianum + in-
 sanus equiso + exhibebis + morbi fluctibus educat unquam.'
 Pomponius Decuma Fullonis (40):

'Ét ubi insilui in céculeatum ecúleum, ibi tolútím tortor.'

EMANCUPATUM, subnixum, deditum. M. Tullius de Senectute
 15 (38): 'Ita enim senectus honesta est, si se ipsa defendit, si
 ius suum retinet, si nemini emancipata est, si usque ad ultimum
 spiritum dominatur in suos.'

EXIURARE, ut deiurare, id est ualde iurare, ut deamare.
 Plautus Amphitryone (fr. xi):

20 'Exiúraisti té mihi dixé pér iocum.'

EXORNARE, ornare, ut extruere, instruere. Plautus in Aulularia
 (784):

'Répudium rebús paratis, éxornatis núptiis.'

FHLVE. 18. qua (γ). 20. illico
 L¹. 22. adolescens H¹. 24. sci V¹.
 28. seraperrectae H¹, seraparectae
 F²H²V², seraparecte L P, separecta
 F¹, seraparecta V¹, sera parette E.
 29. romae ae in H¹: iani eas V¹,
 ianienas (γ). 30. pueros V¹: com-
 mento (γ), conm. L¹. 31. aduerbio-
 rum aduerbii motu quae uenit (γ).
 33. morbiferis operis tractus (ω).

CV. 2. [cf. p. 185 M.]. 4. in-
 ferre H¹, tx. (ω). 6. dimm. L V E,
 dim. A. 8. subtraunt H¹: om.

ut (γ). 9. effrenata F H¹, effrenat
 V¹. 10. [cf. p. 106 M.]: damacria-
 num (γ), dem. F¹: insanis F¹. 11.
 exhibetis H¹, exhibebis (γ): edu-
 catum quam (γ), educat umquam E.
 13. [cf. p. 4, p. 182 M.]: insiluit (γ):
 culenarum F¹H¹L, culeratum F³
 H²P V E. 14. Emancipatum A:
 subnixum H¹. 15. ita nimis (γ)
 [tx. cdd. Cic.]. 16. siuis (sic) F¹:
 si menti H²P E, sin m. V: utimum
 H¹L¹. 17. in suos F H¹, om. H²L P
 V E. 18. ud dei. C: et deam. V.

[Vergilius Aeneidos lib. IIII (266):

‘Pulcramque uxorius urbem

25

Extruis.’]

Cicero Tusculanarum lib. II (33): ‘Modo est aliqua patientia ;
si nulla est, quid exornamur philosophia?’

EQUISO, pro equite. Varro Trihodite Tripylio, *περὶ ἀρετῆς κτήσεως* (559):

30

‘Nam *út* ecus, qui ad uehéndum est natus, tamen hic traditur magistro,

Út equiso doceát tolutim.’

Idem Marcipore (276): ‘Quam nautici || equisones per uiam I quom ducerent loro.’ Idem Eumenidibus (118): ‘Neque furem eculeum † Damacrinum † insanus equiso † exhibebis † morbi fluctibus educet unquam.’

EUNUCHARE. Varro Lege Maenia (235):

5

‘Siqui pátriam

Máiorem paréntem extinguit, ín eo est culpa, quód facit

Pró sua parte is quí se eunuchat, aut aliquem qui líberos

Próducit.’

EQUILAM. Varro Lege Maenia (236): ‘Nemo est tam negligens, 10
quin summa diligentia eligit asinum, qui suam saliat equilam.’

ESURIGO. Varro *Ταφῆ Μενίππου* (521): “‘Ubi lubet, ire licet accu-
bitum ; accede strenuo.” Sussilimus, quod esurigo findebat costas.’

ERICIUM. Varro Sexagesi (490): ‘Se circumspexe atque inuenisse,
cum dormire coepisset tam glaber quam Socratis *calua*, esse factum 15
ericium cum probosceide e pilis albis.’

20. per iouem V¹. 21. Exhornare
H: orare AXDO, onare C. 25. pul-
cram H¹L¹, pulchram FH²L²VE.
27. aliquam patientiam H¹. 28.
filosophia L¹. 29. pro equito F
H¹L²(δ), pro exquito X. 31.
[cf. p. 4 M.]: aut (γ), eut L¹: equus
H²PVE, tx. FH¹L: qui ad hendum
H¹, quia deuhendum Q. 33.
doce*** F¹. 34. [cf. p. 451 M.,
ubi edd. *uiam quam ducerent loco*]:
nautitiae quisones F¹L, nauticiae
quisones F³, nauticiae q. H¹, nau-
tica equisones V¹, tx. H²PV²E.

CVI. 2. qua ducerent (γ), quam
d. P¹: lora (γ). 3. demacrinum
F¹, damacrinum (γ): [cf. p. 105

M.]: equiso F²H¹H³V², quis F¹H²
L V¹E, quib P: exhibebis HVE,
exibebis FL P. 5. Eunuchare M
X, Eunucare A Q. 6. patrum
MO, patrem D, patrem uel patriam
AX, tx. (γ) C. 7 extingit L.
8. parte *in ras*. E: enucat L¹,
enuchat M, tx. (ω): aut aliqua l. F
H¹L, aut aliquid l. A, aut aliqui l.
(ω). 10. Equ*** F¹, Equulam A.
11. qui in (ω), tx. H¹H³VE. 12.
Esurigo fames H: libet (δ), tx. (γ),
(i corr. u? L): acubitum (δ). 13.
accedo (ω): strennuo AC, tx. (ω): de-
surigo L: quostas H¹. 14. [cf. p. 49
M.]: inuenisse *ex* inuenise E. 15.
glabret M, glabert O, tx. (ω): socrates

ELUCIFICARE, dictum a luce. Laberius (77):

‘Sic ego fulgentis spléndorem pecúniae
Volo élucificare éxitum aetatis meae.’

20 **EXIGOR**, pro a me exigitur. Caecilius Aescino (92):

‘Ego illud minus nihilo éxigor portórium.’

EDULCARE, pro dulcius facere. Mattius:

‘Quaprópter eduleáre conuenit uitam
Curásque acerbas † senibus gubérnasse.’

25 **EQUITEM**, pro equo. Vergilius Georgicorum lib. III (116):

‘Atque equitem docuere sub armis
Insultare solo et gressus glomerare superbos.’

Ennius Annali lib. VII (249):

‘An non quadrupes equites.’

30 **EQUITARE** quoque Lucilius eum dicit, cum sit hominis
eum insidentis (inc. 69):

1 ‘Quis hunc || currere eum nos atque equitare uidemus,
His equitat curritque oculis.’

EXEQUIANTUR, ab exequiis, ut conuiuantur et epulantur.

Varro Bimarco (47):

5 ‘Ípsum propter uix VI liberti semiatrati éxequiantur.’

EXEDRA. M. Tullius de [Officio et de] Finibus Malorum et

Bonorum lib. V (4): ‘Sunt in ipsis locis indicia summorum

uirorum; tamen ego illa moueor exhedra.’ Et de Oratore

lib. III (17): ‘Tunc dedita opera quiescentibus aliis in eam

10 [iam] exhedram uenisse, in qua Crassus posito lectulo recu-
buisset.’

galbam esse (ω). 16. prouoscide L¹
A C X: epulis V¹ (δ), epilis (γ): aluis
L¹ V¹ (δ), alius A, albis (γ) D M O.
18. sic ito (ω), scito M O, [sic ego
cdd. Gellii x. 17. 4]: fulgentis V E,
fulgenti (ω): splendore (ω), [splen-
dore in cdd. Gell., splendorem ed.
Gell. Tornaesiana]. 19. eluci-
ficare F H¹ L, tx. (ω). 20. mae
corr. me E: excino (γ), [aeschino
cdd. Gellii xv. 14]. 22. matcius X.
24. plurasque (ω), [curasque cdd.
Gellii xv. 25]: aceruas F³ L¹ (δ), tx.
(γ): senibus (ω), [sensibus cdd.
Gell.]. 25. pro eo quo H¹. 26.
[cf. p. 295, p. 330, p. 391 M.]. 27.

solo egressus L¹. 30. cum dicit
F H¹ L P E, equum d. H², equum d.
V. 31. secum insidentis (γ),
equum i. H².

CVII. 1. equum H² V E, tx. F
H¹ L P: non aquae (γ), [nos atque
cdd. Gellii xviii. 5]: uideb** F¹,
uidebat (γ), [uidemus cdd. Gell.].
3. exequis F¹ H¹, exequus A. 6.
de officio et de finibus (ω). 7. ipsus
A¹: sunt morum uirorum H¹.
8. uiuorum M: exedra H E (δ), tx.
F L P V. 9. lib. IIII A¹ M, tx. (ω):
alis L¹ (δ). 10. iam (ω): exedram
F³ H E (δ), tx. F¹ L P V: uenisset
(δ), tx. (γ): cras posito M, crassis po-

ERGO positum pro ea causa. Vergilius Aeneidos lib. VI (670):

‘Illius ergo
Venimus et magnos Erebi transnaumimus amnis.’

15

Sisenna Historiarum lib. IIII: ‘Milites, ut lex Calpurnia concesserat, uirtutis ergo ciuitate donari.’

ENIXIM, pro enixe. Sisenna Historiarum lib. IIII: ‘Ego illos malos et audaces semper enixim contra fortunas atque honores huius ordinis omnia fecisse ac dixisse sentio.’

20

EXINANITA. Sisenna Historiarum lib. IIII: ‘Denique exinanitis castris Romani, qui clauso se loco potuerant expedire.’

EXANCLARE est perpeti uel superare. Cicero Academicorum lib. IIII (ii. 108): ‘Credoque Clitomacho ita scribenti, ut Herculi quendam laborem exanclatum.’ Et Tusculanarum lib. I (118): ‘Quod, cum exanclauisset omnes labores, tum incideret in mortis malum sempiternum.’

25

EUGIUM, media pars inter naturalia muliebria. Lucilius [in Epodis] (XXVIII. 22):

‘Hymnis sine eugio ac destina.’

30

Laberius in Centonario (25):

‘Quare tam arduum ascendas? an concupiuisti eugium Scindere?’ ||

EXOTICUM, aduenticium: a gracco. Plautus Mostellaria (42): 1
‘Non omnes possunt olere unguenta exotica.’

EBR/ULARE, ebrium facere, et **EBRIACUS**, ebrius. Laberius in Hetaera (52):

‘Ébruilati mentem hilaria arripuit.’

5

Idem in Aulularia (10):

‘Homo ébriacus sómno sanari potest.’

sito H¹, tx. (ω): lentulo E. 12. lib. V A. 15. erebii F¹: trasnauibus F H¹ L, tansnaumimus V¹: amnes (γ), tx. (δ). 17. ciuitatis corr. ciuitati E: donare H¹. 18. Enixum M: pro nixe H¹. 19. semper renixe L¹: honoris F², onoris H¹, onores H². 20. ordines F H¹ L. 21. Exinanitas (ω). 22. quae H¹: seculo seputnerat H¹, se loco se potuerant F¹, tx. (ω). 24. clitomaco (γ). 25. herculi (γ): quandam V¹. 26.

quo L¹: exanclauissed L¹: omnes— incideret om. L¹. 27. inc. quae (contract.) in H¹. 28. naturali A. 30. lymnis P: sene H¹: sine in eug. F¹. 32. concupisti (γ). CVIII. 1. aduentitium H¹, tx. (ω). 2. umgenta H¹, ungenta F H² L V X¹, tx. P E (δ). 3. Ebrulare (ω), Ebruilare F³: ebrriatus H¹, tx. (ω). 4. there F H L P² V E, thore P¹. 5. ebruilati (γ): hilariam (γ), hilaria F². 7. hebriacus

EXFUNDARE, a fundo enertere. Coelius Antipater lib. VII:
'Flora pubis amisso, exfundato pulcherrimo oppido.'

10 **EXTERNAVIT**, ut consternavit, id est dementem fecit. Catullus
(lxiv. 71):

'A misera! adsiduis quam luctibus externaui
Spinosas Ericina serens in pectore curas.'

15 **EXCISATUM**, laniatum, vulneratum. Plautus Cistellaria (383):
'Capillo scisso atque excisatis auribus.'

EDUSAM et **POTINAM** deas praesidis vult haberi puerorum
Varro Cato uel de Liberis Educandis: 'Cum primo cibo et
potione initiarent pueros, sacrificabantur ab edulibus Edusae,
a potione Potinae nutrices.'

20 **ESCULENTUM** et **ESCARIUM**, ab escis et ab edendo dictum.
Varro Cato uel de Liberis Educandis: 'Fortuna se illos, non
natura praestare, siquid his datum sit esculentum.' Plautus
Menaechmis (94):

'Ea enim fere lenta uincla sunt escaria.'

25 **EPHIPIUM**, tegumen equi ad mollem uecturam paratum.
Varro Cato uel de Liberis Educandis: 'Mihi puero modica
uua fuit tunica et toga, sine fasciis calciamenta, ecus sine ephippio,
balneum non cotidianum, alueus rarus.'||

V: sonari V. 8. Exfundere P, Exfundere V, tx. (ω): a funde uetere L¹: fondo A. IIII F¹, VII (γ). 9. res pub amisso F²H L, res pub** a. F¹, res pubus a. P V E. 10. Exterminauit F H² mg. L E mg. (δ), Externauit aut Exterinauit F², Exterinauit H¹, tx. H²P V E: con-ternauit F H¹ L (δ), contesnaui A, tx. H²P V E: catulus (γ), tx. F³. 12. ads. L¹, assiduus P: exterminauit F¹L², exterinauit F². 13. ericina H L E: ferens (γ): pectoras (om. curas) H¹, pectora c. H². 14. Excissatum (ω), tx. H¹. 15. excis- satis (γ), tx. F¹H¹. 16. praesidis L¹, pres. A: uul H¹L¹: aberi H¹, habere M O. 17. om. uel E: [cf. p. 480 M. ubi add.: cum primo cibo, sacrificabantur]: cum pro cibo (γ). (ciuo

L¹). 18. iniciarent F V: sacri- ficantur (γ): aeduse H, aedusae F L V E, aedussae P. 19. a potinam H¹, a potina (γ): potinae F³, po- tine H¹, pontine H², pontinae F¹ L P V E: nutrio F¹, nutricei (γ). 20. escarum F¹L, scarium V¹, tx. (ω): esscis F H, aescis E: sed ab e. A C D, sed habendo M O: aedendo F L E. 21. om. uel E: fortunas se F H¹L. 22. nature H¹: prestare H: om. his V¹. 24. [cf. p. 338 M.]: scaria (γ). 25. Ephippium (ω): tegumen L¹E mg. (δ), tegimen F H P? V E: neturam O¹. 27. falceis F¹L: falciamenti F¹, calciamenti (γ): equus H²P V E Q: ephipio H²V E, ephippio F H¹L. 28. cott. H²L P V, tx. F H¹E: albetis F H¹, albeus H²L P V E.

INCIPIT PER F LITTERAM.

I

FAMULANTUR, pro seruiunt. M. Tullius de Re Publica lib. III (37): 'Est enim genus iniustae seruitutis, cum hi sunt alterius qui sui possunt esse; cum autem hi famulantur.' Et de Officiis lib. III (117): 'Quam miser uirtutis famulatus et 5 seruientis uoluptati!'

FIRMITUDO, pro firmitas. Plautus Asinaria (320):

'Si istam firmitudinem animi optines, salui sumus.'

M. Tullius de Re Publica lib. I (69): 'Habent aequabilitatem quandam, qua carere diutius uix possunt liberi; deinde firmitu- 10 dinem.'

FORTUNARE est prosperare et omnibus bonis augere. Plautus Trinummus (576):

'Di fortunabunt uostra consilia.'

M. Tullius ad Curionem (Ad Fam. ii. 2): 'Tibi patrimonium 15 di fortunent!' Afranius Emancipato (83):

'Deos ego omnis, ut fortunassint, precor.'

FALLAM, pro fallaciam. Nouius Decuma (13):

'Is me non uocabit; ob eam rem hanc feci fallam (tibi).'

FICITATEM dictum ut oliuitatem, id est fructus fici. Nouius 20 Ficitore (27):

'Omnes capiunt ficitatem; mers est sine molestia.'

FIMBRIAE sunt omnis extremitas . . .

FLORA. Naevius Lycurgo (48):

'Ut uideam Vulcani opera haec flammis fieri flora (feruidis).' 25

FAMULITAS est seruitus. Attius Andromeda (118):

'Nam postquam paruos uos oppressit famulitas.'

CIX. 1. om. INC. CDMO. 2. m. tullius cicero FH¹. 3. iniuste H LPVE: cum hii FH¹, cum mihi P. 4. sunt H¹: famulante L. 5. lib. III F¹, lib. III om. F³H¹L¹: quam *iseruitutis F¹, quam hi seruitutis (γ), [quam miser uirtutis *edd. Ciceronis*]: et seruientis (γ). 6. uoluntatis H¹ (*ut uid.*), uoluntati (γ), [uoluptati *edd. Cic.*]. 9. habent (γ), [habet *edd. Ciceronis*]. 10.

qua F²H, quae LPVE, qua* F¹. 12. Fortinare F¹. 14. dei H², d* F¹, de (γ): uestra F³H¹. 16. diffortunent F¹L. 17. fortuna sint VE: praecor L. 18. fallatiam F¹, fallatiam P. 18-19. decumis me (ω). 19. uocabis P¹, uocabit (ω). 20. Fecitatem F¹: oliuitatum A: faci F¹. 21. ficitores (γ), facitores F¹. 22. ficitatem *ex fac. E.* 23. Fimbriae O¹. 24. uenius F¹. 25.

Pacuvius Atalanta (53):

‘Quás famulitas, uís, egestas, fáma, formidó, pudor.’

30 **FIDELITATEM**, id est fidem. Attius Myrmidonibus (19):

‘Nolo équidem ; sed tu huic, quem scis quali in té siet

1 Fidélitate, ob fídam naturám || uiri

Ignosce.’

Afranius Vopiseo (398):

‘Id est intus áctum ; perit ópera nimirum meae

5 † Áaio fidélitatis.’

FALSUM HABUIT, pro fefellit. Sallustius in Iugurtha (10. 1):

‘Neque ea res me falsum habuit.’

FAMUL, famulus. Ennius lib VIII (336):

‘Mortalem summum fortuna repente

10 Reddidit, <e> summo rege famul ut óltimus esset.’

FLACCET, languet, deficit. Lucilius lib. VII (1):

‘Hic est Macedo si † agrion longius flaccet.’

Attius Achille (3):

‘An scéptra iam flaccént ? ferat.’

15 Afranius Diuortio (65):

‘Dispérii ! perturbáta sum ! iam fláccet fortitúdo.’

Ennius Thyeste (301):

‘Sín flaccébunt cóndiciones, répudiato et réddito.’

FULGORIVIT, fulgorem fecit uel fulmine afflauit. Naevius

20 Danae (13):

‘Suo sónitu claro fúlgoriuit Iúppiter.’

Lucilius lib. XXVI (74):

‘Lúcorum exauctórem Albanum et fúlgoritorem árborum.’

uulgani F¹ H¹ L¹. 26. om. est V.

27. famulitas F³ L. 28. pacuvius

—famulitas om. V¹. 29. famulitas

F¹ L: pauor V. 31. hic L¹, tx.

(ω). 32 fidelitatem H¹, fidelit-

tate L, fidelitate** F¹.

CX. 4. inditus P: actu F¹: perit

(γ): mimimum L: meae accio FH¹,

meaeaaio H² L¹ P V E, meae actio

L². 6. fellit H¹ P¹. 7. abuit L¹.

9. summa FH¹ L: repentente V,

repennte L¹. 10. summo regno

(om. e) (γ): famul ut optimus (γ) [f.

u. inf. Onions]. 11. Flacet F¹ V C:

langet V¹. 12. macedo (γ): agrion

(γ), agron L². 14. flacent F¹ L P V

E, tx. F³ H. 16. sunt (γ), sumE?:

iac E. 18. inflaccébunt (γ): con-

diciones P, conditiones (γ). 19.

Fulgorauit H¹, Fulgoriuit (ω), Ful-

guriuit H² V E: neuus sane a suo

(γ). 21. fulgorauit H¹, fulgoriuit

F H² L P V E: iuppiter V. 22.

VII F¹, XXVI F² H L P V E. 23.

luprorum P¹, luporum (γ): ex-

auctorem (γ): maluanum (γ):

- FRIGET**, frigidum est. Vergilius lib. VI (219):
 ‘Corpusque lauant frigentis et unguent.’ 25
 Terentius *Phormione* (994):
 ‘Abi, tánge: si non tótus friget, me énica.’
- FAVITOREM**. Lucilius lib. XXVIII (17):
 ‘Fauitórem tibi me, amícum, amatorém putes.’
- FOLLICULUM** Lucilius posuit pro corpore lib. XXVI (28): 30
 ‘Égo si qui sum et quó folliculo núnc sum indutus, nón queo.’
- FLIGI**, affligi. Liuius Aegistho (12):
 ‘Ipsús se in terram saúcius fligít cadens.’
 Attius Epinausimache (317):
 ‘Nec pérdolescit flígí socios, móрте campos cóntegi.’ 35
 Idem Aegistho (22):
 ‘Heu!
 Cuiátis stirpem fúnditus flígí studet!’ ||
- FRAGESCERE**, frangi. Attius Aegistho (25): 1
 ‘Néque fera hominum péctora
 Fragéscunt, donec uím persensere ímperi.’
 Idem Eurysace (337):
 ‘Númquam erit tam inmánis, cum <non> méa opera extinctum 5
 sciet,
 Quín fragescat.’
- FUAM**, sim uel fiam. Pacuuius Duloreste (116):
 ‘Respónsa explanat; mándat ne matrí fuat
 Cognóscendi umquam aut cóntuendi cópia.’ 10
 Titinius Fullonia (32):
 ‘Peri hérele uero! Tiberi, nunc tecum óbsecro
 Ut míhi subuenias, né ego maialís fuam.’

fulguritarum F³ H¹. fulguritatem
 (γ), fulgoritatem V¹. 24. frigidus
 A. 25. libant L¹. 26. terentius
 formauit angens si (γ), t. formauit
 angues si V. 28. Fabitorem (ω),
 tx. D² M O. 29. fabitorem F² H¹
 L P, fautorem A, tx. (ω). 30. lib.
 VI L¹, tx. (ω). 31. si quis et M
 O: induutus A: nequeo F¹. 32.
 Fligo F¹: pro affligi C D M, afflige
 F¹, ad fligi L¹: lucilius D M, tx.
 (ω). 33. ipse (ω). 35. perdo-
 liscit (γ): mortem H¹: contigi (γ).

CXI. 1. Fragescere F³? H¹ A,
 Fligistcere L¹, F***** F¹, Fra-
 giscere L², Flagescere M, tx. (ω):
 flangi F¹ L¹. 3. fragesunt F² P,
 fra*gescunt F¹: persenserim (γ),
 persenserint H²: ímperii (γ). 5.
 tam om. H¹: inm. L¹: ea F¹ H¹ V.
 6. sciat (γ). 7. qui qui F H¹ L,
 qui H² P V E: fragiscat L¹. 9.
 mandat me (γ), mandat om. H¹.
 12. peri (γ): tibi H¹: te*cum H¹.
 13. *** uenias F¹: ne ego F³ H P
 V E, ut ego F¹ L: maialis *****

FRUSTULATIM et **FRUSTILATIM**, per *frusta*, ut *minutatim*.

Pomponius Verre Aegroto (177):

‘Vérum illi <ualidé> ualent qui lúctantur leónibus:
Éi te obiectes frústulatim pásserinum prándium?’

<Idem> Saturá (166):

‘Non frústilatim néc minutatím dari.’

FASTIDILITER, fastidiose. Varro Cras Credo, Hodie Nihil (78):

‘Quibus instabilis ánimus, ardens, mútafilter háuet habere,
[Et] nón habere fástidiliter [habet habere fastidiliter] íncon-
stanti péctore.’

FUGERE dictum est deterius fieri. M. Tullius de Officiis lib. III (91): ‘Siqui uinum fugiens uendat sciens.’

FATIGARE positum pro fatigari. Vergilius lib. VIII (94):

‘Olli remigio noctemque diemque fatigant.’

FRAUSUS, pro fraudatus, [id est: ad fraudis fructum non uenerit]. Plautus Asinaria (286):

‘Nón placet: metuo ín commune néquam fraudem fraúsus sit.’

FAXS, pro faces. Varro Gerontodidascalo (191): ‘Confluit mulierum tota Roma, quae noctu fieri initia solita etiánnunc pinea faxis indicat.’ Idem Sexagesi (486):

‘Adest fax inuoluta incéndio.’

Idem de Vita Populi Romani lib. II: ‘Cum a noua nupta ignis in face adferretur, <e> foco eius sumptus, [cum] fax *ec* spinu alba esset et cam puer ingenuus *anteferet*.’

FLAVISAS [eas] dici Varro aestimat, quos Graeci thesauros uocant, in epistula quam ad Seruium Sulpicium dedit: 30

nobisqui e H¹: queritis F¹. 3. fortunam P: feliciter L. 4. Frustatim L¹ (δ), Frustr**tim H¹, Frustratim V, Frustatim F H² P E: et frustulatim (δ), *tx.* (γ): per frustra L¹ (δ), *tx.* (γ). 6. uadent F¹. 7. ei F² H¹, et (γ): obiectas F¹: frustratim F H¹ L E. 8. saturarum (γ). 9. minutim H² L¹ P V E, *tx.* F H¹ L². 10. Fastidiligenter H¹, *tx.* (ω). 12. [cf. p. 139 M.]: inst. ennius F¹ L: mutabiliter (γ): habet habere (γ): haberet et non F¹, habere et non (γ). 13. fastidiligenter H¹ fastidiliter (γ): in constante P¹.

18. obli P: remegio V¹. 22. Fax F² H (δ), Faxis F¹ L P V E A: pro face (ω): confluit P. 23. mulierem V¹: tota croma P: initia *ex* intia E. 24. pinea (γ): fax F³ H¹, faxis (γ). 25. [cf. p. 328 M.]. 27. in facie (γ): adf. L¹, aff. (γ): e *om.* (γ): foco F³ H¹, fuce (γ): sumtus L¹: cum fax H² P V E, cum *om.* F H¹ L: ex pin (*sic*) H¹, ex finu L¹, ex pinu (γ). 28. abbae L¹, ablata L², a****a F¹: adferret L¹, affereret V¹, afferret (γ). 29. estimat L A: greci L: thesauros (ω), thesauros H² *mg.* L¹. 30. aduersus marcum (γ), (adueruus L¹),

1 'Quintum Valerium Soranum solitum dicere, quos thesauros graeco nomine appellaremus, priscos Latinos flauisas dixisse, || quod in eos non rude aes argentumque, sed flata signataque pecunia conderetur.'

5 **FORMIDULOSUM**, et quod ipsum formidet et quod sit formidabile. Sallustius in Catilina (vii. 5): 'Non armatus hostis formidulosus.'

FRUNISCI, pro frui. Lucilius lib. XVIII (3):
'Aeque fruniscor ego ac tu.'

10 Coelius lib. II: 'Domus suas quemque ire iubet et sua omnia frunisci.' Nouius Parco (77):
'Quod magno opere quaesierunt, id frunisci non queunt.'

FELLARE, exugere, lambere. Varro Manio (261): 'Tam eum ad quem ueniunt et hospitium lac humanum fellasse.'

15 **FALLACILOQUENTIAE**. M. Tullius de Finibus Bonorum et Malorum lib. IIII (68): 'Quae diligentissime contra Aristonem dicuntur a Chrysippo. Ex ea difficultate illae fallaciloquentiae.'

FABELLAE. M. Tullius de Finibus Bonorum et Malorum lib. V (42): 'Libenterque se cum his congregant dantque se ad ludendum fabellarumque auditione ducuntur.'

(aduersus aduersus V¹), ad seruos marcum (δ). 31. coram nunc (γ) A C, quoram nunc D M O: dicere H² M², diceret (ω): thesauros L¹: grece D M, greco L. 32. appelleremus D M O: latinos F³ H¹ E (?) (δ), latine (γ): flauissas L¹.

CXIII. 2. rue aes A D M, ruaes C O², rue*es O¹: ais L¹: esset flata (ω), tx. H² P V: signa atque (ω), tx. H² V. 4. Formidolosum F H¹ E (δ), tx. (γ): eo quod F H¹ L, tx. H² mg. V² E (δ), quod (et om.) P V¹: (formidet mg. F², with dot after ipsum. The position in mg. is such that it would naturally come after et): ipsum et formidet quod sit H¹, tx. F² H², formidet om. (ω): formida A. 5. catilinario F³ H¹. 6. ostis F¹ L V: formidolosus H¹ V² E, formidolosis V¹. 7. prorui H¹,

profui F¹: XVIII F. 8. aqua H¹, aeque (γ): eso F¹ L, rego V. 9. lib II (γ): quoque (γ): suam F¹ L¹, sua ni L². 10. frunici P: parco F² H¹, pareo (γ). 11. quesierunt L¹: frunici P: non queunt (que contract.) F, non unt P, non nequeunt V¹, non non queunt V². 12. Fallere (γ): exurgere (γ), exurgere H E: iam uere (γ): uarro F³ H¹, om. (γ). 13. hospitium H¹, hospicium F³ H², ospicium F¹ L P V E: fellalse H¹. 14. a chisippo F¹, archisippo F² H¹, a chrisippo V E (δ), a chrisippo H² L², a chisippo L¹: et ea M, tx. (ω): ille O. 15. Fabulae L¹. 16. [cf. p. 191, p. 282 M.]: congregant L¹. 17. audatione L¹, audutione H², audicione O, tx. (ω): dicuntur V¹. 18. bite (ω), bitae D O:

FERA UITE positum pro agresti. Sisenna Historiarum lib. 20
III: 'Et partim fera uite, partim lauro et arbuto ac multa pinu
ac myrtetis abundant.'

FORAMEN. Sisenna Historiarum lib. III: 'Neque porta neque
ullum foramen erat, qua posset eruptio fieri.'

FLEXANIMA. Cicero de Oratore lib. II (187): 'Tantam uim 25
habet illa, quae recte a bono poeta dicta est flexanima atque
omnium regina rerum oratio.' Pacuius Hermiona (177):
'Ó flexanima atque ómnium regína rerum orátio!' ||

FRONS, pro frondes. Vergilius Georgicorum lib. II (372): 1
'Praecipue cum frons tenera inprudensque laborum.'
Varro de Re Rustica lib. I (24. 3): 'Quod Cato ait, circum
fundum ulmos et populos, unde frons ouibus et bubus sit.'

FALAE turres sunt lignae. Ennius lib. XV (420): 5
'Malos diffundunt; fiunt tabulata falaeque.'
Haec sunt et in circo, quae apud ueteres propter specta-
tores e lignis erigebantur.

FORIA, stercora liquidiora. Pomponius Macco (64): 10
'Cónforisti mé, Diomedes!'
Laberius Panilicis (66):
'Foriolus esse uidére; in coleós cacas.'
Foriolus, qui foria facile emittat, soluti scilicet uentris.

FLOCES, faex uini. Caecilius (190):
'At pól ego neque florém neque floces uólo mihi: uinúm uolo.' 15

FEBRUARE positum pro purgare et purefacere. Varro de

lib. III *om.* F¹. 21. et paratim
et paratim L, et paratim F P V E,
paratim (et *om.*) H¹, *tx.* H²: tera L¹,
fara E: bitae LPVE, bite FH:
arbusto (γ), *tx.* H²: muta FH¹L.
22. mirtetis FH¹LVE, *tx.* H².
24. quas F¹L¹. 25. Flexanima
ex Flexamma E: II** F: tan-
tum F¹P: uim *om.* A. 26. ric-
tae L¹: hoc flexamina A, hoc flexa-
nima (γ). 27. Pacuius—oratio
om. V¹. 28. omnium reginarum
o. F¹L.

CXIV. 1. fronde (ω), (frode H¹,
funde A¹): libro II *om.* F¹L. 2.
[cf. p. 486 M.]: praecipuae cum H¹,
tx. F³. *om.* F¹H²LPVE: *inp.*L¹. 4.

obibus L¹. 5. fale FHA. 6.
defendunt P¹, defindunt (γ): falae
quae FH¹LVE, f. que H². 7.
in *om.* V: aput L¹. 8. elige-
bantur FH¹L², elegebantur L¹,
elirgebantur P¹. 9. Feria L¹:
tercora H¹: liquidiora A¹. 12.
feriolus V: uideris FH¹L V¹E,
uideris P V²: culeos H¹. 13.
feria H¹: solutis F³H, lutis F¹L,
tx. PVE: licet F¹L. 14. fex
H P V²E O, flex F¹L V¹, faex F²
(δ): fini H¹. 15. adpol (γ):
noque L¹, neoque H²L²VE, *tx.*
FH¹L²: mi uiuum V¹. 16.
pura facere V. 18. sint V¹:
incerni (γ), (inicare V²): dicite

Vita Populi Romani lib. I: 'In eorum enim sacris, liba cum sunt facta, incernere solent farris semine et dicere se ea februare, id est pura facere.'

INCIPIT PER G LITTERAM.

20

GRUNNIRE dicuntur porci, quod eorum proprium uocis est.

Varro Aboriginibus, *περὶ ἀνθρώπων φύσεως* (2):

'Grúndit tepidó lacte satúr molá mactátús
Pórcús.'

25

Cícero Tusculanarum lib. V (116): 'Aut grunditum, cum ingulatur, suis.' Laberius in Sedigito (82):

'Grúndientem aspéxi scrofam.'

Grundulis Lares dicuntur Romae constituti ob honorem porcae quae triginta pepererat. ||

¹ GRANDIRE est grandem facere. Varro Rerum Divinarum lib. I: 'Cum humus aut semina recipere non possit aut recepta non reddat aut edita grandire nequeat.' Plautus Aulularia (49):

5 'Testúdineum istum tibi ego grandibó gradum.'

Lucretius lib. II (1160):

'Quae nunc uix nostro grandescunt aucta labore.'

Idem lib. I (191):

'Quidque sua de materia grandescere alicue.'

10

Attius Meleagro (440):

'Fruges próhibet pergrandéscere.'

Pacuius Duloreste (142):

'Née grandiri frúgum fetum pósse nec mítéscere.'

H¹?: om. ea E.

20. om.

INC. CXDMO.

21. Grunire H¹,

tx. F H² L V E, Grunnire P (δ),

Gruminare C: uocis om. A. 23.

laepido H¹, lapido F¹, lepidio (γ).

25. quae (per contract.) libro H¹:

gruntitum L¹. 26. iulatur H¹,

iugatur V¹, uigulantur P: sus F².

27. [cf. p. 464 M.]. 28. grun-

dulsis (ω), grundulis H²: onorem

F¹ L E. 29. treginta F¹ V: pe-

perat L¹ V A C D¹ M, tx. (ω).

CXV. 2. lib. II F H¹ L, lib. II

corr. lib. I E: c. aut h. (γ): semi-

nare incipere H¹, seminari incipere

(γ). 3. reddet V¹: nequeant

(γ). L¹. 5. testitudineum F¹: gran-

dium (γ): grandum H¹. 6. lib.

III (γ). 7. grandesunt (γ), tx.

F³ H¹ H³: acuta (γ), [aucta cdd.

Lucr.]. 9. quidque surdae (γ),

q. surde E P: matereae H¹, ma-

teriae F H² V E, materia L, materie

P: aliqua (γ), [alique cdd. Lucr.].

11. frugis (γ). 13. [cf. p. 343 M.]:

foetum H: mitiscere H² mg. L¹, tx.

GRANDITATEM. Sisenna Historiarum lib. III: 'Neque aetatis granditatem neque ea merita neque ordinis honestatem 15 aut dignitatem sibi esse excusationi.'

GRAVIDINOSI. Cicero Tusculanarum lib. III (27): 'Itaque dicimus grauidinosos <quosdam,> quosdam torminosos.'

GRALATORES sunt colobathrarii: *gralae* enim sunt fustes, qui *innituntur*. Varro Mutuum Muli Scabunt, [graece] *περὶ ψωρισμοῦ* (323): '<Ut> *gralatores* qui *gradiuntur*, *perticae* sunt lignae † *finareinolet* ab homine eo, qui in is stat, *agitantur*; sic *illae* animi nostri sunt *gralae* [crura ac pedes nostri]: *ex se ἀκείνητοι*, sed ab animo mouentur.'

GRANDILOQUI. Cicero in Oratore (20): 'Nam et grandiloqui, 25 ut ita dicam, fuerunt cum ampla et sententiarum grauitate et maiestate uerborum.' Et Tusculanarum lib. V (89): 'Qui tandem isti grandiloqui contra haec duo, quae maxime angunt?'

GUTTATIM. Plautus Mercatore (205):

'Quód guttatim cóntabescit, quasi in aqua indiderís salem.' 30

Ennius Hecuba (172):

'Vide hñne, meae in quem || lácrumae guttatim cadunt.' 1

GRACILITUDO [et *gracilens* pro *gracilis* et *gracilentum* pro *gracili* et *gracilium*] pro *gracilitas*. Attius Amphitryone (88):

'Tamen ét staturae grácilitudo própemodum et luctús facit, 5
Ne dúbitem.'

(γ). 15. ne ord. (ω), neque ord. V: hordinis L, horridinis F¹, tx. (ω). 16. sib esset H¹: excusationem A¹, excusationis C, tx. (ω). 17. [cf. p. 32 M.] 18. terminosos F¹ V², terorminosos A, tx. (ω). 19. Gladatores F¹ L (δ), Gladratores H² mg. P, Gladiatores F³ D², Gladitores H¹, Glaratores VE: colobathrarii F², colobathatrari (ω), colobatatrari V¹: gralare F H L P E, gralarae V¹, glalarae V², glarare (δ): furtes F¹: qui mittuntur (ω), q. mituntur H¹. 20. πρι H¹. 21. ατωρισμογ L, ατωρισμογτ (γ): gladatores F H¹ L² P, gladratores H², glaratores L¹ E, gla*atores (ex glauatores?) V: graduntur F H¹ L: pernicae F¹. 22. lignae F H L P E, ligne V: finire H P V, fynare F L, finari E:

molet H¹, inolet (γ): inistatangi- tantur (γ), inistatagitantur F³ H¹. 23. sicilianimi (γ): galaea F H¹ L P, galae H² E, galeae* V: ESSIARE KEINHTOI F H L: essiare KEINHTOI V E. 26. grauitatem F¹ L, grauidate C. 27. magestate F¹ O, maiostate L¹. 28. gradi- loqui L¹: que F¹ O: maximae L¹: agunt L¹. 30. [cf. p. 223 M.]: quo (ω), [quod *edd. Plauti*]: contu- bescit V¹: aqua (ω). 32. uide hinc (γ): inquam (γ).

CXVI. 1. lacrimae F³ H¹, tx. H² P V E, meae F¹ L. 2. Gra- cilitudo et gracilens pro gracilis et gracilentum pro gracili et graci- lium pro gracilitas (γ), Gracilitudo et gracilens pro gracilis et graci- lentum pro gracilitas (δ). 5.

Ennius lib. VII (264):

'Deducunt habiles gladios filo gracilento.'

Lacuius Protesilaodamia:

10 'Gracilentis colorem.'

Idem:

'Ex hoc gracilens fit.'

Turpilius Canephero (13):

'Nosti quám sit cracilo córpore.'

15 GRANDÆEVITAS. Attius Alcimaeone (67):

'Quia nec uos nec ille inpúne inriderét meam
Grandæuitatem.'

Idem Bacchis (245):

'Quia néque uetustas néque mors neque grandæúitas.'

20 Pacuuius Hermiona (161):

'Quod tamen ipsa órbitas
Grandæúitasque Pélei per penúriam
Stirpís subaxet.'

GEMINITUDINEM. Pacuuius Atalanta (61):

25 'Hábeo ego, istam qui distinguam intér uos geminitúdinem.'

GNARITAS. Sallustius Historiarum lib. III: 'Diuersa, uti solet
rebus perditis, capessiuít; namque alii, fiducia gnaritatís locorum,
occultam fugam sparsi, <pars> globis eruptionem temptauere.'

GALLULARE, pubescere. Nouius Exodio (20):

30 'Púerum mulierí praestare némo *nescit*, quánto melior
Sít cuius uox gállulascit, cuius iam ramus róborascit.'

GRATULARI, gratias agere. Ennius Hecuba (176):

'Iúppiter, tibi, súmme, tandem mále re gesta grátulor.'

Naeuius Belli Punici lib. III:

35 'Isque susum ad caelum sustulit suas rex
Amulíus gratulabatur diuis.' ||

statuae (γ): gratilitudo F¹: et propemodum (γ). 8. filio P: graciendo V¹. 9. naeuus (γ), neuus V E. 10. gratilentis FH¹. 11. dum (γ). 12. gracilans (γ). 14. gracile H¹, cracile FL, gracili H²PVE: corpus L²?. 15. Grandeuítas (γ), Gramd. L¹. 16. nos V: inp. L¹: inr. L¹. 17. grandeuítatem (γ), gramd. L¹. 19. grandeuítas (γ), grandiuítas P. 21. quo Q. 22. grandeuítasque (γ). 25. abeo H¹

L¹ (δ), *tx.* (γ): quid stinguam P. 26. lib. IIII P¹: diuersa* O. 27. capessiuít (γ), capesium (δ): fidutia H¹. 28. spargi M, spar*1 F¹: pars *om.* (ω): tent. F¹O. 29. *tx.* (ω), Gallurare M, Gullulare O. 30. sit P¹, scit (γ). 31. cuius—roborascit *om.* E. 33. *tx.* L¹E, iupiter (γ). 34. punici FLVE. 35. hisque V¹: sustulit *om.* F¹L: res (γ). 36. amullus F¹L¹, amullus (γ).

Afranius Cinerario (20):

'Quod sálvus uenis meliusquést, gratulór dis.'

GARRIRE, quasi inepte strepere. Cicero de Oratore lib. II (21):

'Nam et seclis multis ante gymnasia inuenta sunt quam in his philosophi garrire coeperunt.'

GARGARIDIARE. Varro Epistola ad Fufium: 'Quintiporis Clodi *Antipho* *fies*; ac poemata eius gargaridians dices:

"Ó fortuna! O fórs fortuna!"

GALLINAS. Cicero Academicorum lib. III (ii. 57): 'Qui gallinas alere permultas quaestus causa solerent, [libro] ii, cum ouum inspexerant, quae gallina peperisset, dicere solebant.'

GABALUM crucem dici ueteres uolunt. Varro 'Αλλ' Οὐ Μενεῖ Σε, περὶ φιλαργυρίας (24):

'Nos bárbari, quod innocentes in gabalum suffigimus Homines, uos non barbari + quid noxios obuestis +.'

GENIALIS, hospitalis. Santra de Antiquitate Verborum lib. III: 'Scis enim geniales homines ab antiquis appellatos qui ad inuitandum et largius adparandum cibum promptiores essent.'

GANGRENA est cancer. Lucilius Satyrarum lib. I (16):

'Serpere uti gangrena mali ad quem herpestica posset.'

Varro Περι 'Εξαγωγῆς (408): 'Non uituperamus, cum sciamus digítum praecidi oportere, si ob eam rem gangrena non sit ad braccium uentura.' Idem de Vita Populi Romani lib. III: 'Quo facilius animaduertatur per omnes articulos populi hanc mali gangrenam sanguinentam permeasse.'

GENIUM, parsimoniam. Terentius in Phormione (44):

'Suúm defrudans génium conpersít miser.'

CXVII. 2. melius est (γ), (om. que): gratuor V¹: diis (γ). 3. ineptae L¹. 4. seclis (γ), secli P. 5. philosophia FH¹, filosophi L¹, philosophia corr. philosophi E: caeperunt H¹. 6. Gragadiare H¹, Garga*iare F¹, Gargadiare F² L (δ), Gardadiare M, Garridiare V¹, tx. H² P V² E. 7. clodiant (ω), *lodi- ant E: foriae (ω), forie C: poemate O: tx. F² H L P V² E, gargaridians F¹ V¹, gargaridiens (δ), gargaridies M¹, gargaridicens A¹. 8. [cf. p. 425 M.]: frors A. 9. III (ω). 10. per- multos M: solerent libro II cum L¹ (δ), solerent idem libro II cum (γ).

11. inspexerat V: que A. 12. Gabulum P, Gaballum M O, tx. (ω). 14. innocentes (γ). 15. quid noxios obuestis (γ). 16. ospicialis FL, ospitalis H¹ P, ospi- talis H² V, tx. E (δ). 17. geniles O¹: abpellatos L¹: quid ad L¹. 18. langius A: adp. (ω), adprandum C, app. L² P: cium L¹: promtiores F¹ L², promtioris L¹, tx. (ω). 19. carter A, tx. (ω): lucretius (γ). 20. malo (γ): erpestica V¹: ad quem (γ), atque VE. 22. dictum (γ): grangena V, cagrena L¹. 23. bacchium (γ), baccium E: id est H¹ L¹: lib. IIII F³ H¹. 25. gran-

Lucilius lib. XXVI (75):

- 30 'Cúret aegrotúm, sumtum † homini praébeat, geniúm suum
Défrudet, ali páreat.'

GERMIAE, gulosi. Lucilius lib. XXX (44):

- 1 'Illo quid || fiat, Lamia et Pitto † ixiodontes †
Quod ueniunt gomiae † illiae † uetulae, improbae, ineptae.'

GLUMAM Varro folliculum grani frumentarii dici putat,
de Re Rustica lib. I (48. 1): 'Granum dictum, quod est inti-
5 mum soldum; gluma, qui est folliculus eius; arista, quae, ut acus
tennis, longe eminet.'

GERDIUS. Lucilius lib. XXX (46):

- 'Curare domi sint
Gerdus, ancillae, pueri, zonarius, tector.'
10 **GRAVIDAVIT**, impleuit. Caecilius Titthe (224):
'Pér mysteria híc inhoneste ∟ ∪ grauidauit probro.'

GERMANITUS, fideliter: dictum a germanitate. Pomponius
Praefecto Morum (145):

- 'Ut, sí quis est
15 Amicus amico, gaúdet sicui quíd boni
Euénérit, cui amicus est germánitus.'

GENEROSUM, nobile uel forte. M. Tullius de Officiis lib. III
(86): 'Cumque de imperio certamen esset cum rege generoso ac
potenti.'

- 20 **GRATIOSUM**, multae gratiae. M. Tullius de Officiis lib. III
(58): 'Qui esset, ut argentarius, apud omnes ordines gratiosus.'

GRATIFICARI, gratum facere. M. Tullius in Hortensio:
'Quare adgredere, quaeso, et gratificare reipublicae.'

grenam V: perimasse (γ). 27.
[cf. p. 31, p. 525 M.]: defrudans F³
H² V E M O, defraudans F¹ H¹ L P
A C D: conspersit (ω). 29. egro-
tum L: sumtum (γ). 30. de-
fraudet F¹ H¹, defrudet (γ), de-
frudat E: ali (γ). 31. Gemiae
(ω).

CXVIII. 1. lamina F¹, lamiae
F³, laminae H¹: ixiodontes P. 2.
gemiae (γ): illiae (γ), illi F³ V¹:
euetulae F³: inp. L¹. 3. fru-
mentarii F² H¹, frumentarii (ω):
putet V¹. 4. est om. C. 5. aris
tamquam H¹, aristam quae E,

aristaque F¹ L (δ), tx. F³ H² P V.
6. tenuus A.: loco (δ). 7. III E.
8. si V¹. 9. ancille A: tector
(ω). 10. Gradauit F¹ L, Grauidauit
ex Gradauit E: inp. L¹: caelius F¹.
11. misteria L E A O: proba H² P
V E, probor O, tx. (ω). 12. Ger-
manus L¹. 13. praefacto P. 15.
amici (ω): sicui qui F² H¹, sicut
qui (γ), sicut quid (δ). 16. cui
(ω). 19. potente corr. -ti
E. 21. quid F H¹ L¹: aput L¹.
22. Gratificare (ω): regratum (ω),
**gratum F¹, se gratum H², gratum
P V E. 23. adg. L¹. 24. qui

GERRAE, nugae, ineptiae; et sunt gerrae fascini, qui sic in Naxo, insula Veneris, ab incolis appellantur. Plautus 25 Asinaria (600):

‘Gérrae!

Qui sésé parere ádparent huius légibus profécto.’

Idem (Persa 89):

‘Hic aderit, crédo, congerró meus.’

30

Congerro meus, ut conlusor meus, qui easdem exerceat nugas. Caecilius Portitore (191):

‘Fur, dépopulator! Gérrae!’ ||

GALLARE, ut est bacchare. Varro Eumenidibus (150): ‘Cum illo uenio, uideo gallorum frequentiam in templo, qui, dum e scena coronam adlatam inponeret aedilis † signosiae, et deam gallantes uario recinebant studio.’

(Idem) eodem (119):

‘Nam quae uenustas hic adest gallántibus?’

5

GANEONES a ganeis dicti, ut popinones; et sunt loca uinulentiae ac libidini apta. Varro Modio (315): ‘Et hoc interest inter Epicurum et ganeones nostros, quibus modulus est uitae culina.’ M. Tullius in Catilinam (ii. 7): ‘Quis ganeo, quis 10 adulter, quae mulier infamis, quis corruptor iuuentutis?’

GLUBERE. Varro de Re Rustica (i. 55. 1): ‘Durities enim † ea quod † non solum stringit bacam, sed etiam ramos glubit ac relinquit ad gelicidium.’

sin naxo F¹ L. 25. u. ab i. app. *ec* u. app. E. 28. se esperare H¹, sesperare (γ), se perare L² [sese parere *edd. Plauti*]: adp. L¹. 30. hic *om.* F¹ L¹. 31. congerrae omnia eius F¹ H¹ L², congerrae congerio meus H², congerio meus F⁵ *mg.*, congerionnia eius L¹, congerio meus congerrae P, congerrae congerio meus (c. m. *mg.*) E. congerius ** congerrae V¹, congerius meus congerrae V²: conl. L¹ P V: me V¹: eadem E. 33. cur (γ): depopulato F¹ L: gerre L¹.

CXIX. I. baccare F¹ H L E O², bacciare F², *tx.* (ω). 2. illos (γ): nento (γ), uentos P: qui dum (γ), quid eum P. 3. esse (ēē) na hora F H¹ E?, essena hora (γ). [*tx.* Sea-

liger]: nam adlatam (γ): imp. (γ), imp. L¹ P: aedilis (γ): signosie V, signosiae (γ): et deum H¹, et et deam F¹, *tx.* (γ). 4. retinebant (γ). 6. [cf. p. 267 M. ubi *edd. namque uenustas*]: namque (γ): uetustas (γ), uetusta P. 7. popionnes (ω), poppiones C: uinolentiae H¹, *tx.* (ω). 8. ac. O: libidinis F H¹ L¹ E, libini V¹: medio P [cf. p. 55 M.]. 9. gaones F¹. 10. ganeo *om.* F¹. 12. Gluere (ω), Gluure M O, Gluere A: [cf. p. 403 M. ubi *edd. ram gl.*]: duritia (γ), [-es *edd. Varr.*] *om.* (δ). 13. quod * non F¹: baicam P, basecam V¹, naccam (ω), uacam E, baccam F¹, *tx.* H² L V²: ramis (ω), [ramos *edd. Varr.*]: gluuit (ω), gluuit C: reliquit

- 15 **GRAMIAE**, pituitae oculorum. Caecilius (268):
 ‘Grammósis oculis ipsa, atratis déntibus.’
- GIGERIA**, intestina gallinarum *eum isiciis* cocta. Lucilius
 lib. VIII (9):
 ‘† Gizerini sunt
 20 Sine adeo hepátia.’
- GLIS**, nominatiuus ab eo quod sunt glires. Laberius in Aquis
 Caldis (5):
 ‘Et iam hic me óptimus somnús premit,
 Ut prémitur glis.’
- 25 **Plautus genetiuo plurali** (inc. 56): ‘Glirium examina.’
- GENUS**, generis ⟨parens⟩. Laberius Imagine (54):
 ‘Genus géneris nostri [parens].’

INCIPIT PER H LITTERAM.

- HABENTIA**, ut industria, sapientia, concordia. Libro septimo
 30 Claudius: ‘Animos eorum habentia inflarat.’ Ab eo quod
 est habere. ||
- 1 **HORA**, iuuentutis dea. Ennius Annali lib. I (114):
 ‘Quirine pater, ueneror Horamque Quirini.’
- HALLEC**, genere neutro. Plautus in Aulularia (fr. 5):
 ‘Qui mihi ólera cruda pónunt, hallec † duint.’
- 5 **Horatius in lib. II Sermonum** (Sat. ii. 4. 73):
 ‘Ego facem primus (et hallec)’ . . .
 . . . ‘Nec hallec míscui.’
- HALLOPHANTAM**, [aut sycophantam.] hominum genus nequam,

FHLVEAC, reliquid **PDMO**.
 16. grammónsis **F¹H¹L**, grammósis
F³H²PVE **E**: atratribus **E**: genti-
 bus **F²HLPVE**, dentibus **F¹**.
 17. Gigerica **F¹H¹**, *l.r.* (ω): con his
 et ita (γ). 19. gizerini (γ). 20.
 hepétia (γ). 23. praemit (prae
contract.) **FHL**. 24. ut premitur
F², opprimitur (γ). 25. plurari
L¹: gliuium **F¹H¹L**: eximina **V**.
 26. Genus **L¹**, Genius (ω): Laberius
om. A. 27. genius (ω). 28. *om.*
 INC. O. 29. ut *om.* **FH¹**, aut **L**:

libro VIII **E**. 30. cladius **H**:
 animus **L¹**: a. eorum flaret (*sic*) **V**:
 habeo *corr.* abeo **E**.

CXX. 1. iuuentutis **L¹**. 2.
 quirint **F¹L**. 3. sopularia **L¹**,
 aulolaria **F¹**. 4. mihi (γ): hal-
 lec **F²H**, allec **F¹LPVE**: d***
F¹, duint (γ), danunt **L²**, dunt
V¹. 5. hor. **F¹H¹E**, or. (γ). 6.
 face (γ), [faecem *edd. Horatii*]. 8.
 nec hallec **F²H**, nec allec (γ). 9.
 Halofantam (ω), Holofantam *ex*
 Holofantem **E**: aut (γ) **A**, au **CD**

quod ob suenda mendacia miserrima mercede conducitur. 10
Plautus (Cure. 463):

‘Halophantam au sycophantam magis esse dicam.’

Et alius nobilitatis obscurae (Com. fragm. Pall. inc. inc.
20):

‘Halophántam mendacém uelit.’

15

HIPPOCAMPI, equi marini, a flexu caudarum, quae piscosae
sunt: et est graecum. Menander:

“ὄχ οὗτος ἰππόκαμπος (έστ), ἐν ἀθέρι;”

Naevius Sirenocirce:

‘Délphino cinctis uehiculis hip্পocampisque ásperis.’

20

Lucilius transuerso ordine posuit:

‘Camphippi et pardocamelos.’

HARA est porcorum stabulum. Varro Prometheo Libero (435):

‘In tenebris ac suili uiuunt; nisi non forum hara atque homines,
qui nunc plerique sues sunt existimandi.’ Cicero in Pisonem 25
(37): ‘Ex hara producte, non schola.’

HILARITUDINEM, pro hilaritate. Plautus Milite Glorioso
(677):

‘Es, bibe, animo obséquere mecum atque ónera te hilaritúdine.’

HISCERE est † proprie loqui. Attius Armorum Iudicio (157): 30

‘Hem, uéreor plus, quam fás est captiuum, hiscere.’

HONESTITUDO, pro honestas. Attius Oenomao (501):

‘Horrénda honestitúdo Europae princípium primo éx loco.’

Idem Myrmidonibus (16):

‘Tua || honestitudo Dánaos decépit diu.’

I

O: sycof. F H A C, sicof. P V E D
O. 10. ob om. V¹. 12. halo-
fantam (γ), alofantam L¹, holo-
fantam E: aut syc. (γ), [an syc. *add.*
Plauti]: sycophantam E, sycof. (γ)
E *mg.*, secof. L¹: magis esse dicam
(γ). 13. nouilitatis L¹. 15. halo-
fantam (γ), olofantam E. 16. Hippo-
campi L¹: aequi L: mar** a flexu
F¹, maria flexu L¹, *tc.* (ω). 17.
meander F¹ H¹. 18. ucutos L¹,
uchutos (ω), uchutus M: hippo-
cantus F H¹ L², hippicantus L¹,
hippocampus H², hippocampus P V
E A C M, yppocampus D, hypp. O:
in aeternae usus F H L, in aeterne

u. P V E, in aeter neuus C D M, in
aeternaueius A O. 19. sirenocicer
L, sirenociter (γ), sireno circes (δ).
20. delfino (ω): cintis O, cinctus
corr. cinctis E: ippocampis V:
quae L¹ A. 21. posuit hippo-
campi elefanto camillos (γ), (po*suit
F¹), (ippocampi F¹). 23. perco-
rum F¹ H¹: libro I (γ). 24. uiunt
(γ). 26. ara L¹: productaest H²,
productae (γ): scola F H¹ L. 29.
siue (γ), [est bibe *add.* *Plauti*]:
honerate H¹ V Q. 30. propriae
L¹. 32. Honestudo L¹ O, *tc.* (ω):
honestitas V. 33. horrida (γ):
europe F H L¹: principium (γ).

HILUM, breue quoddam. Lucilius lib. XXX (33) :

‘Quod tua (tu) laudes, culpes, non proficis hilum.’

Cicero Tusculanarum lib. I (10) : ‘Tum illud, quod

5 “Sisyphus uersat saxum sudans
Nitendo neque proficit hilum.”’

HORNUM, ipsius anni. Lucilius lib. XXVIII (23) :

‘Utrum anno an horno tete abstuleris a uiro.’

10 Varro Eumenidibus (142) : ‘Cum in eo essem occupatus atque
in scola “curarer,” ut scribit Scantius, “horno per Dionysia.”’

HILARESCO. Varro Epistolarum Latinarum lib. I : ‘Immo, cum
amicorum domus fumat, hilaresco.’

HOSTIRE est comprimere, [cedere,] dictum ab hostia. Pacuius
Teucro (345) :

15 ‘Nisi coerceo
Protéruitatem atque hostio ferociam.’

Hostire, offendere [caedere]. [Pacuius] *Lucius* Eroto-
paegnon lib. II :

‘Nunc quod meum admissum nocens hostit uoluntatem tuam.’

20 **HALUCINARI**, aberrare et non consistere atque dissolui et
obstupefieri atque tardari honeste ueteres dixerunt. ut
est (ap. Gell. viii. 3) : ‘Et adsiduo oscitantem uidit, atque illius
quidem delicatissimas mentis et corporis halucinationes.’

HILARETUR. M. Tullius de Finibus Bonorum et Malorum
25 lib. II (8) : ‘Verum hoc loco sumo uerbis his eandem certe uim

CXXI. 1. dona os V: decipit
(γ): duc F¹. 3. quod tua lades
(γ): culpas H¹, culpes (γ), cupes
F¹: proficis** F. 5. [cf. p. 353
M.]: q. sisyfus F¹, q. y sisyfus F³, q.
si sisyfus H¹, q. sisyfus H² P E, q.
isisyfus L¹, q. sisyfus L², q. sifyus
V. 6. intendo F¹ L¹: prefixit F¹.
8. te (γ). 9. [cf. p. 355 M. ubi add.:
curarer ut scribit sc. h. per dionysia].
10. scola F H¹, schola (γ), chola
E: curaret inscribit (γ), (inscribi
P¹): horno F H, orno L P V E:
per dionysiam (γ), (per dioniam
P). 11. Hilarisco H² mg., tx. (ω):
inuocum (ω), inux cum P. 12.
hilarisco L¹ E mg. 13. conmere
L¹, comprimere L², comp. (ω): re-

cedere (ω), cedere F³: dictum om.
F H¹: ostia V A. 15. [cf. p. 490
M. ubi add.: *nisi citia (cicia) ferici-
tate (feroc., ferc.) atque (adque) fe-
rocia*]: cohercuero F H¹ L, coer-
cuero H² P V, cohercuero corr.
coercuero E. 16. proteruita-
tem F H¹ L, proteruitatem H² P V
E: hostiero F² (F³ ?), hostiaero H¹,
hosti* F¹, hostio (γ), hostia V¹.
17. cedere (ω): pacuius (γ). 19.
hunc quod (γ). 20. Halucinare
P, Haluniari A, tx. (ω). 21.
oneste F¹. 22. adsiduo L¹ (δ),
ass. (γ): et adsiduo—atque om. P.
23. deligatissimas F¹ L¹: alucina-
tiones F¹ L V E, alutiones D M O,
aluciones A C, tx. F² H P. 25.

uoluptatis Epicurum [non] nosse quam ceteros. Omnes enim iucundum motum, quo sensus hilaretur, graece ἡδονήν, latine uoluptatem uocant.'

HEBES positum pro obscuro aut obtuso. Cicero Academicorum lib. II: 'Quid? lunae quae liniamenta sunt? potesne dicere? cuius et nascentis et || insensientis alias hebetiora, alias acutiora uidentur cornua.'

HINNOS [uel hinnas] sub quo sensu accipere debeamus, Varro designat. Ait enim, ex equis et † hinnulis qui nascantur, hinnos uocari.

HILLAS intestina ueteres esse dixerunt: unde Bohillae, oppidum in Italia, quod eo bos intestina uulnere trahens aduenerit. Laberius (145):

'Láuite item hillam: cócus si lumbum adússit, †flagris caéditur.'

Idem Catulario (21):

'Neue aliter hunc pédicabis. Quómodo?
Video, ádulescenti nóstro caedis hillam.'

HINNIBUNDAE, pro hinnientes, ab eo quod est hinnio. Claudius Annali lib. XVI: 'Equae hinnibundae inter se spargentes terram calcibus.'

INCIPIIT PER I LITTERAM.

INCURVISCERE. Cicero de Oratore lib. III (154): 'Ut: "Bacarum ubértate incuruiscere."'

Ita et Tusculanarum lib. I (69).

[cf. p. 396 M. ubi edd.: *sumo . . . uoluptatis*]: summo (ω): uerbis *om.* F² P V E. 5. hinnas D¹, innos F¹ L. 6. Hilla H²: boilla F¹ H¹ P¹, bohilla (ω), *ex* boilla E. 7. itali quo eo C. 8. labitatem F¹ H¹ L. labititem (γ): illam F H¹ L, *tx.* H² P V E: coccus H¹: adusit L¹: fragilis F H¹ L P E, flagris H² *mg.* V: ceditur (γ). 11. neue V¹. 12. adulescenti H² L E: cedis (γ): hillam F H¹, hilla L, illa H² P V E. 13. Hinnibunde (γ). Hinnibundae V¹: pro hinnienter (γ), innienter V: est *om.* V: hinno (γ). 14. eque L¹: hinnibunde F H¹ L¹?. 16. *om.* INC. C D M O. 17. Incuruiscere (ω), Incupuiscere F¹ L¹. 18. *tx.* L¹ C, baccarum (γ) A, bac-

(δ). 26. uoluntatis (ω): non nosse (γ), non esse (δ). [nosse. *om.* non, *edd. Ciceronis*]. 27. iocundum F¹: notum (δ): hilareturi O: graecae L: hedoneum (ω), haed.?. 29. Habes F¹ L, Haebes F³ H, *tx.* (ω): obtuso F¹ V. 30. laeniamenta H¹, l**niamenta F¹, leniamenta F²: potesne V. 31. ne cuius (γ): et insensientis *om.* F¹ L. CXXII. 1. habesiora F¹, habet. L, haebetiora H. 3. uel innas F¹ D, *tx.* (ω): uarro *om.* L². 4. innullis F¹ H¹ L¹ C O, inulis H² L², hinnulis D M. hinnullis A. innullis

- 20 **INFINITATEM.** Cicero Academicorum lib. III (ii. 116):
 'At hoc Anaximandro, populari et sodali suo, non persuasit. *Is enim* (infinnitatem naturae dixit esse.' Idem Tusculanarum
 lib. V (105): 'Quibus) infinitatem rerum atque naturae et in
 hoc mundo ipso caelum, terras, maria cognoscimus.'
- 25 **INSANITAS.** Cicero Tusculanarum lib. I (iii. 10): 'Insipientia
 autem, quasi insanitas, quae † est et insania eademque dementia.'
 Varro Eumenidibus (133):
 'Apage in diirectum á demo nostra ístam insanitátem!'
- INFRACTIONEM** Cicero Tusculanarum lib. III (14): 'In quem
 30 cadat aegritudo, cadere in eum timorem et infractionem quidem
 animi.'
- IUGLANDES.** agrestes nuces. Cicero Tusculanarum lib. V (58):
 1 'Instituitque ut cadentibus iuglandium || putaminibus barbam
 sibi et capillum adureret.'
- INGENERARETUR,** ut innascetur. Cicero Academicorum
 lib. III: 'In tanta animantium uarietate homini ut soli cupiditas
 5 ingeneraretur cognitionis et scientiae.'
- IUVENILITAS,** pro iuuentus. Varro Tithono, *περὶ γήρως*
 (5+5):
 'Quam déreliquit multícupída iuuenilitas.'
- ITUM,** pro incessum. Titinius Setina (117):
 10 'Itum, géstum, amictum qui uidebant eius.'
- IGNAUAUIT,** id est ignauum fecit. Attius Aeneadis aut Decio
 (9):
 'Fáteor; sed saepe ígnauauit fórtem in spe expectátio.'
- INPLICARE** positum pro ornare. Afranius Brundisina (18):
 15 'Parte inferiore hic ímplicabátur caput.'

charum P¹ D M O: ubertatem (ω),
 [-te cdd. Ciceronis]. 20. lib. III
 H¹. 21. ad hoc (ω): popularis
 (ω): sodali F¹ L: peruassit F¹,
 peruasit L, tr. (ω): his enim (ω).
 25. lib. I (ω). 26. esse P, esset
 (ω), [est cdd. Ciceronis]: inasia V¹:
 eadem quae H¹ L. 28. [cf. p. 49
 M.] 29. Infractione C M, (In-
 fractionem torporem F³ mg.). 32.
 Iug*landes O¹. 33. que om. F H¹
 L: cadentibus F H L P E. canden-
 tibus V.

CXXIII. 4. uarietate H. 8. [cf.
 p. 433 M. ubi cdd. *quam . . . iuueni-
 litas*]: quadereliquit F² H¹, quade-
 reliquit F¹ H² L P V E: iuenitas V¹.
 9. incessu (ω): sedina H¹, sedtina H²,
 sedin F¹ L. 10. itucestum F¹ L:
 cessu V¹: amic* F¹, amicum V¹.
 11. Ignauit (ω): ignauuum F² H L:
post Decio dim. lin. spatium in E.
 13. [cf. p. 126 M.]: ignauit (ω).
 14. Imp. L A C, Imp. (ω): porornare
 F¹: brundisio in (γ). 15. aut
 decio. Implicare—caput. Fateor

INANIIS, pro inanitate. Plautus Aulularia (84):

'Ita inánis sunt ópletæ atque aráneis.'

INCITAS dicitur egestas. Plautus Trinummo (535):

'Alii éxsolatam abiérunt; alii emórtui:

. . . hem nunc hic, cuius est,

Ut ad incitas redáctus est!'

20

Idem Poenulo (907):

'Prófecto ad incitám leonem rédiget, si eas abdúxerit.'

Lucilius Satyrarum lib. III (62):

'Illud ad incita cum redit atque internecionem.'

25

Idem lib. XV (19):

'Vilicum Aristocratem, mediastrium atque bubulcum

Conmanducatus conrupit, ad incita adegit.'

INCERTAT, incertum facit. Pacuvius Duloreste (150):

'Séd me incertat díctio: quam rem éxpedi.'

30

Plautus Epidico (545):

'Lónga dies meum incértat animum.'

ICIT significat percutit, ab ictu. Plautus Truculento (601):

'Fréndit, icít femur.'

Idem Vidularia (98):

'Ibi || út piscabar, fúscina ici uídulum.'

35

1

Pacuvius Armorum Iudicio (38):

'Nám canis

Quando ést percússa lápide, non tam illum ádpétit

Qui se icít quam [illum] eumpse lápídem, qui ipsa icta ést, 5
petit.'

Afranius Simulante (307):

'Offéndit, † regit, rúmpit, icít póculo.'

— expectatio (γ). 16. Inanis

(ω): anitate V. 17. inanis (γ):

opletæ (γ), oplactæ P¹, oblaete E:

arantes (γ), [araneis cdd. Plauti].

18. Incitas (ω), Incistas L¹. 19.

alii F²: exsolati (γ), ex exolati E,

[exolatam (-ul-) cdd. Plauti]. 20.

hemunc H¹, hem hunc F¹: cuius-

tuta (γ). 21. redactus est (γ).

23. profectu F H L E, profactu P,

tx. V: ad incitám F H¹, ad incita

H² L P V E: leonem (γ): aduxerit

P¹. 24. III (in ras.) F. 25.

ad om. V: incitam F H¹, tx. H² L P

V E: redit V¹, rediit F H L P V²

E: aque H¹ L¹. 27. [cf. pp. 143,

478 M.]: magistograthen H¹, magis-

tograten F H² L V² E, magistogra-

tem P, magistograutem V¹: media-

strinum (γ). 28. conmanducatus

L¹, conmanducatus (γ): conrupit L¹,

corr. (γ). 29. Incernat A². 30.

ne (γ): ditio P. 33. a uictu L¹.

CXXIV. 1. uici (γ). 4. adp.

L¹. 5. sesicit L¹, se*cit F¹: illum

eum ipsum (γ): ipsa (in ras.) (? se)

Caecilius Demandatis (27):

10 'Si úmquam quisquam uídít quam catapúlta aut balista ícerit.'

Lucretius lib. III (159):

'Esse animam cum animo coniunctam; quae cum animi ui
Perculsa est, exin corpus propellit et icit.'

Turpilius Demetrio (26):

15 "'Nam si íceris me pósthac, credas mihi uelim,"
Inquit, tum quid censes? Dolebit scilicet.'

Nacuius Danae (11):

'Quae quondam fúlmine icit Iúppiter.'

INUNCARE, quasi unco inuadere et arripere. Lucilius lib. XV

20 (21):

'At qui nummos tristis inuncat.'

INSOLUM, insolitum. Afranius Crimine (40):

'Órbitatem sénectuti tuae malam
Metuí, quod in solúm non uenit caeco ac dementi tibi.'

25 Idem Virgine (342):

'Né ueniret, quód nunc agitur, in solum.'

INIBI, pro sic et mox. Afranius Materteris (207):

'Postquam sé uidet

Inibi esse, gnatam páruulam soróribus

30 Commendat.'

Caecilius Plocio (188):

'Libérne es? Non sum líber, uerum inibi ést quasi.'

Pacuius Iliona (205):

'Profécto aut inibi est aut iam potiuntúr *Phrugum*.'

35 IGNOTI, id est inscii. Naeuius Lyeurgo (36):

'Ignoti iteris sumus

Túte scis.'

E: iacta V¹. 8. regit (γ). 10. quam F H¹, quem H² L P V E: *erit F¹. 12. *tx.* F³ H¹, animum (γ): coniunctum F¹ V E: quem cum V: uis (γ). 13. perculsa F¹: propellit eicit (γ), propellite *ecit V¹, [p. et icit *edd. Lucretii*]. 14. demetrio na nam (γ). 15. post accredas E. 17. inequius F¹ L. 18. quae quondam F³ H¹, quae quondam F¹ H² L V E, quandam (*om.* quae) P: flumine V. 19. Inungare L¹: adr. L¹. 21. atqui (γ), aut qui V. 22. Insolum

(ω): insolutum F¹ P O¹, insolitudine C¹, insolitum (ω). 24. ac demetibi (γ), ad me tibi F¹. 26. ne *om.* F¹: ueneret P: num H² P V E, *om.* F H¹ L. 28. uidit (γ). 29. gignastum H¹ (*ut vid.*), gignatum F¹, gignatam (γ). 32. libernae L¹: *tx.* F³ H¹, liber *om.* (γ), quasi *om.* (γ). 34. aut iam F³ H¹, tam iam (γ): frugum (γ). 35. Ignote (ω), Ignote P: inscie A P, insciae F H L V E: ennius F¹ E. 36. [cf. p. 485 M. ubi *edd.*: *ignoti* (*igniti*, *igniti*)]:

- INIURIE** dictum pro iniuriose. Naeuius Lycurgo (40):
 'Óderunt di hominés iniuros. Égone an ille iniúrie
 Fácimus?' 40
- INCILARE** est increpare uel improbare. Attius Meleagro (458):
 'Quis erit qui non me spérnens, || inciláns probris,
 Sermóne indecorans túrpi fama differet?' 1
- Idem Clitemestra (41):
 'Mátrem ob iure fáctum incilas, génitorem iniustum ádprobas.'
- Pacuius Duloreste (130): 5
 'Siquis hac me orátione incilet, quid respóndeam?'
- Lucilius lib. XXX (30):
 'Nunc, Gai, quoniam incilans nos laedis uicissim.'
- INNUBERE** positum transire, quod hae, quae nubunt, ad domos
 maritorum transeunt. Lucilius Satyrarum lib. VI (26): 10
 'Suam enim insinuare atque innubere censent.'
- INFESTUM MARE HABERET** pro mare latrocinando infestaret.
 M. Tullius de Re Publica lib. III: 'Nam cum quaeretur
 ex eo, quo scelere compulsus mare haberet infestum uno myo-
 parone: "eodem," inquit, "quo tu orbem terrae."' 15
- IMBRICES** ac **TEGULAS**. Sisenna Historiarum lib. III:
 'Dissipatis imbricum fragminibus ac testis tegularum.'
- INPIGRITAS**, pro inpigritia. M. Tullius de Re Publica lib. III:
 'Numquam uiri fortissimi fortitudinis, inpigritatis, patientiae.'
- INTOLERABILIS**, id est quae tolerari non possit. Afranius 20
 Priuigno (254):
 'Quod si fecissem paulo saépius,
 Didicésses ferre, et nón esse intolerábilis.'

ignotae (γ). ignote V. 38. In-
 iuriae H¹ L¹ O, Iniurie (ω): iniurio-
 sae L¹, *tc.* (ω): dictum pro iniuriose
om. P (*add. post* iniuros l. 39). 39.
 i dii F H¹ L: homines iniuriose (γ),
 homines iniuriosae H¹ L¹: homines
 iniuriose dictum pro iniuriose egone
 P: iniuriae L¹ V¹. 41. *inp.* F H L¹
 A M, *imp.* P V E C D M O, impro-
 brare L². 42. qui rit qui F² L,
 qui rit F¹.

CXXV. 1. incilans F³ H V E,
 ingilans F¹ L, ingicilans P: prob*ris
 V: probris—indecorans *om.* P. 2.
 differret (γ), differet F³. 4. matre

meo iure (γ), (matere P¹): *adp.* L¹.
 8. ga* H¹, gat F H¹ L, cai V²: uicis-
 sem F¹ L. 9. haec P: nubant
 F L, nubuant P, *tc.* (ω). 11.
 inuadere atque (γ). 12. infesti-
 naret V. 13. [cf. pp. 318, 534
 M.]: quereretur F. 14. *comp.*
 L: infectum F¹: myoparane F¹ L.
 16. tegules F¹. 17. fragminibus
 F H L C D O, *tr.* V E A M: tectis
 M¹. 18. *Imp.* L¹, *Imp.* (ω): in-
 pigritia L¹ D, *inpigritia* F¹, *inpigr.*
 A, *impig.* (ω). 19. *inp.* L¹. 20.
 Intoll. A: toll. A: posset F¹. 23.
 didicit esse is ferre (γ), didit esse

INCONSULTI, quibus consulentibus religio nihil diceret. Vergilius Aeneidos lib. III (452):
 25 'Inconsulti abeunt sedemque odere Sibyllae.'

INLUVIES, sordes. Vergilius Aeneidos lib. III (593):
 'Respicimus: dira inluuies.'

Lucilius lib. XXX (88):
 30 'Inluuies, scabies oculos huice inque petigo
 Consendere.'

Varro Manio (254): 'Ac periret:
 "Squalé scabreque, inlúuie et uastitúdi-"'

Lucilius lib. XXVI (44):
 1 'Hic || cruciatúr fame,
 Frígore. inluuie, íperfundie, ínbalnitie, incúria.'

INVIDIOSUM, quod sit uitabile ad uidendum. Lucilius lib.
 XXVI (36):
 5 'Squáilitate súm- ma ac scabie súm- ma in erumna óbrutam,
 Néque inimicis ínuidiosam néque amico exoptábilem.'

INDULGITATE, pro indulgentia. Sisenna Historiarum lib. III:
 'Bassus adsiduitate, indulgitate uictus.'

IEIENTARE. Afranius Buccone Adoptato (19):
 10 'Iéientare núl- la inuitat.'

Plautus Curculione (73):
 'Quid ántepones Véneri íeientáculi?'

Afranius Crimine (43):
 'Haéc íeiuna íeientauit.'

is ferre **E**, diddicit esse differre **P**
 (is inferre **F**¹). 26. aberunt **L**:
 odore **H**¹, *om.* **L**: sibillae **L E**,
 sillae **V**¹. 27. Inluuies **L**¹ (δ),
 Illuuius (γ), Illuuius **F**¹. 28. [cf.
 pp. 130, 330, 373 M.]: dirae **V**¹:
 inluuiae **L**¹ **C D M**, inluuie **L**² **A O**,
 illuuiie **F**³ **H P E**, illuuiiae **F**¹ **V**. 30.
 [cf. p. 160]: inluies **L**¹, illuies **L**²,
 illuuius (γ): huic denique spei (γ).
 33. [cf. pp. 168, 184, 225 M.]: sca-
 bieque (γ), scabiaeque **V**: inluuiae
L¹, illuuiie (γ), illuuiie **H**².

CXXVI. 2. inluuiae **L**¹, illuuiie
 (γ): inuallniae **F**¹, inuallnitie **L F**¹,

inuallnitiae **F**³ **H**¹, inuallnitiae **H**²,
 inuallnitie **P**² **V E**: inperfundiae (γ),
 inperfundie **V E**. 3. qui sit **C D**
M O: uiuendum (ω). 5. [cf. pp.
 225, 401 M.]: sculitate (γ): summa
 in re summa **o**. (γ): ac scabie—in
 erumna *om.* **P E**: abrutam **F**¹. 8.
 bassas **V**¹: adsiduus itate **L**¹, as-
 siduitate (γ), assiduitate **P**. 9.
 ientare **H**² **P V E**. *tx.* (ω): (ieientare
 ientare **F**³ *mg.*). 10. ientare **H**² **V E**
 entare **P**, *tx.* (ω). 12. qui a. **P**: quid
 ante curc. quid **V**¹: u. ientaculi **H**² **P**
V E, u. *om.* **O**¹. *tx.* (ω). 14. ien-
 tautit **H**² **V E**, eientautit **D O**, entautit

Varro Marciore (278): 'Ut eat ac rempublicam administret. 15
quod pulli ieientent.'

IGNAUAUIT, ignaum fecit. Attius Aeneadis (9):
'Fáteor, sed saepe ignauauit fórtem in spe expectátio.'

INAUDIRE, audire. M. Tullius ad Pansam lib. I: 'Quorum
erupit illa uox, de qua ego ex te primum quiddam inaudieram.' 20
Nouius Maliuolo (55):

'Únde hoc tam repénte
Iucúndum inaudiui melum?'

Pacuius Armorum Iudicio (35):
'Quod égo inaudiui accípíte et quid sit fácto opus decérnite.' 25
Afranius Diuortio (68):
'Nóbis dicas, quaéso, ne ille inaudiat.'

INFELICENT. Caecilius Nauclero (114):
'Út te di omnes infelicient cúm male monita mémoria!'

Plautus Poenulo (449): 30
'Di illum infelicient ómnes!'

INIQUAT. Laberius Nuptiis (65):
'Aequum ánimum indigna iniquat contumélia.'

INTEGRARE, redintegrare. Vergilius Georgicorum lib. IIII
(514): 35
'Ramoque sedens miserabile carmen ||
Integrat.' 1

Attius Antenoridis (124):
'Namque húc id uenio, ut méa ope opes Troiae integrem.'

Pacuius Chryse (111):
'Sed céso inimicitiam íntegrare.' 5

Sisenna Historiarum lib. IIII: 'Ultro citroque integrant in
oppido caedem.'

P, *tr.* (ω). 15. arcem acrem A¹:
administrant M. 16. polli H¹,
publi (δ), *tr.* (γ): ieientent F²,
entent P, ientant A, ientent (ω).
17. Ignauit (ω): ignauium F¹ L¹ V¹,
tr. (ω): facit (ω). 18. [cf. p. 123
M.]: ignabat (γ). 20. quidam
F¹. 21. maliuolo (γ). 27. nouis
dictis (γ), (dictis om. L¹): queso F¹ H¹
L (q): inaudiatid L. 28. Infeli-
centent C¹, Infelicitent (ω): (Infel.
[sic] felicem faciant F³ mg.). 29. ut

dedi A C D M O, ut te dii F² H¹, *tr.*
(γ): infelicitent (ω): molita (δ). 31.
dii (γ): infelicitent (γ): (iniquat
iniquus fit F³ mg.). 33. equum
F H L V ? A C D ?, aequum E ? : in-
dignat (ω), indignanti H² P V E,
indignant F¹ C. 36. ereboque (γ),
om. H², eroboque V: carnem V.
CXXVII. 3. huc inuenio (γ):
trogae (γ), (trogeae P¹). 4.
chryse F H V E. 5. set L¹:
ceso F¹ L: inimitiam P. 6. cito-

- IRASCERE**, pro irasci. Pomponius *Hetaerista* (31):
 'Nóli, quaeso, iráscere :
 10 Móre fit, moriri suam quisque úxorem <uir> út uelit.'
Nigidius Commentar. Grammaticor. lib. VIII: 'Ita iras-
 cere. Quid nunc irascitur?'
- IAMDIU**, pro olim. *Turpilius Hetaera* (79):
 'Rhodiénsis est, sed istuc cónmigrauit iámdiu.'
 15 *Emmius Alcmeone* (19):
 'Factum est iám diu.'
Caecilius Pausimacho (136):
 'Líbera essem iámdiu,
 Si istóc habuissem ingénio amatorés mihi.'
- 20 *Liuius Aiace* (15):
 'Mirúm uidetur, quód sit factum iám diu?'
- INCURSIM**, pro celeriter. *Caecilius Fallacia* (46):
 'Núllus sum, nisi meám rem iam omnem própero incurSIM
 pérdere.'
- 25 **INDISCRIMINATIM**, indifferenter. *Varro de Lingua Latina*
 lib. XVIII: 'Quibus nos in hoc libro, proinde ut nihil intersit,
 utemur indiscriminatim, promisee.'
- INSANUM**, pro insane; ut inmane pro inmaniter. *Plautus*
Neruolaria (99):
 30 'Insánum uálde utérque deamat.'
Sallustius lib. II: 'Immane quantum animi exarsere.' [Nomen
 positum pro aduerbio.]
- IUXTIM**, pro iuxta. *Sisenna <Historiarum lib. I>*: 'Proximo
 anno> ab urbe condita iuxtim Numicium flumen obtruncatur.'
 35 *Liuius Aegistho* (10):
 'In sedes cónlocat se régias
 Clyteméstra iuxtim, tértias natae ócupant.'
- 1 **INANIMA**, sine anima. *M. Tullius de Officiis lib. || II* (11):

que L¹. 8. etacrista FH¹, eta-
 rista H²LPVE. 9. neli F¹L:
 queso L, **ueso F¹. 10. quisque
 om. F¹L. 14. rhodiensis est (γ):
 stuc L¹: conm. L¹. 17. nausi-
 macho F³H¹L¹, epinausimacho (γ).
 18. liber (γ). 19. si ston habuissem
 F³E?, si ston habuissem ingenio
 siston H¹, habuissem ingenio siston

H²PV, si ston abutores mihi (cett.
 om.) F¹L. 23. incursem L¹. 25.
 Indiscrimtim FH¹: indifferenter
 L¹. 28. Insantum F¹L¹: pro in-
 sana C: inmare A, inane X, im-
 mane (ω): inaniter ACD¹, inma-
 niter D²O, immaniter (ω). 29.
 neruo (γ). 36. conl.?. 37. clit.
 (γ): nate (γ).

‘Quae ergo ad uitam hominum tuendam pertinent, partim sunt inanima, ut aurum, argentum.’ Et in Hortensio: ‘Nam cum omnis sollertia admiranda est, tum ea quae efficit ut inanima quae sint uiuere et spirare uideantur.’ 5

INDOLENTIAM, quod sine dolore sit, noue M. Tullius de Officiis (lib. III) (12): ‘Ut i qui rem expetendam uel uoluptate uel indolentia metiuntur.’

INDICARE, promittere, addicere. M. Tullius de Officiis lib. III (62): ‘Scaeuola, Publi filius, cum postulasset, ut sibi fundus, cuius 10 emptor erat, semel indicaretur.’

INEPTITUDO, pro ineptia. Caecilius Harpazomene (61): ‘Qui (tú,) homo ineptitúdinis cumulátus, cultum oblitus es?’

IGITUR positum pro postea. Plautus Amphitryone (209): ‘Sin alitér sient animáti neque dent quae petat, 15 Sese igitur summa (uí) uirisque eorum oppugnassere oppidum.’

INVOLARE, inruere, euolare, uel insilire, uel inuadere. Plautus Amphitryone (245): ‘Cúm clamore ínnoiant, ínpetu alacri.’

Cicero de Oratore lib. III (122): ‘Ista prudentia doctrinaeque 20 possessio, in quam homines, caducam quasi atque uacuum, abundantes otio, nobis occupatis inuolauerunt.’

IUDICATUM, (damnatum) atque *iudicio* addictum. Plautus Asinaria (937):

‘Mále cubandum est; iúdicatum me úxor — ducit domum.’ 25

INPENDIO, pro magis. Plautus Aulularia (18):

‘Atque ille uero mínus minusque inpendio Curáre, minusque me impertire honoribus.’

CXXVIII. 5. sint *ex* sit **E**: sperare **L**¹. 6. n. m. t. q. s. d. sit (ω): de off. ut ii qui **FH**¹**L**, de off. II ut qui **H**²**PV**, de off. ut qui **E**?, de off. ut hi qui (δ). 7. expetenda **DMO**, expedendam **L**²: qui r. e. *om.* **L**¹: uoluntate **DMO**. 8. indolentiam **F**¹**H**¹. 9. adicere **C**. 10. uim sibi **F**¹**L**. 11. semel *om.* **P**¹. 12. ineptiae (δ): arpazone (γ). 13. cultum (γ). 15. essent (γ), [sient *cdd. Plauti*]: neque **H**¹: petant (γ), [petat (-ant)

cdd. Plauti]. 16. summa uiresque eorum (γ), [s. ui uirisque e. *cdd. Plauti*]: oppugnatus se (γ), [expugnasse (-assere) *cdd. Plauti*]. 17. inruere **L**¹ (δ), irruere (γ): insilire **A**: euadere **C**: uel inuadere *om.* **O**¹. 19. Impetu (Inp. **L**¹**E**) (*uorum lemma*) **F**¹**L****V****E****A****O**. 20. ista prudentia (ω): doctrinaeque (ω), *tx.* **F**². 22. nouis (ω). 23. atque indictum (ω). 25. maie **FH**¹: dicit **F**¹**L**, ducit (γ). 26. Inpedio **L**¹, Impedio (ω). 27. inpedio **L**¹,

1 **INDIPISCERE**, petere, usurpare. Plautus || Aulularia (774):
 'Neque partém tibi
 Ádeo, cuiust, índipisces; néque furem excipiés?'

INCRUSTATUM. Varro Ταφῆ Μενίππου (533): 'Λιθόστρωτα pau-
 5 menta et parietem (incrustatum) scrutatus.'

INPOTENS. ualde potens. Cicero Tusculanarum lib. V (17):
 'Qui nihil metuant, nihil angantur nihil concupiscant, nulla in-
 potenti *laetitia* eferantur.'

INAUDITUM, quod non audiat. in ueteribus prudentibus lectum
 10 est (Gell. vi. 6. 1): 'Quaedam animalium aliud alio carent; aut *caeca* natura gignuntur aut inodora aut inaudita.'

INFESTUM, (quod alii infestum) aut cui aliud sit infestum.
 M. Tullius pro Plancio (1): 'Dolebam, iudices, et acerbe
 ferebam, si huius salus ob eam ipsam causam esset infestior,
 15 quod *is* meam salutem atque uitam sua beniuolentia, praesidio
 custodiaque texisset.'

IGNARUM, quod nesciatur aut sit incognitum. Vergilius
 Aeneidos (lib. X) (706):
 'Ignarum Laurens habet ora Mimanta.'
 20 Sallustius Iugurthino bello (93. 3): 'Amore humanae cupidinis
 ignara uisendi.'

INLATEBRARE a latebris honestissime dictum. Coelius
 Annalibus lib. I (Claudius i): 'Arma plerique abiciunt atque
 inermi in latebras se inlatebrant.'

impedio (γ). 28. inp. L¹, pertire
 F H¹: me om. V.

CXXIX. 2. [cf. p. 293 M. ubi
 cdd.: *adeo cuius (cuius) indipiscis*].
 3. adeo cui sit (γ). 4. (Incrustatum
 ornatum crustis coopertum F³ mg.):
 μεθοστρωτα H¹, μεθοστρωτα (ω),
 μεθοστρωτα O. 5. parietes crusta-
 tus (ω), parietes crutatus C. 6.
 Inp. H L¹ (δ). 7. agant (γ), [an-
 gantur cdd. *Ciceronis*]: concupis-
 cant H: impotentia (inp. L¹) (γ),
 [impotenti laetitia cdd. *Ciceronis*].
 8. haecferantur F² H L, (-a*tur F¹),
 haecferantur corr. efer. E, tx. P V.
 9. prudenti F¹. 11. aut natura A,

aut a n. (ω) [tr. cdd. *Gell.*]: gignun-
 tur F¹: aut aut inodora A: in-
 odiora P. 12. Infestum aliud-
 H¹, Infestum aliud aliud sit in-
 festum (ω). 13. plantio (γ):
 delebram F¹, dolebram H¹, do-
 leram L¹: iudicices P. 15. his
 F H¹ L E: mea P: aque L¹. 16.
 custodiaquae L: texisse F H L.
 17. nesciat cura ut (ω), nesciat
 ut H¹, tx. F³ H³. 20. cupi-
 di**nis E. 21. uisenda F¹
 L. 22. Inlatebrare L¹ (δ):
 caelius F H L, coelius P² V E. 24.
 inermes F¹, inermes F³ H¹, in-
 hermī H² L P V, ex inermis E.

- INIMICITIA** numero singulari. Ennius (trag. 326): 25
 'Éo ego ingenio natus sum;
 ∪ Amicitiam atque inimicitiam in frontem promptam gero.'
- ⟨**INPURATUS**, pro⟩ inpu7o, quod est inpudens. Lucilius
 lib. II (1):
 'Homo inpuratus [et inpuno est], rapister.' 30
- INFINITIO**, quasi sine fine et indefinitio. Cicero de Finibus
 Bonorum et Malorum lib. I (21): 'Quarum incursione non
 solum uideamus, sed etiam cogitemus; infinitio ipsa quam apirian
 uocant.' ||
- IN POPULUM**, pro ad populum. Sisenna Historiarum lib. III: 1
 'Seruulum eius, praemio libertatis inductum, magno cum tumultu
 [conuentum] in populum produxit armatum.'
- INMISSUM**, pro demissum, prominens et longius pendens.
 Sisenna Historiarum lib. III: 'Cum conplures menses barba 5
 inmissa et intonso capillo.'
 Vergilius Aeneidos lib. III (593):
 'Respicimus: dira inluuies inmissaque barba.'
- IUSSO**, pro iussu. Sisenna Historiarum lib. IIII: 'Tamen
 Tudertibus senati consulto et populi iusso dat ciuitatem.' 10
- IACTUOSAE** positum pro iactantes. Cicero in Oratore (125):
 'Cum sunt luminosae et quasi iactuosae partes duae.'
- INCISIM**. Cicero in Oratore (213): 'Haec quidem duo binis
 pedibus incisim; deinde membratim: "tu dicere solebas."'

[inermi *add. Gellii* xvii. 2. 3]: illa-
 tebrasse H: inl. L¹. 25. Inimitia
 V¹. 26. ego ego H¹, ego om. L¹,
 eo ego (γ). 27. amicitia modo
 inimicitiam F¹ L: in frontem (ω),
 in fronte F³ ? O: proptam H, prom-
 tam F¹ L P O, promta E. 28. In-
 punio D¹, Impuno F P V E, Inpuno
 (ω): inpudens L (δ), imp. (γ). 30.
 [cf. p. 167 M.]: inpuratus L¹, imp.
 H² V E, imperatus F H¹, ipuratus
 P: inpuno L, imp. (γ). 31. In-
 finitio est quasi E: quia A. 32.
 incursionem (γ), [-ne *add. Ciceronis*].
 33. aparian F¹ L, apirian (γ).

CXXX. 2. indictum (γ), induc-
 tum H²: cum tumulto F³ H¹, cum
 tumultu H² V E, cum tumalton P,

cum pulo L¹, cum populo F¹ L².
 4. Inmissum L (δ): prominens om.
 L¹. 5. [cf. p. 188 M.]: sum F¹ L:
 conplures L¹. 6. inm. L¹: in-
 tonso F³ H¹, intonsa F¹ H² L P V E:
 intonsa pillo V¹. 8. dira *ex* ira
 E: inluuies L¹: inmissaque H L¹,
 immissaque F H² P V E. 9. Iosso
 F¹: pro iniusso L¹, pro iniussu (ω):
 libro IIII F H L P E, III V. 10.
 tudesertibus F¹ H¹: *tx.* F³ H² P V,
 sentis H¹, sati L¹, satis F¹ L², sena
 E: iussum H¹, iussu F³ H² V E,
 iusso F², tussu F¹ L, tiussu P. 11.
 lactuosae M, lactuose (ω): iactanter
 (ω). 12. [cf. p. 132 M.]: luminose
 (γ), lumin*se E: iactuose (γ), actu-
 ose F¹: parteduat F H¹ L. 13.

- 15 **INPORTATUM**, pro inlatum, quomodo exportatum ablatum. Cicero *de Oratore* (lib. I) (38): 'Publicis rebus quae adiumenta per homines eloquentissimos inportata.' Idem lib. II (53): 'Modo enim huc ista sunt inportata.'
- 20 **INFITIATORES** sunt falsi criminis obiectores. Cicero *de Oratore* lib. I (168): 'Non intellegebat, ut, si ille infitiator probasset iudici, ante petitam esse pecuniam quam esset coepta deberi.'
- INSIGNITE**, cum indicio notae. Cicero *de Oratore* lib. II (349): 'Nec inprobum notari ac uituperari insignite posse.'
- 25 **INVITIUS**, ab eo quod est inuitus. Cicero *de Oratore* lib. II
I (364): 'Quem ego paulo sciebam uel pudentius || uel inuitius, (nolo enim dicere de tam suauis homine fastidiosius).'
- INEXTINGUIBILIS**. Varro Cato uel *de Liberis Educandis*: 'Mala enim consuetudo, diu inroborata, est inextinguibilis.'
- 5 **INNUMERALI**, pro innumerabili. Lucretius lib. II (1086): 'Non esse unica, sed numero magis innumerali.'

INCIPIT PER L LITTERAM.

- LATER**. Varro Hecatombē, *περὶ θυσιαῶν* (96):
14. Ludón fluens sub Sárdibus flumén tulit
10 Aurúm, later quod cónquadravit régius.'
- Idem Sesqueulixe (474):
'Ubeí dicuntur bárbari innumerábiles
Láteres aureós habuisse.'

Inhisim F^H L D O. Inhisim A, tx. H² P V E, Inisim C: (Inhisim simul F³ mg.): due E: bonis H¹. 14. inhisim F^H L C D O, inhisim A, tx. H² V E, inicsim P: tun (ω), [tu cdd. Cic.]. 15. Inp. L¹ (δ): inl. L¹ (δ): quomodo—ablatum om. P 16. in oratore (γ). 17. inp. L¹. 19. Infitatores F¹, Infinitores L¹, Infitiores H¹, tx. (ω). 20. intellegat V¹, intellegatbat F¹: illi (γ), [ille cdd. Cic.]: infic. F L P. infac. H, tx. V E. 21. antepetiam F¹ L, antepetitiam V¹. 24. inp.

L¹ A O, imp. (ω): uitupari L¹. 25. est intus V¹. 26. quam F^H¹: pudentius V², inpuidentius L¹, impuidentius (γ). CXXXI. 1. innitius F¹. 4. male (ω): inproborata F³ H¹ (δ), inprorata (γ), improborata E. 5. Innumera (ω), I**unera F¹. 6. [tx. cdd. Lucr.]: una (γ): sine H¹, se (γ): innumera (γ). 7. om. INC. O. 9. [cf. p. 520 M., ubi cdd.: *regius*]: LudoNH, LUδO F, ludon P V E, Ludo L (δ). 10. religio (ω), relio L¹. 11. sexque ubi (om. ulixe) L¹ (δ).

Idem Manio (248):

'Hic út quadrato látere stípatae strues.'

15

LUTAVI, pro lui. Varro Hecatombe, *περὶ θουσιῶν* (100):

'Habes qui et cuius rei causa fecerim hecatomben. In quo ego, ut puto, quoniam est luere soluere, lutavi.'

LUCUNS. Varro Periplu lib. II, *περὶ φιλοσοφίας* (417): 'Nulla ambrosia ac nectar; non alium et sardae, sed

20

"Panis, pemma, lucuns, cibus qui purissimus multo est."'

Idem Sciamachia, *περὶ τύφου* (508):

'Vinum, pemma, lucuns, nihil adiuvat; ista ministrat.'

Afranius Fratrís (161):

'Pistóri nubat? Cúr non scribitário,
Ut mittat fratris filio lucúnculos?'

25

LONGURIO, id est longus. Varro Tripallo, *περὶ ἀρρενότητος* (562):

'Ego nihil Varro uideo: ita hic *obscurat*, qui ante me est, nescio qui longurio.'

LOTIOLENTE dictum ueluti lutulente, a lotio. Titinius Varo (137):

'Lótiolente! Flócci fiet. || Cúltor eulorum! <Aúdio.>'

1

LENITUDINE pro lenitate. Turpilius Philopatros (189):

'Mira lenitúde

Ac suáuitate abúndat.'

Cicero Tusculanarum lib. IIII (v. 46):

5

"Lénitudo orátionis, móllitudo córporis,"

ea si *bona ducemus*, quid erit in philosophi granitate?'

Et in Verrem (iv. 136?): 'Quanta me tua non modo lenitudo.'

12. ubi edicuntur (δ), u. edu*cantur F¹, u. educantur (γ): barbati (ω).
15. late P: stipate H² P V O, *tx.* (ω).
18. lataui F¹ A C O. 19. periplum (ω): φιλοσοφίας (ω), (φιασ- E), φιασοι ac O. 20. ambro**cia F¹, ambracia (ω), umbracia E, ambraci C: a O¹: nector (ω), tenor E: sarde (ω).
21. lucans L¹, culans (δ). 22. sciam ac a L, sciam ac a F H E, sciamaca ia H² P V. 23. remna (γ): istam instrat (γ), istam instat P¹, istam instrant V¹. 25. nouat

(γ), n**at V¹, *tx.* V *mg.*: scribitario F H¹ L E. 26. lucentulus F³, luculentulus H P² V² E, liculentulentulus F¹ L, luculentus V¹, luculentus lus P¹. 28. nihil uarro ideo (γ): hic curat (γ). 30. Litiolente H¹, Lociolente F V E. 32. latiolente H: floci P¹: fiet F³ H¹, fiet et (γ). CXXXII. 1. cular cultor (γ). 4. suauite V: habundat F¹ L. 5. lib. IIII (γ). 7. ea sibi bona ducens (γ), [ea si bona ducemus *add. Ciceronis*]: filios. L. 9. Laeni-

LAETITUDINE, pro laetitia. Attius Alcimeone (60):

- 10 'Út me depositum inmerentem répentino nuntio alacrem
Réddidisti atque éxcitasti ex lúctu in laetitúdinem!'

Idem Bacchis (259):

'Quanta in uenando affécta est laetitúdine!'

LARGITAS, pro largitione. Turpilius Paraterusa (171):

- 15 'Eho dic mihi, an oblita, óbsecro, es eius crébras mansiónes
Ad anícam, sumpti largitatem?'

M. Tullius de Ro Publica lib. III: 'Pyrrhi uidelicet largitas
[acos] Fabricio aut Samnitium copiae Curio defuerunt.'

LUMINOSUM positum pro claro. Cicero in Oratore (125):

- 20 'Tum sunt maxime luminosae et quasi iactuosae partes duae.'

LAXITAS. Sallustius Historiarum lib. III: 'Simul eos et
cunctos iam inclinatos laxitate loci plures cohortes atque omnes,
ut in secunda re, pariter acres inuadunt.' M. Tullius de

- 25 Officiis lib. I (139): 'Et admittenda hominum cuiusque modi
multitudo, adhibenda cura est laxitatis.'

LAMENTAS, pro lamentationes. Pacuius Hermiona (175):

'Laméntas, fletus, fácere compendí licet.'

LAETARE [et **LAETISCERE**], laetificare. Liuius Aegistho
(7):

- 30 'Iamne óculos specie laétauisti optábili?'

Attius Pelopidis (513):

- 1 'Et te ut tríplici laetárem || bono.'

tudine H¹, Laetitudine H²D, Lati-
tudine A, Letitudine F³L²PECM
O, Lenitudine F¹L¹VQ: letitia L
A: almenone H²L²PV, almenone
F H¹E, acmenone L¹. 10. re-
positum (γ): inm. (γ): repentino
nuntio alacrem (γ). 11. reddis-
disti V¹: adiuue hesitastis (γ): leni-
tudinem F¹L², letitudinem (γ).
13. uenanda P¹: affectio e. P¹,
affectio e. (γ): lenitudine F¹, leti-
tudine (γ). 14. paraterus eo (γ).
17. pyrrhi?: uidet largitas acos aut
(γ). 18. copia (γ): curiao P¹.
19. praeclaro F¹, pro praeclaro
(prae contract.) F²H¹, (prae in
ras.) E, pro caro P¹, tx. (ω). 20.
[cf. p. 130 M.]: lumine (γ):
lactuose F H¹L E, iactuose H²P V²,

actuose V¹. 21. IIII om. L¹.
22. cuntos L¹: laxitas et luci F¹,
l. et loci (ω): choortes PV. 23. in
om. (δ): secum dare A: pareter A¹:
acre (ω). 24. [cf. p. 340 M.]:
cuius modi F H¹L E, cuusque modi
P, tx. H²V. 26. pro lamentatione
F¹ (δ), pro lamentiones P¹, tx. (ω).
27. comp. L¹, compedi P¹. 28.
Letare et letiscere (ω), Laeta et
letiscere EO, Laet. et lact. A: leti-
ficare (ω), laetificare E: lucilius
A. 30. [cf. p. 386 M. ubi add.:
laeta uiri H L P² V G Z B D M, om.
uiri P¹]: spectiae H¹, speciae H²,
spetiae F¹, spetie A: letauisti F H
L²P V, latauisti E, laetauisti E,
letauisto L¹: obtabili L¹C. tx. (ω)
32. utriplici H¹.

Sisenna lib. III: 'Utrumne diui cultu erga se mortalium laetiscant an superna agentes humana neglegant.'

LITTEROSUS, litteratus. Cassius Hemina Annalium lib. III: 'Homo mere litterosus.' 5

LATIBULET et **LATIBULETUR**, pro lateat. Laeuius Erotopaegnon:

'Nocte ut opertus amictu latibuletur.'

Publilius Putatoribus (2):

'Progrédere et ne quis látibuletur próspice.' 10

LUPARI, ut scortari uel prostitui. Atta Aquis Caldis (3):

'Cúm meretriculaé lupantur nóstro ornatu pér uias.'

Lucilius lib. V (37):

'Et diuos ture precemur,

Consilium fassi, placeatne inpune luparis.' 15

LUSUS uel **LUSIO**, qui ab omnibus ludus dicitur. Varro

Marcipore (279): 'Utri magis sunt pueri? hi pusilline, aegre

qui spectant nundinam, ut magister dimittat lusum?' Idem

Cato uel de Liberis Educandis: 'At huiuscemodi lusionibus radices crudelitas agere solet.' 20

LABORIOSUM, in quo laboretur. Caluus Poematis:

'Durum rus fugit et laboriosum.'

LUTESCIT honeste dictum in poematis, tametsi auctoritatis sit ignobilis:

'Sanguine diluitur tellus, caua terra lutescit.' 25

LIBELLIONEM, ut tabellionem. Varro Manio (256): 'Tun ad me fuerunt, quod libellionem esse sciebant.'

CXXXIII. 2. utrumne uiri (γ): letiscant **F H E**. 3. superne egentes **V**, supernae egentes (γ). 4. *tx.* (γ), Litteratus litteratus (δ), Litteratus grammaticus **M**. 5. litterosus **F¹**. 6. neuus (γ). 8. opertes **V¹**. 9. publili (γ): liputatoribus (γ), putatoribus **E**, liputatoribus **V¹**. 10. prospice **P¹**, (pre. ?), perspice (γ). 12. meretricae e **F H L²**, meretrice e **P V**, meretricae **L¹**, meretrice (δ), meretrice **A**.: m. n. o. p. u. lup. (ω). 14. diuo **F¹**. 15. placent tunc (γ), (tunc **F** [*ut rid.*] **H¹**): inp. **F H L**,

imp. **P V E**: superbis (γ). 16. ab nibus **L¹**, ab hominibus **F¹** **L²**, *tx.* (ω). 17. [cf. p. 214 M.]: pusilli nigri qui (γ). 18. nundinam **F¹** **H¹** **L**, nundina **F²** **H²** **P V E**: et **F¹**: item **F H¹**. 19. [cf. p. 211 M.]: ad **F H¹** **E**. 21. gallus (γ) [caluus *add. Gall.* ix. 12. 10]. 22. fugite lab. (γ). 23. Lutescet (ω): in qua poemato (*sic*) **V¹**, in poma ista etsi **L¹**: auctotatis **L¹**: auctoritas sit ignobiles sit **V¹**. 25. latescit **F¹**. 26. Libellionem (ω), Libellionem **F²** **H¹** **E**: utabellionem **L¹**. 27. fuerunt (ω). 28. [cf.

- LIMUM**, obtortum. Varro Manio (260): 'Altus alieno (sumptu neque post respiciens neque ante) *prospiciens*, sed limus intra limites culinae.'
- 30
- LACESSERE** positum prouocare. Cicero in Oratore (62):
1 'Et Aristoteles Isocraten lacesiuit, et || *Xenophontis* uoce Musas quasi locutas ferunt.' Et Tusculanarum lib. V (121): 'Impulsi sumus ad philosophiae scriptionem, uerum etiam laces- siti.'
- 5 **LENTITUDINEM**, pro lenitate. Cicero Tusculanarum lib. III (43): 'Famque, quam lenitatem nos dicimus, uitioso lenitudinis nomine appellant.'
- LEAE**, pro leaenae. Lucretius lib. V (1318):
'Inritata leae iaciebant corpora saltu.'
- 10 **LIGELLUM**, tuguriolum, domicilium breue. Plautus Aulularia (301):
'Suó ligello fúmus si qua exít foras.'
- LICITARI**, congregi, pugnare. Ennius (Ann. 64):
15 'Pars ludiere saxa
Iactant, inter se licitantur.'
Caecilius Hymnide (68):
'Quae narrare inepti est scutras feruentis.
Quín macera licitari aduersum † aeneum coepistí sciens.'
- LONGISCERE**, longum fieri, uel frangere. Ennius lib. XVII
20 (491):
'Neque corpora firma
Longiscunt quicquam.'
Idem (Ann. 493):
'Cum sola est, eadem facient longiscere longe.'

p. 237 M. ubi cdd.: *sedens altus alieno sumptu*, et p. 442 M. ubi cdd.: *s. a. a. s. neque post respiciens neque ante prospiciens*] : alieno sciens sed (*cett. om.*) (ω). 30. culi**ne V. 32. et aristotele et aristoteles F L¹: sacraten FE, sucraten H¹, socraten (γ): et exenofonti F¹, et exenofontis F² H¹ L² E, et exenofrontis L¹, et xenofontis H² P V.

CXXXIV. 2. fuerunt P. 3. [cf. p. 174 M.]: inp. ? : fil. L¹: scribt. L¹. 5. Lenitudinem F H¹ L E A O, Lenitudine H² P V C D M. 6. qua lenitate F L E: uitiose V¹:

letinitudinis L¹, lenitudinis (γ). 9. irrita H¹, inr. L¹, irritate V, irritata ex irrata E, irritatae P. 10. aulularia tuo F H L P E, a. tua V. 12. ligillo L ? : fuisti qua ex*is F¹, f. q. exis (γ). 14. ludierae F¹, ludiere F³ H P V E, ludicrae L. 15. licitatur F¹. 17. scrutans V¹: uentis P, feruentes V¹. 18. quin macera licitaria (γ): coepisti (γ). 19. uel frangere (ω). 22. longicunt H: quicquam F H L V E, quinquam P. 24. faciunt F H¹ V¹ E, facient H² L P V². 25. Ligurire V¹: ad-

LIGURRIRE, degustare: unde abligurrire, multa auide con- 25
sumere. Horatius (Sat. i. 3. 81):

‘Semessos pisces tepidumque ligurrierat ius.’

Catullus (fr. iii):

‘Priapo de meo ligurrire libido est.’

LATROCINARI, militare mercede. Plautus Cornicularia (63): 30
‘(Qui) latrocinátu’s annos decem regi Demétrio,’

[in Tiberio] qui apud regem in latrocinio fuisti, stipen-
dium acceptitasti. Ennius (Ann. 529):

‘Fortunasque suas coepere latrones

Inter se memorare.’

35

LAVERNA, dea cui supplicant fures. Plautus Cornicularia
(66):

‘(Ita) míhi Lauerna in fúrtis celebrassit manus!’

Lucilius lib. XVII (12):

‘(Si) semíssis facis || Musas, si uendis Lauernae.’

r

LUCULENTITATEM, a luculento. Caecilius Hymnide (71):

‘Vide lúculentitátem [eius] et magnificéntiam.’

Laberius Tusca (90):

‘Dominus nostér tua

Lúculentitáte captus.’

5

LUSTRATUS, luxuriosus: a lustris, abditis locis. Plautus
Casina (245):

‘Únde es, nihil? úbi lustratú’s? úbi bibisti?’

LUSCIOSI, qui ad lucernam non uident, et *μύωπες* uocantur 10
a Gracis. Varro Disciplinarum lib. VIII: ‘Vesperī non

ligurrire L¹, alligurire F¹, alligur-
rire (γ), ligurrire A C M, ligarrire
D O. 26. or. F L E. 27. semes-
sos F¹ L. semesos (γ): epidum quae
F L E: ligurrier attius (γ), ligurrier
attius L¹, ligurrier actius E. 28.
catulus priopo (γ). 29. demio
H¹, demeo (γ). 30. Latrocinare
M: militari (δ), tx. (γ). 31. [qui
regi latrocinatus decem annos de-
metrio *cod. Varronis Ling. Lat.* vii.
52]: latrocinatos H¹: annos x mer-
cedem in tiberio (ω), (mercedem
v¹). 32. apud L¹. 34. quas
(ω): cepere F H¹ E C, cepe A, coc-
pere (ω). 35. inter se rare F¹ L.
inter m. M¹, intra se m. C¹, tx. (ω).

36. Lauernea cui F² H¹ E, Lauer-
naea cui H² L P V: suplicant L P.
38. militaueram nam (γ): in
furti scelerassit F¹ L: manius (γ).
39. XVIII F¹. 40. simesses
facis (γ).

CXXXV. 2. Luculentatem C D
M O, tx. (ω). 3. luculentitem
L¹. 5. d. nt tua L¹. 7. luxurio
O. luxuriosus A. 9. nihillubi F
H¹ E, nihil ubi (γ), [nihili ubi *edd.*
Plauti]: lustretur ibi bibatur (γ),
[lustratus ubi bibisti (uiuisti) *edd.*
Pl.]. 10. Lustiosi D: moeopes
(γ), meoeopes P¹, meopes (δ), me-
ropes A: uocentur (ω). 11.
uespere H¹. 16. dicant H¹: le-

uidere, quos appellant lusciosos.' Idem Andabatis (29):
'Edepol idem caecus non lusciosus est.'

15 **LEMURES**, laruae nocturnae et terrificationes imaginum et
bestiarum. Varro de Vita Populi Romani lib. I: 'Quibus
temporibus in sacris fabam iactant noctu, ac dicunt se lemuris
domo extra ianuam eicere.'

INCIPIT PER M LITTERAM.

20 **MOLLITUDINEM**, pro mollitie. Varro Papia Papae, *περί*
ἐγκωμίων (371):
'Striilla, in mento inpressa Amoris digitulo,
Vestigio demonstret mollitudinem.'

Cicero de Oratore lib. III (99): 'In ipso tactu modum et
mollitudinis et leuitatis.'

25 **MIRIUS**, magis mirum. Varro *Γνωθι Σεαντόν* (206):
'Non subsilis ac plaudis et ab Arato poscis astricam
Coronam? quid enim hoc mirius?'

30 **MANDARE** positum pro commendare. Sisenna Historiae lib. III:
'Post principia paulatim recedunt, atque inde cum paucis fugae
se mandant.' Unde et procurationem mandare [commen-
1 dare] uel causam || sentire poteris.

MACRITUDINEM, pro macie. Plautus Captiuus (135):
'Ossa atque pellis sum, miser, macritudine.'

5 **MUSTUM** non solum uinum, uerum nouellum quidquid est,
recte dicitur. Naeuius Gymnastico (53):
'Utrumst melius uirginemne an uiduam uxorem ducere?
Virginem, si musta est.'

murius (ω). 18. om. INC. O. . . . plaudes . . . posces . . . coronam]:
19. pro mollicie F²H²E, pro molli- non om. F H¹L, *suprascr.* E: pi-
tate A, pro mollitie (ω). 21. audis L¹: atrato H V¹: posces (γ).
sulla (γ): inp. L¹E. 23. m. tul- 27. oronum (γ). 28. conu. L¹.
lius cicero F¹H¹L, (*del.* F¹, *add.* 29. postri***pia F¹, postricipia P¹,
in mg. q[uaere]), cicero E (*sed in* posttripia V¹, posttricipia (γ). 30.
mg. q[uaere] m. tull. . .): lib. ** sae L, si F¹: mandare commendare
H¹, lib. septimo F¹, lib. VI L, lib. uel (γ).
III H²P V E, sexto F² *mg.*: factu CXXXVI 1. poterit P. 2.
(γ), [tactu *edd.* Ciceronis]. 24. Macritudinem (ω), Marcitudinem
mullitudinis L, mollitudinis P: P: marcie P. 3. pelli (γ). 4.
lenitatis F H¹E. 25. Mirigius quidquidem C D, quicquid F, quid-
C. 26. [cf. p. 374 M. ubi *edd.*: quid L¹P. 6. ne- uxorem om.
subsiliis H L P V Z G (*subsiles* B) F¹L. 10. neque (neq.) adam H²

- MAXIMITAS** positum pro magnitudine. Lucretius lib. II (498):
 'Ne quaedam cogas inmani maximitate.' 10
- MULTESIMA** pars noue posita, quantitas infinita. Lucretius lib. VI (651):
 'Quam (sit) paruula pars et quam multesima constet.'
- MISERITUDINE**, pro miseria uel misericordia. Attius Astyanacte (185): 15
 'Troia est testis: quaere ex aliis, qui illius miseritudine
 Nomen clarum in humili saxo multis memorant uocibus.
 Idem Alphisiboea (79):
 'Cum ipsa simitu miseritudo meorum nullast liberum?'
- MAESTITUDO**, pro maestitia. Attius Telepho (613): 20
 'Quem ego ubi aspexi, uirum memorabilem
 Intui uiderer, ni nestitus taeter, maestitudo,
 Vastitudo, praedicarent hominem esse.'
- Plautus Aulularia (732): 25
 'Quoi tanta mala maestitudoque optigit.'
- MAGNITATE**, pro magnitudine. Attius Bacchis (247):
 'Nam neque sat fingi neque dici potest
 Pro magnitate.'
- MACELLUM** dictum pro macilentum Lucilius probat lib. VI (11): 30
 'Si nosti, non magnus homo est, nasutus, macellus.'
- MACORE**, pro macie. Pacuuius Periboea (274): || 1
 'Corpusque meum tali
 Maerore, errore, macore senet.'
- Varro Serrano περι ἀρχαιρεσιῶν (453):
 'Noster Arius ruralis homo item in curiam lectus
 Cummacesebat.' 5

P V E, nequae (quae contract.) adam
 F H¹ L: imm. L¹ E. 11. Mul-
 tissima V¹. 13. multasima L¹,
 multissima V¹: constat F H¹ L E,
 constet H² V, consteat P. 14.
 pro miseria prdia accius L¹ (cett.
 om.). 16. quere ex alis L¹: miseri-
 tudinem (γ). 17. umili F¹ L:
 mo****morant F¹. 19. ipsa simeta
 (γ): eorum (γ): nulla F² H¹, ulla
 (γ). 20. Mestitudo (γ) O. Maesti-
 tudo E A?: mestitia (γ) O, maest.

A?. 21. uir (γ). 22. intuiderer
 P: maestitudo H C D, mestitudo
 (γ). 25. qui (γ) [cui cdd. Plauti]:
 mestitudo (γ), maestitudo E: obti-
 git V. 27. nam quae sat (γ): ne
 dici F H¹ L, ne dici corr. neque dici
 E. 29. mac**lentum F¹. 31. nau-
 sutus H¹: homo—nasutus om. F¹ L.
 CXXXVII. 2. merore (γ): error
 F¹ L: semet H¹. 4. nt L¹: attius
 F³ H¹ E, accius F¹, atticus (γ): rialis
 (γ): l. i. c. (γ). 5. cummacesebat

MATRESCAM, matris similis fiam. Pacuuius Duloreste (138):
 ‘Útinam nunc matrēscam ingenio, ut meúm patrem ulcisci
 queam!’

MUNIA, officia. Sallustius Historiae lib. III: ‘Ac tum maxime,
 10 uti solet in extremis rebus, sibi quisque carissimum domi recordari
 cunctique omnium ordinum <munia> extrema exsequi.’ Plautus
 Mercatore (105):
 ‘Dicéns pro meritis grátum me et muném fore.’

METARI, parare, unde et metatores. Vergilius Georgicorum
 15 lib. II (274):
 ‘Si pinguis agros metabere campi,
 Densa sere: i. d.’

Coelius Annali lib. VI: ‘Omnes simul terram cum classi acce-
 dunt, nauibus atque scaphis egrediuntur, castra metati signa
 20 statuunt.’ Unde hodieque metatores dicimus.

MAMMEATAM, mammosam. Plautus in Poenulo (393):
 ‘Cúius amicam mámmeatam.’

MUSIMONES, asini, muli aut equi breues. Lucilius lib. VI
 (15):
 25 ‘Praedium emit, qui uendit equum musimonem.’
 Cato de Letorio: ‘Asinum aut musimonem aut arietem.’

MAESTAS, pro *maestificas*. Laberius Tusca (91):
 ‘Cóncitatam móbilitata ménte maestas.’

MICTILIS, paupercula pulmentaria. Lucilius lib. XX (3):
 30 ‘Pulmentaria et íntibus aut aliqua id genus herba
 Et ius menarum bene habet, sed micti^lis haec est.’

H¹, cummacescebat (γ). 6. oreste
 F³ mg. L¹. 10. recordaui (γ). 11.
 extrema sequi (γ). 13. dicens pro
 (γ): meretis F¹. 14. Metare (ω).
 17. sere id caelius H¹, sere i. d. cae-
 lius, F E om. i. d. H² P V. 19.
 scaptis L¹, scafis F H L² P V E:
 metatis H: metatis igna stuunt F¹.
 20. unde om. F¹. 22. meammaea-
 tam F¹. 25. praetium (prae *con-*
tract.) F H L² V E, praecium L¹,
 pretium P. 26. Cato—musi-
 monem om. V¹: deletorio (γ). 27.
 Mestas (ω), Maestas E: mestifices

(ω), mestitices L¹: tusco (γ). 28.
 concitata mente (om. mob.) F¹ H² L
 (concitataa L¹): mestas H, maesta
 P. 29. Myctiris H P, Myctilis
 H mg., Mictiris V¹, Mictilis V²,
 Mictyris F² L, Myctyris F¹ (δ), Mic-
 tiris corr. Mictyris E: pulmenta H¹,
 tx. (ω). 30. [cf. p. 209 M.]: utenti-
 bus aut aliquod genus herba (γ).
 31. menarum (γ): se mictyris (γ),
 myctyris (ut vid.) E: haec est
 meriarat L¹, haec est meri. Mertaret
 (γ), tx. F³ H¹ E. 32. Mertaret
 pro (δ), Mestaret A: merentem

MAESTARET, pro *maerentem* faceret. Attius Myrmidonibus (13):

‘Quód si, ut decuit, stáres || mecum aut méus <te> maestarét dolor, I Iámdiú inflammári Atridae náuis uidissént suas.’

MADORE. Sallustius Historiae lib. III[1]: ‘Quasi par in oppido festinatio; et ingens terror erat, ne ex latere noua munimenta madore infirmarentur; nam omnia oppidi stagnabant redundanti- 5 bus cluacis aduerso aestu maris.’

MERCATIS, pro mercantibus. Sallustius Historiarum lib. V: ‘Ceteri negotia sequebantur familiaria legatorum aut tribunorum, et pars sua commeantibus mercatis.’

MACERIES. Afranius Excepto (149): 10
‘Si ille haec nunc séntit facere illí satis,
Vis quánta illius mórs sit maceriés tibi.’

MANUBIAS, manus exubiae. Naeuius Danae (12):
‘Mánubias
Súbpetat pro mé.’ 15

MUTUUM, pro mutuo. Lucilius lib. XXVII (44):
‘Étsi maxime, íd quod spero, mútuum hoc mecúm facis.’

MORDICUS. Lucilius lib. XXVI (77):
‘Mórdicus petere aúrum e flamma expédíat, e cenó cibum.’
Plautus Menaechmis (195): 20
‘Iamdudum oportuit násu(m) abreptum mórdicus.’

MONSTRIFICABILE. Lucilius lib. XXVI (50):
‘Nunc ignóbilitas his mírum ac monstrificábile.’

(ω). 34. sicut decuit (γ), (cut *in ras.* F): istares (γ), histares L¹, itares E.

CXXXVIII. 1. *om.* te (γ): mer-taret (γ), mertraet P. 2. iamdius P¹: inflamari F¹ L: atrenauis F³ H¹ E, etrenauis (γ). 3. (madore infusione F³ *mg.*): quas (δ): opido C. 4. nona O. 5. amomnia L¹: reduntibus L¹. 6. cloacis (ω), *tx.* F¹ F³ H¹ L¹ E: aduerso aduerso E: aesti C. 7. mercantibus (ω), mercatibus H² V. 8. ceteri (γ), ceteri V. 9. commeatibus (γ),

com. L². 10. Maceria est H² L P V, *tx.* F (*in ras.*) H¹ E. 11. illis M O. 13. manus exubiae (ω), exube V¹, exubie P. 14. manuuias L¹. 15. subp. L¹. 16. pro mutuum P V. 17. maxime?: *tx.* F³ H¹ E, id *om.* (ω): mecum (*in ras.*) E. 18. M***ordicus F: lib. XXVI lucilius (γ), lucilius lib. XXVI E, lib. XXVII lucilius A. 19. e H², et (ω): famma F¹: ecenobum C D M X, eccenobum A, aecenobum O. 21. adeptum (γ), ademptum *corr.* adeptum E. 23. mo*tificabile

MENDICARIER, pro mendicare, et **MENDICABULUM**, pro mendicatione. Plautus *Vidularia* (96):

‘Malím moriri méos quam mendicárier :
Boní miserantur illum, hunc inridént mali.’

Idem *Aulularia* (703):

‘Memoráre nolo hóminum mendicábula.’

30 **MERTARE**, mergere. Attius *Antenoridis* (122):

‘Fórtasse an sint quós hic non mertét metus.’||

1 Idem *Deiphobo* (133):

‘Vel hic qui me aperte effrénata impudéntia
Praeséntem praesens díctis mertare instítit.’

MUGINARI, murmurare. Lucilius lib. VII (25):

5 ‘Muginamur, molimur; subducimur.’

Atta *Aquis Caldis* (4):

‘Átque ita muginántur hodie; átque ego fonte ooclúsero.’

MEDULLITUS, a medullis. Varro *Cras Credo, Hodie Nihil* (77):

10 ‘Átque ut igni féruido medúllitus
Aquilóniam intus éruat frigédinem.’

Plautus *Truculento* (439):

‘Osténdit sese iám mihi medúllitus
(Se mihi) ín fidelemnúmquam, dum uiuám, fore.’

15 **Ennius Satyrarum** lib. III (7):

‘Enní poeta, sálue, qui mortálibus
Versús propinas flámmeos medúllitus.’

MERITISSIMO. Turpilius *Paraterusa* (169):

‘Meritíssimo te mágni facio.’

H¹, mortificabile (γ). 24. Mendicaries F² H¹ L P A C, Mendica**es F¹, Mendicares D O, Mendicaes M, tx. H² V E. 26. malum L¹: mendicare F¹ L, mendicarer V, tx. F³ H P E. 27. boniministrantur (γ), (nimistrantur H¹): nunc (γ): inr. L¹. 30. Meditaret merteret L¹, Mertare mergere F H¹ E, Mertarer merget H², Mertaret merget P V (δ). 31. sit (γ): quod F H¹ L E, quos H² P V.

CXXXIX. 2. mea parte (γ): effenata L¹, effernata P. 3. dic-

tus F¹. 5. [cf. p. 346 M. ubi add. *molimur*]: molimus (γ): subducimur H¹ P. 7. atque eia (γ): fonteme F H¹ L E, fontem H² P V: oculsero (γ), (occ. H, culsero V¹): o. f. (γ). 8. [cf. p. 206 M.]: Medullius V¹. 11. initus F¹: seruat (γ). 12. plautus truc. ostendisse sciam mihi med. aq. int. er. frigidinem. plautus, &c. H¹. 13. ostendisse sciam mihi (γ), [ostendit mihi iam sese *add. Plauti*]. 14. uia F¹, uiua F². 16. [cf. p. 33 M.]: ennippo eta L¹. 17. medullitos L¹. 19. magnifico

Caecilius Asoto (15):

'Meritissimo hic me eiecit ex hac decuria.'

20

MINITABILITER, pro minaciter. Attius in Aeneadis (10):

'Caleti uoce canora
Fremitú peragrant minitabiliter.'

Pacuius in Antiopa (15):

'Minitabiliterque increpare dictis saeuis incipit.'

25

MORSICATIM. Suius Pullis:

'Sic incedunt et [in] labellis morsicatum lusitant.'

MUTATILITER, a mutando. Varro Cras Credo, Hodie Nihil (78):

'Quibus instabilis animus ardens mutatilater háuet habere,
[Et] nón habere.'

30

MORDICIBUS et **MORDICUS**, pro morsu, pro morsibus. Plautus Aulularia (234):

'Asini me mordicibus scindant, boues incursent cornibus.'

35

Cicero Academicorum lib. III (ii. 51): 'Perspicuitatem, quam mordicus || tenere debemus, abesse dicamus.'

1

MAEANDER est picturae genus, adsimili opere labyrinthorum, clauiculis inligatum Varro Ταφῆ Μενίππου (534): 'Π-ριεχορράτια mihi facies maeandrata et uinculata, atque etiam adeo indes orbem terrae.'

5

Vergilius lib. V (250):

'Victori clamidem auratam, quam plurima circum
Purpura maeandro duplici Melibea cucurrit.'

(ω), magnifacio H² P V A. 21. meritissimo A: eicit L¹ P¹, tx. (ω). 22. Munitabiliter L¹ O. 23. calle V¹, calleti (γ): cuoce F¹. 24. peragant H¹. 25. Pacuius—minitabiliter om. V¹. 26. minitabiter F L P, tx. H V² E: quae (γ): dicitis F H¹ L E: seuius H¹. secuis F¹ L¹, seuis F² H² P E, saeuis L² V. 27. Morsicatum suis pullis (ω). 28. et in labellis (ω). ut in labellis E: lusitante A. 29. Mutabiliter V¹ (δ), Mutatilater (γ). 31. [cf. p. 112 M.]: habet (γ). 33. Mordicibus (ω). 35. asinis F H¹

L P E, asini H² V: mordicibus (γ): scidant F H¹ L E. 36. IIII corr. III E.

CXL. 2. Meander (γ) A O, Meandere D: labyrinthorum F³ H¹ E (δ), libarinthortum L¹, labyrinthorum hortum H² L², l. ortum F² P V, l. hostium F¹. 3. clauiculus H. clauiculis P¹: inl. L¹ (δ). 4. Π-ριεχορράτια (γ), Π-ριεχορράτια F¹: facias H¹: meandrata (γ): atque etiam adeo (γ), (eitium P¹). 5. inges (γ). 6. lib. I (γ). 7. uictorhi L: chlamidem L. clamidem (γ). 8. maeandro

MANSUM, mandendum aut mansatum. Varro Γνωθι Σεαυτόν

10 (200):

‘Dein céreali fructu út sícum
Parerét mansum, quo uénarum
Sanguíne rinos compléret.’

Lucilius lib. XXX (108):

15 ‘Sperans aetatem eadem <me>
Haec proferre potesse, et mansum ex ore daturum.’

MULIERAVIT, ut effeminavit. Varro Γνωθι Σεαυτόν (205):

20 ‘Et rex
Ét misellus ille pauper ámat habetque ignem íntus acrem:
Híc *ephebum* mulieravit, híc ad moecada ádulescentem
Cúbiculum pudóris primus pólluit.’

MEMORDI, **PEPOSCI**, **PEPUGI**, **SPEPONDI** in ueteribus lecta
sunt. *Atta* in *Conciliatrice* (6):

‘Ursum sé memordí:se aítumat.’

25 Laberius in *Gallis* (49):

‘De íntegro
Património meo céntum milia nummum
Memórdi.’

Ennius (*Sat.* 20):

30 ‘Non est: ut si me canis memorderit.’

Cetera in obscurioribus inuenimus.

METUS noue et eleganter positum. Sallustius *Historiarum*
lib. I: ‘Id bellum excitabat metus Pompei uictoris.’ Hoc est,
quod de Pompeio metueretur.

35 **MENDICIMONIUM** et **MOECIMONIUM**. Laberius in libro

(γ): dupli L: melibea (γ). 11. certuali H¹, certe ali F³ L¹ E, crete alii P¹, certe alii (γ): fluctu (γ): ut sicut F H¹ E, sicum (γ). 13. comp.? 15. eaetatem P¹: eadem P, eandem (γ). 16. tx. F³ H¹ E, proferro (γ): posset et F³ H¹, et om. (γ): mansu F¹ H, mansum F³ L P V E. 17. Mulieriuit C, tx. (ω). 19. miselles F¹. 20. efebium F H L P² E, effebitum P¹ V: medeca V, mecada (γ): aducentem F¹ L. 21. pollut L¹. 22. Mο-mordi P¹: posci F² L¹: pugis L¹, pupugi F²: pondi F¹, pondii L¹,

sponpodi F² H E (δ), sponpodi L², tx. (ω). 23. accius in (γ), [*atta cdd. Gellii* vi. 9. 8]: honilia atricae F² H L E, h. utricae F¹, h. atrice P V, [*conciliatrice cdd. Gellii* vi. 9. 8]. 24. se om. F¹: autumad L¹. 25. in-callis (γ), [*in gallis cdd. Gellii* vi. 9. 3]. 27. patromonio L¹: nummum om. P?.: m. n. (γ) [*et cdd. Gell.*]. 30. canes L?. 32. elig. (γ), eleg. L¹ (δ). 33. ad bellum F¹ L, id bellum F³ H P V E: pompeius **oris F¹, pompeius toris L, tx, F² H E, pompeis P, pompeuictoris V. 35. Medi-monium (δ): moccimonium (ω),

quem † Cropium inscripsit. In eo uerba haec inueniet, qui doctrinae studium putauerit || adhibendum. In eo 1 libro quoque ‘*manuatus*,’ quod est furatus, inueniet.

MEDIOXIMUM, medie acutum [modo]. Varro *Modio* (320):

‘Quid aliud est quod *Délphice* canát columna litteris
Sanctís, ἄγαν μῆθέν, † iudam nos fácere ad mortalém modum, 5
Medióxime, ut quondám patres nostrí loquebantúr?’

MASCULUM, pro forti ac uehementi. Varro *Ovos Áypas* (369):

‘Si non plus testiculorum offenderis quam in castrato pecore in Apulia, uincor non esse masculum ad rem.’

MANCUM, debilem. M. Tullius de Finibus Bonorum et 10 Malorum lib. III (30): ‘Sed etiam alteris tribus, qui mancám fore putauerunt sine aliqua accessione uirtutem.’

MINUTUM positum pro breui. Varro *Epistula Latina*:

‘Si uenisses Capuam, quod et pueros minutos uides libenter et maioris animaduere non uis.’ M. Tullius *Verrinarum* lib. 15 III (ii. 5. 27): ‘Reticulumque ad naris admouebat tenuissimo lino, minutis maculis, plenum rosae.’

MACERIAE. Sisenna *Historiarum* lib. III: ‘Post uillarum macerías ac parietinas quinque cohortis in insidiis reliquit.’

MANIPULATIM, conlecta manu. Sisenna *Historiarum* lib. III: 20 ‘Requiescendi spatium nacti, cum condensiores manipulatim resistere hostibus instituissent.’

MULTIFARIAM, partibus multis. Sisenna *Historiarum* lib. III: ‘Quod loca palustriae erant et alte multifariam con- 25 fossa.’

MARSUPPIUM, sacculum. Varro *Cato uel de Liberis Educandis*:

moncimonium C. 36. cropium (ω), gropium L¹: uebba F¹ L: inuenerit H¹, inueniret (ω), inueniat H², *tx.* V.

CXLI. 2. maustus (ω), [manuatus *edd. Gellii* xvi. 7. 2]. 3. Medioximum L¹, *tx.* (ω): medie F³ H¹ E (δ), medio F¹ H² L V: acutum (ω): modo uarro modo (γ). 4. delfice (γ): canat (γ). 5. suis (γ): ἄταν μεθεν (γ): iudam nos (γ): adit mortalem F¹ H V E, adizmortalem F³ *mg.* (ut *uid.*) L E *mg.*: modium F¹. 6. quandam F H¹ L E. 7. ac ac L:

honos F H¹ V, hono E. 8. in apula H¹. 12. uirtutum V. 13. epistola H¹ V, epistula F H² *mg.* L E. 14. uenissis L¹. 15. maioris F² H V E, maforis F¹ L. 16. [cf. pp. 221, 350, 411 M.]. 17. masculis L¹. 19. maceries C¹: cohortis (γ), cohortes (δ): reliquid F¹ L A¹ O, *tx.* (ω): in *om.* V¹. 20. conl. L¹: manus (ω). 21. spacium L¹: condensiores F¹. condensiores (γ). 22. inctituissent L¹. 24. paulustria L¹: quae (γ): conf*ssio F¹. 26. *tx.* F H L E M.

1 'Ex quo perspicuum est || maiorem curam habere nos marsuppii quam uitae nostrae.'

MOLIMENTUM, pro conatu. Sisenna Historiarum lib. III: 'Galli contra magno cum molimento ac perpetuo sonu procedunt.'

5 **MODIMPERATORES**, quasi modum imperantes. Varro Rerum Humanarum lib. XX: 'In conuiujs qui sunt instituti potandi modimperatores [magistri].'

10 **MAGNILOQUENTIA**. Cicero in Oratore (191): 'Quod ille dactylicus numerus hexametrorum magniloquentiae sit accommodatior.'

MINISTRATRIX positum pro ministra. Cicero de Oratore (i. 75): 'Sed omnes comites ministratricesque esse [de] oratoris dices.'

15 **MALE AUDIAM**. Cicero de Oratore lib. II (305): 'In quo ego, non quo libenter male audiam, sed quia causam non libenter remitto, nimium patiens et lentus existimor.'

20 **MULTITUDO** positum pro frequentia aut copia. Cicero de Oratore lib. III (73): 'Sed ut pontifices ueteres propter sacerorum multitudinem tres uiros epulones esse uoluerunt.' <Idem> in eodem (iii. 71): 'Hunc etiam, qui familiarior nobis propter scriptorum multitudinem est'

25 **MULIEROSITAS**, cupiditas femineae uoluptatis. Cicero Tusculanarum lib. IIII (25): 'Similiterque ceteri morbi, ut gloriae cupiditas, ut mulierositas, ut ita appellem eam quae graece φιλογυνία dicitur.'

MEMORIA positum pro uetustate. Pacuuius Chryse (109): 'Per[que] nôstram egregiam unânimitatem quam memoria déiugat.'

Marsupium V(δ). 27. ex H², et (γ).

CXLII. i. marsuppii L¹, marsuppii F H L². marsuppii V E. 4.

galli contra F³ H¹ E, galli om. (γ): ac*perpetuo F: sona (γ). 5.

Modiperatores (γ), Med. O. 6. quis (om. sunt) V?: putendi (γ), put*ndi F¹. 7. modiperatores (γ): matristri F¹ L.

8. de oratore M: dactilus (ω), dactulus C, dactylus A². 9. exametro rerum V¹, exametrorum (ω): acomm. F¹ A.

11. Ministrastris L¹: mistra F¹. 12. esse de oratoris (γ). 15. male om.

16. nimi* F¹: paciens L¹ A: laetus C. 18. pontificis F¹ L, pontificis F³ H¹ E, tx. H² V: sacorum L¹, saecorum (γ), tx. F³ H¹ E. 19. tres nero (γ), [tres uiros cdd. Cic.]: epulonis F H¹ L E: uoluerint H¹. 21. scribtorum L¹. 22. cupitas F H¹ E. 23. ceri F¹. 24. cupitas L¹: eam V, ea F H L E. 25. filogene F¹, filogenea (γ). [φιλογυνία cdd. Cic.]. 26. Memoriam (ω). 27. [cf. p. 101 M.]: perquae H¹. 28. defugat F¹ L.

L¹: libentur F¹. 16. nimi* F¹:

paciens L¹ A: laetus C. 18. pontificis F¹ L, pontificis F³ H¹ E, tx. H² V: sacorum L¹, saecorum (γ), tx. F³ H¹ E. 19. tres nero (γ), [tres uiros cdd. Cic.]: epulonis F H¹ L E: uoluerint H¹. 21. scribtorum L¹. 22. cupitas F H¹ E. 23. ceri F¹. 24. cupitas L¹: eam V, ea F H L E. 25. filogene F¹, filogenea (γ). [φιλογυνία cdd. Cic.]. 26. Memoriam (ω). 27. [cf. p. 101 M.]: perquae H¹. 28. defugat F¹ L.

16. nimi* F¹: paciens L¹ A: laetus C. 18. pontificis F¹ L, pontificis F³ H¹ E, tx. H² V: sacorum L¹, saecorum (γ), tx. F³ H¹ E. 19. tres nero (γ), [tres uiros cdd. Cic.]: epulonis F H¹ L E: uoluerint H¹. 21. scribtorum L¹. 22. cupitas F H¹ E. 23. ceri F¹. 24. cupitas L¹: eam V, ea F H L E. 25. filogene F¹, filogenea (γ). [φιλογυνία cdd. Cic.]. 26. Memoriam (ω). 27. [cf. p. 101 M.]: perquae H¹. 28. defugat F¹ L.

16. nimi* F¹: paciens L¹ A: laetus C. 18. pontificis F¹ L, pontificis F³ H¹ E, tx. H² V: sacorum L¹, saecorum (γ), tx. F³ H¹ E. 19. tres nero (γ), [tres uiros cdd. Cic.]: epulonis F H¹ L E: uoluerint H¹. 21. scribtorum L¹. 22. cupitas F H¹ E. 23. ceri F¹. 24. cupitas L¹: eam V, ea F H L E. 25. filogene F¹, filogenea (γ). [φιλογυνία cdd. Cic.]. 26. Memoriam (ω). 27. [cf. p. 101 M.]: perquae H¹. 28. defugat F¹ L.

16. nimi* F¹: paciens L¹ A: laetus C. 18. pontificis F¹ L, pontificis F³ H¹ E, tx. H² V: sacorum L¹, saecorum (γ), tx. F³ H¹ E. 19. tres nero (γ), [tres uiros cdd. Cic.]: epulonis F H¹ L E: uoluerint H¹. 21. scribtorum L¹. 22. cupitas F H¹ E. 23. ceri F¹. 24. cupitas L¹: eam V, ea F H L E. 25. filogene F¹, filogenea (γ). [φιλογυνία cdd. Cic.]. 26. Memoriam (ω). 27. [cf. p. 101 M.]: perquae H¹. 28. defugat F¹ L.

16. nimi* F¹: paciens L¹ A: laetus C. 18. pontificis F¹ L, pontificis F³ H¹ E, tx. H² V: sacorum L¹, saecorum (γ), tx. F³ H¹ E. 19. tres nero (γ), [tres uiros cdd. Cic.]: epulonis F H¹ L E: uoluerint H¹. 21. scribtorum L¹. 22. cupitas F H¹ E. 23. ceri F¹. 24. cupitas L¹: eam V, ea F H L E. 25. filogene F¹, filogenea (γ). [φιλογυνία cdd. Cic.]. 26. Memoriam (ω). 27. [cf. p. 101 M.]: perquae H¹. 28. defugat F¹ L.

16. nimi* F¹: paciens L¹ A: laetus C. 18. pontificis F¹ L, pontificis F³ H¹ E, tx. H² V: sacorum L¹, saecorum (γ), tx. F³ H¹ E. 19. tres nero (γ), [tres uiros cdd. Cic.]: epulonis F H¹ L E: uoluerint H¹. 21. scribtorum L¹. 22. cupitas F H¹ E. 23. ceri F¹. 24. cupitas L¹: eam V, ea F H L E. 25. filogene F¹, filogenea (γ). [φιλογυνία cdd. Cic.]. 26. Memoriam (ω). 27. [cf. p. 101 M.]: perquae H¹. 28. defugat F¹ L.

16. nimi* F¹: paciens L¹ A: laetus C. 18. pontificis F¹ L, pontificis F³ H¹ E, tx. H² V: sacorum L¹, saecorum (γ), tx. F³ H¹ E. 19. tres nero (γ), [tres uiros cdd. Cic.]: epulonis F H¹ L E: uoluerint H¹. 21. scribtorum L¹. 22. cupitas F H¹ E. 23. ceri F¹. 24. cupitas L¹: eam V, ea F H L E. 25. filogene F¹, filogenea (γ). [φιλογυνία cdd. Cic.]. 26. Memoriam (ω). 27. [cf. p. 101 M.]: perquae H¹. 28. defugat F¹ L.

MURMURILLUM, murmuratio. Plautus Rudente (1404): ||
 'Nolo ego múrmurillum néque susurrum fieri.' 1

Idem (fr. 57):

'Quid murmurillas tecum et té discrucias?'

MEDIASTRINOS, non balnearum, sed ministros et curatores
 aedium legimus. Lucilius lib. XV[II] (19): 5
 'Vilicum Aristocratem, mediastrinum atque bubulcum.'

Cato in Praeceptis ad Filium: 'Illi inperator tu, ille ceteris
 mediastrinum.'

INCIPIT PER N LITTERAM.

NUPERUM pro recenti positum, ab eo quod est nuper, id est 10
 ante non multum temporis. Plautus Captiuis (718):

'Quid? tu úna nocte póstulauisti ét die
 Recéns captum hominem, núperum, nouícium?'

NEMINIS positum pro nullius. Plautus Captiuis (764): 15
 'Néminis
 Me míseret . . . nám mei miseret néminem.'

Lucilius lib. XXX (109):

'Neminis ingenium tantum confidere oportet.'

NOXITUDO, pro noxia. Attius Armorum Iudicio (162): 20
 '+ Ocule noxitulo
 Oblitteretur Pélopidarum ac pér nos sanctescát genus.'

NUBERE ueteres non solum mulieres, sed etiam uiros dice-
 bant, ita ut nunc Itali dicunt. Pomponius Pannuceatis
 (87):

'Séd meus 25
 Fráter maior, póstquam uidit me íre derectúm domo,
 Núpsit posteriús dotatae, uétulae, uaricosaé, uafrae.'

CXLIII. 1. murillum V. 3. *corr.* nuperum E: non uitium F¹
 discrucias F² H¹ E, discretias F¹: L. 14. *tx.* L², Neminisum (ω):
om. te F¹. 4. Mediastrinas A¹, nullalius H¹, nulalius E, nalius L¹,
tx. (ω). 5. *ae*diu F, aedum non alius F¹ L², *tx.* (ω). 15.
 L¹. 6. [cf. p. 123. p. 479 M.]: meminis H¹. 16. *me om.* H¹:
 uiculum H¹: aristocratem H¹: nám me (γ), [nám mei *edd.* Plauti].
 mediastrinam F¹, mediastrinam 20. ocule (γ). 21. pelopidarum
corr. -num E. 7. inperator V. F¹: santescat (γ). 26. indeiect-
 9. *om.* INC. O. 13. nuperrum tum (γ). 27. uariosae F¹: afrae

NITIDITATE, pro nitore. Attius Bacchis (254):

‘Formacé, figurae nitiditatem, hospés, geris.’

30 **NUMEN**, pro ornatu. Vergilius Aeneidos lib. II (396):

‘Vadimus inmixti Danaís haud numine nostro.’

NOENUM, pro non. Lucilius lib. XXX (23):

1 ‘Sed || tamen hoc dicas, quid rest? si noenu molestum est.’

Varro Epistola ad Fufium: ‘Si hodie noenum uenis; cras quidem si ueneris meridiem die natalis Fortis Fortunae.’

NEVULT, pro non uult. Titinius Setina (105):

5 ‘Ipsús quidem hercle dúcere (hanc) sané neult.’

Plautus Trinummó (1156):

‘Filiam meam tibi desponsam esse audio. Nisi tú neuís.’

NIGRET, nigra fit. Pacuuius Chryse (88):

‘Sólisque exortú capessit cándorem, occasú nigret.’

10 Attius Bacchís (255):

‘(Ídem) splendet saépe, ast idem nímbis interdúm nigret.’

NITIDANT, abluunt: dictum a nitore. Ennius Cresphonte (124):

15 † ‘O pie eam † secum aduocánt, eunt ad fóntem, nitidant córpora.’

Attius Thebaide (602):

† Quiní *Dírcae*o fón*t*i adueniunt, *ú*ngulae

Nitidántur uulgo quádripedantum sónipedum.’

NIXURIRE, niti uelle. Nigidius Commentar. Grammaticor.

20 XXV: ‘Nixurit, qui niti uult et in conatu saepius aliqua re repellitur.’

(γ). 28. Nitidate A C D, Nicidate M O, *tx.* (γ). 29. regis (γ). 30. ornatum C. 31. imm. L² V, imm. (ω): *tx.* F³ H V, haut n. F¹ L E (?), aut in n. M O, haut in n. C D, haud in n. A: numene L¹. 32. Noenum (ω): pro noni L.

CXLIV. 1. quid est si F³ H V, quid esti L¹, quid est (si *om.*) F¹ L²: naenum L¹, nenum L², noenum F H V E. 2. nenum L¹. 3. ueris F¹: ueneris meridiem die natalis (γ): dienalis F¹: Fortis *om.* F¹ L. 7. desponsatam (γ), [et *Plauti codices praeter B qui habet* desponsam]. 8. Niget (δ): nigra fit H² V, nigreafit L¹, nigra facit (ω): chrise F H V E.

9. exornatu V¹: rapessit (γ): nigri (γ). 10. baccidem F L E, baccididem (γ). 12. Nicidant L¹: (nitidant abluunt F³ *mg.*): albunt F³ H¹ E, abluunt F²? H² L² V, aluunt (ω), aiunt O², *om.* O¹: dicunt A. 14. o pie eam (γ): fontem F² H E, fortem F¹ L V. 17. quin id circeo (γ), quin idcirco F³ H¹ E: fonte (γ): aduenient (γ), adueniunt V: mundulae (γ). 18. nitidantur uulgo (γ): pripedantur soni F¹ L, quapripedantur sonipedum F³ H V E. 19. Nixuriae O. 20. nuxust re L, nuxurit F³ H¹ E, nixurit H² V, nuxurire F¹: in eo natu F¹ H L¹ E. in oconatu V¹. 21. perpellitur

NOTIFICEM, notam faciam. Pomponius . . .

<Attius> Atreo (Pomp. Sec. 1):

'Nunc te óbsecro,
Stírpem ut euoluás meorum *méque* notificés mihi.'

25

NUMELLAE, machinae genus ligneum, ad discruciandos noxios paratum, quo et collum et pedes inmittunt. Plautus *Asinaria* (550):

'Neruós, catenas, cárcerem, numéllas, pedicas, boías.'

NUGIVENDOS Plautus dici uoluit omnes eos, qui aliquid 30 mulieribus uendant; nam omnia, quibus matronae utuntur, nugas uoluit appellari. Plautus in *Aulularia* (525):

'Ubi núgiuendis rés soluta est ómnibus.'||

NIDUS, pro poculo. Varro *Quinquatrubus* (442):

1

'Quam *lýmpha* melius é lacuna fóntium
Adláta nido póculi permisceat.'

NIDULANTUR. Varro *Hebdomadon* primo: 'Dies deinde illos, quibus alcyones hieme in aqua nidulantur, eos quoque *septem* esse 5 dixit.'

NESCIUM, pro incognito. Plautus *Rudente* (275):

'Quae in locis nésciis néscia spé sumus.'

NOCTESCERE, caecari. *Furius Poematis*, etsi est auctoritatis incertae:

10

'Omnia noctescunt tenebris caliginis atrae.'

NEPAM quidam cancrum putant ad illud Plauti (Cas. 443):

'Retrouorsum cedam; imitabór nepam.'

(γ). 22. notam (ω), nota V. 25. e. meorumque (γ). 26. lineum C: discruciendos V, discruciandos (a *in ras.*) E, discrut. CD. 27. quod et M: ei F¹ L: imm. F³ H E, inm. (ω): placitus *ut vid.* E. 28. aulularia (γ). 29. *tx.* F² H¹ E, neruus F¹ H² L V: *tx.* F³ H¹ V² E, boiias H², bonos V¹, *om.* F¹ L. 30. diei F H¹ L¹ E: noluit F H¹ E: qui *om.* F H¹ E. 32. appellare (δ).

CXLV. 1. pro oculo (δ). 2. lymfam F H L E, nimfam V: elan- cula H¹. 3. adlatatam L¹. adla-

tam L², allatum F H¹ E, allatam H² V: nidos potili (γ). 4. pro hepd- madon prima (ω). 5. alciones V, *tx.* (ω): hiemenaqua A, hiemana qua (δ), hieme in qua V: lentem esse (ω), [septem esse *add. Gellii* iii. 10. 5]. 8. que F L¹: in loco sinescis nescias pessumus (γ), [*tx. add. Plauti*]. 9. Notescere F¹ C¹ D M O, *tx.* (γ) A C². 10. inca***- tae F, incaeriae L¹. 11. notes- cunt V (δ), *tx.* (γ) A. 12. plautus L, plauti** F¹. 13. retro uersum L¹ (δ): caedam A O: nepa (δ).

Et illud aliud :

15 'Aut cūm nepa esset.'

(Set) dubium in utroque. Nam vere nepa scorpius dicitur. M. Tullius de Finibus Bonorum et Malorum lib. V (42): 'Serpere anguiculos, natate anaticulas, uolare merulas, cornibus uti uidemus boues, nepas aculeis, suam denique cuique naturam esse ad uiuendum ducem.'

20

NEX, pro nece. Sisenna Historiarum lib. IIII: 'Quoniam neque mea nex, neque intercessio, posse uidetur illorum dementem reprimere audaciam.'

25 NENIA, ineptum et inconditum carmen, quod a conducta muliere, quae praefica diceretur, iis, quibus propinqui non essent, mortuis exhiberetur. Varro de Vita Populi Romani lib. IIII: 'Ibi a muliere, quae optuma uoce esset, perquam laudari; dein neniam cantari solitam at tibus et fides.'

INCIPIIT PER O LITTERAM.

1 OBSCLEAVAVIT, quasi scaeuum, malum omen || obstulit. Plautus in Asinaria (266):

'Métuo, cum illic óbscaeuauit meae falsae falláciae.'

OPIMITAS, ab opimo. Plautus Asinaria (282):

5 'Máximas opímitates, gáudio exfertíssimas.'

Idem Captiuus (769):

'Máximas opímitates ópiparasque offérs mihi.'

14. aliut L¹. 15. cum nepa esset dubium (ω). 16. nepas F¹ (δ): scorpius L¹. 18. angulos H¹, anguiculos (γ): nature V: anauculos F¹ L, anati**culos H¹, anaticulos F³ H² V E, [anaticulas cdd. Cic.]. 19. uideamus (γ): aculei F¹ L. 20. uiuendum H¹. 21. pro neccessi L¹, pro nece (ω). 22. nix L¹. 24. Nemia F¹, Nemnia H¹: neptum L¹: adducta mulier (ω). 25. dicoretur L¹: his A. 26. exhiberetur F¹ L, exhiberet H² V, exibetur A, tx. (ω). 27. obtutum a uoce (γ), obtutum a uoce V. 28. [cf. p. 67 M.]: deinne F H L E: nemiam V: solitu H¹, solita H²,

solitum F²: at tibiis F³ H¹ E, at tibus F² H² V, ac tibus F¹: et uides (γ). 29. om. INC. O. 30. Obsclauit F H¹ L E, Obsceauit H² V (δ), Obscenauit C: sceuum (ω): momen H¹.

CXLVI. 1. abstulit (ω). 3. et uocum (γ), [metuo quod cdd. Plauti]: illio L: obsclauit F H¹ L E, obsceauit H² V², obceauit V¹: f. fallatae F¹, false fallacie V. 4. Optimitas (ω), Obtimas C: adoptimo H¹, ab optimo (ω). 5. opimitas et g. (γ), [opimitates g. cdd. Plauti]. 6. idem—maximas om. V¹. 7. optimatas V¹, optimitas (γ), [opimitates cdd. Plauti]: op-

- OBBA**, poculi genus, quod nunc ubba dicitur. Varro Est Modus Matulae, $\pi\epsilon\rho\iota\ \mu\acute{\epsilon}\theta\eta\varsigma$ (114): 'Dolia atque apothecas tricliniaris melicas, Calenas obbas et Cumanos calices.' 10
- OPULENTITAS**, pro opulentia. Plautus in Milite Glorioso (1171):
'Quásique eius opuléntitatem réuerearis.'
- Caecilius Plocio (186):
'Opuléntitate nóstra sibi iniúriam Factám.' 15
- ORBITUDINIS**, pro orbitate. Attius Amphitryone (94):
'Miserét lacrimarum, lúctuum, orbitúdinis.'
- Turpilius Trasyleone (211):
'Hoc te óro, ut illius cónmiserescas miserulae orbitúdinis.' 20
- Pacuius Duloreste (135):
'Vel cum illum uideas sólicitum orbitúdine.'
- OQUINISCERE** est proprie inclinare. Pomponius Prostibulo (148):
'Ut nállum eiuem pédicauí pér dolum, Nisi ípsus orans últro qui oquinísceret.' 25
- Idem Pistore (125):
'Nísi nunc aliquis súbito — \cup óbuiam occurrit mihi, Qui óquiníscat, quó conpingam términum in tutúm locum.'
- OBLITTERARE** est obscurefacere et in obliuionem ducere. 30
Attius Agamemnonidis (42):
'Ínimitias Pélopidum Extínctas iam atque oblitteratas mémoria Renouáre.'
- OFFENDO**, offensio. Afranius Vopisco (400): 35
'Quóque nunc offéndo sepe, prócul <a> nostra síť mala.' ||

pirasque H¹, oppiparasque H²: quae FL: offert (γ), [offers *edd. Planti*]. 8. Oobua L¹: populi F¹, paculi L¹: cubba C. 9. [cf. p. 545 M.] apotecas V¹ 10. trilinearis (γ): calenas calenas V¹: *bbas F¹: cumanus (γ). 13. quasi quae (γ): opulentitate (γ). 14. plocio F³E, plotio H¹, potio F¹H²L V. 16. faciam (γ). 18. luctum L¹. 20. theoro F¹L, te ore F³H¹, te oro F⁴H²VE: utilius F¹L: conm. L¹: miserae (γ), misere

HL¹. 22. cum ultim F¹L. 23. propriae H¹. 25. per *om.* F¹. 26. ipsius V¹: ultroque (γ): F¹H¹E. 29. conping*am F¹, comp. L², *tx.* (γ): in tutum in totum locum F¹H¹LE, in totum *om.* H²V. 30. obcurare facere L¹, *tx.* H²V², obcure f. V¹, obscurare facere (ω). 32. pelopidarum (γ). 33. *tx.* F³H¹E, extincta tam oblitteratas (γ): memoriae V¹. 35. O. offenso MO. 36. sepae L, saepe E: sint F²HE, sit F¹L V.

1 OLAT, pro oleat. Afranius Fratris (178) :

‘Nón potest quin illa stacta lóngeque et multís olat.’

Pomponius Alconibus (6) :

‘Áleo <si> lúdam sane <insánum> meae male olánt manus.’

5 OBSORDUIT, obsoleuit. Caecilius Hypobolimaeco Rastraria (86) :

‘Obsórduit iam haec ín meá erumna núseria.’

OBSTRINGILLARE, obstare. Ennius Satyrarum lib. II (4) :

‘Réstitant, occúrrunt, obstant, óbstringillant, óbagitant.’

10 Varro Manio (264) : ‘Lex neque innocenti propter simultatem obstringillat, neque nocenti propter amicitiam ignoscit.’ Idem de Re Rustica lib. I (2. 24) : ‘Tu, inquit, inuides tanto scriptori, <et> obstringillandi causa <figlinas reprehendis>, [ut] cum praecleara quaedam, [quae] <ne> laudes, <praetermittas. >’ Idem
15 de Vita Populi Romani lib. IIII : ‘Quod Curio cum [id] fecisset, dicebat amicis, ut illi renunciaretur se obstringillaturum, ne triumphus decerneretur, aut ne iterum fieret consul.’

OBVARARE, peruertere, deprauare : dictum a uaris. Ennius Acille (7) :

20 ‘Nám consiliís óbuarant, quibus íám concedit hic órdo.’

OBSECUNDANTER, obsequenter. Nigidius de Diis lib. I :

‘Cum autem id quid sit quaerimus, obsecundanter naturae uiuerent.’

OCULITUS, ut animitus, medullitus. Plautus Corniculd (67) :

25 ‘Amánt ancillam méam Phedulium óculitus.’

OSSICULATIM, ut sit minutatim. Caecilius Fallacia (50) :

‘Óssiculatim Pármenonem dé uia liceát legant.’

CXLVII. 2. qui inillas tacta F² H¹ L E, (tanta F¹), quin illa tacta H² V : solat F¹ L. 4. sanae F L E : oleant (γ). 5. Obsurduit A : obsolebit L¹ C D M O : hypouoli ristraia L V, hypouoli*ristraia H, hypouoluri straria F¹, hypouolyri s. F³ E. 7. in me (γ) : herumna F H¹ L E, erumna H², aerumna V. 8. Obstringillare (γ) A, Obstringillare F³ L¹ (δ). 9. ouagitant (γ). 10. incenti F¹. 11. obstringillant F¹ H¹ E, obstringillat L¹ : nocent F L E : amititiam L : noscit F¹ L.

12. de republica lib. V (γ) : qui quod inuidis (γ), [tu inquit inuides cdd. Varronis]. 13. et om. (γ) : obstrigillandi F H¹ L E, obstringillandi H² V : causa ut cum (γ). 14. quae laudes (γ). 15. cum id fecisset (γ). 16. renunciaretur V. 17. triumphus L¹ : decernaretur H¹. 18. Obuarrare F¹ L : peruertere L¹ : uariis V¹. 20. consilius (γ) : obuarrant F¹ L² : quibus tam (γ). 22. obsecundantur V, tr. (ω) : uiuerent (γ). 24. corni qui amant (γ). 25. fedulium (γ). 26. si (γ).

- OFFICERE**, obesse. M. Tullius de Officiis lib. III (66):
 ‘Demoliri ea, quorum altitudo officeret auspiciis.’ ||
- OLIVITATEM**, fructus oleae. Varro Gloria, *περὶ φθόνου* (219): 1
 ‘Tum dénique, omnis cūm lucerna cōnbusta est
 In lūcubrando oliuitasque cōnsumpta est.’
- Idem de Re Rustica lib. I (59. 4): ‘Non modo integra eximi,
 sed etiam maiora quam in arbore unquam pependerit. De oliui- 5
 tate. Oleas esui optime condi scribit Cato.’
- OCCEPSO**, coepero. Plautus in Amphitryone (673):
 ‘Ní ego illi puteó, si occepso, ánimam omnem intertráxero.’
- OSA SUM**, pro odi. Plautus in Amphitryone (900):
 ‘Inimícos semper ósa sum optuéric.’ 10
- ORBITUM**, dictum per orbem. Varro *Γνωθὶ Σεαυτόν* (202):
 ‘Ut sidéra caeli,
 Diuúm circum terram átque axem
 Quae uóluntur motu órbito.’
- OPULISCERE**, ab opulento, dictum decore. Furius Poematis: 15
 ‘Quo magis in *patriis* possint opuliscere campis.’
- OCCULE**, occulta. Cicero de Oratore lib. II (177): ‘Interiuncta
 argumentorum plerumque oculus, nequis ea numerare possit.’
- Vergilius Georgicorum lib. II (346):
 ‘Quod superest, quaecumque premes uirgulta per agros, 20
 Sparge fimo pingui et multa memor occule terra.’
- OPINABLEM**. Cicero Academicorum lib. I (31): ‘Itaque hanc
 omnem artem rerum opinabilem appellabant.’

27. [cf. p. 332 M.] 28. [cf. p. 346 M. ubi cdd. lib. III]: lib. IIII (γ).

CXLVIII. 1. Obliuitatem F¹: olei (ω): in gloria F¹, in glorio (γ): pertoton F¹ L, perioton H² V², peritoton F³ H¹ V¹ E. 2. tum ** dinique F¹: omnes (γ): lucernae F¹ H¹ L: comb. L¹. 3. in lucubrandi (γ). 4. de republica (γ). 5. maior (γ): rependerit F¹ L, rependerit V¹, pependerit F³ H¹ V² E, [pependerit cdd. Varr.]. 6. esut F¹ L E, esui ut H¹, esui F³ H² V. 7. [cf. pp. 233, 410 M.]: Occcepso (δ), Occepso (γ): coepero D M O.

8. se F¹: interi traxero L, inteari tr. F¹. 9. Occasum D M O. 11. gnotis eauton F¹ H¹ E, gnothis e. H² V. 13. di. ea cum t. (γ): adque L¹: axemque F L E. 14. uoluulitur F¹, *tx.* F², uoluoltur E: motu F³ H¹ E, motur (γ). 15. opulente A. 16. opulescere H¹: in campis possint (γ), (possunt V¹ [*tc. cdd. Gell. xviii. 11. 4.*]). 18. plerisque F: oculus F H E: posse F¹. 20. [cf. p. 365 M.]: praem. H L. 21. fumo V: meror F H¹: terrae H¹ V¹. 22. Opinabile (ω): hoc L¹, hani F E *ut rid.* 23. appel-

INCIPIT PER P LITTERAM.

25 **PAENULARIUM**, quasi theca et uagina *paenulae*. Nouius *Fullonico* (34):

‘Non mólto post *sonam* accepit, ábsedet.

1 ‘Conséquitur *paenulárium*, || *cilotrúm* petit.’

PLEBITATEM, ignobilitatem. Cato pro *Veturio*: ‘Propter tenuitatem et plebitatem.’ *Hemina in Annalibus*: ‘Quicumque propter plebitatem agro publico eiecti sunt.’

5 **PETILUM**, tenue et exile. *Lucilius lib. XXII* (8):

‘Insignis uarís *cruribus* et *petilis*.’

Plautus † Plocino (110):

‘Nám *colorátilem* fróntem habet *petilis*, *habris*.’

[*Petilis* tenuis dicit, *habris* mollis dici.]

10 **PACES** plurali numero noue positum. *Varro de Vita Populi Romani lib. III*: ‘Animaduertendum primum, quibus de causis et quemadmodum constituerint *paces*; secundum, qua fide et iustitia eas coluerint.’

15 **PONDO MILLE OCTINGENTUM** noue *Varro de Vita Populi Romani lib. III*: ‘Itaque rettulit auri pondo mille octingentum septuaginta quinque.’ *Graeci enim † heron a mole † dixerunt*.

PANUS, tramae inuolucrum, quam diminutiue *panuclam* dicimus. *Lucilius lib. VIII* (28):

‘Foris *substeminis* *panus* [est].’

labat (ω). (ape. A). 24. *om.* INC. C D M O. 25. *Penularium* L¹ C D O, *Poenularium* F H L² V² E, *Paenularium* A M, *Ponularium* V¹: teca V: *pendulae* (γ) A X, *penu-lae* C D, *paenulae* M O. 26. *filonico* (ω). 27. *sonarum* (ω) *sorum* F¹: accepit *absedet* (ω). 28. *consequifur* L¹: *poen.* (γ), *pen.* (δ).

CXLIX. 1. *cilotrum* (ω), *psilo-trum* H *mg.* 2. *Pleuitatem* (ω), *tx. A.* *Pluuitatem* F¹: ignobilitem F. 3. *pleuitatem* (γ), *pleb.* ? : in annos (γ). 4. *leuitatem* H¹, *pleuitatem* (γ). 5. XII (γ). 6. *uariis* *crucibus* (γ): ex V. 7. *plocino* nam H²

V. 8. [cf. p. 205 M.]: *coloratum* (γ): habeat H¹, habet (γ): *petilis* *habis* (γ). 9. *petilis* H, *petili* F L V E. 10. *Paces* (γ), *Pacis* H¹, *Places* F¹, *Parces* (δ). 12. *paces* F² H¹ E Q, *pacis* (γ): quam fidem et iustitiam F H¹ E. 13. *coluerunt* V¹. 15. *lib. III* F³ H¹ E, *III* (γ): *retullit* F¹, *rettullit* L, *retulit* F³ H E, *tx. V*: *tx.* F³ H E, *uarro* F¹, *auro* L V. 16. *greci* F: *heronamale* F¹, *hieronimole* H¹, *heron mole* F³ E, *herona mole* (γ). 17. *tranae* H¹, *trame* A, *tx.* (ω): quem L². 19. *substeminus* F¹ L, *subteminus* F³ H¹ H³ E, *tx.* H² V: *panus* est F H L E, *pannis* V¹, *pannus* V²: [*om.* est *edd. Prisciani* i. 115. 17 K.].

Est tumor quoque inguinum, ex formae similitudine sic 20
uocatus. Afranius Materteris (218) :

‘Ínguen, *flemen*, pápulam, panum, týmpanum.’

Nouius Optione (64) :

‘Quí me miserum miseriorem réddidit

Quam pánus puerum.’

25

Quod pueri aegrius patiantur hoc genus morbi.

PENICULAMENTUM a ueteribus pars uestis dicitur. Ennius
lib. XI Annalis (394) :

‘Pendent peniculamenta unum ad quodque pedule.’

Lucilius lib. XVIII (6) :

30

‘Peniculamento uero reprehendere || noli.’

1

Caccilius Feneratore (132) :

‘Vólat *exanguis*, símul anhelat. péniculamentum ét ∪ —
Pállio datur.’

PROGNARITER, strenue, fortiter et constanter. Plautus Persa 5
(588) :

‘Ego scio hercle utrúmque belle. Age. índica prognáriter.’

Ennius Annalium lib. VI (210) :

‘Diuí, hoc audite parumper,

Ut pro Romano populo prognariter armis

10

Certando prudens animam de corpore mitto.’

PERPEROS, indoctos, stultos, rudis, insulsos, mendaces. Attius
Pragmaticis (inc. i) :

‘Describere ín teatro pérperos

Pópularis.’

15

Idem eodem (inc. ii) :

‘Ét eo plectuntúr poetae quám suo uitio saépius

Dúctabilitate (ánimi) nimia uéstra aut perperitúdine.’

21. uocatur (γ). 22. inquem H²

LV, inquam FH¹E: plenam (γ):

pabulam F¹. 24. quí F (F¹?) :

om. me F¹. 25. purum V¹. 26.

egrius L¹, aegriegius V¹. 27.

Peniculamentum F³ H L¹ V E Q.

Penniculamentum F¹ L² (δ). 28.

XII L¹, XI (γ). 29. *unum F¹: ad

quemque pedum (γ). 31. penula-

mento (γ): uere (γ): repraehen-

dere H L V, reprehendere F E.

CL. 3. sanguis (γ): anhelat F:

penulamentum FH¹E. 7. plautus

persecor scio (γ), [ego scio *edd.*

Plauti]: haecce L, haecce F

H V E: utrum bella te F²H¹E,

utrum belle ante V¹, utrum belle

a te (γ): [cf. p. 154 M.]: indie ac

F H¹ L² E, indica H² V, indie a L¹.

9. diu (γ). 11. prodens V¹:

anima (γ). 12. rudis insulsos L¹

(δ), rudes et insulsos F²H¹, rudis

et i. F¹H²L²V E: mendices V.

14. describere F H L E. *tr.* V:

teatro (γ). 17. poaete H¹, poete

H². 18. ductabilitate (γ), duci-

PRAECOX et **PRAECOCA**, quod est inmatura. Ennius Annali
20 lib. VIII (289):

‘Praecox pugna est.’

Lucilius lib. † III (xxviii. 20):

‘Amicula aspera átque <praecox.’

Varro Synephebo, *περὶ ἐμμονῆς* (514): ‘Ea) praecox est fuga.’
25 Nouius (106):

‘Huic puellae praecoquis libido inest.’

POPULATIM, per populos. Pomponius Macco (182):

‘Cidius poema placuit populatim omnibus.’

PRAEMIATORES NOCTURNI, praedones. Naeuius Agry-
30 pnuntibus (17):

‘Nam in scéna nos nocturnos coepit praemiatore tollere.’

POPULACIA, ut nugalia uel puerilia. Laberius Late Loquente
(57):

35 ‘Íbus dum *populácia*
Agimús per ludum.’

POSSESTRIX, a possidendo. Afranius Liberto (204):

‘Eius monilis possestricem.’

Ita tonstrix, ita inpulstrix, ita curstrix, ita plaustrix, ita
adsestrix.

40 **PERPETUASSIT**. Perpetua, aeterna. Ennius Annali lib. VIII
(333):

‘Libertatemque ut perpetuassint

† Quemaximae.’

bilitate H *mg.*: peritudine FH¹E.
19. Praecox A O: inmaturae H¹.
immatura V, inm. (ω). 23. an-
nicula FH¹E, anl. (γ). 24. [cf.
p. 157 M.]. 26. poellae L¹: liuido
(γ). 27. pomponius magnius poe-
ma (γ). 29. Praemiatore FH¹
V A, Prem. H²O: pred. O. 31.
noctur F¹: praemiatore FH¹V E,
proemiatore H². 32. Populacia
H¹, Populatia (ω): aut nugalia H¹,
aut nugalia (*ex* aut gugalía) E, *tx.*
(ω): uel puerilia *om.* L¹, *tx.* (ω), uel
pue*****berius F¹: liberius L¹A.
34 loquentibus et dum F (*ut rid.*)

H¹, l. e dum (ω): puerilia (ω). 36.
Possestria L (δ): afranius aliber
totius (γ). 38. tonstrix F²H¹L¹
E, tonstrix F¹H²L²V: impulstrix
F³H¹E, impulstrix F¹, impulsa-
trix H²L², impulsatrix L¹V: curi-
trix L¹, curatrix (γ): plaustrix
(γ). 39. adsestrix L¹, asses-
trix (γ). 40. Perpetuitas sit per-
petua aeterna (ω). 42. ut per-
petuis sint L¹, ut perpetuitas sint
(γ). 43. que (q:) maxime H,
quemaximae F L V E. 44. Prae-
*****sum F¹, Praecisim V. Prec. A O:
omassum F¹.

- PRAECISUM** et **OMASUM**. partes carnis et || uiscerum. Naenius 1
 † Herularia (65):
 ‘Praecisum, omásum, pernam, cállos, gliris, glándia.’
 Lucilius lib. XX (2)
 ‘Illi praeciso atque epulis capiuntur opimis.’ 5
- PISCULENTUM** positum piscosum, ut puluerulentum. Cato
 Originum lib. V: ‘[Origine] fluuium Naronem magnum, pul-
 chrum, pisculentum.’ Et lib. VII: ‘Fluuius Hiberus oritur ex
 Cantabris, magnus atque pulcher, pisculentus.’
- PASCEOLUS**, ex aluta sacculus. Plautus Rudente (1314): 10
 ‘Praeterea centum † denaria Philippea in pasceolo seórsum.’
 Lucilius lib. XIII (14):
 ‘Adde Syracusis sola pasceolum alutam.’
 Cato in Pansam: ‘Pueris in ludo stilos, pasceolos furare.’
- PIEM**, colam, custodiam. Plautus Asinaria (506): 15
 ‘Úbi piem pietátem, si istoc móre moratám tibi
 Póstulem placére, mater, míhi quo pacto praecipis.’
- PORTISCVLUS** proprie est hortator remigum, id est, qui
 eandem perticam tenet, quae portisculus dicitur, qua et
 cursum et hortamenta moderatur. Plautus Asinaria 20
 (515):
 ‘Ét meam partém loquendi ét tuam tradó tibi;
 Ád loquendum atque ád tacendum túte habes portísculum.’
 Ennius lib. VIII Annalium (vii. 241):
 ‘Tonsam ante tenentes 25
 Parent, obseruarent. portisculus signum
 Cum dare coepisset.’

CLI. 3. gallus (γ): glifis F³ H
 V E. clifis F¹ L: grandia (γ). 5.
 praecioso L¹ V¹, praetioso V²: ae-
 pulis F H L E: opimus (ut vid.) V¹.
 6. ut om. A O¹. 7. paronem V¹:
 magnom V¹. 8. pulerum F¹: li-
 bro octavo (VIII°) E: fluuium hibe-
 rum is oritur H² L V, tx. F² in ras. H¹
 E: ex catinatis (γ). 9. magnis
 H¹. 11. centum denaria (γ), [c. mna
 cdd. Plauti]: philyppea H. 13.
 syracusis F E: sola (γ): alutamenic-
 ato H¹, alutamen cato (γ). 14.
 pensam V¹: in ludos tellos (γ),
 (lud*s V¹). 15. Pientolam F²,
 Pienculam V¹, Piencolam (ω). 16.
 [cf. p. 375 M.]: tx. L¹, ubi piento-

lam F H¹ E, ubi piencolam H² L²
 V: moratum F¹. 17. psecipis
 L¹, precipis L²: praecipis pacto
 F¹. 18. Postisculus A: propriae
 H¹ A: ortator F¹: idem qui ean-
 dem (ω), (idestque A: eadem L¹).
 19. particam L¹: tene L¹: quae L,
 qua H² V A C D, que F H¹ E, qui
 M O: q. excursum (ω). 20. et exor-
 tamenta F¹ L A C M, (om. et F¹),
 et exhortamenta F² H V E D O.
 22. tum tardo (γ), [tx. cdd. Plauti].
 23. loquendom F¹: iacendum (γ),
 [tx. cdd. Plauti]: tu ut habes (γ), [tute
 habeas cdd. Plauti]. 24. Ennius—
 portisculus om. V¹. 25. tusante
 tenentes (γ). 26. postisculus F¹.

Laberius Hetaera (53):

‘Néc palmarum púlsus nec portísculi.’

30 **PERPLEXABILE**, figuratum; quod aliud audiatur, aliud sentiatur. Plautus Asinaria (792):

‘Nec úllum uerbum fáciat perplexábile.

PRAESEGMINA proprie Plautus in Aulularia ea dici uoluit quae unguibus eminulis praesecantur (312): ||

1 ‘Quin ípsi pridem tónsor ungues démserat;
Collégit, omnia ábstulit praeségmina.’

PIPULO, pro conuicio. Plautus Aulularia (445):

5 ‘Ita me bene amet Lauerna! te iam, nisi reddi
Mili uasa iubes, pipulo [te] hic differam ante aedis.’

PICOS ueteres esse uoluerunt quos Graeci grypas appellant. Plautus Aulularia (701):

‘Pici diuitiis qui aúreos montés colunt,
Eos sólus supero.’

10 **PERCELLERE**, euertere, percutere. Varro Parmenone (392):

‘Álius teneram ábietem sólus percéllit.’

PINSERE, tundere uel molere. Varro Ταφή Μενίππου (527):

15 ‘Nec pistorem ullum nossent, nisi eum qui in pistrino pinseret far[inam].’ Idem de Vita Populi Romani lib. I: ‘Nec pistoris nomen erat, nisi eius qui ruri far pinsebat.’ [Nominati ab eo quod pinsunt.]

PORCAS. Varro Ταφή Μενίππου (535): ‘Non uides in publico ante tabernas, qua populus ambulando proinde ut in arato porcas reddit?’

20 **PUTIDUM**, putre. Varro Ταφή Μενίππου (523): ‘Inde putidas uuas acinis electis et comestis extendit in lectis quondam.’

28. cythera (γ). 29. porticuli L¹.

30. Perplexabile (ω): (perplexabile perplexum F⁸ mg.). 32. facit F¹: perplexabile (γ). 33. propriae F¹ H¹: uolunt A O. 34. que F: eminuli F¹ L.

CLII. 1. [cf. p. 273 M.]: qui in F¹: ipse quidem (ω), [tx. cdd. Plauti]: deserat (ω), [dempserat cdd. Plauti]. 2. pres. A O. 3. conuitio F H¹ L E A. 4. [cf. p. 284 M.]: te om. F¹ L². 5. iubes uasa H¹: pipulo F¹: te hic

(γ), [om. te cdd. Plauti]. 6. gryppas H, gripas M, cripas O, tx. (ω). 8. diuitis (γ), quia F¹ L. 9. sulus V. 10. euerte F¹. 13. nullum F¹: pristino (γ), tx. H². 14. ne pistoris F¹ H¹ E. 15. qui nisi eius (γ): ru H¹: tar F¹ L: nominatiua F H¹ L E, nominata H², nominatiua V. 16. quod eo (γ): pisunt L¹. 17. in publica nocte te tabernas (γ): non uides—Ταφή Μενίππου om. V. 21. uias F¹: et comestis—lectis om. E: excendit L¹: quan-

Cato Originum lib. † II: 'Si inde in naus putidas atque sentinosas commeatum onerare solebant.' Caecilius Andria (6):

'Condúcit nauem pútridam.'

25

Afranius Augure (14):

'Inpúrus et falláci aspectu páries pictus pútidus.'

PAENITUDINEM. Pacuius Teuero (313):

'Quae désiderio alúmnum paenitúidine

Squalés scabresque incúlta uastitúidine.'

30

PRAEBITIO, a praebendo, id est exhibendo. Varro Eumenidibus (143): 'Quod ea die mea erat praebitio, || in ianua mea | "caue canem" inscribi iubeo.'

PUEROS, pro seruis. Varro Eumenidibus (146): 'Vix uulgus confluit, non Furiarum, sed puerorum atque ancillarum.'

PAXILLO, diminutiuum, a palo. Varro Eumenidibus (164): 5

'Ubí dicatur prímus
Zenón nouam hæresím nouo paxillo suspendísse.'

Idem Bimarco (69): 'Ut nouum cribrum nouo paxillo pendeat.'

PROXIMI, id est proximo. Cato contra Furium [die proximi] hoc dicit; sed ea declinatione a ueteribus et 'crastini' 10 et 'pristini' et 'praefiscini' dictum est.

PROPERATIM, id est properanter. Caecilius (167):

'Properátim in tenebris ístue confectum ést opus.'

dam V. 22. si inde ignanis (γ): potidas L¹. 23. sentinotas F¹L: conm. L, commeatum onere HL, commeatu monere FVE: uolebant (γ). 24. andrea (γ). 25. putidam F², putridam (γ). 26. augurius (γ). 27. partes F¹L, parties E: pictas F¹: pitidus F¹, putidis H¹. 28. Plen. A, Pen. (ω). 29. [cf. pp. 169, 185, 243 M.]: penitudinis quales caucrisque (ω), (quae A). 30. uestitudine H²V. 31. id est exhibendo om. F¹L: esib. A. 32. praebitio nimia nuam H, praebitioni in ianuam FLVE, (pre. F).

CLIII. 2. inscribi L¹. 3. [cf.

pp. 242, 421 M.]. 4. anque F H¹. 5. dimin. A. 6. dicitur F³H¹E, dicitur F¹H²L V. 7. heresim (γ): nouum paxillo V. 8. pendat F¹, pendet V¹. 9. Proximi (ω): t.c. H²V (δ), proximo F H¹L E: die proximi FH¹L²E, die proximo L¹, die proximi H³, die proximo H²V. 10. hoc dicit (γ): declinatione auctoribus F¹L: orastini L. 11. praefiscini E, praefiscini F¹L, praefiscini H¹: dictum est F³H¹E, est om. F¹H²L V. 12. Properatum A C¹ O, Praeparatum C²: dictum est F H¹L, id est H²V. 13 [cf. p. 155

PERMITIES, periculum, exitium. Lucilius lib. XXVIII (xxix).

15 111):

'Nunc tu

Contra uenis † uel qui in nuptiis uel sese negeste, †
Nec sine permitie.'

Plautus *Asinaria* (133):

20 'Péllecebrae, pérmities.'

PARCUIT, pepercit. Naeuius *Quadrigenis* (69):

'Suo labóri is nullus párcuit.'

PERBITERE, perire. Pacuuius *Periboea* (287):

'Nam me perbíttere

25 Quouis exitio cúpio, dum possim illis opitulárier.'

Titinius *Fullonia* (17):

'Iám pridem egressa <ésses> aut perbítteres.'

Liuius *Tereo* (26):

30 'Égo puellum intérea ancillae súbdam lactantí meae,
Né fame perbitat.'

Ennius *Hecuba* (173):

'Sed núnquam scripstis quí parentem aut hóspitem
Necássat, is quo crúciatu perbiteret.'

PIGRARE, retinere. Attius *Epigonis* (294):

35 'Fáteor; sed cur próferre haec pigrem aut huius dubitem
párcere

Cápiti?'

Idem *Chrysippo* (267):

1 'Meliús || pigrasse quám properauisse ést nefas.'

PROGREDERE, promouere, eferre. Pacuuius *Teucro* (341):

'Aut me óccide, illinc si úsqum *progrédiám* gradum.'

PUELLASCERE, ecfeminari, uel euirescere. Varro *Bais* (44):

M.]: in *om.* F¹. 14. Permittiis (ω), Permitties V²: (permittiis pernicios F³ *mg.*): exicium L¹ F¹: XXVIII F H¹ L E, XXVIII H² V. 17. in *om.* F¹: uel sese negeste F³ H V E, uel se seneces te F¹ L. 18. permitiae (γ). 20. pellecere (γ): permittiis (γ). 21. percit V. 22. laboris (γ). 23. Peruitere (ω). 24. peruitere illis opitulárier quouis exitio cupio dum prosim (ω), (quouis E, dum prosim *om.* O¹). 27. egressa ut E: perbiteris (γ). 29. puerum (γ): ancille F L V: lactan-

tem F (*ut uid.*) E, laetantem H L V, let. L. 32. set L: scripsistis (γ): quis (γ). 33. necassat quos quis cruciatur (γ). 34. pertinere V, *tx.* (ω): ericonis F H L E, erig. V. 35. pateor F H¹ L E: proterre H², *tx.* F³ H¹ E, propterre F¹ L, sed propter cur repigrem V.

CLIV. 2. Prouedere V¹, Prouidere (ω): et ferre (ω). 3. illa hinc sine (γ): prouideam (γ). 4. etfeminari H¹ L V², ecfeminari F H² V¹ E A, haecfeminari C D M, haetfeminari O: euirescere F³ H¹, euir-

·Quod non solum innubae fiunt communis, sed etiam ueteres 5
puerascunt, et multi pueri puellascunt.'

PALAESTRICOS, quasi ex usu palaestrae. Afranius Excepto
(154):

'Etiám depellis mihi manum *palaéstricos* ?'

POPULATIM. Caecilius Obolostate (124): 10

'Ego pérdidi te, qui ómnes seruos pérduo
Populátim. Quaeso, ne ad malum hoc addás malum.'

PRAESENTE, coram uel praesentibus. Pomponius Syris
(168):

'Quidem apud forúm praesente téstibus mihi uéndidit.' 15

Attius Melanippo (428):

'Ést res aliqua, *quám* praesente his prius maturare institit.'

Fenestella Annalium lib. II: 'Et quaedam *exta* praesente
† exuis, quaedam absente *porrecissem*.' Nouius Mania Medica
(57): 20

'Té uolumus donó donare púlchro, praesente ómnibus.'

PRIMITER, pro prime et **PRIMITUS** pro primo. Pomponius
Maccis Geminis (70):

'Quín bono animo es! Vídeo, *erepsí* prímiter de pánnibus.'

Lucilius lib. V (28):

'Sicuti, cum primos ficos propola recentis
Protulit, et pretio ingenti dat primitus paucos.'

25

PROGNARITER, audaciter. Plautus Persa (588):

'Age, *índica* prognáriter.'

cere **E**, reuirdescere **F**¹ **L**², reuiri-
discere **A**, reuirdiscere (ω). 5.
innube **V**: communis (γ): set **F**¹
L², se **L**¹: ueteres puellascunt (γ).
7. Palestricos (ω): palaestrae (ω).
9. perpalestricos **F**¹, pape pales-
trios **H**¹, pape palestricos **F**³ **H**² **E**,
paper alestricos **L**, paper (per *con-*
tract.) palestricos **V**. 11. ergo **H**:
perdi **A** **O**¹: omenes **L**¹: perdo (γ).
13. Presente **O**. 15 quidem (γ):
aput **L**¹: uindedit **L**¹. 17. [cf.
p. 349 M. ubi add.: *maturare* **H** **L**
P **V** **G** **Z** **B**, *mature* **H**² **V** **Z** *mg*]:
quae praesente te his **F**³ **H** **V** **E**,
quae praesentem te his **F**¹ **L**: ma-

tura (γ). 18. extra (γ): prae-
senti **F**¹. 19. exuis **F** **H** **L** **E**,
exsius **V**: obsente **F**¹: proiecissem
(γ): minta **F**³ (*ut vid.*) **E**. munia **H**¹.
mania (γ). 21. dona **H**¹. 24.
[cf. p. 488 M. ubi add. *eripisti*, p.
506 M. ubi add. *derepis*]: est (γ):
eri*pis **F**¹, eripis (γ): pannibus
F³ **H**¹ **L**¹ **E**, panibus **F**¹ **H**² **L**² **V**.
26. [cf. p. 281 (279) M. ubi add :
sicuti, pirotulit et, dat]: sicuti (γ):
primos (γ): propola **F**¹ **L**. 27.
protulim item **H**¹, protuli item
F³ **H**² **V** **E**, item protuli **F**¹ **L**:
praetio (γ): ingenti ad (γ). 28.
persa ge **L**¹. 29. [cf. p. 150 M.].

30 <PROPERE et> PROPERATIM et PROPERITER, celeriter,
 properanter. Quadrigarius Annali lib. II: 'Eo consulēs ||
 1 properē exercitum redducunt.' Pomponius Buccone Adop-
 tato (26):

'Pergís properatim?'

Caecilius Plocio (167):

5 'Properatim in tenebris istuc confectum est opus.'

Pacuius Teucro (331):

'Mihī classem inperat

Thessalum nostramque in altum ut properiter deducerem.'

Attius Telepho (629):

10 'Remisque nixi properiter nauem in fugam
 Tradunt.'

PRAEFRAC-TUM, durum, inflexibile. M. Tullius de Officiis
 lib. III (88): 'Ego etiam cum Catone meo saepe dissensi.
 Nimis mihi praefracte uidebatur aerarium uectigaliaque defendere,
 15 omnia publicanis negare.' Et in Hortensio: 'His contrarius
 Aristo Cius, praefractus, ferreus, nihil bonum nisi quod rectum
 atque honestum est.'

PULCRITAS, pro pulchritudo. Caecilius Harpazomene (54):

'Dī boni,

20 Quid illud est pulchritatis?'

PROLETARIUM, ciues dicebantur qui in plebe tenuissima erant,
 et non amplius quam mille et quingentos aeris in censum
 deferebant. Ennius Annali (183):

'Proletarius publicitus scutisque feroque
 25 Ornatur ferro.'

31. II om. F¹: et con. H¹.

CLV. I. redducunt (γ). 3.
 proprium L. 4. locio (louo?)
 F³, louo H¹E: Caecilius - prope-
 ratim om. F¹L. 5. [cf. p. 153
 M.]: istuc F³H¹E Q, tunc (γ).
 7. impetrat (γ), in p. L¹. 10. [cf.
 pp. 307, 347 M.]: figuram H¹,
 figam E. 11. tradunt (γ). 14.
 praefracte F³H¹E Q, praefractum
 (ω). 15. his F³H L V²E, hic V¹,
 hi F¹. 16. aristocius F H¹L¹E,
 aristotius H²L²V. 18. Pueritas

L¹, Pulchritas (ω): pulchritudo (ω),
 tx. L¹. 21. Prole*tarii F¹, Prole-
 tarii L¹, Proletarii (γ), Proletarii
 (δ): dicebatur L¹C O, dicebantur
 (ω): qui om. L¹A: in pleue (δ),
 tx. (γ). 22. et quingentos om.
 D M O. 24. proletarii ut (γ),
 [proletarius cdd. Gell. xvi. 10. 1]:
 publicitas F¹: scutaque (γ), [sicuti
 isque cdd. Gell. xvi. 10. 1]: fierique
 H¹, ferique (γ), [feroque cdd. Gell.].
 25. ortatus F¹, ornatus (γ), [ornatur
 cdd. Gell.]. 26. Propica F¹:

PROSPICA et **DESPICA**, intenta et contemplata. Naeuius Asoto (25).

‘† Giola hac sibi prospica, hac despica.’

Potest ergo ‘prospicus’ et ‘despicius’ dici.

POLLENTIA, potentia: a pollendo dicta. Plautus Rudente 30 (618):

‘Ne impiorum pótiór sit polléntia.’

Pollere ergo commune est.

PROPITIABILIS, a propitiando. Ennius Coponicula (1):

‘Hinc est ánimus propitiábilis.’

35

Ita et adulabilis.

PAUXILLISPER, a pauxillo. Plautus Trueulento (913): ||

‘Plus decem póndo amoris paúxillisper pérdidit.’

I

Id est, per particulas.

PONDERITATEM, a pondere, ut grauitatem. Attius Pragmaticon lib. I (1):

‘Et cúneta fieri cétera

5

Ínbecilla ob pónderitatem gráuitatemque nóminis.’

PURITIA, puritas. Varro Rerum Diuinarum lib. I: ‘Quae puritia est infrequens polluta.’

PRAELUMBARE, lumbos perfringere. Nouius Vindemiatoribus (93):

10

‘Coepit únum quemque praélumbare fústibus.’

PUERAE, pro puellae. Varro Deuictis, *περὶ φιλονικίας* (87):

‘Properáte

Viuere, pueraé, qua sinit aétatula — √

Lúdere, esse, amáre, et Venerís tenere bigas.’

15

Idem de Vita Populi Romani lib. II: ‘Sic in priuatis domibus pueri liberi et puerae ministrabant.’

contempla (ω), contemplare A O.
27. asitogiola F¹, ass. (γ). 28. ac—
ac (γ). 30. Polentia (ω): pollendo
F³ H¹ H³ E A, polendo (ω). 32.
ineptorum (γ), [impiorum *edd.*
Plauti]: potior F: polentia (γ).
33. polere F¹ L: conm. L¹. 34. ad
propitiandum (γ), a propitiando A,
a propitiando C D, a propiciando
M O: cupiuncula (γ). 35. hinc
(γ). 36. adolabilis F H¹ L E.
37. Pauxillisper C M O: pausillo

H² L C D, pauxillo F H¹ V E A O.

CLVI. 1. plus *om.* F H¹ E: pausillisper H² L¹, pauxillisper F L² V E, pauxillis H¹: perdidit (γ). 6. imb. F¹ V, imb. F³ H, inuecilla L: non quod pond. (γ): hominis (γ). 7. Pueritia (ω). 8. pueritia (ω). 9. per***ingere H¹, perfringere (ω). 14. qua F H¹ L E, quas H² V: sinit F¹: atula F¹ L, etatula F³ H E, ettula V. 16. sign F¹ L: priuatas F H¹ L E, prauatis V¹.

PUPAE et PUPI. Varro Aboriginibus, *περὶ ἀνθρώπων φύσεως* (4):
 20 'Itaque breui tempore magna pars in desiderium puparum et
 sigillorum ueniebat.' Idem Tithono, *περὶ γήρωος* (546):
 'Ac mammam lactis sugentem pascere pupum.'

PIPARE proprie gallinae dicuntur. Varro Aboriginibus, *περὶ ἀνθρώπων φύσεως* (3):
 25 'Múgit bouis, óuis balat, equi hínniunt, gallína
 Pípat.'

PROCUDERE dixit prolatare, producere. Varro Τὸ 'Ἐπὶ Τῆ
Φακῆ Μύρον, περὶ ἐύκαιρίας (551): 'Legendo autem et scri-
 bendo uitam procudito.' Vergilius Georgicorum lib. I
 (261):
 30 'Durum procudit arator
 Vomeris obtunsi dentem.'

PRAECOX, id est praecoqua. Varro Synephebo, *περὶ ἐμμονῆς*
 (514): 'Verere, ne manu non mittat, cum tot Romae mendi-
 1 carier honestos audissemus? Dare possis; || mittet; quod si non
 mittet, fugies, si me audies. Cum tempus reuocat, ea praecox est
 fuga.'

PAUPERAVIT, id est pauperem fecit. Plautus in Milite
 5 Glorioso (729):
 'Quae improba est, pro mércis uitio dóminum pretio paúperat.'

Item Acaristione (1):

'Quám ego tanta paúperaui pér dolum pecúnia.'

Titinius Priuigna (65):

10 'Nam quíd ego feci *te* áduorsum aut patrém meum,
 Quem paúperetis ámbo uestris súmptibus?'

Idem Varo (134):

'Aecum ést me habere: eos paúperem sumptú meo?'

19. paparum F¹H¹. 20. περτη-
 ρωσας mammam F¹H¹L¹E, περτη-
 ρωσας mamniam H²V. 21. iactis
 F¹L: pascere et (γ): pupam F¹H¹
 L², pupum H²L¹V¹E (?). 22.
 propriae H¹V. 24. hinminunt
 F¹E: galina F¹E. 28. procudto
 F¹. 31. obtunse F¹. 32. in-
 eridebo F¹H¹L¹E, in eiybo H², ine
 LYBO V. 33. *uere manu F¹:
 mitta V: cum trocto H¹, cum toctro
 H²L, cum toc trome dicarios F¹E:

medicarios H¹L¹V. 34. honestoc
 F¹L.

CLVII. 1. mitte E. 2. [cf.
 p. 150 M.]: es fuga F¹H¹L¹E, effuga
 V. 4. fecit F²H¹E, facit (ω).
 6. imp. F¹H¹E, inp. L¹V: prae-
 tium F¹H¹L¹E, praetio H²V, pre-
 tium L. 7. acaristione F³H¹V¹E,
 acaristudio F¹L. 9. priuia L¹,
 priuigia F¹H¹E, priuigna H²L²V.
 10. fecit et F¹H²L¹V, feci et F³
 H¹E. 13. aecum F¹L¹V, ae-

POTUS, a bibendo. Lucilius lib. XXX (53):

‘Serus cum e medio [ac] ludo bene potus recessit.’

15

PAUCIENS pro raro dici ueterum auctoritas docet. Titinius Gemina (39):

‘Postquam factus maritus, hęc domo
Abhórres, tuam etiam uxórem paucies uideo.’

Idem in eadem (41):

‘† Tus ac iniqui in urbem paucies uenire soles.’

20

Coelius Annali lib. VI: ‘Consulto non paucies arcessitum.’

POLLINCTORES sunt qui mortuos curant. Varro Mutuum Muli

Scabunt, *περὶ ψωρισμοῦ* (324): ‘Itaque si plures dies inter
medici discessum et aduentum pollictoris interfuerunt, et id
aestate, uideas . . .’ Varro Cosmatoryne, *περὶ φθορᾶς κόσμου*
(222):

‘Propter cunam capulum positum
Nutrix tradit pollictori.’

Plautus Asinaria (910):

‘Equis currit pollictorem accersere?’

30

PUTAMINA non solum arborum sunt, uerum omnium rerum
purgamenta; nam quidquid ex quacunque re proicitur,
putamen appellatur. Plautus in Captiuis (655):

‘Núcleum amisí, reliqui pígneri putámina.’

35

PESTILITAS, pestilentia. Lucretius lib. VI (1098): ||

‘Atque <ea> uis omnis morborum pestilítasque.’

1

quum **H**, aequum **F³E**. 14.
Potusa bibendo **F H V E**, a bibendo
om. L. 15. secus cum eo medio
ac ludo (γ), (sucus **V¹**). 16. Pau-
ciens **F¹F³H L¹V¹E** (δ), Paucies
F²L²V²: rara **V¹**: dici* **H**: ue-
terem **F¹V¹**. 18. hanc (γ).
19. paucies uideo (γ), [u. p. uidebo
cdd. Pauli p. 276 Thewr.]. 20.
eandem **F H¹ L E**, eadem **H²V**.
21. tis acini quinnurbem **H¹**, tu
sac iniqui in urbem **F H² L V**, (in-
qui **F¹**), tus aciniqui in urbem **E**:
paucies uenire soles (γ), (inuenire
V¹). 22. caecilius **F¹H¹E**, cae-
lius (γ): pauciens **L**, paucies **F H**
V E. 23. Pollictores **H mg. L¹**
(δ), Pollictores **F H¹L²E**, *tr.* **H²V²**,

Polinctores **A**, Paulinctores **V¹**.
24. *περὶ χωρισμοῦ* **F H L² V E**, *περὶ*
χωρισμοῦ **L¹**. 25. medici (*ut rid.*) **F³**,
medicis **H¹L¹E**, medicos (γ): dis-
cessu **F¹**: pollictores (γ), pollictores
H mg. L¹. 26. motorane **F¹H¹**.
motorene **H²L**, motorenae **V**, moto-
toraene **F²E**. 28. [cf. p. 5 M.]:
caputum **L¹**, capitum **F¹L²**. 29.
ptradit **V**: pollictori (γ), pollinc-
tori **H²**, pollicturi **L¹**. 31. et
quis (γ): pollictorem (λ), pollinc-
torem **H²**: accersere **H¹**, accersere
(γ). 32. arboris **D**, arbores (δ).
tr. (γ): ominum **A**. 33. pug-
menta **L¹**: quid **L¹**, quidquid **F H¹**
L²E, quicquid (ω). 35. nu-
letim **F H¹**: pignari **F¹**.

PAENITURUM. Attius Epinausimache (312):

‘Quod sí procedit néque te neque quemquam árbitror
Tuae paénitutum laúdis; quam ut serués, uide.’

5 **PAUSA** est quies alicuius rei. Attius Epigonis (289):

‘Sed iam *Ámphilochum* huc uadére cerno et
Nobis datur bona pausá loquendi.’

Lucilius Satyrarum lib. I (13):

‘Haec ubi dicta dedit, pausam <facit> ore loquendi.’

10 **PROSPERARI**, impetrari. Lucilius lib. XXVI (47):

‘Née *Mineruae* ei próspératur páx, quod *Cassandram* <suo>
Sígno deripuit.’

†**PUELLOS**, pueros. Varro Testamento, *περὶ διαθηκῶν* (540):

‘Sic ille puéllus Veneris repente *Adón*

15 Cecidit cruentus ólim.’

Lucilius Satyrarum lib. IIII (28):

‘Cumque hic tam formonsus tibi ac te dignus puellus.’

Lucretius (iv. 1252):

‘Pos <sunt> tamen unde puellum

20 Suscipere, et partu possint ditiscere dulci.’

Annius (Ann. 233):

‘Suos diuis sacrificare puellos.’

Varro Marcipore (285):

‘*Pélianne* ei permísisse, ut se uél uiuum deglúberet
25 *Dúmmodo redderét* puellum.’

<Idem> Sexagesi (485):

‘O stúlta nostri péctoris dormítio
Vigilábilis, quae mé puellum inpúberem
Cepísti!’

30 **PECUS** <et **PECUDES**>. Non solum quadrupes animal, uerum

CLVIII. 1. omnium (γ), [ea u. omnis *edd. Lucr.*]. 2. Penitutum (γ). 4. pen. (γ), paen. H. 5. epigono (γ). 6. amfilocum V¹, amflocum (γ). 10. Prosperari (ω), Proferrari V¹, Prosperari L¹: inp. F H L E, imp. (ω). 11. nec minimo et prosperatur (γ): casandram F H¹ E, cassandram H² L V. 12. signo deripuit (γ). 13. puros M O. 14. repente uadon (γ). 15. caecidit L. 17. formonsus H *mg.* L¹, formosus F H¹ L² V E. 18. lucretius

nos tamen unde (γ), [nactae pos sunt t. u., *edd. Lucr.*]. 20. partus (γ), [partu *edd. Lucr.*]: possit F¹, posset (γ), [possent *edd. Lucr.*]. 22. diuis (γ). 24. pelianne et (γ): permíssisse F² H, permíssisset F¹, permíssisse *ex* permíssisset E: ut seu eluium H² V. 25. dummadore (γ): addere F³ H V E, *om.* F¹ L. 26. sexagesimos ultra (γ). 27. [cf. p. 100 M.]: nutri (γ). 28. inpuere F¹, inpubere (γ). 29. coepisti H² V. 30. quadrupedes F H¹ L E, quad-

- omnia animalia pecudes dicuntur. Plautus Rudente
(942):
‘Non uides referre me uuidum
Reté sine squamosó pecu?’
- Liuius Aegistho (5): 35
‘Tum autém lastium Nerei simúm pecus.’
- Vergilius Georgicorum lib. IIII de apibus (327):
‘Et pecudum custodia sollers.’
- Lucretius lib. II (342): 40
‘Praeterea genus humanum mutaeque natantes
Squamigeræ pecudes.’
- Lucilius Satyrarum lib. V (42): ||
‘Lasciure pecus Nerei, rostroque repandum.’ 1
- PERCITUM dictum est pereussum. Plautus Amphitryone
(727):
‘Delírat uxor. Átra bili pércita est.
- PECUA et PECUDA ita ut pecora ueteres dixerunt. Næuius 5
Gymnastico (56):
‘Hómines, pecua béluasque.’
- Idem Lycurgo (47):
‘Sine férro pecua má nibus [ut] ad mortém meant.’
- Attius Astyanacte (177): 10
‘In celsis móntibus
Pécua atque inter cólles pascunt Dána i in Phrygiæ términis.’
- Idem Medea (409):
‘Vagánt, pauore pécuda in tumulis désérunt :
Quis nos pascet postea?’ 15
- M. Tullius de Re Publica lib. IIII: ‘Cum adhibent in
pecuda pastores.’ Attius Diomede (271):
‘Passímque praeda pécu a uallebánt agris.’
- Caecilius Imbrii (93): 20
‘Et hómini et pecubus ómnibus.’

rupes (ω). 33. uiduum L¹. L¹, nisi (γ): nostrique (γ). 4.
34. squamo V¹. 35. egisto F dilarat H¹: uxor V¹. 5. ueteris
H V E. 36. [cf. p. 335 M. ubi L¹: neuus (γ). 7. pecua* F¹.
edd. *neris*]: lasciuium V: rei 9. pecora m. ut ad (γ). 12. in
simum (γ). 37. V F¹, IIII froegia et t. (γ). 14. [cf. p. 467
F³ H L V E. 38. [cf. p. 460 M.]: M. ubi cdd. *deserunt*]: sederunt (γ).
solers L. 41. squamigere F³ H 15. quis F H¹ L E, qui H² V. 18.
E, quamigere F¹ L, *tx*. V. quae (γ): preda L: uallebant V,
CLIX. I. laciure V¹: niri H *mg*. uellebant (γ). 20. pecudibus (γ).

Sisenna Historiarum lib. III: 'Iumenta, pecuda locis trepidare conpluribus.'

PUTRET. Pacuuius Teucro (340):

'Quámquam annisque et aétate hoc corpús putret.'

25 Attius Erigona (56):

'Quámquam exangue est córpus mihi atque annís putret.'

PROTOLLERE est differre. Lucilius Satyrarum lib. I (33):

'Si non amplius, ad Iustrum hoc protolleret unum.'

PRIVA significat singula. Lucilius Satyrarum lib. I (34):

30 'Ad cenam adducam et primum *hisce abdomina thumni*
Aduenientibus priua dabo.'

Lucretius lib. III (722):

35 'Quodsi forte animas extrinsecus *insinuari*
Vermibus et priuas in *corpora* posse uenire
Credis.'

PRODIGITAS dicta profusio. Lucilius Satyrarum lib. VI (4):

'Nequitia occupat hos, petulantia prodigitasque.'

PORCET significat prohibet. Pacuuius Atalanta (67): ||

1 'Mi gnáte, ut uerear éloqui porcéet pudor.'

Attius *Epygonis* (285):

'Quibus oculis quisquam nostrum póterit illorum óptui
Vúltus, quos iam ab ármis anni pércent?'

5 Ennius Telamone (282):

'Deúm me sentit fácere pietas, cíuium porcéet pudor.'

Varro Manio (251):

'Húnc Ceres cibí ministra frúgibus suis porcet.'

Lucilius lib. VI (27):

10 'Non te porro procedere porcent.'

PROLIXITVDINEM. Pacuuius Duloreste (127):

'Te óro, *niue* fléctas fandi mí prolixitúdinem.'

22. *trepida* L¹: *comp.* L¹. 27. *Protolle* F¹: lib. I nonon V. 28. *iustrum* (γ). 30. [cf. p. 35 M.]: *tx.* V, *caenam* (γ): *isce* (γ): *adddminat hymni* (γ), (*hymni* V). 32. *Lucilius* (γ). 33. *inuadi* (γ), [*insinuari cdd. Lucr.*]. 34. *in eorum* (γ), [*in corpora cdd. Lucr.*]. 37. *hoc* (γ): *penulencia* V, *peculantia* (γ). 38. *prohabet* F¹.

CLX. 1. *magna te* V: *ut om.* F¹: *loqui* (γ). 2. *egones* F H¹ L E, *ligones* H² V. 3. *nostrum* (γ). 4. *uulgus* F¹: *quod iam* (γ). 6. *sentit* (γ). 8. *ceris tibi* (γ): *porcit* (γ). 10. *te om.* F¹. 11. *dolor**** F¹, *doloreste* F² V, *doreste* L¹, *dulorestes* H², *duloreste* L², *dolorum reste* F³ (*ut vid.*) E,

PERFICA, *perfectrix*. Lucretius lib. II (1116):

'Denique ad extremum crescendi perfica finem
Omnia perduxit rerum natura creatrix.'

15

PETIOLUS, a pede, diminutiue. Afranius Excepto (155):

'Atque ádeo nolo núdo petiolo ésse plus.'

PETIGO, genus morbi. Lucilius lib. XXX (88):

'Inluuies, scabies oculos huice inque petigo
Conscendere.'

20

PORRIGO, morbi genus. Lucilius lib. XXX (97):

'Tristem et corruptum scabie et porrigine plenum.'

PROFLIGARE uerbum pessimum ad usum trahi coeptum est.

Nam cum sit profligatum perditum et ad interneccionem adductum, nunc perfectum <solum et> absolutum aut 25 aedificium aut aliquod utile inceptum dicendum putant; cum adfectum dici debeat, non profligatum. M. Tullius tamen Tusculanarum lib. V (15): 'Profligata iam et paene ad exitum deducta quaestio est.' Idem de Provinciis Consularibus (19): 'Bellum adfectum uidemus.' Et infra (29): 30 'Nam ipse Caesar quid est quod in ea prouincia commorari uelit, nisi ut ea, quae per eum adfecta || sunt, perfecta rei publicae tradat?' 1 Et in Oeconomicis: 'Cum uero adfecta iam prope aestate <uuas> a sole mitiscere tempus est.'

PATRITUM, ut auitum. Varro Manio (258): 'Funere familiari

conmoti, auito ac patrito more precabamur.' Idem [Reipub- 5 licae] *Rerum Humanarum* lib. XX: 'Secundum leges auitas, et patritas.' Cicero Tusculanarum lib. I (45): 'Patritam illam et auitam, ut ait Theophrastus, philosophiam.'

doloremtes H¹. 12. oromin F²
H¹ E, oromine H² L V², ero mi ne
V¹, dulor*****ne F¹: effectas
F H¹ E, flectas (γ). 13. per-
ficeris (ω): lucilius (γ). 15.
naturae (γ), tx. H². 16. tx. (γ),
Peciolus (δ). 17. petiolo es pus
(γ). 18. mori V¹. 19. [cf. p.
125 M.]: inl. L¹: huic denique (γ).
22. triste* F, triste E: scauia L¹.
23. trai F¹, trabi E. 24. pro-
fligam F¹: interneccionem F³ (F²?)
E M O, internicionem H¹, intern-
tionem D, intericionem A, inter-
tionem (ω). 25. perfectum solu-

tum (ω). perfectum solum tum F¹
L. 26. aliquid F¹. 28. pene
L V, paene F H E. 31. ipse ex
ipsae E: conm. L¹. 32. adfecta
sunt perfecta sunt perfecta F H L
E, perfecta sunt om. V.

CLXI. 2. adfata F¹, adfecta (γ):
aetate (γ), [aestate add. Gell. xv. 5.
8]. 3. mitescere H¹. 4. uuitum
L¹: fuere V. 5. conmoto F¹ L¹,
comm. (γ), commoti F³ H¹ E: tx. F³
H¹ E, abito H² V, habito F¹ L: at F¹
H² L V. ac F³ (F²?) H¹ E?: praec. L.
7. habitas set (γ). 8. et ait F¹ L:
theoprastus F H¹ L E. theophrastus

PERTIDERE, *pertaedere, ualde taedere*. Cicero in Oratore (159):
 10 'Concisum, non concaesum. Ex quo quidam pertisum etiam uolunt.'

POPINONES, uel hi, quos nunc dicimus tabernarios, a popinis, uel luxuriosi, qui se popinis dedunt. Varro Modio (308):
 'Quis póculis argéteum chorum íntro íbit popíno?'

15 Lucilius lib. I (18):
 'Infamem quaestum turpemque odisse popinam.'

PUTIDUM, non putre, sed odoris mali. M. Tullius de Finibus Bonorum et Malorum lib. V (38): 'Non inseite illud dictum uideatur in *sue*, animum illi pecudi datum pro sale, ne putisceret.'
 20

PERCURSIONEM. Cicero Tusculanarum lib. IIII (31):
 'Propter animi multarum rerum breui tempore percursionem.'

PRAEFESTINATIM. Sisenna Historiarum lib. III[I]: 'Idemque perseuerauerunt, uti lex perueniret ad quaestorem ac iudices, quos uellent, instituerent praefestinatum et cupide.'
 25

PRAESTOLARI est expectare uel madere. Sisenna Historiarum lib. III: 'Occulte tacitique aduentum cohortium praestolari occipiunt.'

1 **PERMITTERE**, pro mittere, incitare uel || praecipitare. Sisenna Historiarum lib. III: 'Et inde eum concitatum princeps ad hostium permittit aciem.' Idem lib. IIII: 'Multi praemissis armis ex summo se permetterent.'

H² V: philosophiam L¹. 9. Percidere F³ H¹ H³ mg. E, Percaedere F¹, Percedere H² L V: P. uel decidere F³ H¹ H³ mg. E, P. uel dere V¹, P. uel dedere (γ). 10. non concessum (γ): et quod (γ), [ex quo *add. Cic.*]: percisum F³ H¹ E, percesum (γ). 11. bolunt L¹. 12. Popiones A¹: hic quos F¹ L¹: diximus A¹. 13. luxor. L¹ A: poponis V¹. 14. qui F H¹ L E: argenteum (γ). 16. infamam honestam (γ): hodie H¹. 17. Putridum C, tx. (ω): pupem H¹, putrem (ω), tx. F³ E: odores L¹. 19. insuaue (γ), [in *sue add. Cic.*]: sele F¹:

putisce*ret F. 21. Percussionem V: lib. V (γ). 22. percussiones L¹, percusiones (γ), [percursionem *add. Cic.*]. 24. at L¹: questorem (γ). 25. pide F¹, cupidae L¹. 26. Prestolare L¹, Prestolari (γ), Praestolari (δ): expeare L¹. 27. lib. IIII H¹, lib. III (γ): aduenientium (γ): praestol. V, prestul. L¹, prestol. (γ). 28. accipiunt (γ).

CXLII. 4. permitti (*om. se*) F¹ L², perm (*sic*) L¹, se mitterent H¹, permetterent (*om. se*) F², se permetterent F³ H² V² E, se permetteret V¹. 6. posquam F¹: apud L¹:

- PROICERE** honeste positum. Sisenna Historiarum lib. III: 5
 'Tum posquam apud *Iguinos* ac *Perusinos* eius facti mentionem
 proiecit.'
- PETULANTIA**, pro improbitate. Cicero de Oratore lib. II (305):
 'Illud adsequor, ut, siqui mihi forte maledicat, petulans aut sane
 insanus esse uideatur.' 10
- PRESSU**, quasi compressione. Cicero de Oratore lib. III (43):
 'Valerium Soranum lenitate uocis atque ipso oris pressu et sono
 facile uincat.'
- PAUPERTATES** noue positum numero plurali. Varro de Vita
 Populi Romani lib. I: 'Quid inter hos *Ioues* intersit et eos, 15
 qui ex marmore, ebore, auro nunc fiunt potes animo aduertere et
 horum temporum diuitias et illorum paupertates.'
- PAUPERTINUM**. Varro de Vita Populi Romani lib. I:
 'Ut in cetero cultu quae sunt consentanea, quod sunt paupertina,
 sine elegantia et cum castimonia.' 20
- PLUMARIUM**. Varro Cato uel de Liberis Educandis:
 'Etenim nulla, quae non didicit pingere, potest bene iudicare
 quid sit bene pictum plumario [aut textore] in puluinaribus
 plagulis.'
- PURPURASCIT**. Cicero Academicorum lib. II: 'Quid? mare 25
 nonne caeruleum? At eius unda, cum est pulsa remis, pur-
 purascit, et quidem aquae tinctum quodam modo et infectum.'
- PERPENDICULI et NORMAE**. Cicero Academicorum lib. II ||:
 'Atqui si id crederemus, non egeremus perpendiculis, non normis, 1
 non regulis.'

eginus (γ): purusinos V¹. 7.
 proiecit F¹. 8. improbitate FH
 L¹ E A C, improbitate L² V O. 9.
 ads. L¹, sequi F¹. 11. compres-
 siones L, compressione V A, comp.
 (ω). 12. lenitate (γ), [lenitate
edd. Cic.]: fociis (γ), facis F¹, [uocis
edd. Cic.]: ipso uocis pressu (γ),
 [i. oris. p. *edd. Cic.*]. 14. Pau-
 pertatis F¹: uarro *om.* F¹. 15.
 libro I quid F³ H E, libro XI quid
 F¹ L² V, libro quid L¹: iouis H¹.
 16. et ore F¹, euore L¹: animo
 aduere L¹, animo aduertere H² L²

V. *tx.* F H¹ E Q: et orbitem porum
 L¹. 17. diuitias illorum (*om.* et)
 V¹. 19. ut inciter occultuque
 (γ), (occultuque F³ E): consentanea
 L¹. 20. eleg. L¹, elig. (γ). 22.
 etnim F¹: dicit F¹. 23. autex-
 tore F L E. 24. plagiis (γ).
 26. ceruleum (γ): aut eius H¹,
 adius L¹. 27. aqui etinctum
 quod ad modo L¹. 28. Perpen-
 diculi (γ): norme L.
 CLXIII. 1. adqui L¹: non ege-
 remus *om.* F¹ L: egerimus V?
 3. inpedito F¹ L¹, inpedito (γ).

- PINGUE** positum pro impedito et inepto. Cicero Academicorum lib. III (ii. 109): 'Quod ipsi Antiocho pingue uidetur et sibi ipsum contrarium.'
- PROBATU' DIFFICILE.** Cicero Tusculanarum lib. V (1): 'Quod etsi difficile est probatu propter tam uaria et tam multa tormenta fortunae.'
- PALPO**, quasi a palpando. Plautus Mercatore (153):
 10 'Palpo percuitit.'
- PEMINOSUM**, mali odoris: a pedore dictum. Varro de Re Rustica lib. I (51. 1): 'Solida terra pauita, maxime si est argilla, ne situ peminosa, in rimis eius grana oblitiscant.'
- PISARE**, frangere uel tundere. Varro de Re Rustica lib. I (63):
 15 'Promendum hieme, ut in pistrino pisetur ac torreatur.'
- PRAECIDANEUM** est praecidendum. Varro de Vita Populi Romani lib. III: 'Quod humatus non sit, heredi porca praecidanea suscipienda Telluri et Cereri. Aliter familia pura non est.'
- PALANGAE** dicuntur fustes teretes, qui nauibus subiciuntur,
 20 cum adtrahuntur ad pelagus, uel cum ad littora subducuntur. Unde etiam nunc palangarios dicimus, qui aliquid oneris fustibus transuehant. Varro de Vita Populi Romani lib. IIII: 'Cum Poenus in fretum obuiam uenisset nostris et quosdam cepisset, crudelissime pro palangis carinis subiecerat, quo metu debilitaret nostros.'
- 25

prompedito V¹, impedimento A C, impedimento D M O. 4. ipso F¹ L: anthiocho (γ). 6. contrarium probatur F H V E, contrarium Probatur L: lib. **** F¹. 7. probatum L¹: tam uaria multa F¹, tam uariae multa H¹ E, tam uarie multa F² L², tam uarietatem e multa L¹, propter uaria (tam om.) V¹, tx. H² V². 9. Panpo L¹. 10. percuitit (γ). 11. Peminosum (ω), Peminosum A¹, Paeminosum V A²: mala F¹: pedore (ω), podere V¹. 13. peminosa (γ), pominosa V: in rimis F H¹ L E, uiri mis

V¹: oblitiscant (γ). 14. Pissare C: tondere A, tx. (ω). 15. promendum diem (γ): pistrino V, pristino F H L E. 17. lib. IIII F H¹ L E, lib. III H² V: prec. F H. 18. ceteri V¹, cerer E. 19. Palangae F L E, Palange H V, Plage A C M, Plagae D O: fus A: terentes F¹ H¹ L, teretes (ω), teretres M: subiuntur O¹. 20. adt. (ω), att. V: subducantur F H¹ L E, tx. (ω). 22. qui* F¹: transe hunt V¹. 23. obuia F¹. 24. quasdam F¹: coepisset (γ): crudelissime L, crudulissime F² E. 26. ducent** F¹: nouem A: uarro

PONDO DUCENTUM noue Varro [saepe] de Vita Populi Romani lib. III: 'Delphos Apollini munera missa, corona aurea pondo ducentum.' ||

INCIPIT PER R LITTERAM.

1

RUTUNDE positum eleganter, concinne uel lecte. Cicero de Finibus Bonorum et Malorum lib. IIII (7): 'Regem, dictatorem diuitem solum esse sapientem, a te quidem apte ac rotunde. Quippe; habes enim a rhetoribus.' 5

RUTA dicuntur diruta. Cicero de Oratore lib. II (226): 'Et dicis te, cum aedis uenderes, ne in rutis quidem et caesis solium tibi paternum recepisse.' Vergilius Georgicorum lib. I (105):

'Cumulosque ruit male pinguis harenae.' 10

RAVUM, fuluum. Cicero Academicorum lib. IIII (ii. 105): 'Quia nobismet ipsis tum caeruleum, tum rauum uidetur; quodque nunc a sole collucet.'

RAVIS est raucitas. Plautus Aulularia (336):

'Ubi si quid poscam, usque ad rauim poscam prius.' 15

Idem Cistellaria (304):

'Expurigabo hercle omnia ad raucam rauim.'

RURANT, pro rusticantur. Plautus Captiuis (84):

'Dum (ruri) rurant homines, quos liguriant.'

Varro Serrano, περὶ ἀρχαίρεσιων (457): 'Dum in agro studiosius rorur, aspicio Triptoleum sculponeatum bigas sequi cornutas.' 20

RARENTER, pro rare. Caecilius Plocio (183):

'Tu nurum non uis odiosam tibi esse, quam rarenter uideas.'

saepe (γ), (sepe H²), saepe om. F³H¹ E². 27. delfos (γ): apolloni H.

CLXIV. 1. om. INC. O. 2. Retunde L¹, Rutunde FH¹H³mg. L²VE, Rotunde H²(δ): eliganter FHVE, eleg. L¹A: concine A: uel lecte V¹, uel collecte (γ): 4. datorem V¹: adaequitem LV, adaequitem FHE: aptu F¹. 5. rotunde H¹E, rut. (ω). 7. [cf. pp. 54, 384 M.]: cesis FHV E,

caesis L. 8. solum (γ), [solium redd. Cic.]: recipisse FLE. 9. lib. II FLE. 10. [cf. p. 380 M.]. 11. Rarum F¹: faluum A. 12. nobis om. F¹: ceruleum (γ). 13. conl.? 15. [cf. p. 374 M.]: poscamus quae at (γ). 17. expurigabo (γ), [et cod. Plauti]: ratinum F¹L. 19. liguriant V¹Q. 21. rorur V¹. 23. odiosum F¹. 24. ergastilo (γ). 25. [cf. pp. 186, 515 M.]:

Pomponius Ergastilo (45):

- 25 'Lónge ab urbe ulicari, quó erus rarentér uenit,
<Íd> non ulicári, sed dominári est mea senténtia.'

RUCTUS a ructando dictus. Plautus Pseudolo (1300):

'Pérgin ruetáre in os mihi?
Suáuis ructús mihi est; sic sine, Simon.'

- 30 Lucilius Saty rarum lib. III (52):

'Exhalas tum acidos ex pectore ructus.' ||

1 **RESUPINAS**, honeste, id est, ab incepto reuocas uel peruertis significat. Attius Antígona (135):

'Quid agís? perturbas rem ónnem ac resupinás, soror.'

RINGITUR, iraseitur. Terentius in Phormione (341):

- 5 'Cúm tibi sit quod pláceat, ille ringitur: tu rídeas.'

RISCUS, loca in parietibus angusta. Terentius Eunucho (754):

'In ríscio: odíosa, cèssas.'

<**RECIPROCA**>

- 10 'Réciproca animam, inquam, ódiöse.'

Ennius Andromeda (104):

'Rúsus, prosus réciprocat fluctús feram.'

REPEDARE. Lucilius lib. XXVI (78):

'Rédiisse ac repedásse ut Roma inuítet gladiatóribus.'

- 15 Idemque (ine. 165):

'Sánctum ego a Metélló Romam réppedabam múnere.'

REDANDRUARE, reddere. Lucilius lib. VIII (62):

'Ut uulgus redandruet inde.'

Pacuius Chryse (105):

- 20 'Graécos níl mediócritér

Redándruare.'

herus **FHE**. 26. ullicaris **L**¹:
sed dominari *om.* **F**¹**L**: sentia **L**¹.
27. rucando **F**¹. 28. percín **F**³**H**
E **V**, percine **F**¹ **L**, [pergin *edd.*
Plauti]. 31. accidos **V**.

CLXV. 1. incepto *corr.* incepto
E, incerto **AO**: pertis **H**¹ **L**. 3.
sorori (γ). 5. rigitur **V**¹: tur-
gidas **F**¹, turgideas **F**² **H**¹ **L**, turgi
(*sequente intervallo*) **E**. 6. longa
L¹, lonca **F**¹: angustat **A**. 10.
ecípocra **L**, ecípocra **F**¹, Recípocra

H, Recípocra **F**³, recípocra **V**. 12.
[cf. p. 384 M. ubi *edd. fluctus*]:
rissus **F**¹, rursus **F**³ **L**¹ **E**, russus **H**¹,
risus **L**², riscus **H**² **V**: prorsus (γ):
fructus (γ). 14. redisse (γ): re-
pidasse **L**¹: roma uítet (γ). 16.
sanctum (*contract.*) (γ): a me
tollo **V**¹: reped. (γ). 17. Re-
dandruarere **ACDO**, Redran-
druarere **M**: redire (ω), *om.* **O**.
18. redrandruet **V**. 20. grecos
(γ): nihil (γ). 22. Redostit

REDOSTIT, reddīt. Attius Amphitryone (92):

'*Écquid hic redóstit uim, quo mórtē obítet fácilius?*'

Idem Didascalicon lib. II (1):

'*Út, dum uelint breuitatem cónsequi uerbórum,
Álīter ac sit réllatum, redhóstiant respónsum.*'

25

REPUERASCERE. Nouius Agricola (2):

'*Quád ita? quia enim répuerascis, fúgitas personás, pater.*'

M. Tullius de Oratore lib. II (22): 'Cum Scipione solitum

rusticari eosque incredibiliter repuerascere esse solitos, cum rus ex 30

urbe, tanquam ex uineulis, euoluissent.' Et de Senectute (83):

'Et si quis deus mihi largiatur, ut ex hac aetate repuerascam et in eunabulis uagiam.'||

RHETORISSAT. Pomponius Medico (82):

1

'*Dolásti uxorem; núne eaprop̄ter mé cupis
Concídere? Etiam rétorissas.*'

RAMICES dicuntur pulmones uel hirnea. Plautus Mercatore (138):

5

'*Tui caúsa rupi rátrices, atrúm dum sputo sánguinem.*'

Idem Poenulo (539):

'*Néque nos quemquam flágitamus, néque nos quisquam flágitat.
Tuá causa nemó nostrórum est suós rupturus rátrices.*'

Varro Trihodite, *περὶ ἀρετῆς κτήσεως* (561): 'Priusquam in 10
oreestra pythauls inflet tibias, domi suae ramices rumpit.'

Lucilius Satyrarum lib. VIII (72):

'*Quod deformis senex, ἀρθριτικός ac podagrosus
Est, quod mancus miserque, exilis, ramice magno.*'

(ω): redit (ω). 23. quid (γ), [cedo ecquid *cd. Festi* p. 370 Thewr.]: redostit uiam (γ), [redhosti titum *cd. Fest.*]: cometem (γ), [cum eas sem *cd. Fest.*]: obtet **F** **H** **L** **E**, obbiet **H**² **V**², *om.* **V**¹ [obiectet *cd. Fest.*]. 24. lib. II *om.* **F**¹ **L**. 25. uelin **F** **H**¹ **L** **E**, uelint **H**² **V**: uerbunrum **F**¹. 26. aliter aliter relatum **F**¹ **L**. aliter assit relatum **F**³ **H**¹ **E**, aliter ac sit relatum **H**² **V**: redhostire sponsum **F**¹ **H**² **L** **V**, redostire sponsum **F**³ **H**¹ **E**. 27. Repuerascere in puerum redire **F** **H**¹ **L**² **E** (δ), in puerum redire *om.* **H**² **L**¹ **V**. 28. quod ita (γ): fugitas **F**¹, fugit has (γ): personis **F**¹. 29. de or. lib. II eos-

que incred.—uagiam et de or. lib. II cum scip.—solitos. Rhetorissat (γ): lib. II cōs cippione **V**. 30. rusticar **F**¹: eosqui **F** **H**¹ **E**: incredibiter **F**¹: repuerescam **F**¹.

CLXVI. 1. Rethoriscat **H**¹, Rhetorissat (γ), Rhetoriscat **F**¹. 2. dolasti **F**³ **H**¹ **E**, dalasti (γ). 3. *om.* etiam **E**: retorissus **L**¹. 4. Ramites **L**¹, Ramices (ω), Remices **M**: pamones (ω), pulmones **H**² **V**: hirnea (ω), hirenea **V**¹. 6. rupe **V**¹: ramites **L**¹: puto **F**¹ **L**. 8. flagius **F**¹ **L**. 9. nostrum est (γ), [nostrorum si *cd. Plauti*]: ruptoros **V**¹, rupturos (γ): ramittes **L**¹. II. orchestra **F**³ **H** **E**, *tx.* **F**¹ **L** **V**: phythauls **E**: imflet **L**, ym-

15 Varro Gerontodidascolo (192): 'Rapta a nescio quo mulione raptoris ramicis rumpit.'

RUSPARI est scrutari. Attius Nyctegresia (489):

'Iube nunc adtemptare, iube nunc animo ruspári Phrygas.'

Idem Meleagro (441):

20 'Vagént ruspantes siluas sectantés feras.'

REGREDERE, reuocare. Ennius Achille (4):

'Quo núnc incerta re átque inoratá gradum

Regrédere conare?'

RUMINARI dictum in memoriam reuocare. Varro Tanaquile:

25 'Non modo absens quicquam de te sequius cogitabit, sed etiam ruminabitur humanitatem.' Liuius Aegistho (8):

'Nemo haec uostrorum rúminetur múlieri.'

RUSTICATIM, pro rustice. Pomponius Aleonibus (7):

'Át ego rusticátim tangam; úrbanatim nescio.'

1 RUMIFERARE dictum honeste, rumoribus || ferre. Plautus Amphitryone (678):

'Quámque adeo ciuis Tebani uero rumiferánt probam.'

RETURARE, aperire, contra id quod dicitur obturare. Varro

5 Agathone (10): 'Pueri obscenis uerbis nouae nuptulae aures <returant> [habeant].'

RUTUBA, perturbatio. Varro Sexagesi (488):

'Ergo tum Romae parce pureque pudentis

Virere in patria; nunc sumus in rutuba.'

flet FH¹E: tibias FH¹LE, tibias H²V: ramites L. 13. apptitus H¹, apþpticus H², apopititus FL, apopititus E, apþpititus V: as potagrosus (γ), tx. H². 14. est (γ): miserque (γ): ramite FH¹LE, ramice H²V. 15. annescio (γ), tx. H². 16. rapturis (γ): ramicis (γ), ramitis L¹. 17. Ruspicari (δ): strutari A. 18. iuuae H¹, iuue (γ), iuua F¹: adtemptare HE, att. V, adtemptare FL¹, att. L²: iuue (γ): frygas FH¹L, frigas VE. 20. rospantes L: sextantes (γ). 21. Redegere DMO, Regedere C. 22. incerte C¹, incerto C²D: morata V. 23. regradere V¹. 24. Ruminare

(ω). 25. cogitauit (γ). 27. haec L¹, haec (γ): uoster L, uoster (ter contract.) FHV, uoster** E. 29. [cf. p. 408 M.]: at FH¹E, ad H²L V. 30. rumiribus H¹.

CLXVII. 3. quamquam FH¹L, quan. VE: ideo (γ), [adeo (abeo) cdd. Plauti]: eius L¹, cuius V: uer** F. 4. Redurare (ω), Ruderare F¹: contrahit quod A¹: obd. FH¹EC D Q, obt. H² M, opt. LV A O. 5. [cf. p. 357 M. ubi cdd.: nuptulae: reirant G¹BD M, redurant H¹PG²Z¹, restaurant H²LVZ mg.]: obscenos V¹: noue H²V: nuptae (γ), nupte V: aures habeant (γ). 8. purequae FL, puremquae H¹, pureque H²VE.

REUOCARE positum per uices mutuo uocare. Varro Sexagesi 10
(504): 'Qui nobis ministrarunt pueri diebus festis cicer uiride,
qui nos prouocare, aduocare cum audeant, nos illos reuocare
timemus?'

RECENTARE honeste positum pro nouare, [quod est Graece
ἀνανεοῦται]. Maccius: 15
'Iamiam albicascit (Phoëbus), et recéntatur
Commúne lumen hómínibus.'

RAPINATORES, pro raptoribus. Varro Bimarco (65): 'In
inuidiam ueniant in hoc ipso rapinatores.' Lucilius lib. II (1):
'Homo *inpúritus* [et *inpune* est] rapister.' 20

REDA. Varro Epistola ad Varronem: 'Quodsi tuam heri redam
non habuissem, uarices haberem.'

RECENTIORUM [nouorum]. M. Tullius de Finibus Bonorum
et Malorum lib. II (82): 'Horum recentiorum, nunquam dic-
tum ab illo, quod sciam.' 25

RUMAM ueteres mammam dixerunt. Varro Cato uel de
Liberis Educandis: 'His Semonibus lacte fit, non uino:
Cuninae propter cunas, Ruminae propter rumam, id est prisco
uocabulo mammam: a quo || subrumi etiamnunc dicuntur I
agni.'

REICULAS oves, aut aetate aut morbo graues. Varro Cato
uel de Liberis Educandis: '[Et] ut in grege opilio oves
minus idoneas remouere solet, quas reiculas appellant: saepe 5
enimnus puer petulans atque inpurus *inficit* gregem puerorum.'

9. uiuere (γ): patriam E: rutaba
F¹. 11. uirde L¹. 12. prouo-
care aduocare cum (γ), (adocare
V¹): illo (γ). 15. ananeutem
accius L¹, ananeuten accius F H¹
E. ananeute accius H² L² V, ana-
neute (δ). 16. albigeascit F¹ L:
[Phoebus *add. Gell.* xv. 25. 1]: re-
centur F¹ L. 17. commune L¹.
18. pro *om.* F¹ L: in inindiam V¹.
20. [cf. p. 129 M.]: homo inpudicus
et inpune est rapinator (γ), (im-
pune V: rapinatur F¹). 21.
Reda uehiculum F H¹ L² E (δ).

uehiculum *om.* H² L¹ V: *aepistola
F H¹: uerronem V¹: [cf. p. 26 M.]:
heredam L¹. 22. uarices V¹.
23. Recentiorum nouorum F H¹ L²
E (δ), nouorum *om.* H² L¹ V, (Re-
centiorem F¹, Recentorum V¹).
24. recentiorem F¹. 25. illo (γ),
ullo H². 27. hisce manibus (γ).
28. cunina (γ): cunas rumine F³ H
V E, *om.* Ruminae F¹ L.

CLXVIII. 3. Reuculas C. 5.
appellat (γ). 6. inquit F H¹ L E,
inquit H² V. 7. *om.* Inc. O. 8.
Saluatim F¹: [cf. p. 187 M.]: aetate

INCIPIT PER S LITTERAM.

SALTUATIM. Sisenna Historiae lib. I: 'Nos una aestate in Asia
et Graecia gesta litteris idcirco continentia mandauimus, ne uelli-
catim ac saltuatim scribendo lectorum animos impidiremus.'

SCAPUM. Varro Bimarco (58): 'Mihique diui, dum stilo nostro
papirino leui scapo [scapitio], nouom partum poeticon.'

SUTRINAS, a suendo. Varro Hercule Socratico (211): 'Quid?
sutrinas facere inscius, nihili homo, agis?'

SCABRE. Varro Manio (254): 'Derelinqueretur ac periret
"Scualé scabreque inlúuie et uastitúdiue"'

STRIGOSUS apud ueteres morbus dicitur iumentorum, qui
corpora stringat aut fame aut alia uitii causa, quasi
stringosus. Masurius Sabinus lib. XVII: 'Censores,
inquit, Publius Scipio Nasica et Marcus Popilius cum equitum
censum agerent, eum nimis strigosum [equitum] et male habi-
tum, sed equitem eius uberrimum et habilissimum uiderunt.'

SUSPICIOSUM, qui in suspicione sit. Cato de Re Floriana:
'Sed nisi qui palam corpore pecuniam quaereret aut se lenoni
locauisset, etsi famosus et suspiciosus esset, uim in corpus liberam
non aecum censuere adferri.'

SUBICIS noue positum, non a subiciendo, || sed altitudine.
Ennius Acille (2):

'Per ego déum sublimas súbicis
Úmidas, unde óritur imber.'

(γ), estate H *mg.* 9. bellicatim
(γ), uellicatim F³ H¹ E. 10. sal-
uatim L¹: inp. L¹. 11. mihique
diuidum (γ): stilo (γ), istilo F³ E.
12. papiri noleui F¹ H¹, pap*iri
noleui E. papiri noleui H² L, parino
l. V¹, papirino l. V²: scapos caputio
nouo partu poeticon (γ), (iscapos
F¹), (leuiis capos V). 13. Sub-
trinas (ω): qui F H¹ L E, quid H² V.
14. subtrinas (γ): nihil (γ). 15.
(scabre sordide putide F³ *mg.*):
[cf. p. 125 M.]: derelinquere quam
perire (γ), (dereliquere F¹). 16.
sicuale (γ): scabre atque (γ) (s**bre
F¹, scabere V¹): illuge F¹, illuue F³
H¹ E, inluuae L¹, illuue H² L², al-
luuia V¹, alluue V². 17. aput L¹.
18. stringata a L¹. *tr.* (ω): alii M.

19. strengosus F L E: masurrus
V¹: scabrius (γ), [sabinus *add. Gellii*
iv. 20. 11]: XVII (γ): cessores F¹
L. 20. inquit F¹ L: nasia H¹,
nasiaa F¹: popilius F E, popillius
H¹ (*ut vid.*), popilius L V. 21.
et cum H¹ E. eum F L, equum
H² V: strigosum F³ H¹ E, strico-
sum (γ): [*om.* equitum *add. Gell.*].
23. Suspiciosum (γ) A D, Suspiciosus
M O, Suspitosus C: suspitione
C D, suspicione (γ) A. 24. sed
si (γ), *om.* si F¹ L, [sed nisi *add.*
Gell. ix. 12. 7]: torpore (γ), corpore
H²: sele locauisset L¹, senoni l. F¹.
25. liberam (γ). 26. eum F H¹
L. equum H² V E: censueri acferri
(γ). 27. subitiendo C.

CLXIX. 2. acille F³ H¹ L¹, achille

Vergilius Georgicorum lib. IIII (385): 5
 ‘Ter flamma ad summum tecti subiecta reluxit.’

Et in Bucolicis (x. 74):
 ‘Quantum uere nouo uiridis se subicit alnus.’

SCRAPTAS, SCRUPIPEDAS, STRICTIVILLAS, exprobatio est
 uitiorum aut deformitatis meretricum. Plautus *Neruu-* 10
laria (100):
 ‘Scraptaé, scrupipedae, strictiuillae, sórdidae.’

SABULUM. Varro *Ταφή Μενίππου* (536): ‘Non uides in magnis
 peristilis, qui criptas domi non habent, sabulum iacere a pauito 15
 aut e xistis, ubi ambulare possint?’

SUCTU. Varro *Γνώθι Σεαντόν* (199):
 ‘Út crementó córpora
 Fierént maiora páruo, ut suctu cándida
 Lactís.’

SUPER, ualde, uehementer. Vergilius *Aeneidos* lib. I (29): 20
 ‘His accensa super iactatos aequore toto
 Troas.’

Et lib. III (489):
 ‘O mihi sola mei super Astyanactis imago!
 Sic oculos, sic ille manus, sic ora ferebat.’ 25

SCABRES, pro scabra es. Ennius *Andromeda* (100):
 ‘Serúpeo inuestíta saxo atque óstreis squamís scabrent.’

Pacuius Tenuro (313):
 ‘Quae désiderio alúmnum pænitúidine
 Squalés scabresque incúlta nastitudine.’ 30

SECUNDARE, prosperare. Vergilius lib. VII (259):
 ‘Di nostra incepta secudent!’

F¹ H² L² V E. 4. umidas (γ),
 humidus V: inber L¹. 5-8. [cf.
 p. 387 M.]. 5. georg. libro IIII
 F H¹ L E Q, in buc. H² V. 8.
 quintum F¹. 9. scrupedas (γ):
 strictiuellas (γ): expraebatio F² H
 L V, exprobatio E, expraebati
 elucio F¹. 10. lutio H L V, lucio
 F E: auularia (γ). 12. escrate
 F H¹ L E, escrapte H² V: crupede (γ)
 [scrupede *cod. Gellii* iii. 3, 6, ruppae
ides cod. Varronis Ling. Lat. vii. 65]:
 strictibilesordide (γ). 14. perstilis
 (γ): criptas (γ). 15. aut egistis
 (γ). 17. crementa (γ). 20.

uehenter L¹. 21. accensee F²
 (ut *vid.*) H¹, accenso F¹ L: equore
 L V E: aequoretto totras H¹.
 24. ei sup. H¹, meis supera L¹:
 astianactis (γ), astianastis F¹. 25.
 ille *om.* F¹ L V, *tr.* F² H E:
 ore F¹. 26. Scapres pro
 scabres (γ), (Scabres pro F¹). 27.
 screpeo F¹ L: adque L¹: quam
 exerabrent (γ), q. exerebent F¹,
 q. exscabrent F², q. excabrent
 F³ E. 29-30. [cf. p. 152 M.]:
 penitudines quales scabres qua in-
 culta (γ), (penitudinis V¹). 31.
 prosperari F² H¹ E, *tr.* (ω). 34.

Propertius Elegiarum lib. III (21. 14):

'Iam liquidum nautis aura secundat iter.'

35 SIMAT, deprimit. Lucilius lib. VII (14):

'Si mouet ac simat nares, delphinus ut olim.'

1 SCURRILE, quasi uulgare: ab scurris. || Cicero de Oratore lib. II (239): 'Vitandum est oratori utrumque, ne aut scurrilis iocus sit aut mimicus.'

SORDET, sordida est. Attius Aegisto (23):

5 'Cui manus materno sordet sparsa sanguine.'

SUBLABRARE, cibum intra labra mittere. Nouius Decuma (14):

'Iam ego illi subiens sublabrabo ob os suillum sinciput.'

SUBLIMARE, extollere. Ennius Medea (234):

10 'Sol qui candentem in caelo sublimat facem.'

SUPERSTITENT, saluent. Ennius Melanippa (249):

'Regnumque nostrum ut sospitent
Supersitentque.'

SEPTUOSE, obscure. [Liuus] Pacuuius Antiopa (5):

15 'Ita septuose dictione abs te datur,
Quod coniectura sapiens aegre contuat.'

SEMPITERNE. Pacuuius Medo (234):

'Populoque ut faustum sempiterne sospitent.'

SEPTEMFARIAM, ut multifariam. Santra de Verborum Anti-

20 quitate: 'Quod uolumen unum nos lectitauimus, et postea inuenimus septemfariam diuisum.'

liquidum F¹. 36. amaximad H¹, ac simiat F¹, aximad (γ): definus L¹, delphinis V¹, delphinus (γ). 37. Scurriles F¹: scorris L¹.

CLXX. 1. uarro F H¹ E, cicero H² L V. 2. scurrillis L, scurilis F¹ V¹. 3. amicus (γ), mimicus H². 4. Sordes A C D M O: sordidata est (γ), sordita est L¹, sordidate est C: egisto F H V E. 5. cum manus F H¹ L E Q, cui manus H² V: sparso (γ). 6. Subarrare D M, Suberrare O. 8. esni illud (γ). 9. extollere V¹. 10. cadentem L¹. 11. Superstent M O. 12. [cf. p. 176 M.]: regnum nostrum

(om. que) F¹. 13. superstitentque (γ), superstitenque L¹. 14. liuus (γ). 15. septuosed H¹, septuosae corr. septuose E, suptuose V¹: ditio F¹, dictio (γ). 16. consecutura F H¹ L E, consecutura H² V: egre (γ): contulit (γ). 17. melo F¹, med H¹, modo V¹. 18. [cf. p. 176 M.]: puloque L H² V², pelo F¹, pulo F². populoque F³ H¹ V¹ E: sempiternae F H¹. 19. Septemfariam F¹ L, tx. (ω): antiquitate in quod (γ), (antiquitatem L¹). 20. unum nos (γ), (unom F¹). 22. Similiter pro C. Su-

SIMULTER, pro similiter. Plautus Pseudolo (382):

‘Éxossabo ego illúm simulter, ítidem ut murenám cocus.’

SCRIPTA, puncta tesserarum. M. Tullius in Hortensio:

‘Itaque tibi concedo, quod in duodecim scriptis solemus, ut calculum redducas, si te alicuius dati paenitet.’

SUCCIDIAM, successionem necessariam. M. Tullius de Senecute (56): ‘Iam hortum ipsi agricolae || succidiam alteram i uocant.’ [Dicitur et succidia quod est laridum.]

SIGNATAM [integram] uirginem uetustas uoluit dicere. Lucilius lib. XXVIII:

‘Príma Crisi cúm negat (se) signatam recédere.’

5

SUPERBOS ueteres mortuos dixerunt. Plautus Amphitryone (357):

‘Fáciam ego hodie té superbum, nísi hinc abis.’

Et post (358):

‘Aúferere, nón abibis.’

10

SUGGILLARE, obeludere. Varro Lege Maenia (238): ‘Contra lex Maenia est in pietate, ne filii patribus luci claro suggillant oculos.’

SATULLEM, pro saturem. Varro Περὶ Αἰρέσεων (401):

‘Neque ín † puluere mítico † coquám carnes, Quibús satullem córpora ac famém uentris.’

15

SINGULUM, pro singulare. Plautus Cistellaria (701):

‘Atat singulum uideo uestigium.’

multer pro O. 23. ego om. H¹: similiter V¹, simili*idem F¹: mure non cocus E. 24. Scriptat cunctat esse rarum (γ), (Scribat F¹). 25. solimus FH¹LE, solemus H², olim V. 26. redd. (γ): pen. FHL E. 27. Succidam H¹V¹(δ), Succidiam FH²LE, Succididam V². 28. ortum (ω): ipsius FH¹LE: agricole FHE.

CLXXI. 1. succidiam ex succidam E. 2. suicidia FH¹LE, tr. H²V, succidam (δ): om. quod est (δ). 3. Signatam integram FH¹L²E (δ), integram om. H²L¹V. 4. lucilius om. FH¹E. 5. primam

crisicum negat signatam redere (γ), (redire V¹). 6. Surperbos H. 8. hodite sup. F¹: nisi (γ): abisset H¹, abhis et V. 10. auferre V: abibis F³H¹E, abis (γ). 11. Sugillare H¹MO, tr. (ω): uarro geminia FH¹LE, uarro gemina H²V. 12. pietate H¹, est impietate E: filii (γ): lici E: suggestent F¹, suggestilent F²HL, suggillant V¹, tr. V²E. 14. Sutullem (δ): suturem F¹. 15. puluere mítico (γ): carnem (γ). 16. satullem F³H¹E, satulem (γ). 18. etad (γ), [attat cdd. Plauti]: singulam

20 Varro Periplu lib. I (414): 'Tum uero doces historiam neces-
sariam semel unum singulum esse.' Idem Octogesi, *περὶ
ρομισμάτων* (345): 'Hoc erat incommodi, quod nesciebam
semel unum singulum esse.' Et apud alium auctoritatis
incertae: 'Nisi dixerat, nummo singulo multabatur.'

25 SPEREM ueteres spem dixerunt; unde et prospere dicitur, hoc
est pro spe. Varro *Aboriginibus*, *περὶ ἀνθρώπων φύσεως*
(1):

'Íta sublimis spéribus
Iáctato [nominatiuo] uolítántis animos, áltos nitens trúdito.'

30 Idem *Ὀνος Λύρας* (350):
'Quibús suam deléctet ipse amúsiam,
Et áuiditatem spéribus lactét suis.'

SCALPURRIRE [scalpere]. Plautus *Aulularia* (467):
'Úbi erat haec defóssa, obcepit íbi scalpurrire únguibus.' ||

1 SOMNURNAS dixit, quae in somnis uideantur, Varro Pro-
metheo Libero [I] (427):
'Leuís mens unquam sómnurnas imáginés
Adfátur, non umbrántur somno púpulae.'

5 SATIAS, pro satietas. Attius *Astyanacte* (176):
'Quórum cruditatem núnquam ulla éxplet *satiás* sánguinis.'

Varro *Prometheo Libero* [II] (429):
'Cúm sumere coépisset uolúptas retinéret;
Cúm <iam> sat habéret, *satiás* manum de ménsa
10 Tólleret.'

F¹: uestigi*um E. 19. tum (γ):
duces F¹: necessariam om. F¹L.
20. simul (γ): cingulum F¹H¹L¹E:
esset (γ). 21. ΝΜΙCΜΑΤΟΝ F¹H¹E¹V:
nesciebam F¹. 22. semul E:
cingulum L: esset F¹H¹L¹E: caput
album F¹, apud album (γ), apud a.
L¹. 23. intertae nis F¹H¹L¹E,
incertae nisi H², incerte n. V:
singula F¹. 24. u. pro spem V, u.
spoeni spem A, u. speni spem O:
prospera V¹. 25. aborigine (γ).
27. ΙΤΑ F¹L¹V, ΙΤΑ H¹E: superibus
V. 28. iactato nominatuo (γ),
(nominatiuo V¹): uoluntatis H¹,
tr. (γ), uolitantis ex uoluntatis E.
30. [cf. p.16M.] sua(γ): delectat V¹.
31. habitatem (γ), habitem F¹, ha-

bitantem H². 32. Scalpullrire L,¹
Scalpuddrire L²: scalpere F¹H¹L²E
(δ), scalpere om. H²L¹V. 33.
ubi* E: defosa L¹: obcepit F¹H¹
E: *ibi F¹: scalpurrire H¹V, scal-
purrire F¹L¹E.

CLXXII. 1. Somnurnas (γ), Som-
murras M, Somnurras E (δ). 3.
mens* unquam H: somnurras E.
4. umbratur (γ): pupule (γ), po-
pule L¹V¹. 5. Satis pro (δ):
actius F³H¹, om. F¹, accius H²E (?).
6. cruditatem F³E, crudelitatem
(γ): satietas (γ). 8. sum-
mere (γ): cepisset H¹V, cipisset F¹
L¹E. 9. iam om. (γ): sacias H¹,
om. V. 10. tollere (γ). 11.
in saltibus (γ): occupatus V. 12.

Sallustius Historiarum liber II: ‘+In saltibus occupatis
Terrestriorum agros inuasere frumentique ex inopia graui satias
facta.’ Lucilius lib. XXVIII (xxix. 68):

‘Quid mihi proderit, quam satias [te] iam omnium rerum tenet
[facta]?’ 15

Terentius (Eun. 973):

‘Nam ubi [me] forte satias cepit, commutó locum.’

Lucretius lib. II (1038):

‘Quam tibi iam nemo, fessus satiate uidendi.’

SQUALAM, pro squalidam. Ennius Telamone (283): 20

‘Strata terrae lauere lacrimis uestem squalam et sordidam.’

SOCIENNO. socio. Plautus Aulularia (659):

‘Ibo intro atque illi socienno tuo iam interstringam gulam.’

SCATURREX. Varro Est Modus Matulae, *περὶ μέθης* (112):

‘Ismenias hic Thebogenes fluit scaturrex.’ 25

SOMNICULOSUS, quod ad somnos uocet. Laberius Sororibus
(86):

‘Ecastor multum somniculosum!’

SAEVITUDO, pro saeuitia. Plautus Bacchidibus (2):

‘Vincla, uirgae, molae; saeuitudo mala
Fit peior.’ || 30

SUAUITUDO, pro suauitas. Plautus Bacchidibus (27): 1

‘Cor meum, spes mea,
Mel meum, suauitudo, cibus, gaudium.’

ame externorum F¹, termextrinorum F³ mg., termextrinorum ame externorum H¹, termextrinorum ame externorum E, tmextrinorum L¹, tamen etternorum L², tamen externorum H¹ V: frumentiquae FH¹ LVE: sacias F¹ L¹. 13. facia F¹ L: XXVIII F³ H¹ E, XXVIII (γ). 14. quam H L V E: satias ** H V. satias te F² L², satiatte F¹, satiasi L¹ E. t. r. F³ ut vid.: tenet facta (γ), tenet *** F¹. 17. ut FH¹ L E, ubi H² V: [om. me cdd. Ter.]: conu. L¹. 19. uiuendi (γ). 20. Squalam V¹: talamone F H L V mg. E, tale V. 21. [cf. p. 504

M. ubi cdd.: terrae P, terra H L V A C X: labere H L P V A C X: squalam F¹, squalidam H L P² V A C X: terrae F² H¹ H³ mg. L E, terra F¹ H² V: elauere H² V: squalam V¹. 23. illi om. F¹: gylam F H¹ L E. 24. περι μεθης (γ), περι μεθεσις E. 25. moenias H. monias V¹, maenias F L E, menias V²: theobogenes (γ). 26. a somno si iacet H¹, ad somnos uacet (ω), (sumnos L¹). 29. Scuitudo pro seuitia A C O: seuitia V. 30. uirge mole seuitudo V.

CLXXIII. 1. Sauiitudo V². 4. turpidius F¹ F³ H¹ L¹, turpilius F²

Turpilius Leucadia (109):

- 5 'Intérecapedine interficior, désiderio differor:
Tu mihi cupiditas, suáuitudo et méi animi expectátio.'

SEVERITUDINE, pro seueritate. Plautus Epidico (603):

'Quíd illud est quod illi caperrat fróns seueritúdine?'

SORDITUDINE, pro sordes. Plautus Poenulo (970):

- 10 'Ut mihi ábsterserunt ómnem sorditúdinem!'

SENTENTIA, sensibilitas. Lucretius lib. IIII (561):

'Internoscere, uerborum sententia quae sit.'

Lucilius Satyrarum lib. IIII (iii. 51):

'Vertitur oenophoris fundus, sententia nobis.'

- 15 Idem lib. V (2):

'Si tam corpus loco ualidum ac regione maneret
Scriptoris, quam uera manet sententia cordi.'

SPECIEM, specimen uel exemplar. Lucilius lib. XXX (16):

'Sicuti te quem aequae speciem uitae esse putamus.'

- 20 SODALES. Cicero de Oratore lib. II (198): 'Quod tamen eum
defenderem, qui mihi sodales esset.'

SOLITATE, pro solitudine. Attius Eurysace (354):

'Tuam sólitatem mémorans, formidáns tibi.'

SUBITI dicti pro repentini. Attius Armorum Iudicio (155):

- 25 'Béne facis: sed núnc quid subiti míhi febris ciuit mali?'

SANCTITUDO, pro sanctitas. Attius Tereo (646):

- 1 'Ália hic sanctitúdo est, aliud nómen || et numén Iouis.'

Idem Phoenissis (593):

'Delúbra caelitum, áras, sanctitúdines.'

Turpilius Leucadia (113):

- 5 'Miseram terrent me ómnia,
Maris scópuli, sonitus, sólitudo, sánctitudo Apóllinis.'

H² L V E. 5. differor (γ), dif-
feror V. 6. tua mihi (γ). 8.
[cf. p. 9 M.]: caperat V: fros L¹.
9. Sorditudine (γ), Sorditudinem
(δ): sorde (ω). 10. ut mihi hi
F³ H¹ E, ut mihi (γ): omnes (γ),
[omnem *cll.* Plauti]: sorditudinem
F H E, sorditudituidinem L, sorti-
tuidinem V. 13. libro IIII (γ),
libro III H². 14. oenoforis (γ).
17. scriptores (γ). 19. qui ea quae
(γ): putamus esse (γ). 20. Sodales

F H¹ L¹ E, Sodales (ω): S. socii F¹ H
mg. L² V mg., S. socii M, S. socii (δ),
soc. om. F³ H L¹ V E. 21. sodales
F² L, sodalis (γ). 23. [cf. p. 445
M.]: sodalitatem V². 25. qui
F H¹ L E: febris esciuit (γ): mali
F³ H V E, mihi F¹ L? 27. nomen
et nomen (γ).

CLXXIV. 3. dulebra H¹, dulu-
bra F³ L¹ E: caeli maris F H¹ E,
caelitumaris H² L V. 6. matris
F¹: scopulis H¹, scopoli F¹: apol-

M. Tullius de Re Publica lib. IIII (8): 'Eosdem terminos hominum curae atque uitae; sic pontificio iure sanctitudo sepulturae.'

Afranius Suspecta (326):

'Tuam máiestatem et nóminis matrónae sanctitúdinem.'

10

SATU positum pro semine. Attius Pelopidis (515):

'Nam me út credam ex tuo ésse conceptúm satu,
Ut árgumenta rédigunt animum et cómmouent.'

Idem Telepho (618):

'Profécto haudquaquam est órtus mediocrí satu.'

15

SCRIPTIÖNE, pro scriptura. Varro 'Ανθρωποπόλει, περι γενεθλιακῆς (37):

'Vulgóque auarus fénerator spé lucri
Rem scriptione dúplicarat.'

20

Cícero Tusculanarum lib. V (121): 'Impulsi sumus ad philosophiae scriptiones.'

SEGNITAS, pro segnitia. Attius Aeneadis aut Decio (praet. 7):

'Et núnc, quod eorum ségnitas tardet focos.'

25

Idem Andromeda (107):

'Námque ut dicam té metu
Aut ségnitate addúctum dubitare, haut meum est.'

Cícero de Oratore (185): 'Et quoniam de imprudentia diximus, castigemus etiam segnitatem.'

30

SCELEROSI, pro scelerati. Lucilius Satyrarum lib. I (20):

'Non tamen aetatem tempestatem hanc scelerosi
Mirentur.'

Afranius Diuortio (66):

'Ó diem scelerósum, indignum!'

35

lonis HL¹. 8. uirae L: saepulturae H¹, sepulture V. 11. sanctitudinem V. 13. heredam (γ). 14. redicunt F³ E, 16. auimquamquam FH¹ LE, auimquamquam H², haudquaquam H³ V. 17. Scribtione L¹: scribtura F² L, scrib*tura F¹. 19. feneratur corr. fénerator E. 21. [cf. p. 134 M.]: inp. (γ): sinus F¹: philosophiae FH¹ E, philosophie V. 22. scribtiones L¹. 25. ardet

focus (γ). 27. nam F¹: te metu (γ). 28. segnitatem addubitare F H¹ L E, s. aut dubitare H² V: aut F H¹ L E, haut H², haud V. 29. [cf. p. 251 M.]: et quoniam—lib. I om. H in tx., add. in mg. et quoniam—segnitatem H², Scelerosi—lib. I H¹: imp. (γ), inp. V E. 31. scelarati L. 32. nam H, n linca supraser. F: tamen (en contract.) FH, tammen L: pestatem F¹ L. 36. Speratum pro (δ), tx.

SPERATUM, id est sponsum. Afranius Fratris (175):

‘Curre et nuntia
Venire et mecum (mé) speratum adducere.
Videant puellam curent, conforment iube.’

40 Idem in eadem (174):

1 ‘Speratam || non odi tuam.’

SCREARE [expuere]. Terentius Heautontimorumenos (373):

‘Gemitus, screatus, tussis.’

SERESCIT positum pro siccat, quod serenitas sicca sit.

5 Lucretius lib. I (305):

‘Denique fluctifrago suspensae in litore uestes
Uescunt: eadem candenti sole serescunt.’

Inde Vergilius docte Georgicorum lib. I (461):

‘Unde serenas

10 Ventus agat nubes.’

Hoc est siccas. Idem et alio loco (Georg. iii. 197):

‘Atque arida differt

Nubila.’

SUCERDAE. Lucilius lib. XXX (98):

15 ‘Hic in stercore humi, stabulique fimo atque sucerdis.’

SIMITU, simul. Lucilius lib. XXX (17):

‘Gratia habetur utrisque, illisque sibi que, simitu.’

Plautus Amphitryone (631):

‘Non ego cum uino simitu ebibi imperium tuum.’

20 Idem Mercatore (117):

‘Ita tres simitu res agenda sunt, quando unum occoeris.’

SUBSICIVUM, secundum, sequens. Lucilius lib. XXVIII (31):

‘Praeterea haec subsiciva, si quando uoles,
Opera.’

(γ). 38. tx. F³ H¹ E, adduce (γ).

39. uide ad F¹ H¹ L¹ E, uide at H² V.

40. eadem ex eodem E. 41.

spetam V¹, speratum F¹.

CLXXV. 1. odit H¹, odi (γ).

2. Screare expuere F¹ L² (δ), (Scrare

F¹), (exsp. A O), expuere om. F³ H

L¹ V. 6. fluctif***go F¹, tx. F³

H¹ L¹ E, fluctuago H² L² V², fluct-

uago V¹: suspense VE: litt. L:

uestes F² H¹ E, uestis F¹ H² L V.

7. umescunt H¹ E, um. corr. uu. F³,

uu. (γ). 10. agit V¹. 11. ho est

H¹. 12. atque alia differt E. 15.

hinc F¹ H¹ E: fabulisque (γ). 17.

abetur F¹: illisque sibi que (γ),

tx. H² V: simetu L¹, semitu V.

19. tum F¹. 20. mercatore om.

L, mercatore ita om. F¹. 21.

simu L¹: a*agenda F: hoccoeris

(γ), tx. H². 22. Subsicium L¹

(δ), tx. (γ): seques V¹. 23. prop-

terea H¹, preterea F¹ H², praeterea

L V E: subsiciva H¹. 24. operam

[Subsiciuum positum succedens, succedaneum]. Cicero de 25
Oratore lib. II (364); 'An se haec nescire? quae ego sero,
subsiciuis operis, ut aiunt.'

SUBPLOSIONEM, plausum uel percussum. Cicero de Oratore
lib. III (47): 'Ex quo uereor ne nihil *sim* tui, nisi suplosionem
pedis, imitatus.' 30

SUPERBILOQUENTIA. Cicero Tusculanarum lib. IIII (35):
'Animique impotentiam ét superbiloquentiam.'

SARCINATOR[EM, sutorem.] Lucilius lib. XXVIII (45): ||
'Sarcinatorem ésse summum, sére centonem óptume.' I

SOSPITENT, saluent. Ennius Melanippa (249):
'Regnúmque nostrum sóspitent
Supérstitentque.'

Pacuius Medo (234): 5
'Populó qui faustum sémpiterne sóspitent.'

SINGULATIM et SINGILLATIM, a singulis. Caccilius Hypo-
bolimaeo Rastraria (88):
'Hos singulatim sápere nos minus árbitror.'
Coelius Annali lib. I: 'Primum <in> malo publico gratias sin- 10
gulatim nomina . . .' Lucilius lib. XVIII (7):
'Sic singillatim nostrum unusquisque mouetur.'

SOLLEMNITUS, pro sollemniter. [Lucilius] *Liuius* Aegistho
(9): 15
'Sollémnitusque † adeo ditali † laudét lubens.'

SCENATILIS uel SCENATICVS, pro scenico. Varro Modio
(304):
'Sed, Ó Petrulle, né meum taxís librum,
Ní té repungat éxodos scenátilis.'

(γ). 25. Succedens (*nor. lemma*)
(ω), succedens H² V: succidaneum
(ω), succed. H². 27. succedens
F¹ L, succedens F³ H V, succedis E,
[subsiciuis *edd. Cic.*]: oneris (γ),
[operis *edd. Cic.*]. 28. Subplosionem C, Suplosionem L¹, Suppl. (ω).
29. ego F¹, et quo (γ), [ex quo *edd. Cic.*]: ne *om.* F¹: si sint F¹, sint (γ),
[sim *edd. Cic.*]. 32. animoque
F¹: imp. L¹ E: superbisloquentiam
H¹, superbusloquentiam F¹ L. 33.
tx. F³ H¹ L¹ V E, Sarcinatorem su-
torem (ω): XXIII F¹.

CLXXXVI. I. sarcinatorenese
F¹: centonem F¹ L: optime H¹. 3.
[cf. p. 170 M.]: suspitent F¹: su-
perstitentque (γ). 6. [cf. p. 170
M.]: populi V: fastum V¹. 7.
Singillatim et singulatim (δ), Sing-
gul. et singul. A, *tx.* (γ): a *om.* F¹
L¹. 9. minos V¹. 10. coecilus
H¹ V¹, caelius E. 13. sollemp-
niter C M: lucilius (γ): luc. lib.
aeg. V¹. 15. adeo ditali laudet
F³ H V E, adconditali laudet F¹ L.
16. Schen. H² V: schen. H² V:
schen. H² V. 18. [cf. p. 180 M.].

20 Idem *Ὀρος Λύρας* (353):

‘Ut cómicī, †nothī dī †, scenáticī.’

SAPERDAE, quasi sapientes uel elegantes. Varro Modio (312):

‘Omnes uidemur nobis esse belli, festiui, saperdae, cum simus *σαπροί*.’

25 **SURDITATEM**. Cicero Tusculanarum lib. V (116): ‘In surditate uero quidnam est mali? Erat surdaster M. Crassus.’

SIMPLICITUS, simpliciter. Plautus Mercatore (10):

‘Sed eám simplicitus dicam, si opera est aúribus.’

SUSCITABULUM honeste positum, incitamentum. Varro *Ὀρος*

30 *Λύρας* (348):

‘Phonáscus assum, uócis suscitábulum,
Cantántiumque gállus gallináceus.’

SIMILITAS, similitudo. Caccilius Syracusiis (216): ||

1 ‘Vide, Démea, hominis quíd fert morum símilitas.’

SALEBRAS [a saltu dictae]. M. Tullius de Finibus Bonorum et Malorum (ii. 30): ‘Hic si definire, si diuidere potuisset, si

5 loquendi uim, si denique consuetudinem uerborum teneret, numquam in tantas salebras incidisset.’ Idem lib. V (84):

‘Venit ad extremum; haeret in salebra; cupit enim dicere.’
Et in Oratore (39): ‘Alter enim sine ullis salebris, quasi sedatus annis, fluit.’

SUBLESTUM est leue, friuolum. Plautus (Persa 347):

10 ‘Nam ubi ad paupertatem áccessit infámia,
Paupértas grauior fit, fides subléstior.’

SUPELLECTILIS. Cicero in Oratore (79): ‘Verecundus erit usus oratoriae quasi supellectilís. Supellex . . .’

19. si te pepigat haec modo (γ), (s* F¹): schen. H² V. 21. comi V¹: nothi di H, nothidi L V E: schen. H² V. 22. eleg. L¹ (δ), elig. (γ). 23. tum F (ut rid.) H¹. 25. in surditatem F H¹ L E. 26. m. grassus L¹, morassus V¹. 27. Sinp. A. 29. hoste L¹. 31. fonicia sum (γ). 32. gallinacius (γ), tx. L¹.

CLXXVII. 1. feceret V¹, feret (γ). 2. Salabras H¹, Salebras F³ H² L¹ V¹ E, Salabraeas V¹, Salebrae L² V² (δ): dictae sunt (sunt contract.)

F¹, dictas L², dictae (ω): om. a. s. d. F³ H¹ E. 3. deuidere F³ H¹ L¹ E: potuissent L¹. 6. heret F L E, haeret H. 7. et de oratore (γ). 8. annis V¹: fuit F¹ L. 9. Sublestum (ω), Subletum H² V¹: tx. F³ H¹ E, fribulum L¹ (δ), fribolum F¹ H² L² V. 10. accessit (γ), [admigrant *edd. Plauti*]: infamam H¹, infamia F³ E, infamia* F¹, infamiam H² L V [infamiae *edd. Plauti*]. 12. Superlectiles (γ): usus oratori et quasi superlectiles (γ), [tx. *edd. Cic.*]. 13. orari V¹:

SCURRILE, a scurris, ridiculum cum turpitudine. Cicero in Oratore (88): 'Ridiculo sic usurum oratorem, ut nec nimis 15 frequenti, ne scurrile sit; nec subobsceno, ne mimicum; nec petulantia, ne improbum.'

SPORTAS [aut ab spartu, quasi sparteas, aut ab asportando]. Sallustius Historiarum lib. II: 'E muris canes sportis demittebant.' Varro de Vita Populi Romani lib. I: 20 'Neque enim obsonium, in totam cenam coemptum ex uariis rebus, cum coniectum in unam sportam perspicitur.'

SODES, non ut apud comicos, sed pro si audes. Cicero in Oratore (154): 'Libenter etiam copulando uerba iungebant, ut sodes, pro si audes.' 25

SCOPAS. Cicero in Oratore (235): 'Etsi humilius dictum est, scopas, ut ita dicam, mihi uidentur dissipare.'

SCIUNTUR, pro cognita sunt. Cicero de || Oratore lib. II (30): 1 'Ars enim eorum est, quae sciuntur; oratoris autem omnis actio opinionibus, non scientia continetur.'

INCIPIT PER T LITTERAM.

TETRET, foedet, polluat. Pacuuius Periboea (303): 5
'Beluarum ac ferarum aduentus ne tetrét loca.'

TETINERIT, pro tenuerit. Pacuuius Medo (226):
'Cedo, quorsum itinere tetinisse aiunt?'

Attius Clitemestra (38):
'Ut quae tum absent*i* in rébus dubiis coniugi 10
Tetinerit, <ei> nunc pródat uictori <fidem>.'

suppellex F H¹ L² E, suplex H² V, supplex L¹, [supellex est enim &c. *edd. Cic.*], 14. ridiculum F¹, ridiculum L¹, 15. rediculo F. 16. nec scurrilis (γ), [ne scurrile *edd. Cic.*]: nec H¹. 17. in p. F H L, imp. V E. 18. aut ab spartu quasi sparteas aut ab sportando (δ), aut ab s. q. s. aut ab asportando F¹ L², (spartu sparteas F¹), *om.* F³ H L¹ V E. 19. canes (γ): portis H¹. 20. dimittebant (γ). 21. enim *om.* F¹: tota caena F H L E, toto cena V: coemptum F H L E, coeptum V: ex uariis H² L V, ex acris F H¹ E. 23. Sodes si audes

(δ), Sodes suades C, (*om.* non apud comicos sed): aput H¹ L¹. 25. pro ut si (γ). 26. oc illius L¹, hoc illius (γ), [humilius *edd. Cic.*]: 27. uidenter F¹. 28. Sitiuntur C D M, Scitiuntur A, Siciuntur O. CLXXVIII. 3. scientiae E. 4. *om.* Inc. O. 5. Tetret (ω): fedet H² V, *tx.* (ω): polluit F² H¹ E, *tx.* (ω). 6. ne teret H¹, ne teneret V¹, ne tetrét (γ). 7. Tentinnerit H¹, Tenuerit F¹. 8. credo (γ): quorsom L¹, corsum E: itinere (γ): tecinisse H¹. 10. utque F H: absentem (γ), abs*sentem F¹: *om.* in (γ): coniugem (γ). 11. ulltorem L¹, ulto-

Pacuius Hermiona (172):

'Súb iudicio quae ómnes Graíos tétinerim.'

TETULIT, tulit. Attius Andromeda (116):

15 'Donée tu auxiliium, Pérseu, tetulistí mihi.'

Caecilius Hybolimaco (75):

'Erumnam páriter tetulistí meam.'

TAXIM, sensim uel obculte. Pomponius Buccone Adoptato (23):

20 'Cládestino táctus taxim pérspectauí pér cauum.'

TEMERIUS. Attius Didascalico lib. II (ii):

'Sed Eúripidis quí choros temérius
Ín fabulis.'

TESTATIM [minutim]. Pomponius Verre Aegroto (178):

25 'Iám istam caluam cólaphis conminúissem testatím tibi.'

TRACTIM, ut sensim, id est diutine, longo tractu. Plautus Amphitryone (313):

'Quíd si ego illum tráctim tangam, ut dórmiat?'

TUDICULARE, conuouere. Varro Marcipore (287):

30 'Haéc in aeuo bis(que) terque túdiculasse.'

TRAPS. Varro Parmenone (391):

'Álta traps prónis in humum áccedens próxumae frángit ramós
cadens.' ||

1 **TEGILLUM**, diminutiuum a tecto. Varro Sesqueulixe (464):

'Iúgere uolitáns uisus aquam é nubibus tórtam
Índicat fore, út tegillum pástor sibi súmat.'

TERTA, pro tersa. Varro Έχω Σε, περι τύχης (169):

5 'Aerea terta nitet galea.'

rem (γ). 13. gradus FHLV, gradus E. 16. hippobolimen FHLV, ippobolimen E. 17. erumnam (γ): tulisti V¹. 18. obculte L¹ CDO, occulte (γ) A. 20. per cauum F³, per cautum (γ). 22. uripidis F¹, erupidis L¹, eurupidis L². 23. in om. V¹. 24. Testatim minutim F¹ L² (δ), minutim om. F³ HL¹ VE. 25. istam caluam F³ H¹ E, caluam om. (γ): colafis (γ): conmin. L¹, comin. F¹. 26. longo tractum L¹ V¹ (δ). 28. tractu L¹. 29. conm. L¹. 30.

haec inaenobis L, haecinaeno bis F, haecine nobis H¹ E, hecine nobis H² V: terne (γ). 31. Trabs V, Traps FHLE. 32. [cf. p. 494 M. ubi edd. *alia, proxime*]: alia traps (γ): umum F¹: proxume (γ): ramos cadens (γ), (r. sadens F¹).

CLXXIX. 2. uigere (γ): mulsus (γ). 2. foro FH¹ LE: ut exillum H¹, ut exillom F¹, ut texillum F² H² VE. 3. subi FH¹ LE. 5. area (*litt. majusc.*) FH¹?L?E, aerea (*litt. majusc.*) H², aerea V: gelea V¹.

Idem Cato uel de Liberis Educandis: 'Alii ita sunt circumtonsi et terti atque unctuli, ut mangonis esse uideantur serui.'

TEMPERATURA, pro temperie. Varro Ἰμμον Μετρεῖς, περιφιλαργυρίας (23): 'Quaero, te utrum hoc adduxerit caeli temperatura an terrae bonitas.' 10

TORTO, pro tormento. Pacuuius Duloreste (158):
'Nam te in tenebrica saepe lacerabo fame
Clausam et fatigans artus torto distraham.'

TONSUS, pro tonsura. Plautus Amphitryone (444):
'Sura, pes, statura, tonsus, oculi, nasum uel labra.' 15

Attius Amphitryone (86):
'Sed quaeenam haec est mulier funesta ueste, tonsu lugubri?'

TUBURCINARI significat raptim manducare. Titinius Proelia (83):
'Tuburcinari sine me uultis reliquias.' 20

Plautus Persa (122):
'Tuburcinari de suo, si quid domist.'

Turpilius Boethuntibus (1):
'Melisia, intus cessas? Credo hercle, helleo
Tuburcinatur.' 25

TABIFICABILE uel **TABIFICVM**. Attius Medea (421):
'Pernici orbificor liberorum leto et tabificabili.'

Cicero Tusculanarum lib. IIII (36): 'Atque ut hae tabificae mentis perturbationes sunt.'

TUATIM, tuo more. Plautus Amphitryone (554):
'Eccere iam tuatim
Facis.' 30

TETRITUDO. Attius Philocteta (555):
'Quod te obsecro, aspernabilem ne haec tetritulo me mea ||
Inculsa faxsit.' I

6. alita sunt (γ). 7. adque F¹L, adquem F², adquae E: hunctuli (γ): magonis (γ), tx. F³H¹E. 9. tae H. 11. doloreste FH¹LEQ, duloreste H²V. 12. tenebricas (γ). 13. clausum (γ). 17. set L¹: funestatu este et tonsu H¹, funestat ueste tonsu H²V mg., funestatuest etonsu L¹, funestatuest ettonsu F L²E: funesta V¹, funeste V²: om. ueste V. 20. reliquias plautus persa tuburcinari—reliquias plau-

tus persa H¹. 22. tuburcinari F¹: domi sit (γ), [domi est cdd. Plauti]. 24. melixia H, melexia F³LVE, melex F¹: cessas H¹, cessat (γ). 26. Tabificabile H¹, Tabificabile (γ): tabicum V¹, tabiscium F¹L. 27. parneti FH¹L¹E, parneti H²L²V: lecto H²V: tabifice L. 29. perturbationis (γ), tx. E. 32. facit (γ), [facis cdd. Plauti]. 33. Tetritulo H¹, Tetr. (γ). 34. tetr. (γ): mea me (γ).

TEMNERE, contemnere. Lucilius lib. XXX (18):

‘Quodque adeo fuerint qui te temsere superbum.’

Vergilius lib. VI (620):

5 ‘Discite iustitiam moniti et non temnere diuos.’

TAXIS, pro tetigeris. Varro Modio (304):

‘Sed, <Ó> Petruite, né meum taxis librum.’

TIPPULA, animal leuissimum, quod aquas non nando, sed
gradiendo transeat. Varro Bimarco (50):

10 ‘Út leuis tippúla *lymphon* frígidos transit lacus.’

Plautus (fr. inc. 58):

‘Léuior es

Quám tippula.’

TONESCIT, pro tonat. Varro Bimarco (56):

15 ‘Túnc repente caélitum altum tónitribus templúm tonescit.’

TRANSENNA, non, ut quidam putant, transitus, sed est
fenestra. Cicero de Oratore lib. I (162): ‘Nunc pete
a Crasso, ut illam copiam ornamentorum suorum, quam construc-
tam uno in loco, quasi per transennam praetererentes, strictim
20 aspeximus.’ Sallustius Historiarum lib. II: ‘Transenna
demissum Victoriae simulacrum cum machinato strepitu coronam
capiti imponebat.’

TIRONEM positum pro ignaro. Cicero de Oratore lib. I (218):

25 ‘Fateor enim callidum quendam hunc et nulla in re tyronem ac
rudem nec peregrinum et hospitem *in agendo* esse debere.’

TRUTINA. M. Tullius [Cicero] de Oratore lib. II (159):

30 ‘Ad oblectandos animos, ad impellendos, ad ea probanda quae
non artificis statera, sed populari quadam trutina examinantur.’
Varro de Vita Populi Romani lib. II: ‘Aut aliqua ex
argenteria trutina aut lingua pensum praee se omnes ferent.’ ||

CLXXX. 1. in occulta (γ): faxit
H² V E. 2. contempnere C.
3. qui te temnere F³ H¹ E, qui
temere L¹, qui temnere (γ). 5.
et contempnere V: duos H¹. 7.
[cf. p. 176 M.]: sed petule F L V E,
set petule H: liberum (γ). 8.
Tippula (ω), Tipula C M X¹: aquis
V¹. 10. ut *om.* F H¹ L E: limfon
(γ): frigidis F H¹ L E. 12. est E.
13. tippula (γ). 14. pro donat
(δ). 17. [cf. p. 512 M.]. 19.
transennam F H L: strictam H¹.
20. [cf. p. 286 M.]: transennam

F H¹ E, transennam L, transenna
H², transenna V. 21. dimissum
(γ): uictoriale F¹ L, uictorie V:
simulacrum F¹, simulacrum H:
cum *om.* F¹ L: chinato L, chinat**
F¹. 22. imp. L¹. 24. frater
enim (γ): hinc F H¹ L E, hunc
H² V: re *om.* F¹ L: tyronem
(γ). 25. ospitem F¹ L: concedo
esse (γ), [in agendo esse *cdl.*
Cic.]. 27. ab oblectandos F¹ L:
imp. L¹, implendos V. 28.
trutinare F¹ H¹ L: exanimantur
F H¹ L.

- TURPARI**, a turpitudine. Cicero Tusculanarum lib. III (45): 1
 'Iouis áram sanguine túrpari.'
- TENERASCERE**, tenerum esse. Lucretius lib. III (765):
 'Scilicet in tenero tenerascere corpore mentes.'
- TRICINUM**, tardum, et quasi inpeditum: uel siccum et sine 5
 suco, ut sunt capilli, qui graece τριχες dicuntur. Varro
 Eumenidibus (159): 'Quod tunc quaestus tricinus erat, nunc
 est uber.' [ut quaestus sit magnus].
- TETRICA** est seuera. Varro Τοῦ Πατρὸς Τὸ Παιδίον, περὶ παιδο-
 ποιίας (554): 'An, etiamsi audisset, reddere potuisset mulier 10
 tetrica [horrentis] educata ad Appiam moribus bonis?' Ver-
 gilius Aeneidos lib. VII (713):
 'Qui tetrice horrentis rupis montemque seuerum.'
- TARDITUDINEM** et **TARDITIEM**, pro tarditate. Plautus
 Poenulo (532): 15
 'Pódagrosi estis, <ác uicistis> cócleas tarditúdine.'
 Attius Alcimeone (69):
 'Atque éccos segnís sómno et tarditúdine.'
 Idem Diomede (278):
 'Multa ámittuntur tárditia et socórdia.' 20
- TEMERITUDINEM**, pro temeritate. Pacuius Duloreste (149):
 'Heu! nóñ tyrannum nóui temeritúdinem?'
- TENTA**, dictum pro extensa. Lucretius lib. II (618):
 'Tympana tenta tonant palmis, et cymbala circum.'
 Idem lib. VI (1195): 25
 'Duraque in ore iacens, rictu frons tenta manebat.'
 Lucilius Satyrarum lib. VI (9):
 'Tres a Deucalione grabati restibus tenti.'

CLXXXI. 1. a om. F¹: turpi-
 dine L¹: tuscularum H: IIII F H
 L² V E, III L¹. 3. lucilius (γ).
 5. imp. L¹. 6. suco (γ) A, sucu
 L¹ C D O², succu M O¹: et sunt H¹,
 t.x. (ω): capelli A O: greget L¹:
 tricis (ω), om. V¹. 7. questus H
 L: trucus H¹, tricinus H², trice-
 nus F L V E. 10. etiam si (γ):
 popuisset V. 11. tetricae hor-
 rentis ducat ad (γ), (tetrice L¹).
 13. [cf. p. 390 M.]: tetrice L V,
 tetricae E, tetricae F H: rupit (γ).

14. ex F¹ V (δ): tardiciem F¹, tar-
 diem V. 16. quodagrosi (γ):
 cocleas L E, cocleas F H V. 17.
 alceme F³ H V: Attius Alcimeone
 om. F¹ L. 18. signis F H¹ V¹ E,
 segnís H² V², signas L¹. 20.
 mittuntur (γ): gocordia F (ut rid.)
 H¹. 22. euno (γ): temeritudin**
 F¹. 23. Tanta V¹. 24. tanta
 F¹ V¹: circum ex circum E. 26.
 duraque om. F¹ L: tanta F¹ V¹.
 28. a deucaligine H¹: grabbati (γ),
 grabati L¹: tente F¹. 30. con-

Idem lib. XI (3):

30 'Hic ubi consessum pellesque ut in ordine tentae.'

Et in lib. XXX (110):

'Hic ut muscipula tenta, atque <ut> scorpios cauda
Sublata.'

TRISTITIAS, pro tristitia. Pacuvius Atalanta (58): ||

1 'Quid istic est? uultum caligat quae trístitas?'

Turpilius Leucadia (126):

'Ante facta ignóscó. Mitte trístitatem, Dórcium.'

TORPORAVIT, pro torpescit. Turpilius Hetaera (75):

5 'Erus stúpidus adstat: ita eius aspectús repens
Cor tórporavit hómíni amore.'

TITUBARE, trepidare. M. Tullius Philippicarum lib. XIII (cf.
ii. 74): 'Titubare, haesitare, quo se uerteret nescire.' Vergilius

Aeneidos lib. V (331):

10 'Vestigia presso
Haud tenuit titubata solo.'

Terentius Heautontimorumenos (361):

'Verum illa nequit titubet.'

TORTOR, pro torqueor. Pomponius Fullonis Decuma (40):

15 'Ét ubi insilui in cóculeatum ecúleum, ibi tolútím tortor.'

TUNICARE, pro uestire. Varro Logomachia (242):

'Haec lánigeras detónderi docuít tunicareque homúllum.'

TITIONEM, fustum ardentem. Varro de Vita Populi Romani
lib. II: 'Contra a nouo marito, cum ítem e foco <ignis> in

20 titione ex felici arbore et in aquali aqua adlata esset.'

cessum (γ): ordine F³H¹E, ordinis V¹, ordines (γ): tente F L E. 32. [cf. p. 264 M. (265) ubi cdd. *muscipula contenta atque scorpios*, p. 385 ubi cdd. *muscipulae tantae atque ut scorpius*]: muscipula F H L² V E, muscipula L¹: tenta atque F³H¹E, (tenta ex tente ut vid. E), tentae*que F¹, tenta eaque (γ): cauta F¹. 34. Tristitias (ω).

CLXXXII. I. istic (γ), istuc V¹: alligateque L, alligataeque H, alligateque F V E: tristitias (γ). 3. igne committo (γ), (gne V²): tristia ante H¹, tristitiaa ante H², tristitia

ante (γ): dortium (γ). 4. torpescit (δ): hetererus stupidus (γ). 8. hesitare L: uertere (γ). II. aut L¹: tenuit F H¹E. 13. nequit (γ), nequid E. 14. Torpor M: fullonis ducum (γ). 15. [cf pp. 4, 105 M.]: insilui (γ): cocleatum (γ), coleatum L¹: ubi F H¹L E. 17. ille F³H¹E, *ille** F¹, hec H² V, hielae L¹, hillaec L²: lanigera* F¹. 18. fustum L¹. 19. [cf. p. 302 M. ubi cdd.: *felici, in aequali aqua*]: tx. F²H E, initione F¹L, intione V. 20. felaci (γ): etiam qualis qua (γ): adl. L¹, all. (γ).

INCIPIT PER V LITTERAM.

VULGAVIT, honeste positum pro uile habuit, et quasi in uulguus dedit. Plautus Amphitryone (frag. xvi):

‘*Iluius quae* <me> absente corpus uulgauit suum.’

Vulgare, in uulguus dare et quasi multis audientibus ac 25 non tacituris dicere. Vergilius lib. X[I] (63):

‘Quid me alta silentia cogis

Rumpere, et obductum uerbis uulgare d(olorem)?’

<Varro *⁹Oros Aúpas* (359): ‘Iurgare> coepit dicens

“Quae scis atque in uulgum uulgas artemque expromis inér- 30 tem.”’||

VEGET, pro uegetat uel erigit uel uegetum est. Pomponius 1 Maiali (78):

‘Animos Vénus ueget uoluptátibus.’

Ennius Ambracia (praet. 4):

‘Et aequora salsa ueges ingentibus uentis.’ 5

Varro Manio (268): ‘Nec natus est nec morietur: uiget, ueget, utpote plurimum.’ Idem *⁹Oros Aúpas* (351):

‘Quam móbilem diuúm lyram sol hármoge

Quadám gubernans mótibus díis ueget.’

VERECUNDUM [est] audax et confidens. Plautus Amphitryone 10 (901):

‘Sic est; uera praédico:

Nisi étiam hoc falso díci insimulatúrus es.

Nímis uerecunda es.’

VENOR, circumuenior. Ennius Nemea (254):

15

‘Teneór consepta, undíque uenor.’

21. om. INC. O. 22. positum pro

F H¹ E, pro om. (ω): in uultus L¹.

24. cuiusque (γ): absente u corpus

uulga sum F¹ L¹, absente u corpus

uulgata sum L², absente ut corpus

uulgata sum F² H¹ E, t.e. H² V.

26. tacirus V: lib. XI (γ). 27.

[cf. p. 382 M.]. 28. uulgare de-

coepit H¹, uulgare coepit F¹ H² L

V E, uulgare d coepit F². 30.

[cf. p. 230 M.].

CLXXXIII. 1. uegeat F¹ H¹, tr.

(ω). 4. ambrachia (γ). 5.

equora F H¹ L E: uestis V. 6.

ueget ueget F H¹ L E, uiget ueget

H² V. 8. [cf. p. 100 M.]: mouile

F H¹ L E, mobile H² V: aroge (γ),

arege V¹. 9. quaedam (γ): gu-

bans F¹, gubenas H¹. 10. est

audax (ω), est om. H² L¹ V. 13.

dico V¹, dicims F¹: simulaturus

H¹: est (γ), [es *edd. Plauti*]. 16.

- VICISSATIM, per uices. Naeuius Belli Punici lib. IIII (47):
 ‘Vicissatim
 Volui uictoriam.’
- 20 VISCERATIM, [per uiscera]. Ennius Andromeda (105):
 ‘Alia flúctus differt, díssupat
 Visceratim mémbra; maria sálssa spumant sánguine.’
- UNOSE, simul. Pacuuius Iliona (213):
 ‘Óccidisti; ut mólta paucis uérba unose obnúntiem.’
- 25 UTRASQUE, pro utrimque uel utroque. Hemina Historiarum
 lib. IIII: ‘In Hispania pugnatum bis; utrasque nostri loco moti.’
 Caecilius Titthe (224):
 ‘Atque hercle utrásque te, cum ad nós uenis,
 Subfúrcinatam uídi.’
- 30 VIVUM, pro uehementi uel nouo. Vergilius Aeneidos lib. I
 (720):
 ‘Paulatim abolere Sychaeum
 Incipit, et uiuo temptat praeuertere amore.’
- VEGRANDE, ualde grande. Lucilius lib. XXVI (79):
 35 ‘Nón idcirco extóllitur nec uítæ uegrandí datur.’
- 1 VANANS dictum pro fallens. Attius || Alcimaeone (66):
 ‘Tanta <út> frustrando láctans uanans prótrahas.’
- VANITUDO, pro uanitate. Plautus (Capt. 569):
 ‘Pól, ego ut rem uideó, tu inuentus uéra uanítudine.’
- 5 Pacuuius Duloreste (125):
 ‘Prímum hoc abs te oró, <ní me in te> nímis inexorábilem
 Fáxis, ní turpássis uanítudine aetatém tuam.’
- VARIANTIA, pro uarietas. Lucretius lib. I (653):
 ‘Talibus in causis nedum uariantia rerum.’
- 10 Idem lib. III (318):
 ‘Principiis, unde haec oritur uariantia rerum.’

tenor F¹: concepta V. 17. per-
 uicit L¹, peruicices F¹ L². 20.
 Visceratim per uiscera (ω), per uis-
 cera om. H² L¹ V, Visceratim V.
 24. uerba om. F¹ L. 25. per
 utrumque C: uel utrosque (ω).
 26. uis (γ). 28. utrasque et cum
 (γ). 29. subfraginatam L¹ V,
 suff. (γ). 30. Viuum—Verg. om.
 V¹. 32. sycheum F³ H V E, psy-

ceum L, syceum F¹. 35. [cf. p.
 297 M.]. 36. fallans F¹ L.

CLXXXIV. I. alcmena (γ). 2.
 [cf. p. 16 M.]: ut om. (γ): frus-
 tando F H¹ E: protrahit (γ). 4.
 uero a (γ), [uera cdd. Plauti]. 6.
 abs te oro nimis inexorabilem (γ),
 (nimi L¹). 8. uariaetas H. II.
 principiis—lib. I bis rep. L: prin-
 cipiis L¹, principis (γ): uariantia

- VISCVS** positum pro uiscera. Lucretius lib. I (837):
 'Visceribus uiscus gigni sanguenque creari.'
- Vergilius Georgicorum lib. I (139):
 'Tum laqueis captare feras et fallere uisco
 Inuentum.' 15
- Id est. tractu uisceris. Lucilius Satyrarum lib. XIII (25):
 'Idne aegri magis est an quod pane et uiscere priuo?
 Quod uiscus dederas tu quidem, hoc est uiscera, largi.'
- VAGOR**, dictum pro uagitus. Lucretius lib. II (576): 20
 'Et superantur item: miscetur funere uagor.'
- VETUSTAS** et **ANTIQUITAS** uel felix uel sapiens uel mansueta
 est habita. Terentius in Hecyra (848):
 'Quis me est fortunatioer uetustatisque adeo plenior?'
- VASTITIES** et **VASTITUDO** et **VASTITAS**, horror et desertio et 25
 contagium. Plautus Pseudolo (70):
 'Distractio, discidium, uastities uenit.'
- Attius Eurysace (374):
 'Sed atra ueste et uastitudine
 Taetra deformatus.' 30
- Idem Meleagro (455):
 'Quae uastitudo haec aut unde inuasit mihi?' ||
- M. Tullius de Officiis lib. II (16): 'Qui collectis ceteris causis i
 eluionis, pestilentiae, uastitatis.' Pacuuius Teucro (313):
 'Quae desiderio alumnium penitudine
 Squalis scabresque inculta uastitudine.'
- VASTESCANT** significat inhorrescant uel deserantur. Attius 5
 Phoenissis (599):
 'Iussit proficisci exilium quouis gentium.
 Ne scelere tuo Thebani uastescant agri.'
- M. Tullius [de Oratore] de *Natura Deorum* (99): 'Quid

L. 12. uiscera F¹, uiscere (ω). 13. [cf. p. 224 M.]: sanguemque H¹, sanguenque E: crearit L. 15. capere H¹. 18. [cf. p. 470 M.]: uicere V¹. 19. dederas (γ): tu quidem hoc est uiscera largi (γ). 20. uargitus F¹ H¹ L, uagitus F² H² V E: Il om. F L. 21. superam tur (γ): ite (γ), [tx. edd. Lucr.]. 22. mansuetas est A. 24. furtunatioer H¹. 29. utratus (γ): taetra ueste et u.

(γ): fortitudine F¹. 30. tra deformatus (γ), tra deformatus V¹.

CLXXXV. 1. [cf. p. 104 M.]: colligitis (γ), collegitis F¹ H², [tx. edd. Cic.]: caet. H: causas F¹. 3. [cf. p. 152 M.]: desidero L: penituidines quales scabres quae (γ). 5. Vatescant V¹: desiderantur F¹ H¹. 8. tebani V: uatescant V. 9. [cf. p. 417 M.]: de oratore (γ). 11. paciuntur F¹ L¹: immanita-

- 10 iam de hominum genere dicam, qui quasi cultores terrae consti-
tuti, non patiuntur eam nec immanitate beluarum ceferari, nec
stirpium asperitate uastari?' Sallustius in Iugurtha (48. 3):
'Aberat mons fere milia passum xx tractu pari uastus ab natura
et humano cultu.' Varro Manio (254): 'Ac periret
15 "Squalé scabreque inluuie et uastitúdine."

VICISSITATEM, pro uicissitudinem. Attius Phoenissis (586):
'Vicissitatemque inperitandi trádidit.'

ULLO, pro ultus fuero. Attius Epigonis (293):
'Quí nisi genitorem úllo nullum meis dat finem míseriis.'

- 20 **VERRUNCENT**, id est uertant. Attius Aeneadis aut Decio
(praet. 5):

'Te sáncte uenerans préciibus, inuicte, inuoco,
Porténta ut populo pátriae uerruncént bene.'

Pacuius Periboea (297):

- 25 'Precor ueniám petens,
Ut quae égi, ago <uel> áxim uerruncént bene.'

Afranius Diuortio (64):

'Et pónito; auorrúncent cum syrmá simul.'

VILITANT, uilem faciunt. Turpilius Lindia (148):

- 30 'Quin mónream quin clamem ét querar tua uítia quae te uili-
tant.'

- 1 **VILICARI** est rusticari uel uillae praeesse. || Pomponius
Ergastilo (45):

'Lónge ab urbe uilicari, quó erus rarentér uenit,
<Íd> non uilicári, sed dominári mea est senténtia.'

- 5 Afranius Suspecta (327):

'In Orínos iam, quantúm pote,
Éxplodam hominem, ut uilicetur.'

tem **FH¹LE**: ne stirpium **V¹**. 12. uastare (γ), [uastari *edd. Cic.*], 13. passum (γ): uastatus **FH¹LE**, uastus **H²V**: a natura **H¹**, ab natura **F²H²E**, ab natura *om.* **F¹H³LV**. 14. umano **F¹**: [cf. p. 125 M.]: asperum ualde (γ). 15. inluuiae **L¹**, inluuie **L²**, illuuie **FHV¹E**. 16. Vicissatim **M**, Vicissitatim **ACDO²**. 17. uicissitatemque **V**: inp. (γ). 18. Ulla **F¹**: ullus **L¹**, uultus **A**. 19. genitorem **H²V**, genitores **FH¹LE**: nullo

L¹: meis **L**, eis **FHV¹E**: misereis **V¹**. 20. id est uerrant (δ). 22. uenerans **F³H¹E**, uerans (γ): precibus **H²E²**, praec. (γ). 23. uerruncant (γ). 25. [cf. p. 505 M, ubi *edd. uel axim*]: praecor **F¹L¹**, praecor **F²L²V¹E** (prae *contract.*). 26. exim (γ). 30. quaerar **HL**. 32. Vilicari **M**: praesse **H**.

CLXXXVI. 3. [cf. p. 164 M.]: erus **F³HE**, eris **F¹LV**. 4. mea est (γ). 6. in horpinos iam (γ): pote **L¹**, potes (γ).

Turpilius Paraterusa (170):

‘Égo nondum etiam hic uilicabar, *Phaédria*.’

Idem Hetaera (82):

‘Hic uilicor ante urbem; nunc rús eo.’

10

<VINNULUM> . . .

. . . (pall. inc. inc. 25): ‘Vinnulum, *sensiculum*.’

Id est inlecebrum.

Plautus Asinaria (222):

‘Cónpellando blánditer
Ósculando, orátione uínnula, uenústula.’

15

VITABUNDUS, pro uitans. Sallustius *Historiae* lib. III:

‘Duos quam maximos utris leui tabulae subiecit, quam super omni corpore quietus, inuicem tracto pede quasi gubernator *existeret*.
Ea inter *molem atque insulam* mari uitabundus classem hostium ad oppidum peruenit.’

20

VOLENTIA, id est, quae uellent. Sallustius *Historiarum* lib.

III: ‘Multisque suspicionibus uolentia plebi facturus habebatur.’

25

VALENTIA, fortitudo. Naeuius Danae (3):

‘Omnés formidant hómínis eius ualéntiam.’

Titinius Setina (127):

‘Sapiéntia gubernátor nauem tórquet, non ualéntia.’

VOMICA, concaua loca, uetustate exesa. Lucilius lib. XXVIII 30

(84):

‘Círoneo et nón mortifero adfécus uomicae uulnere.’

VIRIATUM dictum est magnarum uirium. Lucilius lib. XXVI

(55):

‘Cóntra flagitiúm nescire bello uinci a bárbaro
Viriato, Anníbale.’

35

7. explotam F¹ L: ut uilice F¹ L.
9. huic F¹ H¹ L E: uilicar F¹ H¹ L E:
fae. (γ) 11. huic F¹ H¹ L E. 13.
Umnulum L¹: sensilocum (ω).
14. inl. L¹ (δ), ill. (γ). 16. comp.
L¹: blanditur F¹. 17. uenusta
(γ) [-tula *edd. Plauti*]. 19. duos
om F¹ L: maxios V¹: omni* F¹.
20. tracto pedes (γ): quas F¹ H¹
L E: extiteret (γ). 21. inter

inolem quae (γ): insula H: honestium F¹ H¹ L E. 23. uelent
F¹. 24. pleui L¹. 27. et V¹:
uollentiam L¹, uol. F¹ L². 29.
[cf. p. 19 M.]. 30. excaesa F¹ L¹,
exaesa (γ) D O. exesa C, exesa A.
32. tyroneo (γ): adfectus (γ), aff.
F² E: uomica et uulnera (γ). 33.
Variatim D, Variatum M O: magum
uirum L¹. 35. uicia H¹. 36.

UESCUM, minutum, obscurum. Lucilius lib. XXVI (29):

1 'Quam fastidiósum ac uescum [eum || fastidio] uiuere.'

Vergilius Georgicorum lib. III (175):

'Nec uescas salicum frondes.'

Afranius in Sororibus (315):

5 'At púer est uescis inbecillus uíribus.'

VOLUP, pro uoluptate. Plautus Asinaria (942):

'Híc senex, si quíd clam uxorem síam animo fecit uolup.'

VIRGINDEMIAM, ut uindemiam, hoc est uirgarum adparatum
nel demptionem uel decerptionem ob uerbera. Varro

10 Agathone:

Naeuius Lampadione (pall. inc. inc. 96):

'Quid trístíorem uídeo te esse quam ántidhac,

Lampádío? numquíd fámiliaris filius

15 Amát, nec spes est aúxili argentária,

Ideóque scapulae métuunt uirgíndemiam?'

VIRACIUM, magnarum uirium. Varro Meleagris (300): 'Si non
malit uir uiracius uxorem habere Atalantam.'

VULGA, capacitas uel sinus cum laxitate. Lucilius lib. II
(24):

20 'In uulgam penetrare pilosam.'

Varro Sexagesi (492): 'Eo ut uaticum ex arcula adderem in
uulgam.'

VERRUCAM positum pro loco edito. Cato libris Originum:

25 'Censeo, inquit, si rem seruare uis, faciundum, ut quadringentos
aliquos milites ad uerrucam illam ire iubeas eamque uti occupent
imperes.'

annibale (γ), hannibale H², anibale
V¹. 37. munitum M. 38.
uescum fastidio F H¹ L E, uescum
cum, fastidio H² V.

CLXXXVII. 2. IIII F H¹ L E,
III H² V. 3. frondens F¹. 5.
ad L¹: inbecillis F H¹ E, inbecillus
H² L V. 6. Volup (*linea super p
scripta*) F L E. 7. quiddam H¹:
facit H¹: uoluptare F¹ H¹ L, uolup
F³ H² V E. 8. Virgindemiam
(γ): ut uindemia F¹ L: aut V:
adp. L¹. 9. demtionem F H L E,
demptionem V: decerptionem H¹,

decerptionem F² E, decreptionem
(γ): ob uerra (γ). 13. quam
agit hanc H¹, quam angit hanc H²
L, quam angit hac F V E. 14.
lampadionem quid (γ): familiares
(γ). 15. haec spes (γ). 16.
uirgarum demiam (γ). 17. Ver-
cium (γ): uirum F H¹ L, uirium H²
V E?. 18. uiracius F³ H V E Q,
uiraccius L¹, uiraccium F¹ L². 19.
Vulca F¹. 22. addere (γ). 24.
Verruncam F¹ H¹ L E, *tr.* (ω). 25.
om. ut E: quadringentos H¹, qua-
dringentos F¹, quadringentes V.

VIBICES, plagarum uulnera. Cato de Falsis Pugnīs: 'Ubi societas? ubi fides maiorum? insignitas iniurias, plagas, uerbera. uibicis, [eis] dolores atque carnificinas per dedecus atque maximam contumeliam inspectantibus.' 30

VELLICATIM. Sisenna Historiarum: 'Nos una aestate in Graecia et Asia gesta litteris ideirco || continentia mandauimus, ne uelliatim ac saltuatim scribendo lectorum animos inpediremus.'

VICTURUS uictoriam potiturus auctoritas prudentium putauit esse (ap. Gell. xiv. i. 24): 'Pyrrusne rex an Manius Curius proelio uicturus esset.' 5

VIRESCIT, maiorum uirium fit. Furius Poematis: 'Inrescunt animi: uirescit uulnere uirtus.'

VIRO, etiam pro uirtute naturali. Lucretius lib. II (853): 'Concoctosque suo seruare et perdere uiro.'

VENERATA, pro ueneranda. Vergilius lib. III (460): 'Cursusque dabit uenerata secundos.' 10

VTER, pro uterus. Caecilius Imbriis (94): 'Nunc uter Crescit; non potest celari.'

VICATIM [per uicos]. Sisenna Historiarum lib. III: 'Cum complures menses, barba inmissa et intonso capillo, lugubri uestitu, populum uicatim flens una cum liberis circumiret.' 15

VULTUOSUM [tristem]. Cicero in Oratore (60): 'In quo cum effeceris ne quid ineptum sit aut uultuosum.'

VERMICULATO, pro minuto. Cicero de Oratore lib. III (171): 'Lexis conpostae, ut tesserulae, omnes Arte pauimento atque emblemate uermiculato.' 20

26. uerruncam F¹ L². 29. maiorem F L E: signitas F¹ L: iniuriam (γ). 30. uibices eis dolores (γ): carnificans (γ), [carnificinas cdd. Gell. x. 3. 17]: decus F¹. 32. [cf. p. 168 M.]: aetate F¹ L.
CLXXXVIII. 2 ac saltuatim om. F¹ L: inp. L¹. 3. Veturus H¹, Viturus F¹: positurus (δ), tx. (γ). 4. amanius H¹, anmanias F¹. 7. crescent H² L V, crescent F H¹ E Q, [increscunt cdd. Gell. xviii. 11. 4]. 8. natuli L¹. 9. concoctas (γ),

cococtas F¹, [concoctos cdd. Lucr.]: suos (γ), [suo cdd. Lucr.]. 10. ueranda L¹: VI (γ). 11. dabat F¹. 12. pro uterus F² E, p. utero (ω). 15. Vicatim per uicos F¹ L² (δ), per uicos om. F³ H L¹ V E: [cf. p. 130 M.]. 16. comp. F H L, comp. V E: messes F¹: inm. H L: intonsa V¹. 17. eum F¹. 18. Vultuosum tristem (ω), tristem om. F³ H¹ L¹ E. 19. efficeris L¹. 20. Vermiculatim (ω): in oratore (γ): lib. III F¹ L. 21. lex F¹: composui (γ), comp. L¹, [compostae cdd.

VENALICII positum pro uenditoribus. Cicero in Oratione
Corneliana (Or. 232): 'Neque me diuitiae mouent, quibus
25 omnes Africanos et Laelios multi uenalicii mercatoresque supera-
runt.'

VOCARE positum trahere, ducere. Cicero *de Oratore* (i. 66):
1 'Si de iure ciuili tecum serram uocabit, || te, hominem prudentissi-
mum, <in> his ipsis rebus, quas abs te didicerit, dicundi arte
superabit.'

VERECUNDARI uerecundia teneri. Cicero *de Oratore* lib. III
5 (36): 'Alterum cunctantem et quasi uerecundantem incitabat.'

VERSUTILOQUAS. Cicero *de Oratore* lib. III (154):

'An nōnis huius me uersutiloquas mālitas?'

Videtis enim et uersutiloquas et expectorat ex coniunc-
tione facta esse uerba.

UNCINATUM, ab unco. Cicero *Academicorum* lib. IIII (ii. 121):
10 'Nec ut ille, qui asperis et leuibus et amatis uncinatisque corpus-
culis concreta haec esse dicat.'

VENDITATIONEM ueteres pro ostentatione posuerunt. Cicero
Tusculanarum lib. II (64): 'Quin etiam mihi quidem lauda-
15 biliora uidentur omnia, quae sine uenditatione et sine populo
teste fiunt.'

VIERE, uincire, inflectere. Varro *de Re Rustica* lib. I (23, 5):
'Ut habeas uimīna, unde uiendo quid facias.'

UNDULATUM, noue positum purum. Varro *de Vita Populi*
20 *Romani* lib. I: 'Et a quibusdam dicitur esse *Virginis Fortunae*

Cic.: et ut (γ): tessurulae F¹ H² L. tessurale V¹, tessurule V², *tr.* F³ H¹ E. 22. artae F H E, arte L V: adque L¹: emblaemate F H L¹ E. 23. Vernalici (δ). 24. cornelia F³ H¹ E, cornelia ana F¹ L, corneliana H² L V. 27. in oratore (γ). 28. si de re iure V: seram uocauit (γ). [communicabit *edd. Cic.*].

CLXXXIX. 1. te *om.* V¹. 2. in *om.* (γ): ab F¹: dicendi (γ), dicendi L¹. 3. superauit (γ), [-bit *edd. Cic.*]. 6. Versutiloquax (ω), Versutiloquux H¹. 7. annum nouis huius (γ), (nouum *corr.* nouis E, huius *om.* F¹), [num non uis huius

edd. Cic.: uersutiloquax malitia (γ), uersuatiloquax F¹, [uersutiloquax malitias *edd. Cic.*]. 8. uersutiloquax (γ): et *om.* (*ante* expectorat) F H¹ E: et coniunctione F H¹ V. 10. Uncinatum F¹, Uncinatum A, *tr.* (ω). 11. amatis (γ): unciatisque V. 13. Venditionem V¹: ostentationem F H¹ L, ostene (δ), *tr.* H¹ V. 15. uenditione F¹ V¹. 17. uincere H², uincere L¹, uincere (ω): inlectere L¹. 18. habeam utmīna inueniendo quod (γ), [habeas uimīna unde utendo L (*sic*) quid *edd. Varronis*]. 19. Undelatum V¹. 20. quibus

ab eo, quod duabus undulatis togis est opertum, proinde ut non reges nostri *et undulatas et praetextatas togas soliti sint habere.*'

VERUECEM. Varro de Vita Populi Romani lib. I: 'Aut bouem aut ouem aut ueruecem habet signum.'

⟨INCIPIT PER Z LITTERAM.⟩

25

ZONATIM, per goerum. Lucilius lib. VI (28): ||

'[per] Zonatim circum inpluuium cineraris + eludebat.'

I

FH¹LE. 21. adeo **FH¹LE**: inthabere **FH¹LE**: abere **V¹**.
 duobus (γ): toxīs **FH¹LE**. 22. 23. Verbecem (ω), Veribicem **M**:
 ut non reges nostri eundulatis uit bouem **L¹**. 24. uerbecem (ω).
 (γ), (undelatis **F¹**, undulatis **F²**): 26. VI (γ), IIII (δ).
 thogas **H¹**, thocas **FLE**: soletis CXC. I. perzonatim (ω): inpl.

III.
DE INDISCRETIS GENERIBUS
PER LITTERAS.

—♦—
ID EST PER A LITTERAM.

5 **ANGIPIORTUS** generis masculini, ut apud multos. Neutri.
Plautus *Cistellaria* (384):

‘Quae quâsi carnificis ângiporta pûrgitans.’

M. Tullius de *Divinatione* (i. 69) angiporta dixit. Terentius
10 *Adelphis* (578):

‘Id quidem angipórtum non est péruium.’

Idem in *Eunucho* (845):

‘În ângiportum quóddam desertúm.’

ARBITRIUM generis neutri, sicut saepe. Masculini. Plautus
15 *Asinaria* (764):

‘⟨Ni⟩ in quadríduo
Abâlienarit, quom âbs te argentum accéperit,
Tuus ârbitratus sit: comburas, si uelis;
Ne illi sit cera, ubi fâcere possit litteras.’

ARMENTA genere neutro plerumque. Feminino Ennius (*Ann.*
20 603):

‘Ad armentas ipsius eodem.’

(ω): cineraris cludebat (ω). 2. INCIPIT DE INDISCRETIS GENERIBUS PER LITTERAS H L V, INCIPIT om. F E. 4. INCIPIT PER A LITTERAM F H¹ E, ID EST PER A LITTERAM H² L V. 5. apud L¹. 7. angiporta L¹, angiportu L², angiporta V: purgitaris F¹ L. 10. idque idem F H¹ L² E, (idq. H¹). itque i. L¹: non est portum F¹ L, n.

e. paruium V, tx. F³ H E. 12. anguiportum V: quodam F¹ L. 16. abalienarit F¹ L¹, abaliena*rit F¹: quod (γ). 17. tum is arbitratus (γ), (his V), [tuus a. *edd. Plauti*]: comburat (γ), comb. L¹, [-as *edd. Plauti*]: uelit H² L² V, uellit F H¹ L¹ E, [uelis *edd. Plauti*]. 18. nulli (γ), [ne illa *edd. Plauti*]. 21. ipsius ad armentas eosdem ad

Pacuuius (349):

'Tu pascere cornifrontes soles armentas.'

ABSINTIUM generis est neutri. Lucretius lib. IIII (11):

'Absintia tetra medentes

Cum dare conantur.'

25

Masculini. Varro *Quinquatrus* (440):

'Quid médico mihi est opus? nempe *ideo*, absintium

Utí bibam grauem ét castoreum . . .

Leuémque robur.'

30

AERARIUM neutri est generis, ut saepe. Masculini. Varro *Gerontodidascales* (196):

'Hóc est magnum cénsores esse ac nón studere aerários

Múltos facere.'

ADMONITIO usu genere dicitur feminino. Masculino M. 35

Tullius de *Finibus Bonorum et Malorum* lib. V (4): ||

'Ut acrius aliquanto et adtentius de claris uiris locorum admonitum cogitemus.'

AUDITUS est generis masculini. Feminini *auditio*. M.

Tullius de *Finibus Bonorum et Malorum* lib. V (42):

'Lubenterque se cum his congregant, dantque se ad ludendum, 5 fabellarumque audicione ducuntur.'

ARTUS masculino genere appellamus. Vergilius *Georgicorum* lib. III (84):

'Micat auribus et tremit artus.'

Artua neutro genere Plautus *Menaechmis* (855):

'Íta mihi inperás, ut ego huius mémbra atque ossa atque ártua.'

10

ANGUES masculino genere dici Vergilius testis est (*Aen.* ii. 203):

'Ecce autem gemini a Tenedo tranquilla per alta,

Horresco referens, immensis orbibus angues.'

15

Et in lib. V (84):

'Adytis cum lubricus anguis ab imis.'

armenta (γ). 22. uiuius (γ), uiuus F¹. 23. cornifrontes L: soles armentas (γ). 24. Absinthium F³ H E. 25. [cf. p. 413 M.]: absinthia F³ H E. 28. [cf. p. 337 M. ubi add. *leuemque*, p. 314 M.]: medeo H¹ E, medio F¹: tuo (γ): absinthium F³ H E, absentium L¹ V. 29. ut (γ): crauem L¹. 30. leucque (γ): rubor H¹. 31.

et saepe L¹. 33. striderem L, stridorem F¹: multos aerarios (γ). CXCI. 1. aut acrius H¹: adtentus L¹, attentius (γ): admonitum (γ). 5. [cf. p. 113 M.]: his om. F¹ L: se om. F¹. 6. dicuntur V¹. 9. [cf. p. 347 M.]: micant F³ H¹ L E. 11. inp. L¹: cuius (γ). 15. inm. L¹ E: oibus L. 17. aditis V: anguies L. 19. iugatos (γ).

Naenius Lycurgo (21):

'Alté iubatos ángues in sesé gerunt.'

20

Lucilius lib. XXVI (34):

'Nisi portenta anguísque uolucris áe pinnatos scribitis.'

Angues feminino Plautus Amphitryone (1108):

'Déuolant angués iubatae (deórsum) in conpluuíum duae.'

Varro *Atacinus*:

25

'Cuius ut aspexit torta caput angue reuinctum.'

ACHERONTEM masculino genere dicunt ueteres. Vergilius

lib. VI (107):

'Et tenebrosa palus Acheronte refuso.'

Feminino Plautus Captiuus (999):

30

'Vérum enimuero nullo adaeque est Ácheruns

Átque ubi ego fui.'

AMNEM masculino genere appellamus. Vergilius *Georgicorum*

lib. I (141):

'Atque alius latum funda iam uerberat amnem.'

35

Feminino Plautus Mercatore (859):

'Neque ulla mihi obstábit amnis nec mons atque adeó mare.'

Naenius Lycurgo (42):

1

'Séd quasi amnis || *cíta* rapit se, tamen in flexus fléctitur.'

Attius Epinausimache (322):

'*Cúm Scamandriam undam salso sánctam obtinxi* sáanguine

Atque acernos álta in amni córpore expleui hóstico.'

5

Idem Epigonis (297):

'Ápud abundantem ántiquam amnem et rápidas undas Ínachi.'

Varro *Periplu* lib. I (415): 'In hac ciuitate agros colunt hare-

nosos. Praeter hos fluit amnis, quam olim Albulam dicunt uocit-

tatam.'

10 ARANEAE [et] feminini sunt generis. Titinius Gemina (36):

'Euérrite aedis, ábstergete aráneas.'

21. [cf. p. 436 M.] 23. iuuatae L¹,
iubate V: [deorsum *cdd. Plauti*]:
dua euarro F² H¹, duae uarro E (?),
duo uarro F¹ H² L V. 24. acin-
nius (γ). 25. cuius *om.* H¹:
totta F¹, tota V¹: deuinctum (γ),
deuinctum E. 28. acheronta
H¹. 30. adaequae H. aeque F¹:
acher*ns F¹, acherons (γ). 34.
altum F H L¹ V E, latum L²: om-

nem F¹. 36. ulla mihi (γ): ob-
stauit (γ): emnis H¹.

CXCII. 1. cis rapit sed (γ):
flexu (γ). 3. umandriam (γ):
obtexus (γ). 4. acerbos (γ):
omni (γ): hortico F¹. 5. epigono
(γ). 6. in ac F¹ L. 7. arenosos
corr. harenosos E. 8. hoc V¹.
10. Araneae L¹: g. euertite V¹,
geminae uerrite F E, genere uer-

- Vergilius Georgicorum lib. IIII (247):
 'Laxos in foribus suspendit aranea casses.'
- Ennius:
 'Buxus aranae.' 15
- Masculini. Plautus Stichus (348):
 'Út operas aráneorum térgam et texturam ínprobam
 Déiciamque eorum ómnis telas.'
- Idem Asinaria (425):
 'Iussín columnis déici telás araneórum?' 20
- AETAS** feminini est generis. Plautus Menacchmis (758):
 'Ut aétas mala ést mers, mala est ergo.'
- Aetas** masculini. Plautus Trinummus (1090):
 'Própter eosdem, quórum causa fui hóc aetate exércitus.'
- ACCIPITER** generis est masculini. Vergilius lib. XI (721): 25
 'Quam facile accipiter saxo sacer ales ab alto.'
- Feminino Lucretius lib. IIII (1009):
 'Accipitres somno in leni si proelia pugnas
 Edere sunt persectantes uisaeque uolantes.'
- ARVA** neutri sunt generis. Vergilius (Aen. x. 78): 30
 'Arua aliena iugo premere.'
- Feminino Naeuius Lycurgo (22):
 'I, quáque incedunt. ómnis aruas ópterunt.'
- Pacuius (396):
 'Póstquam calamitás conplures ánnos aruas cáluitur.' 35
- ANFRACTUM** masculino genere dici putant. || Neutro Attius 1
 Eurysace (335):
 'Super Óceani stagna álta patris
 Terrárum anfracta reuísam.'
- Varro Parmenone (387): 5
 'Cauo fónite uti cum inrigauit cauata aúrium anfrácta in
 siluám uocans.'

rite H¹. 11. [cf. p. 420 M.]. 13. 26. alis L, alas E. 28. praecelia
 casus V¹. 15. buxis H¹: aranae (prae contract.) L, praelia F² H V,
 F² H L V E, tr. F¹. 16. isticho praelia (prae contract.) E. 29.
 F¹ L¹. 17. improqem (γ), inp. L¹. sed*re H¹, sed re F¹ H² L, sedere
 18. stelas F H¹, stellas E, tellas F³ H¹ H³ V, se (ante intervallum) E:
 L¹. 20. ius incolomem H¹, ius usaeque F H¹ L. 32. lyc. libro
 incolumem F H² L¹ V E, iussín co- II (γ). 33. quaque F H¹ E: in-
 lumem L², iussín colum (linea super caedunt F¹. 35. plures (γ).
 m scripta) V, [tr. cdd. Plauti]. CXCIII. 4. infraeta H¹. 6.
 22. [cf. p. 1 M.]: mala est ergo (γ). ut (γ). 8. thithono H, thitono V.

AEVUM generis neutri. **Aeuitas** feminini. Varro Tithono,
περὶ γήρωσ (544):

10 'Quá uoluptate aeuitatis éxtimam attigit metam [aeuitas].'

AERA, neutri. M. Tullius in Hortensio: 'Quid? tu, inquam, soles,
cum rationem a dispensatore accipis, si aera singula probasti, sum-
mam, quae ex his confecta sit, non probare?'

ACINA genere neutro frequenter Varro posuit. **Acinus**
15 masculino M. Tullius de Senectute (52): 'Quae ex fici
tantulo grano aut ex acini uinaceo.' *Mattius* obscurae auc-
toritatis:

'Pressúsque labris únus acinus árebat.'

AUTUMNUS generis masculini. Feminini. Varro Serrano, περὶ
20 ἀρχαιρεσιῶν (458): 'Retinet uiatorem meridie praetereuntem
fontem, quod autumnitas in anni tetrachordo mensum praeterierat.'
Neutro Varro Ephemeride Nauali: 'Etesiae diutius et
uberius flarant, et autumnum uentosum fuerat.'

ALVUS generis feminini. Vergilius Aeneidos lib. II (51):

25 'In latus inque feri curuam conpagibus aluum
Contorsit.'

Masculino Attius Annalibus (7):

'Ut quam fragilissimus aluos.'

Et alius auctoritatis obscurae:

30 'Maia nemus retinens grauido concepit in aluo.'

ACCUBITIONEM genere feminino M. Tullius de Senectute (45):

'Bene enim maiores accubitionem epularem amicorum, quasi
uitae coniunctionem haberet.' ||

10. qua uoluntatem aeuitatis (γ).
(uoluntate E), (euitatis F): extima
attigit meam aeuitas F H¹ E, extima
attigit metam aeuitas L¹, extima atti-
git metam aeuitas L² V², exima a.
me aeuitas V¹, extima attigit meta
aeuitas H² mg. 11. umquam H¹.
12. ad dispensatorem (γ): sineula
L¹: probati F¹. 13. exis V¹. 15.
que ex F. 16. ex acili H¹: et alii
obsc. (γ). 18. praessusque H L²,
praessusquae F L¹: ardebat H¹.
20. [cf. p. 71 M.]: meridiae F¹ H¹.
21. in annit F² H¹ L¹ E, in ani F¹

V. (22-3. vid. p. 71 M. 16.) 24.
Albus F¹ L¹ V¹. 25. inquae F¹ H¹
L¹: f*eri V: curam L¹: comp. L¹:
saluum F¹ L¹ V¹. 27. annibalibus
F H¹ L E, annalibus H² V², anana-
libus V¹. 28. aluo sed F² H L² V E,
albo sed F¹ L¹. 29. s. aluus L¹,
s. alii L². 30. mala F H¹ L E,
maia H² V², ma*ia V¹: grado F¹ L:
eoneopit F H² L E. 31. Acubi-
tionem V. 32. [cf. p. 42 M.]:
aepularum F H¹ L, aepulare H² E:
quasi F H¹ L E, quia H² V. 33.
habent F² H¹ L E, habe F¹?

INCIPIT PER B LITTERAM.

1

BUBO generis feminini. Vergilius Aeneidos lib. IIII (462):
 'Seraque culminibus ferali carmine bubo.'

[Genere] masculino A. Gellius Historiarum lib. I:
 'Et quod bubo in columna aedis Iouis sedens conspectus est.' 5

BALNEAE generis feminini. M. Tullius pro Sexto Roscio (18):
 'Occisus est ad balneas Pallacenas, rediens a cena, Sextus Roscius.'

Plautus Asinaria (357):
 'Únde in balineás iturus, inde huc ueniet.'

Caecilius Synephebis (98): 10
 'Quid ? mihi non sunt bálneae?'

Neutri. M. Tullius in Hortensio: 'Primus balneola suspendit,
 inclusit pisces.'

BALTEUS masculini generis. Vergilius lib. XII (941): 15
 'Umero cum apparuit alto

Balteus.'

Neutro Varro Rerum Diuinarum lib. XI: 'Tragica uincula
 baltea sunt.' Attius Didascalicon lib. VIII (13):
 'Áctoribus manuleas <et> báltea <et> machaéras.'

Liuius lib. VIII (?): 'Auratae uaginae, aurata baltea illis 20
 erant.'

BUXUM generis neutri. Vergilius Georgicorum lib. II (449):
 'Et torno rasile buxum.'

Feminini. Ennius:
 'Búxus uincta, táxus tonsa.' 25

BLANDIMENTUM generis neutri, ut saepe. Feminini. Cicero
 de Re Publica lib. IIII: 'In ciue excelso atque homine nobili
 blanditiam, ostentationem, ambitionem [meam] esse leuitatis.'

CXCIV. 5. siouis H¹. 6. no- huc ueniet *edd. Plauti*. 10. in-
 minis feminini (γ). 7. sextus foebis F³ H¹ E, inimbris F¹ H² L V.
 broscius H¹: om roscius Plautus L¹, 13. includit F¹. 19. auctoribus
 om. roscius F¹ L². 9. unde in V: manuleos (γ): maceras (γ).
 balneas F H V E, unde in balleneas 24. femini E. 25. uicta (γ): taxis
 L, [ille in balineas *edd. Plauti*]: (γ). 26. ut saepe neutri Cicero
 cyrus (γ), [iturus est (es) *edd.* F H¹ L¹ E. 27. nobilis (γ). 28.
Plauti]: inde hic ueni (γ), [inde blandiam F¹: ambitionem meam

INCIPIT PER C LITTERAM.

30 **CLIVUS** generis masculini, ut plerumque. Neutri apud Memmium inuenimus, cuius auctoritas dubia est:

1 'Ne ardua nitens fortunae || scandere cliua.'

Cato de Tribunis Militum: 'Loca ardua et cliua depressa.'

CIMA, neutro, ut Lucilius (inc. 166):

'Ásparagi mollés et uiride címa.'

5 Feminino Cornelius Celsus, etsi minoris auctoritatis, posuit: 'Laetam formosamque cymam.'

CONSTITURA, generis feminini. M. Tullius de Re Publica lib. I (29): 'Quae uidelicet non ex agri consitura, quam cernebat, sed ex doctrinae indiciis interpretabatur.'

10 **CRUX** generis feminini saepe. Masculini. Ennius Annalium lib. XI (395):

'Malo cruce, fatur, uti des,

Iuppiter!'

15 **CULTER** et **CULTELLUS** generis sunt masculini. Varro Gerontodidascalo (197): 'Noctu cultro coquinari-se traiecit: nondum enim hi in usu erant cultelli *empaestoe* e Bithynia.'

COR generis est neutri, ut dubium non est. Masculini. Ennius lib. XIII (401):

'Annibal *audaci* cum pectore de me hortatur,

20 Ne bellum faciam. Quem credidit esse meum cor?'

CUPRESSOS generis feminini, ut dubium non est. Masculini. Ennius (Ann. 267):

'*Vertice* nutantis pinos rectosque cupressos.'

CARRA neutri generis esse consuetudine persuasum est. Mas-

esse (γ). 30. apud L¹. 32. ne ardua (γ).

CXCV. 1. scandere (γ). 2. ardua* et cliua F¹: depraessa F¹ L V. 4. asperagi F¹: molle sed F¹ H² L¹ V, molle set F³ H¹ L², molles set E: uir de L. 6. fommosam F¹: cimam V. 7. Con-situr L. 8. consetura V¹. 14. e F¹. 15. culto V¹: quoquinari V.

16. inuenerant F¹, inuenti erant F² H L V E: cultelle F¹ L¹: empestati (γ): aebithinia F³ H L, aebithia F¹, ebithiam E, *tx.* V. 18. libro XII H¹. 19. annibal F H¹ L E: laudacium pectore (γ), [audaci cum p. *add.* Gellii vi. 2. 9]. 20. quam V¹: credidit F. 23. capitibus nutantibus (γ), [capitibus nutantis *add.* Gellii xiii. 21. 13].

culini. Sisenna Historiarum lib. IIII: 'Impedimentum 25
conlocant omne, construunt carros et sarraca crebra disponunt.'

Varro Caei libro II: 'Gallica petorrita, carros adcuratiusque
politos.'

CERTAMEN generis est neutri. Feminini. Sisenna Historia-
rum lib. IIII: 'Iaculis celeriter consumptis ad || gladios I
certationem reuocauerunt.'

QUERELLAE generis feminini, ut saepe. **Questus**, masculini.
Vergilius Aeneidos lib. IIII (553):
'Taños illa suo rumpebat pectore questus.' 5

COMPITA generis neutri. Vergilius Georgicorum lib. II (382):
'Praemiaque ingentis pagos et compita circum.'

Masculino Varro de Scenicis Originibus lib. III: 'Ubi
compitus erat aliquis.' Caecilius Titthe (226):
'Ubi ádiacentem cópítum.' 10

CONSORTIUM neutri generis. **Consortionem**, feminini. Lucilius
lib. XXVIII (66):
'Déierat enim sé scripse et post nón scripturum: <iam> redi
In consortiónem.'

M. Tullius de Officiis lib. III (26): 'Dissoluatur necesse est 15
omnis humana consortio.' Titus Liuius (vi. 40. 18):
'Quaenam ista societas, quaenam consortio est?'

CHARTAM generis feminini. Masculini. Lucilius lib. XXVII
(45):
'Néc si ubi, Graeci ubi núnc Socratici chárti, quicquid quaé- 20
ritis,
Périmus.'

25. inp. L¹. 26. conl. L¹: discaenicis E: scaenicis F H. sce-
omni (γ): sarroca (γ). 27. nices V¹, scenicis L V², scaen. E.
uarro caei lib. II (γ). (cei V): 10. ubi adicientem (γ): comp. L¹,
gallia F¹ H: post H, porta F L compospositum V¹. 11. consortione
V E: carrus H¹: adcurati F³ E, (γ). 12. XXVIII V¹, XVIII
adcurat F¹ H¹ L, accurat H² V: F H L V² E. 13. se om. (γ):
usque (γ). 28. po*litos F, scribisse F¹ H L², scripsisse F³ V
polytos H. 30. accolis (γ): a scribse L¹: scribturum L, scri-
gladios V. biturum V: edi F. 17. quaenan
CXCVI. 3. Quaerellae L¹ V C, F¹: sucauetas L¹, suauitas F H L²
Quaerelae F¹ L², Querelae F³ E, V E, [societas *add. Livii*]. 18.
Quaerele H¹, Quaerelle H²: ques- Cartham F H¹ L E. 20. nec sic
tus m. F³ *mg.* quaestus m. H¹, ubi F H¹ L E, nec si cubi H² V:
quaestus om. F¹ H² L V E Q. 7. carthi F H¹ L E Q: quidquid L¹,
ingentis (γ): comp. L². 8. uarro quicquid F H L² V E: queritis F.

CLIPEUS generis masculini. Vergilius (Aen. ii. 734):

'Ardentis clipeos atque aera micantia cerno.'

25 Neutro Vergilius (Aen. ix. 709):

'Et clipeum super intonat ingens.'

Licinius Macer: 'Pars magna leuis clipea portant.' Laberius
Sororibus (83):

'Hoc noluit clipeum contra pèluem

30 Próici.'

CAEMENTA neutri, ut est usus. Varro Fimareo (66): 'Non te
pudet, Mani, cum domi tuae uides commilitonum tuorum cohortes
seruis tuis ministrare caementa?' Feminini. Ennius (Trag.
373):

35 'Labát, labuntur sáxa, caementaé cadunt.'

CLUNES feminino Horatius (Sat. i. 2. 89):

'Quod pulchrae clunes, breue quod caput, ardua cernix.'

Masculino Plautus Agroico (5):

I 'Quasi lupus ab ármis ¶ ualeo, clúnes diffractós gero.'

CAELUM neutro. Masculino Lucretius (ii. 1097):

'Quis pariter caelos omnis conuertere, et omnis
Ignibus aetheriis posset suffire feracis?'

5 Varro Rerum Diuinarum lib. VI: 'Ut deum significas, non
partem mundi: sic pater magnus [materna] his est Caelus.'
Ennius (Ann. 524):

'Fortis Romani . . . quamquam caelus profundus.'

Idem (Ann. 14):

10 'Saturno,

Quem Caelus genuit.'

CASTITAS et **CASTIMONIA** generis feminini. Masculini.

Varro Rerum Diuinarum lib. I: 'Nostro ritu sunt facienda

22. perimus (γ). 23. Clypeus H.
24. [cf. p. 348 M.]: clipeus L¹. 27.
lucinius H¹: inmar F¹, in marte F³
H L V E: leuius (γ). 29. clipeus
(γ). 31. usu L¹: [cf. p. 92 M.]. 32.
conm. L¹. 35. labat lababuntur
(γ): caementa H L² V E, caenta L¹,
cameenta F¹. 36. oratius F L E.
37. pulere L¹, pulchrae (γ). 38.
abroico (γ). 39. quas lupus F L E.

CXCVII. I. desertos (γ). 3.
e. amnis conuerterit o. (γ). [c. omnis
conuerteret o. cdd. Lucr.]. 4.
atheriis F² H E, atheris F¹ L V:
sufferre (γ). 5. lib. VI om. (γ).
6. magnus materna (γ): hi sunt
F³ H L¹ V E (sunt contract.), his est
(est contract.) F¹, hi sunt e (sunt
contract.) L²: caelis H¹. 8.
caelis H¹. II. celus F. 14.

quam his ciuilibus graeco castu.' Idem : 'Et religiones et castus id possunt, ut ex periculo eripiant nostro.' Naeuius Carmine 15 Punici Belli (25) :

'Res diuās edicit praédicit cástus.'

CALLIS generis masculini. Vergilius Aeneidos lib. IIII (404) :

'Praedamque per herbam

Conuectant calle angusto.'

20

Feminino Liuius lib. XII (xxii. 14. 8) : 'Nisi pecorum modo per angustos saltus et deuias calles.' Idem sic frequenter.

CULLEUS masculino saepe. Neutro Varro de Re Rustica lib.

I (2. 7) : 'In singula iugera dena cullea uini fiunt.'

CORBES. Corbulas. Varro de Re Rustica lib. I (15. 1) : 25

'Cogit aliquot corbulas uuarum et frondem iucundissimam ministrat ouibus.' Caecilius Philumena (141) :

'Qui pánis soli córbulam.'

QUIS et generi feminino attribui posse ueterum auctoritas noluit. Liuius (trag. 36) :

30

'Múlier, quisquis és, te uolumus.'

Caecilius (inc. 267) :

'Quaero ígitur. quisquis és. mea mulier.'

Pacuius (239) :

'Quís [quis] tu es, mulier. || quae me însueto núnepasti nómine?' 1

Ennius (trag. 346) :

'Sét quis illaec ést quae lugubrí < sic > succincta ést stola?'

CANALIS masculino Gadullius Gallicanus : 'Ego uero confiteor certo canali cuncta decurrere.' Feminino Lucilius hypo- 5 coristicos canaliculam dicit.

CINIS masculino Vergilius in Bucolico (viii. 106) :

'Cinis ipse. Bonum sit.'

quam sciuilibus F¹ L, quam his ciuilibus F³ H V E : castitu (γ). 17. diua sed dicit E : predicit H E. 19. predamque E. 20. anugusto L¹. 21. lib. XII (γ) : porcorum V¹. 22. fert angusto saltu (γ), [per aestiuos saltus cdd. Livii]. 24. culla F¹, culle E. 25. uarro uarro F¹. 26. aliquod F¹ L¹ : c. uarum E : foron-dem L¹, frondem L². 27. celius F

H L E, caelius V. 28. corbulani E. 29. Quis F³ H E, quis F¹ L¹, Cuis V, Quis L². 33. queso F L E. 35. quisquis tu es (γ), [quis tu es cdd. Varronis Ling. Lat. vi. 60].

CXCVIII. 3. et quis (γ) : illec F¹ : succinta E. 5. decurre L¹ : hyporisticos (γ). 6. caniculam F H¹ E. 7. Cinus H¹ : in bucoliconis ipse L¹. 8. bonu* L : si L¹.

- CONTAGIO** feminino genere appellatur. Sallustius (Cat. 10. 6): 1
 'Post, ubi contagio quasi pestilentia inuasit.' **Contagia** neutro
 Lucretius lib. III (471):
 'Quandoquidem penetrant in eum contagia morbi.'
 Vergilius (Buc. i. 50): 5
 'Nec mala vicini pecoris contagia laedent.'
- CATELLAE** diminutivum est catenarum; et dicuntur genere
 feminino. Caecilius Plocio (189):
 'Catellae.'
 Neutrum a catulis similiter diminutivum. Plautus 10
 Curculione (691):
 'Délicatum te hódie faciam, cúm catello ut áccubes,
 Férreo ego dico.'
- CORIUM** neutri est generis. **Corius** masculini. Plautus
 Poenulo (139): 15
 'Tris fácte corios cóntriuisti búbulos.'
 Varro Eumenidibus (135):
 'Nunc córius ulmeúm tuus depáuit. Pergis? heia!'
- CALX** est generis feminini. Vergilius lib. XI (714): 20
 'Ferrata calce fatigat.'
- Calx** masculini. Plautus Poenulo (908):
 'Quín prius disperibit faxo quam únúm calcem efuerit.'
 Varro Marcopoli, περι ἀρχῆς (288):
 'Némini fortúna currum a cárcere intimó missum
 Lábi inoffensúm per aecor cándidum ad calcem siuit.' 25
- CORTEX** utriusque est generis. **Masculini**. Varro Prometheo
 Libero (424):
 'Sum utí subernus córtex aut cacúmina
 Moriéntum in querqueto árborum aritúdi-ne.'

CXCIX. 2. pepilentia F¹. 4. marcopoli F H¹ L² E. 25. leui
 orbi F¹ L. 6. uini F¹ L, uici V¹: (γ): per aecor F H¹ E, per ecor
 ledent L. 9. catelle V. 10. H² L V: candidum ad calcem (γ):
 a om. F H¹ E: catellis (γ). 12. ac- subit H¹, sibi F H² L V E. 27.
 cubo V¹. 13. ferro (γ), [ferreo *cdl.* libiso F¹, libiro F², libuso L¹, libro
Plauti]. 14. generis. corium (γ). F³ L² E, lib. H V. 28. tum uisu*
 16. contruisti F¹: bubulo F L E. L, tum uisi** F¹, tum ut si F³ H
 18. corios F¹: ulmum (γ). 19. V E: sper subernus L¹, s supernus
 Calix H¹: XII (γ). 21. calix H¹. L², supernus F H² V E, superius
 22. desperauit F¹ H¹ L, desperiuit H¹: aut cacumina (γ). 29. quer-
 F³ H² V E, [disperibit *cdl.* *Plauti*]: quu* et a. L, querquu et a. F E,
 querit L, quaerit F H¹ E. 23. bi- querqueto et a. H¹? V, querqueto

- 30 Idem Tithono, *περὶ γήρωσ* (547): 'Sic inuitata matura anima corporeum corticem facile relinquit.' Vergilius lib. VII (742):
'Raptus de subere cortex.'
- Feminino Vergilius in *Bucolicis* (vi. 62):
'Tum *Phaetontidas* musco circumdat amarae
35 Corticis.'
- Lucretius lib. III (51):
1 'Quae quasi || membranæ uel cortex nominanda est.'
- CALOR generis masculini. Vergilius *Georgicorum* lib. II (344):
'Si non tanta quies iret frigusque caloremque
Inter.'
- 5 Neutri. *Plantus Mercatore* (860):
'Neque frigus neque calor metuo.'
- CASEUS generis masculini. Vergilius in *Bucolicis* (i. 34):
'Pinguis et ingratae premeretur caseus urbi.'
- Caseum neutri. *Nouius Macco* (45):
10 'Pecunia?
Quid? bonum breue est,' respondi. "Sárdiniense caseum."
Plautus *Medico Parasito* (103):
'Cum uirgis caseum radi potest.'
- COLLUM neutri est generis. Vergilius (*Aen.* xii. 86):
15 'Et colla comantia pectunt.'
- Collus masculino *Attius Epigonis* (302):
'Quid cesso ire ad eam? em! praesto est: como collum
grauem.'
- Lucilius *Satyrarum* lib. VII (26):
20 'Caldissime ac bene plena † iasolorum atque anseris collus.'

a. H²: aritudine H V¹, amaritudine V², aritudinem F L E. 30. inuitatam (γ): maturam F¹. 31. fatile E: relinqui F¹, reliquit V. 33. feminino uero in F¹ L. 34. fetontidas (γ): circumda F¹: amare H V.

CC. I. membrana (γ), membrane L¹: nominanda L¹, nominanda F² H L² V E, nominada F¹. 2. Color F¹ L. 3. [cf. pp. 310, 326 M.]: tantum L: ques F¹: frigus caloremque V¹, f. adoremque F¹. 5. neuiri F H¹ L E, om. H² V. 6. ne frigus F¹: neque calorem (γ),

[calor *add.* *Plauti*]. 8. ingratae L. 9. Caseus neutri (γ). 11. quid bonum quid bonum respondi F¹ L: sardis ueniense F³ H L E, sardis ueniens F² H² V, sardi ueni F¹. 13. castum E: po***test V. 14. neutri est generis uirgilius et F¹ H V E, neutri esse generis uirgilius docet et F¹ L² (essi L¹, es** F¹: docet *om.* L¹). 15. collo L¹: comancia L. 16. epigono F³ H L V² E, e**epigona* V¹, epigone F¹. 17. quid**cesso* F¹: presto (γ). 18. grauem F¹. 20. caldais seme L¹, caldiissime F H¹ E, cal-

Idem lib. XXVII (34) :

‘Módo sursum, modó deorsum, tánquam collus cérnui.’

Caecilius Harpazomene (56) :

‘Hunc collum Lúdo praecidí iube.’

Idem *Synephebis* (215) :

25

‘Ad réstim res redit ; imómo collus, nón res ; nam ille argéntum habet.’

Cato in *Sercia* : ‘Accipite, si uultis, hoc onus in uestros collus.’

Naeuius Cor (inc. 115) :

‘Utrum scapulae plús an collus calli habeat nésocio.’

30

Plautus *Amphitryone* (445) :

‘Málae, mentum, bárba, collus.’

Varro *Sexagesi* (500) :

‘Út nitens pauónis collus, níhil extrinsecús sumens.’

CASTRA generis sunt neutri. Feminini. Attius *Aeneadis* aut *Decio* (praet. 16) :

‘Cástra haec uestra est. Óptume essis méritus a nobís.’

COPULAE generis feminini. Attius *Phinidis* (575) :

‘Obtórque prorim ac súppa tortas cópulas.’ ||

CEPE generis neutri. Lucilius lib. V (22) :

1

‘Flebile cepe simul lacrimosaeque ordine tallae.’

Idem lib. XVI (9) :

‘“Hoc aliud longe est,” inquit qui cepe serebat.’

Varro *Bimarco* (63) : ‘Aui et atai nostri, cum alium ac cepe eorum uerba olerent, tamen optume animati erant.’ Idem

Manio (250) :

‘Dúlcem aqum bibát salubrem et flébile esitét cepe.’

dissime L². calidissime V¹. caldidissime V² : plena iasolorum H² L V, plena iasolorum F² (F³ ?) H¹ E, plenati iasolorum F¹ : colliis L. 22. [cf. p. 20 M.] : modo deorsum om. V¹ : collus cernis (γ). 23. sarpazomene F³ H¹ E, sarpazomane F¹ H² L V. 24. lodo F¹ : precipi L. praecipi F¹, precidi E : iude L¹. 25. soenefebis F³ H E, soeneiebis F¹ L, foene febis V. 26. Cadrestim F³ H¹, cadresti E, adrestim H² V, Cadresum F¹ L. 28. sercia (γ) : uultus L¹ : collus F H¹ L E.

29. cor utrum (γ). 30. plus angulus F¹ L : calli habeat (γ), (colli L). 32. male F¹ L V : barba F³ H¹ E, barra F² H² L V. barbara F¹. 33. uarro—collus om. F¹. 34. umens (γ). 39. abtorque (γ) : proram F H L² E, prorem L¹, prorim V : ac supra F H¹ L E.

CCI. 1. sat lib. L, *** libro F¹. 2. lacrimoseque L V : talpae (γ). 4. inquit F¹ L, inquit F² H V E. 5. et aui F H¹ L V E, et atai H² : accipi L¹, accipe F¹. 8. salubre F² : et flebile sit cepe F³ H V E, et

Cepa feminini. Lucilius Satyrarum lib. V (24):

10 'Lippus edenda acri assidue ceparius cepa [lacrimosa].'

Varro Eumenidibus (138):

'In somnis uenit, iubet me cépam esse et sisimbrium.'

Idem Cato uel de Liberis Educandis: 'Ut cibo utatur modico et eo idoneo, ut uitet acria, ut est sinapi, cepa, alium.'

15 **CUBITUS** masculini generis. Neutri. Lucilius Satyrarum lib. XVI (10):

'Lisippi Iuppiter ista

Transibit quadraginta cubita altus Tarento.'

COLUBER generis masculini. Vergilius Aeneidos lib. II (471):

20 'Coluber mala gramina pastus.'

Colubra feminini. Lucilius Satyrarum lib. XX (5):

'Iam disrumpetur medius, iam, ut Marsus colubras

Disrumpit cantu, uenas cum extenderit omnis.'

Turpilius Leucadia (108):

25 'Arripuit colubram mórdicus.'

Varro Eumenidibus (127):

'Quid dubitatis, utrum nunc sitis cercopithecii

An colubrae, an uoluae [an] de Albuci *subus* Athenis?'

CONTEMPTUS generis masculini. **Contemptio** feminini.

30 M. Tullius de Re Publica lib. V: 'Quae uirtus fortitudo uocatur; in qua est magnitudo animi, mortis dolorisque magna contemptio.' Idem de Officiis lib. III (117): '[Milia] quae est dolorum, laborum contemptio.' Et in Hortensio: 'Magnitudo animi, patientia || laborum, mortis dolorumque contemptio. Ita et in Tusculanarum lib. I (95).

flebile cepe F², et fleuilesipe L¹, et flebilesepe F¹ L². 9. Cepe (γ). 10. lippo sedenda L¹: acris H¹, agri L¹: assidu F¹, asido L¹, assidue F² H², assiduae H¹, assidie E, assiduo H³ L² V: cepeirus H¹: cepa lacrimosa (γ). 11. eumenedibus L¹. 12. fessim*num F¹, fessimum (γ). 14. eo*doneo L¹, et id*doneo F¹, et idoneo F² H L² V E: uitaet E: agria F¹ L: est ut est H¹, ut est ut est F¹ L: sinapi F H¹ E, sinape H² L V: cepa om. L¹. 18. transiuit (γ):

altu F¹. 19. uerg. L¹. 20. partus F¹. 21. lib. XX (γ). 22. marsaus H¹, marsus F¹ F³ H L V, marsa F², marsas E: colobras L¹. 27. cercophiteci H. 28. an boluae (γ): ande albucibus F H¹ L E, ande albucibus H², ande albu*cibus V: labus (γ). 29. Contemptus F¹ L: contentio F¹ L. 32. contentio L¹ V, contentio L²: lib. IIII H² L¹ V: miliaque est F H L V E?. 33. laborum dolorum E: conscentio F¹, contentio F² L¹, contentio (sic) L². CCII. 1. contentio L, contentio

CUMMI generis neutri, ut est usu, monoptoton. *Cummiis* feminini. Cinna:

‘Alpinaque cummis.’

35 Ut sit genetivus eius huius cummis, ut puppis, febris, peluis. ||

1 INCIPIT PER D LITTERAM.

DORSUM neutri est generis. Vergilius Aeneidos lib. I (110): ‘Dorsum inmane mari summo.’

5 **Dorsus** iterum masculini. Plautus in Milite (397): ‘Timeó quid rerum gésserim: ita dórsus totus prúrit.’

DECOREM generis masculini. **Decentiam** feminino M. Tullius de Deorum Natura lib. II (145): ‘Colorum etiam et figurarum [tum] uenustatem atque ordinem et, ut ita dicam, decentiam oculi iudicant.’

10 **DESPECTUS** generis masculini. **Despicientia** feminini. M. Tullius de Officiis lib. II (38): ‘Ergo et haec animi despicientia admirabilitatem magnam facit.’ Et Tusculanarum lib. I (95): ‘In omnium rerum humanarum contemptione ac despicientia, in omni uirtute ponamus.’

15 **DOMINATIO** generis feminini, ut plerumque. Masculini. M. Tullius de Re Publica lib. I (59): ‘Quid? tum, cum (tu) es iratus, permittis illi iracundiae dominatum animi tui?’ Et de Officiis libro II (2): . . . (Et de Re Publica lib. I) (27): ‘Quorum est leuis fructus, incertus dominatus.’

20 **DEBITUM** est, ut manifestum est, neutri. Feminini. M. Tullius pro Plancio (68): ‘Nam alia est debitio pecuniae, alia gratiae.’

tamen feminini $F^3 H V^2 E$, t. femina $F^1 L V^1$. 32. cigna E . 33. gummi L^1 , cummi $F H L^2 V E$. 34. puppis F^1 : ut—peluis *om.* V^1 .

CCIII. 3. [cf. p. 459 M.]: inmare H^1 , inmane $H^2 L^1$, inmane $F L^2 V$, inmane *ex* inmane E . 4. nam plautus $F^1 L^1$?, nam *om.* $F^3 H V E$. 6. genere masculino $F^3 H^1 E$: nam decentiam $F^1 H^2 L^2 V$, nam *om.* $F^3 H^1 E$, non decentiam L^1 . 7. de deorsum L^1 . 8. uenus tamen $F^1 L$: et tuti tata dicam L^1 . 10. Dispectus $F^3 H^1$. 11. [cf.

p. 490 M.]: ego L^1 : haec animi $F^3 H^1 E$, animi *om.* $F^1 H^2 L V$: despicientia $F^2 H L V E$, despicientia F^1 . 13. IIII omnium $F H^1 L E$, II in omnium $H^2 V$: humaniarum L : contentione $F^1 L V$. 14. despicientia L^1 . 15. ut plerumque *om.* H^1 . 16. tunc H^1 , tum (γ): cum mes L^1 , [cum tu es *edd. Cic.*]. 17. dominatum $F^2 H^1 L^1$? E , dominatus $F^1 H^2 L^2$? V . 18. lib. I $H^2 V$, lib. II $F H^1 L E$. 21. plancio L^1 , plantio (γ): debutio L^1 . 22. g. masculini h. et saepius V^2 .

DILUVIUM generis habetur, ut saepius, neutri. Vergilius lib.

VII (228):

‘Diluuió ex illo.’

Feminini. Lucretius lib. V (255):

‘Pars etiam glebarum ad diluuiem reuocatur
Imbribus.’

Horatius Carminum lib. III (14. 27):

‘Horrendamque cultis
Diluuiem minitatur agris.’

INCIPIIT PER E LITTERAM.

EVENTUS generis est masculini. Neutro Lucretius lib. I

(449):

‘Nam quaecumque eluent, aut his || coniuncta duabus
Rebus ea inuenies aut horum euenta uidebis.’

Idem in lib. I (470):

‘Euentum dici poterit, quodcumque erit actum.’

M. Tullius in Hortensio: ‘Tu me et alias nonnumquam et
paulo ante adhortatus es, aliorum facta et euenta conquirerem.’

Idem Consulatus Sui lib. II:

‘Atque animo pendens nocturna euenta timebat.’

ERROR masculini est generis. Vergilius Aeneidos lib. X (392):

‘Gratusque parentibus error.’

Feminini. Attius Neoptolemo (469):

‘Sátis iam dictum est: néque ego errantia ánimi praue móri-
gerabor.’

Neutri. M. Tullius ad Hirtium lib. II: ‘Qua in re si medio-
criter lapsus sum. defendes meum tolerabile erratum.’

EPULUM generis neutri est. Feminini. Lucilius Satyrarum
lib. XIII (10):

‘Idem epula ciuus atque epula Iouis omnipotentis.’

23. VIII F H¹ L E, VIII H² V.
25. lib. VI H V, sexto F L² E. sex
L¹. 26. glenarum L¹: ad dilu-
uium (γ), [ad diluuiem *edd. Lucr.*]:
reuocat* F¹, reuocatam F². 28.
oratus (γ). 29. orendam L¹,
horendam E, orundam F¹ L²: cultus
(γ), cultis H². 30. minatur (γ),
[minitatur(meditatur)*edd. Horatii.*].
34. namque cumquae F¹ eluent L.

CCIV. 2. eam uenies E: in-

uenta H¹. 4. ici (γ): quocumque
(γ): [*tr. cdd. Lucr.*]. 5. nonnun-
quam ?. 6. hortatus es F¹,
adortatus es E. 8. pondens H¹,
pendens (γ): noctu (γ). 9. X* F¹.
12. errantia F³ H¹ E, errantiae F¹ H²
L V: morigebor H¹. 14. hirtium
F¹, hirtum L¹. 15. eratum L¹.
16. Epulam F¹. 17. lib. XIII
(γ). 18. idem H V, ide L¹, id F
L² E: aeputatio iouis H, epulatio

Qui uersus utrumque designat. Vergilius lib. VI (604):

20 'Epulaeque ante ora paratae
Regifico luxu.'

ERVUM generis neutri est, ut plerumque. Feminini. Varro
Longe Fugit Qui Suos Fugit (244): 'Sed uti serat haec
legumina arte: parua pauca cicer eruillam, ac †paregia, alia,
25 spiria, ceteris.'

INCIPIT PER F LITTERAM.

FRONTEM feminino genere Vergilius ait (Aen. vii. 417):

'Et frontem obscenam rugis arat.'

Masculino Titinius Setina (112):

30 'Quasi hermaphroditus fimbriatum fróntem gestas.'

[Feminino] Pacuuius (382):

'Vóce suppressá, minato frónte, uultu túrbido.'

Cato de Re Militari: 'Una depugnatio est fronte longo, quad-
rato exercitu.' Caecilius Subditio (79): ||

I 'Nam hi súnť inimici péssimi fronte hilaro, corde trísti,
Quos neque ut adprehendas neque ut uitare scias.'

Plautus (Ploc. 110):

'Nam coloratilem frontem habet. petilis.'

5 FINEM masculino genere dicimus. Vergilius Aeneidos lib. X
(116):

'Hic finis fandi. Solio tum Iuppiter aureo
Surgit.'

Feminino Lucretius primo (i. 107):

10 'Et merito; nam si certam finem esse uiderent.'

ionis **F L² V E**, ionis *om.* **L¹**: omni-
potetis **L¹**. 20. aepulae **F H L**:
quae **L¹ E**, que **F H L² V**: paratae
F H L V, paratae **E**. 22. Erbum
H L V, Erbum **L¹**. 23. ut hi-
serat **F H¹ E**, uti serat **H² L**, ut is
erat **V**. 24. parua pauca **F H L**
E, parua pauca **V**: erui illam **H¹**,
eruillam (γ). 25. spira **F¹**. 30.
animi (*pro* quasi) **F**: hermafro-
ditus **H L**, ermafrodiditus **V**, her-
mamfroditus **E**, hermafroditus **F**
V²: timbriatum **L¹**. 32. sup-
praessa **V**: innata **F² H¹ E**, innato

F¹ H² L V: frontetuultu **L¹**: tur-
pido **F H L E**, turpitude **V**. 34.
caecilicus **H**.

CCV. 2. quis **H¹**, quos
F² H² L V E: adpraehendas **L¹**, ap-
praehendas **L² V**, apprehendas **F H**
E: neque ut uitare **F³ H¹ E**, ut
om. **F¹ H² L V**. 4. [cf. p. 149 M.]:
coloratilem (γ): petilis **F³ H¹ E**,
petulis **F¹ H² L V**. 7. iuppiter **L¹**,
iuppi (*sic*) **E**. 8. surgat **H¹**.
10. eo m. **F¹**: si ceratam (γ):
uinem **L¹**: uident (γ). 12.
curas **F² H L V E**. cura **F¹**. 13.

Attius Phinidis (577):

‘Neque ulla interea finis curarúm datur.’

Vergilius Aeneidos lib. III (145):

‘Quam fessis finem rebus ferat.’

Caelius Annali lib. V: ‘At aliquam huic bello finem facere.’ 15

Cassius Hemina Historiarum lib. IIII: ‘Qua fine omnis res atque omnis artes humanitas [quae] aguntur.’ Varro Meleagris

(294): ‘Currere, uigilare, esurire, equando haec facere oportet, quam ad finem?’ Sisenna Historiarum lib. IIII: ‘Et prope

mediam ad finem ripae peruenerant.’ Varro de Vita Populi 20

Romani lib. IIII: ‘Ita huius belli horribilis finis facta.’

FUNIS masculini est generis. Feminino Lucretius lib. II

(1154):

‘Aurea de caelo demisit funis.’

FRETUM neutri tantum generis esse uolumus. Vergilius lib. 25

III (Aen. iii. 127):

‘Et crebris legimus freta concita terris.’

Masculini. Lucretius lib. VI (364):

‘Nam fretus ipse anni permiscet frigus ad aestum.’

Naeuius (trag. 56):

‘Dubii fauentem per fretum introcúrrimus.’ 30

Ennius (trag. 331):

‘Crássa puluis óritur; omnem péruolat caeli fretum.’

Lucilius (inc. 176):

‘Seréna caeli númina et salsi fretus.’ 35

Varro Gallo aut Fundanio: ‘Inter Italiam et Siciliam qui est

fretus, inter Regium et Messanam.’

lib. IIII (γ). 15. caelius F H L
E, celius V: ad aliquam (γ):
face*re V. 16. [cf. p. 514 M. ubi
edd. *omnis a. . . humanitas aguntur*]:
qua (γ), qui V¹: finem (γ), fine V.
17. omnes a. (γ): huminitas H, hu-
manitas F L V, umanitas E: que
F² H E: agatur F²: maleagris V.
18. haec quando haec (γ). 19.
Hist. om. F¹. 20. ripe H V: perue-
niant H. 24. aureas (γ), [aurea
edd. *Lucr.*]: dimisit L¹, demissit E.
27. conciterris L. 29. animi

F H¹ E Q. 33. fretam F¹. 35.
seranaecae ci li * H¹, serana cae ci
li H² V², sarana c. V¹, seranacae cili
nomina E, seranacae caeli F¹ L,
seranacaecli (*ut rid.*) F³: nomina
F² H E, nomine F¹ H² L V: et
salis fretus (γ). 36. gallo aut
fundania (γ). 37. regium (γ).
38. Fator H¹, Factor F¹.

CCVI. 3. [cf. p. 357 M. ubi edd.:
*ore . . dicta segrege[n]t (dictis egre-
ge[n]t)*]: angustam F H¹ E, agustam
H² L V. 4. more (γ): dictis (γ):

- 1 **FAVOR** est generis masculini. Feminino Attius || Oenomao (510):
 ‘Augustam ádhibeant
 Fauéntiam; ore obscéna dicta sérgent.’
- 5 **FETUS** masculini. Vergilius Georgicorum lib. II (196):
 ‘Aut ouium fetus aut urentes culta capellas.’
 Vergilius Bucolicis (vii. 36) feminino:
 ‘At tu,
 Si fetura gregem suppleuerit, aureus esto.’
- 10 Idem Georgicorum lib. III (62):
 ‘Cetera nec feturae habilis nec fortis aratris.’
- FRENOS** masculini. Vergilius <Georgicorum> lib. III (184):
 ‘Et stabulis frenos audire sonantis.’
 Neutro Vergilius lib. VIII (168):
 15 ‘Frenaque bina, meus quae nunc habet aurea Pallas.’
 Attius (686):
 ‘Pars fréna † tesauri equorum accónmodant.’
- FORUM** generis neutri. Masculini. Lucilius lib. III (63):
 ‘Romanis ludis forus olim ornatus lucernis.’
- 20 Sallustius lib. I (Hist. i): ‘Illum nautis forum.’ Pomponius
 Petitore (37):
 ‘Bálnea,
 Forús, macellus, fána, portus. pórticus.’
- FRIGUS** generis neutri, ut plerumque. Feminini. Varro Cras
 25 Credo, Hodie Nihil (77):
 ‘Átque ut igni féruido medúllitus
 Aquilóniam intus éruat frigédinem.’
- FULMENTUM** neutro, ut est in prouerbio ueteri, quo Varro
 utitur saepius: ‘Fulmenta lectum scandunt.’ Feminino
 30 Lucilius lib. XXVIII (33):
 ‘Fulmentas † eis atque aeneis subducere.’

segregens (γ). 5. lib. III (γ).
 6. aut ouium fetus F²H²LVEQ,
 autonium f. F¹H¹, autocium f. L¹.
 8. ad L¹. 9. subp. L¹?. 11.
 futurae FH¹V¹E: abilis F¹L,
 abillis V. 14. lib. VIII (γ).
 15. ceus V: measque F¹: palles L,
 pallaes F¹. 17. pari FHL E,
 pary (ut vid.) V: thesauri FHL²
 E, tesauri L¹V: accomodant F

HLE, accomodant V?. 19.
 foris H¹, forus (γ): olym H. 21.
 portitore F¹. 22. balnea (γ).
 23. fortus FL¹: marcellus (r su-
 praser.) E: porticis H¹, porticus
 (γ). 26. [cf. p. 139 M.]. 27.
 seruat (γ): fregedinem L¹. 29.
 fulmentum FH¹LE, fulmenta H²
 V. 31. acis atque H¹, aeneis
 atque F¹H²LV, eis atque F³Q.

Et lib. IIII (29):

‘Subicit huic + fuldum; fulmentas quattuor addit.’

Plautus Trinummo (720):

‘Fulmentas iubeam supponi sóccis.’

35

FAMULATIO, ut dominatio, plerumque genere feminino.

Masculino Cicero de Amicitia (70). ‘Ut in fabulis qui aliquandiu propter ignorationem stirpis et generis in famulatu fuerint, || (cum) cogniti sunt et aut deorum aut regum filii inveniunt.’

FLUVIUS masculini generis. Feminini. [ut amnis, plerumque]

Sisenna Historiarum lib. IIII: ‘Quod oppidum tumulo in excelso [loco] propter mare paruis moenibus inter duas fluuias infra Vesuuium conlocatum.’ Idem eodem: ‘Transgressus fluuiam, quae secundum Herculaneum ad mare perfluebat.’

FLEXUS genere masculino. Vergilius Georgicorum lib. I

(244):

‘Maximus hic flexu sinuoso elabitur anguis.’

10

Feminino Cicero in Oratore (57): ‘Cum alter alteri obicit uocis inflexiones.’ Idem in eodem (59): ‘Ipse se moderans et uirili laterum flexione.’

INCIPIT PER G LITTERAM.

GUTTUR neutri est generis. Vergilius lib. VI (421):

‘Ille fame rabida tria guttura pandens.’

15

Masculino Plautus in Milite Glorioso (835):

‘Nam nimis calebat, ámburebat gútturem.’

Lucilius (inc. 84):

‘Et uentrem et gutturem eundem.’

20

Naeuius (com. 135):

‘Ingúrgitauit úsque ad imum gútturem.’

atque (om. eis) E. 33. sucit (γ): suldum H¹, sulcum H², fuldum F L V E. 35. foco F³ H¹ E Q, fico F¹ H² L V, [socios (sotios) cdd. Plauti]: subp. ?. 37. aut in (γ): fubulis F¹. 38. in famulatu H² V, in om. F H¹ L E.

CCVII. I. et aut ut F¹: regnum F¹. 6. intra F³ H L V E, inter F². om. F¹: nesusuium F³ H¹ E, nesusuium H² L V, ue*suuium F¹:

coll. V, conl. F H L E. 7. fluuium (γ): perfinebat F¹ L, pertinebat F³ H V E. 10. sinuos elibatur L¹. 10. flexi F¹. 11. altera iteri F H¹ L E: obici** F¹. 12. uoces E: inflexiones (γ): ex uirili (γ), ex uiri E, [et uirili cdd. Cic.]. 16. fama E: guttura L: p. (sic) F H¹ E, pandens H² L V. 17. militem H¹. 18. adurebat (γ). [ambureuat cdd. Plauti]: gutturem V¹.

Varro Lege Maenia (237) :

- 25 'Éxercebar ámbulando, *quó* siti capácior
Ád cenam ueníret guttur.'

Plautus Aulularia (304) :

'Etiámne obturat inferiorem gútturem ?'

GENU neutri est generis. Vergilius lib. V (432) :

'Genua labant ; uastos quatit aeger anhelitus artus.'

- 30 Masculini. Luilius Satyrarum lib. IIII (30) :

'Haeret uerticulis ; adfixum in posteriore
Parte atque articulis ; nam ut nobis talus genusque est.'

GELU, neutri generis. [Titus] Liuius [pisi] Aiace Mastigophoro (16) :

- 35 'Praéstatur uirtúti, sed multo ócius
Vérno laus gelú tabescit.'

Masculini. Afranius Epistula (104) :

'Quís tu es uentoso in loco

Soleátus, intempésta noctu, súb *Ioue*,

- 1 Apérto capite, || sílices cum findát gelus ?'

Attius Prometheo (390) :

'Túm profusus flámíne hibernó gelus.'

Cato Originum lib. II : '[Libri] qui aqutum [ut lignatum]

- 5 uidentur ire ; securim atque lorum ferunt, gelum crassum exci-
dunt, eum loro conligatum auferunt.'

GRANDO generis feminini. Vergilius Georgicorum lib. I
(449) :

'Quam multa in tectis crepitans salit horrida grando.'

23. lelem aenia E. 24. exercebam
(γ) : ut siti (γ) : capatior F H¹ E.
25. caenam FHLE. 27. obturas
FHLE, obteras V. 29. lauaut
L¹ : eger VE : anelitus F¹ L. 30.
lucilius E. 31. heret FHLE :
uerticulum F¹ L : adf. L¹. 32.
aesticulis L¹, asticulis L² : nouis
(γ). 33. pisi F H L V² E, ipsi
V¹ : adtace H L V, adiace F E :
matico foro F¹ H L V, mattico f.
F³ E. 35. praestatur uirtuti laus
gelu (γ), genu V : set L : otius
F² H¹, ocus F¹ H² L V E. 36.
uento F³ H¹ E, uenio F¹ H² L

38. qui E. 39. intempestate F¹ :
nocte F¹ : sub diuo (γ).

CCVIII. 1. findat (γ). 3.
flamme H. 4. libri qui V,
libii qui L¹, libyi qui F¹ H² L²,
libyi om. F³ H¹ E : aquantum H¹
L¹ E (quia quantum). 5. uiden-
tur ire (γ) : atque solum folium
ferunt L, atque solum ferunt F H
VE : exhidunt F H¹ LE, exidunt
H² V. 6. conligatus L¹, colli-
gatum F H L² VE. 7. Grado L¹.
9. crepitant L¹ : sa'lit F¹ : horroda
F¹ L : grande F¹ L¹. 10. uarro om.
H¹ : triodite V : tripolio F³ H V² E,

Masculini. Varro Trihodite Tripylio, *περὶ ἀρετῆς κτήσεως* 10 (557):

‘Nec coruscus imber, alto núbilo cadéns multus,
Grándine implicátus albo.’

GLADIUS masculini. Neutri. Lucilius (inc. 85):

‘Haerebat mucro gladium(que) in pectore totum.’

15

⟨GANEAE generis feminini.⟩ Ganeum neutro Varro Ses-
queulixe (481):

‘Qui se in ganeum ac censum coniecit amicae.’

GRUES genere feminino. Vergilius Georgicorum lib. I (120):

‘Strimoniaeque grues.’

20

Lucilius Satyrarum lib. IIII (32):

‘Longior hic quam grus, grue tota cum uolat olim.’

Masculino Laberius in Fullonicis (47):

‘Utrum tu hunc gruem Baleáricum an hominém putas
[esse]?’

25

GREGES, ut saepe, generis masculini sunt. Feminini. Lucre-
tius lib. II (661):

‘Lanigeræ pecudes et equorum duellica proles
Buceriaeque greges.’

INCIPIT PER H LITTERAM.

30

HORREA genere neutro, ut saepe. Feminino Calidius Oratione
in Quintum Gallium: ‘Quarum iacent muri. nauclia, horreae,
curiaque et tabulariae publicae.’ Eiusdem generis tabularias
quo et horreas dixit.

INCIPIT PER I LITTERAM.

35

INTIBA generis neutri. Vergilius Georgicorum lib. IIII (120):

‘Quoque modo potis gauderent intiba riuis.’ ||

tripolito F¹ L, tripolo V¹: *καίησεος*
(γ). 12. ymber H: cadent F¹.
13. implicatus F¹ H¹ L E (inp. L¹),
implicatur H² V. 15. herebat in
gladium in (γ), (muero V²): totam
F¹. 18. in ganeum accensum
(γ), (accen*um V¹). 21. saty-
rarum F³ H¹ E, om. F¹ H² L V. 22.
olym H. 23. fullonicis (γ). 24.

uirum tu hunc (γ). 27. lib. IIII
(γ). 28. lanigere (γ). 29.
buceriaeque F¹ H, bucaeriaeque E.
31. claudius (γ). 32. quintum
F¹, quintium (γ): gallum (γ): iacent
F³ H E, iaceni F¹ L V: murena H,
murena (γ): ulla horrea F¹ H L E,
orra V. 33. publice H: tabu-
larias E. 37. intba E.

- 1 Masculini. Lucilius Satyrarum lib. V (21):
 'Intubus praeterea pedibus praetensus equinis.'
 Idem XX[X] (3):
 'Pulmentaria, ut intubus aut aliquae id genus herbae.'
- 5 Pomponius in Placenta (127):
 'Rústici
 Edúnt libenter [pedibus] trístis atros íntubos.'

10 **INTERITUS** generis dicitur masculini. M. Tullius Philippi-
 carum lib. II (27): 'Gn. Domitium non patris interitus,
 clarissimi uiri.' Feminini. M. Tullius Verrinarum in
 Frumentaria (iii. 125): 'Cum bis in eadem prouincia magnae
 fugitiuorum copiae uersatae sunt, *tamen* aratorum interitio facta
 nulla est.'

15 **INSOMNIUM** generis neutri. Feminini. Caecilius Plocio
 (168):
 'Conséquitur comes insómnia; ea pórró insaniam ádfert.'

INTESTINUM generis neutri. Lucretius lib. IIII (118):
 'Horum intestinum quoduis quale esse putandum est.'

20 Masculino Varro Marcopoli, *περὶ ἀρχῆς* (290): 'Sensus
 portae; uenae hidragogiae; clauaca intestini.'

INGRESSUS generis masculini, ut saepe. Feminini. M. Tullius
 in Oratore [perfecto] (11): 'Ac uideo hanc primam ingres-
 sionem meam non ex oratoris disputationibus ductam, sed e media
 philosophia repetitam.'

CCIX. 2. intubus L. intibus F
 H V E: pretensus F¹: aequinis H.
 4. [cf. p. 137 M.]: aliqua et id (γ):
 herbae F² H¹ E, herba F¹ H² L V.
 5. piacentia F H¹ L E. 7. pedi-
 bus trístis (γ): adros F¹ L: intibus
 F³ H V E, intribus F¹ L. 9. III
 V: gneum (γ), generum E. 10.
 ubi L¹. 11. prouincia E. 12.
 uersate E: cum F H¹ E, tum H² L
 V [tamen *edd. Cic.*]: interito F¹ L¹.
 interitio F² H L² V E. 16. ina-
 niam F¹, insaniam (ani *in ras.*) E:
 affert F³ H, affret V, aufert F¹ L,
 affert *ex* aufert E. 18. quale eis
 (γ), (is V¹), [quale esse *edd. Lucret.*]:

putendum F H¹ E. 19. uarro
 cicero L, uerro E: marcopoli H² V,
 marco L¹, uimarcopoli F³ H¹, ui-
 marco F¹ L². 20. portae F³ H V E,
 poriae F¹ L: uerro F² H¹ L E, uero
 F¹, uerre H² V: idragogae H, idra-
 gogiae F L V E: clauaca F³ H V E,
 clauada F¹ L: intestini *ex* intestinis
 E. 21. generis *om.* F¹. 22.
 in oratore perfecto F³ H¹ E, in
 oratore perfectum H² L V, moratore
 p. F¹: hac uideo hanc F³ H¹ E, uideo
 hanc H² V, hanc uideo hanc F¹ H³
 L: primum (γ). 23. sed de media
 F H¹ L² E, sed e media H² V, se
 dimedia L¹. 24. repetita F¹ L.

IOCUS genere masculino. Cícero pro Caelio (46): 'Ludus. 25
iocus, (coniuuium,) sermo *paene* est familiarium deserendus.'
Neutro *Luteuius* Protesilaodamia :
'[Ineunt] iruunt cacinnos, ioca, dicta *iacitántis*.'
Sallustius in Iugurthae Bello (96, 2): 'Ioca atque seria.' ||

INCIPIT PER L LITTERAM.

I

LENTEM consuetudo feminino genere dici uult. Vergilius
Georgicorum lib. I (228):
'Nec Pelusiacae curam aspernabere lentis.'

Masculino Titinius (163):

5

'Lenti cáldo, eluella, rápula.
Rámice.'

LUX feminini est generis. Vergilius in Pucolicis (vii. 43):
'Si mihi non haec lux toto iam longior anno est.'

Masculini. Plautus Aulularia (748):

10

'Lúci claro dísrípiamus aúrum matronís palam.'

Varro Bimarco (67): 'Nos ergo nihil egimus, quod legem
[lucaniam] luci claro latam non latam † scutulans.' Idem Synephebo, *περὶ ἐμμονῆς* (512): 'Hodie si possumus quod debemus
populo in foro medio luci claro decoquere.' M. Tullius de 15
Officiis lib. III (112): '⟨Et cum primo luce Pomponii domum
uenisse dicitur.⟩'

'Et cúm prior ire lúci claro nón queo.'

25. pro (*contract.*) lio H¹, proelio
F E. pro celio H² V. pro coelio L.
26. sermone est (γ), [sermo paene
est *edd. Cic.*]: disserendus F¹ H² L²
V. 27. neuus (γ): protesila*o
dam ini*unt F¹, prothesilaodam
ineunt F³ H¹, prothesilao dam-
meunt E. protesilaodam iniunt H²
L V. 28. iruunt F H¹ L E, ir-
ruunt H² V: cachinnos F³ H¹ E,
cacinnos F¹ H² L V: ioca dicta
riisitantis F² L V, ioca dictari sitan-
tis F³? H E, i. dictaria s. F¹.

CCX. 2. uult *ex* uult E. 4.
pelusiaca F¹, perlusiaca (per
contract.) V: asparnauere L¹, as-

pernabare V. 6. eluelle V:
trapula (γ). 7. romicae F³ H V
E. romice L, romiae F¹. 9. si
mihi si mihi H¹: totu H¹, tota F¹,
toto F² H² L V E. 11. luce
F H¹ L E, luci H² V: diripiamus
F³ H¹ E Q, disripiamus F¹ H² L V.
13. lucanas H¹, lucanam F³ H².
lucanna E, lucaniam H³ V: luci
claro latam non latam scutulans
F³ H¹ E Q, non latam *om.* F¹ H² V.
legem lucani claro latam scutulans
F¹ L: in efebo H, in efeobo F L V E.
14. ODIE F¹, (*add. h F³*), HODIE E:
posumus F¹. 15. dequoquere F H
V¹ E. 18. luce claro F¹ L V. luci

LUCRUM, secundum consuetudinem, neutri est generis. Mas-
culini. Plautus Persa (494):

‘Nunc ea nárrabo:
Unde tú pergrandem lucrú facias.’

LABIUM neutri est generis. Serenus in Opuseulis:
‘Labiúmque insigne reuellit.’

25 **Labeae** rursum feminini. Plautus in Sticho (721):
‘Áge, tibicen, cuándo bibisti, réfer ad labeas tibias.’

Nouius Macco Exule (51):
‘Vérberato pópulus hominí lábeas pugnis caédere.’

Idem Praecone Posteriore (Pomponius 142):
30 ‘Ego dédita opera té, pater, solúm foras
Sedúxi, ut nequis ésset testis tértius
Praetér nos, tibi cum túnderem labeás lubens.’

Lucilius Satyrarum libro XXII (9):
‘Zopirion labeas caedit utrimque secus.’

35 **LACERTI** generis masculini. Neutri. Attius Atreo (220):
‘Cóncoquit
Partém uapore flámmae, tribuit ín focos
Veribús lacerta.’

1 **LOCA** generis sunt neutri. Vergilius Aeneidos || lib. I (51):
‘Loca feta furentibus Austris.’

Masculini. Vergilius Aeneidos lib. I (365):
‘Deueneré locos, ubi nunc ingentia cernis
Moenia.’

5 **Naenius Belli Punici** lib. VI (iii. 38):
‘Conuenit, regnum simul atque locos ut haberent.’

claro F³ H E: non que F¹ L. 19. est om. F¹ L. 20. persane F H¹ L E, persa nunc H² V. 22. pergrandem ex pergrandum E. 23. Lauium H² V, Labium F³ mg., Lautum F¹ H¹ L, Latum E: neutri est H² V, est om. F H¹ L E: serenum L¹. 24. lauiumque H² L¹ V, labiumque F³ H¹ E, lautumque L², la**umque F¹: uellit F¹ L. 25. Labeare rursum (γ): stigo L. 26. ace L, cae F¹: tibicem (γ): bibisti F³ H V² E, biristi L, biris ti F¹, libosti V¹: refer F¹ L. refer F³

H V E: tibeas F¹ F⁴ H¹ L E, tibias H² V, tiberias F³. 28. uerberatio (γ): pugnis ex pugnas E: cedere H L V. 30. ergo (γ). 31. sedixi F H¹ E, seduxi H² L V: tercius L¹. 32. tonderem (γ), tunderem L¹. 34. zopirion (γ): cedit (γ). 36. conquoquit F H¹ E, concoquit H² L V. 37. partem uapore flammam (γ): tribuit ueribus lacerta in focos (γ). CCXI. 3. lib. II F³ H V E, om. F¹ L. 4. deuenero H¹, deuenero V¹: cernis om. V¹. 7. locos non

Cicero in Oratore (122): 'Ducantur, duplices loci: uni (e) rebus ipsis, alteri adsumpti.'

LAPIDES et feminino genere dici possunt, ut apud Ennium ¹⁰ (Ann. 608):

'Tanto sublatae sunt agmine tunc lapides.'

Ad Homeri similitudinem, qui genere feminino λάσ posuit.

LUXURIA generis feminini. Masculini. Varro Manio (252): ¹⁵

'Nec sumptibus [finem]

Legibus (nec luxu) statues finemque modumque.'

LUSUS uel **LUDUS** genere dicuntur masculino. Feminino lusiones. M. Tullius de Finibus Bonorum et Malorum lib. V (55): 'Cum hi uero paulum processerunt, lusionibus uel ²⁰ laboriosis delectantur.' Idem de Oratore (73): 'Qui pila ludunt, non utuntur (in) ipsa lusione artificio proprio palaestrae.' Varro Cato uel de Liberis Educandis: 'Ab huiuscemodi lusionibus radices crudelitas agere solet.'

LABRUSCA genere feminino. Vergilius in Bucolicis (v. 7): ²⁵

'Siluestris raris sparsit labrusca racemis.'

Neutro Vergilius in Culice (53):

'Densaue uirgultis auide labrusca petuntur.'

LIBA generis neutri. Vergilius in Bucolicis (vii. 33):

'Sinum lactis et haec te liba, Priape, quotannis.'

³⁰

Masculino. Nigidius de Dis: 'Deinde surgat, faciat libos quattuor.' Et infra: 'Libos duos † addextra et duos deuexos.'

LUPINUM neutro Varro de Re Rustica lib. I (13. 3): ||

'Lacum esse oportet, ubi maceretur lupinum.'

1

haberent **F**¹ **L**. 8. [e *add. Cic.*]. 9. assumptis (γ), ads. **L**¹. 10. ex f. g. v: aput **L**¹. 12. toto **V**¹: agminae **H**: nunc **F**¹. 13. feminino lapides posuit (γ). 16. nec sumptibus finem lepitus statues (γ), (sumpitibus **E**). 18. Luxus **V**. 21. laboriosius (γ), [laboriosis *add. Cic.*]: in oratore (γ): pala **L**¹. 22. [in *add. Cic.*]: lusone **L**: artificio proprio e **H**¹, artificio proprie **F**, a. propriae **L V E**, artificio e proprio

H²: palaestrae (γ). 23. biberis **E**: [cf. p. 133 M.]. 26. [cf. p. 449 M.]: soluestris **L**¹: racimis **L**¹. 27. culine **V**¹. 28. uergultis **L**¹: pentuntur **V**¹. 30. simum **E**: laba **L**: quodannis **L**¹. 31. diis **E**. 32. intra (γ): addextera **H**¹, addextra **F H**² **L V E**. 33. de re populi pr (*linea suprascr.*) lib. I **L**, de re populi ** lib. I **F**¹, de re populi romani (*contract.*) lib. I **F**² **H E**, de re p. r. lib. I **V**.

LIMFA [aqua] genere feminino, ut saepe. Masculino Lucilius (inc. 86):

‘Inpermixtum limporem.’

5 **LICENTIAM** feminino. Masculino Laberius in Paupertate (71):

‘Meó licentiátu.’

LATRINA genere feminino; et est lauatrina, quod nunc balneum dicitur. Lucilius lib. XI (26):

10 ‘Qui in latrina languet.’

Neutro Laberius Conpitalibus (36):

‘Séquere <me> in latrinum, ut aliquid gústes ex Cynica haéresi.’

Hic latrinum uentri *faciendo* locum dixit. Lucilius lib. VI (29):

15 ‘Hoc tu apte credis quenquam latrina petisse?’

LUTUM generé neutro. Et apud Ciceronem in Epistolis ad Hirtium lectum est plurali numero: ‘Luta et limum adgerebant.’ Masculino Claudius Annalium: ‘Pluuia imbri lutus erat multus.’

20 **LANITIUM** genere neutro. Vergilius Georgicorum lib. III (384):

‘Si tibi lanitium curae.’

Feminino Laberius Paupertate (67):

‘Nihilne refert, móllem e lanitia Áttica

25 An pécore ex hirtó dúrum uestitúm geras?’

INCIPIIT PER M LITTERAM.

MERCATUS generis habetur masculini. Serenus Ruralibus: ‘Ad mercatum eo, uilice.’

CCXII. 2. Limfa (γ). 4. limforem (γ). limporem L^1 . 5. in paupertatem eo licentatus (γ), (licentat* s V^1). 8. Latrinas genere (γ): et ē latrina $F^3 H^1 E$, et ē lauatrina $F^1 H^2 L$, e lauatrina V . 10. lan quae $F H L^2 E$, lanque (lanq:) L^1 , languae V . 11. comp. L . 12. seque F^1 : aliquid L^1 : gustus (γ), gústes H^2 : cineca $F H^1 E$, cinica H^2 , cinyca V , cyneca L : heresi (γ). 13. finem (γ), fine E . 15. credit (γ). 16. aput L^1 : ad irtium $F^2 H^1 E$, ir**itium F^1 , ad hirtium $H^2 L$, hircium V . 17. adgerebant L^1 , agerebant H^1 , aggerebant $F H^2 L^2 V E$. 18. annalium pluua imbri (γ): luctus V^1 . 20. Laum g. masculino H^1 , Lanitium g. n. H^2 , Lanicium g. n. $F^2 L V$, Lacinium $F^1 E$. 24. nihil r. (γ): mollem e (γ). 25. an p. ex hircorum uestium geras (γ), (hircorum H : uestigium V). 28.

- Varro Sexagesi (497):
 'Ubi tūm comitia habébant, ibi nunc fit mercatus.' 30
- Mercatura** feminini. Plautus Trinummo (332):
 'Mércaturane? Án uenalis hábuit, ubi rem pérdidit?'
- Nouius in Militibus Pometinensibus (61):
 'Ístat mercatúram; spero. rém faciet; frugi ést homo.'
- Lucilius Satyrarum lib. VIII (vi. 7): 35
 'Verum et mercaturae omnes et quæsticuli isti
 Intuti.'
- Turpilius Lindia (136): ||
 'Consílium hoc cepi; líteras misi ad senem 1
 Nostrúm processe nóbis ex senténtia
 Mercáturam.'
- M. Tullius de Officiis lib. III (6): 'Ad quos cum tamquam ad
 mercaturam bonarum artium sis profectus.' 5
- Mercimonium** neutri. Plautus Amphitryone (prol. 1):
 'Ut uós in uestris uúltis mercimóniis.'
- Turpilius Trasyleone (204):
 'Vidére cupio uéstrum mercimónium.'
- MELOS** genere neutro. Naeuius Lycurgo (23): 10
 'Suaísonum melos.'
- Masculino Attius Bacchis (238):
 'Acri crepantes melos.'
- Pacuius Periboea (311): 15
 'Thiasantém fremi
 Cóncidi melúm.'
- Varro Parmenone (397):
 '† Paci in huiús nascuntur púeri Ríthmus ét Melus.'

[cf. p. 431 M.]: mercatim V¹. 30.
 [cf. p. 431 M. ubi cdd. *ubi tum*]:
 sumptum F H L E. sumptum V:
 cometa F H¹ E: habebat H¹. 31.
 Mercature F¹. 32. mercaturam
 eam u. (γ), [mercaturanan u. (mer-
 caturamne an u.) cdd. *Plauti*]:
 hubuit F¹. 34. instant (γ):
 spero rem F³ H¹ E. perorem L¹,
 periozem H² L². peiozem F¹ V.
 35. lib. VI F H¹ L E. lib. VIII H² V.
 36. mercatore V¹. mercature V²:
 questiculi instituti (γ).

CCXIII. 1. coepi (γ). 2. pro-
 desse (γ). prodesse L¹: nebis F¹
 L: sentia L¹. 4. [cf. p. 431
 M.]. 5. si V¹: protectus F¹ H L,
 profectus F³ V E Q. 7. uestris
 F H L E, uestri (*contract.*) V: merci-
 monus L¹. II. suaue summum (γ).
 12. uaccis (γ). 13. acri crepi-
 tantes F¹ H¹ E Q, acri crepantes
 F³ H² L V. 15. thesiantem (γ),
 tesiantem V¹: fremita (γ), fremit
 F¹. 18. paci in huius (γ): e L¹:
 melos (γ). 19. ualde V: quo

20 Idem Cato uel de Liberis Educandis: 'Omnes enim, qui locuntur, habere debeant quosdam melos.'

MEDIMNUM generis neutri. Masculini. Lucilius Satyrarum lib. XV (22):

'Praeterquam in pretio, primus semisse, secundus Nummo, tertius iam pluris quam totus medimnus.'

25 **MARGARITUM** generis neutri. Varro 'Εκατόμβη, περί θουσιών (97):

'Ubi illa phalera gemmea atque ephippia Et arma margarito candicantia?'

30 Feminino Varro Papiā Papae, περί ἐγκωμίων (382): 'Imperito nonnumquam conca uidetur margarita, utrum smaragdus.' M. Tullius in Verrinis, de Signis (iv. 1): 'Ullam gemmam aut margaritam.' Varro Marcipore (283): 'Altera exorat patrem libram ocellatorum, altera uirum semodiuu margaritarum.'

35 **MESSEM** generis feminini. Masculino Lucilius lib. XXVII (47):

1 'Pótius quam non mágno messe, nón proba uindémia.'

MENDUM neutro M. Tullius ad Atticum lib. II (7, 5):

'Castricianum mendum nos corrigemus.' Feminino M. Tullius in Verrinis (ii. 104): 'Quam mendam ista denique litura.'

5 Lucilius (inc. 87):

'Nam in quibus mendae Omnibus in rebus fiunt fierique potissunt.'

METUS masculino. Feminino Naeuius (Bell. Poen. 59):

'Magnae metús tumultus pectorá possidit.'

F¹ L. 20. locuntur F¹ H L, lo-
quntur F³ E, loquuntur V. 22.
XV* F¹. 23. se meminis H¹,
seminisse F¹ L. seminis F³ H² V E:
secudus corr. secundus E. 24.
plures (γ), pleres F¹. 25. ΕΚΑΤΟΜΒΗ
V: ΘΥΣΙΩΣ V, ΟΥΣΙΩΝ F¹ H¹, ΦΥΣΙΩΝ
F³? (F²? H², ΦΙΣΙΩΝ E. 27. falera
(γ), fallera F¹: gemmeaque ef. (γ).
28. margariti (γ): ΚΑΝΑΙΚΑΝΤΙΑ (γ).
30. inp.?: margaritam ut amisi
margdos (γ). 33. semodiuu V:
margaritarum F H L. margaritarum
V. 37. non magnum esse (γ).

non magnum me est H *mg.*

CCXIV. 1. non proba uindemia
F² H¹ E, non proba uindemia H²
V, non probauí indemia L, non
probau* indm**** F¹. 2. Men-
dom H¹. 3. non corrigis (γ),
[nos corrigemus *edd. Cic.*]: femi-
nino m. tullius (γ). 4. quae
mendosa denique litura lucilius (γ),
(mundosa V). [quod mendum ista
denique litura *edd. Cic.*]. 6. nam
in quibus (γ). 8. masculino femi-
nino neuus F³ H L E. feminino om.
F¹ H² V. 9. magni intus (γ).

Ennius (Ann. 526):

'Nec metus ulla tenet; freti nirtute quiescunt.'

10

MURMUR neutri est generis. Masculini. Varro Sexagesi (493):

'Acciti sumus, út depontarémur. *Murmur* fit *ferus*.'

MUNDUS muliebris generis est masculini. Neutri. Lucilius 15 lib. XVI (3):

'*Legauit* (quidam) uxori mundum omne penumque.'

MISERIA, ut saepe, generis feminini. Neutri. Laberius Carcere (18):

'Homo frúgi, quod tibi relictum est, miserimónium retines.'

20

INCIPIIT PER N LITTERAM.

NUNDINAE generis sunt feminini. Varro Marcipore (279):

'Utri *magis* sunt pueri? Hi pusilline, qui expectant nundinas, ut magister dimittat *lussum*?' Masculini. Lucilius lib. XXVI (80):

25

'Paúcorum, atque hoc pácto si níl gústat inter núndinum.'

Varro Gerontodidascalo (186): 'Quotiens priscus homo ac rusticus Romanus inter nundinum barbam radebat?'

Idem Ταφῆ Μενίππου (528): 'Romam *psammacosioe*, non qui in urbe inter nundinum calumniarentur. Idem Rerum Humanarum 30 lib. XX: 'Decemuii eum fuissent; || arbitratí ui nos nundinum 1 diuisum habnisse.'

magni **tus L¹: possidit L¹, possidet F H L² V E. 11. ni metus ulla (γ), (n. i. [*sic*] L², tilla V), ni om. F¹: tenet F³ H V E, tennet F¹ L: rite F³ H V E, riae F¹ L. 12. Murmun neutrius g. L¹: sexagesi acciti F³ H¹ E Q, sexagesi sia actiti L¹, sexagesi iacciti H² V, sexagesi iactati F¹ L². 14. ut deputaremur mur sitieris F² L (et F¹: dutaremur F¹: sit*eris F¹), ut depontaremur mur fit uerus F³ H V E. 15. muliebris F³ H¹ E, mulieris F¹ H² L V: generis est F³ H¹ E, est om. F¹ H² L V. 16. libro XVI F H¹ E, libro XVII H² L V. 17. legat uxori (γ), [*legauit* quidam uxori *edd. Gell.* iv. 1. 3]. 20.

miseri munium F³ L¹, miseriimunium H¹, miseriae munium L², miserie munium F¹ H² E, miseriae munium V: m. retines (γ). 22. marcipore neutri F³ H¹ L² E, neutri om. F¹ H² L² V. 23. [cf. p. 133 M. ubi *edd. utri*]: maius sunt F³ H¹ E, maiores sunt F² H² V, (m. sun F¹), maiuses sunt L¹, maioses sunt L²: hi pusilini **i F¹, (pusill. F²), hi pusillini qui H L V, hi pusilli nigri qui F³ E: expectant F³ H¹ E Q, spectant F¹ H² L V. 24. dimittissum H V, dimittus su F L E: XXVII *corr.* XXVI E. 26. paucarum V¹: nihil (γ): nundinum F² H¹ E, nundino F¹ H² L V. 29. romam ipsam *marcosioe* (γ): orbe (γ).

NASUS masculini. Neutri. Lucilius lib. VII (16):

‘*Quis oculi non sunt, neque nasum, et qualia sunt.*’

5 **Idem** lib. XXII (7):

‘*Nasum rectius nunc homini est suraene pedesne?*’

NEPOS dici et femina potest Ennio auctore, quae nunc neptis dicitur (Ann. 47):

‘*Ilia, dia nepos, quas erumnas tetulisti!*’

10 **NUNTIUS** generis masculini. Neutro apud aliquos non receptae auctoritatis lectum est, sed doctos.

NERVI masculini sunt, sicuti plerumque. **Nerua**, feminini, apud doctos lectum est saepe [uerum]. Varro *⁹*Oros *⁹*Aúpas (366):

15 ‘*Sciéntia*

Dóceat quem ad modum in psalterio éxtendamus néruias.’

Neutri. Varro *⁹*Oros *⁹*Aúpas (368): ‘*Ei edicunt suam Briseidem producere, quae eius nerua tractare solebat.*’

NOVALIA genere neutro Vergilius in Bucolicis (i. 70):

20 ‘*Impius haec tam culta noualia miles habebit?*’

Feminino Vergilius Georgicorum lib. I (71):

‘*Alternis idem tonsas cessare noualis.*’

INCIPIIT PER O LITTERAM.

OBSEQUIUM neutro genere habetur. Terentius in Andria

25 (68):

‘*Obséquium amicos, uéritas odiúm parit.*’

Obsequentia feminino Plautus in Asinaria (65):

‘*Qui mi aúscultabunt, fácient obsequéntiam.*’

CXV. *⁹*I. arbitrari (γ): uinos (γ). 4. quos oculi (γ). 6. surene pedes dici Nepos $F^3 H^1 E$, serene pedes dicere Nepos $F^1 L^1$, serene pedes Nepos $H^2 L^2 V$. 9. alia denepos H^1 , ilia danepos $F^3 H^2 V^2 Q$, Iliada nepos E , ilia da neptis L , iliada * neptis F^1 , iliada neptos V^1 , [ilia dia nepos *cod. Charvisii* p. 90, 28 K.]: netulisti (γ), [tetulisti *cod. Char.*]. 10. apud L^1 . 11. *om.* est $H^1 E$. 12. sicut $F^1 L$, sicuti $F^3 H V E$. 13. apud L^1 : saepe uerum uarro (γ). 16.

est tendamus (γ): nerua * F^1 . 17. neutri—nerua *om.* V^1 : et id dicunt (γ): breseidem (γ). 18. neruias $F^1 H^2 L V^2$, nerua $F^3 H E$: tractare H^1 , tractare $F^3 E$, traciare $F^1 H^2 L V^2$: soluebat F^1 . 21. lib. II (γ). 22. alternis idem $H^2 V$, idem *om.* $F H^1 L E$: nouales $F^3 H^1 L^2 V^1 E$, noualis $F^1 H^2 L^1 V^2$. 26. obsequium amicos F^1 : edium V . 27. Obsequellam L^1 , Obsequelam $F H^1 L^2 V E$, Obsequellam $H^2 mg$. 28. mihi (γ): austabunt F^1 : faciunt (γ). [facient *cod. Plauti*]: obsequel-

Turpilius Epiclero (62):

‘Set nequeo ferre hunc diutius 30

† Errari et conqueri, nec esse suae pretium obsequentiae.’

Idem Trasyleone (209):

‘Cum interea nō quicquam á me est praemi, neque erat
Tuae benignitati atque obsequentiae.’

Sallustius Historiarum lib. II: ‘Ibi Fimbriana e seditione qui 35
regi per obsequentiam orationis et || maxime odium Sillae graues 1
carique erant.’ Afranius Priuigno (257):

‘Quam mihi sit grata illius obsequentia.’

OSTREA generis feminini. Lucilius Satyrarum lib. III (25):

‘Ostrea nulla fuit, non purpura, nulla peloris.’ 5

Turpilius Demetrio (23):

‘In acta coperta coge inoras ostreas.’

Varro Τὸ Ἐπὶ Τῆς Φακῆς Μύρον, περὶ εὐκαιρίας (549):

‘Nec multinummus piscis ex salo captus,
Helops neque ostrea illa magna corruptum 10
Quiuit palatum suscitare.’

Afranius Excepto (142):

‘Concas, echinos, ostreas marinas.’

M. Tullius in Hortensio: ‘Sollertiamque eam posse uel in
tegulis proseminare ostreas.’ Varro Sexagesi (501): 15

‘Tunc nuptiae uidebant ostream Lucrinam.’

Neutri. Lucilius Satyrarum lib. VIII (8):

‘Quid ergo, si cerno ostrea,

Cognorim fluuium, limum ac caenum sapere ipsum?’

lam L¹. obsequelam (γ), obsequellam
H² mg., [obsequentiam cdd. Plauti].
29. etgleros et n. (γ). 30. neque
offerrae hunc L, n. offerre hunc F H
V E. 31. errari (γ): conqueri
H¹: nec se suae F¹: parum (ν):
obsequellae L¹, obsequelae F H¹ L²
V E, obsequale V, obsequellae H².
33. nihil (γ): quicquam L¹: a me
est (γ): praemii (γ): neque erat (γ).
34. benignitatis (γ): obsequellae
L¹, obsequelae F H¹ L² E, obsequellae
H², obsequale V¹, obsequale V².
35. ubi H, ibi F L V E: fimbriana
s. F³ H¹ E, fimbriane s. F¹ H² L V:
que F¹. 36. obsequillam L¹, obse-
quelam F H¹ L² V E, obsequellam
H².

CCXVI. 1. maximae H: sillae
(γ), syllae V: graue scarique F³
H¹ E, graue om. F¹ H² L V. 3.
illius (γ): obsequela (γ). 5. pe-
lobis L¹, pelopis F¹. peloris F³ H L²
V E. 6. detrio F¹. 7. coperta
L¹, cooperta (γ): age (γ): ostre
F¹. 8. 10 F L E, το H, om. V: εππι
φακη μυρον περι ευχηριας (γ), (επιτι
E), (ευχηριας V). 9. multum
nummus (γ), multum nu nummus
L¹, multinummus F³: salo F³ H¹
E, sala H² V, sola F¹ L. 10.
helaps (γ): hostrea H: magna
capta (γ). 13. concas quod (qd)
ethinos H¹, concas echinos (γ).
14. sollertiamque eam posset (γ).
15. hostreas H L. ostreas F V E.

- 20 Idem lib. XIII (8):
 'Hoc fit idem in cena. Dabis ostrea milibus nummum
 Empta.'
 Varro Ἔως Πότε, περὶ ὠρῶν (173):
 'Non posse ostrea se Romae praebere et ecinos.'
- 25 OVES generis feminini, ut plerumque. Masculini. Varro
 Rerum Humanarum lib. XXII: 'Ut etiam mutantibus, qui
 oves duos, non duas dicunt, Homerum secutus, qui ait (II. xxiii.
 31):
 "Πολλοὶ δ' ἔϊες."
 30 Idem: 'Terentio, quando citatus neque respondit neque excusatus
 est, ei ego unum ovem multam dico.'
- OBSIDIO feminino Vergilius Aeneidos lib. III (52):
 'Cingique urbem obsidione uideret.'
- Neutro Ennius (Ann. 330):
 35 'Cum saeuo obsidio magnus Titanus premebat.'

INCIPIT PER P LITTERAM.

- PUTEI sunt genere masculino. Vergilius Georgicorum lib. III
 (329):
 'Ad puteos, aut alta greges ad stagna iubeto
 40 Currentem ilignis potare canalibus undam.' ||
 1 Neutro Varro Gallo uel Fundanio, de Miris: 'Secundo, de
 stauis aquis, ut sunt lacus et stagna et putea et maria.'
- PISCATIO generis, ut saepe, feminini. Piscatus masculini.
 Cicero de Finibus Bonorum et Malorum lib. II (23):

16. ostrinam (γ). 18. quid ego si
 cerno ostrea (γ). 19. cognorit (γ):
 cenum (γ). 21. ho fit F H¹ L E,
 hoc fit H² V: numinum F¹. 22.
 emptam E. 24. ecinos (γ). 25.
 plerumque quae L¹. 26. huma-
 narum rerum E, humanarum om.
 F¹: lib. XXII F H¹ E, (XX*II F¹),
 lib. XXIII H² V, lib. XXVII L:
 nutantibus (γ). 27. secutos
 (γ). 29. ἠομοιοεσ F H¹ L,
 ἠομοιοεσ E, πομοιοεσ H² V. 30.
 neque excitatus (γ), [n. excusatus
 cdd. Gellii xi. l. 4]. 31. eum ego

(γ), (eum om. F¹), [ego ei cdd. Gell.].
 35. cum suo (γ): magnum E: ti-
 tanum (γ): praemebat F H¹, pre-
 mebat H² L V. 39. a puteos L, aut
 pute F¹: aut alta om. F¹ H¹: iubet
 occurrentem L E, iubeto* curren-
 tem F¹. 40. corrente in V:
 ilignis F³ H¹ E, elignis H² L V,
 *ilignis F¹: portare F H¹ L E, po-
 tare H² V.
 CCXVII. 1. gallo fundanio F¹
 L, gallo uel fundanio F³ H V E.
 2. stagnae F H¹ L E: et putei (γ):
 et mari F¹ L V¹. 5. iocundae

'Istius generis asotos iucunde putat uiuere: mundos, elegantis, 5
optumis cocis, pistorbibus, piscatu, aucupio, uenatione.'

PULVIS generis masculini, ut saepe. Feminini. Ennius lib.

VIII Annalium (312):

'Iamque fere puluis ad caelum uasta uidetur.'

Idem lib. VIII (340):

'[Iamque fere] puluis uasta uolat.'

10

POSTICAM feminino genere consuetudine appellamus. Lucilius
Satyrarum lib. III (iii. 64):

'Non peperit, uerum postica parte profudit.'

Varro Ταφή Μελίππου (522): 'Perrexit (in) interioris partis 15
domus posticae, ut ait Plautus, penitissimae.' Titinius neutro
in Veliterna dici probat (142):

'Atque duo postica, quae loco
Mercéde.'

Idem Fullonibus (30):

'Si quis hodie praeter hac posticum nostrum pepulerit.'

20

Lucilius lib. VIII (11):

'Pistrinum adpositum, posticum, cella, culina.'

Varro Prometheo Libero (430): 'Retrimenta cibi qui exirent
per posticum, canalem feci.'

25

PARTUS masculini est generis. Vergilius (Aen. vii. 321):

'Quin idem Veneri partus suus, et Paris alter.'

Partitudo et Partio feminino Plautus Aulularia (75):

'Probrum propinqua partitudo cui adpetit.'

H¹L¹. iucundae H²L²: elegantis
F³H¹E, eligantis H²V, elegans
F¹L. 6. cocis F³H¹E, cogis
F¹H²L V: pistatu L, pescatu F¹.
9. uas V¹. 11. iamque fere pu-
luis (γ). 12. consuetudine F¹L.
13. libro III F³H¹E, libro III F¹
H²L V. 14. peperit F³H¹E,
peperit F¹H²L V: uirum (γ):
portica F¹: profundit F¹H¹L
E, profundit H²V. 15. [cf.
p. 491 M. ubi edd.: in int. p. do-
muis]: perrexit (γ): in om. (γ).
16. domus (γ): penitissime (γ).
17. uelitarna F¹. 18. queloco F.

21. [cf. p. 366 M. ubi edd.: quis-
quam hodie H²L¹V P, q. et hodie
H¹L²G B: praeter hanc]: si quis
(γ): praeter has (γ): posticum F¹:
pepulerit H¹, populerit F¹, pe-
pulerit H², pepulerit F²L V E.
23. pristrinum F¹L: app. L¹, ex
adp. E: sella (γ). 24. prometheo
lib. II F³H L V E, II om. F¹: tri-
menta F¹L, retrimenta F³H V:
quae exierint F¹H¹L E Q, qua exie-
rint H²V. 25. uallem feci (γ).
26. est om. F¹. 27. uenerit F¹H
L E, ueneri V. 28. Partitudo (γ):
partitio H¹, partitio H²L, partio

- 30 Idem in eadem (276):
 'Núnc probrum atque pártitudo própe adest.'
- Afranius Vopisco (346):
 'Nón dolorum pártionis uéniet in mentém tibi,
 Quós <tum> misera pértulisti, pártum ut proicerét pater.'
- 35 Plautus Truculento (196):
 1 'Horréscó misera, méntio || quotiéns fit partiónis.'
- PRAESEPIA** neutri sunt generis. Vergilius lib. XI (492):
 'Qualis ubi abruptis fugit praesepia uinclis.'
- Feminino Plautus in Curculione (228):
 5 'Quin réciperet se huc éssum ad praesepim suam.'
- Idem (Rud. 1038):
 'Ad meum erum arbitrum uocat me hic íntra praesepís meas.'
- Varro de Re Rustica lib. I (13, 6): 'Contra hic laudabatur ab
 illis, si habebat culinam rusticam unam, praesepim latam, cellam
 10 uinariam.'
- PANIS** consuetudine masculino genere appellatur. Neutro
 Plautus in Curculione (367):
 'Haec sunt uentris stábilimenta, páne et assa búbula.'
- PINGUE** est, pro pinguis est, neutrum pro alio genere positum.
 15 Nouius Triperitita (91):
 'Si áutem pingue est, mále cubandum est . . . putent pántices.'
- PERDIX** et masculino genere dici potest. Varro in Admirandis:
 'Perdicas Boeotios.'
- PALPEBRUM** genere neutro consuetudo dici uult. Palpebrae
 20 feminino Lucretius lib. IIII (952):
 'Brachia palpebraeque cadunt poplitisque cubanti.'

F V. 29. probrum — nunc om. E.
 31. pactitudo H V. 33. parti-
 tionis H¹. 34. pro·iceret V.

CCXVIII. 1. quod fit (γ), [quo-
 tiens (quod diis) fit cdd. Plauti].
 3. presepia H. 5. huc cessum
 (γ). [huc esum cdd. Plauti]: prae-
 sepim (γ), (praesepium H¹). 7.
 arbitrium V¹: intra intra (γ). intra
 H²: intra in p. H² V: praesepias
 (γ). 8. contra hic (γ). 9. is
 hab. (γ) (his hab. H¹, ir hab. F¹
 L¹). [si hab. cdd. Varronis]: unam

F³ H¹ V¹ E, uinam F¹ H² L V²,
 [bonam cdd. Varr.]. 11. apellatur
 E. 13. stabulimenta L¹: etas
 sububula E: bula F¹. 14. Pingue
 F, Pingu·e H: propinguis F¹.
 15. triperdita (γ), (triperdta V¹).
 16. pinguae H¹ V: panticas F H L
 E, ponticas V. 18. neocios F H¹,
 ueocias E, ueotios H² L V. 19.
 Palfebrum L¹. 19-26. palpebrae
 —pilorum in cdd. posita post l. 33.
 21. brachio F¹: palpebrae quae H¹
 L² V, palpebraeque F H² E. palfe-

Varro Papia Papae. *περὶ ἐγκωμίων* (370):

‘Quos calliblepharo naturali palpebrae
Tinctae uallatos mobili septo tenent.’

M. Tullius de *Deorum Natura* lib. II (143): ‘Munitaeque 25
sunt palpebrae [quae] tanquam uallo pilorum.’

PANNUS usu generis masculini. Neutro Nouius Tabellaria
(86):

‘Qui habet uxorem sine dote, pannum positum in purpura est.’

PURPURISUM genere neutro Afranius Omine (231): 30
‘Cedo purpurissum.’

Feminino Nouius Sannionibus (83):

‘Inlino cretum, cerissam, purpurissam.’

PERMITIES generis feminini. Lucilius Satyrarum lib. II (19):

‘Pestem permitiemque, catax quam et Manius nobis.’ 35

Neutri. Attius Melanippo (434): 1

‘Paratus sum, ubi uis, petere pestem permiti.’

PALUMBES feminino Vergilius in *Bucolicis* (i. 57):

‘Nec tamen interea raucae, tua cura, palumbes.’

Masculino Lucilius lib. XIII (14): 5

‘Macrosque palumbes.’

Plautus *Bacchidibus* (50):

‘Quia enim intellego:

Duae unum expetitis palumbem.’

Pomponius *Diuite* (41): 10

‘Quo palumbem unum ex ore tollit.’

PIGROR generis masculini. Lucilius Satyrarum lib. X (1):

‘[Langnor] obrepsitque pigror torporque quietis.’

brae quae L²: poplitisque (γ): cauanti (γ), cauenti V¹. 23. calliblepharo (γ): palpebrae L¹. 24. tincte VE: uallato mobilis septos (γ). 25. de oratore (γ): quae sunt L. 26. palpebrae L¹: quae tanquam (γ), (que [q.] tanquam E), [om. quae cdd. Ciceronis]. 27. neuus (γ). n***ius F¹. 33. inlino E: creto F¹ H¹ L, cretum H², cretam F³ VE: purpurissum FHL V² E. purpurissam V¹. 34. Permites FHL² V¹ E, Permites L¹. Pernities V². 35.

[cf. p. 25 M.]: permitiemque HL V¹, pesm. L, permiciemq. FE, permitiemque V²: manlius nouius H² V, manlius nouis F³ H¹, nouus F¹ L. m. nouus E.

CCXIX. 2. pestem permites FHL V¹. p. pern. V² 2, p. pernicies E. 3. Palumbi (γ). 4. palumbis L¹, palumbes FHL² VE. 8. qui enim (γ). 10. de uitae (γ), diuite E. 11. palumbem unum (γ): et ex ore V¹. 13. langor V, langur F¹: obrepsitque (γ): pigror

FIGRET. Ennius lib. XVI (432):

15 'Post aetate pigret subferre laborem.'

Attius Clitemestra (30):

'(Boni) omnes gaudent facere recte (se), mali pigrent.'

Feminino pigritia.

PALI genere masculino. Neutro Varro Flaxtabulis, περι

20 ἐπαρχιδῶν (179):

'Quid? tu non uides in uineis

Quod tria pala habeant tripalis dici?'

PERICULUM generis neutri. Terentius in Andria (566):

'At istuc periculum fieri in filia graue est.'

25 **Periclitatio** feminini. M. Tullius de Deorum Natura lib. II (161): 'Sicut ex quibusdam stirpibus et herbis, quarum utilitatis longinqui temporis usu et periclitatione percepimus.'

PARATUS generis masculini. **Paratio** feminini. Afranius Priuigno (268):

30 'Silentio opus est: nulla inest paratio.'

PENUS generis feminini. Lucilius (inc. 89):

'Magna penus paruo spatia consumpta peribit.'

Masculini. Pomponius *Dotata* (41):

'Vinum panemque, omnem ceterum aliam praeberem penum.'

35 **Nouius Dotata** (16):

'Mem in penum conponam satius est.'

1 **Neutri** etiam lectum est apud plurimos, quorum || auctoritas non probatur.

POLYPUS generis feminini. Lucilius lib. XXVIII (114):

'Paulisper comedens iam edet haec se, ut polypus ipsa.'

V¹. 15. potestate F H¹ L E, post aetate H² V: supferre L¹. 16. acci V¹. 18. pegritia F¹. 19. masculino F² H¹ E, feminino F¹ H² L V. 21. uineis V¹. 22. quod-
**ria F¹: tripalles (γ). 24. adstuc F¹ H L, at stuc F² V, astuc E, [at istuc *edd. Terentii*]: periculum (γ). 26. [cf. p. 364 M.]: sucut L¹: stirpibus F³ H¹ H³ E, sirpibus H² V, surpibus F¹ L. 27. longiqui L¹. 28. paratio feminini *om.* V¹. 32. p. uarro H¹, p. paruo F² H² E, p. per nos L. p. *uo* F¹, p. peruo H³

V: spacio L¹: consumta E: **peribit F. 33. masculini p. dogali (γ), (*masc. om.* L). 34. unum (γ): penemque omnem H, penumquae omnem F L V, penumque o. E: ceterum aliam praeb. (γ): praebere F² V E, praebere F¹, praebere in L. 35. dofacta F² H L V E, defacta F¹. 36. meam penum L¹ V¹, mea in penum F L² E Q, meam in poenum H¹, meam poenum H², mea in penum V²: apud L¹. CCXX. 4. cui medemptia medem haec (γ), (*medemptia* V). 7. pau-

- PAUPERTAS** generis feminini. Neutri. Caecilius Plocio 5
(184):
'Ibo ád forum et paupérii tutelám geram.'
- PAPAVER** neutri. Vergilius (Aen. iv. 486):
'Spargens umida mella soporiferumque papauer.'
- Masculini. Varro *Admirandis*: 'Infriassere papauerem.' 10
- Plautus (Trin. 410):
'Ac sí formicis óbicias papáuerem.'
- PILLEUS** generis masculini. Plautus *Captiuus* (ad fin.):
'Pilleum, quem habuít, deripuit eúmque ad caelum *sástulit*.'
- Neutri. Plautus *Cornicula* (68): 15
'Em, te óbsecro,
Líde, pilleúm meum, mi sodális, mea salúbritas.'
- PROSECTA**, exta quae aris dantur ex fibris pecudum dissecta,
sunt generis neutri. [Licinius] Macer in *Ornithogonia*:
'Vulcani tosta uapore 20
Cum uirgis prosecta ferunt.'
- Feminino Lucilius lib XIII (12):
'Cenam, inquit, nullam neque diuo proseciam ullam.'
- Varro *Rerum Diuinarum* lib. XI: 'Prosciciem extorum uel in
mensam porricere.' 25
- PEDIS**, quem nos pediculum dicimus, generis masculini est.
Nonius (107):
'Est pédis unus íngens in nasó.'
- Feminino Plautus *Vidularia* (110):
'Ubi quámq; pedem uíderat, subfúrabatur ómnis.' 30

peri (γ). 9. [cf. p. 404 M.]: mida F¹. 10. noprandis F¹ H¹ L¹ E, ad-noprandis H² V: infrias sene (γ), (inferias sine E), [infriasse *cod. Charisii* p. 83. 29 K.]: pau*erem V¹. 12. an sí (γ), (an sí** F¹): papaueram H¹. 14. dirripuit L¹, diripuit F¹ H¹ L² V¹ E: tollit (γ), tollit *ex* tollit E. 15. *om.* Plautus E: cornicemte F¹ H¹ L² V¹ E, cornicente L¹. 16. ob*secro F¹. 17. líde F¹ H¹ E, nide V, lyde L. 18. exa V¹. 19. lucinius F² H¹, lucinus F¹, licinius H² L, licilius V¹,

lucilius E: hornithogonia (γ), (hornito gonia H¹). 20. uulgani F¹ H¹ E, uulcani L V. 23. inquin F¹ L, inquit E: prosecam L¹, pro**etam F¹, prosectam F² H¹ L² V E. 24. uarro ertipr (*linea super r scripta*) diuinarum H V E, uarro ertipr diuinarum L: lib. XI H L: in mensam H L¹, immensa F, immensam L² V E. 25. porrigere (γ), portigere F¹. 26. est *om.* L¹. 30. uidebat (γ): supfurabatur F³ H¹ E, suffurabatur H² V, suppurabatur F¹ L², subpurabatur L¹. 33. tunc e.

PLUVIA, ut saepe, generis feminini. Vergilius Georg. lib. I (388):

'Tum cornix plena pluuiam uocat improba uoce.'

Masculini. Laberius Late Loquente (59):

35 'Quí pedem ex tabérna tulimns, tántus cum ínstarét pluor?'

1 **PISTILLUS** masculino Nouius Mania Medica (58):

'Lacrimaé cadent;

Calét pistillus.'

Idem Fullonibus (28):

5 'Testas, pátinas, pistillós mihi

Cantánt.'

Neutro Munatius: 'Pistillum grande est.'

PROPAGO, PROPAGES, ut saepe, generis est feminini. Pacuius Antiopa (20):

10 'Saluète, gemini, méa propages sánguinis.'

Neutri. Ennius (Ann. 587):

'Nobis unde forent fructus, uítæque propagmen.'

PATIBULUM genere neutro. Masculino Licinius Rerum Romanarum lib. XXI: 'Deligat ad patibulos.'

15 ('Ad patibulos) deligantur et circumferuntur, cruci defiguntur.'

Plautus Carbonaria (50):

'Pátibulum ferát per urbem deinde adfigatúr cruci.'

INCIPIT PER R LITTERAM.

RICTUS generis est masculini. Titinius (172):

20 'Caue,
Expóрге frontem; lábea semper fácto rictus rideat.'

L V², tunc ornix V¹: pluuiam H, pluuiam L V, pluuiam F E: uoca L¹: inp.?. 35. staret (γ).

CCXXI. 1. Pestillus F¹ L: nouris F¹ L: n. minia F H L V², nominia V¹. 2. cadunt V¹. 5. testis (γ): pestinas F¹ L. 6. cantent F H¹ E, cantant H² L V?. 7. munatius F³ H¹ L¹ E, horatius F¹ L², oratius H² V. 10. [cf. p. 64 M.]: solue te F¹: geminini V, gemina F¹. 12. [cf. p. 64 M.]: bonis unde H² V, boni secunde F² H¹ L E, b. secundi F¹: utæque F³ H L V E, aequæ F¹: propagimen

F² H L¹ E. propagmen F¹ L² V. 13. lucinius H¹, licinius F H² L V E. 14. XX*I F¹: deligata F H¹ L E, deligat H² V. 15. d. ad patibulos deligantur (γ): defiguntur ex deferuntur E. 17. patibulum ferat (γ): affigat F H¹ L² E, adfigat H² L¹ V. 19. tininnius F¹. 20. [cf. p. 456 M. ubi add.: caue ex corde labeat semper facto]: caue (γ). 21. s. habeat facto (γ), (facta F¹): rictus rideat neutri F³ H¹ E, rictus Rideat neutri L¹, rictus fit neutri F¹, rictus Ricta neutri H² V, rictus Rideat ricta neutri L².

Ricta neutri. Lucretius lib. V (1064):

‘Mollia ricta tremunt, duros nudantia dentes.’

M. Tullius de Signis (Verr. iv. 94): ‘Ut rictum mentumque eius paulo sit adtritius.’ 25

ROGUS masculini generis. Vergilius Aeneidos lib. IIII (676):

‘Hoc rokus iste mihi, hoc ignes araeque parabant?’

Neutri. Afranius Epistola (114):

‘Púlchre hoc incendi rogum:

Ardét; tenetur; hóc sepulcro sépeliatur; ílicet.’ 30

RUDENS generis est masculini. Vergilius Aeneidos lib. III (267):

‘Excussosque iubet laxare rudentis.’

Feminino Plautus in Rudente (938):

‘Dum hánc rudentem cómplico.’ 35

RETICULUM genere masculino M. Tullius in Verrinarum Siciliensi (v. 27): ‘Reticulumque ad naris admouebat, tenuissimo lino, plenum rosae.’ Fenestella Annalium: ‘Fasceam pectoralis reticulus.’ || Neutro Claudius primo: ‘Prius hisce auctoribus indere reticula galearia.’

RAMENTUM generis neutri, ut saepe. Feminini. Plautus (Bacch. 513):

‘Raménta fiam plúmbea propénsior.’ 5

RASTROS genere masculino dicimus, ut apud Vergilium et Terentium. Neutro apud Cornelium Celsum: ‘Omnes rastra et adtollunt et adigunt.’

RAPTUS generis masculini. Feminini. Terentius in Adelphis (355): 10

‘Dispérí! Ctesiphóntem audiui filium
Una ádfuisse in ráptione cum Aéscino.’

23. nudantia F³H¹E, nudantes F¹H²L V. 24. signum mentumque H¹. 25. attritus H¹, attritius F H²L²V²E, adtr. L¹, attitius V¹. 27. om. que E. 29. pulchrae H, pulchre F L V E. 30. sepulchro F L¹, sepulcro H L²V E: sepeliet F H¹L E, sepeliet H², saepe licet V. 31. IIII F¹. 33. excisosque L, excisosque F¹. 35. redentem F¹. 36. generis masculini E: in uerrinarum siciliem si F³H¹E, in uerri-

narum siciriensi F¹H²L V. 38. plenum F³H¹H³E, pleno F¹H²L V: fasceam (γ).

CCXXII. 1. hsee F H¹E, hisce H²L V. 2. actoribus H², auctoribus ex auctoritas E: inde (γ). 3. Ramenti F¹, Ramenta F³E: at L¹. 5. propenseor F¹. 6. Rostros F¹: aput E. 7. cessum V. 8. adt. L¹. 11. disperrecte sifontem (γ). [tx. cdd. Terentii]: filumina (γ), (flumina V¹). [filium una cdd. Ter.]. 12.

REDITUS generis masculini. Vergilius Aeneidos lib. XI (54):
 'Illi nostri reditus expectatque triumphus?'

- 15 Feminini. M. Tullius Philippicarum libro I (1):
 'Exponam vobis breuiter consilium profectiois et regressionis
 meae.' Varro Rerum Humanarum lib. XX: 'Omnis Tar-
 quinioseicerent nequam reditionis per gentilitatem spem haberent.'
 Idem in eodem: 'Ad milites facit reuersionem.'

20 **INCIPIIT PER S LITTERAM.**

- SEXUS** masculini generis esse manifestum est. Neutro Sallus-
 tius dixit Historiarum lib. II: 'At Metellus in ulteriorem
 Hispaniam post annum regressus magna gloria concurrentium
 undique uirile et muliebre secus per uias et tecta omnium uise-
 25 batur.' Sisenna Historiarum lib. III: 'Tum in muro uirile
 ac muliebre secus populi multitudine omni conlocata.'

- SPECUS** genere masculino Varro Rerum Diuinarum lib. III:
 'Ibi cum amissam capram desiderarent, animaduertissentque
 quendam specum tenebriosum.' Ennius (Hectoris) Lytris
 30 (155):
 'Inferum uastós specus.'

- Feminino Ennius Annalium lib. XVII (486): ||
 1 'Concaua sub monti late specus intus patebat.'

Pacuuus Niptris (252):
 'Inde aduenio montem Oétam (in) scruposám specum.'

STRIGILIM manifestum est esse generis feminini. Neutri.

- adfuisse L¹, aff. (γ). 13. lib. III nostri F³H¹L¹E, lib. III n. H²V. 14. quae L: trium F¹L. 16. [cf. p. 299 M.]: temsilium E. 17. tarquinios F¹H¹L. 18. eicerent (γ), (eiecerent V¹): nequam F¹H¹L¹E: redditionis F¹H¹L¹E. redditionis H²V. 21. Specus F¹L²V, Secus F³L¹E, Saexus H (in ras.). 22. ad L¹E. 23. ingressum E. 24. uirile cimu muliebres L¹, uirile cimu muliebre F¹L², uirile et muliebre F³H¹V¹E: saexus H (in ras.), secus F³L¹E, spectus V¹, specus F¹L²V²: etecta F¹: omnium (γ): uiseuatur L¹. 25. iumina iuro F¹L, tum in muro F³H¹V¹E. 26. secus F³L¹E, specus F¹L²V. saexus H (in ras.): copuli F³E: conl.?. 28. ubi F¹E: cum admissam F³H¹V¹E, cum amasam L², cum mala masam F¹: capram F³H¹V¹E, capriam F¹L: que om. (γ). 29. tenebrios L¹: Hectoris om. (γ). CCXXIII. 1. comeaua L²: montis (γ), [monte cdd. Prisciani i. p. 260 K.; cdd. Festi p. 510 Thewr.]: late H², latet F¹H¹L¹V¹E: petebat F¹H²L, patebat F³H¹V¹E Q. 2. accius (γ): niptris om. V¹. 3. mentem V¹: aetam (γ): [in cdd. Prisciani i. p. 260, 5 K.]: scripsam F¹L. 4. feminineutri u. F¹,

- Varro Bimarco (62): 'Καράχρησις est enim uera, cum in can- 5
delabro pendet strigilis.'
- SORTES** genere feminino Vergilius lib. X (501):
'Nescia mens hominum fati sortisque futurae.'
- Masculino Vergilius lib. III (323):
'Quae sortitus non pertulit ullos.' 10
- SALIS** genere masculino Terentius (Eun. 399):
'Labóre alieno mágno partam glóriam
Verbís saepe in se tráns mouet, qui habét salem ;
Quod in te est.'
- Plautus Mercatore (205): 15
'Quási in aquam indiderís salem.'
- Neutro Varro: 'Commentario ueteri Fabi Pictoris legi: "Muries
fit ee sale, quod sale sordidum pistum est, et (in) ollam rudem ficti-
zem adiectum est." Et postea:
'Íd sal Virginés Vestales serra ferrea secant.' 20
- SOCRUS** et masculino genere ueteres dici posse uoluerunt.
Naeuius Pellice (66):
'Desím socru tuo, frátri patruelí meo.'
- SALUM** neutri generis est uulgari consuetudine. Masculini. 25
Ennius Hecuba (162):
'Undantém salum.'
- SIBILUM** neutro, ut apud Serenum:
'Suaue sibilum.'
- Masculino Vergilius in Bucolicis (v. 82):
'Nam neque me tantum uenientis sibilus Austri.' 30
- Lucilius (inc. 90):
'Saxa et stridor ubi atque rudentum sibilus infit.'
- SAGUM** generis neutri, ut plerumque. Masculini. Ennius
(Ann. 254):
'Tergus [igitur] sagus pinguis opertat.' 35

feminino utri u. L¹, feminino neutri
u. L², femini u. F² F³ H¹, femini neu-
tro u. H², feminini neutri u. V E (?).
8. sortesque E. 9. lib. IIII F H¹
L E. 10. ultos F¹ E. 11. Salis
H L V. 12. [cf. p. 318 M.]. 13.
erbis H¹, urbis F¹. 16. [cf. p. 115
M.]: in aqua (γ): indideri V, indi-
deris ex indidere E. 17. com-
menontario F¹: legimus tes fit et

(γ), tes * fit F¹. 18. quo sale (γ):
siistum (γ), sustum V¹? : in om. (γ):
facidem F³ H V E, facide F¹ L.
19. posttea F¹. 20. sera V¹:
ferreo H² V. 22. pellico (γ).
23. desine (γ): soci (γ): patrii
(γ). 24. Saluum L¹: et L¹.
26. salem F¹. 27. Sibillum L¹.
28. suaues L¹: sibilum F¹ L¹.
30. sibilus L¹. 32. ubi atque

Varro *Virgula Diuina* (569):

'Cúm neque aptam móllis umeris fibulam sagús ferret.'

1 SPARI [quod est genus teli] masculino genere, || ut est apud Vergilium (*Aen.* xi. 682):

'Agrestisque manus armat sparus.'

Neutro Lucilius (*inc.* 109):

5 'Tum spara, tum ruuicis.'

SANGUIS masculino genere in consuetudine habetur. Vergilius *Aeneidos* lib. II (638):

'Vos O, quibus integer aeu

Sanguis, ait.'

10 Neutro Ennius *Hecuba* (164):

'Heú me miseram! intérii! pergunt láuere sanguen ságuine.'

Lucretius libro I (837):

'Visceribus uiscus gigni sanguenque creari.'

Attius *Amphitryone* (82):

15 'Cum pátre paruos patrum hóstifce
Sanguíne sanguen miscére suo.'

Idem in *Aeneadis* aut *Decio* (3):

'Vim Gállicam obduc cóntra in aciem exércitum,
Lue pátrium hostili fúso sanguen ságuine.'

20 Varro *Cosmotoryne*, *περὶ φθορᾶς κόσμου* (225):

'Africa terribilis contra; concurrere ciuis

Ciui atque *Aeneae* misceri sanguine sanguen.'

Cicero de *Finibus Bonorum et Malorum* lib. V (31):

'Quotusquisque est cui mors cum adpropinquet,

25 "nón refugiat tímido sanguen átque exalbescát metu?"'

erunt dum (γ): sibillus L¹: institis me m. F¹, (eheu *etiam* add. in mg. F³): lambere F² H¹ E, labere F¹ H² (γ). 35. tergus (γ): agitur V¹: L V. 13. [cf. p. 184 M.]. 15. pingus E. 37. [cf. p. 538 M. ubi ead. mollis]: molis (γ): sagis F¹ L. parum V¹. 16. sangui guen F¹: CCXXIV. 1. apud E. 3. [cf. hiscere suo (γ). 17. om. in E. p. 555 M.]. 4. lucius E. 5. 18. in acie (γ). 19. uepatrum (γ), tum n rumicis E. 6. habebatur uaepatrum L¹. 21. concurrere L¹. 8. integreui L. 10. hecubae H L¹, hecube F, hecuba L² E. 11. [cf. pp. 466, 504 M. ubi ead. heu . . lauere]: eheu me miseram F³ L² E, eheu eheu me miseram H¹, heu me miseram F²? H² L¹ V, eu cum L: adp. L¹. 25. non fugiat (γ). [non refugiat ead. Cicerois]: timendo E. 26. Sub-

SUBCUBONEM positum pro succuba Titinius testis est in Psaltria (91):

‘Contemplári ancillas, quam árbitrer
Illárum subcubónem esse.’

SIMILE est, pro similis est; pro masculino positum neutrum. 30
Titinius Fullonibus (34):

‘Formicae pól persimile est rústicus [homo].’

Naeuius Gymnastico (60):

‘Pol háut parasitorum áliorum simile ést (homo).’

Nouius in Militibus Pometinensibus (62):

‘Tú pueri pausilli simile es, quía enim ad os fers quícquid
nactu’s.’

SCHEMA feminino genere dici ueterum usurpat auctoritas.

Plautus Amphitryone (117):

‘Quod ego húc processi sic cum seruili scema.’

Pomponius Prostibulo (150):

‘Sí ualebit, plús in buccam bétet || sícicínis scema?’

Neutro Naeuius Lyeurgo (34):

‘Pérgite.
Tyrsígerae Bacchae, [modo] Bécchico cum scémate.’

Lucilius lib. XXVIII (85):

‘In gymnasio ut schéma antiquom spéctatores détinét.’

SCROBES feminino genere. Masculino Plautus Amphitryone (fr. vi):

‘Ibi scrobés fodito séxagenos ín dies.’

Idem Aulularia (fr. iii):

‘Ego ecfodiebam in die denós scrobes.’

cuboneum (γ), Subcuboneam H².
27. psalteria L¹, saltria H. 28.
abírer H, abíter F¹, abítrer F² H².
arbitrer L V E. 29. subcuboneam
(γ), succ. E. 30. Simele E. 32.
rusticus homo (γ). 33. gemnas-
tico (γ). 34. aut (γ), au E: homo
om. (γ). 35. prometinensibus F³
H¹ L E, pometinensibus F¹ H² V.
36. simile est (γ). 37. nactus
est L¹, nactus est F² H L² E, noctus
est F¹, natus est V. 40. huc prae-
cessi F H¹ L. h. precessi E. huc pro-
cessi H² V: scema F H¹ L, schema

H² V E. 42. uetet (γ).

CCXXV. I. sidicin (γ): scema
F H¹ L, schema H² V E. 2. leuius
V¹. 4. tirsigere H, tyrsygere V,
tyrsigere F L E: brehcae (γ): modo
baechico (γ): scemate F H¹ L,
schemate H² V E. 5. XXIII E.
6. gymnasio (γ), gymnaseo L¹:
scema F H¹ L, schema H² V E: an-
tiqua H¹, antiquo (γ): est pecca-
tores F H¹ L E, et spectatores H²
V: retineres (γ). 7. femino E.
II. haecfodiebam F H¹ L E, eefo-
diebam H² V: in die denos (γ).

Varro Rusticarum Rerum lib. I scrobiculum dicit. Idem Manio (255): 'Quod dum administrant, in scrobe fodiundo inueniunt arcam.'

- 15 **SYNGRAPHIAS** feminino genere M. Tullio auctore dicimus: 'Pro negotiatoribus Achaeis *syngraphas* qua nostra uoluntate conscripsimus.' Masculino Plautus *Asinaria* (746): 'Agedum, istum ostende, quem conscripsi *syngraphum*.'

SILEX omnium consensu feminino genere appellatur. Vergilius in *Bucolicis* (i. 15): 'A, silice in nuda.'

Masculino Lucretius lib. I (571): 'Unde queant ualidi silices ferrumque creari.'

- Idem lib. V (313): 'Non ruere auulsos silices a montibus altis?'

SPICAE generis sunt feminini. Varro *Sexagesi* (503): 'Sic canis fit e catello, sic e tritico spica.'

- M. Tullius de *Finibus Bonorum et Malorum* lib. IIII (37): 'Non enim, quod facit in frugibus, ut, cum ad spicam perduxerit.' [Masculini] *Neutri*. M. Tullius de *Senectute* (51): 'Culmoque erecta geniculato uaginis iam quasi pubescens includitur; e quibus cum (emersit,) fundit fruges spici ordine structas.' Varro *Lege Maenia* (241): 'Neque in bona segete nullum est spicum nequam neque in mala non aliquod bonum.'

- 35 **SQUALOR** masculini est generis. Feminini. Attius *Eurysace* (339): 'Pro di immortales! speciem || humanam inuasi, ita Egrégiam, indigna cláde ac squalitúdine!'

Idem *Telepho* (617): 'Nam etsi opertus squalitate est luctuque horrificábili.'

12. om. rerum E: scrobiculum F¹. 13. quod dam F H¹ L: fodiendo F H V E, fodiundo L. 15. *Syngrafas* F L, *Singrafas* H V E. 16. pre E, prae F H¹: negotiаторibus L¹: acheis L E: *syngrafas* F L E, *singrafas* H, *symgrafas* V: qua (γ): conscripsisti (γ). 18. *syngrafum* L V E, *singrafum* F H. 19. *tr.* F³ H¹ app. gen. (γ), g. appellatur E, appellat g. F¹. 21. ha H, ah F³, aba E: nudo F¹. 23. queant L. 27. si canis H¹,

sic canis (γ): tritico V: spicam F¹ L. 29. frugibus V¹: uictum (γ), [ut cum *edd. Ciceronis*]: peduxerit F¹. 30. masculini (γ). 31. *camoque* F H¹ L E, *calmoque* V¹. 32. et quibus F H¹ L E. 33. *moenia* F V E: bonam segetem F¹ H² L V, bona segete F³ H¹ E. 34. aliquo H¹. 37. pro diim montales F H¹, pro di immortales E: inm. L¹ ?.

CCXXVI. 1. inusitatem L¹, inusitatam (γ). 2. indignam (γ): ciade (γ): et squaliisdine (γ). 4.

Varro Manio (254): 'Ager derelinqueretur ac periret 5
"Squalé scabreque, inlúuie et uastitúdine."'

<Lucilius lib. XXVI> (36):
'Squalitate, súmma scabie, súmma in erumna óbrutam.'

SUASIONES generis feminini . . .

<SERVITUS generis feminini.> Neutri. Attius Clitemestra 10
(37):
'Seibam hanc mihi suprémam lucem et séruiti finém dari.'

SCUTUM generis neutri. Masculini. Turpilius Demiurgo
(40):
'Quia nón minus res hóminem quam scutús tegit.' 15

SEPLASIIUM generis neutri. Varro 'Αυθρωποπόλει, περι γενε-
θλιακῆς (38):
'Dotis dato insulám Chrysam, agrum Caécubum, seplásia
Capuaé, macellum Rómuli.'

Seplasia feminini. Varro Synephebo, περι ἐμμονῆς (511): 20
'Hic nárium seplásiae,
Hic hédycrum Neápolis.'

Pomponius Quinquatrubus (160):
'Vénit, inquit, rogátum [nos] quando nóstrae essent seplásiae.'

STUPOR generis masculini. Stupiditatem Attius Erigona 25
(287):
'Ita ímperitus stúpiditate erúmpit se, impos cónsili.'

STATURA generis feminini. Lucilius lib. XXVIII (52):
'Quare pro facie, pro statura Accius status?'

Masculini. M. Tullius de Officiis lib. I (126): 'In corporis 30
denique motu et statu cernitur.'

squalitatem est E: luctusque H¹.
luctuque *F¹: horrficiali H¹, horrfi-
ficali F² H² L V E, horrfeficali F¹.
5. [cf. pp. 125, 168, 184 M.]: dere-
liqueretur L¹. 6. sqaales F³ H E,
scale V¹: inluuie L, illuuie F H E,
illuuiae V. 7. Lucilius lib. XXVI
om. (γ). 8. [cf. pp. 126, 401 M.]:
squalite V¹: scauie L, scabia H¹:
obruta (γ). 9. Suasion F¹, Sua-
siones F³ H¹ E, Suasione F² H² L V.
10. clitemestra (γ), clitemistra H¹.
12. ibam F H¹, scibam H² L¹ V
E?, eibam L²: subpremam L¹,

suppremam F L² E: seruitiis L¹,
seruitutis (γ). 15. hominum V
E: secutus L¹: tetigit V¹. 18.
insolam chriam (γ), (chrisam V¹):
agrum accubum (γ). 19. romoli
H¹. 22. hedyeis H¹, hedyeus F
H² L, hedicus V E: meapolis (γ).
24. inquit F¹ L: seplesiae (γ), sepla-
siae E. 25. epigona H, aepigona
F L V E. 27. imp. L: consilii
(γ), consilit L¹. 29. pro stratura
F H¹: accius. Status (γ), (interval-
lum inter accius et Status in E). 31.
metu F H¹ L E. 32. Styryem V:

STIRPEM generis feminini. Vergilius Aeneidos lib. VII dixit (293):

35 ‘Heu stirpem inuisam et fatis contraria nostris
Fata Phrygum!’

Masculino Ennius Annalium lib. V (vi. 180):

‘Nomine Pyrrus, uti memorant, a stirpe supremo.’

Pacuius Atalanta (50):

1 ‘Dúbito quam insistám uiam,
Aut quód primordiúm || capissam ad stírpe[m] exquirendám.’

Vergilius Aeneidos lib. XII (781):

‘Namque diu luctans lentoque in stirpe moratus.’

SATIO generis feminini. Vergilius Georgicorum libro I (215):

5 ‘Vere fabis satio.’

Masculini. M. Tullius de Senectute (52): ‘Quid ego uitium
ortus, satus, incrementa commemorem?’

INCIPIIT PER T LITTERAM.

10 **TACTUS** generis masculini, ut saepe. Feminini. Cicero Tusculanarum lib. IIII (20): ‘Qualis haec aurium, tales sunt et oculorum et tactionum et odoratum et saporum.’

TALE positum pro talis. Titinius Setina (106):

‘Accéde ad sponsum audácter; uirgo núlla est tale Sétiae.’

TONITRUS positum pro tonitru. Plautus Amphitryone (1062):

15 ‘Strepitús, crepítus, sonitús, tonitrus.’

TERGUM neutro genere dici et consuetudo et ueterum firmat auctoritas. Plautus Pseudolo (154):

‘Numquam édepol uestrum dúrum tergum erít quam hoc terginúm meum.’

VII F¹H¹L E, VIII H²V. 34. [cf. pp. 303, 455 M.]. 35. frigum F H V E, frygum L. 37. homines (γ), [nomine *cod. Festi* p. 454 Th.]: pyrrus F H ? L ? E, pyrrius V: memerant E: styrpe (γ): suppremo V E.

CCXXVII. 1. capissam (γ): ad stirpem F²H¹, ad styrpem E, a stirpem F¹H²L V: exquirentem (γ). 3. tirpe V. styrpe E. 5. bene F¹L: fauis (γ). 7. ingremeta F¹L: gonmemorem F¹L,

comm. F³V, comm. H E. 10. aurium tactus tales F²H¹E: sunt tocolorum L¹. 11. et actionum F H¹L E. tactionum (*om.* et) V, *tx.* H²: sarorum F¹L. 13. audaciter (γ): uergo L¹: talis etiae (etiam est ?) F L V, talis etie H², t. etiam est H¹E. 14. Tonitus F²H¹V¹, Tonitrus (*itr in ras.*) E, Tonitrus F¹H²L V²: tonetru L¹. 15. strepitus screpitus F³H L¹V E, strepitus strepitus F¹L²: tontrus F¹. 16. et netueterum F¹L. 18. durum (γ).

- Masculino Plautus in *Asinaria* (319): 20
 'Hábeo, opinor, fámiilearem térgum, ne quaerám foris.'
- TEXTUS** masculini est generis. Neutri. Lucretius lib. V (94):
 'Tris species tam dissimilis, tria talia texta.'
- Idem lib. VI (997): 25
 'Propter dissimilem naturam textaque rerum.'
- Attius Nyctegresia (484):
 'Scándit † hora láterum texta Vúlcáni <napór> uorax.'
- TERRICULAE** generis feminini. Neutri. Attius Epinausimache (324): 30
 'Úbi nunc terricula ísta sunt?'
- Idem Telepho (623):
 'Próinde istaec tua aufér terricula, atque ánimum iratum cón-prime.'
- TORQUEM** generis masculini. Lucilius Satyrarum lib. XI (1): || 35
 'Conuentus pulcher; braccæ, saga fulgere, torques
 Ductorum magni.' 1
- M. Tullius de Officiis lib. III (112): 'Atque hic Titus Manlius is est, qui ad Anienem Galli, quem ab eo prouocatus occiderat, torque detracto cognomen inuenit.' Feminini Varro Ἐχω Σε, 5
 περὶ τύχης (170):
 'Téla dextrá uibrant. rússae uirgaé micant,
 Átque insignibus Martis torques áureae.
 Scúta caeláta Híbero árgento auro ét graui
 Crébra fulgént.' 10
- Claudius Quadrigarius describens Manli Torquati pugnam:
 'Ubi eum euertit, caput praecidit, torque detraxit, eamque sanguinolentam sibi in collum inponit.' Varro de Vita Populi Romani lib. II: 'Auri pondo duo milia acceperint ex aedibus

21. abeo L¹: queram (γ). 23. speties FH¹: dissimiliis L¹. 25. dissimilam L¹. 26. nyctegresias scendit FH¹L E (niet. E, sciindit F¹), nyctegresi ascendit H²V. 27. hora (γ): uulgani V. 28. neutri om. H¹. 30. terriculata sunt (γ). 32. ista haec (γ): comp. L¹.
 CCXXVIII. 1. [cf. p. 506 M. ubi edd. braccæ, torques magni]: braces FH¹L E, braches H²V: torque (γ). 2. datis magni (γ). (dati*s

F¹). 4. anienem (γ): occiderant F¹. 5. uenit F¹: feminino E. 6. ΤΙΛΗΣ H¹E, ΤΥΛΗΣ F, ΤΙΧΗΣ H², ΤΥΧΗΣ L V. 7. russatia emicant (γ). 8. torqueas F²H¹L E, t.r. F³H²V, torqueos F¹: aurea scuta L¹, aureas et s. F²H¹L²E, aureos et s. F, aureae scuta H²V. 11. cribens H¹, discribens F: mali* H¹. 12. eam (γ): euer** F¹: praecidi FH¹L, precidi E, praecidit H²V. 13. inp. L¹. 14. l (γ): acceperit F¹.

- 15 sacris et matronarum ornamentis; a quibus postea id aurum et torques aureae multae relatae Romam atque consecratae.'

TIMOR generis masculini. Feminini. Pacuvius Periboea (292):

'Ecfäre, quae cor túum timiđitas térritet?'

- 20 M. Tullius de Re Publica lib. II (41, 4): 'Esse autem angores [si] miserias adffictas aut abiectas timiditate et ignauia.' Idem de Oratore lib. II (10): 'Pudore a dicendo et timiditate ingenua quadam refugisti.' <Idem> in eodem (300): 'Neque illa mihi cautio et timiditas in causis propter praestantem prudentiam Crassi *neglegenda* est.'
- 25

TRACTUS generis masculini. <Neutri>. Varro Mutuum Muli Scabunt, *περὶ ψωρισμοῦ* (325): 'Ut uenalem tuniculam poneret cotidie, ut *orlîret togam*, denique etiam suis manibus lanea tracta ministrasset infectori.'

- 30 **TRIBULAE** feminino. <Neutro> Vergilius Georgicorum lib. I (164):

'Tribulaque traheaeque et iniquo pondere rastroi.'

[Neutro] Varro Rerum Rusticarum lib. I (52, 1): 'Quod fit apud alios iumentis, hic tribulo fit.' ||

- 1 **TORPOR** generis masculini. Lucretius (?):

'Tantus conduxerat omnia torpor.'

Torpedo feminini. Sallustius Historiarum lib. I: 'Haec si placent, si tanta torpedo animos obpressit.'

15. sacris et F H¹ L E, et om. H² V: id iaurum V¹. 19. et fare (γ). et facere V¹. et fa***re F¹: cortum L¹: territet E, territ et F² L V, terret et H, territ*et F¹. 21. angeres H¹, angeros F¹: miseria (γ): adffictas L¹, affictas (γ): tumiditate V. 22. lib. II* F¹: addicendo F H L, addendo E. 23. ingentia F¹. 24. [cf. p. 491 M. ubi edd. in *causis* . . . *crassi neglegenda est*]: in cauti (γ). 25. crastinate legenda est H L V, cratinate l. e. F³ E, casti***te l. e. F¹, catinate l. e. F². 26. generis *ex geris* E. 27. ut om. F¹. 28. cottidie L¹: uideret totum (γ):

suanis manibus E. 29. lenca F¹ L, lanea F³ H¹ H³ V E: ministras sed E: infectori F³ H¹ E, inpectoris H² V, intectori F¹ L. 32. sublimaequae L. tribulaque F¹, tribulaeque F³ H V: trahequae L, traheaeque H², traheaequae F H¹, traheaeque E, trahaeque V: pastroi L: ponderaerestri *corr.* pondere rastroi E. 34. apud F³ H¹ E, apud F¹ H² V, apud om. F¹ L. summentis E: hic tribulo fit (γ).

CCXXIX. 1. lucretius (γ). 2. torpore H¹. 4. obprepsit F³ H¹, oprepsit E, obpressit H², obressit L¹. obrepsit F¹ L², oppressit V.

TAPETE generis neutri. Turpilius (inc. 217) et Caecilius (inc. 285): 'Glabrum tapete.' Masculini. Vergilius (Aen. ix. 358):

'Pulchrosque tapetas.'

TRIBUTUM neutri. Masculino Cato Originum Libris: 'Ne praedia in lubricum derigerentur, cum tributus exigeretur.' 10

TESTA genere feminino saepe inuenitur. Neutro apud obscurae auctoritatis, sed summos scriptores legimus.

TURDI masculini sunt generis, ut plerumque lectum est. Feminini. Varro . . .

<**TYPHOS** masculini. Feminini. Varro> Quinquatrubus (447): 15
'Tu κλιτικόν te audes dicere, cum in eborato lecto ac purpureo peristromate cubare uideas aegrotum, et eius prius alium quam typen subducere malis?'

TARDITAS generis feminini. Masculino Varro Binarco (57):
'Ne mé pedatus (iste) uersuúm tardor 20
Refrénét, arte cúm premo rÿtmón certum.'

TIBIA generis feminini. Masculini. Varro Modio (309):
'Querí meas lubídinis ad túbias bilinguos.'

TARTARA neutro genere Vergilius lib. VI (542):
'At laeua malorum 25
Exercet poenas, et ad impia Tartara ducit.'

Masculino Vergilius lib. VI (577):
'Tum Tartarus ipse
Bis patet in praeceps tantum t. q. s. u.'

5. caelius F¹. 8. tabetas L¹. (γ): quam typen (γ). 19. Traditus L¹. 20. pedatas V¹: tardo V¹. 21. nepraenettarte H V, neprenettarte F L E: cum pritymon certum (γ). 23. quare (γ): libidinis L¹: bilinguos V¹. 25. ac F H¹ L E: leua F H L E. 26. inp. L?. 28. tam F¹: tartaris F H L, tartarus V E (?). 29. tantum t F¹, tantum t q s a F² H¹ E, tantum (om. cett.) H² L V. 31.

10. dirigerentur F H, derigerentur L, dirigentur V E: eum F¹ V?.
11. apud *ex* apud E. 16. tu pleni F³ H¹ E, tu pledi F¹ H² L V: conta F H¹ L, contra H² V E (?): caudes audes (γ): cum in F³ H¹ E, cum i F¹ H² L V: purpure operis toro F³ H¹ V E, purpureo peris toro H², purpure operisto F¹ L. 17. aegrotum H, egrotum F L V E: album

30

INCIPIT PER V LITTERAM.

VTERUS masculino genere dicitur. Neutro Plautus *Aulularia* (691):

‘Perii, mea nutrix! Óbsecro <te>, uterúm dolet!’

Turpilius *Philopatro* (179):

1 ‘Dispérii misera! || <ita> úterum cruciatúr mihi.’

Afranius in *Vopisco* (345):

‘Consédit uterum, nón ut omninó tamen.’

VENATUS masculini est generis. Vergilius lib. VIII (245):

5 ‘Venatu assiduo, et totum cognouimus amnem.’

Et [*Georgicon*] (*Aen.* viii. 318):

‘Sed rami atque asper uictu uenatus alebat.’

Venatura feminini. Plautus in *Milite Glorioso* (990):

10 ‘Viden tu illam oculis uénaturam fácere atque aucupium aúribus?’

VULTUS masculino genere appellatur. Vergilius lib. V (848):

‘Mene salis placidi uultum fluctusque quietos?’

Neutro Lucretius lib. III (1212):

15 ‘Ut patribus patrio; sed quos utriusque figuræ
Esse uides iuxtim, miscentes uulta parentum.’

Ennius (*Ann.* 583):

‘Auersabantur semper uos uostraque uulta.’

VULGUS neutro genere solum dici putant. Lucilius *Satyrarum* lib. XIII (5):

20 ‘Dilectum uideo studiose uulgu habere.’

Masculino Sisenna *Historiarum* lib. III: ‘Inperitum concitat uulgu.’ Vergilius *Aeneidos* lib. II (98):

‘Tunc spargere uoces

In uulgu ambiguas.’

Vteros L¹. 33. ut eorum H¹.

35. diisperi (γ), diis perii E.

CCXXX. 3. sedit (γ). 5. [cf. p. 275 M.]: ads. ? 6. et georgi-

con (γ). 7. uixtu FH¹ LE. 12. plaucidi F¹ L: quietos corr. quietos

E. 14. patribus patri (γ). [*t.c. cdd. Lucretii*]. 17. aduersabantur (γ):

uiuos uostraque (γ). 20. delectum H¹: abere L¹: uulgu V.

21. inp. L¹: contat L, constat F¹. 23. spargere V¹. 24. ambigas

Attius in Eurysace (347): 25

‘Íphidamantem [neci dare] eúitat, turbat uúlgum, [ambigua Accius] moeros díscicit.’

Idem Epigonis (288):

‘Et nóne Argiuos frémere bellum et uélle uim uúlgum uidet?’

Varro in Cyeno, *περὶ ταφῆς* (81): ‘Quare Heraclides Ponticos 30 plus sapit, qui praecepit ut comburerent, quam Democritus, qui ut in melle seruarent; quem si uulgus secutus esset, peream si centum denariis calicem mulsi emere possimus.’ Idem *Ὅρος Λύρας* (359): ‘Iurgare coepit, dicens:

“Quae facis, atque 35

In uulgum uulgas.”’

USUS generis masculini. Cicero de Oratore lib. I (15):

‘Adiungeretur usus frequens, qui omnium magistrorum || praecepta I superaret.’ Feminino Plautus in Amphitryone (108):

‘Usúramque eius córporis cepít sibi.’

Attius in Oenomao (507):

‘Atque háne postremo sólis usurám cape.’ 5

Varro in *Ταφῆ Μενέππου* (517): ‘Diogenem litteras scisse, domusioni quod satis esset.’

VECTIS generis masculini. Lucilius Satyrarum lib. III (33):

† ‘Ne agitare manu tu

Pessulus et hunc uectem possis cuneis ipso.’ † 10

Vergilius (Aen. vii. 609):

‘Centum aerei claudunt uectes.’

VEPRES generis masculini. Vergilius (Aen. viii. 645):

‘Sparsi rorabant sanguine uepres.’

Feminino Pomponius Porco, per hypocoerisma (130): 15

‘Décedo cacátum † uepra est ueprecula.’

V¹. 26. difidamantem F H. diffidam antem L V, diffida mentem E: ne eidere turbat uul-gum ambigua accius euitat moeros (γ). 27. discicit F³ H¹ E, disicit H² L V, discit F¹. 29. bellam F¹: uelle ui (γ). 30. orono F H¹ E, CYCno H² V, crono (cyeno?) L: pontificos (γ). 31. praecepit F H¹ L E, praecipit H² V: combureret (γ), comb. F¹ L: democritis H¹. 32. si centum F³ H¹ E, sic centum F¹ H² L V. 33. musi F¹, masi F² L.

35. [cf. p. 182 M.]. 36. in uulgum uul-gus F H¹ E. 37. lib. II (γ).

CCXXXI. 2. om. in E. 3. coepit (γ). 5. solie F¹ L. 6. [cf. p. 248 M. ubi edd. *dum usioni* (*dum uisioni* V)]. 7. dum usioni (γ). 8. masculini generis E. 9. agitarem (γ): tua F¹. 10. pessulus (γ), possulus F¹: possi E. 11. uirg. centum aerei claudunt uectes (γ), (aerea laudunt F¹). 14. parsi L: orabant V: uepraes V¹. 15. porto (γ): peri pocons .

Lucretius lib. III (61):

‘Nam saepe uidemus
Illorum spoliis nepres nolitantibus auctas.’

20 VADUM generis neutri. Vergilius Aeneidos lib. I (536):

‘In uada caeca tulit.’

Masculini. Sallustius Historiarum lib. I: ‘Et mox Fufidius adueniens cum legionibus postquam tantas spiras, haud facilem pugnantis uadam, cuncta hosti quam suis oportuniora uidet.’

25 VESPERA feminini. . . . ‘† Optatum germanus † meas uespera oriente clanculum ferri ad speciem delino.’ Masculini. Plautus in Amphitryone (253):

‘Haec illis est pugnata pugna usque a mani ad uesperum.’

Vergilius Georgicorum lib. III (336):

30 ‘Cum frigidus aera uesper
Temperat.’

Terentius Heautontimorumeno (67):

‘Numquam tam mane [domo] egrédior, neque tam uesper
(Domum) reuortor.’

35 VTRES usu generis masculini tantummodo deputantur. Neutri.

Lucilius (inc. 91):

‘Andronius flacchi teget utria.’

VIGILIAE generis feminini sunt, ut plerumque. Neutri.

1 Varro in Endymionibus (105): ‘Animum || mitto speculatum
tota urbe, ut, quid facerent homines, cum experrecti sint, me
faceret certiore; si quis melius operam sumeret, ut eius consilio
potius uigilium adminicularem nostrum, qui uidet alium aliud curi-
5 tantem extremo a noctis tempori.’

F¹, per hipocons L, peripocoris F³
E, peripocori H¹, perhipocori H².
16. om. decedo cacatum F¹ L, ma
decedo cacatum F³ mg. E (ca*ca-
tum), sma decaelo c. H², decelo c.
V¹, decaedo c. H³ mg., decedo c V².
19. uolantibus H¹. 21. uade
F¹ L. 22. et uox F¹ L: fufidius
F³ H V E, stipidius (fupidius?)
script. ambig. L, stipidius F¹. 24.
suadam F¹ L: oportuno pauidet F¹
L, oportuni ora u. F³ H V E. 26.
clamculum F H¹ L¹ E. 28. ad mani
H¹, a mani (γ): uesperum ur u. E.
30. aethera F³ H¹ E, acthra H² V.
aetra F¹ L, aetera F². 32. libro VII

numquam F¹ L. 33. nunquam
F² H: domo egrédior (γ), [om. domo
cdd. Terentii]: uesper treuortor F¹
L. 34. reuortor E. 35. masculinis
E: tantummodi L¹. 36. lucilius
(γ). 37. flacchi (γ). 39. en-
dimonibilis L¹, endimonibus L²,
endimonibus F H V E.

CCXXXII. 2. orbe L¹: facere
ne homines (γ): experrecti F¹.
3. facere certiore (γ), cerciore
L¹: superet (γ). 4. uigilius F³
H L¹ V, uigilias F¹ L², uigilus E:
adminicularem H¹, amminicula-
rem H² V, amminicutarem F¹ L.
adminicularem F² E: qui uidet

VICTUS, pro uita positum, genere masculino. M. Tullius de Finibus Bonorum et Malorum lib. V (10): 'Persecutus Aristoteles animantium omnium ortus, uictus, figuras.'

FINIT

NONII MARCELLI PERIPATETICI DE INDISCRETIS GENERIBUS 10
PER LITTERAS AD FILIVM.

alium F ³ H ¹ E , quid uidit aliud	E , ariscotelis L ¹ : fictus L ¹ . 9.
F ¹ H ² L ¹ V , q. u. aliad L ² : curuan-	FINIT NONII MARCELLI PERIPA-
tem (γ), curuantem F ¹ . 5. ex-	TETICI DE INDISCRETIC GENERI-
trema noctis tempori (γ). 6.	BUC. PER LITTERAS ADFILIUM
Vitus L ¹ : uicta H ¹ : m. t. (<i>sic</i>) E .	F ³ H , <i>om.</i> E , PER LITTERAS <i>om.</i>
8. aristotelis F L ² , aristoteles H V	F ¹ .

INDEX

—••—

- A.
- abiugat, 73 M.
 ablegare, 32.
 abligurrere, 134, 25.
 aboriatur, 71.
 abscondidit, 75.
 absente nobis, 76.
 absintium, absintius,
 190.
 absonum, 72.
 abstemius, 68.
 abundare, 41.
 abusa, 76.
 accensi, 59.
 accepsio, 74.
 accipiter, 192.
 accommodat, 71.
 accubitio, 193.
 Acheron, 191.
 acinum, acinus, 193.
 acrimonia, 73.
 adamare, 69.
 adauctavit, 75.
 adaxint, 75.
 addictum, 69.
 adesum, 70.
 adfabre, 40.
 adfectare, 75.
 adfectum, 160.
 adglomerare, 36.
 adhaesum, 73.
 adipatum, 69.
 adiugare, 75.
 adiutamini, 74.
 adlectat, 76.
 adminiculauit, 77.
 admonitio, admonitus,
 190.
 adolere, 58.
 adoptati, 67, 31
 adol, 52.
- adorare, 52, 17.
 adorem, 59.
 adquo, 76.
 adsedo, adsector, 62.
 adsestrix, 73; 150, 39.
 adstipulari, 69.
 adulabilis, 155, 36.
 adulatio, 17.
 adulescentiaris, 71.
 adulescenturire, 74.
 adulterio, 70.
 adultum, 58.
 aduocasse, 74.
 aedituor, 75.
 aequimentum, *see* equi-
 aequor, 65.
 aera, 74; 193.
 aerarium, aerarius, 190.
 aerificum, 69.
 aetas, 192.
 aetas bona, 2.
 aetas mala, 1.
 aetatem, 72.
 aeternare, 75.
 aeuum, aeuitas, 193.
 agilis, 58.
 agrimensores, 11, 22.
 aiat, 70.
 albicatur, 75.
 albitudo, 73.
 algu, 72.
 alternatim, 76.
 altile, 72.
 aluus, 193.
 amatio, 70.
 amnis, 191.
 amolimini, 73.
 amussis, 9, 5.
 ancillantur, 72.
 anellus, 70.
 anfractus, anfractum,
 193.
 angina, 35.
- angiportus, angipor-
 tum, 190.
 angues, 191.
 angustitas, 73.
 animitus, 147, 24.
 antes, antae, 30
 anticipare, 70.
 antiquari, 76.
 antiquitas, 184.
 anxitudo, 72.
 apisci, 68; 74.
 apludae, 69.
 appendix, 42.
 appetones, 74.
 apicari, 76.
 apud, 68.
 aqua intercus, 37.
 aquantur, 87, 6.
 aquilex, 69.
 araneae, aranei, 192.
 arbitrium, arbitratus,
 190.
 arcanum, 32.
 arcera, 55.
 architectari, 70.
 arci, 77.
 arduum, 74.
 aritudo, 71.
 armenta, armentae, 190.
 armillum, 74.
 arguatus morbus, 35.
 artus, artua, 191.
 arua, aruae, 192.
 aruspices, 63, 22.
 assa uoce, 77.
 assae, 57.
 asseculae, 57, 11.
 assulatim, 72.
 assum, 77, 7.
 atri dies, 73.
 atrox, 76.
 attendere, 71.
 attige, 75.

- auditus, auditio, 191.
 Auernus, 14.
 auerruncare, 74.
 augificat, 76.
 aurigatur, 70.
 auster, 50.
 austra, 13.
 autumnitas, autum-
 num, 71.
 autumnus, autumnitas,
 193.
 auxiliatum, 74.

 B.
 bacchari, bacchatus,
 78 M.
 bacillum, 78.
 badius, 80.
 baetere, 77.
 baiolus, 80.
 baiulare, 79.
 halbe, 80.
 balbutire, 80.
 balneae, balneola, 194.
 balteus, balteum, 194.
 bardum, 10.
 basis, 79.
 baubari, 80.
 belliores, 77.
 bellosum, 80.
 bidental, 53.
 bidentes, 53.
 binum milium numero,
 80.
 bipennis, 79.
 biuirae, 79.
 blandimentum, blan-
 ditia, 194.
 blandities, 79.
 blaterare, 78.
 blateras, 44.
 blatis, 44.
 blitea, 80.
 Bohillae, 122. 6.
 boreas, 50.
 bouatim, 40.
 bouinatores, 79.
 bount, 79.
 bronci, 25.
 brutum, 77.
 buas, 81.
 bubo, 194.
 bubulcitare, 79.
 buceriae, 80.
 bulga (cf. uulga), 78.
 bura, buris, 80.
 buxum, buxus, 194.

 C.
 caballus, 86 M.
 educiter, 91.
 caecuttiunt, 86.
 caelum, caelus, 197.
 caementa, 92: caementa,
 caementae, 196.
 calamitosum, 33.
 calces, 29.
 calcitriones, 44.
 calendae, 23.
 callis, 197.
 calliscerunt, 89.
 calones, 62.
 calor, 200: calor, caldor,
 46, 21.
 caluitur, 6.
 calx, 199.
 camerum, camerae, 30.
 camphippi, 120, 22.
 canalis, canalicula, 198.
 canatim, 40.
 candelabrum, 202.
 canicae, 88.
 canitudo, 82.
 canum, 86.
 caperrare, 8.
 capillus, capillum, 198.
 capital, 38.
 capronae, 22.
 capularis, 4, 27.
 capulum, 4.
 cardo, 202.
 cariceum, 21, 25.
 caries, 21; 83.
 carnales, 86.
 carra, carri, 195.
 caseus, caseum, 200.
 cassum, 45.
 casteria, 85.
 castitas, castimonia,
 castus, 197.
 castitudo, 85.
 castra, 200.
 catax, 25.
 catellae, catella, 199.
 catelli, 94.
 catulire, 90.
 catus, 92.
 caullantur, 92.
 caulis, 93.
 causari, 89.
 cædo, 84.
 celebre, 89.
 celebrescat, 89.
 celeranter, 91.
 celeratim, 87.
 cenatus, 94.
 census, censum, 202.
 centones, 91.
 centuriatim, 18.
 cepe, cepa, 201.
 cerebrosi, 22.
 cernuus, 21.
 cerriti, 44.
 certamen, certatio, 195.
 certiscant, 89.
 cetarii, 49.
 cete, 49, 11.
 cetra, 82.
 cette, 84.
 charta, chartus, 196.
 chortes, 83.
 cibarium, 88; 93.
 cibicidas, 88.
 cieures, 93.
 cilicia, 91.
 cima, 195.
 cinaedi, 5.
 cinefactum, 94.
 cingillum, 47.
 cinis, 198.
 cinnus, 43, 20; 59.
 circius, 50.
 circus, 20.
 cirri, 94.
 cis, 92.
 cissium, 86.
 eistae, 91.
 citrus, 86.
 cituma, 85.
 clandestina, 91.
 clandestino, 38.
 claret, 85.
 claritudo, 82.
 clepere, 20.
 clipeat, 87.
 clipeus, clipeum, 196.
 cliuus, cliuum, 194.
 cluet, 87.
 clunes, 196.
 coagmenta, 42.
 coagulum, 28.
 coda, 86.
 coepere, 89.
 cognomines, 87.
 colina, 55.
 collabella, 90.
 collare, 36.
 collum, collus, 200.
 collutulentet, 84.
 colluuiio, 82.
 coluber, colubra, 201.
 columnnum, 84.
 colus, 198.
 colustra, 84.
 combibones, 38.
 comedim, 83.
 comedones, 93.
 comest, 81.
 comitasset, 85.
 commacesco, 137, 5.
 commalaxare, 82.
 commemoramentum,
 84.
 commemorare, 91.
 commentus, 88.
 commetare, 89.
 commictilis, 83.

compages, 64, 31.
 compedes, 28.
 compendium, compendiaria, 202.
 compernes, 25.
 compilari, 12, 25.
 compita, compiti, 196.
 compluries, 87.
 conatus, conatum, 202.
 concalfacere, 92.
 concalluit, 90.
 concenturiare, 11.
 conciere, 90.
 concinnare, 43; 59, 30; 90.
 concordes, 66.
 concorditas, 88.
 concubia nocte, 91.
 condepserere, 39.
 conditaneum, 94.
 condocefacere, 82.
 confluges, 62.
 confutare, 87.
 congenerat, 84.
 congenulare, 57; 89.
 congermanescere, 90.
 congerro, 118, 31.
 conglomerare, 90.
 coniugare, 36.
 conquiniscere, 84.
 conscribillari, 82.
 consecrarium, 91.
 consedo, 62.
 consentaneum, 100, 5.
 consitura, 195.
 consortium, consortio, 196.
 conspicillum, 84.
 consules, 23.
 contagio, contagium, 199.
 contemnificus, 88.
 contemptus, contemptio, 201.
 contente, 83.
 contenturum, 88.
 conticinium, 62.
 continuare, 93.
 contollere, 81.
 contrahi, 92.
 conuasare, 87.
 conuicium, 64.
 conuiuium, 42.
 copiantur, 87.
 copis, 84.
 copulae, 200.
 coquinatum, 85.
 cor, 195.
 corax, 82.
 corbes, corbulae, 197.
 cordi est, 88.
 corium, corius, 199.
 corporare, 20.

cortex, 199.
 cossim, 40.
 coxendices, 94.
 crassum, 86.
 crastini, 153, 10.
 crebritudo, 91.
 crepera, 13.
 crepusculum, 13, 11.
 creterra, 84.
 cribrum, 88.
 crines, 202.
 croceitus, 45.
 crocum, crocus, 202.
 crux, 195.
 cubitus, cubitum, 201.
 cuia, 81.
 cuias, 93.
 culcita, 86.
 culest, 198.
 culleus, culleum, 197.
 culter, cultellus, 195.
 cummi, 202.
 cupae, 83.
 cupienter, 91.
 cuppedita, 85.
 cupressus, 195.
 curia, 57.
 curio, 86.
 curriculum, 198.
 curstrix, 150, 38.
 cursus, cursura, 198.
 cymbalissare, 90.

D.

danunt, 97 M.
 dapalis, 95.
 datatim, 96.
 deamare, 97; 105, 18.
 deargentasere, 97.
 deartuare, 95: cf. 62, 25.
 debil, 95.
 debiliter, 98.
 debitum, debitio, 203.
 deblaterare, 96.
 decalauticare, 97.
 decentia, 203.
 decidua, 100.
 decollare, 97.
 decor, decentia, 203.
 decrepitus, 13, 12.
 defloccare, 7.
 defrudare, 31.
 degulasse, 97.
 deintegrare, 101.
 deiugare, 101.
 deiurare, 105, 18.
 delectare, 97.
 delegari, 99.
 deletile, 96.
 deletio, 97.
 delibratum, 62.
 delica, 98.

delicia, 100.
 delirare, 17.
 demagis, 98.
 demoliri, 95.
 denasci, 101.
 denstarpagae, 99.
 depeculassere, 97.
 depexum, 7.
 depilati, 36.
 depserere, 99.
 δέψω, 39, 12; 99, 12.
 deputati, 59, 5.
 derisissimus, 100.
 descobinati, 99.
 despectus, despicientia, 203.
 despeculassere, 97.
 despica, 155.
 desquamata, 95.
 desuberare, 99.
 desubulare, 99.
 desueui, 94.
 deturbare, 101.
 deuorare, 98.
 deuoro, 98.
 deuorsoria, 60.
 dixtima, 94.
 dieteria, 101.
 dierecti, 49.
 dies nefasti uel posteri, 73, 31.
 differitas, 95.
 difficile probatu, 163.
 difficul, 111, 22.
 diffare, 97.
 digladiari, 65.
 dignet, 98.
 diloricare, 101.
 diluuium, diluuius, 203.
 diritas, 100.
 dirum, 30.
 discedere, 99.
 discerniculum, 35.
 discorditas, 97.
 dispalare, 101.
 dispennere, 9.
 dispuluerare, 95.
 dissulanum, 100.
 dissignare, 96.
 diu, 98.
 diuaricari, 34.
 diuidia, 96.
 diuidiae, 101.
 diuidus, 95.
 diuitant, 95.
 diuitior, 101.
 diurnare, 100.
 dius, 100.
 dolitum, dolatum, 99.
 dominatio, dominatus, 203.
 domitio, 96.
 dormitio, 100.

dorsum, dorsus, 203.
dubitatum, 98.
dulcitas, dulcitus, 96.
duociesimo, 100.
durezza, 100.

E.

e regione, 102 M.
ebriacus, 108.
ebriolare, 108.
ebullire, 26.
eulei, 105.
edones, 48.
eduleare, 106.
edulia, 28.
Edusa, 108.
efflicim, 104.
effutire, 103.
egurgitem, 103.
eleuis, 103.
eleuit, 103.
eliminare, 38.
elixum, 48; 62, 8.
elucificare, 106.
elurescat, 101.
eluui, 105.
emancipatum, 105.
emungere, 103.
emungi, 36.
enixae, 57.
enixim, 107.
enoda, 15.
enucleate, 60.
ephippium, 108.
epulum, epula, 204.
eques, 106.
equila, 106.
equimentum, 69.
equiso, 105.
equitare, 106, 30.
ergo, 107.
ericus, 106.
errabundus, 103.
error, errantia, erratum,
204.
eruum, eruilla, 204.
esculentum, -escarium,
108.
esurigo, 106.
euallaro, 102.
euannatur, 19.
euentus, euentum, 203.
euerriculum, 34.
eugium, 107.
euirare, 46.
eunuchare, 106.
eurus, 50.
examussim, 9.
exanclare, 107.
excandescencia, 103.
excantare, 102.
excisatum, 108.

excordes, 66.
excuriari, 36.
exdorsuare, 17.
exedra, 107.
exereitum, 6.
exfundare, 108.
exhiberi, 105.
exigor, 106.
exinanita, 107.
exiurare, 105.
exlex, 10.
exodium, 27.
exordium, 30.
exornare, 105.
exos, 103.
exoticum, 108.
expalpare, 104.
expapillato, 103.
expectorare, 16.
expediti, 58.
expergo, 104.
expetunt, 104.
exponere, 104.
exporrectum, 47.
exportatum, 130, 15.
expulsim, 104.
exseculpere, 102.
exsequantur, 107.
exspes, 12.
exspirare, 38.
externauit, 108.
extruere, 105, 21.
exsugebo, 102.
exsules, 12.
exsultare, 65.
exterebrare, 62.
exterminatum, 27.
extispices: 16, cf. 63.
22.
extorris, 14.
extrabunt, 104.
extrarium, 103.
extundere, 102.

F.

fabellae, 113 M.
facies, 52.
facul, 111.
faenus, see fe-.
falae, 114.
falla, 109.
fallaciloquentiae, 113.
falsum habuit, 110.
famul, 110.
famulante, 111.
famulantur, 109.
famulatio, famulatus,
206.
famulitas, 109.
fastidiliter, 112.
fatigare, 112.
fauitor, 110.
fauor, fauentia, 206.
fax, 112.
febris, 46.
februaire, 114.
fellare, 113.
fenestreae, ἀπὸ τοῦ φαί-
νειν, 36.
fenus, 53.
fera uite, 113.
ferratrina, 63, 25.
fetus, fetura, 206.
fetutina, 63, 25.
fictas, 109.
fidelitas, 109.
fides, 24.
figura, 52, 25.
fimbriae, 109.
finis, 205.
finitores, 11.
firmitudo, 109.
flaccet, 110.
flagriones, 28.
flauisae, 112.
flexanima, 113.
flexus, flexio, 207.
fligi, 110.
flores, 114.
flora, 109.
flutatim, 111.
fluuius, fluuia, 207.
foeuila, focular, 9.
fodicare, 66.
folliculus, 110.
foramen, 113.
foramina, 35.
foria, 114.
foriolus, 114, 13.
formidulosum, 113.
fortunare, 109.
fortunatim, 112.
forum, forus, 206.
fracescere, 62.
fragescere, 111.
fratres, 35.
frausus, 112.
freni, frena, 206.
fretum, fretus, 205.
frigere, 7.
friget, 110.
frigus, frigedo, 206.
friguttire, 7.
fritinnire, 7.
frons, -dis, 114.
frous, -tis, 204.
frunisci, 113.
frustulatum, frustulatum,
112.
fuam, 111.
fugere, 112.
fulgoratores, 63.
fulgoriuit, 110.
fulgura, 28.

fulmentum, fulmenta,
206.
funis, 205.
fures, 50.

G.

gabalum, 117 M.
galeare, 87.
gallare, 119.
gallinae, 117.
gallulare, 116.
ganea, ganeum, 208.
ganeones, 119.
gangrena, 117.
gargaridiare, 117.
garrire, 117.
gelu, gelus, 207.
gemitudo, 116.
generosum, 118.
genialis, 117.
genius, 117.
genu, genus, 207.
genus, 119.
gerdius, 118.
germanitus, 118.
gerrae, 118.
gestire, 32.
gigeria, 119.
gladius, gladium, 208.
glis, 119.
gliscit, 22.
glubere, 119.
gluma, 118.
guaritas, 116
gracilitudo, gracilen-
tum, gracilens, gra-
cilium, 116.
gradarius, 17.
gralatores, gralae, 115.
gramiae, grammosus,
119.
granaria, 47.
grandacuitas, 116.
grandescere, 115, 7.
grandiloqui, 115.
grandire, 115.
granditas, 115.
grando, 208.
gratificari, 118.
gratiosum, 118.
gratulari, 116.
gravidavit, 118.
gravidinosi, 115.
greges, 208.
grues, 208.
grumae, 63.
grummus, 15.
Grundulis Lares, 114.28.
grunnire, 114.
gumiae, 117.
guttatum, 115.
guttur, 207.

II.

habentia, 119 M.
hallee, 120.
halophanta, 120.
halucinari, 121.
hamiotae, 25.
hara, 120.
hebes, 121.
herediolum, 61.
hilaresco, 121
hilaretur, 121.
hilaritudo, 120.
hillae, 122.
hilum, 121.
hinni, 122.
hinnibundi, 122.
hippocampi, 120.
hiscere, 120.
honestitudo, 120.
Hora, 120.
hornum, 121.
horrea, 208.
hostimentum, hostes,
hostire, 3.
hostire, 121.
humanitas, 52.

I.

iactuosae, 130 M.
iamdiu, 127.
icit, 123.
idiota, 38.
ieientare, ieientaculum,
126.
igitur, 128.
ignarum, 129.
ignauavit, 123 ; 126.
ignauum, 33.
ignominia, 24.
ignoti, 124.
illatebrare, 129.
illex, 10.
illicire, 6.
illuies, 125.
imbrices, 125.
immanes, 66, 15.
immissum, 130.
immune, 30.
impauerare, 59.
impediti, 58.
impendio, 128.
impertire, 37.
impigritas, 125.
implicare, 123.
importatum, 130.
impotens, 129.
impulstrix, 150, 38.
impuratus, 129.
in populum, 130.
inaniae, 123.
inanima, 128.
inaudire, 126.
inauditum, 129.
incertat, 123.
incilare, 124.
incingulum, 47, 21.
incisum, 130.
incitas, 123.
inconsulti, 125.
incoxare, 39.
inerustatus, 129.
ineursim, 127.
incuruiscere, 122.
indicare, 128.
indipiscere, 129.
indiscriminatim, 127.
indolentia, 128.
indulgitas, 126.
ineptus, 60.
ineptitudo, 128.
inextinguibilis, 131.
infabre, 40.
infans, infandus, in-
fantia, 55.
infelicit, 126.
inferum, inferi, 45.
infestum, 51 ; 129.
infestum mare haberet,
125.
infinitas, 122.
infinitio, 129.
infittatores, 130.
infractio, 122.
ingeneraretur, 123.
ingressus, ingressio,
209.
inibi, 124.
inimicitia, 129.
iniquat, 126.
iniurie, 124.
innubere, 125.
innumeralis, 131.
inops, 30.
insanitas, 122.
insanum, 127.
insignite, 130.
insinuare, 58.
insolum, 124.
insomnium, insomnia,
209.
insulsum, 33.
integrare, 126.
intercus aqua, 37.
interdiu, 98, 21.
interitus, interitio, 209.
interpolare, 34.
intestinum, intestinus,
209.
intiba (*neutr.*), intibus,
208.
intolerabilis, 125.
intricare, 8.
inuestes, 45.
inuidiosum, 126.

inuitius, 130.
 inuncare, 124.
 inolare, 32; 128.
 iocus, ioca (*neutr.*), 209.
 irascere, 127.
 irritare, irrire, 31.
 itum, 123.
 iudicatum, 128.
 iugatum, 47.
 iugerum, 53.
 iuglandes, 122.
 iumentum, 54.
 iusso, 130.
 iuuenilitas, 123.
 iuxtim, 127.

K.

κάλα, 62 M., l. 14.

L.

labium, labea, 210 M.
 laboriosum, 133.
 labrusca, labruscum, 211.
 lacerti, lacerta, 210.
 lacessere, 133.
 lactare, 16.
 laetare, 132.
 laetiscere, 132.
 laetitudo, 132.
 laeum, 51.
 lamentae, 132.
 lanitium, lanitia, 212.
 lapides, 211.
 lapit, 23.
 largitas, 132.
 laruati, 44.
 later, 131.
 latibulet, latibuletur, 133.
 latrina, latrinum, 212.
 latrocinari, 134.
 Lauerna, 134.
 laxitas, 132.
 lea, 134.
 legiones, 57.
 legumina, 61.
 Lemures, 135.
 lenitudo, 132.
 lens, 210.
 lentitudo, 134.
 libello, 133.
 liber, 62, 27.
 libum, libus, 211.
 licentia, licentiatius, 212.
 licitari, 134.
 licior, 51.
 ligellum, 134.
 lignantur, 87, 5.
 ligurrire, 134.

limfa, limpor, 212.
 limum, 133.
 lingulae, 26; 50.
 lira, 17, 33.
 lirare, 18, 4.
 litterosus, 133.
 lixa, 48, 19; 62, 7.
 lixae, 62; 48, 19.
 lixiuum, 62, 10.
 loca, loci, 211.
 locupletes, 42.
 logi, 63.
 longiscere, 134.
 longurio, 131.
 lotiolente, 131.
 lucrum, lucrus, 210.
 luculentitas, 135.
 luculentum, 63.
 lucuns, 131.
 ludibria, 46.
 lues, 52.
 luminum, 132.
 lupari, 133.
 lupinum, 212.
 lurcones, lurcari, 10.
 lusciosi, 135.
 lustratus, 135.
 lusus, ludus, lusio, 211; 133.
 lutaul, 131.
 lutescit, 133.
 lütum, lütus, 212.
 lux, 210.
 luxum, luxari, luxuria, 55.
 luxuria, luxus, 211.
 lymphä, *see* lim-

M.

macellum, 136 M.
 maceriae, 141.
 maceries, 138.
 maeor, 137.
 macritudo, 136.
 mador, 138.
 Maeander, 140.
 Maeniana, 65.
 maestaret, 138.
 maestas, 137.
 maestitudo, 136.
 magniloquentia, 142.
 magnitas, 136.
 male audiam, 142.
 Maltae, 37.
 mammeata, 137.
 mancus, 141.
 mandare, 135.
 manducones, manduci, mandones, 17.
 mane, 66, 8.
 Manes, 66, 10.
 manipulatim, 141.
 mansuetum, 59.
 mansum, 140.
 manuatus, 141, 2.
 manubiae, 138.
 manum, 66.
 margaritum, margarita, 213.
 marsuppium, 141.
 masculum, 141.
 matrescam, 137.
 maturare, 51.
 Matuta, 66, 9.
 maximitas, 136.
 mediastri, 143.
 medicina, 20.
 medimnum, medimnus, 213.
 medioeritas, 29.
 medioximum, 141.
 medullitus, 139: *cf.* 147, 24.
 melior pars diei, 2, 12.
 melos, melus, 213.
 memordi, 140.
 memoria, 142.
 mendicabulum, 138.
 mendicari, 138.
 mendicimonium, 140.
 mendum, menda, 214.
 mercatis, 138.
 mercatus, mercatura, mercimonium, 212.
 merenda, 28.
 meridies, 60.
 meritissimo, 139.
 merum, 77, 9.
 messis, 213.
 metari, metatores, 137.
 metus, 140; 214.
 mictilis, 137.
 ministratrix, 142.
 minitabiliter, 139.
 minutatim, 112, 4.
 minutum, 141.
 mirus, 135.
 miseria, miserimonium, 214.
 miseritudo, 136.
 modestia, 30.
 modestum, 55.
 modimperatores, 142.
 moechimonium, 140.
 moenes, *see* mun-
 moletrina, 63.
 molimentum, 142.
 mollitudo, 135.
 monogrammi, 37.
 monstificabile, 138.
 monumentum, 32.
 mordicibus, 139.
 mordicus, 138; 139.
 morsicatum, 139.
 muginari, 139.

mulieravit, 140.
 mulierosi, 28.
 mulierositas, 142.
 multesima, 136.
 multifariam, 141.
 multitudo, 142.
 mundus, mundum, 214.
 munes, 23.
 munia, 137.
 murmur, 214.
 murmurillum, 143.
 musimones, 137.
 mustulentum, 63.
 mustum, 136.
 mutatiliter, 139.
 mutus, 9.
 mutuum, 138.

N.

nasus, nasum, 215 M.
 natrices, 65.
 nautea, 8.
 nebulones, 18.
 nefarius, 59.
 nefasti dies, 73, 31.
 neminis, 143.
 nenia, 145.
 nepa, 145.
 nepos, 215.
 nerui, neruia, neruia,
 215.
 nescium, 145.
 neuult, 144.
 nex, 145.
 nexum, 57, 18.
 nidulantur, 145.
 nidus, 145.
 nigret, 144.
 nitidant, 144.
 nitiditas, 143.
 Nixae, 57, 15.
 nixurire, 144.
 noctescere, 145.
 noenum, 144.
 normae, 163.
 notificem, 144.
 νότος, 50, 20.
 noualia, nouales (*fem.*),
 215.
 noxitude, 143.
 nubere, 143.
 nugae, 144, 32.
 nugator, 35.
 nugiuendi, 144.
 numellae, 144.
 numen, 143.
 nundinae, nundinum,
 214.
 nuntius, nuntium, 215.
 nuperum, 143.

O.

obba, 146 M.

oblitterare, 146.
 obsecauuit, 146.
 obsecundanter, 147.
 obsequium, obsequela,
 obsequentia, 215.
 obsidio, obsidium, 216.
 obsorduit, 147.
 obstringillare, 147.
 obuare, 147.
 occatio, 42; 61.
 ocepso, 148.
 occidua, 100, 7.
 oecule, 148.
 oculus, 147.
 ὀδοντάγρα, 99, 20.
 offendo, 146.
 officere, 147.
 olat, 147.
 oliuitas, 148: *cf.* 109, 20.
 omasum, 151.
 opimitas, 146.
 opinabilis, 148.
 optati, 67, 30.
 optiones, 67.
 opulentitas, 146.
 opuliscere, 148.
 oquiniscere, 146: *cf.* 84,
 16.
 orbitudo, 146.
 orbitum, 148.
 ordire, 39: *cf.* 30, 24.
 osa sum, 148.
 ossiculatim, 147.
 ostrea, 216.
 oues, 216.

P.

pabulantur, 87 M., l. 5.
 paces, 149.
 paeminosum, 163.
 paenitudo, 152.
 paenitutum, 158.
 paenularium, 148.
 pages, 64, 31.
 palaestricos, 154.
 palangae, palangarii,
 163.
 pali, pala, 219.
 palpebrum, palpebrae,
 218.
 palpo, 163.
 palumbes, 219.
 pandere, 44.
 panis, 63: panis, pane,
 218.
 pannus, pannum, 219.
 panus, 149.
 papauer, 220.
 paratus, paratio, 219.
 parcuuit, 153.
 pardocamelos, 120, 22.
 pareutactoe, 67.
 parochos, 48.
 particulones, 20.
 partus, partitudo, par-
 tito, 217.
 pasecolus, 151.
 passum, 11.
 patibulum, patibulus,
 221.
 patritum, 161.
 pauciens, 157.
 pauperavit, 157.
 paupertas, 43; 220:
 pauperii (*Gen.*) 220, 6.
 paupertates, 162.
 paupertinum, 162.
 pausa, 158.
 pauxillisper, 156.
 pautilus, 153.
 pecua, pecuda, 159.
 pecuniosi, 42.
 pecus, pecudes, 158.
 pedatu, 64.
 pedepressim, 29.
 pedetemptim, 29; 33.
 pedes, 220.
 pelex, 6.
 peniculamentum, 149.
 penitutum, 158.
 pensum, 36.
 penus, 51; 219.
 pepo-ci, 140.
 pepugi, 140.
 perbitere, 153.
 percellere, 152.
 pereitum, 159.
 pereontari, 44.
 pereursio, 161.
 perdux, 218.
 perfica, 160.
 periculum, periclitatio,
 219.
 permitties, 153: permi-
 ttes, permissum, 218.
 permittere, 162.
 perpendiculari, 163.
 perperi, 150.
 perpetuassit, 150.
 perplexabile, 151.
 pertidere, 161.
 pertilitas, 158.
 petauristae, 56.
 petigo, 160.
 petilum, 149.
 petiolus, 160.
 petulantia, 23; 162.
 petulum, *see* petil-
 phagones, 48.
 phrygiones, 3.
 picci, 152.
 piem, 151.
 pigrare, 153.
 pigret, 219.
 pigror, pigritia, 219.

pilare, 39.
 pilleus, pilleum, 220.
 pingue, 163.
 pingue est, 218.
 pinnaria, 79, 15.
 pinsere, 152.
 pipare, 156.
 pipulum, 152.
 pisare, 163.
 piscatio, piscatus, 217.
 pisculentum, 151.
 pistillus, pistillum, 221.
 plaustrix, 150, 38.
 plebitas, 149.
 plumare, 39, 27.
 plumarium, 162.
 pluuiā, pluor, 220.
 politiones, 66.
 pollentia, 155.
 pollictores, 157.
 polypus, 220.
 poma, 62.
 ponderitas, 156.
 pondo ducentum, 163.
 pondo mille octingen-
 tum, 149.
 popinones, 161.
 populacia, 150.
 popolare, populares, 39.
 populatim, 150; 154.
 porcae, 61; 152.
 porcere, 61, 22.
 porect, 160.
 porrigo, 160.
 porro, 59, 15.
 portisculus, 151.
 portitores, 24.
 portorium, 37.
 possestrix, 150.
 posteri dies, 73, 31.
 postica, posticum, 217.
 Potina, 108.
 potus, 157.
 praebitio, 152.
 praecedaneum, 163.
 praecissum, 151.
 praeclauium, 64.
 praecox, 156: praecox,
 praecoca, 150.
 praefestinatum, 161.
 praeficae, 66.
 praefiscini, 153, 11.
 praefractum, 155.
 praegnauiter, 150, 154.
 praegradat, 65.
 praecumbare, 156.
 praemiatores nocturni,
 150.
 praesegmina, 152.
 praesente, 154; 76.
 praesepe, praesepis, 218:
 praesepia, 49.
 praestolari, 161.

praestringere, 34.
 praetores, 23.
 praeuus, 65.
 pressu, 162.
 primitus, primitus, 154.
 pristini, 153, 11.
 prima, 159.
 priuum, 35.
 probatu difficile, 163.
 proboscis, 49.
 procacitas, procax, pro-
 care, proci, 23.
 proeudere, 156.
 prodigia, 44.
 prodigitas, 159.
 prodius, 47.
 profligare, 160.
 prognariter, 150; 154.
 progredere, 154.
 proicere, 162.
 proletarii, 67; 155.
 prolixitudo, 160.
 prolubium, 64.
 promicare, 65.
 propages, 64; propago,
 propages, propagmen,
 221.
 properatim, 153; 154.
 propere, 154.
 properiter, 154.
 propinare, 33.
 propitiabilis, 155.
 propitius, 59.
 prosapia, 67.
 prosecta (*neutr.*), pro-
 secia, 220.
 prosperari, 158.
 prospere, 171, 24.
 prospica, 155.
 prostomis, *see* stomis.
 protollere, 159.
 proximi die, 153.
 prudentia, 41.
 puellascere, 154.
 puelli, 158.
 puerae, 156.
 puerascere, 154, 6.
 pueri, 153.
 pulcritas, 155.
 puluis, 217.
 pupae, pupi, 156.
 puritia, 156.
 purpurascit, 162.
 purpurissum, purpu-
 rissa, 219.
 putamina, 157.
 putei, putea, 216.
 putidum, 152; 161.
 putret, 159.
 putus, 27.

Q.

quadrifariam, 92 M.

qua'e est, *see* enlest.
 querellae, questus, 196.
 quiritare, 21.
 quis, 197.

R.

rabere, 40 M.
 rabula, 26; 60.
 raeda, *see* -re-
 ramentum, ramenta,
 222.
 ramices, 166.
 rapinatores, 167.
 rapones, 26.
 raptus, raptio, 222.
 rarenter, 164.
 ratri, rastra, 222.
 raus, 164.
 rauum, 164.
 recentare, 167.
 recentiores, 167.
 recepticius seruus, 54.
 recipere, 54, 13.
 reciproca, 165.
 reda, raeda, 167.
 redandruare, 165.
 redhosti, 165.
 reditus, reditio, 222.
 regredere, 166.
 regressio, 222, 16.
 reiculae ones, 168.
 remulco trahere, 57.
 repedare, 165.
 reputascere, 165.
 rescare, 41.
 resupinas, 165.
 reticulus, reticulum,
 221.
 returare, 167.
 reuersio, 222, 19.
 reuocare, 167.
 rhetorissat, 166.
 rietus, rictum, 221.
 ringitur, 165.
 riseus, 165.
 riuales, 32.
 rogi, rogi, 221.
 rotunde, 164.
 rotundum, 60.
 ructus, 164.
 rudens, 51; 221.
 rudere, 51, 16.
 rudus, 18.
 rumā, 167.
 rumen, 18.
 rumiferare, 167.
 ruminari, 166; *cf.* 18,
 14.
 rurant, 164.
 ruspari, 166.
 rusticatim, 166.
 ruta, 164.

- rutrum, 18.
 rutuba, 167.

 S.
 sabulum, 169 M.
 saepiunt, 41.
 saecuitudo, 172.
 sagae, sagax, 23.
 sagum, sagus, 223.
 sal, 223.
 salebrae, 177.
 saltuatim, 168.
 salum, 223.
 sanctitudo, 173.
 sanguis, sanguen, 224.
 sanniones, 61.
 saperdae, 176.
 sarcinator, 176.
 sarcinatrices, 56.
 sartores, sarire, 7.
 satias, 172.
 satio, satus, 227.
 satu, 174.
 satullem, 171.
 scabre, 168.
 scabres, 169.
 scalpurrire, 171.
 scapus, 168.
 scaturrex, 172.
 scelerosi, 174.
 scenatilis, scenaticus, 176.
 schema, 224.
 sciuntur, 178.
 scopae, 177: *cf.* 46, 7.
 scryptae, 169.
 scicare, 175.
 scripta, 170.
 scriptio, 174.
 scripturarii, 38.
 scrobes, 225.
 scrupipedae, 169.
 scurrile, 170; 177.
 scutum, scutus, 226.
 secundare, 169.
 seditio, 25.
 sedulo, 37.
 segne, 33.
 segnitas, 174.
 sempiterna, 170.
 senica, 17.
 senium, 1.
 sententia, 173.
 seplasium, seplasia, 226.
 septifariam, 170.
 septuose: *cf.* saept. 170.
 serescit, 175.
 serium, 33.
 seruitus, seruitium, 226.
 severitudo, 173.
 sextus, secus, 222.
 sibilum, sibilus, 223.
 signata, 171.
 silex, 225.
 silicernium, 48.
 silones, 25.
 simat, 169.
 simile est, 224.
 similitas, 177.
 simitu, 175.
 simplicitus, 176.
 simulter, 170.
 singulatim, singillatim, 176.
 singulum, 171.
 siticines, 54.
 sociennus, 172.
 socrus, *masc.* 223.
 sodales, 173.
 sodes, 177.
 solitas, 173.
 sollemnitus, 176.
 solum, *see* insolum.
 somniculosus, 172.
 somnurnae, 172.
 sordet, 170.
 sorditudo, 173.
 soror, 52.
 sortes, sortitus, 223.
 sospitent, 176.
 spari, spara, 224.
 species, 173: *cf.* 52, 24.
 specus, 222.
 spepondi, 140.
 speratus, 174.
 speres *pro* spes, 171.
 spica, spicum, 225.
 sportae, 177.
 squala, 172.
 squalor, squalitudo, squalitas, squales, 226.
 statura, status, 226.
 stigmatiae, 41.
 stirps, 226.
 stomis, 22.
 strabones, strambi, 27.
 strena, 17.
 strictiullae, 169.
 stricturae, 21.
 strigilis, strigile, 223.
 strigosus, 168.
 stupor, stupiditas, 226.
 suasio, 226.
 suatim, 40.
 suauitudo, 173.
 subices, 169.
 subitum, 173.
 sublabrare, 170.
 sublestum, 177.
 subleuit os, 45.
 subligaclum, 29.
 sublimare, 171.
 subrigere, 50.
 subsiciuum, 175.
 succidia, 171.
 succubo, 224.
 succussare, 16.
 sucerdae, 175.
 suctu, 169.
 sudum, 31.
 sufflatum, 46.
 suffundatum, 48.
 suggillare, 171.
 supellectilis, 177.
 super, 169.
 superbi, 171.
 superbiloquentia, 175.
 supersedere, 40.
 superstitent, 170.
 suppillare, 12.
 supplantare, 36.
 supposio, 175.
 surditas, 176.
 suscitabulum, 176.
 suspiciosus, 168.
 sutrinae, 168.
 sycophanta, 120, 9.
 syngrapha, syngraphus, 225.
 syrus, 46.

 T.
 tabernarii, 161 M. l. 12.
 tabificabile, tabificum, 179.
 tabulariae, 208, 32.
 tabularii, 37, 34.
 tactus, tactio, 227.
 taetret, 178.
 tale *pro* talis, 227.
 tapete (tapes), 229.
 tarditas, tardor, 229.
 tarditudo, tardities, 181.
 Tartara, Tartarus, 229.
 taxim, 178.
 taxis, 180.
 tegillum, 179.
 tegulae, 125.
 temeritudo, 181.
 temerius, 178.
 temetum, 5, 5.
 temnere, 180.
 temperatura, 179.
 temulenta, 5.
 tenebriones, 18.
 tenerascere, 181.
 tenta, 181.
 tenus (*subst.*), 6.
 tergiuersari, 41.
 tergum, tergus, 227.
 terriculae, terricula, 227.
 terta, 179.
 testa, testu, 229.
 testatim, 178.

testudines, 58.
 tetinerit, 178.
 tetret, *see* taetr-.
 tetrica, 181.
 tetrītudo, 179.
 tetulit, 178.
 textus, textum, 227.
 tibia, 229.
 tibinos (?), *cf.* 49, 21.
 timor, timiditas, 228.
 tintinnire, tintinnacula, 40.
 tippula, 180.
 tiro, 180.
 titio, 182.
 titubare, 182.
 tolutim, tolutiloquentia, 4.
 tonescit, 180.
 tonimus, 49.
 tonitruspro tonitru, 227.
 tonstrix, 150, 38.
 tonsus, 179.
 tora, toralia, 11.
 torculum, torcular, 47.
 tormines, 32.
 torpor, torpedo, 229.
 torporauit, 182.
 torques, 228.
 torrus, torridare, 15.
 torto, 179.
 tortor, 182.
 tractim, 178.
 tractus, tractum, 228.
 transenna, 180.
 traps, 178.
 tribulae, tribula, 228.
 tributum, tributus, 229.
 tricae, 8.
 τριχες, 181, 6.
 tricinum, 181.
 tricones, 22.
 tristitas, 182.
 tropaeum, 55.
 trossuli, 49.
 trua, 19.
 trutina, 180.
 tuatim, 179.
 tubercinari, 179.
 tudiculare, 178.
 tunicare, 182.
 turdi, turdae, 229.
 turpari, 181.
 Tutanus, 48.
 Tutilina, 47.

V.

uaccillare, 34 M.
 uadum, uadus, 231.
 uafrum, 19.
 uagor, 184.
 ualentia, 186.
 ualgum, 25.
 uanans, 184.
 uanītudo, 184.
 uari, 26.
 uariantia, 184.
 uarices, 26.
 uaricosus, 25.
 uastescant, 185.
 uastities, uastitudo, uastitas, 184.
 uatax, 25.
 ubba, 146, 8.
 uecordes, 66.
 uectabulum, 54, 31.
 uectis, 231.
 ueget, 183.
 uegrande, 183.
 uelitatio, 3.
 uellicatim, 188.
 uenalicii, 188.
 uenatus, uenatura, 230.
 uenditatio, 189.
 uenerata, 188.
 uenor, 183.
 uentorum proprietates, 50.
 uepres, 231.
 uerbecem, 189.
 uerberare, 45.
 uerberones, 28, 27.
 uerecundari, 189.
 uerecundum, 183.
 uernieulatum, 188.
 uerninari, 40.
 uernae, 43.
 uerniliter, 42.
 uerruca, 187.
 uerruncent, 185.
 uersipelles, 38.
 uersutiloquae, 189.
 uescum, 186.
 uespera, uesper, 231.
 uespertilio, 47.
 Vesta, 45, 29; 53, 4.
 uestibula, 53.
 uestispici, 12.
 ueterina, 13.

uetustas, 184.
 uibices, 187.
 uicatum, 188.
 uicissatim, 183.
 uicissitas, 185.
 uicturus, 188.
 uictus, 232.
 uiere, 189.
 uigilia, uigilium, 232.
 uilicari, 186.
 uilitant, 185.
 uinibuae, 81, 4.
 uinnulum, 186.
 uiracius, 187.
 uirescit, 188.
 uirgindemiam, 187.
 Viriatum, 186.
 uiritim, 43.
 uirosae, 21.
 uirus, 188.
 uisceratim, 183.
 uiscus, 184.
 uitabundus, 186.
 uitulantes, 14.
 uituperare, 39.
 uitium dare, 39, 20.
 uiuere, 14, 19.
 uiuum, 183.
 ullo, 185.
 uncinatum, 189.
 undulatum, 189.
 unose, 183.
 uocare, 188.
 uola, 32, 34.
 uolentia, 186.
 uolup, 187.
 uomica, 186.
 uotita, 45.
 usus, usura, usio, 230.
 uter, 188: uterus, uterum, 229.
 utrasque, 183.
 utras, utria, 231.
 uua passa, 11, 29.
 uulga (*cf.* bulga), 187.
 uulgauit, 182.
 uulgus, 230.
 uulpinari, 46.
 uultuosum, 188.
 uultus, uultum, 230.

Z.

zonatim, 190 M.

Oxford

HORACE HART, PRINTER TO THE UNIVERSITY

58850

Nonius Marcellus

De compendiosa doctrina I-III; ed. by

J.H. Onions.

LL
N8138Ny

**University of Toronto
Library**

**DO NOT
REMOVE
THE
CARD
FROM
THIS
POCKET**

Acme Library Card Pocket
LOWE-MARTIN CO. LIMITED

